

Georgeta Mărtoiu

Anaid Tavitian

THALIA EX PONTO

la cumpănă de milenii

 MUNTENIA & LEDA

www.ziuaconstanta.ro

Georgeta Mărtoiu

Anaid Tavitian

THALIA EX PONTO

la cumpănă de milenii

Consilier editorial, Valentin Șerban

Ediție: MĂRTEAȘA & LIBRARIA LIDA
Constanța - 02321880

I.S.B.N. 974-8011-30-0

I.S.B.N. 978-8011-31-2

Tipărit în România la Editura Mărtășuța, Brașov
Tel: 011-631742 - 141 Fax: 011-631741

Coperta: **Ion Codrescu**

Explicații foto coperti:

Coperta 1: Imagine din „**Legendele Atrizilor**“ cu sigla festivalului. În prim-plan actorii: **Virgil Andriescu, Lucian Iancu, Vasile Cojocaru**. (Toți trei și directori ai teatrului între anii 1984 – 2001).

Coperta 2: „**Hecuba**“. În centru - **Ileana Ploscaru**

Coperta 3: „**Copilul din stele**“

Coperta 4: „**Oedip**“. În centru - **Vasile Cojocaru**

Consilier editorial: **Valentin Sgarcea**

Editura **MUNTENIA & Editura LEDA**
Constanța • 093521880

I.S.B.N.: 973-9286-86-0

I.S.B.N.: 973-8082-41-2

Tiparul executat la Tipografia Muntenia
Tel.: 041-632742 • Tel./Fax: 041-635521

Georgeta Mărtoiu

Anaid Tavitian

THALIA EX PONTO

la cumpănă de milenii

O istorie sentimentală a Teatrului dramatic constănțean

2 mai 1951 - 2 mai 2001

 MUNTENIA & LEDA

2001

Generoșilor sponsori **Silvia și Mircea Neagu**, patroni ai
firmei **ALCOR - SERVICES S.R.L.** Constanța, templul Thaliei
din cetatea pontică le aduce prinos de recunoștință, pentru că nu
au lăsat să intre în uitare primii 50 de ani ai vieții sale.

Mulțumiri călduroase din partea autoarelor,
Editurii **MUNTENIA**, Editurii **LEDA** și
distinsului om de carte Dan Antonoaie Zepa

Dr. Aurelia LĂPUȘAN

De veghe la memoria teatrului constănțean

Lipsea Constanței din totdeauna o carte despre teatrul ei. O carte adevărată, de stat pe noptieră și răsfoit ori de câte ori inima cere năvalnic să întoarcă timpul înapoi. Încercări se mai străduiseră ba unii, ba alții, dar din afară, ca simpli spectatori ai actului teatral. Niciodată exhaustiv. Chiar și lucrarea "Presa și teatrul în Dobrogea" a subsemnatei nu venea decât ca o simplă provocare în care rolul precumpănitor al excursului era acordat presei, iar formula de timp măsurat rămânea cu bună intenție la finele deceniului al patrulea. Dar în prolegomene era un avertisment: Când se va face o rescriere corectă și completă a unui tratat despre civilizația românilor - având drept bază specificitatea națională, în capitolele consacrate istoriei teatrului și rolului acestuia în formarea și afirmarea spiritului civic, moral al poporului nu va putea fi omisă - ca până acum - contribuția esențială a Dobrogei, cel puțin în două etape istorice: antichitatea și perioada modernă. Ori, dacă despre prima - lucrurile sunt destul de bine demonstrate cu dovezi epigrafice și arheologice, în cea de-a doua nu mulți au obosit până acum să picure în grămada faptelor românești de cultură și pe cele întâmplate în Dobrogea.

Ceea ce oferă publicului constănțean autorii "Thaliei ex Ponto" la cumpănă de milenii" este, fără îndoială, cel mai complet demers teatrologic nu doar din arealul dobrogean ci la valoarea unui studiu național.

Adevărate pagini de antologie teatrală, amintirile și mărturiile acestui consistent și valoros volum reconstituie cu fidelitate, cu vădită dragoste, devoratoare pe alocuri, secvențe de viață care înseamnă de fapt 50 ani de teatru la Constanța.

Două femei deosebite, care și-au identificat idealurile proprii cu cele ale teatrului, trăind pentru acesta cu o consecvență și o dăruire exemplare, două erudite personalități ale teatrologiei dobrogene, cu temeinice studii clasice, Georgeta Mărtoiu și Anaid Tavitian, fini analiști ai fenomenului cultural românesc și universal, formații enciclopedice, voci autorizate, au îndrăznit să dea culturii locale ceea ce avea cel mai mult nevoie aceasta.

Monografia propusă de Georgeta Mărtoiu și Anaid Tavitian panoramează evoluția artei spectacolului pe o lungime nu doar de cinci decenii ci cu adânci incursiuni în teatrul antic, accentuând marea disponibilitate a publicului local - special întreținută - către grandoarea teatrului antichității, atât de bogat ilustrată la Tomis, Histria sau Callatis. Admirația lor este una nedisimulată, de resorturi, detectând particularități de caracter, de creație scenică, de carieră.

Ceea ce scriu ele în această lucrare monografică trădează deopotrivă firi sentimentale și atașate cu devoțiune cauzei instituției teatrale constănțene. Ele vin să depună mărturie Cetății despre cum a fost slujit teatrul constănțean și de către cine.

Arta dramatică de la Pont s-a impus prin strălucita pleiadă de actori care au ilustrat scena în toți acești ani, și pe care nu omite să-i elogieze autoarele cărții - document. Pentru fiecare - din infinite resurse narative, autoarele găsesc cuvinte care să potrivească cel mai bine profilul actorului cu aportul lui la creșterea teatrului. Frazele lor, deși stiluri narative deosebite - se rostogolesc alintător, scormonesc tablouri aparent nesemnificative dar purtătoare de atâta imagine și emoție. Iar acestea cresc, se prefac în lacrimi, lacrimile se adună și din ele se aprind cu pioșenie candelile pentru mării dispăruți. Enumerarea

celor ce au slujit scena se face cu o pedanterie de dantelă chinezească, fiecăruia - mic sau mare, fulgurantă trecere pe scena constănțeană sau o carieră întreagă, li se dăruiesc generos mărgăritare de prețuire.

Nimic nu scapă autoarelor, nimic din ce a înregistrat memoria colectivă nu rămâne nescris. Este parcă un glas, un glas sonor al sufletului artei teatrului, o reșezarea a trecutului, în matca lui, adică a adevărului adevărat. Autoarele fac nu doar judecăți asupra actului social, ci deseori cuvintele se dirijează într-un rechizitoriu apăsător adus impostorilor, îmbuibăților, înstrăinaților, politrucilor, atentatorilor la valorile culturale.

Lucrarea de față nu este înșiruirea unor simple amintiri evocatoare ci mai ales o punere în temă cu anii grei de dictatură, de impunere cu forța și cu sila a unei ideologii străine. Spectacole interzise, texte cenzurate, actori pe nemeritate scoși de pe afișe. Dar de dincolo, irumpând acea rezistență eroică, pe termen lung, a oamenilor teatrului, prinși într-un legământ de dragoste și moarte cu arta pe care o slujeau.

Structurată pe ample și semnificative capitole: Seri de teatru antic, Studioul experimental, Letopiseș, Debuturi absolute, Perioada 1990-2000, Evenimente, Teatrul de păpuși. Și la sfârșit o completă enumerare a tuturor premierelor acestei jumătăți de secol, o listă a angajaților teatrului, alături de Prietenii instituției, autoarele cărții nu vor să scape chiar nimic. Prețiozitatea ajunge până la linotipiștii și zețarii singurei tipografii dobrogene, unde se migăleau afișele premierelor, oameni cărora nimeni până acum nu le-a adus un atât de frumos și meritat omagiu.

Reflecțiile cu privire la condiția actorului și la creația sa scenică, proiecție a conștiinței artistice contemporane ni-i readuc aproape pe mari oameni de teatru, unii dintre ei deveniți deja triste amintiri.

Ce reconfortantă întoarcere în timp, ce emoționantă intersecție de biografii artistice, ce călduros mesajul transmis

din filele cărții! Ce extraordinar travaliul creator evocator pe care ni l-au dăruit Georgeta Mărtoiu și Anaid Tavitian, în semn de plecăciune către marele atotstăpânitorul public.

Citiți cartea și veți fi mai bogați cu amintirile atât de emoționante despre teatrul constănțean și slujitorii lui devotați.

Motivație

Celor care vor avea bunăvoința de a stăruii câteva ceasuri asupra acestei modeste scrieri, suntem datoare să le explicăm de ce ea nu este o monografie în înțelesul strict al noțiunii.

În primul rând pentru că – redactată exhaustiv și în corsetul rigorilor cunoscute – ar fi ajuns să numere aproximativ 1600 – 1700 de pagini, poate și mai mult. Aceasta însemnând 5 volume a câte 350 de pagini sau 3 a câte 550, adică un efort financiar pe care, cu oricâtă bunăvoință și generozitate, nici un sponsor nu l-ar fi făcut, în condițiile în care, pe cale oficială, de la autorități, în acest jubileu nu s-a investit nimic; sau aproape nimic.

Al doilea motiv, deloc lipsit de importanță este că am înțeles – una în 40, cealaltă în 23 de ani de teatru – că cea mai vie, mai adevărată și mai rezistentă la eroziunea timpului, dintre istoriile teatrului, este cea transmisă oral, pe calea povestirii.

Al treilea motiv, și el major, a fost indus de marii actori ai acestei scene, Virgil Andriescu și Ileana Ploscaru, director și director artistic ai teatrului la ora când s-a „comandat“ lucrarea și care ne-au rugat să scriem „o cărticică pentru suflet“, pe care orice om când va pune mâna să o citească cu plăcere, fără efortul de a naviga printre cifre. Tonalitatea sentimentală a evocării de aici provine, dar am înțeles scriind, că cei doi actori aveau mare dreptate cerându-ne-o.

Toate acestea nu înseamnă că noi am inventat ceva din cele scrise aici. Chiar dacă povestirea nu este organizată

cronologic, ea încearcă să aducă numai adevăr; adevărul așa cum l-au trăit, simțit și creat aceia dintre care – vai! – atât de mulți nu mai sunt astăzi.

Criteriul ordonator a fost punctul de vedere al secretarului literar. Un punct de vedere privilegiat, situat în interior dar care cuprinde în câmpul său – dintr-o dată – și scena, și sala, și culisele, furnizând date și sugerând conexiuni ce, în mod fatal, scapă altcuiva. De aici și împărțirea între noi a capitolelor.

I se poate reproșa lucrării – poate! – că este ușor patetică! Și se poate pentru că patetică a fost viața noastră în deceniile acelea, când baricadați ca într-o fortăreață în abstractul esteticii teatrale, încercam să trimitem mereu-mereu, mesajul nostru de umanitate caldă, cât mai pur, încercam să rezistăm imixtiunilor de tot soiul, păstrând întregă frumusețea frumosului teatral.

Poate că unora li se va părea scrierea noastră și cam arțăgoasă (ca să nu zicem polemică). Nu vom nega. De prea multe ori însă, după '89, am auzit vorbindu-se de „siberii culturale“, instalate în instituții de artă, în deceniile comuniste, ceea ce nu-i într-un tot adevărat. Și faptul poate fi demonstrat, în cazul nostru prin cele aproape 300 de premiere montate în respectiva perioadă. Că un mic număr dintre ele reprezintă compromisul, asta nu putem nega. A fost prețul plătit pentru multele lucruri de seamă pe care teatrul le-a înfăptuit.

Lucrarea noastră are și un caracter reparator, în sensul că, în cuprinsul ei, facem vorbire și de acei creatori (autori, regizori, scenografi, actori), unii străluciți, care au fost trecuți sub tăcere în tipăriturile anterioare, pentru că se autoexilasera.

Am inclus în cuprinsul volumului și Teatrul de Păpuși, aceasta nu doar pentru că el a trăit, în toți cei 45 de ani, de la înființare, nedespărțit de Teatrul dramatic (ca secție a acestuia), dar și pentru că socotim păpușăria un teatru cu majuscule, diferențiat de alte forme teatrale doar prin natura expresiei artistice. Și pentru că este un teatru care s-a umplut de glorie în mari și multe competiții mondiale, iar atunci când a intervenit

în spectacolele dramaticului, a făcut-o cu multă artă.

Publicăm în încheiere – într-o măsură cu caracter compensator – și o statistică riguroasă a activității teatrului în cei 50 de ani, nominalizându-i pe toți creatorii artistici ai spectacolelor. Am folosit, pentru aceasta, fișele întocmite de noi (Profit, Mărtoiu, Tavitian) pentru computerul Ministerului Culturii, în a cărei memorie se află înmagazinată toată activitatea teatrală a țării, încă de la începuturi.

Publicăm și o listă cu angajații instituției, în timpul celor cinci decenii, reconstituită din fragmente disparate și surse uneori îndoielnice, întrucât teatrul nu dispune de un registru, în care, cronologic, să fi fost trecuți – cu datele aferente – toți aceștia.

Celor care au fost omiși, le cerem, cu smerenie, iertare, sperând că la marea sărbătoare de la 2 mai 2001, ne vom întâlni cu toții, cei vii și cei morți, ca la o judecată de apoi în care, cu un ochi râzând și altul plângând vom da „răspuns bun“ întrebărilor grele de sensuri dar și de neînțelesuri ale timpului. ...

Georgeta Mărtoiu și Anaid Tavitian

Dr. Romeo Profit

Cu gândul și cu fapta la un semicentenar

Clepsidra timpului a cernut nisipul tomitan vreme de cinci decenii de când aici, la malul mării, activitatea teatrală a îmbrăcat forme instituționalizate. E mult, e puțin? Greu de spus.

E puțin față de cele două milenii de când un ilustru fiu al Romei și bard al poeziei latine, exilat din cetatea eternă a scris și a făcut să răsunе pe străvechile meleaguri dobrogene neuitate versuri. Și totuși e mult, chiar foarte mult, dacă estimăm ceea ce teatrul constănțean a realizat cu gândul și cu fapta, în această jumătate de veac de creație culturală și artistică.

Pornit la drum cu un colectiv restrâns, cu speranțe firave, dar cu o mare dăruire în muncă și încrezător în ursita sa norocoasă, a ajuns treptat acolo unde la început nu îndrăznea decât să viseze.

Predestinat să prolifereze valori românești și de pretutindeni, acest teatru s-a afirmat ca un factor de promovare și sădire în mintea și inima oamenilor a prețuirii și atașamentului față de arta scenică și tot ceea ce este frumos.

Diversitatea mare și amplitudinea deosebită a repertoriului derulat în această jumătate de veac, stă mărturie caracterului universal al actului de cultură realizat. Astfel, de la „O scrisoare pierdută“ și până la tragediile antice, de la lucrările clasice și până la operele contemporane și chiar postmoderniste, registrul spectacolelor a îmbrățișat tot ce a fost mai de valoare în dramaturgie. De la Eschil și Sofocle la Shakespeare și Goldoni, de la Schiller și Ibsen până la Pirandello și Arthur Miller au fost prezenți pe scena teatrului toate numele celebre

ale literaturii universale.

Dramaturgia românească a fost și cea mai din plin abordată prin tot ce a avut mai valoros.

Actele de cultură și artă făurite de teatrul constănțean au alcătuit pagini de înaltă ținută și ele s-au datorat în primul rând calităților artistice și culturale ale slujitorilor lui, care au dăruit întreaga lor putere de muncă și creație acestui locaș al Thaliei.

Ca unul dintre cei ce au contribuit la înființarea instituției, slujind-o cu pasiune și credință, cer îngăduința de a aduce un cuvânt de mulțumire tuturor celor care au pus umărul la aceste împliniri. Bucuriile trăite în cadrul colectivului teatral s-au datorat în mare măsură și colaboratorilor mei, care totdeauna s-au străduit a fi la înălțimea actului scenic. Îmi exprim încrederea că toți cei care își desfășoară activitatea în cadrul acestui templu de cultură, nu vor ezita să facă mereu mai mult și mai bine, spre satisfacția celor care îi înconjoară și le prețuiesc munca, seară de seară.

Urez celor care vor purta în continuare stindardul acestei arte un drum cât mai glorios.

Și acum, în încheiere, să privim și să simțim ca la teatru, acel moment minunat și unic, când scena și sala devin una.

Luminile pâlpâie, scad în intensitate până se sting, rămânând aprinse numai cele care inundă scena. Cortina se ridică. Începe un nou spectacol, probabil mai frumos, care va dura alți cincizeci de ani.

Când se va stinge ecoul ultimei replici, poate unii își vor șterge o lacrimă de nostalgie, duioșie sau extaz. E sigur însă că toți vor izbucni în aplauze furtunoase. Vor fi aplauzele binemeritate ale centenarului.

Prof. univ. dr. Ileana Berlogea

Din cutia amintirilor

Când am văzut primul spectacol constănțean? Aproape că nu-mi aduc aminte, pentru că stagiunile de vară ale acestei instituții și vacanțele petrecute, aproape cu regularitate, până acum câțiva ani pe litoralul nostru, s-au confundat. De câte ori am avut prilejul am participat la o montare, fie la sediu, fie într-unul din tetrele de vară de la Mamaia, Eforie Nord, Costinești, în mijlocul aceluia public tânăr și entuziast, făcut parcă anume să-ți dea infuzii de energie și entuziasm.

Despre câteva din realizările teatrului constănțean am scris, nu suficient, nu cât aș fi dorit, pentru că destinul colaboratorului la reviste este acela de a descoperi că atunci când este ceva interesant și vrei să propui cronică, constăți că deja comentatorul angajat al publicației ți-a luat-o înainte.

Chiar dacă nu am analizat toate montările, ele mi-au rămas în minte. Nu voi uita niciodată participarea actorilor de la malul mării în 1978, la acel unic Festival al Teatrului Antic, cu „Fântâna Blanduziei“ de Alecsandri, jucată la Muzeul de Arheologie, după cum nici „Oedip“-ul cu Vasile Cojocaru, în regia lui Andrei Mihalache, pe malul lacului Sutghiol din Mamaia. Am văzut un interesant și incitant spectacol Ghelderode, în regia lui Gheorghe Jora, un Iancu Lucian cuceritor, plin de energie debordantă într-o comedie de Goldoni și am fost martoră la debutul accidental ca actor al lui Alexa Visarion în „Pescărușul“, când a intrat în Trigorin pentru a salva spectacolul.

S-au perindat pe scena teatrului constănțean mulți actori

excelenți, unii dintre ei mergând mai departe, spre alte instituții, alții rămânând credincioși acestei scene slujită cu talent și dăruire ani la rând. Mă gândesc acum în primul rând la Ileana Ploscaru, o forță dramatică autentică, o mare interpretă de roluri clasice, dar și contemporane, cu o personalitate bine definită, dar și la alții, buni, foarte buni, menționați deja, Iancu Lucian și Vasile Cojocaru sau la Virgil Andriescu și la cei văzuți recent la Festivalul de Comedie de la Galați, la Liviu Manolache și Lică Gherghilescu. Ar trebui să-i enumăr pe ceilalți, pe Elena și Titus Gurgulescu, pe Guțu, cel dispărut, pe cei formați la București, dar și în alte școli din țară.

Acum există o școală de teatru și la Constanța și mi se pare firesc, cu atât mai mult cu cât Teatrul „Ovidiu“ este și va fi pentru ei nu numai locul debutului și poate al afirmării, ci și scena unde se pot forma, învățând de la profesorii lor, pășind în fața publicului alături de ei.

Au fost numeroase inițiativele colectivului, spectacole antice, montări în aer liber, colaborări cu teatrele străine, mai ales cu cele englezești. Excelente idei ce trebuie continuate și îmbogățite, în ciuda tuturor dificultăților. Este un teatru al mării, al deschiderilor, al poeziei. Și-a luat și numele de Ovidiu, cel ce știm că a iubit teatrul, lăsându-ne rânduri sugestive despre el, după cum știm că a scris și o tragedie despre Medeea, prințesa barbară, pățimaș îndrăgostită de un frumos aventurier. Despre ea unii istorici spun că ar fi din Caucaz, iar alții, chiar de pe malul Pontului Euxin.

Doresc Teatrului „Ovidiu“ și colectivului său, la o jumătate de veac de existență, un nou veac de succese!

Prof. univ. dr. Ion Coja

Un Teatru Național la Constanța?

Da, la un moment dat am auzit această vorbă!

Că n-ar fi rău și nici imposibil ca la Constanța, Teatrul Dramatic să fie înălțat în grad și făcut, declarat Teatru Național! Era, dacă nu mă înșel, în zilele Festivalului de Teatru Politic, cu lume multă și bună, venită din toate cele patru zări ale țării, și în mai multe grupuri de comentatori a ceea ce se petrecea pe scena tomitană și în jurul acesteia, am auzit discuții pe această temă. Mărturisesc că m-am cam mirat, nu mă gândisem că teatrul din Constanța ar avea o asemenea vocație, dar, pus în situația de a lua în calcul o asemenea ipoteză, o asemenea idee, o asemenea propunere, îmi dădeam seama că nu-mi era deloc greu să adaug și eu câteva argumente la cele pe care le aveau în vedere preopinienții mei, în frunte cu d-na Georgeta Mărtoiu, de departe cea mai tenace susținătoare a existenței și excelenței spiritului dobrogean, al stilului dobrogean! Inclusiv în teatru! Și când spun teatru mă gândesc deopotrivă la spectacol și la text, la actori (regizori) și scriitori deopotrivă.

Dacă ar fi să se facă inventarul argumentelor cu care constanțenii și-ar putea susține această pretenție dinaintea celor în drept s-o valideze, s-o onoreze, am constata ușor că lista este lungă și consistentă, conținând chiar și elemente pe care nu le-a putut invoca la vremea respectivă și nici azi, nici unul dintre teatrele cărora li s-a dat voie să-și treacă pe frontispiciu cuvântul național.

Festivalul Teatrului Politic s-a ținut în mai multe ediții. Ediția la care mă refer s-a desfășurat pe la sfârșitul anilor '70,

iar eu am avut privilegiul de a fi autorul cu care s-a prezentat în festival Teatrul de Stat (cum se numea pe atunci) din Constanța. Cu piesa „Credința”, care și-a avut premiera în cadrul festivalului. Țin bine minte atmosfera, spiritul acelor zile când, în dezbaterile aprige ce se desfășurau dimineța, s-au conturat poziții ideologice (sic!) într-un raport de forțe cu totul nou, inedit propriu-zis, pe care nu l-aș rememora acum dacă nu ar fi vorba de raportul de forțe în care ne situăm noi azi, pe plan mondial, când, de cel puțin zece ani, confruntarea majoră de idei și forțe materiale repartizează lumea, îndeosebi lumea creatorilor de cultură și a „consumatorilor” de cultură, în spatele a două baricade: baricada (și opțiunea) mondialistă și cea naționalistă. Eu atunci, la Festivalul Teatrului Politic de la Constanța ediția a II-a, am priceput că acesta este de fapt meciul în care jucăm!

Să mă explic!

Scrisesem piesa „Credința”, un soi de amestec de poem dramatic și teatru pirandellian, în care făceam, într-o tehnică zic eu modernă, elogiul lui Carol I, al Brătienilor, al românismului, cu aluzii la Basarabia, la imperialismul sovietic, cu trimiteri destul de străvezii la actul politic banditesc de la Yalta, cu aluzii la Cehoslovacia 1968 și alte „șopârle”, anticomuniste în principal! Cu toții, în frunte cu Jean Ionescu, directorul teatrului, Romeo Profit, șeful doamnei Mărtoiu (dar de care știa să asculte!) și Constantin Dinischiotu, regizorul spectacolului, eram conștienți că vom avea de furcă cu cenzura comunistă. Și n-a fost ușor, într-adevăr! Atât pe text, cât și la vizionarea repetițiilor, sfaturile tovarășești n-au lipsit! (Atunci am auzit de la actorul Emil Bârlădeanu anecdota cu stâlpul de telegraf, stâlp care, în varianta clasică, este trunchiul unui copac ce crește drept, adică al unui brad. Deci: „ce este un stâlp de telegraf?”. „Stâlpul de telegraf este un brad bine vizionat de Direcția Teatrelor...” Cam la așa ceva se ajungea cu amputările sugerate sau impuse de tovarășii de la Direcția Teatrelor... Norocul meu a fost să nu ajung la cheremul unui Theodor

Mănescu (sau alții ca el), ci am avut ca „cenzor” pe C. Măciucă, ce a fost de partea mea, adică de partea piesei și a spectacolului, ajutându-l efectiv să crească!

După fiecare spectacol, a doua zi, discuții teoretice despre teatru, teatrul politic în primul rând, cu trimiteri la piesele jucate la Festival. Surpriza mare pentru mine atunci a fost să constat că niște oameni pe care contam (Valentin Silvestru, Horia Deleanu, Ernest Mașek), despre care eram convins că gândim la fel, împotriva sistemului comunist, s-au arătat foarte reținuți, dacă nu chiar reticenți și potrivnici accentelor *anti* din piesă, pe motiv că aceste accente vin de pe poziția afirmării unor valori care sunt lipsite de modernitate. Am simțit, de altfel, dinainte de începerea festivalului, că Ernest Mașek va fi purtătorul de cuvânt al celor care vor contesta, într-un fel sau altul piesa mea. Dar nu mi-am dat seama de pe ce poziție o vor contesta și ce slăbiciune îi vor găsi!

Rezumând, adică menționând numai impresia finală, piesa mea, i-a deranjat pentru naționalismul ei! Actorii și întreg teatrul constănțean exact pentru acest naționalism, inspirat și argumentat, se atașaseră de piesă. Iar cenzura de atunci, strict comunistă, aici avusese de obiectat! Cu tact, cu răbdare (este vorba în primul rând de răbdarea d-lui C. Dinischiotu), cu ajutorul unor referate de specialitate, piesa fiind și istorică, am trecut peste rigorile cenzurii comuniste. Și m-am trezit, la dezbaterile teoretice din cadrul Festivalului, că oameni ca Ernest Mașek, care, la un pahar de bere, nu-și ascundeau anticomunismul, să peroreze în public în apărarea unor teze „estetice” comuniste! Ba, câteva vorbe scăpate de mine la amintitul pahar de bere, mi-au fost puse în discuție (ca să nu spun reproșate) într-un soi de denunțare, de demascare (sic!) făcută cu mânuși de catifea, în numele unor așa-zise valori comuniste!... Dar nu m-am lăsat prost de baletul lui Ernest Mașek și am înțeles unde bătea. Nu anticomunismul piesei îl deranja, ci naționalismul, pledoaria, zic eu și mai zic și alții, *inspirată*, pe care o făceam *românismului*. Am avut atunci,

pentru prima dată dovada că toată doctrina comunistă are o axă, o direcție unică la care se subordonează toate componentele ideologiei și practicii bolșevice: anti-naționalismul!... Că unii se pot lepăda de comunism, de hainele acestuia, de uniforma și sloganele comuniste, dar esența sa, bine camuflată în generoasa și imposibila solidaritate internațională a proletarilor, n-o pot abandona.

Ce-am vrut să spun cu cele de mai sus? Că în zilele, în anii aceia, Festivalul Teatrului Politic organizat de Teatrul de Stat din Constanța a fost „ceva” cu totul deosebit, a însemnat ceva aparte în circulația de idei, a fost un act de normalitate cum puține s-au mai petrecut. Atunci, cum spuneam, câțiva oameni serioși, prizând corect calitatea momentului cultural și intelectual creat de oamenii de cultură constănțeni, de publicul constănțean, s-au mirat că teatrul constănțean *încă* nu e teatru *național*.

Eu, ca să rememorez corect momentul acela, am simțit că dezbaterea provocată de Teatrul constănțean punea o problemă importantă nu doar pentru străvechea urbe tomitană și pentru viitorul societății românești, ci prilejuise o alegere a apelor, o lămurire a situației, de interes „mapamondial”. Din păcate mediatizarea acelor dezbateri a fost ca și nulă, ceea ce nu mai depindea de inimoșii slujitori ai teatrului! Mă întreb dacă s-au păstrat stenogramele?...

Oricum, eu îmi fac datoria și depun mărturia de față: când, sper cât mai curând, se va face inventarul motivelor pentru care teatrului constănțean să i se recunoască vocația împlinită de teatru național, să nu se uite edițiile acelu *Festival de Teatru Politic*, care, întorcând priviri și spre viitor, mă întreb dacă n-ar trebui reluate!

Carmen Chihaia

Un teatru pentru mileniul III

Teatrul dramatic tomitan – ca, de altfel, toate instituțiile profesionale de spectacol din țară – se află, astăzi, la un moment pe cât de important, pe atât de... stresant: *momentul evaluărilor*. Și nu neapărat fiindcă timpul însuși a trecut pragul spre un nou veac/mileniu. Reflex și chintesență a spiritualității, arta este însă nu doar vocea-mesaj a comunității, dar mai cu seamă, chemarea la marea, sperata, aproximata, controversata, renaștere, de mâine. Este pregătită trupa Teatrului „Ovidiu” să facă pasul spre regăsirea propriei identități? Îmi place să cred că DA.

Există câteva atuuri de necontestat: un nucleu de vedete care poate ține – încă destui ani de aici înainte – afișul “în orice condiții”. Și tineri actori foarte dotați, ambițioși, încercând, chiar de la debut, să-și egaleze măștrii. Sau, de ce nu, să-i și depășească, într-o bună zi. Lipsesc regizorii proprii. Cum s-a văzut, nu întotdeauna acest handicap este de netrecut. Colaborarea cu numele de referință ale scenei românești, de ieri și de azi, s-a dovedit mai mult decât benefică. Chiar în ciuda părelnicelor refluxuri creative, la premiere cotate (subiectiv) mult prea sus, înainte de ridicarea cortinei.

Marea necunoscută în ecuația viitorului rămâne, desigur, publicul. S-a crezut – și încă se mai crede – că, oraș-port fiind, Constanța poate izbândi, cu deosebire, în teatrul comercial bulevardier. Ipoteza este doar pe jumătate... vandabilă. Rețetele

ultimilor ani sunt edificatoare: sălile de spectacol nu au dat pe dinafară la farsele și comedioarele fără suport artistic solid. E la fel de adevărat că, într-un spațiu teatral precum la Craiova, Târgu-Mureș, Brașov ori – de ce nu – T.N.B., până și cele mai modeste experiențe scenice ar avea public din belșug. Am văzut acest „miracol”, la Novi Sad (înainte de '89): „vechiul” teatru – cam la fel de ... înghesuit/vitregit precum clădirea dramaticului constănțean – nu (mai) izbutea să facă săli pline nici cu Shakespeare în repertoriu. Lumea se bulucea însă, seară de seară, la „teatrul cel nou”: un superb așezământ cultural pardosit cu marmură purpurie și mochete suprarealiste, cu aer condiționat și săli-amfiteatru, ca să nu mai vorbim de ... adâncimea și dotarea scenică, absolut copleșitoare. Un sediu al Thaliei luxos, strălucitor, ca un reper al bogăției spirituale a locului. Așa cum și Constanța ar merita. Din plin. Mai ales că – nota bene – teatrul „cel nou” din Novi Sad fusese ridicat, în întregime, cu bani proveniți din contribuțiile (benevole) ale localnicilor. Or, fără doar și poate, constănțenii nu s-ar lăsa mai prejos, odată proiectul pus pe făgaș...

După cum, mi se pare că nu e timpul pierdut pentru a pleda – pe mai departe – pentru *atribuirea statutului de „Teatru Național” dramaticului tomitan*. Merită Dobrogea, cu prisosință, această (firească) recunoaștere! Și, nu în ultimul rând, *reluarea Festivalului de Teatru Antic*, în spațiul neconvențional – și atât de spectaculos, în sine – al litoralului dobrogean. Argumentele sunt de prisos, nu-i așa? Nu fiindcă ne mai bântuie – și azi – *măreția spectaculară a „Serilor de Teatru Antic”* de la Histria, Mamaia, Constanța și Mangalia. Cosmicitatea mării și fascinația, mereu vitală, a vestigiilor, falezelor și plajelor noastre reprezintă o „miză” estivală aducătoare de ... câștig. Din toate punctele de vedere.

Dan Tărchiță

Ceremonial de spiritualitate românească

Unul dintre cele mai mari succese ale mele, poate chiar cel mai mare, a fost spectacolul cu piesa „Io, Mircea Voievod”, pe scena Teatrului Dramatic din Constanța.

Dacă piesa a fost scrisă cu „flacăra”, cum a spus N. Carandino într-o prefață, strălucirea aceluia spectacol a fost dată de actorii care au jucat, la rândul lor, cu flacăra. Conduși cu mare măiestrie de regizorul Constantin Dinischiotu și în frumoasele decoruri ale lui Ion Ipser, interpreții lui „Io, Mircea Voievod” au realizat un spectacol impresionant (nu eu, ci cronicile timpului, în unanimitate, au spus-o). Premiera a avut loc în seara zilei de 20 mai a anului 1966.

Scrierea piesei o datorez conducerii de atunci a teatrului, actorului Jean Ionescu, ce deținea funcția de director, și regizorului Constantin Dinischiotu. În vara lui 1965, am primit un telefon de la cei doi, întrebându-mă dacă nu vreau să scriu o piesă inspirată din domnia lui Mircea cel Bătrân. Am acceptat imediat. După câteva luni, ne-am întâlnit toți trei în București și le-am relatat ce gândeam eu despre modul în care înțelegeam să-mi alcătuiesc piesa. În februarie, anul următor, le-am telefonat că documentarea și planul acțiunii sunt terminate și am fost invitat să-mi scriu piesa într-o vilă la Mamaia, pusă la dispoziția mea. Am scris-o în unsprezece zile. În fiecare zi, la prânz, veneam în oraș și depuneam dactilografei teatrului filele cu scenele terminate. În a unsprezecea zi, am adus finalul și, seara,

m-am întors în București. Săptămâna următoare, am fost chemat să-mi citesc piesa dactilografiată în fața unor reprezentanți ai teatrului și ai presei locale.

După trei luni a avut loc premiera!

Aceste amintiri îmi dau prilejul să aduc din nou un omagiu celor care au realizat spectacolul și să le elogiez dăruirea și talentul. Acum, după treizeci și cinci de ani, nu am uitat acea seară a premierei, când actorii au oficiat un ceremonial, aproape sacru, de spiritualitate românească.

Voievodul Mircea a fost interpretat magistral de actorul Sandu Simionică. Hieratic și uman, năvalnic și tandru, înțelept și ironic, solemn și sentimental. Cu o privire ageră sau cu ochii în lacrimi, actorul a tulburat întreaga sală de spectatori, de la Prolog până la Epilog.

Ileana Ploscaru în rolul Vișei a creat un rol captivant. Admirabilă în scena confruntării cu soția domnitorului, înțeleaptă și sentimentală în scenele cu Voievodul, sfâșiată de durere când anunță moartea Arinei. Cu o privire învăluitoare și cu o voce nostalgică, actrița a entuziasmat, a convins și a vrăjit.

Melania Cîrje, la primul ei rol pe scenă, a realizat cu candoare pe fiica lui Mircea, redând puritatea tinereții, dar și judecata unui vlăstar domnesc.

Marcela Sassu, în rolul soției lui Mircea, a apărut solemnă și pătimasă, ambițioasă și aprigă, îndeplinind cu exactitate atributele rolului.

Fiul lui Mircea a fost interpretat de frumosul actor Longin Mărtoiu. Ținută nobilă, fermecător și cu o fire năvalnică, jucându-și impecabil tinerețea clocotitoare, exuberantă și inocentă, a încântat și a fermecat.

Am admirat atunci, în seara premierei și pe ceilalți interpreți, care au excelat prin talentul lor în roluri mai mici. Actorii Emil Sassu, Paul Lavric, Emil Iencec, Costel Rădulescu, Virgil Andreiescu au reliefat cu noblețe și dăruie pe căpitani

tronului; Romel Stănciungel a convins prin jocul lui impetuos și subtil; Dem Hagiac și Remus Mărgineanu au fost două fețe bisericesti autentice; Dan Herdan, prelatul catolic, și Titorel Pătrașcu, sultanul, au făcut roluri episodice, dar captivante prin pitorescul lor; Emil Bârlădeanu, Fierarul, și Lucian Iancu, Ciobanul au avut umor și înflăcărare în două ipostaze originale.

În monologurile lui Mircea („Tu curgi, Oltule, sau eu?” etc.), care au cutremurat spectatorii, Sandu Siminică a fost admirabil. Datorită regizorului Constantin Dinischiotu, întregul spectacol curgea atât de firesc, încât părea că replicile actorilor nu au fost învățate de pe un text, ci sunt spontane. Întreaga scenă a teatrului devenise Țara Românească de la 1400 a lui Mircea Voievod, iar spectatorii, din sală, oamenii Țării!

După sfârșitul spectacolului, aplauzele furtunoase au ținut minute în șir, nu se mai terminau. Era un entuziasm general impresionant.

Poate că atunci nu mi-am dat bine seama de ceea ce se petrecea, dar astăzi înțeleg că nu pe mine, ca autor al piesei, mă aplaudau spectatorii, nici pe actorii care-mi jucaseră piesa. În seara aceea, spectatorii îl aplaudau pe Mircea, pe unul dintre cei mai mari, mai înțelepți și mai viteji voievozi români.

Prezentul aplauda trecutul! Aplaudându-l, investea în Viitor eterna dragoste de patrie!

Dominic Dembinski

Nostalgii nevinovate

Fiindcă perioada de care am să vorbesc este cuprinsă între anii 1982-1987, nostalgiile mele pot părea suspecte. Am fost regizor artistic în acele vremuri la Teatrul Dramatic din Constanța și împreună cu colegii mei de acolo sau de oriunde din România acelor timpuri, am fost nevoiți să luptăm cu foarte multe compromisuri. Personal am făcut-o avându-i alături pe Caragiale, Goldoni, Ciprian, D.R. Popescu, Ecaterina Oproiu și alții. Am avut însă, lângă mine o echipă dornică să lupte pentru adevăr, cu armele specifice scenei: talentul întruchipării, dovedit mai puternic decât orice doctrină politică.

Eram un regizor debutant ce se confrunta cu drumul aspru al practicii teatrale, nevoit să refac drumul unui învățăcel. Actorii de atunci, mulți dintre ei frunzașii de astăzi ai Teatrului „Ovidiu” au simțit nevoia mea de autodefinire și m-au primit ca într-o autentică familie care și-a permis luxul să „crească” împreună cu mine. S-au pus trup și suflet la îndemâna fantasmelor mele, devenind partenerii unui destin comun. Într-o perioadă de acută represiune ideologică, Teatrul Dramatic din Constanța uimea lumea teatrală a vremii, prin curaj dublat de forță artistică, în numele unui bine social de la care teatrul românesc nu a abdicat niciodată. Sentimentul că făceam parte dintr-o forță de elită, capabilă să limiteze estetic ravagiile unei ipocrizii totalitare ne dădea satisfacția morală a solidarității cu principiile pentru care am ales condiția de oameni de teatru. Publicul ne-a înțeles, ne căuta, ne sprijinea, eram o voce distinctă

în cetate. Calitatea umană a colegilor mei și-a spus cuvântul. Fără ea nu se putea forma în jurul meu o echipă. Mă feresc să evoc vreun nume căci aș fi nedrept. Toți erau disponibili la actul, eroic pe atunci, de a supraviețui fără negocieri cu morala artei. Am deprins în acei ani că există și așa ceva: că fără moralitatea dictată de adevăr, actul artistic devine gratuit, simplu divertisment. Și pentru asta mulțumesc foștilor mei colegi de la Constanța, căci pe lângă faptul că m-au învățat cum să însuflețesc personaje pe scenă, mi-au fost alături când am ales teatrul ca pe un instrument de luptă. Cu ce poate lupta Teatrul? Cu inerția, minciuna, ipocrizia, demagogia, răul în general... Când alegi să crezi de pe aceste baricade, ai satisfacția unui gest mai aproape de împlinire. Asemenea acțiuni, grație teatrului, devin acte de ispășire colectivă. Astfel, datorită minunațiilor actori de la Constanța, am avut prilejul să-mi ocrotesc o parte din destin într-o perioadă sumbră, ca pe o floare sub clopotul miraculos al Teatrului, ferit de radiațiile istoriei. Acest lucru îmi dă putere și astăzi când vânturile istoriei nu sunt mai puțin pustiitoare, chiar dacă și-au schimbat direcția. Și pentru acest lucru le mulțumesc constănțenilor cu smerenie, depun un sărut de recunoștință precum zborul unui pescăruș speriat, pe fruntea lor, căreia îi doresc să nu apună nicicând.

Să nu uitate, așa cum nici eu n-am uitat, ceea ce am învățat împreună: arta este și o formă de înaltă morală care te alcătuiește mai limpede și mai drept ca om. Am să vă iubesc mereu!

Vasile Cojocaru

Când lebede cu zborul jos/ stârnesc în treacăt legende

S-a scurs mai bine de un sfert de veac de când, proaspăt absolvent al Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică „I.L. Caragiale“ din București, reveneam, după o absență de patru ani, în Constanța, repartizat prin repartiție guvernamentală la „Teatrul de Dramă și Comedie“, așa cum se numea Teatrul „Ovidiu“ la acea vreme. Perioada studenției a fost frumoasă, dar dorul de casă și de mare mă făceau să nu-mi pară prea rău după Capitală. Studioul Casandra al institutului, teatrele și cinematografele bucureștene însemnaseră mult pentru mine, pentru devenirea mea, dar doream din tot sufletul să fac teatru aici și nu în altă parte. Și cred că am reușit câte ceva. Din păcate, din minunatul colectiv, care m-a primit cu căldură atunci, au mai rămas doar câteva nume. Nedrept de mulți au plecat prea devreme dintre noi, alții și-au căutat și mulți au și găsit șansa de mai bine în alte teatre din țară sau de pe alte meleaguri, mulți s-au pensionat. Au rămas în urmă amintiri pe care, uneori, le depăn cu nostalgie. Au rămas în urmă deplasările prin satele Dobrogei, cu spectacole adaptate pentru micuțele scene ale Căminelor Culturale, cu frigul care ne chinuia iarna și căldura copleșitoare a verii, stagiunile estivale în grădinile de pe litoral, festivalurile noastre, cei de Teatru Politic și cel de Teatru Antic, despre care s-au scris multe pagini de către maeștrii cronicilor teatrale, festivaluri importante ale altor orașe din țară și din

străinătate, de unde nu de puține ori am revenit cu lauri. Uneori a fost greu, alte ori a părut imposibil, dar sărbătoarea premierelor și aplauzele spectatorilor au făcut ca totul să pară frumos. Cred chiar că a fost frumos. Îmi amintesc cu emoție cât de clară, cât de calmă și cât de aurită a fost înserarea aceea, când la Histria s-a jucat singura reprezentație cu „Tragedia Atrizilor“, în cadrul primei ediții a Festivalului „Seri de Teatru Antic“. O liniște sfântă se lăsase peste cetate și doar câteva stoluri de lebede au tulburat (dacă se poate spune așa) cu muzica zborului lor neclintirea. Apoi, în fața unui public copleșit, s-a întâmplat miracolul jocului pe care nu-l voi uita niciodată. Păcat că amintirea nu este dublată de existența unei pelicule cinematografice. Sau poate că este mai bine așa! Acea după-amiază mi-a fost prilej pentru o poezie pe care am mărturisit-o într-o carte, dar pe care îmi face plăcere să o repet pentru dumneavoastră:

Trec lebede cu zborul jos, minunate

lacrimi înaripate pentru o mare
ce se mai zbuțuie în istorisiri.

Bătrâne, nu stârni timpul

cu amintirile tale

ninse de-o viață!

Cetatea strălucea aici

albă ca involburarea pânzelor

mângâiate de vânt

și vieți după vieți

am căutat cu privirea

lebedele corăbii lunecând cu trufie,

pânțecă încărcate de rod, peste ape.

Apoi laguna s-a sinucis

păstrându-și apă doar pentru

aducere-aminte,

iar cetatea s-a prăbușit

într-o mare de liniște.

A rămas loc de meditație și de apus
încărcat de miresme.

Laguna tresare în somn,

Când lebede cu zborul jos

Stârnesc în treacăt legende.

Poate că nostalgia ce răzbate din rândurile mele nu își are rostul. Vita brevis, ars longa! Și apoi, teatrul nostru este tânăr. Și tinerii din teatrul nostru îmi dau certitudinea că drumul continuă. Tinerii noștri cu candoarea lor, cu marile lor probleme, uneori lipsite de seriozitate, cu energia lor, cu entuziasmul lor, cu talentul și dăruirea lor. Și pentru ei, ca și pentru dumneavoastră, spectatorii, mă rog Bunului Dumnezeu, ca drumul să țâșnească în sus!

Seri de teatru antic

“Adâncă și mișcătoare fântână, a cărei taină se plătește în timp, este Dobrogea. Impresia de viață, în imateriale răspântii de timp, îți dă orice loc de popas pe drumurile dobrogene... Pe țărmurile Dobrogei, ca pretutindeni, de altfel, la mare, fântânile timpului trec prin tine și se varsă într-un imens ocean, fără culoare, fără apă, fără țarm sau haină, un nesfârșit ocean de vreme”.

Purced într-o temerară încercare de evocare sentimentală a primelor decenii (primelor?) din viața teatrului constănțean, citându-l pe I.M. Sadoveanu, un mare fiu al Dobrogei, care a fixat, în însemnări fulgurante, câte ceva din imponderabilul spațiului poetic dobrogean, explicând, până la un punct, fascinația aproape mistică pe care acesta o exercită asupra creatorului de artă (și nu numai).

Ca dobrogean de obârșie și mai apoi ca om de teatru (ierțemi-se că îndrăznesc a mă numi astfel, dar mi-am “topit” existența în patru dintre deceniile teatrului dobrogean, altfel, născut, parcă, de când lumea și căruia eu îi doresc să trăiască tot cât ea), ei bine, mă simt un om privilegiat... Pentru că am văzut lumina zilei, am trăit și muncit într-un tărâm mirific, de vis și de poveste – Dobrogea.

Stăruind adeseori asupra aurei misterioase care învăluie orice bun spectacol, mai ales pe acelea din afara scenei tradiționale (convenționale), am ajuns la concluzia – poate, un truism! – că aceasta se datorează nu numai talentului și gândirii înalte a creatorilor, ci și încărcăturii – aș zice, magice – cu care, vrând-nevrând, este înzestrat de matricea în care a fost zămislit...

Am văzut asta în spectacolele de teatru antic pe care – luptând furtunos cu adversități de care nici n-aș vrea să-mi amintesc – teatrul constănțean a reușit să le realizeze, în aer liber, în interiorul unor vestigii arheologice, fără amenajări. Om de specialitate sau simplu spectator, pregătit sau nu, cu apetit sau fără pentru acest tip de spectacol, oricare ființă sensibilă care le-a văzut, poate depune mărturie că ele purtau însemnele unice ale unui spațiu poetic sacru, propunând cel puțin... o altă percepție a timpului... Timpul, cel care fecundând și pulverizând totul, se păstrează doar pe sine, curgând potopitor spre oceanul său fără margini, în ritmul unor ceasuri uriașe pe care le bate, inegal, neliniștitor și tainic, vuietul valurilor mării și al asprelor vânturi dobrogene... Timpul, de a cărui uriașă trenă s-au agățat întâmplări fabuloase, mituri, eresuri, legende, fapte istorice, lăsând – toate! – impresia, că aici, trăiesc un prezent continuu...

Mitologia noastră vorbește despre transfigurarea mitică a întregului spațiu concret românesc, atestând în interiorul acestuia o mulțime de străvechi locuri sacre sau sacralizate. Și vorbind mai apăsător despre sacralitatea spațiului dobrogean în deschiderea acestui capitol, nu doresc să-l abstrag spațiului-mumă românesc, ci să spun doar că particularitățile sale îl fac dumnezeiesc de prielnic reprezentării unor spectacole teatrale de mare respirație temporală și spațială.

Nu pot rezista tentației (atât de ademenitoare!) de a hălădui, ca-ntr-un rai, prin mitologia sud-estului european și, ca-ntr-un iad, prin preazbuciumata lui istorie, reamintindu-mi, o dată și încă o dată, că avem șansa de a trăi pe un legendar și stră-străvechi pământ, pășind zilnic, nu cu destulă pietate, ca pe un

“imens osuarum”, în care “trosnesc pretutindeni oasele amestecate de veacuri”, în lumina albă, concretă, a amiezilor de vară sau sub stelele mari, albe și “parcă prea multe” ale neasemuitelor nopți dobrogene... Că ne-nsoțesc pretutindeni umbre ale atâtor seminții trecătoare pe aici, și ale atâtor păstori mioritici, pieriți eroic prin locurile acestea: “Ba, eu l-am văzut/
Și l-am cunoscut,/ La malul mării,/ La marginea țării,/ De păgâni gonit,/ De gloanțe rănit,/ La pământ trântit.” Și, în mod sigur, ne însoțește pretutindeni, tutelându-ne cu trista-i autoritate, umbra ilustrului nostru concetățean, Ovidius Naso, cel care ne promitea sfâșietor, acum două milenii: “Dacă e drept ce spus-a Pitagora cândva,/ Că sufletul cât lungul eternității va,/ Printre sarmate umbre la Pontul Euxin,/ În veci va rătăci o umbră de latin...”

Nu pot să nu-mi amintesc că cele mai vechi mențiuni de topogeneză sacră referitoare la pământul României sunt cele legate de Pontul Euxin, Insula Leuce și fluviul Istros cu a sa mirifică incintă albă a Deltei... Sunt elemente geografice care delimitează, străjuind-o, o adevărată cetate albă, a soarelui; culoarea albă definind în mitologia dacă însăși sacralitatea. Un spațiu care închide misterul sacru ce se insinuează în tot ceea ce arta crează aici.

Că Dunărea era socotită în străvechime un fluviu sacru nu doar de către daci (care se-mpărțășeau din apa ei sau jurau pe ea, în toate momentele grave ale vieții lor), ne-o spun mai mulți scriitori ai Antichității. Printre aceștia Plutarh amintește, de pildă, că vechii regi persani păstrau în recipiente închise, ca pe un lucru sfânt și de mare preț, apa din Dunăre. Strabon menționează că întreaga Delta e sacră. (Aici se practica, se spune, vestita lycantropie – magie a transformării oamenilor în lupi și a subordonării forței acestora intereselor omenești). Pliniu cel Bătrân specifică numele sacre, grecești, ale brațelor Istrului, printre care Hieron Stoma însemnând “braț sfânt” se poate regăsi și în numele românesc al unuia dintre ele, “Sf. Gheorghe”.

Cercetătorii au stabilit de altfel că, etimologic, cuvântul Dunăre chiar asta înseamnă – fluviu sfânt.

Nu am să zăbovesc îndelung asupra numelui mării noastre, - poartă spre răsărit sau spre infinit a spațiului de care vorbesc? Pontus Euxinus (ospitalieră) sau Pontus Axenus (neprimitoare – neagră)? Poate și una și alta. Nici asupra legendei cetății Tomis sau a nefericitei Medeea (toponime atât de frecvente în zonă), cu toată încărcătura mitică pe care acestea o aduc...

Mă voi opri însă mai insistent asupra Insulei Leuce sau Albă, strălucitoarea și enigmatică Insulă a Șerpilor – pierdută, vai, astăzi pentru noi (!) cel puțin ca realitate geografică dar iradiind din străvechime fascinația unui capăt de tărâm mitic. Vorbesc despre ea Pindar, Euripide, Antigos, ș.a. Nicolae Densușianu, prelucrând multe dintre informațiile mitografilor Antichității, socotește că aceasta a jucat un rol important în mitologia tracă nord și sud dunăreană, înainte de căderea Troiei, când s-ar putea să fi fost “leagănul religiei lui Apollo” (zeu al Soarelui, de unde numele de Insula Luminii) și după căderea Troiei, când ar fi devenit sanctuarul lui Achile. (Trupul eroului fiind răpit – după legendă – de pe câmpul troian de luptă și adus aici de către mama sa, zeița Thetis). Zice Antigos: “Se povestește despre Insula Leuce, că nici una dintre păsări nu se poate ridica în zbor deasupra sanctuarului lui Achile”; sau Euripide: “Insula Leuce, unde își petrece timpul Achile, în mijlocul Pontului Euxin”. Același Nicolae Densușianu socotește că mitul Insulei Leuce poate fi regăsit în mitologia română, în balada (și legenda) Mânăstirii Albe: “În prundul Mării Negre” (sau “În prunduț de mare” sau “Într-un ostrov al mării”)/ E-o dalbă mânăstire,/ Cu nouă altare/ Către sfântul Soare...”.

Într-o cartogramă cuprinzând toponimia mitică arhaică a României, publicată în 1987, Mânăstirea Albă (centru mirific al religiei trace nord-dunărene și lăcaș sacru pe țărâm, în care urma – conform baladei – să se officieze căsătoria incestuoasă a Soarelui cu Luna) este amplasată în Deltă, pe aceeași linie,

orizontală, cu Insula Leuce, între ele desfășurându-se faimosul picior al podului de aramă, construit de Soare peste mare, ca o dovadă a iubirii sale (imposibilă în canoanele religiei dace) pentru Lună...

Când, în 1951, a luat ființă Teatrul Dramatic constănțean, prima insituție de artă din Dobrogea, râvnită și așteptată ani mulți de locuitorii acestei provincii, speram să se întâmple una din marile minuni, la care ni se părea că aveam dreptul. Pentru că eram românii dobrogeni reveniți cu identitatea intactă la sânul țării, după secole multe de înstrăinare; pentru că purtam, intact, - în noi - tezaurul de povești, tradiții și legende ale acestor locuri... pentru că aveam la îndemână dumnezeiescul spațiu de care am vorbit...

Dar n-avea să fie chiar așa! În 1951, Constanța nu mai era frumosul oraș fremătător, reconstruit cu gust pentru modernitate, în primele decenii ale secolului... Cu mai mult de zece consulate, cu bănci impunătoare, cu agenții de shipping, viață portuară intensă și comerț înfloritor; cu șase licee românești și învățământ elementar în limbile greacă, armeană și turcă; cu școală superioară de marină echivalentă cu o facultate; cu frumoase biserici românești (una pictată chiar de Tonitza); cu o centenară biserică elenă, geamii, sinagogă, biserică armenescă; cu un edificiu teatral, "Elpis", "singurul teatru oriental din țară", cum se scria cu multă mândrie pe orice caiet-program difuzat la spectacolele jucate aici. Și trebuie să spun că s-a perindat prin această elegantă sală, în turnee, toată floarea teatrului românesc, începând cu sfârșitul secolului trecut... Muriseră, parcă, viața trepidantă de noapte, veselia zgomotoasă ale unuia dintre cele mai mari orașe-porturi europene. Mușcaseră adânc din el bombardamentele anglo-americe care vizau portul și rezervoarele societăților de petrol ("Astra", "Steaua") dar nimeriseră pe-alături, distrugând splendide construcții civile din partea peninsulară. Ani de zile aceste goluri negre și tainice ale

fostelor case mă umpleau de o teamă mistică și mă dureau ca o rană veche, mereu redeschisă: știam ce și cine trăise acolo, câtă viață, bunăstare și veselie emanaseră înainte, vedeam câtă dezolare respirau acum...

Nu erau doar sechelele războiului; pe-acelea le-a resimțit întreaga lume. Constanța însă – mai mult decât alte orașe ale țării – trăia o situație neverosimilă și revoltătoare: un oraș care peste noapte – o noapte neagră a istoriei lui – și-a dublat populația, devenind un fel de colonie sovietică. Vreau să spun că, în plină pace, cei 50-60.000 de locuitori ai săi s-au trezit obligați (cu amenințări!) să adăpostească, să hrănească, să tolereze, să suporte, cam tot pe atâția ruși (ostași sovietici ce-și ziceau “eliberatori”). În spațiul împușinat de bombardamente, aceste adevărate omizi nesățioase și-au organizat locuințe, magazine, cantine, restaurante, policlinici, spitale, grădinițe, școli generale, licee, cinematografe, teatru (Fantasio) și o impunătoare Casă a ofițerilor, instalată în localul Liceului “Mircea cel Bătrân”, cu drept exclusiv de folosință a parcului în care se afla, înconjurat ad-hoc cu un gard înalt de scânduri, peste care nu se putea vedea nimic. Locuiam cu părinții și frații în două camere închiriate, dintre care una era “rechiziționată” pentru un ofițer rus ce pleca și venea când poftea, trecând prin cealaltă cameră, în care noi, întreaga familie (9 suflete!), găteam, mâncam, ne spălam, dormeam – pe rând – și învățam... Era ca și cum orașul nostru trăgea să moară sufocat – în timp de pace! – de cizma insolentului ostaș sovietic, care, multiplicat, parcă, la ștanță, până la câteva zeci de mii, jefuia, omora, viola, în plină zi, în plină stradă, fără a putea fi reclamat cuiva, fără a fi pedepsit de cineva. Răsunau împușcături răzlețe, și ziua și noaptea, în toate părțile orașului și ne gândeam îngroziți că fiecare dintre ele putea însemna suprimarea unei vieți.

Una dintre cele mai triste amintiri de adolescent crescut de părinți în cultul luminilor învățăturii, este ziua în care, pe strada Stalin (fostă Carol, devenită Tomis) s-au înșirat în monom, ca

un miriapod uriaș, elevii liceului Mircea, cărând cu spinările spre Liceul de fete “Ana Ipătescu” (fost “Domnița Ileana”, devenit “Eminescu”) pupitre, dulapuri, borcane cu animale, plante sau substanțe chimice, aparate din splendidele laboratoare ale liceului (care, mă îndoiesc că s-au mai refăcut vreodată, la aceeași valoare). Au avut la dispoziție doar câteva ore pentru a se evacua și au salvat ceea ce s-a putut... Ce s-a întâmplat cu restul averii lor, n-am aflat nicicând! Dar, de mai bine de 50 de ani, pe ecranul minții mele, marșul acela nu s-a oprit niciodată. Ca-ntr-un alt “po hód na Sibir”, un lanț de oameni, frumoși și tineri, alunecă spre nicăieri, izgoniți din citadela lor de lumină... O lovitură mortală pentru oraș, a cărui întregă viață culturală gravita în jurul acestei instituții de învățământ, încă de la sfârșitul secolului al 19-lea. O întregă generație de absolvenți ai Liceului Mircea, se numesc așa dar n-au pus niciodată piciorul în superba lui incintă. Pentru copiii de azi probabil că faptul nu pare o dramă; sunt obișnuiți să se mute cu fiecare ciclu școlar. Dar noi – cu concursuri grele – intram copii de 10 ani în liceul pe care-l doream și la care visam fermecați și-l absolveam ca tineri de 18 ani, cu mintea coaptă, cu orizonturi largi, cu solidă cultură generală și cu vise mari. Nu mi se pare desuet să fii orgolios în legătură cu școala pe care ai absolvit-o (și avem exemple contemporane de colegii și licee în lume!) și nici cu dascălii care te-au luminat. Dar, astăzi, la noi, se manifestă o inadmisibilă lipsă de respect pentru școală, încă una dintre valorile fundamentale ale spiritualității noastre, decăzută pe nedrept și periculos din drepturi.

Pentru ca cititorii să înțeleagă atmosfera în care a luat ființă teatrul constănțean (și-n care și-a desfășurat activitatea în primii săi ani), e necesar să mai spun măcar câteva lucruri.

Purtam fiecare pe buletinul de identitate o ștampilă lunguiață (asemănată mereu în mintea mea de adolescent cu o dangă – însemnul înroțit în foc ce se aplică, dureros, pe crupa animalelor). Pe ea scria “locuitor al zonei de frontieră” și cine nu o avea, nu

reușea să treacă de Medgidia, venind spre Constanța cu trenul, pe jos ori cu căruța – singurele mijloace de circulație, pe atunci. Sau prezenta în locul ei o adeverință de “acces în zona de frontieră”, adeverință ce se obținea cu foarte mare greutate, nu știa nimeni de unde. Eram pur și simplu izolați de restul țării și fiecare eveniment major al vieții noastre – nuntă, moarte – se consuma fără participarea rudelor. Trăiam ca pe o frontieră, dar parcă în plin război. Trecuseră ani buni de când acesta se sfârșise, însă dacă pe înserat te-apropiai de malul mării, pentru o plimbare atât de dragă constănțenilor, erai somat cu arma și cu vorbe rusești!

Cele câteva sute de mii de cărți aparținând Bibliotecii Municipale fuseseră distruse; mai întâi aruncate din aripa de nord a Primăriei (actualul Muzeu de Arheologie și Istorie) unde era adăpostită Biblioteca, mai apoi, distruse cu nemila cu care politrucii inculți și violenți luptau să rupă orice legătură cu trecutul.

În cele 6 (sau 7) cinematografe ale orașului, rula exclusiv filme sovietice și rar, foarte rar, câte unul românesc. După Ialta, “se închisese robinetul filmelor americane” (cum titra revista “Cinema” a timpului), care ne dăduseră o gură de oxigen pentru o scurtă perioadă de timp, după război.

Cine mai avea aparat de radio se răsfăța ascultându-l; dar aceștia erau puțini, pentru că – împreună cu Poliția – același nesățios ostaș sovietic adunase imediat după '44, cu amenințări, firește, toate aparatele, trimitându-le la el acasă, unde, probabil, faptul de a avea un ceas sau un aparat de radio reprezenta o avuție îndelung râvnită și greu de dobândit... Spun asta, strângându-mi-se inima, fiindcă prea multe mii, poate zeci de mii de români au fost împușcați atunci pentru a fi jefuiți de ceasuri, obiecte ce exercitau asupra “celui mai viteaz ostaș din lume”, fascinația mărgelușei albastre asupra unui membru de trib african, înainte de întâlnirea lui cu civilizația... “Davai ceas” și “strileai” erau singurele cuvinte adresate de acești tribali localnicilor...

Dar... s-a înființat Teatrul de Stat... Aparent pe teritoriul virgin, pentru că tot ceea ce făcuse la sfârșitul veacului trecut Petru Vulcan și societatea culturală animată de el, "Ovidiu" (având ca principală formă de manifestare teatrul), sau Teatrul Ligii Culturale sau Teatrul Muncă și Lumină al lui V.I. Popa – momente remarcabile în viața teatrală constănțeană – erau trecute sub tăcere, chiar și simpla referire la ele comportând suspiciuni și riscuri. Așa încât teatrul nou înființat era prezentat nu ca o nevoie adâncă și cultivată îndelung a locuitorilor zonei, ci ca o "realizare a clasei muncitoare, sub conducerea Partidului" de tristă amintire, pentru "culturalizarea maselor" cum glăsuiește afișul-manifest din ajunul primului spectacol (2 mai, 1951).

Pentru că eu nu dispun de suficiente resurse psihologice, voi face apel la cele de care beneficiați dvs., stimați cititori, pentru a vă ruga să înțelegeți ce a însemnat în marea de uniforme, motorizate, împușcături și sonorități lingvistice rusești, prezentarea unei comedii satirice clasice românești – "Scrisoarea pierdută" – ca spectacol inaugural al teatrului local... Era ca o rechemare a noastră către noi înșine. Văzuseră constănțenii în repetate rânduri "Scrisoarea", în turnee. (Personal, nu voi putea uita niciodată ediția Naționalului bucureștean cu Talianu, Beligan și Birlic). Îl văzuseră și auziseră chiar și pe Caragiale, faimosul său autor, care a răspuns întotdeauna zelos invitației de a participa la șezători literare, organizate în Constanța.

Dar ne aflăm în primul deceniu după '44, din anumite puncte de vedere, cred eu, cel mai negru al perioadei totalitariste. (Zic asta pentru că la sfârșitul lui, au început să ia ființă marile edituri, care pe lângă multă literatură aliniată tipăreau clasicii universali și români, astfel că, de atunci încolo, cine a dorit, s-a putut informa). Partidul organizase chiar și o reformă a învățământului; (sintagma mă cutremură acum ca și atunci!) și printr-un program diabolic, eram înstrăinați sistematic de tot ceea ce reprezenta valoare autentică, mai ales națională, invocându-se internaționalismul socialist ce, de fapt, trimitea

direct – și numai – la autoritatea sovietică. Lucrul diavolesc dădea roade, mai ales la cele mai tinere generații, care – genuine – erau hrănite copios numai cu perfide minciuni. Îmi amintesc de o fetiță din clasa I- a (de liceu) care la întrebarea: “Cine este tov. Stalin?” a răspuns (în scris!): “este regele românilor”. Și asta în ‘45-’46, când România era încă monarhie! Pentru vârstnici și pentru noi, tinerii care apucasem cât de cât să gustăm din hulita “mare cultură”, lucrurile ședeau însă altfel. Am început să alergăm spre bibliotecile particulare (câte mai rămăseseră!), spre părinți și bunici, spre dascălii noștri buni, sorbindu-le cunoștințele cu savoarea fructului oprit... Din marea de amintiri în care sufletul meu înoată, învăluită în lumină sfântă, îmi apare în clipa aceasta, figura severă a d-nei profesoare de limba română, Aurelia Zaharia, spunându-ne sec: “scoateți pe bănci acele imbecile manuale «unice», ca să nu vină cumva vreun drac de inspector”; (aceștia intrau de regulă la ore cu pălăria pe cap și mâinile băgate adânc în buzunarele fulgarinului!); “nu luați notițe dar căscați bine urechile la ce vă spun eu...” Și așa începea derularea fiecărei ore, ca un veritabil film polițist, în care noi aflam și ceea ce trebuia să știm fără a uita vreodată (tăinuit în mințile și sufletele noastre) și ceea ce trebuia să “ne facem” că știm! În veac aș dori să-i fie neuitată amintirea, nu doar pentru câte nebunești pericole înfrunța, ci și pentru că ne oferea o “cheiță” a supraviețuirii în universul barbar în care aveam să evoluăm 50 de ani, putând deveni și rămâne totuși oameni.

Sunt unii, azi, - mari moralști! – prea tineri pentru a fi trăit drama noastră, care ne reproșează cu aere de puritate etică, cu duritate și foarte zgomotos, acest compromis, sugerând că era cu mult mai bine să ne lăsăm omorâți. Îi asigur că ar fi fost lucrul cel mai simplu. Eram copii de război și jocul cu moartea ne era familiar. Pierdusem atâtea ființe dragi pe ambele fronturi, văzusem atâția oameni omorâți ori mutilați aici, acasă, de bombe, schije, mitraliere; ne fugăriseră spre adăposturi,

scoțându-ne zilnic din băncile școlii atâtea infernale bombardamente; privisem desfășurându-se deasupra capetelor noastre celebrele lupte aeriene ale avioanelor de vânătoare, finalizate adeseori ca macabre jocuri de artificii, în care în loc de scânteii, se-mprăstiau, luminând cerul, bucăți de metal și oameni aprinși...! Greu ne-ar mai fi putut speria ceva! Imperativul momentului însă – venind dinspre bătrânii familiilor noastre și dascălii noștri prea înțelepți – era să trăim și – mai ales! – să nu uităm.

Dar s-a înființat teatrul constănțean! S-au jucat în primele 7 stagiuni, nu mai puțin de 40 de piese, dintre care cele mai multe erau – evident! – sovietice: 16. La acestea s-au adăugat 3 clasice rusești (2 Ostrovski și 1 Cehov) și 2 din dramaturgiile contemporane “surori”, maghiară și bulgară. Fără a egala numărul celor sovietice, piesele românești contemporane, apărute căsnit, prin comandă și presiuni, încercau stângaci să acrediteze, îmbrobodită în roz – și mai ales cu argumente politice – realitatea acelor vremuri, atât de năucitoare și ostile românilor. Mă simt datoare să spun, că pe lângă veleitari îndoctrinați, didactici și fără brumă de talent, au apărut atunci și nume ce aveau să însemne ceva în literatura dramatică românească: Horia Lovinescu și Aurel Baranga, de ex. Am certitudinea că odată cu trecerea timpului, când vârtejul patimilor se va ostoi și dreapta judecată ne va călăuzi pe toți, nume ca acestea – și multe altele – își vor ocupa locul meritat în panteonul culturii românești. Atunci vom înțelege – sper! – cu toții, că dacă ceva în România s-a opus cu tenacitate, cu subtilitate și nobilă perfidie sovietizării țării, aceea a fost cultura, prin tot ceea ce a avut ea mai bun. Dar despre asta vom mai vorbi. Mă întorc la primele 7 stagiuni, doar pentru a aminti că între cele 40 de piese jucate pe durata lor, nu și-au putut face loc decât 3 clasici universali (Goldoni, Molière, Lope de Vega), 2 dramaturgi contemporani (Howard Fast și G.B. Shaw) și un singur reprezentant al mării dramaturgii interbelice românești! (T.

Mușatescu). Cât despre clasicii români, avea să treacă un întreg deceniu (10 ani!) după montările (2) Caragiale din prima stagiune, până să mai vedem încă unul: Al. Davilla – “Vlaicu-Vodă”. Cu aprobări speciale, obținute și cu puternicul argument că George Vraca, marele actor legat profund de orașul nostru, e dispus să facă serie de spectacole la Constanța în rolul titular, pe care, de altfel, l-a interpretat magistral.

Dar, nu voi face o analiză a repertoriului. Pentru asta se apelează de regulă la teatrologie; ori în vremurile de care ne ocupăm aceasta era pusă la index, substituindu-i-se prin hotărâri, norme și decizii de partid, politicul, dictat de sus, în conformitate cu o matematică și o contabilitate ce impuneau proporția de actualitate (a autorului și piesei), de valoare politică a temelor, de dramaturgie sovietică, de ilustrare a marilor evenimente ce animau viața comunismului mondial, uneori și românesc, etc., etc. Fără a se încadra într-unul din aceste criterii, pentru simpla și marea ei valoare artistică, nici un teatru nu avea îndrăzneala de a propune o piesă în repertoriu. De aici și frecvențele – și penibilele! – argumentări cum că “Hamlet” de ex. (Doamne! Și câte altele) ar fi o piesă “eminamente politică” și care condamnă tirania; cum că “Slugă la doi stăpâni” ar fi una care dezvăluie criminala exploatare a omului simplu și sărac de către cei bogați și leneși, cum că alta condamnă aristocrația, autocrația, antidemocrația etc. De s-ar putea citi în arhivele fostului Consiliu al culturii, referatele întocmite de teatre pentru susținerea repertoriului, ar ieși la iveală o altă fizionomie a dramaturgiei clasice: una diabolică, deformată de-o lentilă construită de un vrăjitor nebun. Cine, în condițiile astea, ar fi îndrăznit să aducă în discuție teatrul antic? Cu marea lui valoare și imensele sale semnificații. Visam însă..., discutăm între noi și așteptăm. Ce ciudată – și crâncenă și minunată – așteptarea asta tulburată de speranță, care ne-a ajutat să răbdăm ani și ani. Să răbdăm și să ne perfecționăm uneltele pe ceea ce aveam la îndemână; pe ceea ce ni se îngăduia.

În 1957 s-a întâmplat însă un fapt care a tulburat puțin apele bălțite și cenușiul anilor de până atunci: s-au organizat serbările bimileniului nașterii poetului latin Ovidius, trăitor – după cum se cunoaște – la Tomis, între anii 8-17 (sau 18?) d.H. prin relegarea dispusă de împăratul Octavian Augustus. Meritul inițiativei a aparținut constănțenilor, constant sensibili la tot ceea ce ține de viața și opera marelui exilat. Arheologi, profesori, istorici, muzeografi și – nu în ultimul rând – oameni de teatru, au propus atunci un program al sărbătoririi, adjudecăt relativ repede de organele centrale și devenit “național”. Nu-mi amintesc în ce fel s-a sărbătorit evenimentul la București sau aiurea. Dar teatrul constănțean a venit cu oferta unei premiere absolute, “Ovidius”, tragedie în versuri scrisă de distinsul poet (și dramaturg) constănțean, Grigore Sălceanu, mult prețuit dascăl de limba și literatura franceză (cu studii la Sorbona) al Liceului “Mircea”. Și, bineînțeles, cu recitaluri din opera ovidiană, mai ales din “Tristia” și “Pontica”.

Inițiativa i-a cam speriat pe politrucii culturali – cei mai inculți dintre toți activiștii! – Celebra sintagmă: “dacă aș fi avut liceul terminat, n-aș fi lucrat nici o zi în cultură pentru că ăștia (oamenii de cultură, adică) sunt cei mai răi și mai nedisciplinați”, emisă de unul dintre marii potențați politici ai acelor vremuri și care a străbătut anii și țara în lung și lat, are o bază istorică. Ne-au cerut o documentare imensă, cărți scrise de Ovidiu sau despre el, studii, biografii etc. Aveau o suspiciune și o teamă nu doar ca de ceva nemaivăzut până atunci ci ca de o bombă politică. S-a format comisie la nivel național condusă de Zaharia Stancu, care a vizionat și purecat tot ceea ce a intrat în programul sărbătoririi.

Și, în sfârșit, la 22 septembrie 1957, a fost prezentată premiera absolută “Ovidius”, în regia încercatului maestru Val Mugur și scenografia – de un rafinament și o modernitate care ar putea stârni și azi invidia – lui Mircea Marosin. Rolul titular a fost interpretat, cu toate marile calități pe care i le cunoaștem,

de Constantin Codrescu, ce se deplasa cu trenul de la București în fiecare săptămână, lucru deloc ușor, dacă ne gândim că trenul avea nevoie de vreo 7 ore pentru a străbate această distanță. S-au distins, cu frumoase realizări Jean Ionescu (Octavian August), devenit, la scurtă vreme și pentru mulți ani, directorul instituției, Marcela Sassu (Livia), Zoe Caraman (Fabia), Octavian Uleu (Tiberiu), Vasile Prisăcaru (Ibis) ș.a., ș.a. Și un grup numeros de tineri absolvenți ai I.A.T.C., despre care vom vorbi mai pe larg în capitolul "Debuturi". Spectacolul s-a jucat de 48 de ori, fiind vizionat de aproape 24.000 de spectatori. Pentru ca semnificația acestor cifre să fie înțeleasă, e necesar să spun că sala teatrului avea (și are) capacitatea de 500 de locuri, de unde rezultă că toate reprezentațiile s-au jucat cu rețetă maximă, dovadă a interesului constănțenilor pentru spectacol; și s-ar mai fi jucat încă de multe ori, dar, din motive "obiective", s-a spus, lui C. Codrescu, teatrul în care era angajat nu i-a mai putut asigura condiții de prelungire a contractului cu Constanța.

În cadrul acelor mari serbări ovidiene, spectacolul a fost invitat și în Capitală. S-a jucat în plină iarnă, într-o sală neîncălzită, în care spectatorii au rămas cu căciulile pe cap, în paltoane și cu mănuși. Dată fiind îmbrăcămintea sumară pe care o purtau, toți actorii au revenit acasă răciți, răgușiți și – evident – furioși. "Ovidius" s-a bucurat de o bună primire și din partea criticii, nu doar de circumstanță, pentru caracterul festiv al momentului. A beneficiat și de un afiș tare frumos (primul din istoria teatrului lucrat în tehnica ofset) care reproducea la scara 70/100, pe un fond azuriu, fotografia statuii din Constanța a poetului.

În acele zile orașul Constanța s-a înfrățit cu Sulmona, localitatea de obârșie a poetului. Ca urmare, ani de-a rândul, din orașul nostru și nu numai, au plecat în turnee, în Italia, tot felul de artiști amatori, cântăreți, dansatori, studenți, uneori – arareori! – având o vagă legătură cu Ovidiu, de cele mai multe ori, niciuna. Dar niciodată printre ei nu s-a "rătăcit" și un actor

constănțean, cu un recital din creația ovidiană, susținut în latină, sau în română și italiană, cum am propus noi, teatrul... Furia împotriva profesioniștilor de artă, nu-și dădea nici cea mai mică osteneală de a salva niște aparențe oricât de convenționale... De altfel, nu târzie vreme, din nomenclatorul românesc de profesii, avea să dispară aceea de actor, fiind înlocuită cu imbecila aglomerare de termeni "prestator servicii artistice", menită prin ambiguitate, să adăpostească sub umbrela ei oricâți nechemați s-ar fi înghesuit, dar, mai ales, suprimând calitatea și dreptul de artist-creator al actorului. Când viața noastră va intra într-o curgere mai lină, cercetătorii vor scoate la iveală, cu documente, faptul că printre rândurile intelectualității românești ce s-a opus tăvălugului egalizator care se rostogolea fără încetare peste noi (dorind transformarea poporului român într-o turmă ce urma să poarte halat în loc de blană și ecuson în loc de dangă), s-a aflat și o categorie puțin numeroasă, aceea a creatorilor scenei, care a făcut o frondă înverșunată, plină de duh dar și de mari pericole pentru ea. Fapt pentru care a și fost urmărită cu ură și dispreț, a fost umilită și emaciată prin hotărâri, decrete și legi care vizau suprimarea sa ca pe a unei specii de dăunători prea rezistenți.

Dar, să revenim: desigur că "Ovidius" nu era un model de dramaturgie antică, piesa fiind creată mai degrabă după canoane romantice. Dar are meritul de a fi adus pentru prima dată pe scena constănțeană lumea Antichității, cu conflictele ei cumplite, cu caracterele puternice, cu suflul său tragic și poetic. Și cu tipul special de relații sociale și politice, bazate pe un autoritarism feroce, despre care, de câte ori făceam vorbire, ziceam, evident, că pentru noi e revolut... Dar cât de simplu și limpede înțelegeau spectatorii actualitatea acestuia!

Adepții prezenței teatrului antic în repertoriu se câștigau încetul cu încetul; în condițiile în care, generațiile noi de absolvenți nici nu mai studiaseră în facultate această piatră de temelie a artei dramatice. Prin intermediul unor oameni care

puteau ieși peste hotare și a unor reviste care ne parveneau foarte greu, aveam cunoștință de marile festivaluri din lume: Syracuza, Epidaur, Avignon etc. Nu îndrăzneau însă să visăm atât de departe. Stagiunile estivale, practic, încă nu se organizau; turismul se desfășura exclusiv prin syndicate, în cele 2 Eforii și la Techirghiol. Mamaia continua să fie superba și strania pustietate dintre ape, în care, doar accidental, puteai întâlni – mergând cu piciorul! – câte o căsuță-vilă. Noi doream să familiarizăm publicul cu acest capitol al teatrului, deocamdată în sală.

La 9 februarie 1958, în cadrul ciclului de conferințe experimentale pe care teatrul îl inițiasse încă din primii săi ani, Ion Marin Sadoveanu, marele om de cultură, constănțean de origine – cum îi plăcea să afirme mereu – (prin instalarea aici, pentru toată viața, ca medic, a tatălui său, încă din secolul 19) a vorbit despre “Începuturile teatrului și tragedia antică greacă”. Sadoveanu era, nu un orator, ci – pur și simplu! – un vrăjitor, care putea ține în nemișcare și liniște perfectă, o sală întreagă, timp de 90 de minute. O “sală întreagă” (500 de oameni) e un fel de a spune, pentru că atunci când prezența îi era semnalată în oraș (de regulă la teatru), afluența publicului era atât de mare, atât de presantă, încât ușile sălii rămâneau deschise pe toată durata conferinței. Iar în spatele scaunelor, pe jos, pe scările laterale de acces în scenă, pe tot spațiul holurilor înconjurătoare, putându-l vedea – unii – iar alții numai auzi, 600-700 de spectatori sorbeau ca hipnotizați glasul de stentor al acestui monument de cultură, care a revenit cu mare bucurie pe scena constănțeană, de câte ori a fost chemat, până la moartea sa pretimpurie. Mi-l amintesc... înalt, masiv, spătos, impunător ca o statuie, cu o voce care n-a avut niciodată nevoie de microfon, dar suferind îngrozitor din cauza frigului. L-am condus odată la aproape insalubrul hotel “Victoria” (“Continentalul” mi se pare că avea aripa nouă încă neconstruită, iar cea veche ocupată de ruși, ca și “Palace”-ul, de altfel, cele 2 hoteluri mai

impunătoare). S-a apropiat de recepționeră și coborând cât a putut glasul, a încercat să-i spună ceva. Prevenită, aceasta i-a răspuns prompt și amabil: “Fiți liniștit, maestre, vi s-au rezervat două plăpumi...” I se părea că iernile de la Constanța sunt îngrozitoare, (aș zice că acum 50 de ani cam așa și erau), spunând că înțelege perfect lamentările lui Ovidius pe această temă.

Ca toate conferințele acestea, care, puse cap la cap, îmi dau seama, că au constituit o a doua viață a teatrului, și aceasta a fost încheiată cu un spectacol. Un spectacol-unicat, de 2 ore, în costume, decoruri și lumini adecvate, realizat exemplar (doar trebuia să fie ilustrativ!), printr-o risipă de talent și muncă ce nu se contabilizau nicăieri. A fost alcătuit din câte 1 act (cel mai reprezentativ) al pieselor “Prometeu înlănțuit” de Eschil, “Oedip-rege” de Sofocle și “Hecuba” de Euripide.

Îmi amintesc, de parcă n-ar fi trecut de-atunci mai bine de patru decenii, cât de euforizant a fost acel spectacol, de-o potrivă pentru creatori și public. Făcuserăm cu toții un pas pe tărâmul dur și sublim al tragediei antice, capitol neegalat al culturii planetare. Dar... până la primul și marele spectacol de teatru antic “Medeea” (1970), avea să mai curgă vreme. Nu însă fără folos.

În stagiunea 1966-1967, beneficiind de mai multe condiții favorabile, printre care o acumulare în ultimii ani, a numeroase premiere absolute sau pe țară, bine primite de public și presă, (dintre ele “Io, Mircea Voievod” de Dan Tărchilă, constituind un succes răsunător și cu reverberații ample în toată țara, pe durată de ani mulți), teatrul constănțean a obținut aprobarea de a juca, pentru prima dată în România, “Nu va fi război în Troia” (“La guerre de Troie n’aura pas lieu”), de Jean Giraudoux. Ca urmare, la 15 iunie 1967, în plin sezon estival, cu mare afluență de public, critici de teatru, oameni de cultură, a avut loc premiera pe țară a piesei, tradusă de Ion Cantacuzino, în regia lui Ion Maximilian – cu tonalități mai grave, poate, de cât ar fi cerut-o “stilul Giraudoux”, dar frumoasă și bine articulată ideatic – și

în scenografia exuberantă, foarte giraudoux-iană a Elenei Forțu. Chiar dacă unii actori nu s-au putut detașa întru totul de ceea ce învățaseră și făcuseră până atunci, ceva – nu puțin! – din magia limbajului poetic al acestui mare dramaturg s-a revărsat din fiecare reprezentare, tulburând apele artei teatrale, așa cum se făcuse ea – în orașul nostru și, de fapt, cam pretutindeni în țară – până atunci. Aspirația salvării teatrului din constrângerile realismului, dezbateră una mari probleme a umanității – pacea – altfel decât în registru grav, ci prin umor, ironie, calambur, anacronism, amestec de realitate și simbolism filosofic ori poetic, particularități atât de caracteristice pentru Giraudoux, reprezentau noutăți ce-l năuceau puțin, fermecându-l pe spectatorul obișnuit “să lupte” pentru pace doar răcnind lozinci la mitinguri, dând zeci, sute, mii de “semnături pentru pace” sau văzând spectacole festive, ori piese care aduceau mai degrabă a ședințe. Mi-i amintesc, în spectacol, pe regretații Sandu Simionică (Hector) și Romel Stănciugel (Ulise); doi actori frumoși, talentați, puternici, binefăcuți, cu dicție impecabilă, “negociind”, cu eleganță, ca doi oameni politici ai secolului 20 (ori, poate, pe deasupra secolelor!?) eterna problemă a păcii; doi oameni care, pledând, înțelegeau că dincolo de justetea argumentelor invocate cu umor și scepticism, există destinul care are multe de spus. Li se asociază, în memoria mea, Daniela Anencov (Elena), spirituală și grațioasă, debutantă la Constanța în stagiunea ‘66-’67. Și Ileana Ploscaru, Zoe Caraman, Virgil Andriescu, Lucian Iancu, Hamdi Cerchez, Mircea Constantinescu-Govora, Constantin Guțu ș.a., ș.a! O echipă de aur, conferind teatrului de la mare unul din momentele sale de strălucire. Echipă plină de talente mari, de individualități puternice, armonizate în marea lor diversitate, care putea aborda orice repertoriu. Și... “strecurându-se” cu greu prin mult discutata “deschidere” a anilor ‘65-’70, a atacat îndrăzneț marea dramaturgie! Spicuim, fără a respecta vreun criteriu: O’Neill (“Anna Christie”), Pirandello (“Henric al IV-lea”), W. Gibson

(“Doi pe un balansoar”), Ibsen (“Femeia mării” și “Rosmersholm”), Molière (“Don Juan”), Gorki (“Azilul de noapte”), Lion Feuchtwanger (“Diavolul la Boston” – premieră pe țară), Tennessee Williams (“Noaptea iguanei” – premieră pe țară), Jean Anouilh (“Invitație la castel”), Goldoni (“Vilegiatura” – premieră pe țară), Noël Coward (“Bliss”), Edmond Rostand (“Românțioșii” – spectacol care a reprezentat România la Festivalul Internațional de Teatru de la Madrid, ediția 1971, bucurându-se de o primire extraordinar de frumoasă). Titlurile acestea sonore au înmănușat atunci și nume de regizori, consacrați sau debutanți, ce și-au interferat succesele cu cele ale lui Const. Dinischiotu, Ion Maximilian și Gh. Jora, angajați ai teatrului. Ion Olteanu, Călin Florian, Zoe Stanca-Anghel, Marietta Sadova, Mihai Berechet, David Esrig, Cornel Todea, Anca Ovanez, Nicoleta Toia și-au înălțat creațiile pe scena constănțeană, în doar câțiva ani.

Dar, continua să lipsească, din acest repertoriu, teatrul antic, în ciuda faptului că scena constănțeană avea asemenea colectiv, încât ar fi putut aborda orice capitol al său.

Mă gândesc acum că e bine că “Troia” nu a avut parte de un regizor care să ambiționeze a le conferi personajelor identități precise ale unor negociatori de pace din sec. 20 (!?). Asta, în dorința de a demonstra “actualitatea” (altminteri evidentă) subiectului, prin băgarea degetelor în ochii spectatorului. Se fac mai mereu asemenea glume regizorale, tare mult aplaudate de unii. Spectatorului nostru de atunci i s-a făcut cinstea de a fi considerat capabil să înțeleagă piesa, așa cum fusese creată de autor, distanța mare dintre personajele sale și modelele lor antice, stimulând interesul tuturor și pentru unele și pentru altele; dar mai ales pentru subiecte din mitologie, tratate în vremuri străvechi sau în modernitate, adică în puritatea (nuditatea) lor mitică sau ca replici contemporane. Acesta a fost marele câștig. Și nu era puțin.

Înainte de a trece în revistă primul mare spectacol de teatru

antic, în aer liber, “Medeea” de Euripide, se cuvine să mai amintesc câteva lucruri: Plecaseră rușii!!! Se construiseră gara nouă și marile hoteluri din Mamaia și ambele Eforii; se construiseră teatrul de vară din Mamaia (un mega-edificiu ai cărui proiectanți parcă îi pierduseră între timp, din vedere, destinația). Se amenajaseră grădinile cu scenă din alte stațiuni ale litoralului, Casa de Cultură Mangalia etc. Venea, în timpul verii, un mare, foarte mare număr de turiști, având la îndemână ca principale moduri de destindere teatrul, opereta, revista. Erau oameni de toată mâna dar cu un mare și genuin respect pentru artă. Ceea ce nu mai pot spune despre insul de rând de azi, pornit să batjocorească totul dar mai ales cultura, înainte de a-și însuși noțiuni primare despre ea. Veneau pe litoral și turiști străini (germani, cehi, polonezi, suedezi, finlandezi, englezi) de condiție intelectuală precară și care preferau, firește, spectacolele muzicale. Existau deci condiții pentru organizarea stagiunilor estivale (tradiționale, pe litoral, încă din sec. 19). Toate teatrele țării s-au bulucit atunci spre mare, cu spectacole, care mai de care mai ușurele. Veneau tot felul de sușe – unele penibile! – în care, este drept, adesea puteau fi văzuți, neîncălcându-și statutul, și unii din marii actori ai țării. Consiliul Culturii “a luat problema în mână”, ca totdeauna când se putea acoperi de gloria răsfrântă de la alții; a apărut și o agenție de impresariat, au apărut certurile pe spații; după tezele din '71 s-a pus și mai temeinic pe treabă cenzura care pureca amănunțit fiecare spectacol, masacrându-l după bunul plac și puterea de înțelegere a fiecărui nechemat ce se simțea responsabil “cu cultura” (sau era chiar investit cu asta). Astfel încât, de multe ori, varianta finală a spectacolului, gata de a fi prezentat la public, mai semăna foarte puțin – uneori deloc – cu ceea ce gândiseră inițial creatorii, devenind un nonsens, o aberație, un amalgam de neînțeleșuri. Există dureros de multe exemple care au umilit viața și munca creatorilor, de la autor, regizor, scenograf, până la actor. Și mi se pare mișcător cum teatrele “sfâșiau” acest vâl de întuneric pe care se străduiau

“organele” să-l aștearnă peste noi, ieșind mereu și neobosit, la iveală, cu creații autentice. Stăruința asta mi se pare a avea ceva din forța nebănuită a viermelui de mătase, ce roade frunza așezată peste el, ieșind la lumină cu pânțele în care totul s-a transformat în cea mai fină mătase. Vreau să spun că în anii aceia s-au creat în țară și spectacole bune și foarte bune. Unele au ajuns la Constanța unde s-a dovedit că “au prins” chiar și vara. Dar părerea generală – indusă și de marile dificultăți financiare în care se zbăteau toate instituțiile artistice – era că pe litoral, vara, trebuie aduse spectacole “ușoare”, cu distribuții mici, cu decor și aparatură sumare, neapărat comedii accesibile. De aici și până la butada: “e așa de prost spectacolul acesta încât, numai vara pe litoral, ar putea merge”, cu care colegii mei din alte teatre se amuzau descalificându-și spectacolele fără calitate, era un drum ușor de parcurs.

Teatrul constănțean a înțeles, încă o dată, la vremea aceea, că e dator să facă altceva, ca unul care se ivise între vestigiile fabuloase ale acestui spațiu, pe locuri în care se jucase teatru și cu 25 de secole în urmă. Nu i-a fost ușor, dar a încercat. A avut de înfruntat mentalități, gusturi, multe teorii despre teatrul estival, insurmontabile greutăți tehnice și financiare; dar a încercat.

S-a oprit la tragedia “Medeea”, pentru că mitul este foarte cunoscut și prezent în zonă, ca unul ce s-a consumat – se pare – în tangență cu orașul nostru, dar mai ales, pentru că piesa are o mare valoare artistică, iar teatrul avea o actriță, Marcela Sassu, parcă anume creată de natură și profesoara sa, Maria Filotti, pentru acest rol.

Portul turistic Tomis, de curând amenajat pe plaja ce se numea în copilăria noastră “Pescari”, le-a părut creatorilor a fi un loc foarte prielnic desfășurării spectacolului; loc ce a permis vizionarea lui nu numai de către cei care cumpărau bilete (beneficiind astfel de scaune), ci și de cei care se plimbau pe faleza portului și de cei care se îndreptau spre cazino, pe str.

Remus Opreanu (atunci K. Marx). Spectacolul a fost puternic marcat de scenografia grandioasă (i s-a zis, pe bună dreptate, "ansamblu arhitectonic"), de costumele și măștile, create de marele sculptor Constantin Lucaci (cel care nu demult oferise constănțenilor fermecătoarea fântână cinetică din parcul gării, căzută inadmisibil de repede în ruină și rămasă astfel, până azi). Regizorul spectacolului, Gh. Jora, a folosit din plin și cu talent spațiul de joc oferit, astfel încât spectacolul începea de sus, de pe colină, unde se afla un fragment arhitectural, sugerând Acropole și cobora, în desfășurare pe scări, până la malul mării. Apariția protagonistei sus, pe coastă și mersul ei în coborâre către locul de joc, propriu-zis, însoțită de corul alcătuit din toate actrițele teatrului, de la Ileana Ploscaru până la proaspăta absolventă Manuela Matak, au constituit o suită de momente emblematice ale reprezentației, reproduse de multe ori în presa română și străină. Coreutele purtau fiecare, în mâini, un contur alb de mască de peste 1 metru înălțime, ce se decupa tare frumos în întuneric. Iason (Sandu Simionică) venea de pe mare, într-o mică ambarcațiune adaptată scenografic, și acesta a fost, de asemenea, unul dintre momentele de neuitat, el trezind mare interes între spectatori. Spectacolul era înregistrat pe bandă – nici n-ar fi fost posibil altfel, deși tehnica play-back-ului se utiliza foarte puțin pe atunci. Surprizele se puteau ivi la fiecare pas – și s-au ivit – fie și numai pentru faptul că – de ex. – o mare agitație putea întârzia debarcarea lui Iason sau o putea face de-a dreptul imposibilă, în acest caz argonautul trebuind să vină din întuneric, de pe uscat. Altă distanță, alți timpi! E drept că aveam "neamț" la aparate, pe neobositul, ingenioșul și atât de talentatul Raymund König, care făcea minuni din te miri ce, în micul studio-atelier al teatrului... Și al cărui nume s-a confundat mai bine de trei decenii cu tot ceea ce a însemnat valoare în zona fonică a spectacolelor constănțene. Dar hârburile de aparate, oferite teatrului, spre bucuria lui, de Radio București, la ora când urmau să fie casate, chiar lustruite, cârpite și

“descântate” de König, puteau face oricând pocinoage. Și făceau. Șuieratul vântului, vuietul valurilor și țipătul pescărușilor venind din afara benzii, din spațiul real, se constituiau ca elemente estetice minunate, până la un punct; când se înteteau făceau însă banda de neauzit, chiar și pentru actori. Sursa de curent nu dispunea de amenajări speciale iar accesul la ea era limitat; teatrul nu avea aparatură care să pună bine în valoare simultan, două momente ale spectacolului, sau să panorameze întregul spațiu de joc. Costumele actrițelor erau depozitate în câteva cămăruțe ale unei vechi clădiri de pe str. Remus Opreanu, în care – mi se pare – funcționase ani mulți Securitatea. Acele cămăruțe serveau și de cabine, locuri deci, în care se îmbrăcau, coafau și machiau actrițele. Ieșind printr-o laterală a clădirii, intrau imediat în partea de sus a spațiului de joc, pentru ca după terminarea spectacolului și stingerea luminilor, s-o pornească voiniceste îndărăt, de pe plajă pe colină, până la cabine. Nu era un sport ușor de făcut! Teatrul construisese jos, într-un loc ferit, și o mică baracă, ce servea drept cabină pentru bărbați și depozit de costume, practicabile, scaune, fragmente de décor etc. Efortul tehnic de “montare” și “demontare” a “scenei” era imens, toată aparatura trebuind adusă la sediul teatrului, după fiecare reprezentație, pentru a nu fi furată sau pentru a putea servi celorlalte spectacole. “Medeea” s-a jucat în două stagiuni estivale, constituind un succes și prin aceea că a fost văzută “întâmplător” de foarte mulți oameni, dintre ei unii devenind spectatori de atunci înainte, ca unii ce-și primiseră botezul. A fost un succes incontestabil prin calitatea artistică, distribuția adunând laolaltă, pe lângă toate actrițele teatrului, actori dintre cei mai îndrăgiți de public: Jean Ionescu, Dan Herdan, Romeo Mogoș, Longin Mărtoiu. Dar, mai ales, prin aceea că aducea în stagiunea estivală o formulă nouă de spectacol (de fapt, veche de când lumea!), nemaivăzută de contemporani, o formulă de largă respirație, estetică în primul rând, ce a demonstrat atunci teoreticienilor de ocazie, că grandoarea și gravitatea nu sunt

destinate exclusiv sezonului teatral hibernal... Din seara premierei, îmi revine mereu o amintire: o conduceam, sprijinind-o de braț, pe d-na (septuagenară) Marietta Sadova, către unul dintre scaunele rezervate spectatorilor de seamă. S-a oprit și mi-a spus: "Să ții minte! Cred că acesta e un loc predestinat, legat – poate din vechime – de Medeea. Uite, pe terasa acelei case (și mi-a arătat o impunătoare clădire existentă și azi, situată sus, pe bulevard, cam în dreptul "scenei" noastre, cu terasa spre mare, firește), în 1912, un grup de tineri din care făceam parte și eu și Ion Marin (Sadoveanu), am jucat "Medeea" de Euripide". Mi-am propus în clipa aceea (minutul frenetic dinaintea începerii spectacolului) să nu uit să o descos. Vârtejul m-a preluat rapid însă, (cu un vârtej se poate compara cel mai bine viața unui secretar literar) și-am dispărut. Când m-am oprit și-aș fi putut tăifăsuși pe temele teatrului dobrogean, d-na Sadova nu mai era demult. Și cât de multe sunt regretele de acest fel, pe care le-am adunat într-o viață întregă!

Având de partea sa o experiență considerată unanim reușită, teatrul nu a dorit să vină și în a treia stagiune cu același titlu, astfel că la 31 iulie 1973, a montat tragedia "Ifigenia în Taurida", tot a lui Euripide. Motivele invocate erau destule: frumusețea lucrării și mesajul ei umanist, faptul că acțiunea se petrece în zona Mării Negre, faptul că e accesibilă, etc. etc. Premiera și toate celelalte spectacole s-au desfășurat în același loc, pe faleza Portului Tomis. Mihai Tofan, marele scenograf al Teatrului Național și constant colaborator al celui de pe malul mării, a restrâns spațiul de joc la faleză propriu-zis, pe care a imaginat intrarea în templul Dianei, o "construcție" ce traversa faleza sugerând masivitate și sobrietate prin bolovanii uriași pe care părea a-i avea încrustați în ziduri, grație unui desen foarte bine făcut. Jocul actorilor se desfășura în fața templului, beneficiind de un număr mare de trepte, pe care mi-amintesc evoluând cu mare efect, corul femeilor, cu măști pe față și făclii aprinse în mâini. Tonalitatea generală a dat-o interpreta Ifigenei, Agatha

Nicolau, actriță talentată și foarte instruită, care, sesizând umanitatea caldă a ideilor piesei, a insuflat întregului spectacol armonie și suflu poetic. O însoțea un grup de actori, cei mai mulți trecuți prin experiența "Medeea", regia fiind semnată de același Gh. Jora.

Învățămintele trase din aceste două premiere erau contradictorii. Pe de-o parte, indiscutabil pozitiv, era faptul că – în detrimentul încasărilor – foarte multă lume, făcându-și plimbarea de seară, "nimerea" în spectacol și rămânea să-l vadă, lăsându-se furată, dacă nu de altceva, măcar de ineditul său. Pe de altă parte, zgomotul, incomoditățile de tot soiul, uriașa muncă tehnică ce trebuia depusă pentru fiecare reprezentație, au făcut teatrul să se gândească la alegerea altui loc.

Până la găsirea acestuia, într-un spațiu deschis firește, cum are în vedere întreaga dramaturgie a Antichității, animat puternic acum de gândul unui festival de teatru antic, în Dobrogea, teatrul s-a oprit, pentru sală, la o comedie – "Miles Gloriosus" de Plaut. Își făcea socoteala că în felul acesta, va avea o rezervă de titluri antice, producția de acest tip fiind săracă în întreaga țară. Mai ales că, la nevoie spectacolul s-ar fi putut juca și în spațiu deschis. Îl aveam, apoi – ca tânăr regizor, debutant chiar în teatrul de aici – pe cel care avea să devină mai apoi, cunoscutul mare regizor Silviu Purcărete, doritor să se angajeze în ideea festivalului. Și, mai pe urmă, speram să stimulăm – prin exemplu și discuții – prezența în repertoriul teatrelor țării, a dramaturgiei antice, cu motivația explicită de a participa la festivalul, deocamdată doar dorit și visat de constănțeni, dar care deja incita mulți oameni de teatru din țară.

Cam cu aceleași gânduri, de a ajuta publicul să nu piardă contactul cu lumea Antichității, precum și din dorința de a atrage atenția asupra aceluși "certificat de naștere" al poporului român care este superbul monument triumfal de la Adamclisi (de puțină vreme recondiționat atunci), teatrul a prezentat în premieră absolută (19 mai '76), tragedia în versuri "Tropaeum Traiani",

a dramaturgului constănțean Grigore Sălceanu, în regia lui Gh. Jora și scenografia lui M. Tofan, cu muzica aceluiași original compozitor Herțea și coregrafia lui Oleg Danovski. Piesa, animată de un puternic suflu romantic și patriotic, a oferit noilor actori ai teatrului, Elena și Titus Gurgulescu, o carte de vizită – frumoasă – cu care și-au făcut acreditarea în fața publicului constănțean. Ea a marcat totodată a 25-a aniversare a teatrului pontic, contribuind – prin subiect dar și prin valoare literară – la punerea în lumină a unor vestigii istorice românești inestimabile, aflate în perimetrul dobrogean.

Spectacolul, “Miles Gloriosus”, (premiera la 6 ianuarie 1977), a fost o minunăție. O revărsare gâlgâitoare de umor, țâșnind cu incredibilă forță din tot ce se vedea, auzea sau mișca în scenă... Călăuzit de gândul expus în caietul-program, anume că: “Prea cultivatul scriitor latin nu ezita să sacrifice faimoasele măsuri ale Frumosului și Armoniei clasice, în favoarea mării fantezii a actorului în slujba hohotelor de răs”, Silviu Purcărete a creat, împreună cu scenografa Eugenia Tărășescu-Jianu și un grup de actori, toți bărbați, un spectacol de mare originalitate, nu lipsit de accente grotești, bine temperate și frumos fructificate, armonizat și articulat în întregul lui, fără nici o fisură. Interpretul rolului titular, Constantin Guțu, cred că și-a cântat atunci câtecul de lebedă. Mic, gras, cu pântecul supradimensionat, (printr-un vatou savant lucrat), atârnându-i până la genunchi, cu un falnic bicorn pe creștet și o sabie mai mare decât el (în care se încurca mereu), era caricatura vie a unui “viteaz” fanfaron, marele har comic al actorului nu fără vagi accente de tragi-comedie, făcând ca personajul să pară viu. Lucian Iancu în Palaestrio s-a dovedit încă o dată inepuizabil în resurse comice, prezența lui în fiecare scenă, marea poftă și plăcere cu care juca, constituindu-se într-un veritabil ferment umoristic al spectacolului. I-au ținut isonul: Eugen Mazilu, în remarcabila compoziție a bătrânului Periplectomenus, Emil Bârlădeanu (Sceledrus) și Constantin Duicu (Pleusicles). Una dintre surprizele, pline de haz, ale

spectacolului, a fost interpretarea în travesti, a celor trei personaje feminine: Acroteleuția – Virgil Andriescu, Milphidippa – Vasile Cojocaru și Philocomasia – Longin Mărtoiu. Regizorul a avut năstrușnica idee de a realiza aceste travestiuri “descoperit”; lăsând să se vadă, adică, efortul bărbaților de a părea femei, stângăcia și neputința – trucate! – de a se identifica întru totul cu acestea, constituind un artificiu comic, copios exploatat și de regizor și de actori... Spectacol mare, prin risipa de talent, fantezie și modernitate cu care a fost creat! Ce păcat că a avut o viață atât de scurtă! Din cauza unei vechi și serioase suferințe de inimă, Guțu nu a mai putut face față efortului (fizic, în primul rând) impus, iar de înlocuit nici nu se punea problema, el fiind “de acolo”. Și astfel, spectacolul a ieșit de pe afiș, după numai 14 reprezentații.

Dar a venit anul 1978! Crucial în istoria teatrului constănțean și nu numai. Anul în care s-a organizat aici, primul festival național de teatru antic din istoria teatrului românesc. Spun toate acestea cu legitima trufie a celui care a cunoscut bine (printre puțini!) prețul plătit de mâna de oameni ce au luptat ani și ani, cu înverșunarea lui Sisif, pentru a-l edifica. Din prețul acesta a făcut parte renunțarea la titulatura de “festival”, ordinul de sus avertizându-ne că festival în România este unul singur – “Cântarea României” – și deci orice altă manifestare de profil i se subsumează obligatoriu, purtând eventual și un nume dacă organizatorii țin morțiș. De aici denumirea de “Seri de teatru antic”, generic sub care s-au desfășurat ambele ediții. Din prețul lui a făcut parte și organizarea în același an, între 2-7 mai, a festivalului “Teatru politic”, impus de organele centrale și locale teatrului constănțean, condiționând, fără drept de cârteală “Serile de teatru antic”.

Prima ediție a “Serilor” s-a consumat între 25-31 august 1978 și a însumat 9 spectacole, dintre care numai unul s-a jucat pe scenă, restul fiind prezentate în cadrul natural sau în incinte arheologice, fără amenajări speciale. Ea a cuprins: “Legendele

Atrizilor”, de Silviu Purcărete, după Eschil, Sofocle, Euripide, Teatrul Dramatic Constanța, la ruinele cetății Histria, 25 august; “Zamolxe” de Lucian Blaga, Teatrul Giulești, la Teatrul de vară din Mamaia, 26 august; opera “Regele Istros” de Iulius Szarvady, Teatrul Liric Constanța, la “Cheile Dobrogei”, 27 august; “Oedip salvat” de Radu Stanca, Institutul de teatru “I.L. Caragiale”, la Edificiul cu Mozaic, 28 august; “Electra” de Răzvan Ștefănescu, după Sofocle, O’Neill, Sartre, Giraudoux, la Mormântul cu papyrus, Mangalia, 29 august; “Fata din Andros” de Terențiu, la ruinele cetății Callatis, 29 august; Concert al Corului “Madrigal”, la Muzeul de la Adamclisi, 30 august; “Țara ca o columnă” (recital de poezie), Teatrul Dramatic Constanța și Radiodifuziunea română, la monumentul “Tropaeum Traiani”, 30 august; “Fântâna Blanduziei” de Alecsandri, Teatrul Dramatic Constanța și Televiziunea română, la Muzeul de istorie și arheologie, 31 august.

Pentru orice om, oricât de puține legături ar avea cu munca de spectacol și din jurul acestuia, este limpede, cred, cât efort a revenit teatrului constănțean, de la sutele de contacte telefonice pentru stabilirea datelor, la deplasări de prospectare a locurilor de joc, deplasări pentru repetiții și spectacole, la cazare pentru toți participanții și transportul tuturor (inclusiv al spectatorilor) la locurile de joc. Dimensiunile acestui efort mă cutremură și azi, făcându-mă să recunosc, încă o dată, că teatrul, - poate și alte activități omenești, dar puține! – se realizează numai prin combustia unui devotament și a unei iubiri nebunești pentru vocația aceasta, care separă totul în cenușa inimilor noastre pe care putem călca zilnic, ignorând-o și lumina cea veșnică a artei pe care o invocăm mereu-mereu, și pe care, datori suntem a o păstra, răsfrântă în noi și în afara noastră. Noi, cei dintotdeauna, specia umană, vreau să spun.

Judecat la prima privire – și nu numai – programul acestui prim festival pare eclectic. Și aceasta e tot o parte a tributului plătit. Nu doar în sensul că producția de spectacol antic în țară

era foarte săracă ci și pentru că am început să ne întrebăm și, mai ales, să fim întrebați: de ce numai dramaturgie scrisă în Antichitate, de ce doar antichitatea greco-romană, de ce absența spectacolelor românești în care să se regăsească continuitatea spirituală a românilor pe aceste locuri, din cele mai vechi timpuri ș.a, ș.a. Ba chiar, unii, rătăciți prin cultură, ne-au întrebat cum va fi ilustrată realitatea socialistă în festival. Întrebări care trebuiau să primească, musai, un răspuns, pe care teatrul să-l dea concret, cu fapte, ceea ce a și făcut, după puteri. Așa se explică existența unui recital de poezie și a concertului "Madrigal", fapte de cultură, fără discuție, dar mai departe de obiectivul propus de organizatori. De altfel, trebuie să spun, că în incinta de piatră, sticlă și oțel a Muzeului Adamclisi, corul "Madrigal" a sunat dumnezeiește, surprinzându-l chiar și pe conducătorul său, Marin Constantin, care ne-a declarat că numai într-o biserică veche de pe coasta dalmată și-a mai auzit corul sunând astfel.

Zilele care marcau începutul și sfârșitul festivalului, 25 și 31 august, au intrat în istoria teatrului și prin aceea că în diminețile lor s-au desfășurat colocviile "Vechimea teatrului pe teritoriul României" și "Teatrul Antic, azi", în incinta Muzeului de istorie și arheologie Constanța, instituție ce poate fi considerată un veritabil coautor al festivalului, prin marea generozitate cu care a oferit spațiile de joc și o mulțime de alte facilități nesperate, d-l Adrian Rădulescu, directorul său de atunci, fiind unul dintre fermenții manifestării.

Practic, toată suflarea criticii românești de teatru, esteticieni, istorici, istorici de artă, academicieni, regizori, scenografi au participat la aceste discuții, înregistrate pe bandă magnetică și apoi dactilografiate, însumând câteva sute de pagini... Am fi dorit să le publicăm pentru că aveau prin substanță, noutate și identitatea semnatarilor o valoare extraordinară. Dar nu s-a putut! Teatrul nu avea putere financiară, iar numeroșii semnatori ai afișului, coorganizatori, (Asociația Oamenilor de Teatru,

Consiliul Culturii, Comitetul Județean de Cultură etc.) nu au mișcat un deget. Nu știu ce s-a ales de bandă și de dactilogramă dar memoria îmi aduce în prim-plan formulări ca acestea: “festivalul constănțean acreditează un nou tip de spectacol, nemaîncercat altundeva – spectacolul în vestigii arheologice fără amenajări” sau “Tragedia greacă clasică și cultura populară românească au obârșie comună, nu atât în spațiul care le leagă, ci în grandoarea și gravitatea cu care privesc destinul uman”. Am fi fost, desigur, cu toții, un strop mai luminați dacă reușeam publicarea materialului. Sau, poate, am fi intrat în circuitul marilor festivaluri, ceea ce pentru viața culturală, politică și nu chiar în ultimul rând, economică a unei țări, înseamnă foarte mult! Dar asta nu interesa pe nimeni.

Mă voi opri cu insistență asupra spectacolului “Legendele Atrizilor” considerat unanim ca cea mai frumoasă realizare a “Serilor” și având o soartă cum nu se poate mai nedreaptă, aceea de a fi fost reprezentat, după 2 luni de repetiții epuizante, doar o singură dată, în festival.

Îl însoțeam pe Silviu Purcărete în prospectarea locului, trecând prin superbisima zonă dintre Constanța și Histria, înainte ca abominabila crimă ecologică a construirii “Petromidiei” să se fi înfăptuit plener. Existau încă miștile lacuri – ca de poveste – cu lebede albe și negre, flori nemaivăzute, fluturi și zumzet de albine ... un paradis! Îi văzusem, ceva mai înainte, pe Ceaușescu și pe Împăratul Reza Pahlavi Ariamer, trecând într-acolo pentru a pune la cale monstrozitatea... Un tânăr inginer, constructor, mi-a spus atunci cu năduf: “oricine ar fi pus la cale acest dezastru, trebuia pus la zid și împușcat fără milă”. (Lucru de care mi-am amintit în noaptea de 25 decembrie '89, când soții-criminali au fost executați; cum mi-am adus aminte și de soarta nefericită a Împăratului Reza Pahlavi).

Mi-l amintesc pe Silviu Purcărete, la întoarcerea din primul drum spre Histria, în mașină, copleșit și, parcă, ușor dezamăgit. “E altceva decât mă așteptam eu să fie” mi-a zis, “nu-i o cetate

sau ruinele uneia, ci un vis despre o cetate...” Și, pe această idee și-a construit întreaga viziune regizorală, dorindu-și spectacolul ca pe “un vis despre un posibil spectacol”. Scenariul, semnat chiar de el, după texte de Eschil, Sofocle, Euripide cu... cântece, bocete și descântece românești, urma să se numească “Covorul purpuriu”, cu referire la semnificația mitică a acestuia, dar titlul nu a fost acceptat “sus” așa încât, în cele din urmă, s-a numit “Legendele Atrizilor”, fiind, de fapt, alcătuit pe schema “Orestiei”. Muzica lui Iosif Herța și scenografia – costume, păpuși – Eugeniei Tărășescu-Jianu, au servit cum nu se putea mai bine gândul regizorului. Străvechiul dans de invoțare, al paparudelor, adus în spectacol de uriașe păpuși, mânuite de iscusiții păpușari constănțeni, printre replicile giganților dramaturgi antici, în murmurul continuu de glasuri ce vibrau ca marea și pământul, m-au determinat să-l aprob pe regizor care spunea în caietul-program: “...cultura noastră arhaică, ne dă dreptul de a ne considera, ca spirit, creatori ai tragediilor lui Eschil, Sofocle și Euripide, alături de lumea întreagă și mai mult decât oricine”.

Spectacolul s-a jucat fără ecleraj artificial, neînregistrat și fără nici un efect sonor tehnic, beneficiind de extraordinara acustică a locului și de faptul că în zona coloanelor – scena propriu-zisă – vântul nu se auzea deloc. Dinspre mare nu venea zgomot de valuri, știut fiind că Histria se află pe malul unui golf, practic separat de mare printr-un proces de înnisipare început cu 2 milenii în urmă, fenomen ce a sugrumat însăși existența așezării-port.

Actorii, costumați în togi de culoare cenușie, albastru mohorât, violaceu, negru, parcă decupați din culorile noptatice ale cerului sau mării, veneau murmurând o melopee, din partea de apus, și purtând pe umeri o imensă mască – sigla festivalului. Era o copie supradimensionată (2m) a uneia dintre măștile de teatru descoperite prin anii '60 în ruinele unui atelier de ceramică din Mangalia, datând de mai bine de 2.000 de ani, ca dovadă că

în marile orașe de pe malul apusean al Mării Negre, se juca teatru din cele mai vechi timpuri. După cum o atestă și documentele epigrafice descoperite la Histria, Tomis, Callatis, banca de teatru de la Histria, ș.a.

Început cu exact 2 ore înaintea apusului, spectacolul a “beneficiat” de o halucinantă lumină ștearsă, arămie, roz-aurie, albăstruie, care rumenea straniu fețele actorilor, ca un fard ireal, sau, mai degrabă, ca o aură. În finalul reprezentației, masca uriașă, aprinsă (era înfășurată cu câlți îmbibați cu motorină), așezată pe o plută, pleca alunecând ușor pe apele lagunei, ca un straniu mesaj, trimis spre întunericul ce se țesea la orizont, pe mare.

Am trăit atunci, cel mai impresionant moment de teatru, cu care m-am întâlnit în întreaga mea viață. Era atâta tristețe evocatoare de lumi și vremuri dispărute, dar legate prin firul subțire și trainic al unei arte ce părea – și era! – mai mult decât știam eu că este teatrul. De altfel, înainte de aplauze, au fost minute lungi de tăcere pioasă... Am avut sentimentul că o aripă sfântă a fluturat ușor deasupra noastră, reamintindu-ne că teatrul are în el o scânteie divină, că are, în mod sigur, puterea de a ne apropia de Dumnezeu. Mi-am amintit că mitologia română vorbește de “gurile de rai” existente pe munți (Ceahlăul, Găina), guri către care, din cele mai vechi timpuri și până în secolul nostru, românii făceau procesiuni, pentru a putea fi mai aproape de El. N-am întâlnit vorbire nicăieri despre o gură de rai la malul mării, dar trăiesc de atunci cu încredințarea că spectacolul lui Purcărete a deschis o astfel de poartă prin care “imanentul biospiritual” al întregii suflări participante la miracolul de la Histria, s-a aflat într-o sacră ascensiune spre divinitate... Am umblat săptămâni întregi bolnavă de atâta frumusețe... (Credeam că mi-am pus un diagnostic fantezist dar cu mult mai târziu am aflat că îmbolnăvirea din prea multă frumusețe, chiar există!) M-am gândit apoi că spectacolul a atins în mine coarda cea mai vibrantă a omului născuț și trăit exclusiv în vuietul

mării, chemat mereu de acesta spre un necunoscut tainic... Dar când am început să întreb în dreapta și în stânga, am înțeles că toți, chiar și cei al căror cinism mă amuțise în alte împrejurări, trăiseră un moment de autentică sacralitate a teatrului, chiar dacă nu cu exuberanța mea.

Ce soartă nedreaptă a avut acest spectacol! Ori câte eforturi a depus teatrul constănțean, o a doua reprezentație nu a mai avut loc. Toate demersurile făcute către autoritățile politice și administrative, către ONT, către organizațiile de copii și tineret pentru a se organiza excursii la Histria – cel mai vechi oraș al țării! – unde ar fi putut vedea cetatea, un muzeu și un extraordinar spectacol, au rămas fără ecou. Cu timpul m-am consolatat zicându-mi că “Legendele Atrizilor” a fost o minune și o minune nu se repetă; ea se înfăptuiește o singură dată, lăsând pe urma sa doar legende și amintiri... De pe urma spectacolului de la Histria au rămas mai multe sute de articole elogioase în presa română și străină, câteva fotografii și ... amintirile noastre. Nici film, nici casetă video sau audio. Am gândit atunci – poate strâmb – că pe actorii care au muncit o vară întregă, sub soarele torid, pe șistul de bazalt verde, încins ca o plită, al Histriei, speriați de șerpi și vipere, secătuți de vlagă, dar cu speranța că vor încălzi inimile nesimțitoare ale celor ce decideau, nu i-a meritat orașul și poate nici țara aceasta. Ori... poate, a fost o răzbunare a lui Dionisos, duh al acestor locuri – se spune – înfuriat că splendoarea spectacolului a întrecut în vreun fel strălucirea serbărilor sale sau... poate, pentru că nu i-a fost adus și un sacrificiu de sânge... Scriu acestea și-mi amintesc că se-annopta și că plecând din incinta cetății am simțit venind spre noi aromele îmbietoare ale fripturilor ce se pregăteau în micul bufet din apropiere, pentru invitații festivalului, care la ora sosirii în Constanța nu ar mai fi găsit nici un local deschis. Ieșit din transa reprezentației, un actor, flămând ca toată breasla lui, în toate timpurile, a exclamat ghiduș: “Mmm! În cinstea spectacolului nostru a fost sacrificat un bou”. În spatele meu, venind din

întineric, am auzit un glas: "chiar dacă nu-i decât o biată vacă, spectacolul a meritat". Erau vocea și umorul inconfundabil ale lui Valentin Silvestru...

Cum a putut fi lăsat să moară, abia născut, un asemenea spectacol, nu-mi intră în minte și n-am să ostenesc niciodată întrebându-mă și întrebându-i pe alții! Chiar vom fi fiind, noi românii, blestemați să nu ne putem niciodată învâli în orgoliul propriei noastre valori? Să o fructificăm, să o vârm în ochii altora, cum fac atâția? Scria Silviu Purcărete în caietul-program: "Așezată pe țărmul mării – care apropie culturile, istoriile și, în general, sufletul oamenilor, - Histria e locul unde se întâlnește «Elada de Aur» cu Bizanțul și cu lumea Caloianului, Ciulendrei și a Mioriței". Nu încetez să mă minunez de spiritul generos, cultura și orizontul larg al acestui foarte tânăr (pe atunci) regizor, care a creat spectacolul dorind ca el "să evoce întocmai substanța acestui punct de confluențe spirituale și culturale..." Și asta puțin timp înainte ca Huntigton să deseneze acea oribilă linie neagră de demarcație a civilizațiilor, trecând-o ca pe un fierăstrău și prin inima țării noastre! Și pretinzând nu doar că civilizațiile sunt diferite prin identitatea lor, ci că sunt ireconciliabile, idee cum nu se poate mai nocivă, ce vrea, parcă, să-i asmută pe oameni, unii împotriva altora, ce vrea să ierarhizeze și să reorganizeze preferențial lumea.

Oricât de multe suferințe ne-a adus imposibilitatea valorificării aceluia prea frumos spectacol, n-am încetat nici o clipă să gândim că festivalul nostru trebuie perpetuat, că trebuie impus prin valoare, împotriva scepticilor și a ignoranților cu funcții de răspundere în cultură. Până la următoarea ediție aveau să mai treacă însă 3 ani, timp în care, dorindu-și îmbogățit repertoriul cu spectacole din dramaturgia antică sau pe teme antice, teatrul a montat în februarie 1980, pe scenă, "Andromaca" dulcelui Racine, într-o traducere de excepție, pusă la dispoziție de medicul constănțean Nicolae Ionescu, binecunoscut pentru preocupările lui literare. Plecând de la ideea

că splendoarea versului racinean este suficientă pentru a transmite totul în tragedia văduvei lui Hector, regia – Gh. Jora, scenografia – M. Tofan și actorii: Ileana Ploscaru, Virgil Andriescu, Vasile Cojocaru, Elena Gurgulescu, Lucian Iancu, Diana Cheregi etc., nu au “împănat” spectacolul cu multe și mari invenții proprii, lăsându-i intactă acuratețea clasică și mizând, mai ales, pe efectele declamației bine strunite. Deși Ileana Ploscaru a realizat atunci unul din marile sale roluri, n-aș putea spune că spectacolul a avut succes. Ne-am dat seama și noi – pe viu – cum acceptase de altfel și atât de conservatorul teatru al tragediei clasice – Comedia Franceză – că un text clasic, chiar desăvârșit, netrecut prin tiranicele rigori ale artei spectacolului modern, nu are nici o șansă de succes cum se mai întâmpla în urmă cu ani. Ceea ce demonstrează, odată în plus, perpetua modernitate și actualitate a teatrului și mai ales faptul că este viu.

A doua ediție a “Serilor de teatru antic” s-a desfășurat între 26-30 iunie 1981, folosind aceleași spații (cu excepția Histriei), marcată ca și prima de lipsa unui sprijin efectiv al celor din afara teatrului. Ea a cuprins 6 spectacole, al 7-lea, “Medeea” de Seneca, al teatrului din Turda, anunțat în toate materialele publicitare, fiind absent din cauza toanelor actriței, (odraslă de mare om politic) care a refuzat să joace, în ceasul al 12-lea. A deschis seria, un foarte frumos spectacol al teatrului din Brașov, “Muntele” de D.R. Popescu în regia lui Eugen Mercus, jucat la Cheile Dobrogei. A doua zi, la sala teatrului de păpuși, în regia lui Cristian Pepino și scenografia Eugeniei Tărășescu-Jianu, teatrul constănțean de păpuși, cunoscut și recunoscut în toată lumea pentru calitatea sa, a prezentat un tulburător spectacol “Metamorfoze”, inspirat din creația lui Ovidius și având la temelie ideea dragă regizorului anume că: “Omul este creat de Prometeu din lut. Iar lutul își amintește că a făcut parte cândva dintr-o stea”. În ziua de 29 iunie, la Muzeul de Arheologie de la Tropaeum Traiani, a putut fi audiat un concert simfonic pe teme

antice (dirijor Paul Staicu) și a putut fi văzut baletul “Miorița” de Carmen Petra Basacopol, în regia și scenografia lui Oleg Danovski. O noutate în această ediție au constituit-o recitalurile dramatice: Irina Răchițeanu-Șirianu (într-o de neuitat “Medeea” de Seneca), Ileana Ploscaru (“Andromaca” de Racine), Romel Stănciugel (“Ovidius” de Grigore Sălceanu), dar și recitalurile muzicale: David Ohanesian, Margareta Andriescu-Tomasian și Iosif Buibas. Înmănunchiate, toate, într-o reprezentație ce s-a desfășurat la 29 iunie, în incinta Muzeului de Arheologie Constanța. “Caligula” lui Albert Camus, în regia lui Horea Popescu și cu Ovidiu Iuliu Moldovan în rolul titular, jucat de Naționalul bucureștean la sala Teatrului din Constanța, la 30 iunie, a fost mai mult decât un succes, datorită conotațiilor politice, știut fiind – și faptul era puternic subliniat în spectacol – că împăratul nebun Caligula este un simbol al absolutismului arbitrar. Faptul că se vorbea de funie în casa spânzuratului, ar fi putut produce tărăboi, dacă oamenii politici ai momentului și-ar fi dat osteneala să vină la spectacole... dar... n-o prea făceau. (Cu excepția vizionărilor ideologice unde tăiau cu sete tot ceea ce nu înțelegeau).

“Hecuba” de Euripide, cu care s-a prezentat în festival teatrul gazdă, s-a jucat – în premieră – pe o porțiune a plajei dintre Constanța și Mamaia, destul de aproape de punctul “Pescărie”. Locul fusese ales de Silviu Purcărete și trebuie să recunosc că respira aerul țărnelor pustiu și neprimitor pe care se derulează cumplita tragedie a Hecubei, la capătul războiului troian, în care își pierduse soțul, pe regele Priam și pe cei mai mulți dintre cei 18 copii ai săi. Cu o scenografie care aducea doar câteva elemente artificiale în decorul natural (semnată de Silviu Purcărete și Eugenia Tărășescu-Jianu) și cu o muzică compusă anume pentru acest spectacol de regretatul artist polyvalent, Dorin Liviu Zaharia (și interpretată live de o formație condusă chiar de el), spectacolul a dat prilej marei actrițe Ileana Ploscaru, să creeze un personaj monumental, întruchiparea însăși a

sfâșierii și durerii materne. Imaginea actriței, cu fața plină de scoici, nisip și alge, după un plâns zguduitor la sânul pământului-mumă, ca și strigătele sale cutremurătoare ce umpleau văzduhul plecând pe mare, sunt câteva dintre amintirile pe care cred că nu le voi uita niciodată. De altfel, actrița a și fost răsplătită cu un premiu foarte important, al Asociației oamenilor de teatru, pentru rol și pentru 30 de ani de activitate.

Deși "Hecuba" s-a jucat de câteva ori, a doua ediție a "Serilor" s-a încheiat cu același gust amar ca și prima: spectatorii ajungeau greu la locul reprezentației; biletele ajungeau greu – dacă ajungeau! – la turiști (și acesta era publicul pe care contam în sezonul estival). Pentru spectacolele jucate în incinte arheologice, teatrul nostru trebuia să-și asume dificultățile și costurile transportului spectatorilor (pe lângă cele ale realizatorilor, indiferent cui aparținea spectacolul și la câte zeci de kilometri se juca). Fără sprijinul efectiv al unui cadru organizatoric sau al altor instituții și organisme, dimensiunile efortului, material în primul rând, erau deci cu neputință de depășit.

A trebuit să treacă aproape un deceniu până când centrala ONT-Litoral să fie convinsă a ne acorda atenție. Și cu toate imperfecțiunile ajutorului său, acesta a contat mult, numărul spectatorilor prezenți la următoarea premieră de teatru antic, "Oedip", fiind de ordinul zecilor de mii. Se înțelege că – cel puțin pentru un moment – teatrul a renunțat la ideea de festival, canalizându-și eforturile către realizarea unui spectacol-mamut, itinerant, în câteva stațiuni ale litoralului. Venea deci "acasă" la spectatori, aceștia găsind biletele la recepțiile hotelurilor unde se afla și destul de mult material publicitar. Și putând vedea spectacolul în timpul plimbării de seară, cu sau fără bilete, un control neputându-se asigura; pentru că la Mamaia reprezentația se desfășura pe malul lacului, unde publicul venea din toate părțile; la Cap Aurora pe plajă, publicul aflându-se în forfotă, sus, pe faleză; la Eforie, lângă clinica Grand iar la Mangalia în

Parcul arheologic, peste tot deci, în locuri deloc amenajate, în care spectatorii aveau acces liber, indiferent dincotro veneau.

Au muncit din greu pentru a da viață și strălucire acestui grandios spectacol, peste 100 de artiști din teatrele dramatic, liric și de păpuși, împreună cu toți tehnicienii de ateliere și scenă ai celor 3 instituții. Regia artistică semnată de Andrei Mihalache și Dominic Dembinski s-a întrecut în a găsi efecte dintre cele mai spectaculoase și neașteptate, pentru ca întâmplările nefericitului Oedip să ajungă la spectatori însoțite permanent de frisonul tragic sofoclean, lucru nu tocmai ușor în ambianța dată și cu publicul deprins a vedea vara – cum am mai spus – lucruri ușurele. Sigur că spectacolul a fost înregistrat pe bandă, cu emoționante efecte sonore realizate în studio, și agrementat cu imagini vizuale dintre cele mai șocante: personaje apărând și luptând călare, torțe care se aprindeau instantaneu, Oedip care, în final, dispărea în mare etc. Apariția lui Oedip, purtând pe umeri o mantie de catifea roșie imensă (cam 40 m pe fiecare dimensiune), mantie ce se lățea mereu în urma lui ca o uriașă baltă de sânge, sau ca un râu de sânge, cum se sugera la Cap Aurora (actorul venind de dincolo de dig, iar mantia curgând greoi, în spatele său, printre pietre) este o imagine emblematică a spectacolului, întipărită, cred, definitiv în memoria celor ce l-au văzut și care a vorbit mult, la vremea aceea despre talentul tânărului scenograf, Constantin Ciubotariu. Ca și mișcarea armonioasă a acestui mare colectiv pe care a condus-o coregrafii Fănică Lupu, ca și deloc ușoara pregătire muzicală asigurată de Gheorghe Stanciu.

Spectacolul (premierea – 8 iulie 1987, apărând în unele documente cu subtitlul “Labdacizii”) debuta cu Oedip la Colonos (însoțit de Antigona), bătrân, gârbovit, aflat în pragul morții, totuși înseninat de prea multa-i suferință. Începea să-și depene povestea și abia apoi apărea tânăr (Oedip-rege), ca să traverseze grozăviile binecunoscute ale vieții sale. Regizorii căzuseră de acord cu scenaristul asupra acestei formule ce, fără

a atenua acuitatea tragică a piesei, aducea în spectacol un spor de căldură, de duioșie și de omenesc. Pe Oedip bătrân l-a interpretat cu accente de serenismă tristețe Longin Mărtoiu (acesta fiind, de altfel, ultimul său rol important). Pentru ca Oedip tânăr, în strălucirea forței, voinței și durerii de a-și asuma un destin cumplit de care nu era vinovat, să fie interpretat cu mare talent, cu aplomb al personalității și cu mare măiestrie a artei vorbirii de Vasile Cojocaru (totodată autor al scenariului).

Toți actorii care au dat viață aceluia minunat spectacol, s-au întrecut pe ei înșiși, făcând o demonstrație de teatru sărbătorească și impunând în marea de spectacole facile, glasul sonor al sufletului artei teatrale – tragedia antică. Nina Udrescu (Antigona), Elena Gurgulescu (Iocasta), Cristina Oprean (Ismena), Eugen Mazilu (Teseu), Titus Gurgulescu (Creon), Liviu Manolache (Eteocles), Iulian Lincu (Polinike), Jean Ionescu (Tirezias), Emil Bârlădeanu, Lică Gherghilescu, Carmen Enea, Al. Mereuță, Octavian Axente ș.a., consider că și-au legat numele de o mare faptă a teatrului românesc și nu doar a celui de pe litoral. Dimensiunile ei, calitatea, faptul de a prezenta spectacolul de 4 ori pe săptămână, în fiecare zi altundeva, ar fi meritat, poate, mai multă osteneală din partea condeierilor momentului. Cu umilele noastre puteri încercăm doar să nu lăsăm uitarea să se aștearnă pe ceea ce a însemnat un adevărat război în beneficiul artei teatrale, război purtat la Constanța de o mână de nebuni, biciuiți de propriul lor entuziasm. Accidente au fost destule, și umane, și tehnice... de la cele 4 autobuze, veritabile hârburi pe roți (care îi transportau zilnic pe artiști la locul reprezentației), la camionul cu recuzită și aparatură rămas veșnic în pană, de la furtuni și ploi cu trăsnete apărute din senin, până la caii din Herghelia Mangalia (ai căror însoțitori deși plătiți, ori întârziiau, ori nu-i aduceau deloc); toate impuneau modificări ad-hoc ale spectacolului. Mă întrebam cu îngrijorare dacă Andrei Mihalache, foarte implicat în fiecare reprezentație, nu va înnebuni și socoteam asta doar o chestiune de zile. Dar...

totul a trecut în amintire! Și amintirile se estompează, se șterg, dispar, iar strădania de a le ține în viață ar putea părea un lucru bătrânesc. Ne asumăm riscul! N-a trecut decât un deceniu de atunci, dar oamenii în loc să-și umfle plămâni respirând libertatea de spirit pe care o doreau atât (și pe care doar în iluzia câte unui spectacol păreau a o găsi) se înfundă în discoteci zgomotoase, cu mare înghesuială și aer irespirabil, acestea fiind cam singurele locuri de agrement căutate pe litoral. Oare, de ce?!

Într-una dintre stagiunile ce au urmat, Teatrul dramatic a realizat și o variantă scenică a spectacolului “Oedip” împreună cu Compania de balet a maestrului Oleg Danovski și în regia artistică a acestuia, pe muzica tânărului compozitor constănțean, aflat nu la prima sa încercare, actorul Liviu Manolache. Premiera acestui spectacol a avut loc la 8 mai 1992, în sala teatrului. Întâmplări nefericite ale existenței mele m-au împiedicat să văd spectacolul, spre marele meu regret. Pentru înțelegerea naturii lui, decupez o frază din cuvântul maestrului Danovski, tipărit în program: “Oedip nu e nici balet, nici piesă de teatru, ci un spectacol pe tema lui Oedip, o formă de sincretism, de euritmie, dacă vreți, în care îmbinarea actor-dansator sper să sporească virtuțile expresive ale imaginii scenice”. Imaginea scenică!... Alcătuită din mișcare, muzică, cuvânt și atâtea alte sisteme de semne, nu este ea, oare, factorul principal și atât de complex de transmitere a mesajului teatral? De altfel, spectacolul a participat la foarte interesantul Festival internațional de teatru, organizat la Satu Mare sub genericul “Teatru-Imagine” și-mi amintesc că a făcut mare succes, după cum s-a umplut de elogi participând, în același an, la festivalul “Timișoara muzicală”.

În vara anului 1989, și anume la 19 iunie, a avut loc premiera ultimului mare spectacol de teatru antic în aer liber, “Troia în flăcări”, pe un scenariu realizat de același talentat și polivalent artist Vasile Cojocaru, după scriitori antici. În regia aceluiși neobosit și harnic Andrei Mihalache și cu scenografia și

costumele semnate de Ion Țițoiu, Eugenia Tărășescu-Jianu, Irina Dimiu, cu contribuția de mare prestigiu a sculptorului Marcel Chirnoagă. O supra-produție numărând din nou peste 100 de artiști, adică toți actorii teatrelor dramatic și de păpuși, soliști, coriști, balerini ai teatrului liric, pe lângă figurație, cascadori, cai etc. Cu efecte vizuale spectaculoase, mult apreciate de public, dar, parcă, fără a avea fiorul tragic și misterul lui "Oedip", spectacolul s-a jucat în aceleași locuri ca și precedentul, cu la fel de mare risipă de efort, cu tot atât de multe dificultăți. A fost creat la numai 2 ani după "Oedip", teatrul fiind obligat să vină cu o "noutate", ca răspuns la pretențiile ONT-ului ce asigura difuzarea biletelor. Evident, asta pe lângă celelalte premiere, de care instituția nu era scutită, și "Troia" ca și "Oedip" fiind bifate de către cei ce ne conduceau ca două spectacole oarecare... Oamenii erau vlăguiți, surescitați, bolnavi, cu o oboseală, parcă, definitivă, ce le intrase în oase câte puțin în fiecare zi, din mai până la jumătatea lui septembrie, ani în șir. În mod sigur, în anul următor ar fi clacat toți...

Dar a venit decembrie 1989 și s-a creat un moment de respiro! Binevenit pentru toți, am zis! Din păcate el se prelungește dovedindu-se a fi unul de răspântie pentru teatru, ce pare că de atunci a ieșit dintr-o zodie dar nu-și găsește drumul către o alta. Și nu vorbesc doar de Constanța ci de teatrul românesc, în general. Nutresc totuși speranța că se va regăsi pe sine (cum a făcut-o de atâtea ori în decursul istoriei), și va descoperi cărări neumblate pe care să meargă în secolul XXI. Dar starea de oboseală, (a lui) și de nepăsare a celor ce-i conduc destinele pare totuși că se prelungește prea mult...

Nu s-ar putea spune că în acest răstimp, instituția constănțeană a stat cu mâinile în sân. La finele anului 1996 s-a dat viață scenică unui mit antic, al amazoanelor, plecând de la textele lui Von Kleist, ale Mioarei și Adrian Cremene. Geniul regizoarei Cătălina Buzoianu întâlnindu-se aici cu gustul pentru monumental al lui Marcel Chirnoagă, spectacolul se desfășura

– în sală – lăsând impresia că e gata să explodeze, cerându-și drept la un spațiu deschis și larg, cum mitul însuși sugerează.

Un an mai târziu s-a montat “Alcesta” de Euripide în regia unui debutant – Toma Enache și scenografia Carmencitei Brojboiu.

Și pentru că ne aflăm la încheierea capitoului “Seri de teatru antic”, mă simt dator să spun că sub directoratul lui Lucian Iancu, acest actor nu numai talentat dar și foarte cultivat și cu respect pentru valorile fundamentale ale artei teatrului, s-au făcut eforturi concrete de reluare a festivalului, la Constanța, rămase din păcate doar în proiect. Cu o argumentație de dimensiuni și valoare impresionantă, ținând mai ales de succesele celor două ediții constănțene, cu ecou în toată lumea, dar ținând și de marea cultură teatrală, actorul-director s-a plimbat luni și ani de-a rândul între Primărie, Inspectorat județean de cultură, Minister al Culturii, Uniter etc., etc., entuziasmându-i pe toți dar neputând obține de pe nicăieri fonduri. În viziunea sa festivalul ar urma să aibă conotații dintre cele mai interesante și prețioase pentru noi și pentru cultura lumii. Văzuse la Istanbul ca membru-invitat al Institutului mediteraneean de teatru, premiera unui spectacol bilingv cu o piesă reprezentând un fragment din expediția argonauților. A propus atunci (și faptul a stârnit entuziasm printre participanții la colocvii) formarea unei secții noi și anume Institutul de teatru al Mării Negre, din care să facă parte toate țările riverane. Fiecare organizându-și propriul festival, în care legende din atât de bogata mitologie a sud-estului european (ca aceea a Lânii de aur), să fie prezentate, cel puțin atât cât și mai ales pentru că au legătură cu locurile și țările respective. Alături, firește, de marea dramaturgie antică. Spectacole în mai multe limbi, bazate în principal pe imagine și care prin interferență culturală propuneau o resuscitare a istoriei teatrului, din vechime până azi. Sediul festivalului românesc ar fi urmat să fie Constanța, cu locuri de reprezentații Histria, Edificiul cu mozaic ș.a., spații pe care, încă o dată, cu marea sa deschidere către

cultura înțeleasă în accepții înalte, muzeul constănțean de arheologie și istorie le-ar fi pus la dispoziția teatrului.

Simt nevoia să subliniez valoarea acestor interferențe culturale, pe orizontală și pe verticală (vreau să spun gândite geografic și istoric), pentru că – după cum ați văzut – ele revin obsedant în viziunea creatorilor de teatru constănțeni și pentru că propun dimensiuni filosofice, etice și estetice de mare valoare ale artei pe care o slujesc... Dar, mai ales, pentru că acești creatori au o viziune amplă și integratoare a culturii, încercând să inculce în spectator sentimentul că este un cetățean al planetei, o ființă a universului, care nu trebuie să se simtă înstrăinat în fața nici unor semeni ai săi, contemporani, din trecut sau viitor. Idei foarte prețioase, mi se pare, când mă gândesc la câte măceluri se petrec în lume azi (și se pronosticează în viitor) doar pentru că oamenii țin de culturi și religii diferite și nu sunt ajutați să găsească și nici măcar încurajați să caute un limbaj comun, o cale vie de comunicare. Și-n vremea asta teatrul, cu marea sa generozitate și cu inconfundabila sa forță predicatorie și de comunicare, este lăsat să lăncezească, nu de către cei care îl fac – frumos și bine în România, încă de la începuturi – ci de către cei care au pâinea și cuțitul în mână și care-l umilesc, ignorându-l.

Și... iar m-au invadat speranțele, aflând că noua conducere (tandemul Virgil Andriescu, Ileana Ploscaru), căruia i se datorează și nașterea acestei modeste scriituri, face demersuri pentru reluarea festivalului. Talentatul și foarte îndrăgitul actor Virgil Andriescu, la concursul pentru ocuparea postului de director, a prezentat ca pe unul dintre principalele proiecte ale programului său, reluarea Festivalului de teatru antic. Festival care ar urma să se cheme tot "Seri de teatru antic" și ar avea caracter internațional. Proiectul detaliat despre desfășurarea acestuia, precum și extrase din impresionanta presă a primelor ediții, fotografii, expunere de argumente, au alcătuit un voluminos dosar, înaintat Consiliilor, județean și municipal,

Ministerului Culturii, UNITER-ului, Băncii Naționale a României... Răspuns s-a primit doar de la Ministerul Culturii (telefonic), care felicitând conducerea teatrului pentru dosar a promis și... un sprijin. Atât de echivocul și convenționalul sprijin, în a cărui umbră flancată de o descentralizare nedusă până la capăt și o conducere de nivel înalt lipsită de competență și entuziasm, se ofilește și moare orice inițiativă...

Și... cu riscul de a friza ridicolul veșnicului entuziast, m-am aprins din nou, de dragul "Serilor de teatru antic", la aflarea veștii că actorul Vasile Cojocaru a redevenit director. Știu că se gândește la festival – nu și în ce formulă – și nu-mi rămâne decât să mă rog lui Dumnezeu... De prin alte părți nu întrezăresc ajutoare...

Nu fac parte dintre încuiații care disprețuiesc muzica ușoară. Mă bucur sincer, că la Mamaia se desfășoară în fiecare an un festival al său și chiar nutresc speranța că marile eforturi ale orașului nostru vor fi răsplătite în viitor cu o mai mare valoare a creației de gen. Dar, dacă orașul Constanța duce greul organizării unui mare festival național, deocamdată cu bătaie foarte scurtă, fără ecou și fără identitate clară după 30 de ediții, mă întreb, de ce, oare, țara întreagă – prin organismele sale culturale centrale – nu poate veni în sprijinul unei manifestări de mare prestigiu cultural – și, oricum, de nivel național – prin punerea la punct a festivalului de teatru antic de aici, de la malul Mării Negre. Unde noi știm – dar pare că am ști-o numai noi, din păcate, și o tot spunem mereu, fără a fi ascuțați – câte motive ar fi ca el să existe, în folosul întregii culturii românești și nu numai.

Propulsarea Tomisului în clubul orașelor festivaliere (Syracuza, Avignon, Epidaur etc.) nu ar însemna doar satisfacerea unei ambiții a artiștilor locali ci intrarea țării în circuitul de mari valori cunoscute și mai ales recunoscute. Iată, orașul - capitală al culturii a fost – în anul 2000 – Avignon-ul și este grație festivalului său teatral.

E timpul să înțelegem toți, că oricât de mare valoare ar avea o inițiativă teatrală, aceasta poate fi ignorată, uneori cu dinadinsul, dacă nu trudesec toți câți au tangență cu ea, să o facă cunoscută. După această fază, viață parcă i se dă mai ușor! Citesc cu stupoare – de ex. – într-o revistă de cultură, că la reuniunea de teatru est-vest, prilejuită de încheierea mileniului – “Theorem” (de fapt a 49-a ediție a Săptămânii Festive Berlineze), România nu a fost invitată, cum ar părea firesc, alături de Ungaria, Bulgaria, Lituania, Polonia, Macedonia etc. Miza manifestării este foarte mare pentru că participă vreo 20 de festivaluri și organizații teatrale din Europa de vest, cu scopul de a contribui la crearea a 15 coproducții est-vest, subvenționate de U.E. Întrebat de reporter de ce România lipsește, d-l Torsen Mass, directorul artistic al manifestării, a răspuns deconcertant: “La drept vorbind, informațiile despre România sunt precare. Ne lipsesc revistele de specialitate... Câțiva dintre colegii noștri au fost de două ori în România, nu pot spune cu cine s-au întâlnit și ce au văzut!!!” Asta după ce, cu câteva rânduri mai sus, dăduse asigurări că au creat o rețea vastă de legături, cu instituții, regizori, scriitori și oameni de cultură din întreaga Europă. E drept că ne cam lipsesc publicațiile de specialitate (încă un semn că fenomenul agonizează), dar oricum, rămâne de necrezut iar – pentru mine – de neacceptat și de neiertat, faptul că în vreme ce teatrul românesc reputează succese răsunătoare pe toate continentele, succese ample mediatizate de presa străină, un om de teatru din apusul Europei, director de festival și interesat de teatrul din est, este mai informat despre teatrul din Republica Macedonia decât despre cel din România!

Cu riscul de a repeta un truism, mărturisesc că în decursul îndelungatei mele viețuiri în și prin teatru, am perceput fiecare mare reprezentație teatrală ca fiind un templu pentru purificarea și înnobilarea sufletului omenesc... Ne pedepsește Dumnezeu dacă îngăduim să ne fie îngropat de viu talentul cu care El ne-a înzestrat, pe noi, românii, pentru a edifica astfel de sfinte alcătuirii!

Studioul experimental

Experiențe în teatru se fac de când lumea și pretutindeni. Este condiția ca teatrul să se mențină mereu tânăr și să poată da în fiecare moment, prin tot ceea ce face, o probă de modernitate, argumente fără de care el ar înceta să mai fie viu, devenind muzeu. Nu cunosc experimente – e drept – care să se fi substituit teatrului, înlocuindu-i definitiv armătura tradițională și făcând din el altceva, dar știu sigur că n-a existat experiment care să nu lase urme, mai mult sau mai puțin adânci în teatru, determinându-i chiar și pe sceptici să accepte că acesta se poate face și altfel.

Dintr-un anumit punct de vedere, acela care consideră spectacolul un unicat – și numai așa ne învață estetica teatrală că trebuie considerat, - fiecare nouă montare este un experiment. Creatorii lui se află într-o continuă stare de neliniște a căutării, a inovării, marea ambiție a acestora fiind să dea la iveală un lucru cu totul nou, chiar dacă se reiau texte și autori vechi, chiar dacă, printre antecesori, au existat unii care – la vremea lor – au creat adevărate minuni ce părea a nu putea fi întrecute, sau care au copleșit ori influențat fatal mai multe generații de creatori.

În vremurile grele de care ne ocupăm, studioul experimental al unui teatru nu se înființa – ce noroc! – pe baza unui decret, a unei decizii; nu avea cifre de plan obligatoriu (număr de premiere, spectacole, spectatori, încasări) și – mai ales – nu avea obligația să-și prezinte proiectele spre aprobare, încă de la început, forurilor tutelare. O mână de actori, de regulă tineri,

dar nu de puține ori numărând printre ei și vârstnici, porneau în aventura atât de atrăgătoare a realizării (cu orice risc!) a unui spectacol care pe scena “mare” n-ar fi fost îngăduit fiindcă ar fi “stricat” echilibrul repertoriului, pentru că venea cu îndrăzneală inacceptabile, ori cultiva nonconformismul, încercând mai apăsător experiențe de avangardă, între care își făceau loc mostre dintre cele mai tulburătoare, încercate sau nu pe alte meridiane artistice, dar de care noi nu aveam deloc sau aveam știri vagi.

Studioul nu era deci un loc, o sală anume, în care să se poată reprezenta spectacole-experiment, ci o stare de spirit a împătimiților de teatru – tineri și vârstnici – cărora numărul imens de spectacole, repetiții, turnee, deplasări, nu reușea să le anuleze prin oboseală, gustul pentru necunoscutele profesiei și experiență.

După primii 5 ani a fost amenajată totuși, cu mari eforturi proprii, (mi-i amintesc pe tinerii actori-păpușari cărând molozul cu targa!), în foaierea mare al balconului, o mică sală, folosită mai întâi de Teatrul de păpuși, de la înființarea acestuia în 1956 și până la instalarea lui în sala Elpis. Începând cu această dată, sala s-a numit “studio” și a fost folosită pentru ședințe dar și pentru spectacole-experiment de orice fel (poezie și muzică, piese scurte, recitaluri de actor etc.). Spațiul a suferit numeroase transformări de-a lungul timpului, în intenția de a deveni mai funcțional. Trebuie să spun că numeroase spectacole gândite ca experiențe s-au jucat pe scena mare, fiind acceptate – nu ușor! – ca lucruri deja comise dar având mare calitate (“Mobilă și durere”, “Cine ești tu?”, “Răzbunarea” etc).

În memoria mea, prima dată când s-a pus problema înființării unui studio, este legată de venirea în teatrul constănțean a primului mare grup de absolvenți I.A.T.C. Spun “prima dată” pentru că studioul s-a tot înființat, reînființat și răsinființat, de câte ori un actor sau regizor găsea că acesta trebuie să aibă o activitate quasi-permanentă și musai o orientare către o anumită sferă tematică sau tip de spectacole. Ion Maximilian, după

succesul cu "Cine ești tu?", l-a botezat, de exemplu, "Studioul 72-82", pentru că faptul se petrecea în 1972 iar sala avea 82 de locuri.

Dar, să revin la grupul mare de tineri, repartizați la Constanța în anul 1957. Se numeau: Radu Sorin Grigorescu, George Bănică, Rodica Sanda Țuțuianu, Cornel Rusu, Cristina Minculescu, Liviu Crăciun. Ei se alăturau altor câțiva, cam de aceeași vârstă, veniți cu un an sau doi mai devreme: Constantin Guțu, Longin Mărtoiu, Valentina Bucur și alora, destul de numeroși, aflați aici de la înființare sau veniți în primii 5 ani: Jean Ionescu, Marieta Mihalcea, Valentina Șambra, Mircea Psatta, Emil Sassu, Ștefan Chivu ș.a. Meritul de animator îi revine indiscutabil regretatului Sorin Grigorescu, devenit apoi, pentru ani mulți, regizorul Televiziunii române. Era pe atunci doar actor și a dorit să monteze cu colegii săi un spectacol... Pe care l-a realizat atât de frumos încât și-a obținut prin el și diploma de regizor, profesie la care aspira și pentru care era înzestrat. Spectacolul s-a numit "Nora și soacra" ("Familia anticarului") și înscena o comedie a lui Goldoni ne jucată până atunci în România. Premiera a avut loc la 21 mai 1958. Mai vârstnicii Lucica Georgescu-Szabo și Costel Rădulescu s-au încadrat atunci perfect în ritmul drăcesc al montării, în decorurile și costumele foarte "comice" semnate de ingeniosul Dan Sachelarie, și el aflat azi în lumea umbrelor. Mi-amintesc perfect câtă năstrușnică tinerețe și câtă fantezie se revărsau din acel spectacol, câte cascade de râs și aplauze stârnea în public. Marele actor Ion Finteșteanu, profesor al câtorva dintre ei, scria în caietul-program, sub titlul "Veste bună": "Se deschide un studio în cetatea lui Ovidiu. Se deschide o poartă spre viitor; o poartă împinsă în lături de puterea și cutezanța tinereții, căci tineri sunt soldații acestei acțiuni, tineri comandanții, directorul Jean Ionescu și (de ce nu) maestrul emerit Val Mugur, de vreme ce acest vechi regizor are idei tinere și îndrăznețe." Iar Sorin Grigorescu, în stilul său impetuos, scria în același program:

“Spectatorul, pregătește-ți scutul criticii. Apără-te de armele roase, oprește săgețile tocite, nu te lăsa înșelat și aruncă-ne înapoi zgomotoasa ta nemulțumire sau dacă e cazul, capitulează și fii risipitor cu aplauzele, în măsura în care crezi că și noi am fost cu sufletul...” Aproape trei decenii și-a risipit sufletul Sorin Grigorescu în Televiziunea română creând spectacole sau preluând cele mai bune producții ale teatrelor. Era vremea când Televiziunea oferea săptămânal publicului câte un bun spectacol teatral, atenuând puțin în aceste fel, efectul dezastruos al emisiunilor politice sau anost-artistice. Nu avea 60 de ani când inima i s-a oprit. Ca celor mai mulți artiști ai scenei din generațiile acelea, care înțelegând că este eroică fapta de a ține sus ștacheta artei, au ars ca niște torțe vii, sfâșiind la răstimpuri întunericul în care orbecăiam cu toții... Cornel Coman, Cozorici, Constantin, Petruț, Amza Pellea ș.a., ș.a. au dispărut înainte de vreme; după cum nu mai sunt pe aici nici Jean Ionescu, Val Murgur, Costel Rădulescu și câți alții!

În anul 1962, un alt membru al grupului de actori proaspăt venit, George Bănică, a montat piesa într-un act “Hei, oameni buni!” de W. Saroyan, fructificând talentul aceluiași scenograf și având-o ca parteneră pe tânăra actriță Ileana Ploscaru, și ea proaspăt venită în teatrul constănțean. Scopul declarat al creatorilor a fost participarea la Concursul tânărului actor, ce se organiza anual, la București (abia apoi la Costinești). Cel nedeclarat era acela de a facilita întâlnirea publicului cu o dramaturgie către care greu i s-ar fi îngăduit accesul. La concurs Ileana Ploscaru a primit un premiu iar actorul-regizor G. Bănică o mențiune. Spectacolul nu s-a jucat decât o dată, în concurs. Ca să poată acoperi durata obișnuită a unei reprezentații, ar fi trebuit cuplat cu o altă piesă într-un act, din aceeași zonă dramaturgică, iluzie la care nu avea nimeni drept, știut fiind cât de greu se aprobau asemenea piese în repertoriu. Actorii au avut satisfacția premiilor dar ce păcat că publicul nu s-a putut bucura de acel spectacol! Imaginase Dan Sachelarie un decor tulburător,

constând dintr-un practicabil în forma unui dolar strălucitor, înconjurat de întuneric și luminat de spoturi care creau iluzia unei pânze de păianjen... Scriu lucrurile astea și mă gândesc în același timp că ar putea fi plictisitoare. Dar ele mai există doar în memoria noastră, a celor mai vârstnici, care au avut șansa de a supraviețui. Nu sunt fotografii, schițe de decor sau costume; poate o consemnare-două în ziarele timpului. Nici măcar în memoria calculatorului din Ministerul Culturii nu poate fi găsit spectacolul (și acest calculator este oglinda cea mai cuprinzătoare a vieții teatrale românești, încă de la apariție), pentru că criteriul înmagazinării îl reprezintă încasările, ori unicul spectacol, cel din concurs, s-a jucat cu invitații. Și acesta nu este singurul caz; spectacole fără investiții materiale (pentru experiențele de studio se foloseau garderoba teatrului și decoruri date la casare), dar cu impresionante investiții de efort (se pregăteau în așa-numitul timp liber al actorilor, de obicei în intervalul dintre orele 14-16 sau noaptea), au fost interzise; pur și simplu nu li se dădea certificat de naștere. Au trecut pe lângă noi pline de îndrăzneală și originalitate, fără a fi consemnate undeva, ca nălucile, spectacole ce puteau duce teatrul românesc departe.

Următoarea "experiență" s-a făcut după numai câțiva ani (1968), plecând de la duiosa comedie a lui V. I. Popa "Mușcata din fereastră", spectacol despre care nu se poate spune că a revoluționat în vreun fel arta scenică, el curgând molcom, în cea mai bună tradiție a montărilor piesei. Caracterul experimental a constat în faptul că i-a fost regizor actorul vârstnic Alexandru Mereuță (și interpret al rolului Conul Grigore), care a inclus în distribuție pe cei mai tineri actori ai teatrului, Constantin Duicu și Valeriu Săndulescu (alături de alții mai mult sau mai puțin tineri), pe care i-a condus cu mână sigură, dată fiind îndelungata sa experiență cu copiii și tinerii. Memorabile au rămas mai ales scenele dintre învățător și Părintele Ilie, pe care-l interpreta cu irezistibil umor Emil Bârlădeanu. Dar mai

ales, de reținut e faptul că acest spectacol a bătut drumurile în lung și în lat, ajungând în toate satele și cătunele Dobrogei cum s-a mai întâmplat doar cu alte câteva. Când privesc cât sunt de oropsiți și uitați de lume oamenii satelor azi – peste 50% din populația țării – nu pot să nu recunosc că era un act de cultură temerara aventură a unui mănunchi de actori plecați pe drumuri desfundate, prin viscole și zăpezi în care adesea se împotmoleau, jucând în frig, uneori la lumina farurilor mașinii teatrului, ori ale unui tractor. Era ucigător pentru ei, dar copiii de atunci, azi oameni în toată firea, nu uită că primul spectacol de teatru din viața lor l-au văzut acasă la ei. Veneau la mașină cu pâine și vin, cereau autografe cu ochii strălucitori și îi pipăiau pe actori să se convingă că nu sunt fantome. Nu era dreaptă epuizarea impusă actorilor. În înălțimile în care moartea i-a propulsat prematur pe cei mai mulți dintre ei, cred însă că se simt mai mulțumiți decât confrății lor vii care asistă neputincioși la moartea lentă a artei și culturii românești, considerate de unii privilegii ale elitelor, categorii al căror rol nu-l voi nega dar care trezesc furia mea prin faptul că zădărnicesc orice tentativă de netezire a drumului dintre omul simplu și opera de artă. Înțelegând prin asta nu renunțarea la calitate, buna organizare și generozitatea artei, ci că nimeni nu are dreptul de a o obstrucționa.

Odată reînviat gustul pentru spectacolele de studio, un alt mare actor al teatrului constănțean (și el dispărut prematur), Mircea Constantinescu-Govora a dorit și a reușit să monteze comedia lui Caragiale "O noapte furtunoasă", având în distribuție - în buna tradiție a studioului - și pe cel mai tânăr actor al teatrului, absolvent al I.A.T.C., promoția 1969, Petre Lupu (alături de Longin Mărtoiu în Rică Venturiano). Costel Rădulescu, Emil Bârlădeanu, Romeo Mogoș, C. Duicu, Valentina Șambra, Marieta Mihalcea, George Stancu au fost actorii care au dat viață binecunoscutelor personaje, apropiindu-se de ele nu numai pe căile artei ci și prin acel fler (sau instinct ?) care dă autenticitate

și Savoare tipurilor caragialești. Matinee pentru elevi și ostași, deplasări, turnee (62 de reprezentații), puneau în contact toate categoriile de public cu opera unui geniu ce nu e doar național; ceea ce până la urmă înseamnă chiar rostul teatrului.

În 1970, alți doi actori, Romel Stănciugel și Emil Sassu și-au încercat forțele în arta regiei, pe un alt text clasic, "Soacra cu trei nurori" ("Ochiul babei") al marelui Ion Creangă, dramatizat în versuri de George Vasilescu. (Premiera 29 octombrie 1971). Acest spectacol considerat, pe nedrept, după părerea mea, drept modest, a bătut recordul însumând numărul cel mai mare de reprezentații din toată activitatea teatrului, (aproximativ 300). Aproape de el, s-au situat doar "Bunica se mărită" și "Revelion la baia de aburi". S-a jucat timp de mai multe stagiuni, în fiecare zi aproape, distribuția lui fiind făcută astfel încât să se poată reprezenta în paralel și alte titluri. Trebuie să recunosc că nu regia l-a impus, aceasta având meritul însă de a fi optat pentru text și de a fi făcut o distribuție foarte bună. Actorii, în frunte cu Valentina Bucur-Caracașian – o soacră rea, plină de asprime, de autoritate dar și de umor – au realizat tipuri pline de haz, cu interesul și plăcerea cu care orice actor încearcă – măcar o dată în viață – o "compoziție" de țaran, de știrb sau fonfănit. Nu înaintarea în vârstă ci ieșirea lor la pensie a determinat teatrul să-i înlocuiască, astfel încât acest spectacol se poate spune că a fost jucat de mai multe generații. Minodora Condur, Marieta Mihalcea, Viorica Faina-Borza, Ana Mirena, Obren Păunovici, Titus Gurgulescu, Gheorghe Enache, Alex. Mereuță, Eugen Mazilu, C. Duicu, Valentina Samba, Vasile Cojocaru, Cristina Minculescu sunt actorii (de fapt, unii nu mai sunt deloc) care au înfruntat imensa oboseală a celor 300 de spectacole. O statistică ar putea demonstra că nu există cetățean al județului care să nu-l fi văzut și încă mulți alții de peste granițele lui. Este, oare, asta un lucru rău? Sigur, rele erau oboseala și condițiile vitrege dar audiența mare la public este hrana dumnezeiască a teatrului și a artistului, în general.

La începutul anului 1971, doi actori, Longin Mărtoiu și Agatha Nicolau s-au oprit pentru studio la o mică bijuterie dramaturgică, "Câteva palme false" de Paul Everac. De fapt piesa făcea parte dintr-un triptic. Au lucrat spectacolul cu o plăcere extraordinară, încercând fiecare dintre ei să facă ce nu mai făcuse până atunci. Experiența le-a reușit de minune, astfel că în încheierea conferinței ținută de Paul Everac, ca preambul al premierei "Camera de alături" (aflată în repertoriu, dar nefinalizată încă) s-a jucat acest experiment cu un succes ieșit din comun. Faptul a pus pe gânduri conducerea teatrului care a hotărât să facă un minim de investiții pentru a pune pe picioare întregul triptic. Așa s-a creat spectacolul "Cine ești tu?" în regia lui Ion Maximilian, care avea în distribuția piesei "Lohengrin" pe Agatha Nicolau și Romul Stănciugel iar în cea a năstrușnicei piese cu apăsată tentă absurdă "Cafea ness cu aproximații", pe Ileana Ploscaru și M. Constantinescu-Govora. "Cine ești tu?" a fost un spectacol frumos și cu noroc pentru teatrul constănțean. S-a jucat la Concursul Național de Teatru din acel an, unde au primit premii Ileana și Mircea și s-a jucat (reprezentând România) pe scena Festivalului Internațional de Teatru de la Madrid (octombrie 1971) de unde s-a întors cu o presă atât de elogioasă cum nu a avut în țară. Cu el începe seria experiențelor de mare succes pe scena studioului, recitaluri de poezie sau teatru, piese într-un act etc. prezentate în toate concursurile de gen și de fiecare dată încununate cu premii.

Primul din seria acestora a fost un recital de poezie dedicat anilor copilăriei și realizat de actrițele Agatha Nicolau și Ana Mirena, cu concursul chitaristului Mircea Iani. Câteva elemente de decor conceput în stilul construcțiilor pe care le fac copiii, acorduri discrete de chitară, versuri de cea mai bună calitate și două actrițe sensibile și inteligente care au pătruns și au invitat în universul copilăriei, fără a face greșeala de a "se copilări". Un moment înduioșător, de gingășie și nostalgie, ce chema tulburător spre starea pură a copilăriei, mai ales pe spectatorul

adult... Nu s-a mirat nimeni când s-a întors premiat de la Gala recitalurilor de la Bacău. ("Hai la nouri de vânzare")

Poate că cititorului acestor rânduri nu i se pare asta o mare scofală! De aceea trebuie să spun că mai toate teatrele de prestigiu din țară, (mai ales din provincie), își asumaseră eforturile materiale și administrative de a organiza câte un festival (denumit oricum altfel din motivele arătate), așa încât, aproximativ o dată la 2 ani (uneori și anual) se treceau în revistă toate marile succese din ultima perioadă, grupate pe varii criterii: comedia – Galați, teatrul contemporan – Brașov, teatrul scurt – Oradea, teatrul pentru copii și tineret – Piatra Neamț, recitalurile de teatru și poezie – Bacău, dramaturgia contemporană românească – Timișoara, arta regiei – Bârlad etc. Aceste manifestări se desfășurau în prezența majorității criticilor de specialitate, a istoricilor și esteticienilor de teatru, erau însoțite de ample colocvii și sesiuni de comunicări și erau urmate de apariția, în toate revistele culturale, de materiale critice care nu iertau nimic. Dacă reamintesc și Concursul Național de Teatru și pe cel al tânărului actor (de la Costinești) în care se implica și Consiliul Culturii, se poate înțelege că aveam cu toții cunoștință, perpetuu, de ora exactă a teatrului românesc, afirmație pe care acum nu aș mai îndrăzni s-o fac. Mi-ar plăcea profund să mă trezesc tratată ca o nostalgică a perioadei comuniste. E foarte departe și străină de mine starea aceasta, ca una care am avut cunoștință de toate jugulările rezervate domeniului. Dar în ciuda închistării politice și a inerției manifestată de Consiliul Culturii, inerție proprie, de altfel, și Ministerului Culturii, după '89, între creatorii de teatru și spectatori au existat, în perioada totalitaristă, punți solide, sprijinite de ambele părți și pe care a putut circula speranța, astăzi, parcă, pierdută!

"De genul feminin", spectacol din lirica feminină universală, cu tematică feministă, realizat de aceleași Agatha Nicolau și Ana Mirena, s-a întors, și el, de la Bacău cu un premiu. Ulterior,

împreună cu "Hai la nouri de vânzare" au alcătuit un spectacol cu durată obișnuită, care a fost o bună bucată de vreme oferit publicului și gustat cu delicii de acesta.

În anii aceia (1972) s-a reîntors de la Bacău, cu premiu, și "Nu, eu nu regret nimic", recital de actor, realizat și susținut de neobosita și talentata actriță Ileana Ploscaru. Inspirat din memoriile cântăreței Edith Piaf, adunate într-o construcție dramaturgică de scriitoarea bulgară Tania Massalitinova, spectacolul acesta a făcut serie mare, marcând, după părerea mea, începutul unei perioade în care un eșantion specific din publicul constănțean, rafinat și pretențios, a început să caute cu insistență studioul, devenind "consumatorul" tipului de reprezentații teatrale care se jucau aici. Plină de vibrație tragică, de omenesc, de tonuri și expresii răscolitoare, încă o dată Ileana Ploscaru s-a dovedit marea actriță ce nu și-a trădat niciodată statutul, reușind să încante constant, în toată cariera ei, deopotrivă critica și publicul. Cunosc spectatori care au văzut și revăzut de 3-4 ori spectacolul!

Exista în paralel cu gala de la Bacău și un Concurs național de poezie eminesciană, la Botoșani, care se desfășura anual și care înmănunchia prin intermediul recitalurilor, actorii profesioniști împătimiți de versurile marelui bard. Fiecare ediție era un veritabil regal, recitatorii întrecându-se pe ei și toate așteptările prin noi și minunate lecturi ale lui Eminescu, prin desăvârșirea artei spunerii stihurilor, prin duhul eminescian care-i anima și care patrona eleganța, clasicitatea și înaltul nivel filosofic al manifestării. La ediția din 1972, Romel Stănciugel, un mare actor al teatrului constănțean, iubitor obsedat al poeziei lui Eminescu și un recitator unic între mulții și bunii pe care-i număra teatrul, a primit unul dintre marile premii, pentru recitalul (în care era regizor, scenograf și actor), "Eminescu-dragoste și durere de dragoste".

A fost perioada cea mai înfloritoare pentru realizarea spectacolelor de poezie. Șirul lor nu s-a întrerupt, dar au apărut

mai rar, împletindu-se cu recitaluri de teatru, dintre acestea unele stârnind veritabile furtuni.

„De Ciuleandră”, recital din poezia lui Nichita Stănescu, realizat de Agatha Nicolau, a fost premiat, și el, la Bacău, în anul 1975.

Ultimul spectacol de poezie al perioadei de care ne ocupăm s-a numit „Lección de dragoste la prima vedere” și a fost prezentat în premieră la 28 ianuarie 1984. A fost realizat de tinerii actori Vasile Cojocaru și Liviu Manolache care au încântat publicul mai multe stagioni; prin felul în care își selectaseră versurile și muzica (amândoi fiind și creatori ai unei bune părți din material), prin calitatea interpretării, așa zice exemplară, prin felul în care se îngemănau poezia și muzica, prin atmosfera de erotism și meditație asupra iubirii pe care o crea. Pus sub motto-ul „strigam și strig, vreau dragoste ori moarte” (Rafael Alberto) recitalul se desfășura integral sub imperiul răscolitor al unui frison erotic ce s-a menținut intact, fără nici o vulgaritate, în toate reprezentațiile și care i-a asigurat un mare succes la toate generațiile de spectatori.

Seria marilor spectacole experimentale de teatru în studio, începută cu „Cine ești tu?” a continuat cu „Neînțelegerea” de Albert Camus, a cărei premieră a avut loc la 16 iunie 1973, fiind urmată de un număr relativ mare de reprezentații. Regia a aparținut tânărului Andrei Belgrader (la puțină vreme stabilit peste ocean), iar muzica originalului mare compozitor Iosif Herța, prieten al teatrului de pe malul mării. Tradusă foarte bine (foarte „teatral”!) de regretata Catinca Ralea, piesa a adunat în mănunchiul de actori-interpreți, tineri dar și vârstnici: Marcela Sassu, Agatha Nicolau, Ana Mirena, Emil Bârlădeanu și Andy Ștefănescu, devenit-scurt timp după aceea și pentru ani mulți-crainic al postului de radio Europa Liberă, atât de îndrăgit de români. După 21 de ani, în 1994 piesa a fost prezentată într-o nouă variantă scenică, având regia semnată de Gh. Jora.

Spectatorul de azi nu poate înțelege și nici nu e de înțeles! –

de ce o capodoperă a dramaturgiei vorbind despre condiția umană în contemporaneitate, pentru a ajunge la public trebuia să apuce drumul ocolit și întortochiat al spectacolului de studio. Am să răspund simplu, apelând la gândurile și vorbele lui Camus. El consideră că omul contemporan, prin excelență tragic, își descoperă condiția constrânsă în “limite covârșitoare”, înăbușită de “ziduri aspre, cu totul inospitaliere” a căror înlăturare părănd imposibilă, acestuia îi rămâne doar revolta împotriva destinului absurd. Mai zice Camus (într-un text găsit în arhiva sa și reprodus de noi în program): “... a fost scrisă în 1941, într-o țară încercuită și ocupată, departe de tot ce iubeam. A fost creată sub semnul exilului... Este o piesă de revoltă.”

Cum putea să fie pe plac politrucilor culturali o piesă cu atât de apăsător îndemn la revoltă, pentru cei înăbușiți între zidurile aspre și inospitaliere – spectatorii și noi toți? Și cu atât de multe trimiteri la destinul tragic al omului contemporan de pretutindeni? Ea n-ar fi intrat niciodată pe afișul teatrului atunci, urmând calea obtuză a solicitării și aprobării unui repertoriu. Fiind opțiunea unui grup de actori însă, a putut fi finalizată și prezentată publicului nu numai din Constanța ci și din București, unde a făcut turneu. Și unde văzând-o, câțiva dintre cei “responsabili” cu puritatea ideologică a artei, au avut multe și grele lucruri de spus teatrului. De fapt conducerii sale, pentru că nu îndrăzneau niciodată să se ia la harță cu actorii; dar o făceau nestingherit cu directorii și secretarii literari, pe care i-ar fi dorit niște câini mârâind neîncetat la aceștia.

O piesă ungrească, “El, Ea și Corul” (“Viața”) semnată de Gyurko Laszlo, a fost realizată pe scena studioului de actorul Sandu Simionică, ce nu a rezistat, nici el! tentației de a fi regizor. Tema era de mare interes – avatarurile unui cuplu – dar spectacolul a fost modest, în ciuda faptului că Virgil Andriescu a creat un personaj frumos. (Premiera la 18.05.1974)

“Omul, fata, bătrânul și ceața” și “Scrisoare către Meșterul Manole”, două piese într-un act scrise cu talent de tânărul

dramaturg constănțean Hristu Limona, au constituit debutul absolut al acestuia în teatru. (30.03.1978) (I se mai jucaseră lucrări la radio și televiziune). Beneficiind de regia foarte experimentată a lui Const. Dinischiotu și de câțiva dintre cei mai buni actori ai teatrului, spectacolul nu s-a constituit totuși într-un eveniment, trimiterea la simbolurile sale frumoase făcându-se greoi.

Nu ar fi – poate – drept să inserez aici “Mobilă și durere” de Teodor Mazilu, pentru că acest mare spectacol, jucat la sediu și în turnee de sute de ori, nu a fost pregătit și cu atât mai puțin reprezentat în studio. Regimul lui însă a fost de spectacol experimental, întrucât opțiunea titlului, regia, scenografia și ilustrația muzicală au aparținut unui actor, interesat mult de tot ceea ce ținea de sfera scenei. Lucrarea este o “enormă” comedie satirică, cumplit de usturătoare, vizând psihopatologia îmbuibăților, îmbogățiți fără muncă ci doar prin funcții, înstrăinați de sublima natură umană și care mimează gesturi, fapte, stări, cu care nu pot avea nimic în comun și la a căror esență nu pot accede... Doamne, cât de actuală este această comedie neagră (și multe altele!) scrise împotriva șobolanilor comunismului dar atât de adevărată pentru cei postdecembriști!... O faună alcătuită din mari profitori – prin funcție! – însoțiți de neveste, amante și acoliți, încercând tragicomic să trăiască totul după canoanele distincției. “E aproape imposibil a se transla spectacular această dramaturgie cu mijloacele comicalului de situație și limbaj; aici efectele vin dinăuntru, dintr-un strat adânc de neconcordanțe între eroi, lume și timp”... spunea V. Silvestru despre piesă. Romel Stănciugel nu numai că a înțeles aceasta dar fiind și actor s-a apropiat de subtilitățile piesei și personajelor, folosind și căile subterane, numai de actori știute. Nu numai că a făcut o distribuție bună dar și-a îndrumat colegii atât de bine, i-a stimulat în construirea personajelor atât de puternic, încât toți șase – Emil Bârlădeanu, Emil Sassu, Eugen Mazilu, Longin Mărtoiu, Diana Cheregi,

Ana Mirena – au realizat adevărate creații. Bineînțeles că fanteziile atât de convingătoare închipuite de ei se țeseau și din zestrea lor de observații – materialul documentar fșșgându-le în preajmă, scârbos și comic totodată, dar mai ales din adâncimile spiritului mazilian pe care știau cum și au putut să-l foreze. Nu în ultimul rând și-a spus cuvântul intuiția profesiei care îl ajută pe actor să se muleze – uneori perfect – pe datele unui personaj; și asta fără a teoretiza prea mult.

Ilustrând permanent relația actor – personaj aparent – personaj real, tragicomedia zbaterii ultimelor două ipostaze, spectacolul s-a constituit într-un exercițiu referențial de artă actoricească ce s-a impus publicului din Constanța și din toată țara (spectacolul a făcut câteva turnee), care, inteligent, îngurgita în delir reprezentația.

Dacă încăpățânarea, îndrăzneala și starea continuă de furie ale lui Stănciugel nu se împloteau cu dorința lui puternică de a face regie, niciodată teatrul n-ar fi putut obține o aprobare în repertoriul său pentru comedia “Mobilă și durere”. De altfel, după premiera absolută de la Bulandra – puțin înainte de celei constănțene – au trecut ani mulți până să se mai joace undeva. Prezent la premiera noastră (15.06.1980), deși foarte bolnav, Teodor Mazilu ne-a avertizat că așa se va întâmpla. La numai câteva luni după asta, a și murit.

În toamna aceluiași an, unul dintre cei mai fertili pentru actorii doritori să facă exerciții de regie, a fost lovit de pasiunea aceasta și Lucian Iancu. S-a oprit la o piesă clasică poloneză, în versuri, nemaijucată până atunci în România – “Răzbunarea” de Aleksander Fredro. Comedie de tipuri, situații și moravuri, încărcată cu tot ce poate aduce arsenalul clasic într-o producție de gen, a primit o “perie” de regizor-actor, care avea în vedere mai ales concentrarea. Altminteri textul curgea frumos, având și el virtuți comice, unul dintre semnatarii traducerii fiind chiar Virgil Teodorescu. Poveste simplă: doi tineri se iubesc, părinții nu se înțeleg; dar o văduvă nurlie, un purtător de vești aiurit

și-ncurcă lume, și un majordom bețiv dar bun la toate, fac și desfac firele ițelor până când toată lumea ajunge fericită la final. Echipa – toată! – alcătuită din Maria Nestor, Emil Bârlădeanu, Eugen Mazilu, Ileana Ploscaru, Constantin Guțu, Gh. Enache, dar mai ales Lucian Iancu și Vasile Cojocaru, a explodat, pur și simplu, ca într-un joc de artificii, într-o suită de gaguri ce nu-i dădeau spectatorului nici timpul pentru o respirație între două hohote de râs. Mi-amintesc, de pildă, că la un moment dat, se trăgea cu pușca dar chiar de pe țeava ei, ieșea în clipa aceea o rață moartă; ori, beneficiind de marea asemănare între Lucian Iancu și un tehnician al teatrului, Nision Kirkorian, regizorul a avut ideea să-l plaseze pe acesta într-unul din spațiile de joc în timp ce în celălalt se afla el. Privitorul era zăpăcit pur și simplu, socotind că același personaj se află simultan, în două locuri diferite... Desigur, spectatorul zilelor noastre este prea obișnuit cu asemenea lucruri, dar în filme. Acolo însă unde se joacă “pe viu”, în teatru, sunt foarte greu de realizat... Totul a fost foarte bine făcut, având în vedere în primul rând fructificarea talentului actorilor, dovadă că spectacolul s-a jucat cu un mare succes la Gala comediei de la Galați, de unde s-a întors cu un premiu de interpretare: Vasile Cojocaru pentru rolul Papkin.

“Comedie de modă veche” a fost un alt experiment încercat de același neobosit Stănciugel, împreună cu Ana Mirena. (Premiera la 28 aprilie 1981). Au realizat amândoi un spectacol plin de gingășie, tandrețe și melancolie, care scotea la iveală alte fațete ale talentului celor doi. Nu se poate spune că a excelat prin îndrăzneala artistică dar a impresionat prin sinceritate și tonuri reținute, cum sugera de altfel scriitura lui Aleksei Arbuzov, dramaturg care încearcă să salveze prin piesele lui sentimente omenești fundamentale, amenințate în toată vremea aceea de o literatură ce cultiva aproape exclusiv politicul. Pentru cei doi actori experiența s-a aflat la antipodul celei din “Mobilă și durere”, fapt ce le-a confirmat odată în plus valoarea.

În același an, 1981, exact o lună mai târziu, s-a prezentat în

premieră, tot la studio, “Dresoarea de fantome” în regia lui Cristian Pepino și scenografia debutantului Alfred Iprer, cu muzica (compusă anume) de Gabriela Sauciuc și tot de ea interpretată. În alt sens, povestea acestui spectacol a fost “cu cântec” și-mi fac o datorie față de memoria lui Băieșu, în primul rând, din a dezvălui întreaga țesătură de îndrăzneli reprimite care l-a însoțit. Lucrurile au decurs așa: Valentina Bucur-Caracașian, actriță de talent și cu umor, având la activ realizări memorabile în multe și felurite roluri de comedie, a citit într-unul din volumele de teatru ale lui Băieșu piesa și plăcându-i mult a vrut s-o “încerce”, cum spun ei în cazul experimentelor. Refuzând să admită că nu tot ceea ce se publică în materie de teatru poate fi și jucat. Realitate dureroasă de care teatrul românesc s-a lovit aproape 50 de ani și care era explicată meticulos de culturnici, cum că o carte o citește omul singur, pe câtă vreme un spectacol îl văd, odată, 400-500 de spectatori care, laolaltă, pot... E clar, se temeau de forța incitatoare a teatrului. Și aveau motive pentru că la ceea ce aducea autorul, se asocia regia și interpretarea, niciodată “cuminți”. “Dresoarea de fantome” avusese premiera mondială la Little Theatre din Londra, cu câțiva ani înainte. Nu se putea însă reprezenta în țară, pe de-o parte pentru că ar fi avut, pasămite, nuanțe mistice, pe de altă parte pentru motivul major, foarte bine formulat chiar de autor în caietul-program al spectacolului nostru, anume că personajul principal era “ființa pentru care totul pe această lume poate fi dresat, stăpânit, condus spre obediență cu ajutorul violenței, al constrângerii repetate și neobosite, pornind de la insinuarea perfidă și ajungând la sălbăticia vecină cu demența”.

Răspundea atunci de teatrul constănțean din partea Consiliului Culturii, chiar un om de cultură -mare minune!- dispus să vină în ajutorul celor de care răspundea, firește în anumite limite. A lui a fost ideea ca spectacolul să fie unul “manifest”, cuprinzând versuri despre pace și libertate (de Ion Brad și M. R. Paraschivescu) și incluzând în finalul său comedia

“Dresoarea de fantome”, al cărei titlu apărea pe afiș, e drept, ca o componentă însă a spectacolului ce s-a numit în cele din urmă, ca un avertisment, “Cât încă nu-i târziu”. A fost singura cale, ocolită și păcălitoare, pentru ca piesa să ajungă atunci la public. Prezent la premieră, autorul (despre care Fănuș Neagu scrisese: “gluma la Băieșu ia forme bulversante, mergând de la tragerea pe sfoară până la tragerea pe roată”), declara glumind trist: “este piesa mea cea mai chinuită cu un destin ciudat și complicat”. Iar Cristian Pepino, regizorul, pentru a nu îngădui nici un dubiu, preciza, în același caiet, scopul spectacolului, simulând o inocență la care a recurs mereu cu mare succes în spectacolele sau pledoariile sale: ”zeci de agenții de presă transmit zilnic...noi știri despre situația dresurii de oameni în lume. Știrile par anacronice: dictatură, teroare, tortură, fanatism...Așadar, am încercat și noi să dăm de știre”!!! Pur și simplu a pus degetul pe rană în condițiile în care “indicațiile” de la Cabinetul 2 veneau tot mai aberante și distrugătoare pentru cultură.

Valentina Bucur-Caracașiu a dat în acel spectacol una din măsurile mari ale talentului său. A creat un personaj odios, exercitând cu o mare forță artistică dominarea prin teroare. În rolul paznicului Alfons (“simbolul unei justiții precare în interiorul unui mecanism condus de alte legi”- Eug. Simion) a secondat-o cu accente alternative de furie și tristețe neputincioasă, Longin Mărtoiu. Spectacolul a fost terifiant! Când blândul Alfons o omora pe Dresoare strigându-i înăbușit, de mai multe ori, cu sete, “bestie”, publicul aplauda murmurând îndesat același cuvânt. Dar când, în final, aceasta reapărea stupefiant, sugerând o reluare perpetuă a terorii, spectatorii înghețau într-o tăcere spăimoasă dar nespus de grăitoare. Știau ei ce știau cei care nu îngăduiau să se joace piese cu asemenea miză în sala mare. Impactul cu 500 de spectatori dintr-o dată, ar fi creat cine știe ce fel de surprize. Așa, înghesuiți câte 50-60, într-un spațiu foarte îngust, îngrijorați de vecinătatea prea

apropiată a celorlalți, înfricoșați că ar putea fi supravegheați, nu mai îndrăzneau nici să clipească. Dar cât de multe lucruri spuneau privirile lor, n-am să uit niciodată!

La 12 mai 1982, pe scena mare a teatrului s-a jucat premiera autoparodiei "Între etaje" de Dumitru Solomon. Are legătură cu studioul prin faptul că textul este prin sine un exercițiu alambicat de gândire și tehnică teatrală, cât și pentru faptul că a fost pusă în scenă și introdusă în repertoriul teatrului la sugestia aceluiași neobosit Stângiucel. O lucrare ciudată, trimițând oarecum la dramaturgia lui Pirandello, dar pe deplin originală, plină de mister și strălucire intelectuală; mai fusese montată doar pe scena teatrului studențesc Cassandra, de clasa lui Amza Pellea, avându-l pe acesta în fruntea distribuției. Piesa pune ca atâtea altele aparținând lui Solomon- problema raportului dintre viață și artă; neputința celei din urmă de a "rezolva" chestiuni existențiale dar și faptul de a fi "o necesitate vitală, un mod de autoapărare a spiritului uman". Un tărâm prețios și tare încâlcit în care realitatea trăită, cea scrisă și cea retrăită se întâlnesc, se interferează sugerând "cât de relativ este absolutul artei" era pe gustul acestui mare actor, fascinat și neliniștit de rostul artistului în lume. Tulburătorul spectacol pe care l-a creat înconjurat de echipa cu care a lucrat mai mereu (Diana Cheregi, Marieta Mihalcea, Emil Sassu, Valentina Bucur-Caracașian, Viorel Popescu, Longin Mărtoiu, Ana Mirena, Emil Bârlădeanu) a adus înțelesurile piesei aproape de fiecare spectator dar i-a fost și cântec de lebadă. A putut juca doar de patru ori rolul scriitorului. Când, după moartea lui, Vasile Cojocaru a încercat să preia personajul, după un șir lung de repetiții a abandonat explicând conducerii că se simte pur și simplu urmărit permanent, hipnotizat, paralizat de privirea albastră a fostului său coleg, ceea ce îl tulbură și-l împiedică să joace.

"La un caz iar... pac! la «Războiul»" purtând subtitlul "soarea de taifas caragialesc" a fost o tentativă de spectacol finalizată cu un mare scandal și cu sancțiuni, dar fără aprobarea

de a fi prezentat publicului. Era vorba de montarea, în viziunea tânărului regizor Dominic Dembinski, a celebrei piese într-un act, "Conu' Leonida față cu reacțiunea", completată până la durata unui spectacol cu dramatizarea schiței "Articolul 214" și cu monologul "1 Aprilie". Faptele se petreceau la finele anului 1984 și fiind vorba de o opțiune regizorală și actoricească extrarepertorială (deci cu statut de experiment), urma să capete aprobările de la centru în vizionarea finală. Vizionare care nu a mai fost așteptată pentru că realizatorii pregătiseră în mare febră spectacolul, mai ales cu dorința participării lui la iminenta "săptămână de teatru scurt", un foarte interesant festival pe această temă, ce se organiza la Oradea și unde se aduna toată lumea criticilor și esteticienilor, plus autoritatea supremă politic-administrativă. Împreună cu creatorii, directorul de atunci al teatrului, Lucian Iancu, presat de timp a stabilit ca spectacolul să meargă la Oradea fără a mai fi vizionat de Consiliul Culturii, la sediu, considerând că mai savantă și mai severă vizionare decât la Oradea, atunci, ar fi greu de realizat. Nu era o grabă tactică, drumul până acolo urmând a se face cu autobuzul, la vreme de iarnă. Bijuteria caragialeană în "montura" sclipitoare a lui Dembinski, cu Virgil Andriescu (Leonida) și Vasile Cojocaru (Efimița), a stârnit furtuni de epitete admirative din partea specialiștilor care i-au și conferit unul dintre premiile substanțiale, lăsând în afara acestora naționalele din București, Iași, Cluj, Timișoara, Teatrul Mic și altele, participante la festival. Numai că întorși acasă, au fost scoși repede și brutal din amețeala succesului, directorul sancționat, și – lucrul cel mai rău – spectacolul interzis! Motivul (ipocrit, firește): nerespectarea ordinelor cu privire la vizionări! El a fost preluat și transmis de Televiziunea Națională abia în anul 1990... Ne-am explicat doar cu timpul severitatea măsurii, înnodând impresiile unora cu spusele parcimonioase ale celor ce-l văzuseră. Ce se întâmplase? Silabisind cu mari dificultăți ziarul, interpretând sui generis concepte politice desprinse din acesta,

conversând pe teme la care nu puteau accede, într-un cuvânt, morfolind cu grandilocvență gugumană politica, cuplul făcea trimitere la odioasa pereche ce conducea atunci țara. Trimiterea se făcea plecând de la geniul lui Caragiale, rafinamentul lui Dembinski și o acuratețe artistică exemplară a interpretării; fără vulgarizări de tipul imitației gesturilor ori a tonurilor. De altfel, gânditor profund de teatru cum s-a dovedit a fi Dembinski încă de la debut, n-ar fi acceptat să facă apel la lucruri atât de ieftine. El scria atunci în caietul (ce s-a topit, firește): “Personajele... exprimă metafora grotescă... a unei tipologii ce ține de realitățile ultimelor două veacuri – și anume, omul politic sau mai bine zis cel ce se vrea politic conform unei iluzii întreținute de mai toate democrațiile...” Oameni “mistuiți până la grotescul tragicomic de participarea politică” mișunau la tot pasul în societatea românească a anilor '80, o populaseră și înainte, o animă și acum. Neiertătoare, arta cu majuscule îi face să se recunoască în oglinda ei și dacă nu au putere și bun simț, pentru a se corecta, o lovesc cu sete ca atunci sau o ignoră cu cinism ca acum. Ce multă dreptate, câtă premoniție și ce viziune zenitică a avut tânărul regizor meditănd: “... visul s-a dovedit la fel de fals ca și realitatea, personajele se trezesc într-un nou coșmar unde și minciuna a devenit imposibilă, pluta lui Leonida fiind sortită unui vârtej infinit.”

Am trăit în zilele acelea coșmarul de a auzi pe toate firele și canalele neoficiale, nu doar că spectacolul nostru e anulat de o cenzură grosolană, ci că pentru orice teatru abordarea lui Caragiale este interzisă! Așa a murit înainte de a fi validat de public un mare spectacol și ce păcat! Ar fi făcut, probabil, succes dată fiind actualitatea lui acută în anii '80. Actualitate ce venea nu din reflectarea unei realități la zi, ci din geniul și premoniția lui Caragiale în care ne vom regăsi perpetuu, cu metehnele noastre.

Virgil Andriescu a realizat atunci una dintre cele mai frumoase creații ale sale. Văzusem actori mari interpretând rolul

(printre care C. Morțun, Radu Beligan ș.a.) dar nici unul nu adusesese atâta forță, atâta aplomb tragicomic în “arderea” sa politică. Și asta nu în detrimentul hazului ci dimpotrivă. Îmbrăcat într-un cămeșoi imens, cu un bicorn a la Napoleon pe cap, învârtea pe toate părțile o plapumă imensă, alcătuită din tăieturi de ziare, la care făcea un comic apel ori de câte ori dorea să citeze. Vasile Cojocaru, în coana Efimița, venea cu o experiență a travestiului, cu inteligența scenică mare a actorului ce nu-și scapă personajul din supraveghere nici o clipă și cu un haz ce nu lăsa câtuși de puțin să se vadă cât de “academic” e compusă Efimița lui.

Ce gust amar ne-a lăsat tuturor soarta acestui spectacol! Când, după 7 ani, Televiziunea română, care-și zicea atunci “liberă”, l-a transmis, am plâns; dar nu de bucurie. Ci ca la deschiderea unui cufăr vechi, din care când ies la iveală toate minunatele lucruri închise în el, te întristează, oricât ar fi de frumoase, prețioase și bine păstrate... Asta, probabil, pentru că fiecare închide în el o poveste.

“Conu’ Leonida...” n-a fost singura încercare. Dominic, ca orice regizor român, era obsedat de Caragiale. A făcut el însuși un scenariu îmbinând fragmente din câteva schițe care scoteau în evidență fațete ale creației autorului, mai puțin fructificate în spectacol. Dar, mai ales, aduceau la rampă niște situații ale sfârșitului de veac 19, cât se poate de actuale și în anii ’80 ai secolului 20 – criza economică, în primul rând. Spectacolul s-a lucrat într-un entuziasm nuanțat de teamă, dar cu furie și conștiinciozitate. A oferit niște imagini scenice cum numai Dominic știa să construiască. Era prevăzut să se joace la sala studio, drapată, toată, în negru, unde publicul nu intra decât cu 5 minute înainte de începere. Și atunci avea un șoc: pe un catafalc, încadrat de lumânări mari (singura sursă de lumină a sălii în acel moment), ședea întins, mort, Mitică, marele păcălit de 1 aprilie, parcă privegheat de spectatorii așezați repede în jurul lui. Și de aici spectacolul curgea aiuritor, dar logic, dens și

plin de umorul negru caragialesc; cu lăutari, cu chiuituri și bocete, cu “Trăiască regele” etc. La viziunea locală, organele au rămas mute. Pentru că nu doreau să-și asume răspunderea au solicitat Consiliul Culturii, care pentru a veni să-l vadă a cerut mai întâi scenariul. (Cum am mai spus, lucru neobișnuit în cazul spectacolelor experimentale). La 2 zile s-a produs una dintre cele mai crunte întâmplări ale existenței mele profesionale. A sunat telefonul către sfârșitul programului. Vocea extrem de politicoasă de la capătul firului s-a recomandat, m-a salutat cu căldură și m-a rugat să primesc o notă: “Directorul și secretarii literari să-și prezinte imediat demisia celor în drept, pentru lipsă de orientare politico-ideologică”. Din nou salut excesiv de politicos și a închis. Era directorul general al Direcției Teatrelor din Consiliul Culturii, un intelectual rasat cu mari merite în cultura teatrală – și nu numai teatrală – românească, cu care făcusem cursuri foarte elevate, cu care era o mare plăcere să discuți... dar acceptase acest post și știa că o greșeală l-ar fi costat nu numai pierderea lui. Așa că... monumentul Caragiale înălțat de Dominic a fost decapitat, înainte de a-l putea vedea cronicarii și publicul ci doar pe baza lecturii scenariului. Stau și mă întreb ce s-ar fi ales de noi dacă l-ar fi văzut cei de la centru?! Și nu era “vina” lui Dembinski; el crease un spectacol în spiritul și litera lui Caragiale, apropiindu-se de acesta cu talent și respect. La premiera filmului “Pentru cine bat clopotele, Mitică?” am spus și o repet acum că atât specialiștii cât și spectatorii, dacă ar fi văzut mai întâi spectacolul lui Dominic, nu s-ar mai fi mirat atât de filmul lui Pintilie.

Ați înțeles, probabil, dragi cititori, că de vină era însuși nenea Iancu, cel care sesizase în viața noastră politică și socială niște bube urâte, care sunt ori permanente, ori ciclice. Iar despre bube, atunci nu era voie să se vorbească... Și, parcă, dacă astăzi se poate vorbi, este oare de vreun folos???

În anul 1989, la 19 martie, s-a jucat la studio, premiera absolută “Ștefania”. Era de fapt un recital de teatru al actriței

Minodora Condur, care a scris o bine încheagată piesă într-un act, pe care o juca singură, traversând, retrospectiv, vârstele de 8, 20, 36, 50, 96 de ani, ale unei femei ce înfruntase un veac de încercări. Era pentru actriță un tur de forță ieșit cu totul din comun: eu nu știu să existe o altă lucrare care să oblige interpretul să joace cinci ipostaze de vârstă ale personajului și încă între 8 și 96 de ani. Schimbările făcându-se “la vedere”, fără pauze speciale pentru modificarea machiajului, ci prin câteva elemente de vestimentație și mai ales prin mijloace artistice proprii, stăpânite și diferențiate impresionant de actriță. Spectacolul s-a deplasat la București (împreună cu câteva alte reușite ale teatrului), s-a jucat în sala studio a Teatrului Național și s-a bucurat de o bună primire din partea criticii. Actrița reușise astfel să-și demonstreze calitatea contestată ca urmare a unei grave probleme de sănătate. Ea a înfruntat și a biruit cu eroism sechelele severe ale unei boli apărută în plină robustețe fizică. Dar asta durase ani de eforturi și la capătul lor, deși recuperată și reangajată, după o perioadă de pensionare, nu mai inspira încrederea regizorilor. (Și ei doar parțial vinovați de asta, ca unii care o văzuseră prăbușindu-se în boală cu speranțe date de medici în proporție de 1 la o mie!). “Ștefania” nu era primul ei spectacol demonstrativ; mai scrisese, montase și jucase, pentru copii “Ocolul pământului în 50 de minute”.

La studio s-au realizat încă multe spectacole și alte manifestări; pe care le voi trece în revistă fără a insista prea mult asupra vreunui și doar pentru că nu știu dacă ele figurează în statistici. De exemplu îmi amintesc că în contextul animației sincere și frumoase care a marcat Centenarul Independenței României, Romel Stănciugel a realizat recitalul de versuri “Ani, eroi, istorie” cu care s-a deplasat în unități militare și școli, peste tot fiind ovaționat. Am mai spus și repet, era un mare meșteșugar al spunerii versurilor, spectacolele sale de poezie constituindu-se în adevărate lecții de splendidă rostire românească.

Împreună cu admirabila soprană dramatică a Teatrului Liric,

Gabriela Popescu, care a cântat muzică românească (cultă) din cea mai frumoasă, Longin Mărtoiu a susținut, în aceeași perioadă recitalul "Gliei străbune" (de muzică, versuri și cugetări).

Nu le cerea și cu atât mai puțin nu le impunea nimeni să realizeze asemenea lucruri. Pentru cei care încă mai fac rușinoasa afirmație că patriotismul este o invenție ceaușistă, mă simt dator să spun că el făcea parte din structura noastră, a generațiilor născute și educate înainte de comunism și că tot el, frumosul și generosul patriotism românesc ne-a ajutat să supraviețuim.

Studioul a fost și spațiul ce a adăpostit un repetat și foarte elevat "Dialog al artelor", în care alături de recitatorul Stănciugel (și gazdă a sindrofiei) evoluau soliști și instrumentiști de renume (mi-l amintesc bine pe harpistul Ioan Ivan Roncea, de ex.). La aceste serate participa Biblioteca Județeană cu contribuții foarte importante privind cultura spațiului pontic, muzeele, scriitorii, pictorii, sculptorii etc.

Astăzi publicul pare a nu mai fi de loc interesat de acest sistem de comunicare. Pentru noi era vital pentru că ne da câte o gură de aer cu care să mai rezistăm o vreme. Erau încărcate, de altfel, de multă, foarte multă spiritualitate.

Insistând atât de mult asupra studioului, mă gândesc că el, împreună cu așa numitele "conferințe experimentale din istoria teatrului" au constituit o a doua viață a instituției. Pe căile lor întortochiate și ocolite, spectrul contactelor publicului cu dramaturgia universală și românească, se lărgea considerabil, putând acoperi zone altminteri interzise, timp de mai multe zeci de ani. Dar nu numai pentru public ci și pentru actori – răniți și ei la fel și împreună cu toată intelectualitatea țării- studioul era un panaceu. Mai ales aici actorii se căutau pe ei înșiși, se regăseau, își repetau crezul și își regăseau de atâtea ori pierduta speranță. Era studioul și o școală de perfecționare, în această stare de spirit foarte mulți dintre ei făcând asistență de regie (Emil Sassu, Mircea Govora, Longin Mărtoiu, Dan Herdan,

Bergi Diradurian), pe lângă mari maeștri: Marietta Sadova, Val Mugur, Sică Alexandrescu, Ion Olteanu, Const. Dinischiotu ș.a.

Se fac și astăzi experiențe în studio; și astăzi actorii sunt dornici să se autodepășească; și astăzi teatrul incită publicul cu realizări foarte interesante, dar problemele nu se mai pun în aceiași termeni. Spaima sub imperiul căreia trăiam cu toții, care ne sfâșia sufletele dar ne și aduna laolaltă, pe meridianele acelorași sentimente, sub cupola sălii teatrului, s-a sfârșit. Din păcate sfârșitul ei parcă ne-a și risipit; ne-a depărtat unii de alții... Căutând desfătări spirituale doar pe cărările dintre televizor, discotecă și bar, greu pot înțelege unii azi că atunci, sute de mii de oameni se sufocau dacă nu ar fi putut vedea spectacole. Ideea că erau constrânși la asta este falsă dar nu aici și nu acum mi-am propus să o combat.

Letopiseț **1951-1990**

Când în ianuarie 1956 am venit ca referent literar în teatrul conștanțean, acesta se pregătea să-și sărbătorească vârsta de cinci ani. Mulți dintre primii săi actori plecaseră deja, prin transfer, pensionare ori deces. Din această cauză, cu toată duioșia și respectul, am să le pomenesc doar numele, mai pe larg urmând să vorbesc despre cei pe care i-am cunoscut îndeaproape (atât cât este cu putință în cazul unor personalități proteice), în culise, pe stradă, în viață.

Mișu Bejan, Cristian Niculescu, Ana Niculescu, Ion Focșăneanu, Eleonora Ionescu-Gion, Eugen Stoiceanu, Mitică Moraru, Aurel Ionescu, Nelu Manolescu, Maria Bondar, Alexandra Vifor, Elena Zaharini, Simona Negrea, Mihail Popescu, Toma Caragiu, Ghiță Damian (artist emerit), **Oana Cuțui, Aristide Teică, George Gheoghiu, Ștefan Cîțu, Liana Olăvinaru, Dem. Psatta, Nicolae Iarochi, George Bossun, Titus Luca, Ioan Georgian, Ligia Dumitrescu, Victoria Ipate-Mareș** sunt nume învăluite în aura de legendă sacră a întemeietorilor, nume pe care le rostesc cu pietate, le asociez cu imagini din spectacole și cu poveștile multe și frumoase pe care le-am moștenit, dar despre care nu-mi voi îngădui să vorbesc în nume propriu.

Acești actori împreună cu alții pe care am avut dumnezeiescul noroc să-i cunosc și despre care am să povestesc, au meritul de a fi acreditat instituția nou înființată publicului

constănțean, prezentându-i până în 1956 nu mai puțin de 30 de premiere, printre care e bine să ne amintim că figurau “O scrisoare pierdută” (spectacol inaugural, 2 mai 1951) și “O noapte furtunoasă” de Caragiale, două piese de Ostrovski, miniaturi de Cehov, “Titanic vals” de T. Mușatescu, două basme culte, “Citadela sfârâmată” de Horia Lovinescu... și multe, multe alte piese “de actualitate”, românești sau sovietice, care erau impuse. Beneficiaseră de îndrumarea unor regizori încercați ca Nicolae Kirițescu și N. Sever-Cărpinișanu.

Văzusem câteva dintre aceste spectacole venind acasă în vacanțele studențești. Ele nu puteau scăpa comparației cu cele – foarte multe și foarte bune – pe care le vedeam în București, dar pot să spun că rezistau bine acestei comparații. Mă impresionau în primul rând credința și sinceritatea cu care erau jucate, calități dintotdeauna de preț la actori, dar care la cei de care vorbesc îmi apăreau într-o lumină venind parcă din poezia altui veac... Era acel “ceva” dulce și confortabil care te face să-i cauți și să-i iubești pe bunici la orice vârstă și oricât de mare ar fi diferența de ani ori de opțiuni. Senzația aceasta de mare respect și iubire pentru venerabilii scenei, care m-a tulburat atunci și pe care acum știu că o voi simți până la sfârșit, am înțeles, lucrând în teatru, că se datora unui transfer de lucruri sfinte (cutume morale, mai ales), ce se făcea pe tăcute, pe drumuri oculte, de la bătrâni către tineri; lucruri care au dat trăinicie, continuitate și într-un fel nemurire teatrului. Și care, poate, i le vor conferi și de aici înainte.

Dintre “patriarhi”, mi-i amintesc foarte bine pe Mania Antonova și Constantin Morțun, pioni de bază în repertoriul anilor ‘51-’63. Erau, amândoi, artiști emeriți și invoc acest lucru pentru a sublinia că nu-și obținuseră titlurile prin merite politice, ci doar prin marile lor calități artistice.

Mania Antonova – d-na Mania, cum i se spunea, venise la Constanța (1951) cu impunătoare state de creație în mai multe teatre bucureștene ori trupe ilustre. Făcuse cursuri de actorie la

Paris, lucrase cu cei mai mari regizori înainte de '44, era cunoscută și iubită de publicul din întreaga țară. Fusese foarte frumoasă în tinerețe, mai era și acum. Blondă, cu ochii albaștri-peruzea, cu gura cărnoasă și roșie, putea să reducă la tăcere pe oricine, cu o singură săgeată a privirii. Despre ea eruditul om de teatru, Victor Ion Popa spuse: "Dacă actorul poartă în sine puțința de a simți și arăta mai multe vieți, și dacă puterea lui de trăire ca și numărul acelor vieți crește pe măsura geniului său, el este un osândit... Scriu rândurile de față gândindu-mă la Mania Antonova... și le scriu fiindcă este o osândită, una dintre cele mai mari osândite ale scenei..."

A fost, de la tinerețe până la bătrânețe, tipul nonconformistului incorigibil. De altfel, la 60 de ani avea încă un aer juvenil care-i venea de minune. Nu era un om cult dar asta nu se prea vedea, pentru că întâlnește în viața ei aventuroasă atâția artiști, ziariști, dramaturgi, poeți, oameni de cultură... și adunase din vestitele sindrofii ale cafenelelor bucureștene un bagaj imens. Nici nu făcea caz de cultură dar nici de limitele sale nu se jena. Unuia care i-a reproșat cu aplomb politic că nu e abonată la ziarul "Scânteia", i-a răspuns neted că "nu are rost" fiindcă nu știe să citească.

Era veselă, tonică, foarte serioasă în profesie, plină de amintiri din teatru, despre oameni și întâmplări, uneori de-a dreptul trăsnite. Mi-o amintesc povestindu-ne cum s-a dus la Louvre, spunându-și că ea va fi prima vizitatoare care nu va zăbovi în fața celebrului tablou Mona Lisa, unde – se știe – oamenii stau zile în șir. Pentru că, zicea ea atunci, e urâtă și strâmbă și prea are multă faimă. A trecut deci țațoșă prin fața tabloului, cu poșeta pe umăr și aruncându-i doar o privire piezișă. Numai că, odată ajunsă în încăperea alăturată, și-a dat seama că nu mai poate privi nimic altceva. A stat îndelung acolo, nedorind să-și recunoască înfrângerea. Iar când a acceptat-o s-a întors în sala Giocondei, unde a rămas nu mai puțin de 6 ore.

Mi-o amintesc perfect în spectacolul inaugural (Zoe –

“Scrisoarea pierdută”), ori în luminoasa figură a savantei Dinescu din “Citadela sfârâmată”, în Dacia din “Titanic Vals”, D-na Clara din “Vlaicu Vodă”, Krucinina din “Vionovați fără vină”, d-na Warren din “Profesiunea d-nei Warren”. Rol după rol, în mai fiecare premieră constănțeană, ce se adăugau fișei ei de creație și așa cu dimensiuni impresionante. Roluri foarte diferite ca factură dar pe care ea le-a realizat minunat, apelând cu o intuiție fără greș și cu inteligență nativă la mereu alte surse, ce păreau inepuizabile...

Mi-o amintesc spunând frumoșilor teatrului (tinerii relativ numeroși care veniseră la Constanța în anii ‘55-’56): „încercați să fiți buni în meserie, că frumoși degeaba sunteți. Succes la femei nu a făcut Vraca, frumosul Vraca ci Gh. Ciprian care avea o față de armonică...” Nu pot să nu zâmbesc acestei amintiri, gândindu-mă că ori de câte ori de atunci înainte am privit, aveau sau în fotografii, chipul brăzdat de formidabile cute paralele, al actorului (și mare dramaturg) Ciprian, mi-am zis că o mai fericită comparație decât a ei n-ar fi putut găsi nimenea. N-a apucat vârsta septuagenară. A murit la Constanța (unde și este înmormântată), după ce a reușit să-și construiască prin eforturi extraordinare, o casuță frumoasă și mult dorită, aproape de malul mării, casuță de care s-a bucurat însă foarte puțin.

Constantin Morțun era nu numai un mare actor de comedie ci și un personaj de anecdotă. Copii de actori, trăit exclusiv în acest mediu, aducea – parcă vie – celebra boemă a teatrului interbelic. Slab, zbârcit, urât, cu o figură foarte expresivă însă, nu i se auzea niciodată glasul; era modest și părea tare cuminte. Numai că în permanență, pe scenă, în culise, în cabine, pe stradă, la restaurant, punea la cale tot felul de șotii. Mergeau de regulă, după spectacol, la restaurantul “Transilvania”, și în cea mai bună tradiție a breslei “scărmănau” totul. (Teatrul, colegii, politica etc.). Restaurantul acesta se afla cam vis-à-vis de teatru, pe bulevardul Tomis, în locul blocurilor noi și destul de urâte care s-au construit după dărâmarea acestuia. Era capitonat în plus

albastru și avea o atmosferă tare plăcută, de loc vechi. Se mai duceau uneori și la “Modern”, dar mai rar, deși până prin anii '65 își puteau permite luxul să-și plătească o friptură după spectacol, masa de seară fiind pentru actori cea principală. Și apoi friptura putea fi găsită, lumina nu se întrerupea încă, oră de închidere fermă nu exista... În numai câțiva ani, a intra într-un restaurant devenise un non sens. Dar să revin la nea Titică Morțun: aflat odată la “Modern”, a avut un schimb de cuvinte cu un ofițer de marină, amândoi ușor grizați. Marinarul neștiind multe i-a tras o palmă actorului după care s-a îndreptat spre masă. Morțun, jignit și furios peste măsură a plecat glonț cu un taxi, la colegul său Costel Rădulescu, acasă. Deși acesta dormea dus, fiind pe la ceasurile două, nea Titică l-a forțat să se îmbrace rapid și să meargă cu el, că “e lată”. Ajunși la restaurant, actorul se îndreaptă spre marinar urmat la un pas de Costel; se proțapește în fața lui și îi arde două palme de-a răsunat localul, spunându-i ca încheiere: “și-acum, dacă ai ceva de zis, discută, te rog, cu dumnealui”. După care s-a dus demn spre masa lui. Stupoarea s-a înstăpânit de ambele părți. Marinarul, văzând lângă el un bărbat de doi metri, solid, athletic, impunător, se făcea tot mai mititel în scaun; Costel, un Sfarmă –Piatră uriaș, cu inima bună ca o pâine, băgat într-o asemenea încurcătură de bunul său coleg, nu reușea să îngaime nici două vorbe, bâlbâindu-se groaznic... Sigur că totul s-a încheiat fericit, împričinații rămânând buni prieteni pe viață și făcând împreună de atunci încolo, multe și dese libații pentru Bachus.

Odată, lui nea Titică i s-a furat pălăria de pe cap, pe stradă, în timp ce venea spre teatru.”Și, nu știi cine e, nu l-ai văzut, n-ai strigat?” l-au întrebat stupefiați colegii. “Nu, dragii mei, a zis el ghiduș, pentru că sunt sigur că el asta a vrut, să mă vadă reacționând; iar eu n-am vrut să-i fac pe plac, așa că m-am făcut că nu bag de seamă”. S-a râs colosal, zicându-se pe drept: “acesta e nea Titică”. A doua zi însă, hoțul s-a prezentat la teatru cu pălăria în mână cerându-și cu umilință iertare pentru gluma

proastă. Era un fan al actorului și zicea că i-ar fi făcut acestuia orice, numai ca idolul său să-i adreseze câteva vorbe, dar n-avusese noroc.

A realizat, în cei 13 ani cât i-a mai îngăduit viața să joace, o galerie impresionantă de personaje principale, devenite în interpretarea sa emblematice, pentru teatrul din vremea aceea, Morțun fiind unul dintre marii slujitori ai scenei care traversând un moment semnificativ al conexiunilor, făcea să se înoade fericit tradiția cu modernitatea.

Agamiță din “Scrisoarea pierdută” (spectacol inaugural), Spirache din “Titanic Vals”, Spiridon Biserică din “Sfântul Mitică Blajinu”, Argan din “Bolnavul închipuit”, Chirică din “Omul cu mârtoaga” (de-a dreptul năucitor!), sunt roluri peste care s-a suprapus imaginea actorului Morțun, rămasă definitivă și incomparabilă în amintirea multor generații de conștanțeni.

Se mândrea cu numele și profesia, strălucit servită de ambii săi părinți, la întretăierea secolelor 19–20, ca și cu proveniența sa din Naționalul bucureștean, fără însă a clama pe temele respective. Iată ce scria în programul spectacolului “Bolnavul închipuit”(ianuarie ’56): “Acum 27 de ani mi s-a încredințat la Teatrul Național București, primul meu rol într-o piesă clasică - Thomas Diafoirus din “Bolnavul închipuit” de Molière. Pe timpul acela, îmi puneam întrebarea: voi ajunge oare, și eu, să joc rolul lui Argan? – care era interpretat de unul dintre cei mai mari artiști, Vasile Toneanu”. Și a ajuns!

Din păcate a murit la numai 54 de ani, în anul 1964, în plină glorie. L-au condus la Crematoriul București, o mână de confrăți din Constanța, care au și participat la aceea impresionantă ceremonie, restul având dispoziție să rămână acasă unde se pregăteau festivitățile de 23 August, peste care nu se putea închipui nimic mai important.

Cei mai tineri actori, trudituri din prima zi de viață a teatrului, timp de câteva deceni, au fost conștanțenii Jean Ionescu și Romeo Profit, tandem căruia scena pontică, orașul, spectatorii și toți

cei care vor veni după noi, le datorează indicibil de multă recunoștință și mare respect. Fuseseră actori și animatori ai teatrului din cadrul Ateneului Municipal, formație semiprofesionistă ce continua activitatea Teatrului Ligii Culturale și Teatrului "Muncă și Lumină" desfășurată aici prin anii '30-'40.

Pe **Jean Ionescu** îl cunoșteam din adolescență și nu doar din activitatea artistică. Elev de liceu fiind, în buna tradiție a educației ce se făcea copiilor în familiile cu venituri modeste, în paralel cu școala, muncea. Era vânzător în librăria "Națională", cea mai mare a orașului, înainte și în timpul războiului. Aceasta se afla pe bulevardul Tomis, foarte aproape de intersecția cu str. Ștefan cel Mare (în diagonală cu actuala Poștă Centrală) pe locul ei aflându-se azi un bloc de locuințe cu magazine la parter. Era o hardughie mare și înaltă, căptușită cu rafturi pline de cărți, din podea până în tavan, cu stive de rechizite școlare ce mențineau un miros permanent, tare frumos, de rășină. A avea clopoțel la intrare, care suna lovit prin deschiderea ușii. Odată pătruns în universul acesta învăluit în mister, liniște și lumină puțină, erai întrebat de un glas profund "ce dorești"? Îl descopereai imediat pe tânărul cu uniformă de licean și ochelari cu multe dioptrii care citea cocoțat în vârful unei scări foarte înalte, aproape de un bec "bolnav de gălbenare". Ți se dădeau informațiile "la zi" despre ultimele cărți românești ori străine apărute pe piață, ori aflate sub tipar, ori în curs de traducere, relații despre manualele școlare care te interesau (alternative, bineînțeles, librăria aflându-se în legături permanente cu toți autorii acestora), ți se dădeau sfaturi pentru un cadou de zile mari, la vremea aceea o carte bună reprezentând cel mai prețios și mai rafinat dar ce se putea oferi, oricui, oricât de pretențios ar fi fost. Nu pot să spun că marile librării de astăzi, ale căror uși le deschizi totdeauna cu o emoție specială, nu-i satisfac pe iubitorii de carte (deși sunt destui aceia care se orientează greu într-un astfel de labirint). Mie însă, nimic nu-

mi stârnește mai puternic pofta frenetică de a citi, ca amintirea acelei modeste librării ce mi-a deschis porțile lumii.

Jean Ionescu era un autodidact. Aș putea spune că de atunci, din adolescență și până la pensionare, nu l-am văzut niciodată fără o carte în mână. A fost un om auster, cu foarte multă personalitate, cu tact și cu răbdare, ceea ce i-a atras respectul tuturor, în teatru și în afara lui. Avea un glas generos și catifelat de bas, cum de puține ori am auzit, glas pe care nu-l ridica niciodată. Plutea într-un nor de fum de țigare, obicei de care nu s-a lăsat nici după interdicția dictată de medic, ca urmare a unei grave maladii de cord.

Mi-l amintesc în Banul Miked, alături de Vraca (în rolul titular) la premiera "Vlaicu Vodă" din anul 1960. Rar, rarisim cred, se pot întâlni pe scenă două asemenea voci și încă pe un text ca cel al lui Davila! Nu-l pot uita în rolul împăratului Octavian August din piesa "Ovidius" de Grigore Sălceanu (1957), an în care a devenit pentru o lungă perioadă de vreme director al teatrului (1957-69 și 1972-83). După cum, de neuitat rămâne în rolul bătrânului Chris din "Anna Christie" de O'Neill sau în Platon Krecet sau în Henri de Saint-Jean din "Paharul cu apă". A realizat un foarte cald moș Cadâr în "Tache, Ianke și Cadâr" și cu mare seducție intelectuală, un filosof, Blanda din "Scaunul" de Tudor Popescu, personaj care îl evoca pe Blaga.

Fiecărui personaj pe care l-a realizat, i-a împrumutat câte ceva din aplombul cu care era înzestrat de natură, din reținerea gravă cu care se angaja în orice tip de relații. A fost ca om, ca actor și ca director, foarte respectat, nu numai de către cei pe care îi conducea ci și de către cei "de sus" pe care reușea fără prea multă vorbărie să-i țină la distanță. Totuși, în 1984, o tovarășă isterică de la nu știu ce comitet, l-a poftit să-și dea demisia, pentru că ar fi programat tendențios în zilele de 23-28 ianuarie niște titluri, existente de altfel, cu toate aprobările, în repertoriul curent. Spunându-i fără nici un ocol că ceea ce

insinuează este o aberație, și-a dat totuși demisia care, evident, i-a fost rapid aprobată.

Spectacolele perioadei respective au fost: “Bunica se mărită”, “Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă”, “Beția sfântă” și “Mobilă și durere”. Nu știu care dintre titluri a stârnit patima politică bolnavă a acelei tovarășe dar știu că a fost destul ca un conducător capabil al unei mari instituții artistice să-și piardă postul.

Nu manifesta entuziasme facile, dar cu pedala rațiunii aflată mereu în funcțiune, era deschis oricărei inițiative, oricărei propuneri venită din colectiv și care ar fi urmat să propulseze teatrul constănțean. Aș spune că acest teatru a ajuns printre primele din țară – la ora când se afla pe această poziție – datorită în bună măsură și lui, tactului și autorității cu care acredita inițiativele.

În timpul primului său directorat, s-a încercat la Constanța o soluție “originală” de centralizare a tuturor instituțiilor artistice, sub forma unui complex cu conducere unică. Teatrul de Stat prezenta atunci spectacole de dramă și comedie, operă, operetă, balet, concerte simfonice, revistă, comedii muzicale, spectacole de păpuși și folclorice. Totul sub conducerea lui Jean Ionescu, care ajutat de serioase studii economice și de 3 șefi de secție (fiecare teatru devenise o secție a complexului – mamut), reușea cu greu și cu pierderea sănătății să urnească din loc această invenție care n-a putut avea viață lungă.

A exercitat timp de trei ani (între cele două directorate la teatru), funcția de director al Agenției Artistice a Litoralului (ARIA), fapt ce l-a pus în legătură cu toți marii actori și regizori ai țării, care l-au respectat pentru bunul simț și politețea la care niciodată nu a renunțat, oricât ar fi fost de enervat.

A murit în anul 1994, într-o zi de ianuarie, încheind șirul actorilor dispăruți în această lună: George Stancu, Guțu, Stânciugel, Ion Andrei, căroră li s-a alăturat solidar, Ion Maximilian. A fost un șir de ani când apropierea acestei luni ne crea o veritabilă psihoză a deceselor.

Jean Ionescu este înmormântat la Constanța, oraș în care trăiesc fiica și nepotul său, venit pe lume după moartea bunicului.

Celălalt pol al tandemului, **Romeo Profit**, se afla la antipodul colegului său, cel puțin din punctul de vedere al temperamentului. Un entuziast incorrigibil care se inflama pentru orice nouă idee, contaminându-i și pe ceilalți, la nevoie impunându-le cu argumente majore – e drept – însuflețirea de care era animat. Jucase alături de Jean Ionescu și alții în teatrele semiprofesioniste de care am vorbit și în cel de stat, în primele stagiuni. Vocația lui fiind în primul rând de animator, a devenit secretar literar, funcție pentru care a urmat Facultatea de teatrologie și pe care a exercitat-o până la pensionare, în anul '88. A fost și a rămas un împătimit de teatru care și-ar fi petrecut tot timpul – dar absolut tot, în teatru, cerând și celorlalți să facă asta, și, mirându-se sau supărându-se când afla că unii dintre aceștia aveau nevoie și de altceva.

I se datorează partea elevată a repertoriului (atât cât se putea aproba în condițiile date), cât și artificiile menite să-i susțină argumentarea. Putea aștepta, amâna, reveni asupra unui proiect, până în pânzele albe.

I se datorează marile inițiative ale Festivalurilor de teatru antic și săptămânii de teatru istoric, devenită prin dictat Festival de teatru politic.

I se datorează relațiile foarte ramificate ale teatrului cu marii regizori ai țării (Sică Alexandrescu, N.Al. Torcani, Mihai Berechet, Marietta Sadova, Mihai Dimiu, George Rafael, David Esrig etc.), cu toți dramaturgii importanți (Horia Lovinescu, A. Baranga etc.) cărora nu de puține ori li s-au prezentat pe această scenă piesele, în premieră absolută, relațiile cu cei mai buni traducători prin care s-a obținut prezentarea în premieră pe țară, la Constanța a unor titluri semnificative din dramaturgia contemporană universală (Tennessee Williams – “Noaptea iguanei”; Lyon Feuchtwanger – “Diavolul la Boston”) sau chiar

din cea clasică (Goldoni – “Vilegiatura”, “Nora și soacra”).

I se datorează în foarte mare măsură afișele grafice și caietele-program, și unele și altele dintre cele mai frumoase ale timpului, realizate cu mari greutate, într-o tipografie cu oameni inimoși dar nedotați.

I se datorează ciclul lung de conferințe experimentale din istoria teatrului, ținute la Constanța de cei mai faimoși oameni de cultură români ca și întâlnirile dintre autorii dramatici și publicul constănțean. Și unii și alții veneau la Constanța grație insistențelor mai mult decât exasperante cu care Profit îi chema aici. S-au perindat pe această scenă, în decurs de patru decenii: I.M. Sadoveanu, Petru Comarnescu, Mihnea Gheorghiu, Al. Balaci, George Ivașcu, Victor Eftimiu, Al. Kirișescu, H. Lovinescu, A. Baranga, Al. Mitru, Teodor Mazilu ș.a.

Ambiția ca teatrul să prezinte cât mai multe premiere absolute sau pe țară, l-a animat pe întregul parcurs al zbuciumatei sale vieți de om de teatru. L-am susținut cu modestele-mi puteri și l-au susținut și alții, pentru că, în definitiv, ce altă mai înaltă rațiune de a fi poate avea un teatru, în afara aceleia de a prezenta lucrări inedite, de a pune umărul la crearea unei dramaturgii naționale, prin abordarea ei curajoasă, pe drumuri neumblate. Sigur că greutățile erau imense, părănd adeseori de netrecut; spaima de ieșirea din tipare și de cărările nebătătorite paraliza în primul rând eșalonul cel mai înalt, al decizionarilor. De aici refuzul furios al aprobărilor, apelul la măsuri disciplinare etc. Se putea trăi și liniștit în teatru, dar Profit nu a ales drumul acesta. Și este spre cinstea lui. Lânzezeala în care majoritatea teatrelor se complăce acum, se putea instala încă din timpul anilor nefericitei dictaturi comuniste, dacă n-ar fi existat oameni de teatru turbulenți ca el și ca alții, nu prea mulți.

I se datorează aducerea și menținerea timp de mulți ani a Teatrului de păpuși la ștacheta celor mai bune teatre de gen ale lumii. Sigur că nu putea face asta singur; sigur că s-a bazat pe talentul ieșit din comun al unei mari actrițe – Aneta Forna ca și

pe munca întregului colectiv format sub semnul marilor ambiții, încă de creatorii săi, Claudiu Cristescu și Lucia Trotonghi. Dar ca și în cercetare, în economie, comerț sau alte domenii, în teatru lupta pentru acreditare trebuie să nu înceteze nici o clipă. Profit și-a asumat efortul și de la interminabile scrisori (faxul sau nu se inventase sau nu ajunsese la noi), convorbiri telefonice, până la deplasarea cu colectivul în condiții mizere, de fiecare dată în altă parte a lumii, i-a susținut pe păpușari, care – e drept! – în orice concurs ajungeau să joace își adjucecau, dacă nu toate, majoritatea premiilor.

Este autorul unei istorii a teatrului în Dobrogea, din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre, publicată doar parțial și este autorul câtorva sute de materiale publicate în presă și programele de sală, cu scopul de a acredita dramaturgi, regizori, actori, piese.

I se datorează în cea mai mare măsură apariția albumelor festive, la 20 și 25 de ani de la înființarea teatrului, create cu chinuri greu de descris. Sunt incomplete, dar omisiunile nu-i aparțin. Cenzura a tăiat atunci în carne vie, eliminând nume de piese, autori, regizori, scenografi, actori, în principal pe considerentul că plecaseră din țară. Prezenta, modestă scriere își propune, printre altele, să repare și această mârșăvie, redând circuitului firesc, după zeci de ani, numele celor care au contribuit alături de colegii lor, ani lungi, la strălucirea acestei instituții.

O viață în care a ars neconținut, în care nu a acceptat nici teoretic ideea de odihnă și-a spus cuvântul, mult înaintea vârstei de 70 de ani. Incandescentul Romeo Profit este astăzi ceea ce fiecare dintre noi ajunge să fie, mai devreme sau mai târziu: un om slăbit și hipersensibilizat de boală; un om în care nu se mai văd nici urme din înverșunarea cu care, neobosit, a muncit o viață întreagă.

Zoe Caraman, una dintre marile doamne ale teatrului constănțean, a venit aici tot în 1951, de la Iași, unde absolvise

Conservatorul și unde jucase câteva stagii, pe scena bătrânului și veneratului național.

Provenind dintr-o familie de intelectuali (mama, medic, prof. univ.) avea o cultură solidă și bogată, de tip clasic. Faptul se vedea în comportamentul actriței, atât în viață cât și pe scenă, aceasta evoluând într-o aură de distincție intelectuală. Era foarte înaltă, cu trup frumos, o privire caldă și un glas blajin, cu ușor accent moldovenesc, sărind îndatoritoare în ajutorul oricui ar fi avut nevoie, fapt pentru care șugubeții i-au zis “mama răniților” și așa i-a rămas supranumele până la pensionare, în anul 1975. Avea o feminitate fermecătoare și neostentativă din care a împrumutat câte puțin tuturor personajelor sale. Și mi s-a părut a avea mereu un pic de tristețe în privire și glas care îl tulburau pe spectator, pentru că întotdeauna acestea induceau un vag sentiment de zădărnici.

A jucat în principal dramă; de fapt a creat mari și semnificative personaje dramatice, pline de personalitate și foarte nuanțate ca psihologie și tonalități. Fabia, soția lui Ovidius (“Ovidius”), Margareta (“Gaițele”), Olga (“Trei surori”), Ruxandra (“Trei generații”), rol cu trei momente de vârstă, între 16 și 80 de ani, pe care actrița l-a creat minunat, nemaiaflându-se la prima tinerețe.

A jucat două roluri de mare actriță, fapt care spune multe despre “doamna Zoe” – Krucinina (“Vinoși fără vină” de Ostrovski) și Edda (“Fluturi...fluturi...” de Aldo Nicolaj, aceasta prezentată de teatrul constănțean în premieră pe țară).

A jucat, în primele spectacole după înființarea teatrului, câteva tinere și frumoase doamne: Eva Grant (“Casa cu storurile trase”), Cyntia Kidd (“Vocea Americii” – avându-l ca partener pe marele actor Mihai Popescu, de la Teatrul Național București), Jane Graham (“Treizeci de arginți”).

A realizat și câteva roluri de comedie, clasică în special, pe care le-a abordat cu aceeași mare distincție: Diana (“Câinele grădinarului”), D-na Ford (“Nevestele vesele din Windsor”).

Actrița care a revărsat lumină din noblețea ei peste primul pătrar de viață a teatrului, trăiește parte din timp la Constanța, parte la Iași ori București, punând mereu între sine și teatrul în care a strălucit (de fapt, între sine și tot ceea ce o înconjoară), o oarecare distanță, lipsită însă cu totul de infatuare.

Costel Rădulescu, despre care am pomenit mai sus, uriașul bonom ce nu putea lipsi din mai nici o distribuție, până prin anii '80 când s-a pensionat, făcea parte tot dintre fondatorii teatrului, venit aici de la Naționalul bucureștean. Era mucalit și jovial, puternic, corect, stingând cu autoritate și un tact de invidiat – uneori cu o șăgalnică amenințare – orice conflict ivit în colectiv. Și se iveau nu rareori, pentru că nu degeaba li se spune actorilor “irritabile genus”.

A interpretat cu mare farmec și autenticitate o galerie de personaje caragialești: Ionescu din “Scrisoarea pierdută”, Chiriac și – la 20 de ani distanță – Jupân Dumitrache din “O noapte furtunoasă”, Pampon din “D’ale carnavalului”.

L-a jucat pe colonelul Walter Kidd, alternativ cu Mihai Popescu în “Vocea Americii” și pe locotenentul Stamatescu din “Titanic vals”. I-a jucat pe Georges și pe Ianache în primele două variante ale spectacolului “Gaițele” (anii '59 și '75). A fost un fioros om-maimuță – King-Kong – în “Centrul înaintaș a murit în zori” și un blajin boier moldovean de modă veche, Grigore Pâlcu în “Piatra din casă”. A jucat rolul principal din “Prietena mea, Pix” având-o parteneră pe Daniela Anencov, l-a jucat pe Iacob Negruzzi în “Hyperion” cu o asemănare năucitoare. Târziu, cu câțiva ani înainte de pensionare l-a întruchipat memorabil pe Tache, sfătosul și cumintele negustor din “Tache, Ianke și Cadâr” ș.a., ș.a. O activitate prodigioasă, care pentru a fi ilustrată ar avea nevoie de un volum întreg; redusă la limbajul sec al cifrelor ea înseamnă mult peste 100 de roluri și câteva mii, bune, de spectacole. Mai mult decât încape de obicei într-o viață de actor.

S-a stins în urmă cu câțiva ani, în timpul sărbătorilor

Crăciunului, un semn, zic unii, că îi era drag și lui Dumnezeu.

Memoria îmi învie acum o amintire foarte hazlie, legată de Costel și de un portar, angajat de puțină vreme, nea Andrei. Nu era bătrân dar avea o față atât de chinuită și mototolită, încât toată lumea îi spunea “moșule”. Se făceau ultimele repetiții generale pentru “Vlaicu-Vodă” (cu Vraca venit în reprezentație; anul 1960). Costel Rădulescu juca rolul Prea Cuviosului Nicodim, având rasă neagră, potcap și o barbă respectabilă. Când intra în scenă, dat fiind gabaritul lui, toți ceilalți păreau niște pitici. Cobor din birou să plec spre tipografie, apuc să-l văd pe actor stând de vorbă cu cineva dar simt cum mă smucește nea Andrei, trăgându-mă în cămăruța lui. Închide ușa și țintindu-l sub privirea sa vigilentă (prin ferestruică) pe Costel, mă întrebă șoptit:

– Poți să-mi spui dumneta, (cred că era basarabean), pe unde a intrat popa ăsta aici?

– Pe ușă, zic eu, doar n-a picat din cer.

– Pe care ușă?

– Pe asta pe care o păzești mata.

– Ferească sfântul! Pe aici n-a intrat nici un popă. Și dacă vrei să știi, am să-ți mai spun ceva: are barba lipită, că m-am apropiat și i-am văzut-o.

– Păi, nu era îmbrăcat în popă și nici barbă nu avea când a intrat; și le-a pus pe urmă.

– Aha! Și de ce, mă rog?

– Fiindcă așa cere rolul.

– Care rol?

– Țla din piesă.

– Care pesă?

– Aia care se repetă acum. Nu l-ai recunoscut pe actorul Costel Rădulescu?

– Nu! Nu cred că-i el.

– Dar la cadre, când te-au angajat, nu ți-a spus nimeni ce ai de făcut?

– Ba da; mi-a arătat fotografiile salariaților și mi-a zis să nu las pe nimeni altcineva să intre. Da' nu mi-a zis nimic de nici un popă care o să apară așa, ca-ntr-o vrăjitorie.

– Dar ce instituție e asta și-au spus?

– Da! Teatru de Stat.

– Dar ce e ăla teatru și-au zis?

– Nu!

– Hai cu mine. L-am luat de mână și l-am dus în culise. L-a recunoscut imediat pe Costel (care între timp ajunsese în scenă) ca și pe toți ceilalți. A privit, a ascultat iar când a ieșit de-acolo avea o figură iluminată cum nu m-ai văzusem decât la oamenii care priveau, pentru întâia oară în viața lor, marea...

– E tare frumos! a exclamat. Să știi dumneta că am s-o aduc și pe baba mea să vadă minunea asta. N-am știut că există așa ceva pe lume.

– S-o aduci, i-am spus, dar în sală, că de acolo se vede mai frumos.

Nu știi dacă și-a adus sau nu baba la teatru dar am aflat de la actori și regizorii de culise că în multe seri, după ce liniștea sfântă care învăluia orice spectacol se înscăuna în jurul acestuia, punea zăvorul la ușă și se înființa în culise, de unde privea siderat o părticică de spectacol. Îl dezlipeau de acolo doar soneria, strigătele și bătăile în ușă ale celor care așteptau afară și care, bineînțeles, se rățoiau la el: “Unde, naiba, umbli mă, moșule că am înghețat așteptându-te”. Răspunsul venea întotdeauna umil și stereotip: “Vă rog să mă iertați; m-a apucat burta!”.

Săracul moș Andrei! Cine știe de când se află în lumea dreptilor. Avea niște ochi mici, albaștri, duși în fundul capului, privirea rău încrucișată și ochelari cu multe dioptrii. Nu-ți puteai da seama niciodată încotro privește. Era urât, chiar fioros în aparență, cu voce apropiată de hârjâitul unui fierăstrău ruginit. Avea însă un suflet tare bun și o memorie la fel. Și apoi știa atâtea lucruri ... dar odinioară ca și acum, nu avem timp pentru povestirile bătrânilor... Se afla în “cușca” lui o pendulă de modă

veche, înaltă de vreo doi metri, nu știu de unde pripășită în teatru (care a și "jucat" în mai multe spectacole), cu sunetul plăcut și liniștitor. Îmi făceam adeseori drum pe acolo, numai ca s-o aud. S-ar putea să fi provenit chiar de la "Cuibul Reginei", un promontoriu amenajat și foarte îndrăgit de Regina Maria, din care – la desființare – teatrului i-au revenit câteva piese de mobilier.

Într-o zi, nu știu ce spiriduș l-a mânat spre teatru pe un tânăr actor, cam în intervalul dintre orele 14-15 când în orice teatru se instalează un moment de liniște. Rezemându-se cu un umăr de tocul ușii și cu o palmă chiar de ușă, îl întreabă dacă o anumită persoană se află în incintă. Fără ai răspunde la întrebare, nea Andrei se uită la el mai chiondărăș ca oricând și-l apostrofează:

– Ia mâna de pe ușă!

– Da, de ce s-o iau?

– Ia, dom'le mâna de pe ușă, când îți spun!

– Ei, uite, că nu vreau! Ce e ușă dumitale, e teatrul dumitale?, îi zice tânărul actor, înfuriat de-a binelea.

– Ia, dom'le mâna de pe ușă că e vopsită proaspăt!

– Aaaah! În ce hal m-am mozolit. Nu puteai să spui la vreme mă, moșule? Și-apoi ce te-a apucat să vopsești toate astea în plină zi?

– Vă rog să mă iertați; tocmai voiam să pun sfori cu hârtiuțe...

Printre actorii cei mai bătrâni care veniseră aici în 1951 și pe care i-am văzut evoluând în câteva roluri, mici dar foarte pitorești, se numără **Suzana Demetrian** și **Grigore Dimitriu**. Mama Suzana, cum îi spunea toată lumea, bătrână, cu părul coliliu, supraponderată, zâmbitoare și soțul ei Grigore Dimitriu – nea Grigri, uscat, sobru, elegant și protocolar, alcătuiau una dintre acele perechi longevive, frecvent întâlnite în teatrul românesc. Aflați la vârsta pensionării dacă nu cumva trecuseră de mult de ea, jucau seară de seară la sediu sau bătând coclaurii Dobrogei, în condiții mizerabile de transport și de joc. Amintirea

lor, învăluită în aura argintie a bunilor, mă înduioșează și mă tulbură ca una a bunicilor acestui teatru.

Nu pot încheia șirul actorilor veniți aici chiar de la întemeiere, fără a pomeni nimic de **Coca Dumitriu**; cu atât mai mult, cu cât numele ei nu figurează în caietul tipărit la 25 de ani, printre foștii actori. Și mi se pare nedrept. A fost o actriță cu realizări și cu promisiuni de carieră frumoasă. Blondă, diafană, cu fața ușor umbrită de borurile unei imense pălării, fumând cu eleganță disprețuitoare dintr-un port-țigaret de un stângen... așa mi-o amintesc în Marie-Jeanne din "Citadela sfărâmată". Era prototipul actriței chic, către care alunecă toate privirile, pe scenă sau pe stradă... Ce păcat! În cei 11 ani cât a jucat s-a adâncit încet dar sigur în viciul cu o incidență atât de mare printre artiști – alcoolismul. S-a luptat din răsuputeri, s-a tratat, au ajutat-o, atât cât se poate în aceste cazuri, cei din jur, dar totul a fost zadarnic. În 1962 a fost invitată să-și dea demisia, ceea ce ea – înțelegând gravitatea situației și faptul că își pierduse speranța – a și făcut. S-a retras din scenă, din culise, dintre colegi, fără a mai călca vreodată pragul edificiului, timp de 38 de ani! O discreție exemplară – nu prea des întâlnită la acești bolnavi – pentru a nu-și pune în dificultate breasla. Cât a costat-o, a știut numai ea.

Poate n-aș fi evocat-o în această scriere, dar 38 de ani de detenție autoimpusă, mi se pare un lucru ieșit cu totul din comun. Nu știu cum și din ce a trăit. Am întâlnit-o o singură dată în acest răstimp, în piață. Cu mare sfială și cu politețea omului educat, m-a oprit spunându-mi cine e și că dacă nu vreau pot să nu vorbesc cu ea... O priveam buimăcită încercând să găsesc pe fața puhavă și lăbărțată, urmele fineții de porțelan de altădată. Dar nu se mai vedeau... O Lady Hamilton autohtonă, păstrând un rest de demnitate și în cea mai cruntă decădere.

A murit la Constanța, în mai, 2000, în Săptămâna Luminată, fiind înmormântată de vecini. (Rudele ei, tată, frate muriseră la cutremurul din '77, în București). Când am aflat mi-am zis că

moartea îi scutește pe oameni să-și judece semenii, lăsând asta doar în grija lui Dumnezeu. Care, în marea lui îngăduință, cred că o va fi iertat, ceea ce cu atât mai mult se cuvine să facem noi.

Singurul regizor artistic angajat în 1951 și pe care eu l-am cunoscut, a fost **Ion Diacu**, venit aici de la Naționalul ieșean. Un intelectual rafinat, foarte cultivat, civilizată și răbdător cum arareori se întâmplă în breasla aceasta. Montase multe spectacole în primii cinci ani de viață ai teatrului ("Treizeci de arginți", "Slugă la doi stăpâni", ș.a.). L-am văzut doar pe ultimul, "Citadela sfărâmată" (1955), care mi-a rămas întipărit în minte ca unul dintre cele mai mari spectacole realizate pe această scenă, în toată jumătatea de secol de care ne ocupăm. Contribuind la această impresie și prezența în distribuție a monștrilor sacri de care am vorbit.

Era o natură hipersensibilă și nu-i pria deloc climatul marin, ceea ce l-a determinat să și plece curând.

Pe celălalt regizor angajat în 1951, **Nicolae Sever Cărpinișanu**, l-am întâlnit abia mai târziu, în 1956, deținând funcția de regizor tehnic. Montase în primii ani câteva bune spectacole. Întrebându-i pe cei care-i cunoșteau povestea am aflat lucruri cutremurătoare. Fusese deportat la Bicăz, în noaptea în care foarte mulți constănțeni au fost scoși din casele lor și mânați ca animalele către o muncă cumplită și o viață la fel. Se aflau într-un lagăr de muncă forțată, fără proces, fără condamnare, fără ca rudele să știe ceva de ei și să-i poată ajuta. Cu toate că avea studii de teatru la Paris (amănunt principal care a contribuit la deportare), la revenire nu a mai putut exercita funcția de regizor artistic, trebuind să se mulțumească cu aceea de regizor tehnic. Dar un regizor tehnic cum nu am mai pomenit. Stăpânea cu foarte multă autoritate pe toți participanții la realizarea unui spectacol, de la actori la tehnicieni și ultimul figurant, asigurând ceea ce se poate numi, la modul ideal, regia, adică integritatea, acuratețea și fidelitatea unui spectacol, în raport cu viziunea lui conceptuală.

Este înmormântat la Constanța, unde trăiește și unicul său

copil, o doamnă, universitar de profesie.

Dintre actorii angajați în anul următor celui inaugural – 1952, îmi apare acum în prim-planul memoriei tânărul talentat și năzdrăvan **Mircea Psatta**, dispărut la vârsta de 30 de ani, într-un tragic accident de motocicletă, vehiculul la modă pe atunci (1960) și pentru care el avea o adevărată slăbiciune. Era subțire la trup și nu prea înalt, nici prea frumos, dar avea o voce profundă de bas, cu care domina fără nici un efort și scena și sala și orice hărmălaie ar fi întâlnit.

Povestesc amănunte despre moartea lui cu inima strânsă, dar le povestesc, pentru că atunci când accidentul s-a produs, ca și în cazul decesului altor actori, am auzit – pe firul gură-ureche – că ar fi fost amețiți de alcool. Nimic mai neadevărat. Psatta nu numai că nu bea dar nici măcar nu gusta niciuna dintre licori, fiind un abstinent din convingere. Era ajunul zilei de 23 August și pentru defilare teatrul avea ordin să ducă în coloană, în afară de lozinci, câteva panouri cu cifre. Pentru construirea lor era nevoie la atelierul de tâmplărie (str. Panait Moșoiu), de pictorul care le proiectase – Dan Sachelarie. Amabil, Mircea s-a oferit să-l ducă cu motocicleta (mijloace de transport în comun nu circulau pe atunci în Constanța) dar la întoarcere (pe str. Lahovary sau Mihai Viteazu), aproape de b-dul Mamaia, cineva dintre numeroșii săi admiratori, l-a strigat de pe trotuar. A întors capul să schimbe binețe cu persoana aceea, nemaiputând astfel, vedea, la timp, un camion militar care venea în goană pe bulevard și de care s-a izbit zdrobindu-și craniul. Avea un băiețel, Sorin, pe care-l adora și care urma să intre în clasa I peste câteva zile. Nu prea înțelegea ce se întâmplă (sicriul fusese permanent închis!) dar îmi amintesc cum o consola pe mama lui spunându-i: “Nu mai plânge; chiar dacă a murit tot o să vină să meargă cu mine la școală, în prima zi. A promis și tu știi că se ține de cuvânt...” Poate că l-a și însoțit !?! Și-mi amintesc durerea sfâșietoare, trăită într-o cumplită tăcere gravă de tatăl lui Mircea, actorul Dem Psatta, slujitor și el al scenei constănțene

în anii '52, '53.

În trecerea lui meteorică prin teatru Mircea a fost prezent în mai toate distribuțiile. Am să citez doar câteva roluri mari pe care le-a realizat tare frumos, atât în drame cât și în comedii: Trufaldino din "Slugă la doi stăpâni", Varlam din "Omul cu mârtoaga" (făcând un tandem memorabil cu C. Morțun), Tocilă din "Cum vă place", Mișu din "Nota zero la purtare" ș.a., ș.a..

Nu exista seară în care să nu facă sau să nu pună la cale o năzdrăvănie, împreună cu Costel și Dimi Bitang, un alt poznaș dispărut înainte de vreme. Uneori farsele îi aveau ca autori pe toți trei, alteori doi deveneau victimele unuia, ca în cea pe care o voi relata mai jos.

La sfârșitul unui spectacol, demachindu-se foarte rapid, Mircea a plecat precipitat declarând misterios că "are treabă". Ceva au bănuț cei doi dar s-au luminat numai la plecare când au dat să-și îmbrace paltoanele. Prin câte o butonieră a fiecăruia, Psatta trecuse un lacăt pe care, bineînțeles, îl și încuiase, luând cu sine cheia. Singura soluție era tăierea uneia dintre butoniere dar paltoanele erau bune și oricât de mult își iubeau colegul nu admitea nici unul să plătească atât de scump o glumă. S-au certat bine unul pe altul că n-au fost atenți, dar în cele din urmă a cedat Costel, promițând amândoi să se răzbune strașnic pe păcălici. Ceea ce în seara următoare au și făcut, salutându-se cu Mircea la venire veseli, ca și când nimic nu li s-ar fi întâmplat. Acesta, bănuind că i se pune la cale răzbunarea, era numai cu ochii pe cei doi care la sfârșit s-au evaporat rapid, împărțind zâmbete largi. Mircea nu s-a dumirit decât în ultimul moment, când vrând să-și încălze pantofii a simțit că sunt atât de grei încât nu-i poate desprinde de podea... Erau bătuți în niște cuie mari care – la scoatere – au lăsat găuri imposibil de reparat. Și afară era zloată, fiind toamna târziu. Au ținut-o așa (cei trei cărora li se asociau adesea și alți câțiva poznași ca Morțun, Chivu, Guțu) ani în șir, din farsă în farsă, unele nevinovate și hazlii dar altele de-a dreptul negre. Mi-l amintesc pe maestrul Val Mugur muștrân-

du-i, uneori blajin alteori autoritar, și spunându-le că a văzut în viața lui mari prietenii stricate din farse urâte. Erau însă incorigibili și este într-un fel normal, pentru că farsa face parte structural din viața actorului și a teatrului.

În anul 1952 au devenit actrițe ale teatrului nou înființat și tinerele Marieta Mihalcea și Valentina Șambra, ambele provenind dintre actorii de talent care desfășuraseră până atunci o bogată activitate semiprofesionistă, în principal în trupa care s-a numit "Filimon Sârbu", subvenționată de municipalitate și cam singura în perioada premergătoare înființării teatrului de stat.

Marieta Mihalcea, o brunetă mică, slăbuță dar plină de un temperament îndrăcit, a lipsit arareori din distribuțiile spectacolelor montate pe această scenă, până târziu, spre pensionare. Când apărea, dădea parcă sare și piper întregului ansamblu, focalizând atenția tuturor asupra sa, fără nici un efort. Era electrizantă! Toate eroinele ei, de la Clarice din "Slugă la doi stăpâni", Toinette din "Bolnavul închipuit", Colombina din "Nora și soacra", nora cea mică și afurisită din "Soacra cu trei nurori", până la Constance din "Nebuna din Chaillot" sau subretele din operetele "Ana Lugojana" și "Lăsați-mă să cânt" apar în mintea mea ca personaje construite de un talent viguros, secondat de o intuiție care funcționa perfect. Și mai ales de ceea ce numim simț al umorului, acea calitate cu care un actor dotat, realizează – el știe, sau poate nici nu știe, cum – efectul comic maxim dintr-o replică, o situație, o tăcere... "Simțea" scena și sala prin toți porii și nu rata nici o cale de comunicare, făcând parte dintre actorii înzestrați cu o busolă specială pentru controlul întregului spațiu de joc.

Avea un glas tăios și penetrant, la nevoie cu accente grave, de forță, un debit al vorbirii alert, însoțit de o dicție impecabilă. Nu-mi aduc aminte să fi fost vreodată răgușită.

Era foarte veselă și vorbăreată, fuma mult și citea câte o carte pe zi, cu o pasiune care mi se părea de-a dreptul maladivă.

A ieșit la pensie către anii '80 și a trăit la Constanța fără a mai

cultiva vreo legătură cu teatrul. Rumeș, probabil, tristețea oricărui actor îndrăgostit de profesia lui, care știe că ar fi putut crea încă multe fantome cu talentul și experiența sa. Dar în “vita brevis” a unui artist încapă totdeauna prea puțin din imensitatea artei. Iar revelația acestei constatări este copleșitoare pentru el. Nu aș putea spune că am văzut vreun actor trăind sfârșitul vieții senin, cu sentimentul confortabil al împlinirii.

A murit în luna decembrie a anului 2000.

Valentina Șambra avea un temperament exact opus. Calmă, gravă, controlată, lucidă, distanțată, aducea permanent în scenă nota de echilibru care face atâta bine în tumultul unui spectacol. Mi-o amintesc foarte tânără, în rolul Domniței Anca din “Vlaicu-Vodă”, jucând alături de George Vraca. Și trebuie să spun că toate acele calități pe care le-am enumerat au ajutat-o să poată face față colosului care era Vraca. Au realizat împreună un cuplu (soră-frate vârstnic), care cu o extraordinară economie de gesturi și tonuri, aducea lacrimi în ochii fiecărui spectator.

Tot tânără mi-o amintesc în Vivie din “Profesiunea d-nei Warren”, făcând față altui monstru, Mania Antonova. Vizavi de personalitatea și clocotul cu care venea aceasta, Șambra – învăluită în fumurile unei țigări din care “trăgea” bărbătește – abordase o răceală tăioasă, care o făcea pe mamă să bată în retragere.

A jucat în “Înșir-te mărgărite” (Cosânzeana), “Cum vă place” (Audray), “Don Carlos” (Elisabeta de Valois), “D’ale carnavalului” (Didina), “O noapte furtunoasă” (Veta), “Azilul de noapte” (Anna) și în multe alte spectacole. Spre ieșirea la pensie mi s-a fixat în memorie cu chipul Lenei, gaița plângăcioasă din piesa lui Al. Kirițescu.

Soție și mamă foarte devotată a născut, crescut și educat doi băieți, de care era foarte mândră. Și avea motive să fie.

S-a stins din viață în vara anului 2000, la 70 de ani abia trecuți, cu aceeași discreție cu care trăise întreaga viață.

Tot atunci (1952), și-a început activitatea la Constanța

Petre Ștefănescu, actor cu foarte multă personalitate și cu o “poză” de invidiat. Deși înaintat în vârstă era drept ca un brad, înalt, spătos – un bătrân falnic și frumos! Mi-l amintesc în Spătarul Dragomir din “Vlaicu-Vodă”, răscolind sala cu celebrul monolog, după cum nu-l pot uita în Crofts din “Profesiunea d-nei Warren” ori în Magnatul din “Hanul de la răscruce”, Ducele Surghiunit din “Cum vă place”, Zurăscu din “Nota zero la purtare”, și în câte alte roluri, în care umplea scena cu distincția lui... Era vanitos și certăreț dar astea sunt metehne nu rar întâlnite la actori. Sau, poate, chiar la fiecare dintre noi.

A ieșit la pensie în anul 1961.

Virgil Cordea, venit în același an aici, era bătrân, singur și tare bolnav. Deși îi întâlнисem numele în distribuțiile multor spectacole din perioada interbelică, prea multe nu știam și nu știu despre el. Făcea, probabil, parte din categoria aceea de actori – foarte mare! – a căror adevărată casă fusese cușeta unui tren, mai mult sau mai puțin amenajat, ce-i purta prin cele mai obscure târguri de provincie. Odată cu înființarea teatrelor stabile, în peste 30 de orașe ale țării, pentru cei bătrâni și fără familie, era bun orice loc liber în schema unuia dintre acestea.

L-am văzut jucând roluri mici în doar două spectacole (“Bolnavul închipuit” și “Cei ce caută fericirea”) unde părea – ca și în viață – pedant și cam de modă veche.

Suferea de astm și avea nevoie de timp îndelungat pentru a ajunge, de acasă la teatru, sprijinindu-se în baston. Odată a ajuns în plină criză, părând că-și va da sfârșitul chiar în clipa următoare. Din păcate, “salvată” de colegi, scena lui se consumase... M-am nimerit în foaier atunci și nu-i pot uita figura plină de suferință și disperare.

S-a pensionat în '58 și credeam că e demult plecat pe celălalt tărâm, când pe la jumătatea deceniului al șaptelea, s-a primit la poartă un telefon care îi anunța decesul. Singurul confrate prezent la ceremonie a fost Longin Mărtoiu. Era ajunul Anului Nou, zăpadă multă și frig; când s-a întors de la cimitir Longin

era copleșit de dezolanta sărăcie și singurătate în care sfîrșise bătrânul lui coleg. (Înmormântat, evident, de vecini... Cei ce s-au dovedit a fi în multe rînduri, rudele cele mai apropiate pentru actorii care sfîrșesc astfel!)

Ion Drugan a fost regizorul artistic cu o contribuție covârșitoare la afirmarea teatrului constănțean în primul său deceniu de viață. Între 1952-59 (an în care s-a mutat la Teatrul Liric pe atunci Secția de operă-operetă a unui mare complex artistic din care făceau parte de fapt cinci teatre), Ion Drugan a montat nu mai puțin de 15 premiere: drame, comedii, feerii, piese polițiste. Aș aminti dintre acestea, câteva pe care – probabil – nici spectatorii mai vîrstnici nu le-au uitat: “Titanic-Vals”, “Povestea unei iubiri”, “Viața nouă”, “Nota zero la purtare”, “Cauțiunea”, “Înșir-te mărgărite” ș.a., avându-i în distribuție pe bătrânii lei Mania Antonova și Constantin Morțun, față în față cu tinerii sau foarte tinerii actori de atunci, cei care aveau să devină mai apoi, - pentru câteva decenii – nucleul puternic de talente pe care s-au sprijinit succesul și faima acestui teatru: Zoe Caraman, Marcela Sassu, Emil Sassu, Constantin Guțu, Vasile Prisăcaru, Jean Ionescu, Costel Rădulescu, Valentina Bucur, Longin Mărtoiu și alții.

Spectacolele lui aveau o mare acuratețe artistică și respirau – toate – un aer cald, o umanitate care se revărsa tonifiant din tot ansamblul elementelor constitutive. Nu-mi amintesc de stridențe în interiorul lor ci de sentimentul plăcut și liniștitor cu care omul are nevoie să plece de la teatru, chiar dacă tot el, teatrul, îl determină să-și formuleze scormonitoare întrebări.

Cele mai impunătoare spectacole, în care mase mari de oameni se intersectau sau se ciocneau, le-a montat la Teatrul Liric unde numele său va rămâne pe veci legat mai ales de operetă, gen atât de greu de înălțat pe scenă, care mănâncă viața creatorului-regizor, mai ales dacă dorește să iasă din canoane. Și Ion Drugan dorea. Le-am văzut pe toate și de toate m-am bucurat nespus de mult, dar nu sunt în măsură să fac aprecieri

asupra lor. Ceea ce știu și trebuie să spun este faptul că, în unanimitatea ei, presa de specialitate le-a elogiât iar publicul le-a primit ca pe un elixir salvator.

A realizat foarte multe spectacole de revistă.

Nu numai ca regizor Ion Drugan aducea armonie în colectiv. Era – și este! – și ca om un suflet nobil și bun, nemarcat de orgolii găunoase sau isterii regizorale. Un om care se-nvăluie în modestia lui ca într-o țesătură moale, prin care nu poate răzbate nimic, în nici un sens... Ori, poate, este un super orgolios, știut fiind că modestia e hrana de toate zilele a acestora!?

Odată ieșit la pensie, nu a mai avut legături cu nici unul dintre teatre și m-a tulburat mult spunându-mi într-o zi, cu amărăciune relativ bine ascunsă, dar care nu mi-a scăpat, că se poate trăi și așa.

Își împarte timpul între Constanța și Los Angeles unde este stabilită fiica sa.

Dintre cei veniți la Constanța (de la Brașov) în anul 1953, o evoc în primul rând pe aceea care în următoarele două decenii și jumătate avea să devină o figură emblematică, tutelară, a acestui teatru, **Marcela Sassu**.

A abordat dezinvolt roluri de tragedie, dramă și comedie, realizându-le pe toate ireproșabil. Împărăteasa veninoasă și complotistă Livia, ("Ovidius"), cunoscuta Doamnă Clara, malefica femeie om-politic ("Vlaicu Vodă"), distinsele doamne Lady Milford ("Intrigă și iubire"), Mașa ("Trei surori"), Desmormortea ("Invitație la castel"), femeile-uragan Atalanta ("Nunta din Perrugia") și Bernarda ("Casa Bernardei Alba") sunt doar câteva. Alături de multe altele, toate foarte complexe, din piese de Ostrovski ori Scribe, Lovinescu sau Goldoni, Laurențiu Fulga sau Pirandello. A putea să realizeze la fel de bine personaje ca Fräulein și Aneta Duduleanu din "Gaițele" în aceeași perioadă cu "Medeea", mi se pare o performanță poate nu unică, oricum însă rar întâlnită la o actriță.

Un glas de contraltă bine impostat și foarte bine întreținut,

cu ambitus mare și cu o forță și o tonalitate ieșite din comun, dublat de o respirație exersată îndelung îi îngăduiau rostirea unui monolog, oricât de lung, aparent fără efort. Vocea aceasta putea avea uneori note de extraordinară gravitate sau asprime, pentru ca alteori să fie nespuse de caldă.

Actriță plină de personalitate care a exercitat o seducție specială, autoritară, asupra publicului. Toate personajele ei erau pline de distincție și eleganță, elaborate cu grijă dar fără a lăsa să se vadă nici un artificiu în alcătuirea lor.

Un caracter de bronz, inflexibil în raport cu rigorile profesiei și nu numai. O persoană inteligentă, cu foarte multe lecturi, cu gust pentru conversația elevată. Din clipa ieșirii la pensie – 1975 – a întrerupt toate legăturile cu teatrul la a cărui strălucire a contribuit din plin, trăind retrasă și singură, la Constanța.

A fost, timp de două decenii, profesoară de arta actorului la Școala Populară de Artă, calitate în care s-a întâlnit cu foarte multe cadre didactice din oraș și județ. Nu era nimic rău, cred, în faptul că dascălii deprindeau de la o mare actriță rostirea artistică a cuvântului, transmițând-o apoi elevilor. Astăzi, peste tot în viața noastră, asistăm cum moare splendoarea limbii române, având cu toții aerul că nu ne pasă nimic de asta!

Pentru a vă da o mostră de cât de puternic era efectul personajelor acestei actrițe asupra publicului, am să vă relatez, stimați cititori, o întâmplare de prin anul 1957 (sau, poate, '58). Marcela juca cu mare prestanță rolul ambițioasei împărătese Livia. Pentru a obține de la soțul ei, Octavian Augustus, privilegiile ce aveau să-l aducă la tron pe fiul ei Tiberiu, aceasta purta la brâu o sticlucă cu otravă, cu care îl șantaja mereu pe împărat, amenințându-l că o bea dacă nu-i face pe voie. (Amănunt foarte credibil dacă ne gândim la lumea Antichității și la faptul că piesa profesorului Sălceanu era alcătuită pe o schemă romantică). Ei bine, în liniștea gravă în care pur și simplu spectacolele se "sorbeau" pe atunci, un spectator exasperat de intrigile ei, care anulau voința bătrânului Augustus, i-a strigat,

îndesat, de la balcon: bea-o! Producând astfel unul dintre acele momente repede trecătoare, de ilaritate, uneori binevenite în scene de mare tensiune, pentru că ne amintesc că o întâmplare "se joacă" și nu e decupată din universul real.

Astăzi nu de puține ori replicile spuse în scenă primesc contrareplici din sală, mai mult sau mai puțin spirituale... Moda asta s-ar putea să se datoreze în parte multelor experiențe care cer participarea publicului în spectacol încă din copilărie, cu intervenții sonore, uneori cu hăuleli! Ca și când s-ar putea imagina spectacol fără participarea lui afectivă și mentală, ca și când dacă ar tăcea și-ar pierde rolul de coautor al spectacolului... Mai de grabă aș crede că e vorba de o crasă lipsă de cultură, evidentă la toate nivelele, ținând și ea de criza generală a culturii românești din ultimele decenii.

Oricum, un lucru este sigur: ceva din sacralitatea relației actor-spectator, pe care Marcela Sassu a ilustrat-o desăvârșit, s-a destrămat; și oricât ar jubila pulverizatorii de mituri, faptul nu aduce nimănui foloase.

Emil Sassu, un ardelean mucalit, venit în același an la Constanța, a fost nelipsit din distribuțiile spectacolelor teatrului, până la ieșirea la pensie. Tipul de actor popular, iubit și căutat de public, plin de veselie și nerv artistic, a jucat atât în dramă cât și în comedie, roluri de tineri și bătrâni, de intelectuali și țărani, de muncitori ori de hoți, în dramaturgia clasică sau contemporană, românească sau universală, fiind peste tot "de acolo".

Tonic, prietenos, rezistent (nu l-am auzit niciodată văitându-se de oboseală), pus pe glume tot mereu.

A realizat mult peste 100 de personaje, unul mai cuceritor ca altul, captivând deopotrivă publicul și pe specialiști. Un actor peste care parcă nu a trecut o jumătate de secol de spectacole, repetiții, turnee, deplasări, cu frigul cumplit al sălilor și cu umilințele de tot soiul. A reușit să-și păstreze până la vârsta septuagenară ceva din tinerețea cea veșnică la care nu toți avem

acces... Dimensiunile fișei lui de creație mă cutremură, făcându-mă să mă întreb, cu patos și groază, cum de a putut supraviețui unui asemenea imens efort. Și-mi răspund că, probabil, elixirul a fost teribila bucurie cu care s-a dăruit în fiecare seară, fiecareia dintre fantasmale pe care le-a creat.

Petre ("Citadela sfârâmată"), Frank ("Profesiunea d-nei Warren"), Arlechino ("Nora și soacra"), Leonil ("Piatra din casă"), Frondoso ("Fântâna turmelor"), Profesorul ("Femeia mării"), David Bliss ("Bliss – o familie trăsniță"), El ("Jucătorul de table") ș.a., ș.a., înseamnă de fapt: Lovinescu, Show, Goldoni, Alecsandri, Lope de Vega, Ibsen, Noël Coward, Ion Coja... și câte alte nume mari ale dramaturgiei pe care Emil a abordat-o dezinvolt, cu simplitatea și omenescul care-i sunt atât de caracteristice și mai ales cu o intuiție ce n-a dat niciodată greș.

A jucat în operetă ("Lăsați-mă să cânt", "Salcâmul alb") și în comedie muzicală, dar mai ales în foarte multe filme ("Vacanță la mare", "Pădurea pierdută") pentru care îl recomandau spontaneitatea, firescul și o fotogenie specială...

Poate că cineva, vreodată, va ajunge să spună în ce condiții criminale a putut face film, în anii aceia, actorul român și în special cel din provincie. Nici o înlesnire din partea nimănui! Săptămâni în șir nu cunoștea alt pat decât canapeaua trenului care-l hurduca zi-noapte, către locul de filmare și înapoi la teatru pentru spectacol. Ce contau 600 de km pe zi? Dar s-au făcut filme multe, nu puține dintre ele frumoase, plasând cinematografia românească pe primele locuri în zona aceasta. Va trebui ca niciodată să nu uităm ori să-nțetăm a-l face cunoscut – cel puțin noi care-i cunoaștem dimensiunile – devotamentul cu care au slujit-o actorii.

Cât îl privește pe Emil, deși a depășit incredibila cifră de 50 de ani de activitate, continuă să joace și azi, ca angajat al Teatrului Fantasio... Visând, probabil, la întâmplarea sacră și rarisimă de a-și găsi sfârșitul pe scenă. Dacă va avea vreunul!

Pentru că rezistent și tumultuos cum îl cunoaștem toți, promite să fie și nemuritor.

Nu știu dacă debutul la Constanța (1953) al lui **Gheorghe Enache** era chiar debutul său absolut, dar știu că a ieșit la pensie tot de aici, între timp desfășurând activitate și în teatrele Bacău, Bârlad, Reșița.

A făcut adevărate bijuterii din rolurile pe care le-a interpretat, acestea fiind în marea lor majoritate, mici ca întindere și uneori ca pondere în economia spectacolului. Avea o figură extraordinar de expresivă, brăzdată de cute adânci, cu fața smeadă, priviri negre, pătrunzătoare și un glas vătuit care, totdeauna, părea că vine de departe.

A jucat alături de Vraca rolul mut, de mare întindere, al lui Rumân Grue, și l-a realizat frumos, ținând piept marelui Vraca și avalanșei de iluștri interpreți care-l precedau, de la apariția piesei, la începutul secolului. A rămas de neuitat în paralticul ținut în scaun Jonathan Coffin din “Noaptea iguanei” sau în bătrânul cerșetor Jelle din “Speranța”.

Îmi amintesc că la vizionarea premierei “Marele soldat” de Dan Tărchilă, l-am privit cum interpreta o scurtă scenă, aceea a morții bătrânului Cosma, rămas singur în satul dobrogean, pustiit de refugiu și război. Se afla lângă o cruce și vorbea cu morții, spunându-le cu glas din altă lume, cum pleacă spre ei... Era halucinant. La căderea cortinei, regizorul Maximilian, aflat în fotoliul de alături, îmi șoptește: “Ca de obicei, Enache – cel mai bun”.

A făcut carieră în cinematografie (“Poveste sentimentală”, “Poveste de toamnă”, “Pisica de mare” etc.). Îmi vine în minte o întâmplare hazlie prilejuită de o coproducție româno-polonă. Se ceruseră de la teatru fotografii și date despre actorii cei mai “costelivi”, în film fiind vorba despre un grup de evrei înfomețați, aflați într-un lagăr. Au fost selectați: Mereuță, Mărtoiu și, bineînțeles, Enache. După prima zi de filmare au relatat cu râs nebun cum îndată ce și-au scos cămășile (era cerința

scenariului), regizorul împreună cu toată echipa poloneză au făcut cerc în jurul lui “tetea” (așa îi spuneau toți lui Enache), pipăindu-l și nevenindu-le să creadă că poate fi viu un om ale cărui oase se desenau perfect sub piele, fiind întru totul descărnat. De altfel, întreaga viață s-a luptat cu o boală de plămâni, care, asociată cu oboseala și stresul meseriei, l-a și răpus înainte de vreme.

Lucica Georgescu-Szabo a venit la Constanța tot în 1953, rămânând aici până în 1959. Era frumoasă și mi s-a părut că așa a rămas mereu, anii parcă neatingând-o. Nu știu în ce teatre fusese angajată până atunci dar știu că jucase mult, fiind binecunoscută.

Pentru că nu-și trăda anii, realizase aici, în primele stagioni, la o vârstă ce depășise prima tinerețe, câteva roluri de fetiță: Aleonușka din “Floarea purpurie”, ori Mașenka din piesa cu acest titlu. Actriță cu nerv și intuiție, a fost prezentă în mai toate premierele, realizând personaje foarte diferite, unele lirice, altele sarcastice.

Mi-o amintesc în Beline din “Bolnavul închipuit”, contesa Isabella din “Nora și soacra”, Marcela din “Căinele grădinarului”, Lena din “Gaițele”, Efimița din “Conu’ Leonida față cu reacțiunea” sau Mița Baston din “D’ale carnavalului” și altele. De neuitat pentru toți care au văzut spectacolul rămâne – mi se pare – în Domnișoara Macri cea mică din “Trei generații”. Ca majoritatea actrițelor (și actorilor) din această piesă, trebuia să traverseze 60 de ani de viață, sublimată în trei vârste: tinerețe timpurie, maturitate, bătrânețe. A întruchipat o ființă fragilă, nedreptățită de părinți, de timp, de viață, de societate, dar care a păstrat în ciuda acestor lucruri, o puritate nobilă ce – mai ales la vârsta a treia – făcea să înghețe răsul pe buzele spectatorilor, lăsând în suspensie o lacrimă... avea o veselie amară și o tristețe resemnată, bine dozate, și care, împletite, îl răscoleau pe orice privitor.

Împreună cu binecunoscutul coregraf Botzi Szabo alcătuiesc și astăzi, la vârstă mai mult decât octogenară, un cuplu nedespărțit

și minunat pe care anii mulți și grei de muncă și privațiuni par a nu-l fi marcat.

Petre Mihăilescu (nea Petrică) era un bătrân hâtru și plin de pitoresc, care jucase în trupele minuscule ce dădeau scurte spectacole, în pauză, la cinema, înainte de '44. Și nu numai. La teatrul din Constanța a evoluat între '53-'63, jucând mici roluri de bătrânel pișicher, cu haz autentic însă, și cu un ascendent asupra publicului, specific actorului cu mare experiență. Pantalone din "Slugă la doi stăpâni", Ciubukov din "O cerere în căsătorie" și Hirin din "Jubileul", ambele făcând parte dintr-un spectacol de miniaturi Cehov și altele, l-au atestat ca pe un actor ținând ușor de moda veche, dar cu har.

Știa să cânte și mai ales să vorbească pe muzică; ceea ce l-a recomandat pentru câteva spectacole de operetă. Mi-l amintesc bine în Her Franz din "Piatra din casă", unde alături de Lucica Pârvulescu, veterană și ea a revistei românești, făceau un succes grozav.

A murit la Constanța, foarte bătrân, în mizerie și neștiut de nimenea.

Unul dintre frumoșii teatrului, care a evoluat aici între anii '53-'57, a fost **Mircea Herford**. Blond, înalt, cu statură athletică, "bărbătos" în vorbirea aspră și mișcările sigure, a realizat rolul odiosului Murov din "Vinoțați fără vină" și un fermecător Teodoro, junele-prim din "Câinele grădinarului". Pe lângă altele, evident. S-a transferat într-un teatru din Moldova, unde a și murit fără să fi atins vârsta senectuții.

Între 1953 și 1962, apare în distribuțiile a nu mai puțin de 20 de spectacole **Teodora Lazăr**. Ca și în alte cazuri, ea nu figurează în statisticile publicate la 20 și 25 de ani de existență a teatrului. Motivul nu-l cunosc, însă cred că este vorba tot de plecarea din țară. Avea doi copii pe care se chinuia să-i crească singură și poate că prin ei, ajunși la maturitate, s-a putut "exila". Termenul ar putea fi chiar "sinucidere", fiindcă un actor plecat în țări străine și-a încetat viața profesională (în 99% din cazuri),

supraviețuirea biologică fiind ne semnificativă în cazul unor oameni angajați cu atâta patimă în profesie.

Înaltă și bine făcută, cu ochii de culoare deschisă, avea o voce ușor răgușită, prin care comunica permanent neliniște. Îmi amintesc de ea în Adela din “Citadela sfârâmată”, Zoia din “Gaițele”, Dominga din “Centrul înaintaș a murit în zori”, dar mai ales în Vrăjitoarea din “Înșir-te mărgărite”, în care a realizat efecte vocale spectaculoase, cu neputință de uitat.

Figură marcantă a deceniului ‘53-’63 a fost și tânărul regizor artistic **Petru Mihail**. A montat în această perioadă peste 20 de spectacole, ceea ce a însemnat foarte mult. Toate aduceau un aer de monumentalitate, se remarcă prin rotunjime și ducerea explicită a ideilor până la capăt. Aveau nerv, tensiune dramatică iar acolo unde textul sau contextul o cerea, poezia – uneori aspră – se revărsa ca la ea acasă: “Floarea purpurie”, “Omul cu mârțoaga”, “Câinele grădinarului”, “Vlaicu Vodă”, “Trei surori”, “Gaițele” (prima dintre cele trei versiuni, cu Lucica Pârvulescu în rolul principal), “Celebrul 702” sunt spectacole patrimoniale ale teatrului constănțean.

Era autoritar și sobru în relațiile cu ceilalți. Puțin bâlbâit, când se enerva se bâlbâia și mai tare, ceea ce îi făcea vorbirea greu de înțeles. A plecat la București, pierzându-se între alți artiști, foarte numeroși, care considerau că numai Capitala le poate valida calitățile. Ceea ce până la un punct, în sistemul acela, era adevărat.

Ștefan (Fănică) Moiescu, actor foarte dotat, inteligent și instruit, era adulat de publicul constănțean în perioada ‘54-’58, când a evoluat pe această scenă.

A realizat într-un mod tulburător rolul profesorului de filosofie Matei din “Citadela sfârâmată” ca și pe Nichita din “Omul cu mârțoaga”, lăsând – împreună cu Morțun și Psatta – amintirea unei triplete de aur ce a dat strălucire acelui spectacol. A jucat, cu un machiaj impresionant (nu-l pot uita nici acum!) Monstrul din “Florica purpurie”. I-a interpretat cu distincție pe Inspectorul

Green din "Cauțiunea" și Makarenko din "Viață nouă". A fost un părinte cald și bun în bătrânul Miller din "Intrigă și iubire".

Era frumos și sensibil. Odată, așteptând la coadă pentru a-mi lua salariul, l-am văzut cu banii în mână și cu ochii în lacrimi. N-am îndrăznit, firește, să-l întreb nimic, dar el mi-a șoptit trist: "De ani de zile doresc să-i trimit mamei câte o sută de lei pe lună; atât doar, o sută de lei! Dar nu reușesc, pentru că niciodată nu-mi rămâne suta asta, încă din ziua salariului...". Aveam cu toții de plătit interminabile rate lunare, această invenție diabolică dar unică pentru a ne plăti un pat și un aparat de radio, obiecte reprezentând absolutul confortului la care puteau visa atunci oameni ca noi.

A plecat de aici la Teatrul din Tg-Mureș unde a jucat până la infarctul care i-a curmat de timpuriu viața; fiind în paralel și profesor de actorie al facultății de teatru din acel oraș.

Soția sa, **Olga Moisescu**, delicată ca un bibelou, a realizat personaje de mare finețe în "Floarea purpurie" (Aleonușka) sau "Bolnavul închipuit" (Angélique). A strălucit mai ales în "Intrigă și iubire" unde a întruchipat o Louise Miller atât de diafană și fragilă, încât la un spectacol, în final, când primește de la Ferdinand, iubitul ei, limonada otrăvită, un spectator i-a strigat din sală, înspăimântat: "nu bea; te rog!".

Anul 1955 a adus în teatrul de la mare nu mai puțin de 11 actori. Se transferaseră foarte mulți de aici dar cred că și schema se lărgise puțin, nu peste 25 însă. Mi-i amintesc bine pe toți, chiar dacă unii nu au rămas la Constanța mai mult de 1-2 stagioni cum s-a întâmplat cu: **Aurelia Păunescu**, **Irina Barbu**, **Iuliana Doru**, **Barbu Morcovescu**, **Teodor Terpu** (decedat la Constanța în 1957), **Natalia Florea**, **Dumitru Dunea**. Toți au fost prezenți în spectacolele aceluși timp și fiecare a pus o pietricică la edificiul al cărui jubileu îl serbăm acum; fiecare a deschis spectatorului ușa lui proprie, inconfundabilă, către lume, către vis și speranță.

Cei mai mulți dintre ei plecau din cauza lipsei de locuințe.

Celor căsătoriți se mai întâmpla să li se repartizeze o cameră, de regulă la vila "Păpușica" – sau "Prăbușica" cum o răsfățau ei – o casă nu urâtă dar foarte veche și șubredă, cu etaj, situată în apropierea sălii Elpis. Burlacii aveau însă o viață grea de tot. Cei mai mulți locuiau în cabinele de machiaj și costume, dormind pe canapeaua nelipsită din acest spațiu și având drept bagaj un geamantan. Se puteau "aduna" la ei "acasă", numai după miezul nopții, mai ales când în teatrul acesta au început să se joace și spectacole de operetă și operă, foarte lungi, toate.

Pe Irina Barbu și Aurelia Păunescu, parcă le văd și acum, aciuate lângă un calorifer, în fundul culoarului foarte lung de la etajul II (nu se construiseră actualele birouri), cu paturi pliante și panouri vechi de scenă care le delimitau camera. Mâncau la cantină și beau ceai, (mai rar cafea), făcut pe un reșou minuscul... Și asta timp de două stagioni.

Pentru actori, criza de locuințe s-a perpetuat mult după construirea primelor serii de blocuri. Ni se explica meticulos că altele sunt categoriile profesionale cu drept de prioritate! Și, descurajați, actorii de abia veniți plecau, producând perturbări mari în distribuții. Majoritatea se duceau tot în orașe de provincie, adeseori mai mici decât Constanța, dar în care aceeași tenebroasă conducere politică, își drapa ignoranța într-un minim de sprijin acordat artei.

Octavian Uleu, în scurta lui ședere la Constanța ('55-'61) a lăsat urme în amintirea spectatorilor mai ales cu rolurile Tiberius ("Ovidius"), Von Kalb ("Intrigă și iubire"), Ionaș ("Nota zero la purtare") ș.a.

Era masiv, impunător, jovial, cultivând umorul ușor disprețuitor al ardelenilor.

Tatiana Manolescu-Uleu, soția lui, o scenografă talentată și harnică, a creat decoruri și costume pentru nu mai puțin de 19 piese, în cele șase stagioni cât a lucrat aici, încercând să apeleze la soluții dintre cele mai moderne atunci. Atmosfera încărcată de sugestii a unora dintre spațiile de joc, îmi revine

obsedant în minte: “Citadela sfârâmată”, “Bolnavul închipuit”, “Câinele grădinarului” ș.a.

S-au transferat la teatrul din Oradea unde nu mult după aceea au fost loviți de o mare nenorocire. Murind, la București, tatăl Tatianeii, au plecat să participe la înmormântare, ea cu trenul, el cu avionul. Pe fiica lor și-au disputat-o îndelung, fiecare dorind să fie însoțit de aceasta. A plecat cu mama sa și a fost spre norocul lor, pentru că avionul s-a prăbușit, Tatiana având parte de durerea cumplită de a-și înmormânta în două zile și tatăl și soțul. Și-a continuat multe zeci de ani activitatea la Oradea, redresându-se cu admirabilă forță (dar cine poate ști cu câte eforturi!) după dubla nenorocire care se abătuse, dintr-o dată, asupra ei.

Ștefan Chivu a jucat pe scena constănțeană între anii ‘55-’62, când a plecat la Ploiești, în timpul directoratului lui Toma Caragiu, pe care îl admira și iubea mult.

Mic de statură, viori, cu un zâmbet nelipsit de pe figură, avea aerul unui copil mare, pornit să facă haz din orice, în fiecare minut. Ceea ce cam și făcea, punând la cale mai mereu tot felul de farse și păcăleli, ori povestind anecdote.

Foarte dotat pentru comedie, lucru dovedit în roluri irezistibil realizate ca: Dr. Bolonzoni din “Nora și soacra” (în tandem cu Costel Rădulescu, cu care făceau un cuplu gen Pate și Patachon), Băscuță din “Băieții veseli”, Comisul Nicu din “Piatra din casă” și – alternativ cu Mircea Psatta – Tocilă din “Cum vă place”.

Totuși, marile satisfacții le-a avut abia după plecarea de aici!

Romeo (Romulus) Mogoș, actor al teatrului pontic între anii ‘55-’58 și ‘66-’75, când s-a pensionat.

Foarte înalt, cu siluetă bine întreținută până la bătrânețe, foarte chipeș, a realizat un Chiriac (“O noapte furtunoasă”), irezistibil don juan de mahala bucureșteană. A jucat atât în dramă cât și în comedie, personaje pe cât de variate pe atât de ciudate. Un infractor corigibil, Burun (“Viață nouă”) dar și un domn distins, Adams (“Cauțiunea”), un bătrân rege de epopee, Priam

(“Nu va fi război în Troia”) dar și un bătrân și înțelept mic negustor turc, Cadâr (“Tache, Ianke și Cadâr”). Cu totul remarcabil a fost în mister Ford, soțul turbat de gelozie din “Nevestele vesele din Windsor”. A jucat și în filme (“Afacerea Protar” ș.a.).

Foarte bun coleg, venind în ajutorul celorlalți în toate momentele grele. Familist plin de dragoste pentru ai săi, mi-l amintesc cu câtă emoție a primit venirea pe lume a fiului și, mai apoi, a nepotului său; cât de încântat era de talentul muzical al copilului și cu câtă fală vorbea despre el.

A rămas la Constanța și după pensionare, fiind pentru toți același bun și tonic coleg, cu o incredibilă tinerețe a trupului și sufletului, până la moartea survenită instantaneu, în vara toridă a anului 2000.

Longin Mărtoiu a jucat pe scena acestui teatru (din care s-a și pensionat) mai bine de 35 de ani – între ‘55-’90.

Ca mai toți cei rămași credincioși scenei constănțene peste trei decenii, a fost prezent în distribuțiile unui număr impresionant de piese, cu deosebire drame și melodrame, pentru care – ziceau colegii lui comici – avea o slăbiciune. De la romanticul îndrăgostit nebunește Ferdinand (“Intrigă și iubire” de Schiller) la gâditorul plin de îndoieli și poezie Jacques Melancolicul (“Cum vă place” de Shakespeare), de la cutezătorul tânăr ziarist Chitlaru (“Opinia publică” de Baranga) la bătrânul rege adânc încercat de destin, Oedip (Sofocle), a traversat aproape tot repertoriul, trecând prin autori, piese și roluri de mare diversitate. Ibsen – “Femeia mării” (Lyngstrand), Pirandello – “Henric al IV-lea” (Di Nolli), Dan Tărchilă – “Io Mircea Voievod” (Mihail și Pater Francisc), Agustino Cuzzani – “Centrul înaintaș a murit în zori” (Cacho Garibaldi) ș.a., ș.a.

Natură hipersensibilă și introvertită, trăia ancorat mai mult în universul său imaginar de unde cobora greu și rar în cel real, care i se părea invariabil dureros. Sanctifica, pur și simplu, teatrul ca artă, scena ca spațiu spiritual și, evident, publicul, indiferent

de calitatea lui. Zicea că dacă profesia îl obligă pe actor să trăiască la doi metri deasupra celorlalți, faptul acesta îi impune și un anumit comportament. Nu era tipul de actor popular, așa încât faptul de a fi recunoscut pe stradă ori în troleibuz, sau de a i se cere autografe îl pune în dificultate. Relația lui cu publicul se consuma exclusiv între scenă și sală, fără pic de aroganță însă. Cita frecvent cugetarea unui mare gânditor român de teatru care zice că “actorul e obligat să se incline în fața publicului, fie pentru a-i mulțumi, fie pentru a se scuza”. Era de părere că în teatru, dincolo de scenă nu e voie să se vorbească decât în șoaptă, ceea ce l-a transformat într-o veritabilă sperietoare pentru toți cei care ridicau vocea în culise, pe holuri și, prin extensie, oriunde altundeva.

Scria versuri și obișnuia să-și însemneze gânduri fulgurante într-un carnețel purtat mereu cu sine; când acesta se termina, până la înlocuirea cu altul, le nota în agenda personală de repetiții și spectacole sau pe ce găsea la îndemână, risipindu-le apoi peste tot: între filele cărților sau revistelor, în plicuri cu corespondență, în port-țigaret. A scris și multe (disparate) file de jurnal, nedorind să tipărească însă ori să divulge nimic din toate acestea. A făcut o singură excepție, după '89, la Radio Constanța. Cânta la chitară și uneori compunea pe versurile care-i plăceau foarte mult. Avea glas frumos și auz muzical perfect. A fost întreaga viață un mare îndrăgostit de poezie, din care citea zilnic, ca din Biblie. Îi plăceau nespus de mult și-l tulburau muzica și poveștile nordului.

A cultivat o pedanterie vestimentară ieșită din comun, lustruindu-și cu mare sârg sărăcia hainelor; era manierat (poate într-un stil cam de modă veche) și foarte respectuos cu toată lumea și nu-i suporta deloc pe neciopliți. Probabil că de aceea, unui mitocan vârstnic, cu funcție politică mare, care l-a întrebat în fața colegilor, stând crăcănat și cu mâinile în buzunare: “ce mai faci, bă, Mărtoiuile?” i-a răspuns scurt: “bine, bă!”.

Am spus de mai multe ori în decursul acestei scrieri că farsa

face parte din însăși viața teatrului. Tentației de a-i cădea în mreje nu i-a scăpat nici foarte sobrul și lunaticul Longin; e drept, mai rar... Le-a spus odată colegilor, imediat după spectacol, că va purta o discuție “politică” cu mai vârstnica lor colegă Zoe, goală. Trebuie să spun că prin anii ‘50-’60, toți ne spălam la dușurile teatrului, răsfățul de a avea unul acasă fiind de neconceput atunci. Longin era președinte de sindicat, Zoe responsabilă comisiei de femei, deci aveau uneori de lucru împreună. Cu o gură mare, nervos și foarte supărat, dă buzna peste Zoe la duș strigându-i impetuos: “De ce n-ai dus, dragă, situațiile la timp, cum te-am rugat, să n-avem necazuri cu ăștia?”. “Ba, le-am dus, Longine, pe cuvânt, le-am dus”, îi răspunde actrița spălându-și mai departe trupul de zeiță. “Dacă le-ai fi dus nu mă mai chemau mocofanii, mâine, să mă frece cine știe cât. Te credeam femeie serioasă dar nu ești și mai stai și despuiată în fața mea care știi că sunt băiat cuminte”. “Aaaaa! ieși afară Longine, nerușinatule; nu mă așteptam la tine, un copil atât de binecrescut!” (Zoe avea binișor mai mulți ani decât el)... La ușa băii femeilor, un răs homeric: toți ascultaseră de-afară discuția “politică”.

Cu excepția câtorva – puține – întâmplări de acest fel, în tot restul timpului, avea o tristețe funciară care în ultimii zece ani de viață s-a accentuat. Un coleg l-a întrebat odată ce are de-i atât de trist?! Longin i-a răspuns: “Mi-a murit entuziasmul”. Vorba a făcut ocol lățindu-se. Era rostită, mai în glumă, mai în serios, de către mulți colegi, cu referire la statutul actorului, devenit atunci otreapă de lux... Mie însă Longin chiar mi-a spus odată că nu-și mai găsește nu doar entuziasmul ci nici forța și nici motivația de a trăi. Părea să aibă o adevărată vocație a tristeții și nefericirii... S-a stins în mai ’98, cu discreția și distincția cu care trăise, ceea ce l-a determinat pe colegul lui, Vasile Cojocarul să spună, la înmormântare, că “a fost un boier”; lucru pe care-l mai spusese și altădată, el și alții.

Dan Sachelarie, un scenograf cu excepțional simț de adaptare la specificul spectacolului în lucru și al locului de joc.

A semnat relativ puține decoruri și costume, între anii '55-'62, cât a fost salariat sau colaborator al Teatrului dramatic: "Hei, oameni buni!", "Nora și soacra", "Partea leului", "Siciliana", "Chirița în provincie". Toate scenografiile lui erau foarte funcționale, aveau atmosferă și musteau de un umor blajin, moldovenesc.

Contribuția lui imensă se regăsește însă în tot ceea ce a însemnat desen și culoare în spectacolele teatrului, fiind pictorul propriu-zis, cel care dilata o schiță de 30/40 cm. la dimensiunile cutiei scenice, cu un control al liniilor, spațiului și proporțiilor, cum de puține ori am văzut.

Ca să picteze un fundal sau un circular, rămânea noaptea după spectacol, pentru a beneficia de spațiul scenei, cel mai mare din teatru, după închiderea foaierei de la balcon. Așternea, ajutat de mașiniști, pânza pe jos și cu un cărbune legat în vârful unui băț se plimba pe suprafața ei, umplând cu linii și apoi cu culori, zeci, sute de metri pătrați... Îl lăsam acolo seara și tot acolo îl găseam dimineața, palid, slab, cu ochii injectați, cu o tuse ce-i anunța de timpuriu astmul provocat de inhalarea atâtor toxine (și care i-a curmat viața la 64 de ani).

Numele lui rămâne legat de sute de afișe, caiete-program, felicitări cărora le-a făcut grafica, dar mai ales de extraordinarele, minunatele costume pe care le-a creat – din sărăcie! – pentru Teatrul Fantasio, după ce a devenit scenograful acestei instituții (din care s-a și pensionat). Este înmormântat la Constanța, unde trăiește și unicul său fiu.

Dimitrie Bitang, Dimi cum îl alintam toți, era venit la noi de la Teatrul Marinei, instituție care a furnizat, la desființarea ei, prin anul '56, multe talente teatrelor constănțene, mai ales celui de revistă, denumit astăzi Fantasio.

Bitang era – la propriu și la figurat – un băiat subțire. Avea mult umor și o inteligență scenică neobișnuită, care-i dădea aerul actorului stăpân nu numai pe sine ci pe tot ceea ce se întâmpla în scenă și în jur. Orice încurcătură sau poticneală (sau farsă!)

s-ar fi produs, el găsea cu maximă rapiditate soluția ieșirii din impas. Avea, atât pe scenă cât și în viață, un debit verbal năucitor, dublat de o dicție foarte bună și de o mișcare alertă dar foarte naturală. Lucru greu de crezut, era extrem de emotiv, dar nu lăsa să se vadă asta, niciodată. Un actor cu aer și chiar cu stil american, așa zice, care a făcut strălucită carieră aici dar mai cu seamă la Galați, unde s-a transferat în 1962.

La Constanța a rămas în memoria tuturor prin ziaristul neliniștit și curajos Cerchez, erou principal al piesei "Ziariștii" de Al. Mirodan, prin Cheryl Sandman din comedia "Celebrul 702" a aceluiași autor, cât și prin rolul plin de savoare al Catindatului din "D'ale carnavalului" de Caragiale.

Ca și Fănică Moiescu, avea doar puțin peste 50 de ani când a murit, făcându-i-se rău chiar în scenă, în timpul spectacolului... Înșir cu pietate, ca-ntr-un pomelnic pe toți dragi noștri colegi dispăruți prematur și mă gândesc că asupra lor a bătut un vânt negru, prea rău și prea pustiitor pentru cât le erau de bune, de calde și de largi inimile...

Vasile Prisăcaru a stat la Constanța opt ani ('56-'64). Era căsătorit încă din studenție cu atât de îndrăgita poetă Sanda Ghinea și avea o minune de copil, Mugur, ajuns la rândul său un actor-păpușar foarte prețuit, pentru că face dovada unui talent autentic, cu toate multele specificități care se cer în teatrul de animație.

Vasile era sensibil până dincolo de limitele normalului; așa zice că era bolnav de hipersensibilitate, cu un psihic ușor labil. Era înalt, avea prestanță și multă personalitate, ceea ce i-a permis accesul către roluri complicate, de mare importanță. A jucat – alternativ cu Al. Critico – pe Filip al II-lea din "Don Carlos", tenebrosul personaj al lui Schiller, pe Jaques Melancolicul – împreună cu Mărtoiu – din "Cum vă place" (Shakespeare), pe Tuzenbach din "Trei surori" de Cehov. Iar printre acestea o mulțime de altele, cum ar fi Praed ("Profesiunea d-nei Warren"), Profesorul ("Hanul de la răscruce") ș.a. Un actor bun, foarte

bun, dificil în relațiile cu colegii și chiar cu conducerea teatrului, un om supărat, parcă, pe toată lumea. S-a transferat într-unul din teatrele de nord, mi se pare Baia Mare, unde, nu târzie vreme a și murit, tot în jurul vârstei de 50 de ani.

Cam același destin a avut și **Aurel (Titorel) Pătrașcu**, venit în două rânduri în acest colectiv ('56-'57, '65-'68) și care după transferul într-un teatru din Moldova, s-a îmbolnăvit grav, trăind mai mulți ani imobilizat într-un scaun cu rotile, până la moartea pretimpurie.

A rămas în memoria conștanțenilor prin rolul Musa Celebi din emblematica piesă "Io, Mircea Voievod" și prin Jules Jullimard, directorul de editură din comedia trăznită "Sexul și neantul".

Valentina Bucur-Caracașian a realizat, cred, cea mai longevivă carieră feminină a scenei pontice. Venită aici de la Ploiești în '56, la numai doi ani după absolvirea Institutului de teatru din Cluj, a traversat de la băieței în pantaloni scurți, până la babe octogenare știrbe, surde și strâmbe, cam tot ceea ce poate oferi un repertoriu curent, unui talent autentic. Sunt datoare să spun că această mare varietate de roluri nu a abordat-o firesc, cu vârsta, ci ca toți actorii pasionați, a făcut "compoziții" încă din tinerețe, încercându-și puterile și în zone care, la momentul respectiv, puteau părea unora inaccesibile actriței. De la eleva din "Steaua fără nume" sau Topsik, adolescenta din "Cale lungă" ori musul din "Sfârșitul escadrei", până la Aftinia cea atât de rea din "Soacra cu trei nurori" sau la Aneta Duduleanu, personajul complex din "Gaițele" ori luminoasa bunică din "Bunica se mărită", nu este doar o viață de om sau de actor; este cu mult mai mult decât atât. E o dramatică încheștare cu ireversibilitatea timpului, cel care, dintre toate artele, a ales-o pe aceea a actorului, pentru a o sfârâma și anula odată cu sine. O neliniște chinuitoare, chiar o spaimă între două apariții pe scenă, a mistuit-o mereu, dovadă că nu simțea că trăiește cu adevărat decât în lumina reflectoarelor; părea mai vie, mai

puternică și invulnerabilă în pielea unui personaj decât în viața de fiecare zi, în care nimic nu o satisface deși pictează și scrie versuri. A publicat volumul de poezie “Calmul aparent” – Constanța, 1997 având un al doilea sub tipar; a luat mai multe premii pentru poezie.

Un palmares impresionant prin volum și calitate a acreditat-o publicului nu numai prin personaje de mare forță dramatică ci – mai ales – prin acelea de comedie. Louise Miller (“Intrigă și iubire”), D-na Page (“Nevestele vesele din Windsor”), La Poncia (“Casa Bernardei Alba”), Nebuna din Saint-Sulpice (“Nebuna din Chaillot”), Ducesa Dupont-Dufort (“Călător fără bagaje”), Soacra din “Micul infern”, spectacol jucat de sute de ori în țară dar și peste hotare și în care realiza performanța trecerii – în 3 acte – prin stadii ale vârstei, mult distanțate între ele, sunt doar câteva dintre zecile (poate peste o sută) de realizări, prin care s-a făcut iubită și căutată de public.

A ieșit la pensie în anul 1991, după care și-a continuat activitatea până în 2001, ca colaborator. Peste 40 de ani de teatru! Și este totuși nefericită, pentru că își dorește cu ardoare – ca atâția mari actori – să moară pe scenă, jucând.

Dintre numeroasele întâmplări comice ale unei activități atât de îndelungate, am să relatez una care, nu numai că ne-a distrat strașnic atunci dar ne-a dat tuturor o mare satisfacție, copilărească și rea poate; eram însă, toți, plini de atâta obidă încât ne defulam copios în astfel de situații. Vali interpreta în comedia lui Tudor Popescu “Omul nu-i supus mașinii” pe Frâncu (personaj feminin dar botezat intenționat, și cu temei, astfel, de către autor). Juca având permanent în brațe o cățelușă tare drăguță și mică, pripășită prin teatru, dar nu chiar de neam prost. O chema Lady și a stat cuibărită cuminte în brațele actriței, fără să scoată măcar un scheunat, în toate zecile de repetiții și reprezentații pe care le-a realizat comedia; cu excepția uneia singure – vizionarea cu comisia ideologică, cel mai cumplit, mai plin de spaimă și grijă dintre toate spectacolele. Membrii

acestei comisii, destui printre ei semianalfabeți (cel puțin în privința teatrului) erau ermetici și încruntați, dădeau interpretări și sentințe iraționale și dure, tăiau cu nemilă în carnea vie a spectacolului și nu admiteau discuții. Se aflau înșirați pe toată lungimearândului privilegiat de fotolii de la mijlocul sălii. Când actrița a năvălit în scenă (cam așa își făcea intrarea), Lady a început să latre zgomotos, dar nu așa în vânt ci pe fiecare membru al comisiei în parte, metodic, de la stânga la dreapta. Înfuriați, au vrut – evident! – s-o dea afară pe Lady din spectacol, animăluțul devenind un personaj al piesei, cu “atitudine negativă”. I-am asigurat că a fost doar un accident care nu se va repeta; eram siguri de asta pentru că știam că nici o categorie de spectatori nu vine la teatru cu atâtea resentimente și atâta otrăvită circumspecție. Și, așa a și fost.

În 1957, pe lângă un grup de 6 absolvenți ai Institutului de teatru, București, care au debutat aici și care au rămas un număr mai mic sau mai mare de ani, au fost angajați, prin transfer, actorii Obren Păunovici și George Stancu, precum și regizorul Val Mugar.

Obren Păunovici jucase la Tănase, în mai multe companii particulare și la Teatrul de stat din Sibiu, realizând până la venirea sa în Constanța, roluri de mare importanță ca Miroiu din “Steaua fără nume” (M. Sebastian) sau Hlestakov din “Revizorul” (Gogol).

Era un om foarte tăcut și retras; nu știu să se fi angajat vreodată în bârfe ori dispute, nu rare în templul Thaliei, ca pretutindeni la zei. A jucat aici în “Cum vă place” (Amiens), “Papagalița și curcanul” (D-I Prague), “Invitație la castel” (Josué), “D’ale carnavalului” (Nae Girimea). Era poreclit Tomovici după numele redactorului-șef adjunct din “Ziariștii”, personaj cu care se identificase prin firea și trăsăturile lui artistice. A mai interpretat (la începuturi) pe tânărul violonist Șerban din “Trei generații”, rol care trimitea fără echivoc la George Enescu, într-o vreme când se vorbea foarte puțin de

acesta. A murit în vara anului '98, la Constanța.

George Stancu. Cu un curcan mare și frumos (și viu!) în brațe, ori cu căpățânile “di zahár”, evoluând prin scenă hăituit de toanele Chirițoaiei, așa îmi apare în minte George, de câte ori mă gândesc la el. Rolul acesta (Ion) a fost pentru el un arhetip; oricâte a creat după aceea și oricât de diferite au fost personajele, amintirea lui ne revenea fiecăruia, de câte ori îl întâlneam pe actor, în viață sau pe scenă; Cârnul (“Mușcata din fereastră”), Vandamme (“N-am ucis”), Bărbatul (“Studentul călător în rai”) sunt doar câteva dintre acestea. A jucat în celebrul spectacol “Săracu’ Gică” al Teatrului Fantasio. Zic “celebrul” pentru că numărul reprezentațiilor lui a fost de ordinul miilor iar turneele în țară și în Israel, ar putea constitui prin audiență și marele succes, subiecte de studiu teatrologic.

Avea preocupări literare, una din piesele pentru păpuși jucându-i-se pe această scenă, cu succes.

A “ținut” ani de zile standul de cărți al teatrului. Într-un fel îi datorăm toți recunoștință pentru multele volume cu care ne-a înzestrat, cărându-le cu sacul de la Librăria standurilor. Era vremea când ne izolam și ne recondiționam doar în lectură... Chiar dacă asta nu mai e la modă, ne lăudăm toți contemporanii cu el că avem biblioteci bine înzestrate, mai ales datorită lui. Știut fiind că o carte bună nu se procura ușor; el era în stare însă să alerge prin toate librăriile orașului, în deplasări, în turnee, numai ca să ți-o aducă. Pentru cei apropiați făcea și officii de legător de cărți, recondiționând de multe ori un volum din ceea ce părea mai degrabă un fâraș de gunoi.

Întâlnirea cu maestrul emerit al artei **Val Mugur**, în '57 a fost una dintre fericitele întâmplări ale vieții mele. Am aflat și învățat atâtea lucruri de la el în cei 5 ani, cât a mai lucrat până la pensionare, încât pot spune că nu există zi în care să nu-mi amintesc câte o vorbă înțeleaptă de-a lui sau în care să nu-i invoc duhul, întrebându-mă: oare ce-ar fi zis maestrul despre cutare fapt?. Era un lexicon pe două picioare – de fapt pe trei,

fiindcă nu se despărțea niciodată de baston; o enciclopedie în care găseai răspuns la orice întrebare, oricât de trăsniță. Era școlit, foarte citit și cunoscuse extraordinar de mulți (cred că pe toți!) oameni de cultură, poeți, scriitori, ziariști, regizori, dramaturgi, actori. Încât, mi-am zis adeseori că, dacă printr-o întâmplare nefericită, cultura perioadei interbelice ar dispărea, maestrul Val Mugur ar putea-o reconstitui integral, și cu partea anecdotică, de culise, de cafenea, de intimitate a personalităților. Era – în primul rând – un ziarist, cu condei alert, cu fraza percutantă, structurată perfect.

Era petrecăreț dar cu discreție și un causeur minunat cu care o noapte de taclale trecea pe nesimțite. Era gurmand: mi-l aduc aminte cum spunea uimit: “ce fel de casă e aceea, d-ră (așa mi-a spus mereu, chiar și după ce încăruntisem!) în care nu miroase a mâncare? Când Iolanda face sarmale, eu deschid toate ușile casei să pătrundă peste tot mirosul lor atât de plăcut”. Știa să gătească; am de la el cea mai grozavă rețetă de preparare a scrumbiilor de Dunăre; de la el știu că racii și curcanii nu sunt buni de mâncare în lunile fără r (mai, iunie, iulie, august)... Și câte multe alte lucruri. Când mă gândesc la maestrul Val Mugur, am același sentiment de mare tristețe, pe care mi-l inspiră amintirea părinților mei; un regret uriaș că nu mi-am făcut, cu orice efort, destul timp să-l ascult și să-l descos, despre lucruri pe care numai el mi le-ar fi putut spune. S-a stins prin anii '80, la București, foarte lucid, dar tare rău bolnav.

A fost o bună bucată de vreme șeful secției de dramă-comedie, funcție care echivala cu aceea de director al teatrului dramatic.

Montase spectacole (la ora venirii în Constanța dar și în timpul șederii aici) pe mai toate scenele țării. Era operativ și eficient. Explica în primele repetiții totul, cu trimiteri în puzderie de domenii; dar când trecea la scenă, îngăduia actorului să evolueze după cum simțea și cât înțelesese el, făcându-i la sfârșitul repetiției toate observațiile. Spunea că aceasta e metoda

self-controlului, care-l obligă pe actor la dramul de luciditate și distanțare, mereu absolut necesare. Acum, după o viață petrecută în teatru, cunoscându-le binișor psihologia, aș zice că actorilor le cădeau bine aceste menajamente, lăsându-le câmp deschis creației. Metoda întreruperii la scenă, pe fiecare replică ori cuvânt, pentru lămurirea intențiilor, subtextelor, contextelor etc. produce o mare uzură a psihicului actorului, mai ales când este angajat într-o mare trăire. Dar, pentru ca un spectacol să iasă bine, toată lumea e de acord că e bună orice metodă, ba chiar și lipsa de metodă...

La Constanța, maestrul Mugur și-a început șirul de montări cu una întru totul memorabilă: "Ovidius" de Grigore Sălceanu. Era bimileniul nașterii poetului și împrejurarea s-a bucurat de o atenție specială din partea tuturor, fapt care i-a și creat răsunet. Spectacolul avea o distincție extraordinară, grație și talentatului scenograf Mircea Marosin, pe care meșterul îl prețuia și cu care a rămas prieten – în ciuda diferenței de vârstă – chiar și după plecarea acestuia din țară. Marosin la Londra și fiul său, redutabilul regizor Vlad Mugur la Paris, erau două dintre "bubele" maestrului, pe care le-au înghițit greu oficialii, dar le-au înghițit.

Pentru "Ovidius", Felicia Donceanu a compus o muzică foarte frumoasă, ce contribuia – și ea – la atmosfera puternic lirico-tragică a piesei. Pe atunci spectacolele cu muzică se jucau cu orchestra în fosă, iar dacă actorii trebuia să cânte, chiar o făceau, live.

Au urmat "Intrigă și iubire" de Schiller, "Conu' Leonida față cu reacțiunea" (în cadrul unui spectacol coupé) și "D'ale carnavalului" de Caragiale, "Siciliana" de Baranga, "Băieții veseli" de Hristu Nicolaide și multe, multe altele. Dintre ele, cea mai puternică impresie mi-a produs-o "Cum vă place", ieșit în premieră cu cazne multe și amânări, la 6 aprilie 1961. Am mai spus-o și n-am să obosesc repetând-o, amânările se produceau după toanele culturnicilor care găseau mereu că e

mai importantă o piesuță politică românească de ultimă oră (adesea fără nici o calitate estetică) ori un autor sovietic oricât de insignifiant, decât chiar marele Will. Era primul Shakespeare montat la Constanța (la zece ani de la înființare, după demersuri repetate și istovitoare!), în traducerea lui Virgil Teodorescu (constănțean de obârșie), cu muzica de Ion Filionescu. Spectacolul era gândit în marginea unui basm cult, păstrând intacte filosofia, umorul și vraja învăluitoare a versului shakespearian. O simfonie în alb și negru, cu un decor modernisim (același Marosin!), în care actorii, nespun de frumos îmbrăcați, evoluau cu grație de gazele. (Coregrafia – Mireille Savopol).

Meșterului Val îi plăceau nespun de mult marea și orașul nostru; îl încântau vestigiile arheologice. Era prieten bun cu Vasile Canarache, directorul de atunci al Muzeului de arheologie, împreună cu care se entuziasma la fiecare nouă descoperire. Și-au fost ani aceia, în care descoperirile se țineau lanț, dând la iveală veritabile capodopere de artă ca Șarpele Glykon, Fortuna Diademată cu Pontos, Cavalerul trac ș.a. ș.a. Era, pentru toți iubitorii de artă și istorie, o bucurie frenetică.

Avea idei artistice dintre cele mai șocante, dar nu existau condiții pentru finalizarea lor. Spre exemplu, după înființarea teatrului liric, a cărui orchestră dădea cu regularitate concerte simfonice – grație marelui muzician care a fost Constantin Daminescu – mi-a zis odată: “d-ră, nici nu știi ce formidabil ar suna concertele astea în sinagoga orașului. E un loc extraordinar și în mod sigur are și acustică bună”. M-am înfiorat. Sinagoga se afla pe strada Mircea cel Bătrân, nu departe de Piața Ovidiu, cam vizavi de Crama Dobrogea. Era o construcție impunătoare de piatră, cred, cu stilul caracteristic, dar ajunsă într-un stadiu nu atât de paragină cât mai ales de dezolantă părăsire. Respira o atmosferă de solitudine misterioasă, cu găuri de praștie în geamurile înalte, prin care intrau și ieșeau, ca prin ochii unui uriaș craniu descărnat, păsări tăcute... A căzut pradă înainte de

'89, nu știu dacă eroziunii timpului sau furiei demolatoare a regimului; știu sigur însă că, urmare a multor emigrări, comunitatea evreiască din Constanța, altă dată foarte numeroasă, abia mai număra, prin anii '80, ca și în prezent, câteva zeci de familii.

Am insistat asupra descrierii acestui loc fiindcă am ajuns la concluzia că el avea o vocație specială – ca și altele, de altfel; oricum era ademenitor pentru creatorii virtuali de spectacole care iau în considerare și componenta magico-mitică a spațiului de joc. Pentru ilustrarea acestei afirmații, trebuie să spun că – după 30 de ani! – respectivul monument a trezit interesul și unui foarte tânăr și sensibil regizor, Dominic Dembiski, fără nici o legătură sau informație despre cele petrecute pe vremea maestrului Val.

După venirea (în 1957) grupului masiv de absolvenți I.A.T.C. despre care am vorbit și o vom mai face, anul 1958 a însemnat îmbogățirea colectivului cu nume sonore, în special de vârstnici, ce aveau să spună un cuvânt greu pe această scenă.

Vasile Crețoiu, o figură marcantă a teatrului românesc, întemeietor de teatre și de trupe, regizor, dramatizator dar mai ales actor, a rămas la Constanța numai trei ani, la capătul cărora a plecat în Timișoara, unde, deși bine trecut de 60 de ani, a mai jucat până la pensionare și unde a și sfârșit, la vârstă octogenară.

Istoria vieții lui nea Vasile – cum îi spuneau toți cei apropiați, tineri și vârstnici – este atât de aventuroasă și de bogată încât ar putea umple paginile unei cărți groase, în care s-ar regăsi pe coordonatele lor principale, deopotrivă teatrul românesc și cel parizian, din deceniile 3-4 (cel puțin). Era cam de-o vârstă cu secolul. După terminarea liceului fusese trimis de părinți pentru a studia medicina la Paris. Numai că odată ajuns în cetatea luminilor, morbul a cărui îmboldire o simțise de mult, nu i-a mai dat pace și a început să studieze teatrul, desăvârșindu-și acest studiu, mai apoi, în țară, în Conservator. La Paris i-au dat binecuvântarea pentru profesie iluștrii actori francezi de origine

română, De Max și Yonnel, pentru ca adevărata ucenicie să și-o facă în teatrele “Studio des Champs Elysée” și “Comédie des Champs Elysées”, jucând împreună cu – cine credeți? – cu monștrii sacri: Louis Jouvet, Victor Francin, Michel Simon și alții despre care a lăsat însemnări emoționante în cartea sa autobiografică “Sub luminile rampei”. I-a cunoscut bine pe G. Pitoéff și André Antoine, i-a văzut jucând pe Lucien Guitry, Lugné-Poe, Sarah Bernhardt, Paul Mounet ș.a., ș.a.

O chemare cu majuscule care l-a fugărit pe drumurile teatrului românesc o întreagă viață, dublată de o forță și o combustie interioară puțin obișnuite; dar mai ales însoțită de o masivă cultură teatrală (și nu numai). Putea recita mii de versuri, în română și franceză, din clasicii francezi și germani; putea recita și trezit din somn, un cânt întreg din Iliada.

Despre debutul său în Teatrul Național, sub directoratul lui Victor Eftimiu, povestește în emoționante cuvinte regizorul Victor Bumbești, prezent la o reprezentație a feeriei de mare succes “Trandafirii roșii”, în care Aristide Demetriade, rău bolnav, a leșinat la finele actului I. În locul său, pentru actele II și III, cu costumul și binecuvântarea marelui Demetriade (aflat pe targă) a intrat tânărul Vasile Crețoiu. Această predare-preluare de ștafetă, acolo în întunericul culiselor, a rămas în istoria scenei ca un simbol, adeseori invocat atunci când se vorbește de marea tradiție și trăinicia teatrului românesc.

Fusese căsătorit cu o franțuzoaică, ce se afla încă, împreună cu fiica lor, în țară, în ‘44-’45. Mai târziu l-am auzit adesea vorbind de fata lui, care trăia la Paris și cu care avea strânse legături. Asta ar și explica de ce un actor atât de mare ca el, a cutreierat provincia ca angajat al teatrelor Bacău, Reșița, Baia-Mare, Ploiești, Constanța, Timișoara, în loc să se numere printre fruntașii teatrelor bucureștene, în amurgul unei cariere în care jucase cu strălucire zeci, sute de roluri, din care l-aș aminti numai pe Faust, atât de greu abordabil și cu care se pot lăuda atât de puțini actori.

La Constanța a fost prezent în mai fiecare distribuție a premierelor din cei trei ani. Mi-l amințesc bine în bătrânul Miller din “Intrigă și iubire”, în banul Miked din “Vlaicu-Vodă”, dar mai ales în “Speranța”. Împreună cu Mania Antonova, partenera lui din deceniile 4-5, cu Morțun, Popa-Mijea și Gh. Enache, alcătuiau un grup de bătrâni pescari (și văduvă de pescar), care-și trăiau ultimele zile într-un mizer azil, făcând filosofie ori amintindu-și întâmplări dramatice din înțeleștarea cu marea, în tinerețea lor. Era atâta tragic pitoresc în grupul acesta, figurile lor aspre și chinuite exprimau atâta resemnată tristețe, încât și azi când privesc fotografia antologică în care apar toți, le aud parcă glasurile (1960).

La bătrânețe a avut probleme grave de sănătate, firești după o viață atât de plină și de zbuciumată. Plecarea din Constanța, de altfel, s-a datorat acestui fapt, altfel orașul și colectivul plăcându-i foarte mult.

Eugenia Gheorghian, soția devotată din ultimii ani ai maestrului, era nedespărțită de soțul său, înconjurându-l cu dragostea și îngrijirile atât de necesare la vârsta senectuții.

Era o persoană foarte distinsă, de-o urbanitate perfectă, discretă și frumoasă – ochi albaștri, părul negru, fața albă. Un glas de contraltă, cu moliciuni și vibrații specifice, armonizat într-un fel neașteptat cu figura, atrăgeau atenția asupra sa în orice apariție.

A fost prezentă – și ea – în mai toate premierele acelor ani, memoria mea fixând-o mai ales în Lida din “Platon Krecet” și Sorina din “Înșir-te mărgărite”.

În aceeași perioadă, și la fel de puțini ani, a jucat pe scena constănțeană **George Popa-Mijea**. Se afla la capătul unei detenții politice care-i lăsase urme grele pe figură. Era foarte înalt și subțire, cu fața brăzdată adânc; o fizionomie chinuită, întruchipând, parcă, însăși suferința nemărturisită. Se mișca frumos și degajat în scenă, alunecând ca o felină. Rezervat și circumspect, nu era ușor abordabil, motiv pentru care și cunosc

prea puține lucruri despre el, de la sursă. Fusese unul dintre actorii de succes în perioada interbelică, cu activitate bogată, nu știu însă prin ce teatre sau trupe organizate ad-hoc. Dovadă că avea calitate este faptul că, înainte de Constanța, a jucat la Piatra Neamț, unde, pentru câteva decenii, Teatrul Tineretului se constituise în avangarda scenei românești.

A jucat alături de Vraca în “Vlaicu-Vodă”, pe Rumân Grue și departe de a-l pune în dificultate pe interpretul Domnitorului, din cauza diferenței mari de înălțime, parcă îl supradimensiona. După încheierea ciclului de 8 spectacole pe care Vraca se angajase să le joace aici (cu colectivul constănțean), rolul titular a fost interpretat alternativ de Al. Critico și G. Popa-Mijea, pe care mi-l amintesc într-o splendidă mantie albastră, brodată cu fir auriu, dominând întreaga scenă cu autoritate, sobrietate și aer meditativ.

A mai jucat, pe lângă Peter din “Speranța”, rolul Comisarului din “Sfârșitul escadrei” și pe acela al lui Frederic Uzurpatorul din “Curn vă place”. Și încă multe, realizate toate cu talent și cu multă dibăcie, venită din marea experiență scenică.

Avea doi copii, dintre care fata – Mihaela Popa-Mijea, foarte frumoasă, a devenit o soprană de coloratură cu voce îngerească, ce după câteva strălucite succese la București, s-a stabilit în străinătate.

Unul dintre cei mai mari scenografi ai țării, **Mircea Marosin** a colaborat cu teatrul din Constanța între ‘57-’68, perioadă în care a fost chiar angajatul acestei instituții, timp de o stagiune.

A semnat scenografiile de neuitat, care ar fi făcut cinste oricărui mare teatru din lume, “Ovidius”, “Cum vă place”, “Trei surori”, “Azilul de noapte”, “Sfârșitul escadrei”. Erau aparent simple dar încărcate de filosofie și o poezie tulburătoare, care veneau și din piesă dar mai ales de la gânditorul de teatru care era el. L-am auzit odată (la prezentarea schițelor pentru “Cum vă place”, prin 1960, care au pus întregul consiliu artistic în derută, prin “stilizarea excesivă”) spunând că este scenograf și trebuie să trăiască din această profesie; dar dacă ar fi după gustul

lui consideră că piesa ar trebui jucată fără decor... Numai după ce citești de mai multe ori capodopera shakespeariană, a cărei acțiune se desfășoară într-un spațiu virtual, după ce te lași cucerit de marea poezie a textului, înțelegi că avea dreptate... Un uriaș panou alb (suspendat orizontal la mare înălțime și reprezentând coronamentul străvechilor codrii Ardeni), cu câteva frunze de culoarea tuturor anotimpurilor fixate pe el, se oglindea parcă în albul pământului (un practicabil oval, alb, și el înclinat) din țara ducelui bun, înviorat și acesta de câteva frunze... Panglici albe și negre legau între ele cele două elemente închipuind copacii dar mai ales încleșarea bine-rău atât de omniprezentă în această feerie... Respira totul atâta inefabil și atâta ademenitoare chemare spre frumusețe și gândire înaltă! Îmi dau seama povestind că este foarte greu să fac pe cineva dintre cei ce citesc aceste rânduri, să retrăiască ceea ce pe noi atunci ne-a răvășit, ne-a dus în excelsior, ne-a deschis o poartă spre arta modernă care era pusă la zid fără măcar a fi cunoscută. Dar mă expun oricărui risc, pentru că aș dori ca acele minuni să nu moară odată cu noi.

Pentru "Sfârșitul escadrei" (piesă impusă de sus pentru ziua de 7 noiembrie, care totdeauna trebuia marcată în repertoriu), Marosin a închipuit o secțiune transversală într-un vapor militar, înaltă de mai bine de 12 metri, cu trei punți suprapuse și catargul cu om lângă el, în partea cea mai înaltă. Când, în final, marinarii (vreo 50 la număr, pentru că fusese convocată la scenă toată suflarea bărbătească a teatrului), păraseau cu toții puntea de jos, dând buzna în sală, peste fosă, vaporul începea să se încline sugerând sabordarea dictată de comandanți. Era un moment înspăimântător, pentru că toată acea uriașă structură chiar pornea să se încline, printr-un sistem de scripeți așezați sub scenă și cu efectul puternic mărit de ecleraj. Publicul sărea în picioare, gata să o ia la goană. Marosin ajutat de inginerul Constantin Mantu, un șef de producție inimos care a și murit chiar în teatru, pe la vremea aceea, creaseră turnanta și sistemul de scripeți de care am vorbit. De atunci (1960) are scena constănțeană turnantă,

folosită copios și cu efecte mari după realizare dar părăsită mai apoi.

De mai bine de trei decenii Marosin trăiește la Londra, fără ca noi să știm cu ce se ocupă, dar deplângând pierderea sa ireparabilă pentru teatrul românesc. Este și el unul dintre numele șterse cu năduf de cenzură din caietele tipărite la 20 și 25 de ani, rușine pe care nu ar putea-o șterge niciodată, nimeni, în nici un fel. După cum nimeni, niciodată, nu va ști ce și cât a pierdut teatrul țării noastre prin plecarea din țară a unui mare artist ca el...

Iolanda Copăcianu-Mugur, soția maestrului Val, a jucat pe scena constănțeană între anii '58-'75, când s-a pensionat. Blondă, cu ochi negri, înaltă și subțire ca o liană, era foarte decorativă și regizorii mizau mult pe asta. Dar actrița aducea pe lângă aceste calități și multă sensibilitate, dublată uneori de gingășie și discreție, ca în Adela din "Sfântul Mitică Blajinu", alteori de răceală și sarcasm ca-n Wanda din "Gaițele" (piesă în care a jucat și rolul Zoia, la a doua variantă, în 1975). Lucidă și distanțată de personaje, le contura cu finețe și eleganță; o actriță "cu stil". A jucat rolul reginei din "Don Carlos", Lady Dorothée-India în "Invitație la castel", pe tulburătoarea Ana din "Omul cu mârtoaga", pe sumbra Abigail din "Diavolul la Boston", pe spirituala Augusta din "Sexul și neantul" și altele, multe.

De neuitat mi se pare a fi rămas în Rosalinda din "Cum vă place" de Shakespeare, unde – se știe – mai bine de jumătate din piesă personajul joacă travestit; iar actrița putea fi luată drept un bărbat tânăr și frumos, grație calităților sale nu numai fizice, repet.

După moartea maestrului, pe care l-a îngrijit și răsfățat până la sfârșit, trăiește la București unde, de fapt, și-a început cariera, încă din anul 1949.

Mircea Constantinescu-Govora a venit la Constanța în 1958, după 2 ani de la absolvirea studiilor, timp în care a jucat pe scena Naționalului bucureștean, la Ploiești și Galați. Cu o

întrerupere de 3 ani, a rămas aici până în 1972, când s-a transferat în Capitală.

Un actor cu totul și cu totul deosebit, putând interpreta personaje aflate la antipodi ca, de exemplu, acel insinuant și malefic călugăr Domingo din “Don Carlos”, în aceeași perioadă cu umilul Fărâmiță din “Băiat bun, dar... cu lipsuri”. Marele său talent, dublat de o tot atâta de mare inteligență l-au ajutat să abordeze, fără trac, toate personajele cu care s-a întâlnit, în principal de comedie, clasică și contemporană. Avea un umor duios – de cele mai multe ori – care trăda o inimă bună și îngăduitoare: Bergamin (“Romanțioșii”), Mitică (“Sfântul Mitică Blajinu”). Nu pot uita câtă distincție a decăderii a adus în rolul Baronului din “Azilul de noapte”, spectacol memorabil a cărui regie a semnat-o Marietta Sadova. Dar nu-l pot uita nici în inspectorul Grandin, reușind – în limitele și cadrul comediei polițiste de cea mai bună calitate (“Papagalița și Curcanul”) – să pară un polițist fioros și temut, mască în spatele căreia i se citea cumsecădenia.

Era mare amator de taclale și anecdote, volubil, cald și bun, plin de umor dar sărindu-i repede țandăra. Slab și înalt, cu fața tipică a suferindului de ulcer, avea un glas hârâit, defect totdeauna convertit în folosul personajului. Ca spectator – o candoare și ingenuitate de copil. Știam că se află în sală pentru că râdea mai tare și mai îndelung decât toți.

Nu și-a putut aduce familia aici deși s-a luptat pentru asta. În consecință, a făcut ani în șir istovitoare navetă București-Constanța. A făcut și închisoare, pentru că nu putea din leafă să-și plătească permanent un abonament C.F.R. uneori călătorind pe “blat”. A jucat adus în zeghe, urmare a demersurilor teatrului care – dorind să-l scoată de acolo fie și numai pentru câteva ceasuri – a invocat faptul că i s-a dat peste cap întregul program, timp de două săptămâni, ceea ce era adevărat. Ulterior am aflat că arestarea lui fusese ambiția unui procuror, ce venea la teatru, îl aplauda dar îi suporta greu ironia.

A fost un cunoscut, foarte apreciat și căutat actor de film. ("Mingea", "Așa s-a născut legenda" ș.a.). Cu talentul, fizionomia și mobilitatea feței lui și cu siguranța pe care i-o dădea inteligența, nici nu e de mirare că a pus în lumină fațetele numeroase și atât de diferite ale multelor personaje pe care le-a creat.

A făcut asistență de regie artistică pentru mai multe spectacole și a semnat chiar regia "Noptii furtunoase", varianta '69.

A fost distins cu un important premiu de interpretare la Concursul Național de teatru, 1971, pentru o bijuterie de rol realizat în comedia scurtă a lui Paul Everac "Cafea ness cu aproximații". Dovedind că poate aborda, cu dezinvoltură și intuiție fină, și umorul absurd.

A murit fulgerător la București, puțină vreme după plecarea de la Constanța, înainte – cred – de a fi împlinit 50 de ani. În noaptea aceea câinele său Ben, dus de mai bine de 2 ani la Govora, a urlat neîntrerupt fără a putea fi potolit de cineva. Era un câine mare, negru, lăptos și frumos pe care Mircea îl iubea teribil de mult și care devenise în anii aceia un fel de mascotă a teatrului nostru. (Apare și în câteva fotografii). Mormântul acestui minunat actor, dispărut în plină tinerețe, se află la Govora, de unde mi se pare că era originar.

Bergi (Bebe) Diradurian, constănțean de loc, un actor cu zâmbet permanent, masiv, impunător, căruia toți îi spuneam "baronul". A jucat în câteva dintre spectacolele montate între anii '58-'63, roluri de mică întindere, realizând personaje ce trebuia să atragă atenția prin aerul de "om greu". De exemplu: Comandantul navei-amiral ("Sfârșitul escadrei") sau Președintele clubului ("Centrul înaintaș a murit în zori") ș.a.

A făcut asistență de regie la nu mai puțin de 9 spectacole (alături de regizorii Sică Alexandrescu, Val Mugar, Const. Dinischiotu, Petru Mihail), ceea ce a constituit un preludiv fericit pentru regia de platou, pe care cu calmul extraordinar și spiritul

său de ordine a făcut-o în Televiziunea Națională până la pensionare.

În aceeași perioadă, fără însă a-și putea pune în valoare calitățile – nu puține – a evoluat pe scena constănțeană tânărul actor **Mircea Ionescu**. Era foarte chipeș și emana forță; mi s-a părut sobru în relațiile cu toată lumea. A jucat în feeria “Înșir-te mărgărite” (Zorilă), în “Vlaicu-Vodă” (Pârcălabul curții), în “Cum vă place” (Jacques de Bois) și în alte câteva, mereu roluri mici dar pe care le făcea frumos.

Amintirea unui talent autentic, cu vădită vocație pentru dramă, a lăsat actrița **Fana Geică**, evoluând aici între anii ‘59-’63 în “Speranța” (Roza), “Ecou îndepărtat” (Olga), “Celebrul 702” (Diana) ș.a. A realizat o cuceritoare Celia în “Cum vă place”, evitând ingenuitatea cu orice preț.

Avea un glas foarte plăcut de contraltă, profund și învăluitor. Citea mult și faptul se vedea atât în scenă cât și în afara acesteia. Plecare ei precipitată, la numai trei stagioni după venire, eu am considerat-o o pierdere pentru colectivul constănțean, în care se încadra armonios, prin date artistice mai rar întâlnite.

Constantin Dinischiotu a fost un regizor artistic care și-a pus puternic pecetea pe viața acestui teatru, în timpul celor 8 ani cât a montat spectacole pe scena pontică și cât, practic, l-a și condus, fiind șeful secției de Dramă-Comedie din cadrul complexului de care am vorbit. M-aș aventura chiar să spun că spiritul lui a fecundat atunci întreaga viață teatrală a județului, pentru că a montat spectacole cu mare desfășurare de forțe, la Teatrul “Fantasio” și a lucrat cu trupe de amatori bine constituite, în mai toate orașele mari din jurul Constanței. Evoc fără temeri această muncă titanică cu amatorii, pentru că ea ține de organizarea așezămintelor culturale, întemeiate încă din secolul trecut de mari învățați ai neamului și nicidecum de hotărâri și decizii comuniste. Că repertoriile acestor formații, ca și cele ale teatrelor de altfel, erau mai mult sau mai puțin alterate de sistemul totalitar, aceasta e altă poveste. Faptul că neprofesioniști

de artă însă se simțeau atrași de ea și găseau pe cineva să-i îndrume, nu putea fi decât de folos lor și societății, în general. Se crea, și pe acest canal, un interes pentru teatru. Oamenii – mai ales cei tineri – își puteau revărsa preaplinul energiei și sentimentelor și altfel decât în distracții de discotecă, finalizate acum prea des cu violuri și omoruri...

Am în față lista titlurilor montate de el în cei 8 ani și-mi dau seama că în medie a realizat 4 spectacole pe stagii. Este o cifră record, imposibil de asociat cu alte nume de regizori, nu însă și cu cel al lui Const. Dinischiotu. Avea o energie uriașă care se revărsa – nu fără a crea tensiuni nervoase – în toate sectoarele de activitate. La ora 7 dimineața, oră considerată de către artiști “a tăietorilor de lemne”, era prezent în instituție, începându-și lucrul, de regulă, cu pictorii scenografi, convocați pentru a discuta schițele de decor și costume pentru viitorul spectacol; soluționa chestiunile administrative, purta convorbirile telefonice cu autorii și colaboratorii din alte orașe. Făcea apoi un control la ateliere, pentru spectacolul în curs de pregătire, însoțit sau nu de asistent, șef de producție etc. și la 10 fix începea repetiția, în foaier sau la scenă, după cum cerea stadiul pregătirii dar și după cum puteau fi folosite spațiile de joc, distribuirea acestora făcându-se între teatrele dramatic, liric și orchestra simfonică, după un algoritm complicat și sever care prelungea timpul de pregătire al spectacolelor și crea mare nervozitate și poticneli în fluxul lor.

A “ridicat în picioare” nu mai puțin de 27 de spectacole, dintre care trei vodeviluri în colaborare cu Teatrul “Fantasio”: “Chirița în provincie”, “Iubesc, iubesc” și “Pălăria florentină”, primul dintre acestea, cu Constantin Guțu în travesti, constituind una dintre marile glorii ale artei scenice constănțene.

A fost foarte preocupat de atragerea spectatorilor tineri spre teatru, prin problematică și titluri care să-i intereseze. “Scrisori de dragoste”, “Cred în tine”, “Băiat bun dar... cu lipsuri”, “Săgeata năzdrăvană”, “Fiicele”, “Este vinovată Corina?”,

“Tubesc pe al 7-lea” și altele au vorbit adolescenților despre dragoste, prietenie, integritate, răspundere, relații cu adulții și alte multe lucruri care îi interesau, într-un limbaj artistic simplu și frumos, pedălând între umor, lirism și dramă, totdeauna jucate într-un ritm foarte alert, în principal de cei mai tineri actori ai teatrului. Nu știu dacă pentru acest motiv veneau atunci tinerii spectatori la teatru dar veneau; și din discuțiile cu ei înțelegeam întotdeauna cât de puternic sensibilizator și corectiv era impactul lor cu arta scenică.

Mai presus de tot ceea ce a făcut, emblematic pentru Const. Dinischiotu la Constanța, rămâne spectacolul cu drama istorică “Io Mircea Voievod”, prezentată în premieră absolută la 20 mai 1966, cu Sandu Simioncă în rolul titular. Piesa, comandată de teatrul constănțean, a fost scrisă de Dan Tărchilă, având sobrietate, concentrare și o mare tensiune dramatică. Beneficiind de contribuția foarte talentatului scenograf Ion Ipser, care a creat un decor monumental din doar câteva elemente (tronul voievodal splendid sculptat de Veniamin Mârza și câteva arcade), regizorul i-a obligat pe actori să evolueze într-un spațiu enorm, impunându-le eleganță și o anumită măreție, neostentativă însă. Și, mai ales, le-a temperat retorica, atât de obișnuită în teatrul istoric românesc, fructificând astfel și mesajul estetic de modernitate al piesei.

Spectacolul a fost mai mult decât un succes, un veritabil triumf. S-a jucat de sute de ori, a fost preluat și transmis de posturile de radio și televiziune, a făcut zeci de turnee și deplasări. S-a jucat de mai multe ori în București, la Sala Palatului... Pentru prima dată, după mai bine de 20 de ani, se pronunța răspicat pe scenă cuvântul “român”, fără teama acuzelor de închistare naționalistă; nu cu emfază ci cu durerea și tristețea cu care spectatorii acelor decenii trăiseră interdicția... Nu e de mirare că a mers atât de sigur la inima oamenilor.

Dar Constantin Dinischiotu a mai montat aici și alte spectacole de referință: “Don Carlos” de Schiller, “Fântâna

turmelor” de Lope de Vega, “Don Juan” de Molière, “Doi pe un balansoar” de Gibbson, “Fii cuminte, Cristofor!” de Baranga, “Paharul cu apă” de Scribe ș.a. Se angaja cu entuziasm în lansarea de noi titluri, cu toate multele riscuri pe care faptul le implica. (7 dintre piesele montate la Constanța au fost premiere absolute sau pe țară). Având o solidă pregătire filologică, putea discuta îndelung și folositor cu autorii și traducătorii. Nu s-a dat în lături niciodată de la spectacolele cele mai grele, cu distribuții mari, cu figurație numeroasă, stăpânind foarte bine știința și autoritatea mișcării sau ciocnirii de grupuri mari în scenă.

A fost director al câtorva teatre din țară (înainte și după plecarea din Constanța), a montat zeci de spectacole pe mai toate scenele, călătorind nebosit pe distanțe foarte lungi, în decursul aceleiași săptămâni.

A colaborat cu postul național de radio unde, printre altele, a realizat în două rânduri (la distanță de aproximativ un deceniu), un profil al teatrului constănțean și un portret radiofonic al actriței Ileana Ploscaru.

Febus Ștefănescu, un tânăr și original pictor scenograf, care a stat la Constanța între '58-'65, realizând în acest răstimp câteva montări – nu multe dar deosebit de frumoase – dintre care aș cita în primul rând “Don Carlos” de Schiller și apoi “Înșir-te mărgărite” de Victor Eftimiu. Aveau scenografiile acestea atâta artă încorporată în decoruri și costume, atâta migăloasă muncă și răbdare, încât păreau în sine opere de artă, mai ales puse în valoare de luminile pe care tot el le “făcea”. Ani de zile ne-am desfătat privind fotografiile color, pline de poezie și atmosferă, din aceste spectacole, care, înrămate, împodobeau încăperile teatrului... A mai montat aici “Ecou îndepărtat”, “Celebrul 702”, “Iubesc, iubesc” și câteva spectacole de păpuși. Știa să folosească amănuntul scenografic cu extraordinar de multă artă și meșteșug; era meticolos documentat când trecea la munca de creație. A plecat de aici, în anul '65, la Teatrul din Sibiu.

Una dintre cele mai îndelungate și neobosite vieți artistice din câte am întâlnit trăiește **Alexandru (Alec) Mereuță**. A venit la Constanța în anul 1960, după ce – timp de 8 ani de la absolvirea studiilor – a jucat în București și Bârlad, fiind câțiva ani și directorul Teatrului “V.I. Popa” din acest oraș. La Constanța, Alec Mereuță a realizat o impresionantă galerie de personaje, cu precădere bătrâni plini de pitoresc și sensibilitate, sfătoși și înțelepți, blajini, sentimentali și calzi. Mi-e destul să-i chem din memorie pe Procopie Colauzo, rol pe care l-a jucat alternativ cu Constantin Morțun, Marcel Anghelescu și Costel Rădulescu în vestita piesă grecească “Papa se lustruiește”; sau pe Ianke, fabulosul, scăpărătorul Ianke, pe care și-au încercat puterile unii dintre cei mai mari actori români, în ultimii 60 de ani; sau pe conu’ Grigore, învățătorul de țară ce-și duce cu atâta demnitate crucea apostolatului și a sărăciei (“Mușcata din fereastră”); sau pe Bergamin din “Romanțioșii” ori meșterul Udrea din “Băieții veseli”. A jucat și pe Nae Ipingescu din “O noapte furtunoasă” și pe Georges din “Gaițele” ș.a., ș.a. Sunt acestea roluri dintre cele mai râvnite pentru că sunt bine construite de autorii lor. De la actor la actor imaginea lor diferă însă, pentru că actorul este un demiurg care dă viață din viața lui, pentru a învia din vorbe o fantoșă, ce-i va purta însemnele, făcând-o unică. Publicul e încântat să ia contact cu aceste mereu alte fețe ale aceluiași personaj, pentru că fiecare îi deschide noi piste de meditație. Iar elogiul pe care pot să i-l aduc lui Alec este acela că “copiii” lui n-au semănat cu niciunul dintre cei care i-au precedat, deși sunt personaje întâlnite extrem de des în câmpul teatral, ori jucate simultan de mai mulți actori, în același teatru.

Pentru a afirma că Alec este un actor înzestrat cu talent și cu mare plăcere de a juca, iubindu-și personajele ca pe propriile-i progenituri, nu trebuie să fac neapărat apel la mamuții de care am vorbit. E destul să amintesc – din numărul imens – câteva roluri secundare sau de-a dreptul mici, ca Ilie din “Tache, Ianke și Cadâr”, Ferapont din “Trei surori”, Fărămiță din “Băiat

bun dar... cu lipsuri”, Tacu din “Adam și Eva” ca să fac să se înțeleagă că nu a trecut ușor peste nici unul, că nu l-a ignorat sau neglijat, învăluindu-și toate personajele în umanitatea sa caldă și făcându-le de neuitat mai ales pe această cale.

Un moldovean cu inima largă, vibrând neostenit pentru toți și tot ceea ce îl înconjoară; un actor care la vârsta septuagenară călărește distanțele pe calul de tinichea, pentru a face – încă! – regie de teatru cu toți acei neprofesioniști care iubesc această artă. De altfel, regia l-a preocupat neîncetat, pe tot parcursul îndelungatei sale cariere, “îndrumându-i” pe amatori – copii și adulți – nu doar către realizarea unor spectacole ci, mai ales, către o mare iubire pentru scenă, pentru teatru.

A făcut de mai multe ori asistență de regie în teatru și a semnat punerea în scenă a comediei sentimentale “Mușcata din fereastră” despre al cărei succes am vorbit.

Ioana (Jeni) Florescu a jucat aici începând cu anul 1960, după ce câțiva ani buni (din 1945), desfășurase activitate la teatrele naționale din București și Craiova și pe scenele din Brașov, Pitești, Bârlad, Galați. Era ceea ce se numește în limbaj teatral o cochetă, păstrând datele acestui tip de actriță, mult după ieșirea din tinerețe. O văzusem jucând prin anii '50, când atrăgea atenția întregii săli, în primul rând cu ochii săi vii, negri, sclipitori și un glas ușor nazalizat și prețios prin care trimitea răsfături și unduiri de felină. Era “picantă” sau – folosind un termen la modă acum – foarte sexy; avea umor și un remarcabil temperament scenic.

A jucat-o pe Mița Baston din “D’ale carnavalului” (sub îndrumarea maestrului Val Murgu), fără a-și lăsa personajul să alunece în vulgaritate și cabotinism, tentație căreia i se rezistă greu, atunci când faptul asigură un succes mai mare. În aceiași ani, de altfel, o juca și pe Celia, personaj delicat, plin de armonie și lirism din “Cum vă place” de Shakespeare. Dar a mai jucat în multe alte roluri, în principal de comedie: “Siciliana” (Jeni Valsamache), “Adam și Eva” (Cabaniera), “Sfântul Mitică

Blajinu” (Frosa); a jucat un personaj încadrat perfect în atmosfera de mare distincție a spectacolului “Invitație la castel” (Mama Isabellei) dar și pe baba Safta din “Tache, Ianke și Cadâr”.

Era veselă și comunicativă, cu un surâs permanent care-i lumina toată figura. A murit în 1998, la Ploiești, în mijlocul familiei sale – fiică și două nepoate – pe care le crescuse și le adora și de care era tare mândră.

Al. Critico, unul dintre marii actori români ai perioadei interbelice, cunoscut de publicul din întreaga țară, prezent câteva decenii în distribuțiile teatrelor bucureștene, a venit – după pensionare – la Constanța, unde a jucat timp de o stagiune, ca angajat al Teatrului Dramatic, (1961-1962). De fapt colaborarea lui cu acest teatru începuse încă din 1960, când, după epuizarea ciclului de spectacole convenit cu George Vraca, a intrat în rolul lui Vlaicu, jucându-l alternativ cu George Popa Mijea.

Era firav și vlăguit – parcă – la ora aceea, înlocuind însă fericit forța personajului cu un aer de profundă și tristă meditație, ce-l făcea pe domnitor la fel de tulburător dar în alt mod.

A mai jucat în Verșinin din “Trei surori”, părând a fi decupat aievea dintr-un univers cehovian. Și a mai jucat în Filip al II-lea din “Don Carlos” de Schiller, unde a adus nu doar suflul tiraniei hispanice din evul de mijloc ci și tristețea unui bărbat trăind frustrările senectuții.

Mi-a lăsat amintirea unuia dintre oamenii cei mai sobri pe care i-am cunoscut.

Dem. Hagiac a venit în colectivul constănțean, nu știu din ce teatru, în stagiunea '61-'62, rămânând aici până în '66, când s-a retras. Cred că pensionar era mai de mult.

Nu era prea înalt dar era masiv și avea o ținută țațoșă, care-i dădea un aer de aroganță și agresivitate. Când, la toate astea, se adăuga și vocea de bas, mare, puternică, aspră, cavernoasă uneori, inducea sentimentul de teamă și respect cu care suntem obișnuiți să înfruntăm forța.

Mi-l amintesc în parabola “Centrul înaintaș a murit în zori”

de Agustino Cuzzani, jucând cu o "greutate" ce parcă făcea să trosnească scena sub el, pe Ennesimo Lupus, magnatul care cumpăraseră cu bani mulți (ca pe o marfă de preț) și-i ținea închiși ca într-o colivie, pe cel mai mare fotbalist, cel mai mare savant, cea mai mare balerină etc. intenționând să facă cu ei experiențe genetice. Apariția lui stârnea o feroare a sălii, venind din furie abia reținută.

Uneori, marea autoritate a actorului, transferată în registrul benefic, se transfigura fericit, ca în cazul călugărului Sofronie din "Io, Mircea Voievod", care în anumite momente trebuia să aibă ascendent asupra Domnitorului. A mai jucat pe temutul Duce de Alba în "Don Carlos", pe Baptista în "Femeia îndărătnică", Kulâghin în "Trei surori", Craiul Buzdugan în basmul cult "Săgeata năzdrăvană" semnat de scriitoarea constănțeană Victoria Gavrilescu.

Ileana Ploscaru s-a angajat prin concurs la Constanța în anul 1961, zece ani după debutul la Naționalul din Cluj, oraș în care și-a făcut și studiile. Avea "în spate" câteva succese răsunătoare; Hangița lui Goldoni, Ofelia lui Shakespeare, Ciocârlia lui Anouilh, Elisa lui Shaw sunt câteva dintre acestea.

O consider pe Ileana Ploscaru unul dintre cele mai robuste talente ale teatrului românesc din a doua jumătate a secolului XX și mă hazardez să fac această temerară afirmație având sub ochi kilometrica fișă de creație a actriței iar în amintire simfonia infinită de tonuri și imagini cu care și-a immortalizat personajele.

Dar când am spus "robust" nu am avut în vedere doar asta. Ca dintr-o matrice misterioasă, cu dimensiuni incomensurabile, au țâșnit la viață, pline de forță și adevăr, toate acele fantasma care au rămas și cred că vor rămâne vii, estompând cu timpul actrița și supraviețuindu-i; cel puțin atât cât va dura memoria celor ce au avut șansa să se întâlnească cu ele...Nu este puțin lucru dacă ne gândim că personajele se înfiripă și trăiesc doar devorându-și părintele-actor care, generos, le insuflă viață din

sufletul său mare chiar dacă nu nemuritor, dar perpetuat prin acești copii ai săi.

Între Irina, sora cea mică și pură din “Trei surori” de Cehov ori Laurencia, țărăncuța plină de curaj și temperament din “Fântâna turmelor” de Lope de Vega și marile roluri din universul antic – Hecuba (Euripide), Andromaca (Racine); între fetița Manuela (“Fiicele”- Sidonia Drăgăsanu) și Aurelie, nebuna din Chaillot (Giraudoux), între neîmblânzita scorpie Catarina (Shakespeare) și Ellida Wangel, femeia ce năzuiește frenetic spre nesfârșitele întinderi albastre ale mării (Ibsen), se desfășoară un câmp imens de caractere și temperamente, neasemănându-se deloc, unul cu altul. Un câmp în care au răsărit și-au trăit îndelung, Anne, regina aparent ingenuă din “Paharul cu apă” de Scribe și năbădăioasa Doamnă Quickly din “Nevestele vesele din Windsor” de Shakespeare; aiurita doamnă Bliss (Noël Coward) dar și profunda și nefericita Anna Christie (O’Neill); temuta și energica directoare de teatru Alexandra din “Travesti” de Aurel Baranga dar și șturlubatica secretară Alice Postic din “Papagalița și curcanul” de Roberth Thomas, și încă multe-multe.

O revărsare gălgâitoare de talent și tragic și comic, o plăcere și o bucurie aproape viscerală de a juca, de a “se juca” cu copiii ei, înconjurându-i cu dragoste și cu umorul foarte dens și bogat nuanțat cu care a înzestrat-o natura pe această extraordinară actriță, întruchiparea însăși a hărniciei, vreme de 50 de ani. Niciodată plictisită, niciodată obosită; puțină la trup dar cu un psihic ce a ajutat-o mereu să meargă drept la țintă, cu echilibru aparent. Cu o mare personalitate scenică și-a iubit cu fanatism profesia și a respectat-o ca pe o religie. Nu m-am mirat deloc văzând-o de curând interpretând, cu dezinvoltură, 7 roluri diferite în același spectacol, “Un bărbat și mai multe femei”. În urmă cu patru decenii, o văzusem jucând cu mare haz și autenticitate, o fetiță de 14 ani (actrița având în jur de 30), pentru ca în altă seară să dea viață unei alte fete, de astă-dată de 18 ani,

profundă, vulnerabilă și tristă. Iar între ele, în decursul aceleiași săptămâni, jucând o regină și o colhoznică mulgătoare, ambele cu umor și formidabilă autenticitate.

E greu, foarte greu, să descrii arta unui actor. Ea se refuză cuvintelor pentru că nu are loc în ele. Dar cu riscul de a o sărăci, trebuie să surprindem – noi, contemporanii – câte ceva din ceea ce are ea mai de preț, pentru a transmite urmașilor măcar respectul pe care l-a trezit în noi... Ar merita această mare risipă de scăpărător talent, fie și numai un film documentar! Pare că nu am trăi însă în mirifica eră a computerelor, ce curând ne vor citi și gândurile... Așadar, posteritatea va ști câte ceva despre Ileana Ploscaru poate doar numărându-i premiile și măsurând vag cu ele dimensiunile talentului său: Premiul la Gala națională a recitalurilor dramatice (1972 – “Nu, eu nu regret nimic”), Premiul la Concursul Național de teatru (1971 – “Cine ești tu?”), Premiul A.T.M. pentru rolul Hecuba și 30 de ani de carieră – 1981. Și încă multe, altele.

A fost director artistic al teatrului între anii 1998-2000.

A fost profesoară de arta actorului pentru prima promoție de actori a Universității “Hyperion”. Toți studenții săi sunt astăzi actori ai teatrelor constănțene sau ai altor teatre din țară. Atât cât mai apare în spectacole, actrița se întâlnește adeseori cu aceștia, ca parteneri, faptul constituind pentru ei încă una dintre marile șanse.

Romel Stănciugel a venit la Constanța tot în anul 1961, de la Botoșani, unde jucase timp de două stagii, după absolvire, roluri principale: Higgins (“Pygmalion” de Shaw), Petrucchio (“Femeia îndărătnică” de Shakespeare), Tipătescu (“O scrisoare pierdută” de Caragiale). A rămas în acest teatru până la moarte, cu excepția a două sau trei stagii în care s-a aflat pe statele Teatrului Liric, jucând însă și în această condiție la Teatrul Dramatic.

A fost una dintre cele mai puternice individualități artistice care s-au afirmat pe scena noastră, realizând personaje

emblematică din dramaturgia națională și universală, în tonalități și variație de nuanțe care le-au făcut unice și de neuitat.

Fizic foarte plăcut – blond cu ochi albaștri – o prestanță scenică ieșită din comun, eleganță a mișcărilor, un glas frumos, metalic, cu resurse mari și surprinzătoare, o desăvârșită stăpânire a tehnicii vorbirii și respirației, împreună cu o mare inteligență scenică l-au ajutat să dea viață unor personaje strălucite: Horațiu (“Fântâna Blanduziei” – Alecsandri), Ovidius (“Ovidius” – G. Sălceanu), Voievodul Basarab (“Croitorii cei mari din Valahia” – Al.T. Popescu), Regele Carol (“Credința” – I. Coja), Ulise (“Nu va fi război în Troia” – Giraudoux), Satin (“Azilul de noapte” – Gorki), Mat (“Anna Christie” – O’Neill) ș.a., ș.a.

Deși în teatru, mai mult decât în cinematografie, se realizează foarte greu rolurile de gemeni, Romel a creat în două spectacole (la interval de o stagiune), două perechi de gemeni: în “Invitație la castel” de Anouilh (Horace – Frédéric) și în “Puricele în ureche” de Feydeau (Chandbise – Poche). Cu extraordinară artă a amănuntului i-a făcut și să semene și să se diferențieze doar din imponderabile, refuzând orice artificiu, orice îngroșare, orice vulgarizare.

A știut să facă din rolurile episodice adevărate bijuterii care – în momentul apariției pe scenă – umbreau cu strălucirea lor totul în jur. Așa mi-l amintesc în Jobe (“Orfeu în infern” – T. Williams) dar mai ales în Marchizul de Posa (“Don Carlos” – Schiller), al cărui celebru monolog îl rostea frizând perfecțiunea.

Era un mare iubitor de poezie (îndeosebi eminesciană) și un recitator neîntrecut, cu un simț special al nuanțării și dozării. De altfel, la Festivalul Național de poezie “Eminescu”, ediția 1971, a fost premiat pentru recitalul “Eminescu, dragoste și durere de dragoste”.

A făcut cu unanim recunoscut talent, regia spectacolelor “Soacra cu trei nurori” (împreună cu Emil Sassu), “Mobilă și durere”, “Comedie de modă veche” și “Între etaje”, acesta – în care a și jucat rolul principal, fiindu-i cântecul de lebedă.

Era la zi cu informațiile de teatru, carte și film, manifestând mare interes și dovedind chiar calități pentru muzică. De altfel, la Teatrul Liric a jucat în “My Fair Lady”, “Nimfa litoralului”, “Logodnicul din lună”, realizându-l pe Higgins într-un mod cât se poate de englezesc.

Avea – în sensul cel mai bun – o extraordinară trufie a vocației, care-l determina să sară ca un arc, ori de câte ori se aducea atingere statutului nobil al actorului. Și se aducea deseori! Mi-l amintesc odată ieșind din sala în care comisia ideologică morfolea unul dintre spectacole ajuns în faza de premieră. A trântit ușa de-a răsunat întregul teatru și s-a dezlănțuit urlând și scăpărând flăcări albastre din ochi, spre noi, cei care așteptam pe lângă uși, verdictul: “Cine sunt ăștia, mă, care își vără mâna pân’ la cot în gâtul nostru? Și noi de ce tăcem, mă, de ce?”.

Când era supărat își rodea unghiile; era ușor irascibil și spunea cu franchețe și chiar cu duritate, oricui, orice gândea. Un mare, foarte mare actor, care a închis ochii la numai 47 de ani, după o suferință cumplită, tot într-o zi de ianuarie, a anului 1983.

Înmormântarea lui mi s-a înfipt în suflet ca una dintre cele mai dureroase ceremonii la care am participat și pe care nu o voi putea uita – sunt sigură – niciodată. Lucrurile s-au petrecut așa: fiind un mare actor, recunoscut ca atare de toată lumea – cu plăcere sau nu! – oficialii au hotărât să i se facă o ceremonie impunătoare la care aceștia – de la cel mai înalt nivel politic județean – urmau să participe, cu coroane, discursuri etc. Într-un fel, am zis toți că e o compensație, pentru că Romel nu avea rude. Dar comportarea lor a fost atât de ofensatoare pentru toată breasla și pentru publicul mult care îl admira, încât ani de zile nu ne-am vindecat de furie. Condiția impusă era să nu existe preot, colivă, slujbă și nici lumânări! (Prezente chiar și în ceremoniile necreștine!). Li s-au respectat întocmai indicațiile dar spre stupoarea tuturor, din aparatul politic nu s-a deranjat nimeni să vină. Urmarea a fost că, după o lungă așteptare, Jean

Ionescu, directorul teatrului, și-a citit discursul în curtea Casei mortuare, în fața unei impresionante mulțimi de oameni, după care autobuzul teatrului, devenit mașină mortuară, urmat de un cortegiu impunător de câteva zeci de turisme, au trecut prin fața teatrului, unde aștepta o altă mulțime de spectatori, îndreptându-se direct spre mormânt, unde rapid groparii au început să-și facă meseria... Era o zi însorită și geroasă de iarnă, cu aerul transparent prin care răzbăteau cu ecou de litanie loviturile de ciocan în cuiele sicriului. Le ascultam împietriți în tăcere și risipiți într-un cerc larg, destul de departe de groapă, când a izbucnit într-un plâns cu vorbe, ca de copil, pe atunci foarte tânărul actor Eugen Mazilu: "De ce îl băgăm în pământ ca pe un câine, mă? Fără o rugăciune, fără popă, fără lumânări? De ce?" Era aproape de mine dar nu-i puteam spune că în seara precedentă câteva colege din teatru organizaseră elementarul ceremonial creștinesc. Simțeam un cazan de ură în sufletul lui și al fiecăruia, când, brusc, mi-am adus aminte că citisem de curând un studiu care pretindea că, odată create de actor, personajele sale devin entități independente, mișcându-se în virtutea unei autonomii (idee apropiată și lui Pirandello, de altfel). Ei, bine, studiul afirma că la moartea actorului – tată, copiii săi, personajele, se prezintă înconjurându-l cu dragostea și durerea lor. Și m-am calmat zicându-mi că în jurul gropii lui Romel, mult mai aproape de el decât noi, se aflau atunci, voievozi, poeți, regi, conți, marchizi... A avea deci o invizibilă și impunătoare gardă de onoare, creată prin forța demiurgică a artei sale. De altfel, eram atât de împrăstiați în cimitir, atât de copleșiți și debusolați, încât nici ropotul de aplauze care însoțește, după tradiție, ca un suprem omagiu, coborârea în mormânt a oricărui actor, n-am fost în stare să-l relizăm...

Între anii '62-'68 a jucat pe scena constănțeană **Emil Iencec**, câteva roluri nu foarte consistente dar care cereau o prezență fizică impunătoare, cum o avea acest actor: generalul Stasino ("Papa se lustruiește"), Gremio ("Femeia îndărătnică"),

Profesorul (“Febre”), Profesorul (“Salonul 42”), Directorul editurii Jullimard (“Sexul și neantul”) ș.a.

Mai jucase aici, în prima stagiune a teatrului, 1951, (numărându-se printre actorii fondatori), pe Tipătescu în spectacolul inaugural “Scrisoarea pierdută” și pe colonelul Hawstone în “Vocea Americii”.

Un om cu suflet bun; calm, discret și îngăduitor, permanent zâmbitor. Am fost uimită să aflu că la puțină vreme după plecarea de la Constanța a murit din cauza unei boli de inimă care nu era nouă.

Viorica Faina-Borza a venit la Constanța în 1962, după 5 ani de activitate bogată, desfășurată la Turda. Frumoasă și delicată, respira în scenă un aer de puritate care o făcea fermecătoare mai ales în rolurile de cochetă. A jucat mai cu seamă în comedie – clasică și contemporană – cultivând un umor discret, fără ostentație ori vulgaritate și etalând totdeauna o feminitate dulce, cuceritoare.

Eva din “Adam și Eva” de Baranga, Rosina din “Vilegiatura” de Goldoni, Myra din “Bliss – o familie trăsnită”, de Noël Coward, Lucia-Felicia din “Interesul general” de Baranga (o vădುವă cu mini-jupă neagră, găselniță regizorală ce a făcut mare vâlvă la vremea aceea! – 1972), D-na Page din “Nevestele vesele din Windsor” de Shakespeare, Colette din “Gaițele” de Al. Kirițescu sunt doar câteva dintre personajele lăsate amintire constanțenilor după plecarea la București, prin pensionare.

A jucat și în filme (“Vremea zăpezii”, “Diminețile unui băiat cuminte” ș.a.).

Dan Herdan. Actor foarte talentat, ambițios și harnic, care a jucat din anul 1963, când a venit la Constanța și până prin anii ‘73-’74, când a plecat în Israel, un număr impresionant de roluri, dintre cele mai importante ale dramaturgiei universale.

A fost detașat pentru o bucată de vreme la Teatrul Bulandra din București, unde a jucat în spectacolul “Strigoii”. De altfel, trebuie să spun că pentru personajele lui Ibsen avea o aplecare

Ionescu, directorul teatrului, și-a citit discursul în curtea Casei mortuare, în fața unei impresionante mulțimi de oameni, după care autobuzul teatrului, devenit mașină mortuară, urmat de un cortegiu impunător de câteva zeci de turisme, au trecut prin fața teatrului, unde aștepta o altă mulțime de spectatori, îndreptându-se direct spre mormânt, unde rapid groparii au început să-și facă meseria... Era o zi însorită și geroasă de iarnă, cu aerul transparent prin care răzbăteau cu ecou de litanie loviturile de ciocan în cuiele sicriului. Le ascultam împietriți în tăcere și risipiți într-un cerc larg, destul de departe de groapă, când a izbucnit într-un plâns cu vorbe, ca de copil, pe atunci foarte tânărul actor Eugen Mazilu: "De ce îl băgăm în pământ ca pe un câine, mă? Fără o rugăciune, fără popă, fără lumânări? De ce?" Era aproape de mine dar nu-i puteam spune că în seara precedentă câteva colege din teatru organizaseră elementarul ceremonial creștinesc. Simțeam un cazan de ură în sufletul lui și al fiecăruia, când, brusc, mi-am adus aminte că citisem de curând un studiu care pretindea că, odată create de actor, personajele sale devin entități independente, mișcându-se în virtutea unei autonomii (idee apropiată și lui Pirandello, de altfel). Ei, bine, studiul afirma că la moartea actorului – tată, copiii săi, personajele, se prezintă înconjurându-l cu dragostea și durerea lor. Și m-am calmat zicându-mi că în jurul gropii lui Romel, mult mai aproape de el decât noi, se aflau atunci, voievozi, poeți, regi, conți, marchizi... Avea deci o invizibilă și impunătoare gardă de onoare, creată prin forța demiurgică a artei sale. De altfel, eram atât de împrăstiați în cimitir, atât de copleșiți și debusolați, încât nici ropotul de aplauze care însoțește, după tradiție, ca un suprem omagiu, coborârea în mormânt a oricărui actor, n-am fost în stare să-l relizăm...

Între anii '62-'68 a jucat pe scena constănțeană **Emil Iencec**, câteva roluri nu foarte consistente dar care cereau o prezență fizică impunătoare, cum o avea acest actor: generalul Stasino ("Papa se lustruiește"), Gremio ("Femeia îndărătnică"),

Profesorul ("Febre"), Profesorul ("Salonul 42"), Directorul editurii Jullimard ("Sexul și neantul") ș.a.

Mai jucase aici, în prima stagiune a teatrului, 1951, (numărându-se printre actorii fondatori), pe Tipătescu în spectacolul inaugural "Scrisoarea pierdută" și pe colonelul Hawstone în "Vocea Americii".

Un om cu suflet bun; calm, discret și îngăduitor, permanent zâmbitor. Am fost uimită să aflu că la puțină vreme după plecarea de la Constanța a murit din cauza unei boli de inimă care nu era nouă.

Viorica Faina-Borza a venit la Constanța în 1962, după 5 ani de activitate bogată, desfășurată la Turda. Frumoasă și delicată, respira în scenă un aer de puritate care o făcea fermecătoare mai ales în rolurile de cochetă. A jucat mai cu seamă în comedie – clasică și contemporană – cultivând un umor discret, fără ostentație ori vulgaritate și etalând totdeauna o feminitate dulce, cuceritoare.

Eva din "Adam și Eva" de Baranga, Rosina din "Vilegiatura" de Goldoni, Myra din "Bliss – o familie trăsnită", de Noël Coward, Lucia-Felicia din "Interesul general" de Baranga (o văduvă cu mini-jupă neagră, găselniță regizorală ce a făcut mare vâlvă la vremea aceea! – 1972), D-na Page din "Nevestele vesele din Windsor" de Shakespeare, Colette din "Gaițele" de Al. Kirițescu sunt doar câteva dintre personajele lăsate amintire constănțenilor după plecarea la București, prin pensionare.

A jucat și în filme ("Vremea zăpezii", "Diminețile unui băiat cuminte" ș.a.).

Dan Herdan. Actor foarte talentat, ambițios și harnic, care a jucat din anul 1963, când a venit la Constanța și până prin anii '73-'74, când a plecat în Israel, un număr impresionant de roluri, dintre cele mai importante ale dramaturgiei universale.

A fost detașat pentru o bucată de vreme la Teatrul Bulandra din București, unde a jucat în spectacolul "Strigoii". De altfel, trebuie să spun că pentru personajele lui Ibsen avea o aplecare

specială și, evident, date artistice care îl recomandau pentru ele. A fost cazul lui Rosmer din "Rosmersholm" și al Dr. Wangel din "Femeia mării", jucate la Constanța. Cu o inteligență scenică și un autocontrol mereu în alertă, a realizat personaje pe care nu mulți actori se încumetă să le abordeze sau nu totdeauna o fac cu succes. De exemplu: Henric al IV-lea, alambicatul personaj al lui Pirandello, Don Juan al lui Molière, Actorul din "Azilul de noapte" de Gorki, Jerry din "Doi pe un balansoar" de Gibbson ș.a. A jucat în tragediile "Medeea" (Egeu) și "Ifigenia în Taurida" (Oreste), ambele de Euripide. Dar a jucat cu mult succes și în comedii contemporane: "Adam și Eva" ori "Interesul general" de Baranga (în ambele spectacole rolurile principale, firește) sau în comedia lui Victor Eftimiu "Dansul milioanelor". Tot roluri principale de comedie a realizat în "Femeia îndărătnică" de Shakespeare (Petruccio) sau "Papa se lustruiește" de Spiros Melas (Iani), ori în "Vilegiatura" de Goldoni (Leonardo).

A realizat o galerie impunătoare de tipuri (în principal intelectuali) din piese de Lovinescu, Everac, Dorian. I-a ieșit cum nu se poate mai bine ipocritul Pater Francisc din "Io, Mircea Voievod".

De-o seriozitate exemplară în profesie și viață, nu s-a bucurat chiar de simpatia tuturor, mai ales datorită stilului său franc și ironic, în care aborda orice discuție. Apreciat însă a fost, de absolut toată lumea, la unison: public, critici, colegi.

Mă simt dator să fac toate aceste precizări pentru ca posteritatea să înțeleagă că Dan Herdan nu a plecat din România fiindcă nu ar fi avut condiții să se manifeste plenar, ori pentru că nu era prețuit. Și mai trebuie să adaug că nu "a rămas" în Israel cu ocazia vreunui dintre repetatele sale concedii petrecute acolo, ci a plecat pe baza unei cereri oficiale, aprobate (s-a zis atunci că din nebagare de seamă!).

Dureros pentru noi, contemporanii lui, este că, după o activitate prodigioasă, desfășurată pe durata unui deceniu pe

această scenă, în albumul omagial tipărit la a 25-a aniversare a teatrului numele său și nici vreo fotografie a lui nu apar nicăieri. Dar asta nu din vina celor care l-au tipărit. Cenzura și-a făcut atunci de cap, eliminând fără drept de comentariu (dintr-o tipăritură cu caracter statistic!), titluri de piese, nume de actori, regizori, scenografi... Culmea ironiei este că o parte dintre titluri au fost eliminate și pentru că, în anumiți ani, era prea multă dramaturgie sovietică în repertoriu!!?? În majoritatea cazurilor numele realizatorilor însă a fost anulat pentru că aceștia nu se mai aflau în țară, indiferent cu ce statut plecaseră.

În anii aceia au evoluat pe scena constănțeană o serie de tineri absolvenți care nu au stat aici mai mult de o stagiune sau două, în primul rând din motive de locuință dar și pentru că li s-au făcut oferte artistice mai avantajoase, la București sau în alte orașe.

Nici măcar nu aș putea spune care dintre ei au debutat în teatrul nostru și care au venit prin transfer, dat fiind că atunci era de neconceput să i se ofere unui debutant rolul principal dintr-o piesă, necum într-una introdusă în repertoriu pentru el! Așa ceva s-ar fi considerat o invitație la vedetism, făcută chiar de teatru și toată lumea trebuia să scuipe în sân pentru a se apăra de asta, statutul de vedetă fiind considerat un fel de lepră de care trebuia să ne păzim toți. Din această cauză activitatea teatrului însăși, caietele-program și cele omagiale trec foarte ușor peste momentul festiv și crucial din viața unui tânăr actor, de care uneori depinde mult întreaga lui carieră. Abia prin anii '85, mentalitatea s-a schimbat întrucâtva, momentul debutului fiind marcat printr-o prezentare (sau autoprezentare) a tânărului, în programul spectacolului, de regulă cu un rol care-i oferea șansa de a-și etala talentul și cunoștințele. Nu e mai puțin adevărat că unii regizori considerau primii ani din viața tânărului actor, ani de ucenicie; un fel de prelungire a studiului, ținându-i la periferia activității ca pe niște cai de rasă nărăvași ce își rodeau zăbala. Ei nu sunt pentru mine doar simple nume

încorporate într-un tabel statistic. De fiecare îmi aduc bine aminte chiar dacă a interpretat un rolisor sau două, cum s-a întâmplat din păcate cu mai mulți, chiar dacă nu au jucat nimic sau au înlocuit doar pe colegii plecați, în premiere anterioare venirii lor. S-au risipit cu toții spre alte zări, majoritatea realizându-se frumos. Ce păcat că nu aici!

Alexandru Manolescu, un tânăr slab, deșirat și frumos, apare pentru prima dată în rolul Sfarmă-Piatră din premiera absolută "Săgeata năzdrăvană". L-a mai jucat, vădind mare înclinație spre comedie, pe Nacu din "Adam și Eva" de Baranga. Și alte câteva roluri mici: Trompetistul ("N-avem centru înaintaș"), Curtis ("Femeia îndărătnică") după care s-a transferat, la încheierea unicei stagiuni în care a jucat aici, '63-'64.

Nicolae Nicolae absolvise institutul în '61 și a jucat la Constanța între '63-'66. Nu a realizat roluri puține (9) și nici toate lipsite de însemnătate: Thompson ("Paharul cu apă"), Iorgu Caragiale ("Hyperion"), Grumio ("Femeia îndărătnică"), Actorul ("Adam și Eva") etc. Dar cenușiul care învăluia totul în anii aceia i-a cuprins și pe acești tineri, trecători ca nălucile prin teatrul de la mare.

Panait Mihail, absolvent al insitutului, promoția '62-'63, a jucat la Constanța între '64-'66. Era înalt și emana forță; avea întotdeauna pe chip un început de râs și, în general, o perpetuă bună dispoziție. Mi-l amintesc în Chibici, prietenul care-i alunga totdeauna norii tristeții lui Eminescu ("Hyperion"), Nelu Păgubașu ("Contraspionaj total"), Arialdo ("Henric al IV-lea"). S-a transferat la București, nu știu în care teatru.

Tot cam pe atunci au realizat scenografii de valoare pentru multe dintre spectacolele constănțene, trei tineri pictori. Unul dintre aceștia, **Camillo Ossorovitz** ('61-'62) a creat decoruri foarte moderne și funcționale ("Cred în tine") și este autor al câtorva foarte frumoase afișe grafice.

Se intrase deja în zodia sărăciei așa încât pe **Aurel Florea** ('62-'66), mi-l amintesc făcând decoruri din mai nimic și

prefăcând la infinit costume. Era nu numai inventiv dar și foarte muncitor, supraveghind totul până la ultima consecință, în ateliere și pe scenă. Știa și putea nu numai să facă schițe dar – lucru nu prea obișnuit, să construiască singur un decor. “Fiicele”, “Paharul cu apă”, “Doi pe un balansoar” sunt câteva dintre decorurile care mi-au rămas în amintire, pentru ca atmosfera nordică creată în “Femeia mării” să mă tulbure cu nostalgia ei chiar și acum, după zeci de ani. Consider că s-a întrecut pe sine în “Henric al IV-lea” de Pirandello, alcătuind un décor deschis, format din câteva elemente doar, peste care se întindea la înălțime circularul imens, pictat integral și care reprezenta o cavalcadă nebună ce părea că-i va lua în copite pe spectatori. Senzația era copleșitoare, cum, de altfel, cerea și piesa.

Emil Moise crea scenografii foarte simple, foarte aerisite, dar trimitându-l pe spectator, prin elemente proprii, imponderabile către starea pe care spectacolul trebuia să i-o inculce. Remarcabil în acest sens, a fost decorul dramei “Este vinovată Corina?”, sugerând o instanță morală printr-un disc alb, imaculat – cercul conștiinței – plasat în mijlocul scenei (și pe care se desfășura procesul) – sub bolta înaltă azurie a circularului, având câteva scaune risipite în jur, pentru inculpați. Deosebit mi s-a părut și cadrul spectacolului “Anna Christie”. De altfel, trebuie să spun că teatrul constănțean a avut marea șansă de a lucra cu un număr mare de scenografi (unii iluștri) ca salariați sau colaboratori: M. Marosin, Jules Perahim, George Voinescu, Dan Jitianu, Mihai Tofan, Ion Ipser, Lucu Andreescu, Ion Popescu-Udriște și alți, care au contribuit – toți – la artisticitatea cadrului și aerul de mare modernitate pe care-l respirau multe dintre spectacolele noastre .

Sandu Simionică a venit în teatrul constănțean în anul 1964, la numai o stagiune după absolvire și a rămas aici până prin '77, fiind în răstimpul acesta una dintre cele mai puternice personalități artistice care și-a pus amprenta pe întreaga activitate a instituției. Predestinat, parcă, prin datele sale fizice și artistice,

să întruchipeze eroi, a realizat în premiera absolută a piesei "Io, Mircea Voievod" de Dan Tărchilă (1966), un memorabil voievod Mircea, cu care legendele orașului nostru îl confundă și acum. Înalt, puternic, mișcându-se dezinvolt și sigur, "umplea" scena dominând autoritar totul, chiar fără a apela la glasul puternic, limpede, tăios dar și catifelat cu care era înzestrat. Succesul răsunător al acestui spectacol, intrat în repertoriul celor mai multe teatre ale țării, preluat de radio și televiziune, reluat în anul 1972 și de teatrul nostru, într-o altă versiune scenică, i s-a datorat în cea mai mare măsură. Personajul său era nu numai viteazul voievod care timp de 32 de ani a stat "cu o ureche ațintită spre munți și alta spre Dunăre", ținând piept invaziei otomane; era înțeleptul strateg și om politic care a înțeles să recurgă la bătălii sângeroase numai atunci când celelalte căi erau epuizate; și mai era părintele bun și iubitor care pentru a obține pacea binefăcătoare "ca o ploaie de vară" pentru poporul său, își smulge, cu sfâșietoare regrete, de lângă el copila, căsătorind-o cu un sultan.

Într-o viziune contemporană lipsită de sforăieli patriotarde, cu o exemplară reținere și interiorizare, cu trimiteri spre sfere de meditație ce-l priveau ca voievod împovărat de misia istorică dar și ca om, Simionică a realizat atunci un model, întrecându-se pe sine. Este, probabil, motivul pentru care celelalte personaje istorice ale sale nu au mai făcut atâta vâlvă deși erau create cu mare talent: Răzvan ("Răzvan și Vidra"), Hâncu ("Săgetătorul"), Decebal ("Tropaeum Traiani"). A jucat personaje din antichitate, în viziune antică (Iason în "Medeea" de Euripide), dar și contemporană (Hector din "Nu va fi război în Troia" de Giraudoux). A interpretat și roluri de dramă din piese contemporane: Shannon ("Noaptea iguanei" de T. Williams), Dr. Colman ("Diavolul la Boston" de L. Feuchtwanger) ș.a. A jucat și comedie, cu mare impetuozitate: Straforel ("Românțioșii" de Ed. Rostand), Papură ("Sânziana și Pepelea" de Alecsandri), Carlos Homenides ("Puricele în ureche" de G. Faydeau).

A întruchipat cu mare autenticitate țărani: Micu ("Răsplata" de Ghiță Barbu), Visarion ("Marele soldat" de Dan Tărchilă); a realizat un cuceritor derbedeu pasionat, Vasca Pepel ("Azilul de noapte") dar și pe Eminescu ("Hyperion"); și, mai ales, un profund și de neuitat Arbenin, în "Mascarada" de Lermontov.

Actor de mare talent, a părăsit teatrul acesta în plenitudinea forței și a strălucirii, cu insatisfacția de a nu fi putut juca rolul Othello pe care îl dorea cu ardoare și pe care dăduse suficiente dovezi că l-ar fi putut interpreta bine. Dar nu lua nimeni în seamă opțiunile actorilor, mai ales la nivelul înalt al deciziilor...

A desfășurat activitate în Teatrul Național Timișoara, vreme îndelungată cu destul de multe succese chiar dacă fără ecoul celor de aici. Pe la jumătatea anilor '90, a murit într-un accident de mașină provocat de gheața multă a acelei ierni. Era ajunul Crăciunului și se întorcea zorit spre casă, cu fiica lui, pentru a împodobi bradul... Așa mi s-a relatat.

Venită aici odată cu soțul său, **Aurora Simionică** s-a acreditat publicului prin talent și seriozitate dar și printr-o aură de puritate în care-și învăluia personajele făcându-le deosebit de atrăgătoare, chiar și pe acelea aflate la polul opus inocenței. Așa s-a întâmplat cu atât de nefericita, în fond, cocotă Ani din "Când nu ne vede nimeni" de Thurzo Gabor. A jucat multe ingenuie de comedie, apelând pentru fiecare la alte resurse, de la comicul tâmp (Mathurine – "Don Juan"), la cel insinuant-parodic (Sylvette – "Romanțioșii"), la cel inteligent-satiric (Otilia – "Opinia publică"), trecând prin Abigail ("Paharul cu apă") ori Brigida ("Vilegiatura"). A fost o fermecătoare Isabelle în "Invitație la castel" de Anouilh și un la fel conte Irmski, rol jucat în travesti, în "Viforul" de Delavrancea.

A dat măsura întreagă a calităților sale actricești în câteva roluri de dramă, pe care le-a creat răscolitor: Adela din "Casa Bernardei Alba" de Garcia Lorca și mai ales Nina din "Mascarada" de Lermontov, rol cu care s-a identificat.

Am considerat atunci și mai cred și astăzi că plecarea soților Simionică a reprezentat o mare pierdere pentru teatrul din Constanța. Nici un actor nu putea aborda toată dramaturgia care îl interesa și faptul îi crea o stare de adâncă nemulțumire. Situația era aceeași însă în toată țara; repertoriile se alcătuiau peste tot pe baza acelorași antiteatrale criterii de care am vorbit; peregrinarea din trupă în trupă, cu toate costurile ei materiale și artistice, ar fi putut constitui, poate, o soluție – paliativ pentru ambițioșii doritori – spre cinstea lor! – să nu le scape, la fiecare vârstă rolurile potrivite. Dar pentru publicul obișnuit să vină regulat la “teatrul său” spre a-i aplauda pe “actorii săi”, odată plecați, aceștia se mutau în amintire, pentru că rar, foarte rar, un turneu din celălalt capăt al țării se abătea și pe aici.

Ana Mirena. Actriță de o factură cu totul specială, care nu se lasă subsumată niciunui tip sau categorie artistică. Înaltă, bine făcută, cu părul foarte bogat, blond-cenușiu, calmă, zâmbitoare și cu capul în nori, afișând un aer permanent de ușoară năuceală, Mirena este natura artistică cea mai ciudată și minunat-aiurită cu care m-am întâlnit în lunga mea viață de teatru. Lasă mereu impresia cum că este mai puternic ancorată într-un alt plan al gândirii și trăirii, decât acela în care este prezentă fizic. În viață faptul îi produce destule surprize; pe scenă îi dă un farmec aparte pe care regizorii au mizat.

Este caldă, prietenoasă și feminină, păstrându-se – orice s-ar întâmpla! – în hotarele unei urbanități, pentru care am invidiat-o. A jucat aproape goală în comedia “Sexul și neantul” de Thierry Maulnier, rolul unei stripteuze, la vremea când termenul nici nu era încă acreditat în limba română (1966) – dovadă că traducătorul a propus forma “striptiseuză”. Dar a interpretat-o fără pic de vulgaritate, stârnind râsul doar prin comicul de factură superioară pe care piesa îl propunea. Și la fel în Sorel (“Bliss” – N. Coward) sau în nebuna Josephine (“Nebuna din Chaillot” – Girandoux), ori în Melania din “Mobilă și durere” de T. Mazilu unde a dovedit o extraordinară

capacitate și suplețe de adaptare la rol. A jucat însă, de la tinerețe până la pensionare și roluri de dramă, cu lirism ca în “Hyperion” (Veronica) dar și cu accente de gravitate ca în “Gaițele” (Margareta) sau în “Omul în piele de șarpe” (Carol) ori în “Joc de pisici” (Gizela).

Un număr impresionant de fete tinere, pe care le-a portretizat cu multă imaginație și inteligență, stăruie încă în amintirea admiratorilor săi: Iulia (“Ovidius”), Charlotte (“Don Juan”), Ana (“Tache, Ianke și Cadâr”), Bolette (“Femeia mării”) etc., etc. A jucat, vădind un simț special pentru tragicul modern, în ambele variante ale piesei “Neînțelegerea” de Albert Camus: rolul Mariei în 1973 și pe cel al mamei în 1994. Eheu! Fugaces labuntur ani! Când mă gândesc că la venirea în teatru, Mirena era o fetiță cu părul împletit în două cozi aurii, care-i atârnav grele pe spate...

A fost coautoare, cu Agatha Nicolau, a spectacolelor de poezie montate chiar de cele două actrițe, la studio: “Hai la nouri de vânzare” și “De genul feminin”, ambele premiate la Gala Națională a recitalurilor... Ana Mirena a fost și a rămas o mare iubitoare de poezie și o minunată recitatoare.

Între 1964-1968, a devenit actor al teatrului constănțean **Paul Lavric**. Venea de la Brașov unde s-a și întors, jucând până la sfârșitul zilelor sale, survenit prematur ca în atâtea alte cazuri... Era foarte înalt, slab, cu fața plină de riduri și avea, în viață și pe scenă, un umor irestibil. A jucat cu aplomb comic pe Leborgne, scriitorul sechestrat de neastă și decretat mort pentru a-și obliga concetățenii la gesturi emfactice de recunoaștere a unei valori (închipuite) a acestuia. (“Sexul și neantul”). A mai jucat și pe Spătarul Sin din “Io, Mircea Voievod”, un monument viu de vitejie, pe blajinul Husein în “Geamandura”, pe Kostâliov în “Azilul de noapte”. L-a jucat și pe Creangă în drama “Hyperion”, producând senzație nu numai prin umor ci și prin aceea că publicul nu mai văzuse și nu și-l imagina pe humuleștean deșirat și fără burtă.

Nu știi de ce nu a rămas în colectiv. Se adaptase foarte bine

cu colegii care-l iubeau ca pe un izvor fermecat și nesecat de glume.

În același an, 1964, a venit la Constanța și **Emil Bârlădeanu**, după un deceniu de activitate desfășurată în teatrele din Reșița, Arad și Bârlad. Pe durată de aproape patru decenii, a fost una dintre marile forțe artistice ale scenei noastre, absentând din foarte puține distribuții. Practicând un stil comic foarte nuanțat, a realizat cu o cuceritoare sinceritate personaje pline de bonomie, duioase și tonice ca Părintele Ilie din “Mușcata din fereastră”, Tache (“Tache, Ianke și Cadâr”), Spiridon (“Mielul turbat”), Platonovici (“Bunica se mărită”). Dar și personaje al căror comic venea din luciditatea, distanțarea și aciditatea cu care le pune sub lupă, supradimensionând efectele comice, însă cu măsură și control riguros. Așa mi s-au părut a fi Nae Ipingescu (“O noapte furtunoasă”), Georges și Ianache Duduleanu (“Gaițele”), Canciano (“Bădăranii”), Stanbuliu (“Fii cuminte, Critofor!”), Cristinoiu (“Opinia publică”) ș.a., ș.a. Dar mai cu seamă extraordinarul Sile din “Mobilă și durere” de T. Mazilu, personaj monumental, devenit în interpretarea acestui actor întruchiparea vidului interior al celui îmbogățit care ambiționează să mimeze normalitatea trăirilor.

Despre talentul comic al lui Emil s-ar putea scrie tomuri. Nu-l pot compara cu nimic din ceea ce cunosc. Mi s-a părut todeauna că are la origine o vână dramatică, ceea ce nu ar fi chiar lucru nemaivăzut; dar la el sinteza devine întru totul originală, făcându-l un actor special și foarte mare care – cu toată ampla lui folosire – nu cred că a dat la iveală tot ceea ce ar fi putut. Este nevoie pentru asta nu doar de știință regizorală ci și de multă intuiție, de pătrundere în psihicul alambicat al actorului.

A dovedit calități ce nu i se cunoscuseră până atunci în rolul Grozu din “Scaunul” de Tudor Popescu, un personaj primitiv, teluric, ale cărui accente de umor negru, fructificate cu inteligență și parcimonie de actor, i-au adus un premiu important

la ediția din '79 a Galei de teatru contemporan (Brașov).

Șarmul lui Emil e că a practicat comedia, întotdeauna cu seriozitate. Nu-mi aduc aminte să-l fi auzit râzând pe scenă, dar mi-amintesc spectacole în care simpla lui apariție producea valuri de râs. Așa ceva nu am mai văzut decât la foarte marele actor Birlic.

Ca toți actorii de comedie și-a dorit mereu personaje dramatice. A și interpretat pe bătrânul Luca din "Azilul de noapte", pe care l-a îndrăgit mult și de care era mândru deși nu cu el atinsese cotele cele mai înalte.

În culise și în viață, un om de o discreție desăvârșită. Plin de anecdote și vorbe de duh potrivite la orice împrejurare, le debita cu aceeași aparentă seriozitate, fiind iubit și căutat de colegi ca o mană a bunăstării spiritului de care aveau atâta nevoie toți! A continuat să joace și după pensionare, scena fiind universul lui cel mai adevărat.

Virgil Andriescu. Actor carismatic, iubit de publicul din toată țara, care îl cunoaște prin intermediul turneelor, al filmelor și al spectacolelor de televiziune, a jucat aici între anii 1965-2000 cu o întrerupere de câteva stagiuni, timp în care a fost actor al teatrului Giulești (fără a întrerupe legătura cu Constanța). Între 1998-2000 a exercitat și funcția de director al teatrului constănțean, urmându-l în scaunul acesta pe confratele său Lucian Iancu.

Frumos și cu un aer de bărbăție agresivă, dar și foarte talentat și ambițios, așa zice că a fost și a rămas până târziu un veritabil sex-simbol, realizând în variate și originale chipuri o galerie de juni-primi și amorezi, unul mai cuceritor ca altul: Paris ("Nu va fi război în Troia"), Robert ("Papagalița și curcanul"), Pescarul cel vesel ("Legenda frumoasei Agigea"), Cătălin ("Viforul"), Vlad ("Io, Mircea Voievod"), Elio ("Fluturi...fluturi..."), Mircea Aldea ("Gaițele"), Sandy ("Bliss") ș.a.

Înaintând în vârstă, a abordat dezinvolt personaje dintre cele mai diferite ca identitate artistică, de comedie, dramă, tragedie;

de la tipuri rustice (Ciobanul din "Farsa Jupânului Pathelin"), până la regi (Pyrrhus din "Andromaca" sau Macbeth) ori intelectuali (Profesorul din "Passacaglia"), de la compoziții de vârstă ori caracter (Bismarck – "Credința") la travesti (Acroteleuția – "Miles Gloriosus"), de la diabolicul și temperamentalul Zmeu din "Sânziana și Pepelea" de Alecsandri la delicatul și nefericitul Gaston din "Călător fără bagaje" de Anouilh.

A interpretat în regia lui Esrig, rolurile Guglielmo și Cecco (concomitent) din spectacolul "Vilegiatura" de Goldoni și pe contele Riccardo în "Bădăranii" de același autor, în regia lui Dembinski.

A fost un extraordinar Leonida ("Conu' Leonida față cu reacțiunea" – Caragiale) construit pe o linie pe care – aș zice – nu are antecesorii, într-un spectacol sugrumat de cenzură, din păcate pentru publicul orașului nostru.

Din tot ceea ce a realizat s-a revărsat forță bărbătească și foarte mult omenesc, învăluite într-o reținere gravă care i-a mărit, cu timpul, farmecul.

Cu un fel de a fi foarte cinstit și direct și-a făcut mulți prieteni dar și destui dușmani. În teatru, ca pretutindenii unde se lucrează sub presiunea nervilor, oamenilor le pică mai bine învăluirile.

Nu știu foarte multe dintre realizările sale ca director, fiind vorba de deceniul în care am avut puține contacte cu teatrul. Știu sigur însă că a făcut demersuri foarte serioase, documentate și argumentate solid, pentru reluarea Festivalului de teatru antic. Și mai știu că este autorul moral (împreună cu Ileana Ploscaru) al prezentei modeste scrieri cu care ar fi dorit să marcheze jubileul teatrului.

Este o prezență permanentă pe micile ecrane în seriale sau spectacole tv.

Lucian Iancu. Peregrin prin teatrele din Botoșani (unde l-a însuflețit pe Cyrano), Piatra Neamț (unde a jucat în celebrele

spectacole ale lui Andrei Șerban “Noaptea încurcăturilor” și “Omul cel bun din Sâciuan”) și București, Teatrul Mic, secretar literar al Agenției Artistice a Litoralului, director al teatrului constănțean în două rânduri ('84-'85; '94-'98), decan al Facultății de teatru a Universității “Ovidius”, prezență permanentă pe genericul filmelor românești, timp de trei decenii, artizan și negustor de mănuși din piele de pisică, autor al deturnării unui vapor pentru a evada din țarcul congregionar în care trăiam, deținut politic cu glorie și cu haz, Lucică nu s-a dezmințit niciodată: a fost și a rămas un actor atins de geniul histrionic.

Un actor atât de pasionat și cucerit de minunăția profesiei sale, încât trăiește fiecare împrejurare a vieții lui ca pe o întâmplare de teatru; aceasta însemnând de fapt, că tot ceea ce realizează pe scenă are profunzimea și forța întâmplărilor din viață. Nu vreau să sugerez că în noianul de trăiri aevea și scenice actorul și-ar fi pierdut sinea; vreau să spun doar că sinea lui este încă o față, complexă și adevărată a personalității sale proteice. Aduc în sprijinul acestei afirmații (pe care o doresc un omagiu!), răspunsul dat de actor într-un interviu de televiziune la întrebarea: “Cum privește acum tentativa spectaculoasă de evadare?”, “Ca și când n-ar fi vorba despre mine, ca și când toate s-ar fi întâmplat altcuiva” a zis actorul, aflat atunci în rolul de interviuat pe care-l trăia cu tristețe reținută.

Un munte de om, spătos și împăroșat în care n-ai crede că pot vieții laolaltă – bine! – atâția îngeri și atâția demoni. Tobă de lecturi și informații de pe alte canale, poate da oricând ora exactă a teatrului, gustul său fiind o sinteză cum nu se poate mai firească și fericită între ceea ce reprezintă ultimul răcnet al modernității teatrale și acel “ceva” esențial care vine din străvechimea teatrului și care – egal cu sine însuși – va trăi mereu. Un actor cerebral de mare sensibilitate însă, respirând histrionismul prin toți porii ființei sale, pe scenă și în viață, jovial, petrecăreț, plin de duh... și care cred că nu a epuizat tot

cea ce inteligența și talentul său, îngemănate, pot realiza.

Mi-l amintesc foarte tânăr, interpretându-l cu mare firesc pe ziaristul golănaș Tony Dubois din aiuritoarea piesă "Sexul și neantul"; sau pe Oiax din "Nu va fi război în Troia"; sau pe autohtonul și pitorescul Cioban Cucu din "Io, Mircea Voievod"... dar și în "Nota zero la purtare" (Tarzan), "Răzvan și Vidra" (Sbierea), "N-am ucis" (Simoneau), "Cercul pătrat" (Emilian), "Sâmbătă la Veritas" (Valentin), "Bădăranii" (Lunardo), "Miles Gloriosus" unde l-a jucat cu ineputizabilă vervă și inventivitate pe sclavul Palaestrio. Și câte altele. Fiecăruia dintre personajele sale i s-ar cuveni un studiu amplu, apelând la instrumentarul criticii dar mai și inventând un altul, pentru că originalitatea ficțiunilor sale nu se lasă ușor cuprinsă în tipare.

Cel puțin trei dintre ele consider că se înscriu în istoria și estetica teatrală autohtonă, ca realizări referențiale:

Ianke ("Tache, Ianke și Cadâr"), incandescentul Ianke, în care Lucian Iancu a împletit atâta duh, inteligență, duioșie și tristețe, atâta forță, tensiune și neliniște, atâta înțelepciune proprie, hărțuindu-se cu marea înțelepciune a umanității... Văzusem multe variante ale spectacolului, inclusiv pe aceea cu Jules Cazaban, care i-a fost dascăl, dar nici una nu mi s-a părut a o întrece pe a lui. Revin și repet obsedant, poate va înțelege cineva, că asemenea realizări ar trebui depozitate într-o teatrotică de aur (audio-video) spre știința urmașilor și bogăția lor spirituală.

Al doilea mare rol al său mi s-a părut a fi Falstaff din "Nevestele vesele din Windsor". A adus în acest personaj shakespearian o mare nevinovăție a poftei de a trăi din plin toate bucuriile vieții, pe lângă mult haz și haz de necaz, pe lângă bonomie și cuceritoare forță vitală. Scena ieșirii din râu, în pielea goală, "jucându-și" goliciunea cu mare disperare comică, o consider antologică.

Cel de-al treilea rol asupra căruia vreau să insist puțin este

Tatăl din "Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă". Mi s-a părut că aici a atins performanța de a crea un cabotin cu mijloace necabotinești realizând un câmp special al marilor adâncimi filosofice privitoare la mizeria condiției umane în toate timpurile dar mai ales acum. Spectacolul a fost preluat și transmis de televiziune, toată lumea considerând că o comparație cu marele actor George Constantin, realizator strălucit al rolului la București, îi este lui Lucian Iancu avantajoasă din multe puncte de vedere. De altfel, a primit pentru rol și un mare premiu.

Am vorbit pe larg în alt capitol despre asta, dar n-am să obolesc niciodată "tocând" subiectul festivalului de teatru antic. E mare păcat că proiectele pentru realizarea lui, făcute de Lucică în perioada sa de directorat, nu s-au finalizat. Aveau înălțime filosofică și un respiro planetar.

În ziua imediat următoare tentativei lui de evadare, s-a primit dispoziție la teatru să fie arse toate afișele, programele și fotografiile în care îi apăreau numele sau chipul. Câteva mii bune, poate peste 20.000 de exemplare. Toate încercările noastre de a salva sau a fructifica în vreun fel această avere, fie chiar și prin topire la fabrica de celuloză, au rămas fără ecou. S-au putut păstra doar câteva exemplare din fiecare titlu, în arhiva artistică, grație și pledoariei lui Eugen Vasiliu, inspector la Comitetul de Cultură și devenit secretar literar al teatrului, după pensionarea lui Profit. Condiția a fost ca ele să fie închise în dulapuri cu bare de fier și două lacăte. Ani de zile, aceste dulapuri ferecate, părănd fiecare o mică pușcărie, ne-au oripilat pe toți.

Mi-aduc bine aminte cum în curtea atelierelor, timp de o săptămână a ars, într-un container uriaș, toată această nobilă zestre. Un tehnician mătăhălos, dezbrăcat până la brâu, negru ca Belzebut (din cauza funinginei) răvășea mereu flăcările cu o rangă lungă de vreo trei metri. Au fost arse toate, chiar și în ciuda protestelor lansate de locuitorii și instituțiile din zonă (inclusiv Procuratura), pentru care aerul devenise irespirabil.

Dar... cu toată grija și toate controalele, din când în când,

mai apărea pe stradă câte un afiș cu numele său. Nu se făcea intenționat lucrul acesta dar fiind răspândite în mai multe locuri (magazie, agenție, afișor, secretariat literar) și uneori amestecate cu altele, era posibil. Și atunci începea urgia răcnetelor amenințătoare de tipul: “O să vă desființăm; o să vă trimitem oameni competenți să vă conducă, pentru că ați dovedit că nu sunteți în stare; o să vă...”.

În ianuarie '90, când l-am întâlnit pe Lucică, după patru ani de detenție, l-am îmbrățișat și mi-am exprimat bucuria că este atât de liniștit și echilibrat. La care el mi-a răspuns în stilul-i caracteristic: “Da, mă! Parcă nu eu ci voi ați stat în pușcărie anii aceștia!”. Extraordinară și plină de adevăr observația lui; e greu de spus în care dintre pușcării a fost mai rău de trăit atunci!

Între 1965-1968, a evoluat pe scena constănțeană **Hamdi Cerchez**, venind, pare-mi-se, de la Piatra Neamț. Ca și prietenul său bun, Lucian Iancu, era constănțean de origine și circulau mai mereu împreună, alcătuind o pereche foarte hazlie în genul Don Quijote - Sancho Panza.

Nu știu cum sunt turcii din Turcia; am avut însă șansa de a-i cunoaște din copilărie pe cei din România și pot afirma în cunoștință de cauză că sunt niște oameni minunați. Iar Hamdi era unul dintre turcii cei mai minunați. Cald, prietenos, bun, spiritual, sensibil, foarte inteligent, era pregătit în fiecare moment să spună anecdota potrivită, dozându-și cu seriozitate și precizie artistică efectele. Era un om-spectacol, neobosit și jovial pe care toți îl căutau pe scenă și în viață ca pe un balsam contra tristeții.

A jucat relativ puțin la Constanța și nu roluri principale. Dar aparițiile lui nu treceau niciodată neobservate, focalizând asupra lor interesul sălii întregi, indiferent care îi erau vecinii în scenă. Așa s-a întâmplat cu Pătrăciță (“Prietenă mea Pix”), Geometrul (“Nu va fi război în Troia”) – o apariție de neuitat deși evolua pe durata câtorva minute. A mai jucat cu un convingător aer juvenil-golănesc pe Alioșka din “Azilul de noapte”, pe Alagrec din “Geamandura”, spectacol realizat în colaborare cu postul național

de radio și transmis de acesta chiar în seara premierei și pe enigmaticul Bosco din "O casă onorabilă".

La plecarea de aici a devenit actor al Teatrului Giulești din București, unde a jucat mult și frumos, până în anii '90 când, prematur, a murit fulgerător, aflându-se la Istanbul. Este înmormântat la Constanța.

A jucat în zeci de filme și tot în zeci de spectacole de televiziune (teatru sau varietăți) încântând publicul din întreaga țară cu umorul său atât de special, de suculent și de "științific" servit.

Agatha Nicolau a jucat la Constanța puțin peste un deceniu ('66-'77), timp în care a realizat însă o listă de dimensiuni impresionante, alcătuită mai ales din roluri principale: Elvira ("Don Juan"), Fleur ("Croitorii cei mari din Valahia"), Vidra ("Răzvan și Vidra"), Ifigenia ("Ifigenia în Taurida"). După cum se vede roluri de mare dificultate, fiecare aparținând altui tip, fiecare cerând alte resurse actricești. Numai o actriță cu o cultură solidă și un interes constant pentru aceasta, sensibilă, inteligentă și puternic autocontrolată, cum era ea, le-ar fi putut crea original și convingător. A strălucit însă și în roluri secundare cum a fost cazul Nastei din "Azilul de noapte", al plinei de frustrări Martirio din "Casa Bernardei Alba" sau al Claudiei din "Ultima cursă". Nu manifesta o înclinație naturală pentru comedie dar atunci când și-a încercat puterile, a reușit. O comedie "de cap", construită minuțios, cu artificii dar nu artificială, cu distanțarea pe care o cere teatrul modern și care place publicului cel puțin la fel de mult, dacă nu și mai mult decât aceea jucată cu sinceritate. O țin bine minte în studenta Clo ("Sexul și neantul"), în bătrâna "străchietă" Sabina ("Vilegiatura"), în Fräulein din "Gaițele" ori în nebuna Josephin ("Nebuna din Chaillot"), jucându-se tare frumos de-a intelectuală.

Spirit neliniștit și perfecționist, a creat spectacole de versuri: "Hai la nouri de vânzare", "De genul feminin" (cu Ana Mirena)

și “De Ciuleandră”, toate premiate la Gala recitalurilor dramatice (anii ‘73-’75). A mai înscenat – cu Longin Mărtoiu – piesa “Câteva palme false” de Paul Everac, care a stat la baza spectacolului “Cine ești tu?”, amplu comentat, premiat, deplasat peste hotare. Se poate spune că a fost un veritabil ferment al studioului, un spiriduș al experimentului, pe toată durata șederii sale aici.

A plecat la Teatrul Giulești (spre sfârșitul deceniului opt) unde a jucat până la pensionare, fiind în paralel și membră a Parlamentului României, în legislatura ‘92-’96.

Constănțeanul **Constantin Duicu** și-a început activitatea aici după ce a debutat în teatrul din Bacău.

Nu prea înalt de statură, cu fața rotundă și un zâmbet copilăresc permanent pe figură, a jucat până târziu, spre 50 de ani, roluri de tineri, cei mai mulți de abia intrați în adolescență, cu predilecție pentru comedie. Spiridon (“O noapte furtunoasă”), Alagrec (“Geamandura”), Georgică (“Mușcata din fereastră”), Troilus (“Nu va fi război în Troia”), Daniel (“Nota zero la purtare”) sunt câteva dintre ele. Și-a încercat puterile și pe partituri de dramă, cum a fost cazul cu Ștefăniță (“Viforul”) sau Călugărul din “Io, Mircea Voievod”.

A jucat ani în șir în spectacolele aflate pe primele trei locuri ca număr de reprezentații: “Soacra cu trei nurori” (Gheorghe), “Tache, Ianke și Cadâr” (Ionel), “Bunica se mărită” (Valeriu). A fost prezent în ambele variante ale feeriei “Sânziana și Pepelea”, în prima (’76) interpretându-l pe Lăcustă-Vodă, alături de Lucian Iancu (Pârlea-Vodă), împreună cu care făcea un tandem de mare haz, în a doua (’87), “îngemănat” cu Lică Gherghilescu, alcătuind o dihanie bicefală, îndrăgostită și plângăreață (Zmeul Zmeilor), cu mari, foarte mari efecte comice.

A jucat și în multe filme, printre care “Străinul” și “Vacanța la mare”.

Anul 1965 a adus la Constanța un foarte tânăr scenograf, **Vasile Roman**. (Nu am putut afla dacă nu era chiar debutant).

Emotiv și plin de discreție, a realizat cu mare poezie scenografia dramei în versuri "Hyperion", pe cea a piesei ungurești "Când nu ne vede nimeni" și alte câteva.

Marea scenografă **Elena Forțu**, venită aici în 1966, a rămas la Constanța 6 ani, timp în care a creat cadre de mare frumusețe pentru nu mai puțin de 17 spectacole (3 pe stagiune!). Colabora cu teatrul nostru încă de pe când era angajată la "Bulandra" sau în cinematografie, cu acest statut semnând în 1964 o exuberantă scenografie a "Femeii îndărătnice", cu care teatrul constănțean a sărbătorit quadricentenarul Shakespeare.

A "îmbrăcat" câteva dintre cele mai frumoase spectacole cu care se poate lăuda această scenă: "Nu va fi război în Troia", "Romanțioșii", "Mascarada". Funcțională, economicoasă, originală și de bun gust, scenografia ei a dat o notă specifică spectacolelor: "Don Juan", "Sexul și neantul", "Răzvan și Vidra", "Bliss" ș.a. Un om harnic și bun, cu soluții tehnice ingenioase; era prezentă mereu printre lucrătorii din ateliere pe care i-a învățat multe secrete.

Cu pasiune și pentru șevalet, a avut expoziții în țară și străinătate, pe unde a semnat, de altfel și scenografia multor spectacole. De la plecarea din Constanța a devenit, până la pensionare, unul dintre scenografiile Televiziunii Române.

Frumoasă și puțin enigmatică, talentată dar mai ales studioasă **Anca Neculce** a rămas la Constanța doar două stagiuni ('67-'69), jucând în șase spectacole și realizând personaje dramatice dar și de comedie. În Hanna din sumbra piesă a lui Lyon Feuchtwanger "Diavolul la Boston" (prezentată în premieră românească la Constanța) și în Rebekka din "Rasmersholm" de Ibsen, consider că a fructificat cele mai importante dintre datele sale artistice, recomandând-o ca pe o actriță de forță dramatică, dincolo de gingășia și finețea de filigran a înfățișării. A fost "de acolo" în tulburătorul personaj Luna din "Geamandura" și a fost plină de haz, ingenuă și cuceritoare în Giacinta din "Vilegiatura".

Ion (Max) Maximilian descindea dintr-o veritabilă dinastie histrionică, fiind nepotul marelui actor Vladimir Maximilian, fiul regizorului Puiu Maximilian și frate cu regretatul textier de revistă, dispărut de curând, Mihai (Puișor) Maximilian. Îl văzusem jucând pe bătrânul Velimir (de fapt așa îl chema pe bunicul său, autor al unui celebru volum de memorii care începe cu fraza aiuritoare și comică și absurdă, “m-am născut alatăieri; nici tu lună, nici tu zi”, copiată din registrul bisericii în care fusese botezat). L-am văzut într-un film pe tatăl său (cu care Max semăna izbitor) și l-am văzut jucând în spectacole chiar pe Max, amândoi cochetând cu actoria, în decursul vieții lor.

La Constanța, Ion Maximilian se fixase în 1967, după un deceniu de la absolvirea studiilor și după un stagiu prin Naționalele din Timișoara și Craiova; iar apoi la Teatrul din Galați, unde a exercitat și funcția de director. Făcuse studii post-universitare la Moscova și Paris, vorbind fluent cele două limbi. Avea din familie o cultură solidă și multilaterală și de la natură o inteligență tăioasă care se finaliza în formulări rapide și percutante, bazate pe o logică fără fisură; și – mai ales – mustind de duh. Era ceea ce se poate numi în deplinătatea termenilor, un om foarte spiritual și așa au fost toate spectacolele sale.

A scris, risipindu-și talentul, o mulțime de miniaturi umoristice, scenete sau chiar spectacole întregi pentru revistă (ca acel “Ridendo dicere verum”, proiectat pentru studio); a tradus – în versuri! – (de fapt a recreat-o în românește) “Mascarada” lui Lermontov pe care a și înscenat-o într-un spectacol memorabil, căruia i s-a dus buhul. La multă vreme după premieră, neanunțat de noi, atașatul cultural al ambasadei U.R.S.S. la București, a venit special la Constanța pentru a-l vedea și pentru a cere materiale documentare (afișe, programe, fotografii) ce au fost trimise Muzeului Lermontov.

Spectacolele montate de el aveau acuratețe și o aură de umor propriu, care-l recomandau ca autor, fără echivoc. “Nu va fi război în Troia”, “Invitație la Castel”, “Romanțioșii”, Isabella,

trei caravele și un mincinos”, “Nevestele vesele din Windsor”, “Nebuna din Chaillot”, “Cel care primește palme”, “Călător fără bagaje”, sunt câteva dintre cele 32 de spectacole pe care le-a realizat la Teatrul dramatic, până la moartea prematură, survenită în 1985 (tot în ianuarie!).

A pus în scenă comediile lui Baranga (“Travesti” – în premieră absolută, “Interesul general”, “Mielul turbat”) și piesele autorilor conștanțeni, tratând cu mare grijă și realizând remarcabil premierele – în cea mai mare parte absolute – ale acestora: “Tatăl nostru uneori”, “Capcana de nichel” (Eugen Lumezianu), “Jucătorul de table” (Ion Coja), “Milionarul sărac”, “Omul mi-i supus mașinii” (Tudor Popescu). Se întâlneau în el un gust pentru linia clasică a spectacolelor cu unul de mare modernitate care-l conducea firesc, fără poticneli, spre realizări de valoare, uneori de mare anvergură – nu totdeauna consemnate ca atare – cum a fost acel strălucitor Dario Fo (“Isabella, trei caravele și un mare mincinos”) înscenat în premieră pe țară și care ar fi meritat comentarii ample, fiind comparabil – după părerea mea – cu “Elisabeta” de Foster, acel spectacol uluitor al Teatrului “Bulandra”, atât de bine cunoscut.

Avea mari și multe îndrăzneli pe plan artistic dar nu era un luptător; armele lui erau demonstrația logică și umorul fără margini, natural, neemfatic, care izvoră din el ca dintr-o fântână fără fund, îmbrăcând toate formele imaginabile, de la ironie fină și autoironie, la burlesc, umor negru și cinism comic. Era, în viața de toate zilele, foarte politic și pus pe glume, extraordinar de spontan; nu ridica niciodată glasul! Nu știu să se fi certat cu cineva. Unui important om politic care l-a întrebat, după dezvelirea statuii uriașe, aflată în fața Prefecturii, ce părere are despre aceasta, i-a răspuns cu aparentă seriozitate: “mi se pare incertă ca sens și ca sex”, năucindu-l pe marele demnitar care știa (ca noi toți!) că fusese inspirată și ar fi vrut s-o reprezinte pe Elena Ceaușescu.

I-am spus odată că cinismul este arma învinșilor și am văzut

că l-am tare întristat. Mult mai târziu am aflat că în biroul lui de director (la Galați) avea o statueta a lui Don Quijote care întorsese spatele morilor de vânt... Când a murit (avea 53 sau 54 de ani), din cauza unei ciroze produsă de excesul de alcool, nu am îndrăznit să-l judec și nu cred că a făcut-o cineva... A fost modul lui de a se sinucide, glumind și ironizându-i cu zâmbetul pe buze, pe toți cei care îi frânseseră aripile, de atâtea ori, când încerca să zboare. A fost incinerat la București unde trăiește și unicul său copil, regizoarea de film Doina Maximilian.

O singură dată i-am văzut în ochi, o mare spaimă, receptată de mine, din păcate, tot la modul comic. Se întâmplase ca actrița Zoe Caraman să meargă cu soțul său la un mare medic, în București (nu știu dacă nu era vorba chiar de profesorul Făgărășanu!), pentru un consult. La sfârșitul acestuia, impresionat de frumusețea statuară a actriței, doctorul a întrebato: “și, dv. doamnă?”. “O, eu nu am nevoie de medic, sunt perfect sănătoasă”. Ceea ce cam și era, fiindcă nu mi-o aduc aminte bolnavă. “Nu există om perfect sănătos; dacă doriți vă pot demonstra chiar acum”, i-a replicat temuta somitate medicală. La capătul unui consult care actriței i s-a părut sumar, acesta i-a zis: “Aveți pietre la fiere; dacă vă hotărâți, veniți să vi le scoatem”. S-a întors la teatru Zoe debusolată și văitându-se peste tot că e foarte serios bolnavă. Peste 10 zile a fost operată. I s-au scos 32 de pietre colorate frumos, identice și parcă șlefuite. Profesorul i-a zis că numai o actriță le-ar fi putut “crea” și a sfătuit-o glumind să-și facă din ele colier.

Întrebată de sufleura teatrului, Margareta Tașcă, dacă nu a avut chiar nici un simptom până atunci, actrița i-a răspuns că, parcă, arareori, dimineața, un pic de greață. “Și eu am uneori greață dimineața, du-mă și pe mine la profesor”. Bineînțeles că avea pietre la fiere și ea... S-a dus la București, i le-a scos și, proaspăt întoarsă la Constanța, într-o seară, în foaiier, depănau epepea pietrelor, când le-a auzit Maximilian. Dintr-o dată

speriat a zis că și el are greață dimineța, uneori; așa încât Zoe l-a recomandat profesorului, care, evident, i-a spus neted că are pietre la fiere. Numai că el nici n-a vrut să audă de operație... În această situație l-am întâlnit eu, pe un culoar mai întunecat. Mergea călcând ușor-ușor, cu mâna dreaptă apăsată pe ficat și cu o fizionomie de om tare chinuit. “Ce s-a întâmplat?” am întrebat. “Dragă – mi-a spus îngrozit în șoaptă – am fost la profesor și am pietre la fiere”. “Doamne! am zis eu, de ce v-ați mai deplasat până la medic? Mă puteați întreba pe mine și vă spuneam că noi toți avem pietre la fiere. Eu chiar am ajuns la o definiție sui-generis a teatrului: «instituția care face pietre la fiere»”. “Cum, și d-ta ai?”. “Desigur”, i-am răspuns... De fapt mințeam ca să-l încurajez; în realitate aveam să aflu abia peste câteva zile că nu scăpasem nici eu de blestematele pietre teatralo-biliare. Dar el s-a înșehinat și mi-a răspuns în stilul său: “Nu știu cum îți mai vine să glumești cu treaba asta, pentru că eu sunt disperat; cum mă sucesc le aud clănțănind”.

Eugenia Lipan-Petre a venit la Constanța în 1968, după aproape două decenii de activitate desfășurată la Iași, Galați, Bârlad, Brașov și Brăila. O actriță frumoasă, cu o voce plăcută, insinuantă, calități ce o recomandau pentru rolurile de tip vamp. În sensul acesta apreciez că a fost o foarte bună interpretă a Wandei, femeia fatală care încurcă ițele în comedia neagră “Gaițele”. Dar a fost foarte bine și în piesa bulevardieră “Pielea ursului”, interpretând fără vulgaritate, deși rolul ar fi putut trimite la asta, personajul Viviane. A jucat cu aplomb rolul împărătesei Livia din tragedia “Ovidius”, dar – dovedind o mare plasticitate în adaptarea la rol – o autentică și îndrăcită țărăncă (Duța – “Nu vă jucați cu oltencele”).

A mai jucat în “O casă onorabilă” (Cela), “Camera dealături” (Alina), “Io, Mircea Voievod” (Mara), “Scaunul” (Mina), “Călător fără bagaje” (D-na Renaud) și altele. Spectatorii și-o amintesc bine, probabil, în D-na Ford cea pusă pe farse din atât de veselul spectacol shakespearian “Nevestele vesele din

Windsor”. Și, deși sunt trei decenii de atunci, au motive să și-o amintească în tulburătoarea Maxine din premiera pe țară a piesei lui Tennessee Williams, “Noaptea iguanei”. Nu știu din ce motive, dar știu că șirul reprezentațiilor acestei piese s-a întrerupt la puțin timp după premieră și mai știu că asta a însemnat o mare pierdere pentru teatru, care se luptase mult pentru a obține acest titlu în repertoriu.

În 1969 a venit în teatrul constănțean (de la Galați) **Minodora Condur**, o actriță înzestrată de Dumnezeu cu toate calitățile pentru a-i însenina și înveseli pe oameni. Mică de statură, cu fața rotundă și ochii strălucitori, cu un ușor accent moldovenesc, plină de nerv și de har, își însușise cu mare seriozitate tehnica profesiei, avându-l în facultate ca dascăl pe Radu Beligan, celebrul actor, care intuiuse în ea, ca și noi toți, de altfel, o mare glorie a artei interpretative comice... A avea să fie numai parțial așa, pentru că la 30 de ani abia trecuți, în plin succes și în plină sănătate, a făcut un accident cerebral, generat de o anomalie congenitală. A operat-o pe creier însuși marele Arsene, spunându-ne însă tuturor că dintr-o mie de pacienți care fac această operație, supraviețuiește doar unul. Și Minodora a fost acela. S-a vindecat dar a ieșit din spital cu mers de om beat și vorbire defectuoasă. I s-au recomandat complicate exerciții de recuperare, care urmau să dureze ani, așa încât teatrul a fost obligat să o pensioneze. (Fiecare actor trebuia să realizeze lunar un număr minim de spectacole și repetiții, fiind penalizat dacă nu-și “îndeplinea norma”).

Considerând șansa supraviețuirii ca un semn al grației divine și dorind cu ardoare să reintre în universul scenei – singura rațiune de a fi a unui actor – s-a apucat cu credință și cu o tenacitate de nedescris să-și facă exercițiile. După câțiva ani, trăind dintr-o pensie de mizerie, era aptă de a juca. Dar pentru că regizorilor le era teamă să o distribuie, Minodora a început un al doilea mare război – al spectacolelor demonstrative, pe care și le crea singură (scriindu-le cu destul de mult talent textual,

făcându-le regia, – din nimic – scenografia și, evident, jucându-le). Când a reușit să convingă pe toată lumea era aproape de vârsta pensionării de bătrânețe. A mai realizat câteva roluri importante – bine și frumos – după care s-a retras în satul al cărui nume coboară din povestirile lui Creangă – Broșteni – și în care trăiseră părinții ei...

Mi-am permis să povestesc acest episod nu mânată de indiscreție, ci pentru că actrița a acceptat cu câțiva ani în urmă să vorbească despre fabuloasa, incredibila ei experiență, într-un interviu pe care i l-am luat și pe care l-a transmis Radio Constanța. Și mai ales pentru că voința ei extraordinară și eforturile epuizante au salvat-o de la degradare fizică și morală, conferindu-i aură de simbol... Îl privesc și-l ascult pe marele tenor Carreras și nu pot să mă împiedic a gândi cu câtă tenacitate a luptat și el, învingând boala cea mai rea... Vor fi fiind oare, mulți acești mucenici? Nu știu și nu cred. Dar atâția câți cunosc par suficienți spre a ne convinge că lupta omului cu un destin ingrat este, firește, inegală dar uneori și în avantajul omului, dacă acesta e un luptător.

Memoria mea a fixat-o definitiv și se desfată ori de câte ori imaginea se animă, în dulcea Sylvette. Ingenuă comică dintr-o comedie – parcă unică! – “Romațioșii” de Edmond Rostand, Sylvette și-a aflat în Minodora o interpretă ideală, care trăia dar și “juca” ingenuitatea, care-și persifla îngăduitor eroina, care ironiza – folosindu-l totuși – întreg arsenalul de romațiozitate pe care-l luase în vârful peniței Rostand. Întâlnindu-se cu un partener pe măsură, mare comedian și el, Petre Lupu, au realizat scene incandescente, încărcate de umorul inteligent de cea mai bună calitate, din care arareori am avut șansa să mă înfrupt, în lunga mea experiență de spectator.

Ca să se înțeleagă ce întinsă era aria de mijloace comice ale actriței, voi aminti că în aceeași perioadă a jucat, stârnind furtuni de râsete și aplauze pe Agripina, nora mezină ce-i vine de hac soacrei rele (“Soacra cu trei nurori”). Plină de o vitalitate ce

parcă nu i-a fost a bună, călca zdravăn pe scenă, înșurubându-se îndrăzneț cu contrareplici dure, în dialogul pe care numai ea îndrăzne să-l poarte cu soacra, promițând parcă să devină cu timpul și ea o altă scorpie. Dar fără să piardă nici o clipă din grijă comedia, pe care o doza și nuanța savant, însă păstrându-i caracterul frust, țărănesc.

După anii – mulți! – de recuperare, a jucat cu mare haz pe Ioana, țiganca din comedia lui Alecsandri “Piatra din casă”, pe Silvia din musicalul “Nu sunt turnul Eiffel”. Mi-o amintesc bine și în Lena, rol de compoziție impecabilă, realizat în cea de a treia variantă scenică a spectacolului “Gaițele”.

Regizorul **Gheorghe Ionescu-Jora** avea în anul 1969, când s-a instalat la Constanța, mai bine de două decenii de activitate, desfășurată la București (Teatrul Armatei), Bacău, Galați, Craiova. Multe sunt spectacolele sale din acea perioadă despre care s-a vorbit frumos. (“Avarul”, “Moartea unui comis-voiajor”, “Regele Lear”). Eu nu am văzut decât unul, “Umbra” de E. Șvartz (cu colectivul gălățean) și pot afirma fără nici o rezervă că era un spectacol mare.

La Constanța, cu o seriozitate profesională demnă de întreaga stimă, și-a legat numele și talentul de câteva mari spectacole, intrate în istoria acestui teatru, cu semnificații majore. În primul rând aș cita “Medeea” și “Ifigenia în Taurida”, primele spectacole de teatru antic în aer liber, un vechi deziderat al teatrului de pe malul mării ce a prins atunci contur. A parcurs cu succes aceste două experiențe, deștelenind un tărâm de care se părea că ne tot îndepărtăm. Aș putea spune chiar că ele au deschis o altă etapă în viața teatrului pontic. Pe teme antice, a mai montat, în premieră absolută, tragedia în versuri (cu apăsate note didactice) “Tropaeum Traiani” de Grigore Sălceanu și “Andromaca” de Racine.

Spectacolul care mi-a părut că l-a consacrat a fost “Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă” de Horia Lovinescu. (Premiera la 30.05.1981). Cu o distribuție de zile mari, avându-l pe Lucian

Iancu în frunte, această răscolitoare dramă filosofică privind destinul omului contemporan s-a impus chiar și în raport cu spectacolul Teatrului "Nottara". A și fost premiat, a fost transmis de televiziune înainte de '89. Și a fost reluat într-o nouă montare pe scena constănțeană, în anul 1995, tot în regia sa.

Câteva alte piese românești a căror regie a semnat-o s-au bucurat de succes: "Viforul" (Delavrancea), "Gaițele" (Al. Kirițescu), "Opinia publică" (Aurel Baranga). Din dramaturgia universală contemporană a montat "Fluturi, fluturi..." (Aldo Nicolaj) în premieră pe țară, "Omul în piele de șarpe" (T. Williams) și "Hop, signor!" (Michel de Gelderode), toate părându-mi-se a se fi impus mai ales prin atmosferă. A ridicat pe scenă două dintre cele mai longevive spectacole ale teatrului: "Tache, Ianke și Cadâr" și "Bunica se mărită".

S-a declarat întotdeauna un adept fervent al modernității teatrului pe care a și cultivat-o constant dar fără excese, îmbinând-o fericit cu elemente de clasicitate, cu bun gust și cu dispoziție către armonia întregului, cu distribuții bine făcute și colaboratori bine aleși.

A montat, pe parcursul câtorva decenii, spectacole pe multe scene ale țării dar s-a legat definitiv de Constanța, rămânând aici și după pensionare.

Dumitru Drăgan, un tânăr actor chipeș și talentat, despre care pot spune puține lucruri, pentru că a rămas aici doar două stagiuni ('71-'73), timp în care a jucat câteva roluri episodice: "Nicu – "Nota zero la purtare", Sin – "Io, Mircea Voievod", Minski – "Răzvan și Vidra". Trecuse până la venirea în Constanța prin teatrele Brașov, Piatra-Neamț, Baia Mare și București (Teatrul "Delavrancea"), având realizări notabile. Nu știu dacă le-a continuat după plecarea de aici dar așa zice că este încă una dintre victimele peregrinajului în care cei mai mulți se angajau datorită lipsei de locuință.

Iuliu Popescu, un tânăr și frumos actor, care a jucat la Constanța între '72-'76, s-a dus "să moară puțin" la nici 40 de

ani, curând după plecarea de aici, mărind alarmant numărul actorilor tineri, pieriți în floarea vârstei.

Era blond, înalt, bine legat, educat și cultivat, manifestând o mare discreție pe scenă și în viață. Venise aici de la Botoșani cu un bagaj considerabil de roluri principale, jucate în doar doi ani de la absolvirea facultății, în piese de Brecht, Shakespeare, Shaw. La Constanța, a abordat cu diversitatea de mijloace specifice actorului "citat" dar și cu mult farmec personal de "băiat mare" sau de licheluță simpatică, multe roluri de nonconformiști (dar nu numai): Relu Barbălată ("Între noi doi n-a fost decât tăcere"), Târănăcop ("Lupii de mare"), Iscoada ("Răzvan și Vidra"), Seomin ("Patru lacrimi").

În trei dintre cele mai frumoase personaje ale sale, mi-amintesc perfect: studentul din farsa medievală "Studentul călător în rai", unde cu o inocență trucată minunat o păcălea pe văduva proastă; în Cristofor Columb din "Isabella, trei caravele și un mare mincinos" de Dario Fo, spectacol în care Maximilian s-a întrecut pe sine și în care Iulică (așa i se spunea tânărului coleg) a dat fericită viață aventurosului neliniștit, căutător de pământuri, cu o "greutate" de invidiat pentru vârsta aceea.

Nu știi dacă moartea prematură a făcut asta (sau, poate, scenografia luxuriantă a spectacolului) dar amintirea lui îmi vine totdeauna ca dintr-un paradis încărcat de flori, lumină și culoare – "Sânziana și Pepelea" de V. Alecsandri. De mână cu Diana Cheregi (Sânziana) ca o altă ipostază a perechii de veșnic îndrăgostiți, Făt-Frumos și Cosânzeana, răspândeau cu atâta forță frumusețea și speranța de care aveam (și avem!) nevoie toți! Privesc fotografiile și nu-mi vine să cred că se poate prăbuși instantaneu în moarte, un tânăr sănătos și frumos ca o statuie.

Viorel Popescu și-a desfășurat activitatea în teatrul constănțean timp de două decenii, începând din 1972 și până la pensionare, puțin după anul '90. Venise aici după alți 15 ani petrecuți la Galați unde jucase multe roluri principale. Avea o

voce profundă de bas care uneori – atunci când rolul o cerea – căpăta inflexiuni cavernoase, lucru pe care regizorii au mizat. Era atât de specială, neobișnuită și puternică vocea lui, încât Longin Mărtoiu, fermecat de ea, i-a spus odată: “ia, cască mă, nene, gura mare, să văd eu ce ai tu în gât și de unde iese glăsoiul ăsta?”. “Ce-ai văzut mă, oltene?”, l-au întrebat ceilalți, interesați și ei. “Un hău, mă, fraților, un hău!”. Avea bolta palatină foarte înaltă și o cavitate bucală neobișnuit de mare; avea, probabil, și niște plămâni zdraveni; avea, firește, exersată îndelung și o tehnică a vorbirii, după metodele cum nu se poate mai bune ale școlii românești de teatru. Când, în urmă cu câțiva ani, am aflat că a murit, nu mi-a venit a crede. Părea de fier.

Vocea și fizionomia gravă, l-au impus prin niște roluri de mică întindere dar de mare importanță, unele cu caracter simbolic, emblematic. Așa au fost Opinia publică din comedia “Opinia publică”, Omul Inchiziției din “Hop, signor!”, Cavalerul Crucii de Fier din “Passacaglia”, Canalagiul din “Nebuna din Chaillot” și cioclul Atropos din “Pielea ursului”. L-a jucat cu brio pe Pathelin din farsa cu același nume, pe Ilie din “Tache, Ianke și Cadâr”, pe Musa Celebi din “Io, Mircea Voievod”. Atunci când rolul o cerea (dar de puține ori regizorii l-au distribuit așa) aducea o convingătoare și neforțată onestitate, o cumsecădenie naturală, fără exagerări, care cădeau tare bine spectatorului: Nicolae din “Între noi doi n-a fost decât tăcere” sau Dr. Emil Gherasim din “Capcana de nichel”.

A fost un om bun și un foarte bun coleg; înțelept ca un bătrân filosof; a trecut prin toate furtunile ce nu au ocolit acest teatru, păstrându-și echilibrul atât de greu de dobândit și menținut pe acest tărâm alunecos.

Eugen (Gimi) Mazilu. Constanțean de origine, nu și-a putut începe activitatea aici, cu toate că era îndreptățit, cu toate că teatrul a avut mereu nevoie de tineri. A jucat o stagiune la Botoșani; roluri importante, după care, în 1973, a putut “intra”, în sfârșit, în Constanța.

Actor cu foarte multă personalitate, desfășurând, ca dintr-un ghem inepuizabil, o energie explozivă și contagioasă, a traversat – iată! – trei decenii de carieră părând a nu fi obosit deloc, gata oricând pentru o șotie în viață, în culise sau pe scenă... Deși părul i-a albit, deși cel mai mare dintre copiii lui a ieșit de multșor din adolescență... Un om veșnic tânăr, vesel și plin de nerv, risipind peste tot vorbe de duh și vioișie; ca un neobosit spiriduș histrionic, gata oricând să dea un bobârnac savantelor tristeți ale scenei, pentru a ne reaminti tuturor că trăim în lumea minunată a teatrului. Așa îl voi avea mereu în minte.

Sigur că teritoriul artistic pe care s-a exprimat optim a fost, de regulă, cel al comediei, comedia – zic specialiștii – fiind cu mult mai greu de realizat decât drama. Sunt tentată să subscriu la această observație, mai ales când ea este convingătoare și prin inteligență. Mi-l amintesc pe Gimi jucând în prima variantă ('75) a spectacolului "Sânziana și Pepelea" pe Tândală dar nu-l pot uita nici în varianta muzicală a piesei, montată de Andrei Mihalache, ('87), unde-l juca pe Pârlea-Vodă și încă multe alte roluri: de zână (cu tu-tu de balerină dar și cu mustața-i înfoiată, evident), de duh, de geniu etc. Era atâta irezistibil haz în felul voit stângaci în care imita grația unei balerine, încât stârnea (împreună cu ceilalți bărbați, cei mai mulți vârstnici) un delir continuu al râsului și aplauzelor. Gimi era însă sufletul, sarea și piperul grupului. Periplectomenus, un sclav bătrân din "Miles Gloriosus" a fost una din marile sale compoziții, după cum tânărul Filipetto din "Bădăranii", i-a adus mare succes, atestându-i alte calități de comedian. Inginerul de sunet Rex din "Cum se numeau cei patru Beatles?", Abram ("Cercul pătrat"), Balaban ("Capul de rățoi"), Leonil ("Piatra din casă"), clovnul Tily, care anima împreună cu perechea sa Poly spectacolul "Cel care primește palme", sunt alte câteva din multele personaje pe care le-a impus. Mi-l amintesc și nu-mi pot stăpâni râsul, în "Milionarul sărac", spectacol în care, cu Emil Sassu, au alcătuit un tandem irezistibil, de hoți găinari, ce

filosofau acriți și furioși, chiar în timpul efracției, pe tema imoralității hoților mari... Spectacol după spectacol, a fost mai în fiecare seară prezent (cu roluri mari dar mai ales cu memorabile roluri mici) cu talentul și voioșia sa în fața spectatorilor constănțeni, (când nu se afla în turnee sau deplasări), înseninându-i și dându-le pentru două ceasuri iluzia că au ieșit din întunericul (la propriu și la figurat) și mizeria în care trăiau. E cea mai frumoasă răsplată pentru un actor; cu atât mai mult pentru unul care s-a dăruit generos, până la epuizare, semenilor săi.

Când regizorul Andrei Mihalache a avut "îndrăzneala" să-l distribuie într-un alambicat rol de dramă psihologică, Zilov din "Vânătoarea de rațe" de Vampilov, Gimi a dat un regal, scoțând la iveală profunzimi, sensibilitate și neașteptată vână dramatică... Un actor care a jucat și în ultimul deceniu al secolului trecut și căruia îi stă în față un câmp încă virgin pe care va putea evolua semnificativ.

A condus cu mână sigură (dar nu fără preț al nervilor), teatrul, ca director, în perioada cea mai grea a vieții acestuia – după plecarea în detenție a lui Lucian Iancu. Era atâta suspiciune, rea voință și furie mocnită în tot ceea ce venea "de sus" (începând cu tonalitatea unei convorbiri telefonice, de ex.) încât eu mă întreb și astăzi, cum de omul acesta a putut rezista. Cum de n-a înnebunit? Și fără să adopte câtuși de puțin o poziție umilă, ci dimpotrivă, zburându-se dur la toate tovarășele cu coc, care nu conteneau "educându-ne" ca niște zbiri. Un om cu personalitate, onest și curajos, exprimându-se peste tot și față de oricine cu o sinceritate dură dar dezarmantă. Spre cinstea lui!

Și **Diana Cheregi** a venit în teatrul pontic tot în anul 1973 și tot de la Botoșani. Înaltă, subțire, cu timbru frumos de contraltă dar cunoscând secrete de tehnică și artă a vorbirii care-o ajută să acopere cu vocea un ambitus cu mult mai mare, Diana este un om franc și prietenos, mustind de umor frust, ardelenesc. De altfel, actrița – dincolo de scenă – chiar apelează la accentul și

pronunția tipică, ceea ce îi dă un farmec în plus. Fiică, soră, mătușă și mamă cum nu se poate mai devotată, femeie harnică și iute, a dus mereu în spinare greul unei vieți de familie (mare!) pe care o iubește și pentru care a făcut totul.

Am considerat-o în sinea mea, încă de la început, urmașa, în acest teatru, a actriței Marcela Sassu, predestinată pentru marile eroine ale tragediei antice. A făcut și dovadă în acest sens, în câteva rânduri: în Electra (“Legenda Atrizilor”), Corifeul (“Hecuba”), Cleona (“Andromaca”). Dar marile roluri de tragedie o așteaptă încă și îi doresc din toată inima să se întâlnească cu ele, dacă ar fi cu puțință în reprezentații festivaliere de mare anvergură. A creat un anumit tip de ingenuie, cu puritatea voalată de un surâs inteligent, ușor ironic și cu o notă mai gravă, chiar dacă veneau din comedie: Anne (“Nevestele vesele din Windsor”), Irma (“Nebuna din Chaillot”), Andreea (“Între etaje”). A jucat fete bătrâne – Sina (“Capcana de nichel”) și femei fatale: Zinida (“Cel care primește palme”), Elvira (“Visul unei nopți de iarnă”). A jucat-o pe Doamna Tana din “Viforul” și pe insinuanta Valentine din “Călător fără bagaje”. A fost “de acolo” într-o Colombină a lui Goldoni (“Mincinosul”) și a realizat un memorabil androgin – Trufaldino (“Regele cerb”).

Înzestrată cu simț muzical, ureche și voce frumoasă, a fost nelipsită din distribuția fiecărui musical montat pe scena constănțeană: “Căsătorie cu bucluc” (Zamfira), spectacol căruia i-a semnat și regia într-o altă variantă, în anii '90, cu actori basarabeni și constănțeni; “Nu sunt Turnul Eiffel” (Tanți), “Sânziana și Pepelea” (Baba Rada și Zâna Lacului). Cum am mai spus, a jucat și în varianta din '75 a acestei feerii, chiar rolul titular: îmbrăcată într-o rochie vapoasă, cu flori în păr și la cingătoare, ireal de frumoasă, aluneca prin scenă ca o nălucă ademenitoare a nopților de sânziene... A jucat roluri importante și în deceniul '91-2000 și va mai juca mult timp de acum încolo, înaintarea în vârstă sporindu-i calitățile (dată fiind natura acestora).

A fost codirector al teatrului în perioada celui de-al doilea directorat al lui Lucian Iancu. A fost profesoară de arta actorului la Facultatea de teatru a Universității “Hyperion” (cât timp aceasta a funcționat la Constanța).

Titus Gurgulescu a devenit constănțean în '75, după ce realizase multe și importante roluri în teatrele din Craiova, Pitești, Brăila, (după absolvirea Institutului, în '63). Actor carismatic, înzestrat cu frumusețe, talent și personalitate, a traversat până în '90 (perioadă de care se ocupă acest capitol) un număr impresionant de roluri, de mare diversitate, ca structură dramatică, vârstă și apartenență (socială și estetică).

Înalt, suplu, cu o anumită grație masculină și cu aplomb intelectual, a fost interpretul plin de farmec pentru câțiva juni-primi, trecuți de prima tinerețe: scriitorul Alexandru Manea din “Visul unei nopți de iarnă”, ziaristul Mircea Aldea din “Gaițele”. Cu o prestață ieșită din comun și cu o rostire îngrijită a versului, l-a interpretat pe Traian din “Tropaeum Traiani”, conferindu-i o neforțată dar convingătoare aură imperială. Mi-aduc aminte că autorul tragediei, profesorul constănțean Grigore Sălceanu, era foarte încântat de felul cum au realizat personajele principale, Titus și Elena Gurgulescu (Sarmidaza). Spectacolul a avut de altfel și caracter festiv, cu premiera lui marcându-se a 25-a aniversare a teatrului.

De la junele Pierre (“Nebuna din Chaillot”) la învățătorul Lazăr (“Marele soldat”), de la Andrei (“Bunica se mărită”) la Adorno (“Hop, signor!”), de la circașul Bezano (“Cel care primește palme”) la maestrul Rocher (“Martorii se suprimă”), de la Constantin, fiul Soacrei cu trei nurori, până la îndârjitul Mihai (Passacaglia) este o cale întortocheată, pe care talentul și cultura l-au ajutat pe actor s-o parcurgă neted, ea fiind în realitate plină de asperități artistice.

A interpretat – alternativ cu Longin Mărtoiu – rolul neobișnuit de complex, frumos și plin de semnificații al ziaristului Chitlaru din “Opinia publică” de Baranga, mergând

fiecare pe altă schemă de compunere a lui, scheme ce mizau în primul rând pe fructificarea datelor proprii. Era, fiecare, un Chitlaru adevărat, fără să semene câtuși de puțin între ei. Spectatorii au avut de câștigat, mulți dintre aceștia dorind să vadă ambele variante de spectacol... Era vremea când acel minunat public care se zbătea – ca noi toți – în mizerie și lipsuri, nu accepta să piardă nimic din ceea ce se întâmpla pe scenă.

A jucat în două dintre cele mai iubite și mai longevive spectacole: “Bunica se mărită” și “Revelion la baia de aburi”. A fost prezent în distribuția câtorva dintre marile realizări ale cinematografului românesc: “Străinul”, “Haiducii” ș.a.

După '89 a exercitat câțiva ani funcția de director al teatrului pentru ca mai apoi să devină consilier al Inspectoratului județean de cultură, pentru probleme de teatru.

Elena Gurgulescu. Actriță neobișnuit de frumoasă, iradiind un aer de straniețate la care concură îmbinarea mai rar întâlnită între culoarea neagră a părului, cea creolă a feței și cea verde-albăstruie a privirii foarte pătrunzătoare. De fapt, cred că aerul misterios îi vine mai ales din interior, din mintea și sufletul său, unde mereu par a se fi adunat mari energii, bine controlate însă. Dacă adaug la toate acestea faptul că este înzestrată cu un glas extraordinar de limpede, penetrant și melodios, ce vine ca din vibrația unei lame de metal prețios (un glas sortit să nu îmbătrânească niciodată!), poate am reușit să conturez întrucâtva profilul acestei enigmatice actrițe, care – pe scenă ori în afara ei – polarizează toate privirile.

A venit la Constanța tot în '75. După ce se remarcase prin realizări deosebite la Craiova, Pitești și Brăila, în roluri principale din piese de Shaw, Ecaterina Oproiu, Valeriu Anania, Goldoni, Baranga, după ce se afirmase în cinematografie, realizând personaje importante, unele pline de pitoresc, în filme de lung metraj (“Haiducii”, “Parașutiștii”, “Dincolo de nisipuri” ș.a.) sau în serialul de televiziune “Toate pânzele, sus!”.

În teatrul constănțean a debutat cu Sarmidaza, principalul rol feminin din “Tropaeum Traiani”, dând noblețe și personalitate tinerei dace. De altfel, personalitate și forță le-a insuflat actrița tuturor personajelor sale, pe lângă o grație particulară ce nu vine din ingenuitate. A fost o tulburătoare Neera (“Fântâna Blanduziei”), o “aprinsă” Hermiona (“Andromaca”), o ciudată Cassandra (“Legendele Atrizilor”).

După Ruxandra din “Clipa” și “Eupraxia” din “Beția sfântă”, care dezvăluiau mari calități dramatice, actrița a realizat un rol de zile mari în “Nu ne naștem toți la aceeași vârstă”, pentru care a și fost premiată la Festivalul de la Timișoara. Personajul acesta, Maria, a atestat și marea forță a sincerității, la care actrița apelează mai rar, stilul său implicând controlul trăirilor prin inteligență și distanțare, ceea ce o recomandă ca actriță devotată tipului cel mai modern de teatru.

Sigur că o actriță care “împodobește” scena prin simplă apariție, nu putea scăpa interesului regizorilor care – firesc! – trebuie să aibă în vedere și priza la public a actorilor; așa încât a fost distribuită într-o suită de personaje comice, unele cu partituri mai întinse, altele chiar mici, dar spre cinstea ei, actrița le-a tratat pe toate cu mare profesionalism: Ludmila (“Cercul pătrat”), Juliette (“Călător fără bagaje”), Manți (“Nu sunt Turnul Eiffel”), Clara Rocher (“Martorii se suprimă”) ș.a. A fost în “Gaițele” o fascinantă – năucitor de frumoasă! – Wanda și a fost în “Bădăranii” o Felicita plină de subtilități. A jucat mult în deceniul ‘91-2000 și va juca, până la sfârșitul carierei, încă multe, foarte multe alte roluri interesante. Spun asta având în vedere marea grijă pe care o manifestă actrița față de imperativele profesiei: sensibilitate, control, impecabilă tehnică a vorbirii, siluetă!

Tânărul regizor **Andrei Mihalache** a venit la Constanța nu chiar după absolvirea facultății ci la o stagiune sau două după asta, la finele anului ’84, cred. A montat până la sfârșitul anului ’90, zece spectacole dintre care unele (“Oedip”, “Troia”)

înglobând atâta efort cât ar cere cel puțin trei-patru spectacole de dimensiuni obișnuite.

Și-a început activitatea cu un gest care mi l-a apropiat de suflet ca pe unul dintre tinerii inimoși, harnici și – deși foarte ironic – tot atât de respectuos. Pentru că Ion Maximilian, murind în ianuarie '85, a lăsat lucrul abia început la musicalul “Căsătorie cu bucluc” (după “Rămășagul” și “Piatra din casă” de Alecsandri), Andrei a preluat ștafeta ducând spectacolul până la forma finală, în conformitate, evident, cu viziunea lui.

Deși nu se poate spune că teatrul dramatic constănțean era străin cu totul de spectacolele muzicale (se montase aici, în 1961, “Chirița în provincie” cu muzica originală a lui Flechtenmacher iar în 1966 “Pălăria florentină” de Labiche, cu muzica de Radu Șerban și Vasile Veselovschi), “Căsătoria cu bucluc” ne-a adus pe toți – creatori și public – pe tărâmul atât de îndrăgit acum, al musicalului modern. Fapt fructificat plenar în '87, când același Andrei Mihalache a montat feeria “Sânziana și Pepelea” (tot de Alecsandri) cu muzică rock, blues și disco, compusă de tânărul actor-compozitor Liviu Manolache. Efectul a fost extraordinar; Andrei chiar mărturisea în caietul-program că împletirea versurilor originale cu partitura sonoră modernă, era gândită (și a funcționat din plin!) ca un factor comic în spectacol. Musicalul lui Andrei “Sânziana și Pepelea” (se mai montase aici feeria, în '76, tot într-o viziune modernă dar nemuzicală, în regia Ancăi Ovanez), a fost un spectacol care, de la prima la ultima reprezentație, a adus publicul în stare de delir. Se revărsa în desfășurarea lui atâta frenetică fantezie regizorală, scenografică și actoricească, se succedau într-un ritm atât de nebunesc gagurile, încât spectatorul nu avea timp să respire. De altfel, succesul a fost confirmat de cronicari, de publicul constănțean, bucureștean și de cel din toată țara, traversată în lung și lat, prin nesfârșite și istovitoare turnee... Dar... a venit și ziua când spectacolul a murit! Va mai dăinui o vreme în amintirea celor care l-au văzut și va muri pentru a doua oară, odată cu aceștia...

E soarta teatrului, a cărei nemurire se compune din mii, sute de mii de efemeride. Eu însă am fost – în sensul strict latinesc al cuvântului – scribul acestui teatru și simt nevoia să tot povestesc... măcar scenele antologice ale celor 300 de spectacole cât însumează istoria lui de până acum. De exemplu, consider că ar trebui (nu știu prin ce mijloc!) să nu fie lăsată niciodată să moară, scena apariției temutului zmeu, pe care-l jucau doi actori, mici de statură, bucălați și drăguți, vârați amândoi într-un același pantalon, ceea ce chiar făcea să pară că avem de a face cu un “monstru” cu două capete. Când arătarea începea să-și plângă smiorcăit chinurile dragostei, pe două voci, în ritm de blues, efectul era formidabil.

Că Andrei simte comedia, cu acel simț special de care beneficiază numai unii creatori, a dovedit-o felul în care a montat “Gaițele” (pentru a treia oară în premieră, pe scena constănțeană) și cum a montat “Jolly-Joker”; cu umor suculent și cinic care spulberă orice urmă de nevinovăție și deci orice scuză.

Am vorbit în capitolul “Seri de teatru antic”, despre talentul și marea, imensa dăruire cu care acest regizor s-a angajat în montarea spectacolelor “Oedip” și “Troia”, fiecare în câte patru variante, fiecare cu dimensiuni de mamut, fiecare putând însemna un film. Puțini oameni pot înțelege câtă energie și câți nervi l-au costat pe regizorul chemat să pună în mișcare această uriașă mașinărie vie, putându-i păstra nealterată valoarea estetică.

Andrei s-a dovedit un regizor profund și sensibil prin felul cum a montat strania piesă “Vânătoarea de rațe” a atât de fascinantului tânăr dramaturg Vampilov; și s-a dovedit un cinic dar bun prezicător în materie de istorie atunci când închidea toate porțile speranței în “Macbeth” ('90). Un spectacol sumbru dar plin de calități care a murit odată cu ieșirea în premieră. (Confirmare sau revanșă a istoriei?). Cum s-a mai întâmplat și cu altele, teatrul acesta având slăbiciunea de a nu lupta până în pânzele albe pentru a-și fructifica investițiile artistice.

Nu știu de ce a plecat din teatrul dramatic Andrei dar știu că a fost păcat. Oricât de năbădăioasă ar fi relația actor-regizor, acesta din urmă este picătura care aglutinează colectivul tot, dându-i șanse să evolueze frumos și semnificativ, într-o mare armonie a individualităților distincte, pe care uneori actorii nici nu și le bănuiesc.

O trecere meteorică prin teatrul nostru a avut tânăra actriță **Ana Maria Călinescu**, distribuită în *Nadia*, principalul rol feminin din “Revelion la baia de aburi”, spectacol cu viață foarte lungă dar în care actrița nu a jucat decât în vara anului '85.

Nina Udrescu a venit la Constanța în anul '85, de la teatrul din Baia Mare, unde debutase și unde crease în trei ani mai multe personaje decât apucă să înfăptuiască o actriță, de regulă, în vreo zece. Și nu roluri oarecare: Lena (“Leonce și Lena”), Nina (“Pescărușul”), Zoe (“O scrisoare pierdută”), Margareta (“Gaițele”), Helene (“Privește înapoi cu mânie”). Toate, personaje tumultuoase, cu trăiri interioare puternice, cu izbucniri patetice; majoritatea, ființe ultragiutate de insensibilitatea semenilor sau apăsate de relația lor cu universul, de întrebările fundamentale ale existenței, de năzuința spre absolut.

Actrița avea deci o carte de vizită impresionantă și cunoscută prin intermediul cronicilor. Nu este de mirare așadar că primul rol în care a fost distribuită aici, de către Dominic Dembinski, a fost Silvia din piesa “Acești îngeri triști” a marelui și insolitului dramaturg D.R. Popescu, prezent – din păcate – doar o singură dată, atunci, pe această scenă. (Premiera – februarie, '86). Cum să poată descrie cineva ce poate face o actriță hipersensibilă ca Nina, atunci când se întâlnește cu un personaj ca Silvia? Intram în sala de spectacol eu și ieșeam o alta; sau poate tot eu dar fără să mă recunosc... Am văzut spectacolul de mai multe ori și de fiecare dată am avut senzația aceasta, că eram una până la vederea acestuia și cu totul alta după. Știu sigur că nu sunt singurul spectator care a trăit această experiență stranie. Arta unui actor poate fi un seism, un taifun care-ți schimbă datele

sufletului, poate chiar și destinul. Ajungi să te raportezi la ea ca la un etalon. Se povestește că marele Caragiale, aflându-se în apogeul gloriei, s-a dus să-l vadă într-un spectacol (la București, nu peste mări și țări!) pe Ermette Novelli, unul dintre cei mai mari actori la cumpăna secolelor XIX-XX. Arta acestuia l-a entuziasmat atât de mult pe neegalatul dramaturg, încât după reprezentație le-a spus prietenilor care îl însoțeau că de atunci încolo își va tipări cărțile de vizită astfel: "I.L. Caragiale – care l-a văzut jucând pe Novelli".

Îngerii triști, Silvia și Ion, niște năpăstuiți ai vieții, puri și neliniștiți, năzuind spre găsirea propriului eu printr-un nonconformism dramatic, au avut parte la Constanța de doi interpreți de elită, Nina Udrescu și Lică Gherghilescu, figurând ambii, cred, pe cărțile de vizită ale multor spectatori tomitani, care îmbătrânesc frumos și pentru că s-au întâlnit cu ei.

Tot atât de tulburătoare, dar în alt fel, a fost Nina și în Ea, din musicalul lui Ion Cristinoiu pe strălucitorul text al Ecaterinei Oproiu, "Nu sunt Turnul Eiffel", în regia aceluiași D. Dembinski. Traversând avatarurile unui cuplu (împreună cu Vasile Cojocaru, redutabil interpret al bărbatului), fiecare în căutare de sine pe întortochiatele cărări ale iubirii care îi leagă, Nina a făcut încă o demonstrație a talentului său polivalent, în care își dau mâna dezinvolt, profunzimea trăirii cu zâmbetul enigmatic, ironia de toate nuanțele, cântecul, dansul...

Aceeași subtilă actriță s-a dovedit și în "Vânătoarea de rațe" (Galina), piesă în care – ca peste tot la Vampilov – nu se întâmplă nimic extraordinar dar care mustește de subtexte și contexte, trăiri intense, năzuințe vagi și neliniști existențiale, ce-i dau mult de furcă actorului și-i cer o forță în plus în raporturile de comunicare cu partenerii și publicul.

Păcat că spectacolul "Macbeth" a avut o viață atât de scurtă. Nina-Lady Macbeth a fost o experiență ce propunea ieșirea din tiparele cunoscute ori avute de obicei în vedere pentru acest rol.

Actriță îndrăgostită de profesia ei și care nu glumește deloc cu aceasta, cu o combustie interioară rar întâlnită ce tinde uneori către o incandescență devastatoare, Nina aduce mereu cu privirea ei adâncă și scormonitoare, câte “un fragment din neliniștea universală” ... (Este cea mai frumoasă definiție a teatrului auzită de mine cândva, din gura minunatului om al scenei, care a fost Mihai Dimiu). De altfel, actrița este născută la 27 martie – Ziua Mondială a Teatrului... Poate un semn al predestinării...

În anul '87 au venit – prin transfer – una de la Baia Mare, cealaltă de la București, actrițele Carmen Enea și Cătălina Bârcă, ambele rămânând la Constanța vreme foarte puțină. Erau deja cunoscute din câteva filme.

Carmen Enea, o tânără frumoasă, planturoasă, cu nuri. Avea o voce minunată, de contraltă, puternică și mlădioasă, cu care – speram eu – ar fi putut aborda marele repertoriu antic. Nu a fost așa; foarte curând s-a strămutat cu familia în Canada, unde, o vreme, am văzut-o făcând oficii de redactor al emisiunii de limbă română pentru televiziunea din zona în care trăia.

La Constanța a debutat în rolul principal din comedia “Orice naș își are nașa”, Constantina, o femeie bărbată, directoare de șantier. Au urmat “Mincinosul” (Rosaura), “Trăsura la scară” (Secretara) și “Regele cerb” (Clarice), rol în care a demonstrat multe și minunate calități muzicale, spectacolul fiind conceput ca un musical.

Cătălina Bârcă a debutat tot în “Orice naș își are nașa” (Doina). A mai realizat personajul Beatrice din “Mincinosul” și a evoluat foarte frumos, integrându-se în specificul foarte marcat al piesei “Vânătoarea de rațe” (Irina).

O actriță cultivată și sensibilă care ar fi avut mari șanse de afirmare pe această scenă. S-a reîntors puțină vreme după Revoluție, la București unde își avea familia.

Debuturi absolute

Actori

La data venirii mele în acest teatru, **Toma Caragiu** era deja o legendă. Dar o legendă vie, părănd chiar a avea viață concretă, imediată. Se vorbea de Tomiță ca și când abia închisese ușa după el, ca și cum toți se așteptau, firesc, s-o redeschidă pentru a le mai spune “una”. Nu e de mirare! Peste tot unde a trăit și a jucat, revărsa atâta duh și atâta contagioasă energie, încât – îmi aduc bine aminte – în fiecare dintre spectacolele cu el, toți ceilalți actori păreau altfel de cum îi cunoșteam.

A debutat deci pe această scenă, nu în spectacolul inaugural ci în următorul, “Vocea Americii”, interpretându-l pe Mac Donald. Premiera acestei piese a avut loc la două luni după inaugurarea teatrului, deci la 1 iulie 1951. Până în '53, când a plecat (la Ploiești), a fost prezent în distribuțiile a nu mai puțin de opt premiere, dar era evocat mai ales pentru Rică Venturiano din “O noapte furtunoasă” (în care jucase având-o parteneră pe Maria Voluntaru de la Teatrul Național București) și în Godun din piesa “Ruptura” impusă de autorități pentru a marca două evenimente: ziua de 7 noiembrie și inaugurarea sălii în care teatrul a funcționat de atunci neîntrerupt (1952). Sunt multe lucruri triste pe care am dori să le uităm... Ca, spre exemplu, faptul că prima cortină a acestei scene s-a ridicat (în teatrul atât

de dorit de constănțeni), nu spre a le arăta o comoară a dramaturgiei clasice, românești sau universale, ci pentru a se face auzite sforăielile unui text “revoluționar” sovietic.

Pentru un actor, dincolo de opțiuni și afinități, un rol (orice rol!) este însă un câmp virtual, pe care se aventurează îndrăzneț. Fără a putea fi judecat pentru asta. Marinarul Godun, bărbătos, puternic, autoritar, a fost pentru foarte tânărul Toma o ofertă.

Spectacolul “Ruptura” a fost pregătit în șapte zile și în șapte nopți, timp în care colectivul nu a mai părăsit instituția. În seara premierei, la ultima cădere a cortinei – mi-a povestit Ion Diacu, regizorul spectacolului – cortinierii, nefamiliarizați încă cu toate numeroasele și complicatele mașinării cu care era dotată scena, au tras de corzi până ce au adus cortina la podea, cu ștanga de sus, de care era prinsă. Când, pe deasupra acesteia, actorii din scenă, istoviți de atâta muncă, tensiune și nesomn, i-au văzut pe spectatori, au crezut – cei mai mulți – că oboseala le joacă feste și că au vedenii.

Citesc în presă, zilele acestea (și știu din surse mai vechi și mai sigure) cât de mari eforturi a depus d-na Bulandra în anii de după plecarea lui Caragiu de aici, să-l aducă în teatrul bucureștean pe care îl conducea. Dar actorul genial Toma Caragiu, a ajuns în București abia după doisprezece ani de demersuri! Fiind în răstimpul acesta un extraordinar conducător al teatrului din Ploiești.

Nu știu dacă printre actorii tineri pe care eu nu i-am mai găsit aici vor fi fost și debutanți. Am impresia că nu, altfel aș fi aflat pe firul povestirii.

În 1955, pentru numai două stagioni a venit aici (repartizat) **Dumitru Dunea**. Era înalt, cu vocea puțin nazală, flegmatic și arogant, trăsături pe care le-a fructificat fericit în cele câteva premiere în care a jucat. Mi-l amintesc foarte bine (de parcă n-ar fi trecut de atunci 45 de ani), jucând în “Bolnavul închipuit” pe Diafoirus-tatăl, avându-l permanent alături pe Diafoirus-fiul, interpretat de Guțu, mic, sperios, nătâng, nătăfleț. Făceau o

pereche foarte comică. A mai jucat Dunea pe Lapot, un convingător delincvent, în "Viață nouă" și l-a mai jucat pe colonelul Forster (învăluit într-o aură foarte englezească), într-un spectacol ce a reprezentat cel mai mare fiasco din istoria acestui teatru – "Torpilorul roșu" de Vladimir Colin.

Dunea s-a transferat de aici la București, unde l-am văzut mai apoi, în spectacolul "Amfitrion '38" de Giraudoux, interpretând, cu o adaptare deplină la stilul dificil al acestui scriitor, pe Jupiter. A murit în urmă cu puțină vreme, la București.

Constantin (Titi) Guțu. Îl știam încă din studenție ca pe una dintre marile promisiuni ale teatrului românesc. Jucase la finele anului I pe Șmaga, actorul comic din "Vinovați fără vină" și se impusese cu această realizare în fața întregii studențimi bucureștene până într-atât, încât toți îl strigau de răsunau străzile, cu acest nume. Erau anii '51, '52, '53 iar pe Lipscani, Doamnei, Splai, arareori mai apăreau și alți trecători.

La Constanța a venit repartizat de Institut și primul spectacol în care documnetele îi atestă prezența este "Furtuni de primăvară" (Soldatul Răducu). Au urmat alte câteva roluri printre care Lomov din "O cerere în căsătorie" de Gogol, până la basmul cult "Floarea purpurie" în care l-a interpretat, vădind resurse comice extraordinare, pe Anton, un fel de Păcală. Consider că acesta i-a fost adevăratul debut. Peste câțiva ani avea să-l joace chiar pe Păcală din "Înșir-te mărgărite", dovedind că este un mare actor prin faptul că și-a construit rolul folosind cu totul alte mijloace comice.

A jucat un bâlbâit, Verșnev, din "Viață nouă", atât de îndrăgit de publicul constănțean, încât s-a creat o adevărată modă de bâlbâială comică voită, prin reduplicarea unei silabe, după modelul său, care spunea, de exemplu, cu mari chinuri de emisie, hohoțomanul și hahasistența. L-a jucat cu umor duios pe Pasquinot, bătrânul tată din "Romanțioșii", pe George Panait din "Visul unei nopți de iarnă"; cu ironie temperată pe aiuritul

preot din “Celebrul 702”, cu note dramatice pe comicul Jackson din “Cel care primește palme” etc. etc.

A jucat în toate piesele lui Baranga, întruchipând – aș zice – genial, cohorta de activiști sindicali pe care acest scriitor a pus-o la zid: Băjenaru (“Opinia publică”). Fără încrâncenări critice, ci aproape cu inocență, ceea ce inducea în public un efect comic cu mult mai mare. A știut să fructifice comicul fără a anula antipatia pe care anumite personaje o inspiră în mod necesar: Ițic (“Tache, Ianke și Cadâr”), Mache (D’ale carnavalului”).

Dacă ar fi să mă oblighe cineva la o restrângere a realizărilor lui Guțu doar la două, acestea ar fi Miles Gloriosus și Chirița. Despre prima am vorbit pe larg; despre cea de-a doua, ar trebui să curgă multă cerneală pentru a-i stabili dimensiunile. În mod nedrept istoricii de teatru citează ca mari interpreți ai Chiriței, după Matei Millo și Miluță Gheorghiu, pe Arcadie Donos și Draga Olteanu, sărind peste creația extraordinară pe care Guțu a înfăptuit-o la Constanța, în anul 1961. În regia lui Const. Dinischiotu, scenografia Dan Sachelarie, cu muzica originală a lui Alex. Flechtenmacher, conducerea muzicală – Aurel Manolache, coregrafia – Mireille Savopol. Spectacolul s-a jucat la Fantasio (în colaborare cu actorii acestui teatru, pe atunci secția “Estradă” a Teatrului de stat), pentru că sala Teatrului Dramatic se afla în renovare. Cum am mai spus, orchestra se afla în fosă iar actorii chiar cântau; nu prea aveam pe-atunci, nici unii, idee despre tehnica play-back-ului! În spectacol evoluau, pe lângă Guțu (Chirițoaia) și Costel Rădulescu (Bârzoii), marele comic Jean Constantin, realizându-l foarte convingător și fără exagerări estradistice pe Guliță, Valy Manolache (Luluța), Vița Ionescu (Safta), Nicky Popescu (Domnu’ Șarl), George Stancu (Ion) și regretatul Gelu Manolache (Leonaș)... Privesc distribuția și mă cutremur: din opt au dispărut cinci, însoțiți și de scenograf...

Chirița își făcea apariția în scenă, călare pe un cal (viu!), ce

părea uriaș în spațiul acela, iar când cobora îl prăbușea pur și simplu pe Nicky Popescu, sărit să-i vină în ajutor... Scenele de cochetărie în care "baba străchietă" îi făcea avansuri tânărului "ofișier" stârneau furtuni de râsete și aplauze, fiind jucate totuși cu o discreție, cu o "măsură" a gagului, care i-a acreditat, încă o dată, pe ambii interpreți, ca făcând parte dintre marii "comedianți" ai scenei acelor ani. "Chirița" n-a prea fost mediatizată. Încă nu veniseră anii când cronicarii bucureșteni (dar și cei clujeni sau timișoreni) înfruntau zăpezile și sutele de kilometri pentru a da de știre că s-a mai ivit încă un bun spectacol în Pont.

Maestrul Vlad Mugur mi-a spus odată, invitându-mă să reflectez la asta, că Guțu face parte din specia rară a actorilor de tragicomedie. Cred că avea mare dreptate. Ar fi putut fi un excelent soldat Șveik sau poate chiar un Ubu-rege. Nu l-a ajutat sănătatea, prezentând de timpuriu semne de boală cardiacă, însoțită, mai ales pe durata spectacolelor, de emoții devastatoare, până la pragul leșinului, până la a nu mai vedea ori auzi... Mi-aduc aminte că juca într-un basm "Inelele de cositor", în cuplu (foarte hazliu!) cu Bitang, actor cu mare putere de control asupra scenei. Erau atât de haini încât sala de-abia îi lăsa să vorbească! La un moment dat, Guțu dă să-și spună replica, dar Bitang, printre dinți, îl potolește: "Taci, naibii, cât aplaudă ăștia". Guțu tace mîlc și... tot tace. "Ce faci, d-le, dă-i drumu' odată!". "Păi, au terminat?".

A fost studentul marei actrițe Irina Răchițeanu-Șirianu, pe care o adora, la rândul ei aceasta considerându-l unul dintre cei mai dotați actori pe care i-a format.

S-a spus despre el că a fost bețiv. Nu e adevărat! Guțu era ceea ce se cheamă un chefliu, care "vorbea discuții" (nu știu dacă expresia îi aparține sau și-o însușise ca foarte potrivită!) interminabile, în fața unui pahar, întotdeauna mic și totdeauna numai cu vin. Era moldovean de prin Piatra-Neamț, sfătos, sentimental și prietenos, și ne iubea pe toți ca pe frații lui. Nu știu dacă a existat la Constanța actor mai popular ca el. Îl

cunoștea absolut toată lumea; îl salutau toți oamenii pe stradă, înveselindu-se o clipă...

A murit într-un ianuarie înzăpezit (cred că '86) și este înmormântat în cimitirul din Eforie Nord.

Cu nasul borcănat și roșu, cu obrajii rumeni și cu pânțele rotund, călărind un poloboc cu pocalul în mână și cu zâmbetul larg, așa mi-l aduce memoria din forfota anilor care au trecut peste noi. Era Cristofer Sly din "Femeia îndărătnică" jucată pentru a sărbători 400 de ani de la nașterea lui Shakespeare ('64); era un duh al veseliei și poftei de viață, o imensă bucurie de a trăi... Era chiar Guțu.

Trecând peste numele **Nataliei Florea**, actriță ce a debutat cu un rol mic, la față de cortină, în "Bolnavul închipuit" și care a plecat încă înainte de închiderea stagiunii '56-'57, mă voi opri la grupul masiv de șase absolvenți care au venit – prin repartiție – în 1957, producând un veritabil cutremur al infuziei de tinerețe.

"Șeful" era **Radu Sorin Grigorescu**, pe atunci numai actor, un spiriduș neobosit și plin de duh, care împărțea bobârnace prietenești tuturor, într-o continuă ferveare a căutărilor și muncii. Părea o hahaleră cu gura mare și ironii usturătoare trimise în toate direcțiile dar era în realitate un artist polivalent, cu debordantă energie creatoare. Avea glas tăios și puternic și un simț înnăscut al comediei. Mi-l amintesc în Ficusov din extraordinara comedie "Suflete de hârtie", făcând tandem fericit cu încercatul comedian C. Morțun, mult mai în vârstă și mai experimentat decât el, lucru ce nu s-a văzut însă în spectacol. L-a jucat pe Leu din "Ziariștii" și un personaj "negativ", Țurcă ("Zburați pescărușilor") pe care cu inteligența sa incisivă l-a făcut de-a dreptul odios (cum și era!).

A mai jucat și alte câteva roluri dar, mai mult ca orice, era doritor să facă regie. Ceea ce conducerea teatrului i-a îngăduit, în cadrul unui studio experimental înființat ad-hoc și care avea să trăiască o viață lungă, frumoasă dar și chinuită. Piesa la care

s-a oprit era o comedie de Goldoni, "Nora și soacra", nemaijucată până atunci în România, care s-a constituit într-un foc de artificii, de mare succes la public. Cu acest spectacol Sorin și-a obținut diploma de regizor artistic și a plecat în '58 la Televiziunea Națională, unde am spus cât de mult a contribuit la propășirea teatrului pe această filieră, până la moartea sa pretimpurie.

Rodica Sanda Țuțianu, pe atunci soția lui, actriță inteligentă și plină de temperament, a debutat – ca întregul grup de altfel – în "Ovidius" de Grigore Sălceanu, în care a întruchipat-o cu eleganță și gingășie pe Iulia Minor, nepoata împăratului. A mai jucat în "Nora și soacra" pe Doralice (nora) realizând cu Lucica Georgescu (soacra) un cuplu certăreț și plin de nerv, care era răsplătit copios cu aplauze. Cu destul de mult aplomb pentru vârsta și experiența ei, a interpretat-o pe Lady Milford din "Intrigă și iubire", spectacol în care a jucat-o și pe Luize.

A plecat, odată cu Sorin, în '58, la București (Teatrul "Nottara").

Liviu Crăciun debutase cu Fabius Maximus din "Ovidius" și îl jucase într-un mod remarcabil pe Wurm din "Intrigă și iubire". Totuși, de câte ori mă gândesc la el, îl am în față sub chipul tânărului corector din "Ziariștii", personaj pe care avusese ideea să-l facă bâlbaș și fomf. Într-o redacție febrilă, trăind exploziv sub presiunea timpului, gângăveala corectorului ambițios să se pună fiecare virgulă la locul său, stârnea o mare și comică enervare, primită de spectatori cu hohote și aplauze.

S-a transferat la Teatrul Național București.

Cornel Rusu, al patrulea membru al grupului, a rămas la Constanța până în '59. Era înalt și frumos, cu părul blond, ochii albaștri și o ținută elegantă, calități puse în valoare chiar de la debut. Tânărul Decimus Silanus pe care l-a jucat în tragedia "Ovidius" era iubitul Iuliei, idilă ocrotită de marele poet (și se pare unul din motivele relegării lui la Tomis). Spectacolul acesta,

care făcea parte din festivitățile bimileniului Ovidius, a constituit pentru întregul grup de tineri actori veniți atunci în teatrul de la mare, o rampă de lansare; un moment foarte festiv prin care și-au făcut botezul de actori. Dar a ținut mai mult de hazard!

Cornel Rusu a jucat cu eleganță degajată, pe contele Anselmo (“Nora și soacra”), cu sinceritate și o trăire avântată pe romanticul Ferdinand din “Intrigă și iubire”, cu cinism pe Nichita (“Omul cu mârtoaga”). A fost luminos și cuceritor în Făt-Frumos din “Înșir-te mărgărite”; așa zice chiar că a fost făt-frumosul absolut al teatrului, din toată jumătatea de secol de care vorbim!

Avea o foarte frumoasă voce de tenor, ceea ce l-a determinat să cocheteze cu teatrul de operetă. Instruit de neobositul pedagog Constantin Daminescu, dirijor și – o lungă perioadă – director al Teatrului Liric, Cornel Rusu a pregătit rolul Danillo din “Văduva veselă” cu care a făcut serie lungă de spectacole, dovedindu-se un desăvârșit june-prim de operetă, în cea mai bună tradiție a genului. Faptul i-a stimulat și mai mult gustul pentru muzică, ceea ce l-a determinat să dea admitere la Conservator, unde a intrat cu brio. La absolvirea acestuia a devenit solist al Operei Române din București pentru vreme îndelungată. Este stabilit în străinătate.

Din grupul acesta a rămas vreme mai multă la Constanța (până în '64), **Gheorghe (George) Bănică**. Ambițios și foarte studios, a strălucit mai ales în roluri de dramă, realizând chipuri memorabile de tineri înflăcărați, pentru care se bate orice actor. Așa au fost Ferdinand din “Intrigă și iubire” (pe care l-a jucat alternativ cu Cornel Rusu și Longin Mărtoiu), Mircea Basarab, nepotul Domnului din “Vlaicu Vodă”, Carlos, (“Don Carlos”), Orlando (“Cum vă place”). Avea o combustie interioară (ca un cazan veșnic în clocot!) pe care o canaliza prin intermediul vocii frumoase și vibrante cu care este înzestrat și de care a avut mereu mare grijă. L-a jucat pe Hamlet în “Centrul înaintaș a murit în zori”, anunțând un posibil și frumos Hamlet Shakespearian; pe tiranul Guzman din “Fântâna turmelor”, în care, deși foarte tânăr,

stăpâna cu o autoritate ce inspira teama, întreaga masă de oameni ce evolua în spectacol. A interpretat și roluri de comedie sau având un pitoresc aparte, pe care-l sporea inteligent: Pantalone (“Nora și soacra”), Ali (“Zburați pescărușilor!”), Omul cu idei (“Omul cu mârțoaga”).

Are și acum preocupări de regizor, pe care le-a fructificat mai ales după plecarea de aici. Este interesat de scris, dovedind în câteva dramatizări și lucrări proprii că are talent dar și – lucru de preț! – o viziune teatrală în elaborarea și organizarea materialului.

L-a interesat mult mișcarea scenică, gândită ca un mijloc foarte expresiv de comunicare. În acest sens, sub îndrumarea coregrafei Mireille Savopol, a interpretat în baletul “Fântâna din Bahcisarai” rolul sultanului Ghirai, în care s-a mișcat superb și sugestiv, fără însă a dansa.

În timpul cât a jucat la Constanța, a participat la Concursul național al tinerilor actori, cu piesa “Hei, oameni buni!” de Saroyan, montată chiar de el și pentru care a primit o distincție importantă.

Cristina Minculescu-Pârcălăboiu este singura din grupul celor șase care a rămas în teatrul constănțean, de la debut până la pensionare. A debutat cu rolul sclavei Didona, tânără negresă în slujba casei lui Ovidiu, devotată până la venerație poetului. Era o apariție insolită, frumos și sexy (sic!) îmbrăcată de Marosin; spunea replicile în versuri cu foarte multă sensibilitate, dar atrăgea atenția și prin faptul că își machia întregul trup cu multă conștiinciozitate. A jucat la scurt timp o țărancă deșteaptă și harnică – Maria, rol principal în “Zburați pescărușilor”, dar nu târzie vreme pe Ducesa de Olivarez (“Don Carlos”). De altfel în îndelungata ei experiență artistică se întâlnesc tot felul de personaje diferențiate prin vârstă, stare socială, temperament, grad de pregătire, dar pe toate le-a realizat muncind cu seriozitate și cu o mare iubire pentru teatru. Cu toate că vârsta le apropie, Bolette din “Femeia mării” era cu totul altă tânără decât Dana

Bengeanu (“Contraspionaj total”), ori Doina Boboc din “Sfântul Mitică Blajinu”. Constanza din “Vilegiatura”, Eugénie din “Puricele în ureche” și Maria-Josefa (“Casa Bernardei Alba”), sunt la distanțe mari una de alta și nu au absolut nimic în comun. Greu ar admite cineva, teoretic, că le poate interpreta bine, aceeași actriță. Cristina a făcut-o, bazându-se în primul rând pe efortul inteligent de compunere a lor. A jucat în toate trei edițiile spectacolului “Gaițele” (‘59-’75-’85), în primele două, rolul Zamfirei, în cea de-a treia pe Fräulein, rol frumos realizat, poate și pentru că avea experiența personajului Madame Șnițel din “Romeo și Julieta la Mizil”.

Mi-o amintesc foarte bine în Elisa din “Trei generații”. De la al doilea la al treilea act al piesei (în care multe dintre actrițele teatrului au realizat portrete mișcate în timp, de neuitat), aceasta avea de făcut un salt peste 20 de ani, trecând de la puritate și franchețe juvenilă la resemnarea înăcrită și cinică, grație unei teribile și neașteptate loviturii sentimentale. În cele zece minute dintre acte, Cristina se transforma până la a nu mai fi recunoscută. Nu atât fizic, ci prin modificarea fizionomiei sufletești. A jucat și la Teatrul Liric, în opereta “Lăsați-mă să cânt”.

Cu toate calitățile ei, cu toată sensibilitatea, hărnicia și devoțiunea, Cristina nu a fost o actriță răsfățată, oferindu-i-se cu zgârcenie, de către regizori, șansa de a-și etala talentul.

În ’59, a debutat în teatrul constănțean **Nicolae Simion**, originar din acest oraș. Absolvent al Institutului de teatru, a rămas aici până în ’63, când s-a transferat la Teatrul “Ion Creangă” din Capitală unde a jucat până la pensionare. Blond, cu ochii albaștri, voinic și frumos, l-a creat pe Orlando din “Cum vă place”, într-un fel care l-a impus. Până la plecare a mai jucat în “Trei generații” (Radu), “Speranța” (Mathias), “Vlaicu Vodă” (Baldovin), “Trei surori” (Rode), “Don Carlos” (Farnesse), “Centrul înaintaș a murit în zori” (D-l Cannis). Sunt, toate, roluri de nu prea mare întindere, dar în fiecare a adus o

notă personală, de măsură și bun gust, calități care nu scapă niciunui spectator.

Cu aerul și zâmbetul de copil mare și cuminte, s-a înțeles perfect cu colegii din toate generațiile. Nu și-a putut fructifica însă, pe scenă, toate calitățile, dar asta este o poveste care a măcinat atunci, multe generații de actori.

Constantin Drăgănescu, și el constănțean de obârșie, nu a rămas aici decât două stagii după absolvire ('61-'63). Era fratele mai mic al ziaristului Ion Drăgănescu, cel care a semnat ani mulți în "Dobrogea nouă" articole legate de cultură, cuplete, texte de revistă. Costel părea – și chiar era! – un copilandru, plin de neastâmpăr și cu un debit verbal foarte alert, gălăgios și pus pe șotii permanent. Acest temperament debordant, frisonul continuu și o mare sensibilitate îl recomandau pentru eroii romantici dar n-a avut șansa să se întâlnească cu o asemenea ofertă, în răstimpul cât a jucat aici. Pentru că – nu din vina lui – în atenția teatrului nu se afla pe primele locuri grija cu care trebuie tratat începutul de carieră al unui tânăr actor și pentru că repertoriul se afla sub semnul altor imperative, politice în primul rând. Așa se face că, gândindu-mă la Costel, primul său personaj care îmi apare în minte este Milan din "Marele fluviu își adună apele", piesă politică, inclusă în repertoriu la ordin. Poate că ar trebui să nu evocăm deloc astfel de spectacole-compromisuri, grație cărora am supraviețuit însă ca instituție. Dar în ele s-au investit muncă enormă și talent, iar năvalnicul tânăr vânzător de ziare, de condiție mizeră, cu sete și entuziasm pentru cunoaștere, a găsit în fremătătorul Costel interpretul ideal... Până într-atât încât îl văd și aud cu mintea, izolat din context și înconjurat de o lumină care venea dinăuntru lui.

A mai jucat în "Trei surori" (Fedotik), "Salonul 42" (Mișa), "Băiat bun dar... cu lipsuri" (Tudor), "Papa se lustruiește" (Panos).

S-a transferat de aici la Ploiești și apoi la Teatrul "Bulandra",

unde a jucat destul de mult. Marele meu regret este că nu s-a putut realiza aici.

Între '62-'64 și '72-'90, a evoluat pe această scenă **Ion Andrei**. Era și el originar tot din Dobrogea; tăcut, introvertit, misterios, cu o privire albastră-metalică, foarte expresivă și pătrunzătoare. A jucat în 20 de stagiuni, cam tot pe atâtea roluri (ceea ce înseamnă cam puțin), și nu dintre cele mari. La Piatra-Neamț, Brăila și Bârlad, unde a fost prezent între cele două etape pontice, a jucat mai mult și roluri importante.

A contribuit la seria mare de reprezentații cu piesa "Micul infern", trecând ca toți ceilalți interpreți, fără prea multe amănunte de machiaj (putea părea și tânăr și bătrân), prin trei vârste diferite. L-a jucat ani de zile, chiar și după ce încărunțise pe Ionel, junele din "Tache, Ianke și Cadâr", personaj despre care se știe că e destul de ingrat. A fost decorativ – cum cerea și rolul – în Majordomul din "Călător fără bagaje", la fel în Șoltuzul din "Răzvan și Vidra".

Trei sunt rolurile care îmi vin în minte când mă gândesc la el: Legionarul ("Passacaglia"), Ofițerul german ("Divorțul") și George ("Capcana de nichel"). Ultimele două, roluri fără text, bazându-se deci pe expresivitatea figurii și oglindirea trăirilor, l-au acreditat ca pe un actor cu totul special. Este și motivul pentru care a jucat destul de mult în filme ("Poveste sentimentală", "Osânda").

Dintre toți actorii-poeți ai teatrului nostru, aş zice că a fost cel mai valoros și fertil, publicând mereu versuri în săptămânalele literare. Era colaborator asiduu al revistei "Lumina", publicație literară a românilor din Iugoslavia.

În '72 a obținut premiul revistei "Luceafărul", dată la care avea sub tipar volumul de versuri "Aripa albă". Cam tot în aceeași perioadă – foarte efervescentă pentru activitatea de studio – avea în proiect un spectacol din poezia proprie, anunțat prin afișe publicului, "Există o substanță a visului meu", care însă nu a mai văzut luminile rampei.

S-a lăsat furat de același cântec bahic care i-a răpus pe mulți dintre oamenii sensibili ai breslei; foarte rău bolnav, s-a stins din viață în '91, și el tot într-o zi de ianuarie.

În stagiunea '63-'64, a debutat aici proaspătul absolvent al I.A.T.C. **Șerban Cantacuzino**. Descendent din străvechea familie a voievozilor și cărturarilor cantacuzini, fiu al omului de condei Ion Cantacuzino și nepot al marelui actrițe Maria Filotti, tânărul cu nume de cronică avea o educație desăvârșită și o cultură pe măsura blazonului familiei sale. Era frumos, feciorelnic, cuminte și manierat, zdrobind inimile femeilor de toate vârstele cu aerul că habar nu are de asta. Și-a pus în valoare toate calitățile artistice și fizice, în rolul tânărului locotenent Masham din spectacolul "Paharul cu apă", având șansa de a-i întâlni ca parteneri pe reductabilii actori Ileana Ploscaru, Marcela Sassu și Jean Ionescu (Premiera – ianuarie '65).

Primul său rol fusese însă Andrei din "Este vinovată Corina?", dramă în care a făcut frumoasă figură. Și a mai jucat rolul unui student în "Hyperion", după care s-a transferat la București, mi se pare că tot la Teatrul "Ion Creangă".

A jucat roluri mari în câteva filme ("Străinul").

Câțiva ani mai târziu s-a stabilit în străinătate, ocupându-se de impresariat, calitate în care a vizitat România în mai multe rânduri. La scurtă vreme după Revoluție a venit la Constanța, încărcat cu ajutoare și amintiri frumoase despre colegii lui, din urmă cu trei decenii.

Cătălin Dodu, un alt absolvent al I.A.T.C. și-a început activitatea la Constanța unde a evoluat timp de trei stagiuni, între '63-'66. Fiu de actor, foarte bine instruit, avea o anumită infatuare legată de știința lui despre teatru și o condescendență față de toți colegii care nu erau – ca și el! – bucureșteni. Era oripilat de lipsa de cultură a constănțenilor și de faptul că nimerise printre ei. Ironiza tot ceea ce se petrecea pe scenă sau înculise sau în oraș și când dorea să demonstreze că are dreptate și că este din altă stofă, recita superb pasaje lungi din

Shakespeare în engleză, închizând gura tuturor. În fond, era doar un adolescent nonconformist, gata în orice clipă să amendeze tot ceea ce era sau i se părea lui că este prea cuminte.

A jucat în trei stagioni 12 roluri, e drept, aproape toate cu dimensiuni ce nu-i permiteau etalarea calităților.

Îmi amintesc că a debutat cu Săgeată-Voinicul, personaj principal din basmul "Săgeata năzdrăvană", echivalent cu Făt-Frumos, rol pe care ar fi avut toate datele să-l facă bine. Dar nu numai el, întreaga echipă a tratat superfluu spectacolul, ce nu a repetat succesul mare al basmelor culte montate până atunci la Constanța. A mai jucat în "Femeia îndărătnică" (Nathanael), "Paharul cu apă" (Parlamentarul), "Anna Christie" (Larry). Bine mi-l amintesc în Germains Despres ("Sexul și neantul"), un tânăr ziarist nonconformist ca și el, pe care, firește, l-a realizat foarte bine.

Visa la marele repertoriu și faptul de a nu avea acces la el i se părea o vină a bătrânilor teatrului și a provincialismului... Soarta nu l-a ajutat să se întâlnească cu acesta. Nu mult după transferul în București am citit în ziare anunțul părinților săi care informa că tânărul actor murise în Franța, nu se preciza în ce împrejurări.

Adrian Lupu a venit aici, spun documentele teatrului, în '63. Cred că este o eroare pentru că era absolvent al I.A.T.C., promoția '61-'62 și pentru că numele lui apare în distribuțiile teatrului încă din stagiunea '62-'63: "Fântâna turmelor" (Leonello), "Băiat bun dar...cu lipsuri" (Sima). Bine mi-l amintesc în Aghiută din "Săgeata năzdrăvană", rol pe care l-a făcut cu nerv și mult umor. A mai jucat în "Femeia îndărătnică", "Adam și Eva" ș.a. Era un tânăr cuminte, foarte inteligent, mereu, dar nesupărător, ironic. Interesat mult de regie, a făcut asistență regizorului Ion Olteanu la piesa "Dacă vei fi întrebat" iar după transferul la Galați s-a ocupat intens de regie, obținându-și chiar și diplomă. A condus cu aplomb și succes, destinele aceluia teatru, ca director, în vremuri foarte grele pentru toată

suflarea artistică a țării. Pe neașteptate, în urmă cu doi ani, a încetat din viață.

Dimitrie Dumitru, încă unul dintre tinerii care au rămas foarte puțin aici ('63-'65) fiind obligat să joace roluri mici sau simple apariții, care nu i-au dat șansa să se remarce în doar două stagiuni, chiar dacă nu a lipsit din nici o distribuție, chiar dacă autorii și regizorii au fost mari: Shakespeare ("Femeia îndărătnică"), O'Neill ("Anna Christie").

Din aceeași promoție ('62-'63) și la fel dacă nu chiar mai repede decât colegii lui de care am vorbit, a trecut prin teatrul constănțean, consumându-și fără publicitate debutul absolut, monstrul sacru al teatrului românesc contemporan, **Ștefan Iordache**. În ciuda "laconismului expresiei" remarcat ca stil întemeiat "precoce", după cum a observat prof. Horia Deleanu, încă de la examenul său de absolvire, în ciuda glasului profund, "ce descompune, parcă, cuvântul și semnificațiile în ritmurile unei solemnități posomorâte", tânărul actor a fost distribuit de regizorul-colaborator Jean Stopler, într-o comedioară naivă și modestă, a lui Nicuță Tănase, care nu cerea decât ritm. Punându-i o perucă blondă – rolul se numea Vedeta Blondă – și flancându-l între doi dintre cei mai populari comici ai teatrului, Emil Sassu (Paleu) și C. Guțu (Jenică Faptemari), regizorul spera să aducă în scenă zarva stadioanelor și a culiselor fotbalului, care plac atât de mult spectatorilor. Dar nu s-a întâmplat așa; publicul a sancționat lipsa de calitate artistică a piesei și spectacolul a căzut doar după 13 reprezentații. Pentru ce îl va fi distribuit Jean Stopler pe Ștefan Iordache într-un rol atât de nepotrivit cu personalitatea lui artistică, nu pot înțelege. Dar erau anii când nu se apleca nimeni asupra dorințelor sau înclinațiilor, asupra universului celor tineri; anii în care criteriul de evaluare a muncii într-un teatru era numărul de premiere și spectacole, cu piese românești de ultimă oră care puteau coborî la nivelul de înțelegere al celor care le aprobau.

Peste mai puțin de o lună de la acea dată a ieșit în premieră

– pentru a marca 400 de ani de la nașterea lui Shakespeare – “Femeia îndărătnică”, al cărei regizor a fost N. Al. Toscani. Cu aceeași actori! De ce nu va fi fost și Ștefan Iordache printre ei și ce fel ar fi arătat acel frumos spectacol cu el în distribuție, n-am să știu niciodată.

Oricum, admirabilul actor și om a rămas un prieten al teatrului constănțean, pe care nu l-a vorbit niciodată de rău deși ar fi avut motive s-o facă și care, peste ani, în '75, a venit să joace, în reprezentație, rolul principal din “Ultima cursă” de Horia Lovinescu, într-o suită de multe spectacole.

Colegă de generație cu Ștefan Iordache, a jucat la Constanța, în stagiunea '63-'64, și **Eugenia Dragomirescu**. Era o actriță cu excepționale calități de tragediană, cu o voce “mare” de contraltă, ceea ce a dat impuls speranțelor noastre legate de teatrul antic. A debutat cu Luiza din piesa Sidoniei Drăgușanu “Fiicele” și a jucat-o pe Elena Herescu din “Dacă vei fi întrebat” de D. Dorian. Pe durata unicei stagiuni în care a jucat aici, a preluat și rolul Gardianei închisorii din “Marele fluviu...”, rol de femeie dură, ce rămăsese neacoperit prin ieșirea la pensie a d-nei Mania Antonova; pe care a înlocuit-o cu succes, fapt care spune multe despre personalitatea acestei tinere actrițe. La puțină vreme după plecarea de aici, din motive pe care nu le cunosc, tânăra gravă, frumoasă și talentată și-a pus capăt zilelor, lăsând un gol în teatrul românesc, multă vreme neacoperit.

Smaragda Olteanu, fiica preștitului regizor și dascăl Ion Olteanu, a debutat la Constanța în stagiunea '64-'65, intrând într-un rol pe care îl realizase la premieră Eugenia Dragomirescu, cu un an înainte, în “Dacă vei fi întrebat...”. Cum am mai spus, tinerii absolvenți erau obligați ca niște jolly-jokeri, să intre în rolurile rămase vacante după sesiunea (estivală) de transferuri, fie că aveau datele pentru aceste roluri, fie că nu; de cele mai multe ori cu un număr insuficient de repetiții și fără a putea invoca cutuma tradițională în teatru, care permite tânărului să-și prezinte cartea de vizită într-un mod festiv – spectacolul de

debut. Se invoca o realitate dură, planul, iar goana sufocantă pentru îndeplinirea lui trecea ca o furtună răvășind totul. Și adevăr rămâne faptul că nu-și putea permite nimeni să se așeze de-a curmezișul, nici măcar atunci când se cerea – de exemplu – oamenilor cu familia în alte orașe, să joace în seara de Revelion pentru că așa “se dispusese”.

Cu Smaragda parcă a început să sufle dinspre I.A.T.C. un alt vânt, un alt mod de interpretare: reținut, foarte economic în gesturi și tonalități înalte, incadescent pe dinăuntru și aproape glacial la suprafață, cu gânduri multe ce se lăsau citite.

Fără a fi întru totul frumoasă, Smaragda era o fată dulce, cu un zâmbet cuceritor atunci când ți-l dăruia; educată fără cusur, inteligentă și talentată. Până în '66, când a plecat la Craiova, a jucat mai multe roluri mici în “Contraspionaj total” (Tina), “Hyperion” (Corina), “Iubesc pe al 7-lea” (Cora). Adevăratul său debut consider că a fost Frida din “Henric al IV-lea”, personaj pe care l-a creat în stil foarte pirandellian, investindu-l cu tulburător mister, dincolo de litera cuvântului. Împreună cu soțul său, Remus Mărgineanu au creat în comedia (pentru atunci extraordinară!) “Sexul și neantul”, o pereche de tineri care făceau în mai toate momentele spectacolului un soi de comentarii-aparteuri, fără cuvinte ci numai ca mimi. Au beneficiat de îndrumările tânărului balerin Gigi Căciuleanu, nimeni altul decât celebrul coregraf parizian de azi. (Avea strânse legături cu Constanța, cu teatrul nostru mai ales, pentru că mătușa lui, Elisabeta Căciuleanu a fost, până la moarte, bibliotecara teatrului.

Remus Mărgineanu, soțul Smaragdei, școlit în același mod și practicând același tip de teatru, este legat în memoria mea de un personaj cu care s-a identificat – Călugărul din “Io, Mircea Voievod”. Înalt, subțire, sobru, cu gândurile și glasul departe, aluneca precum o nălucă încercând să fixeze în pictura de la Cozia, privirea adâncă și învolburată de griji a Domnitorului. Un rol mic dar un personaj cu mare încărcătură ce și-a găsit în

Remus interpretul ideal. A mai jucat în alte șase spectacole: "Prietenii" (Simion), "Anna Christie" (Larry), "Hyperion" (Magistratul), "Henric al IV-lea" (Bertoldo), "Iubesc pe al VII-lea" (două roluri).

Grație felului său de a juca, fără a face apel la o teatralitate excesivă, precum și expresivității și fotogeniei, a făcut amplă carieră în film, mai des după plecarea de la Constanța.

Melania Cârje a trecut prin teatrul din Constanța ca un vânt de primăvară, aducător de prospețime, gingășie și tinerească exuberanță. Era înaltă și subțire ca o trestie, cu gât de lebedă, respirând un aer de extraordinară fragilitate, cu glas catifelat și plăcut și cu o grație naturală care dădea mișcărilor mult farmec. Era copilăroasă și afectuoasă, plină de respect pentru scenă, pentru artă și pentru noi toți, colegii ei; era modestă și spontană.

A rămas în memoria constănțenilor (și a publicului din toată țara, care a văzut-o în turneu), prin personajul Domniței Arina din premiera absolută "Io, Mircea Voievod", pe care l-a creat folosindu-și toate calitățile fizice și artistice dar și multe imponderabile ce țin de intuiția și șarmul personal al actorului. La fiecare dintre sutele de spectacole care s-au jucat cu această piesă, a adus plânsul în ochii și inima spectatorilor, indiferent de vârsta ori condiția lor. Împreună cu Sandu Simionică (Mircea), realizau zguduitoarea scenă a despărțirii definitive, cu imensă dragoste paternă și filială și cu tot atâta reținută durere. Am zis atunci că este ingenua dramatică perfectă! Aveam să constat curând că era la fel de bună și în comedie, după felul cum a realizat-o pe studenta mioapă Clo din "Sexul și neantul".

După o singură stagiune s-a transferat la Teatrul "Nottara" – București, de unde a revenit ca invitată, împreună cu Ștefan Iordache, realizând aici un șir de spectacole ale piesei "Ultima cursă".

Stabilirea ei în străinătate, prin singura modalitate posibilă atunci, a creat tabuul nedrept și în legătură cu menționarea numelui său (ca și în cazul lui Dan Herdan). Pentru mine a fost

și va rămâne mereu copilul-minune, trecând meteoric prin teatrul de la mare.

Daniela Anencov a debutat, și ea, la Constanța, unde a jucat timp de două stagioni ('66-'68), impunându-se printr-un talent viguros și o mare inteligență scenică. Au trecut mai bine de trei decenii și jumătate dar mie mi se pare că anii nu au atins-o. Era, atunci ca și acum, ca peste tot unde a apărut, (mai ales pe micul ecran), spirituală, plină de vervă și nerv, țintuindu-l pe spectator cu privirea ei albastră și atât de vie, sub care acesta se simte ca hipnotizat.

A realizat în acest teatru câteva roluri, începând cu cel titular din "Prietenă mea Pix", în regia lui Călin Florian, după care a urmat Elena din "Nu va fi război în Troia". Personaj principal, simbol, mobil dramatic și tot ceea ce mai înseamnă, Elena și-a găsit în Daniela o creatoare care nu numai că nu a lăsat să se vadă vârsta profesională fragedă, dar care și-a însușit și s-a adaptat la stilul deloc simplu al lui Giraudoux, cu o "plastică spirituală" ieșită din comun. A fost fermecătoare prin tot, dar mai ales prin umorul subtil și inteligent, tipic acestui dramaturg. S-a spus atunci că e atât de bună în rol pentru că nu se afla la prima ei întâlnire cu Giraudoux. (Studiase și jucase în facultate Ondine). Eu afirm însă că nu de asta a depins ci de inteligența, talentul și cultura actriței, care a putut descoperi nota proprie autorului. A mai jucat, în regia Mariettei Sadova, pe Anna din "Azilul de noapte", realizând o ființă eterică, cu aură de sfântă, trăitoare în hotarul dintre viață și moarte.

Daniela pare să fi rămas cu amintiri frumoase din experiența constanțeană. Oricum, după transferul la Teatrul "Ion Creangă", a rămas legată de acest teatru și a acceptat să joace în spectacole ocazionale, pentru păpuși, ori de câte ori a fost solicitată, în anii grei când numai jucând în săli de sport sau stadioane, teatrele puteau supraviețui.

Nicolae Popenici, coleg de promoție cu Daniela, a debutat și el tot la Constanța. Este prezent într-o singură distribuție,

“Prietena mea Pix”, unde a realizat rolul principal, al tânărului Paul-Cain, fiind deci partenerul colegei sale. Era un tânăr care promitea multe și frumoase lucruri profesionale, dar despre care nu mai știu nimic, după plecarea de aici.

Valeriu Săndulescu, coleg cu Daniela și Popenici, a debutat și el pe scena acestui teatru, rămânând aici două stagii, timp în care a realizat mai multe roluri. Era un tânăr înalt, subțire-subțire, cu un aer absent, foarte sobru. De altfel distribuția lui ar părea că a ținut seama de particularitățile acestea, cel puțin de la o vreme, așa încât, după Radu (“Mușcata din fereastră”) și Gusman (“Don Juan”), a interpretat cu multă personalitate pe Richard Mather (“Diavolul la Boston”) și Ulrik Brendel (“Rosmersholm”), încadrându-se perfect în atmosfera sumbră a acestor două spectacole. A plecat de aici într-un teatru din nordul țării, fiind, astăzi, stabilit în străinătate.

Din aceeași promoție a făcut parte și **Ana Maria Zamfirescu**, actriță care, după debutul cu Iris din “Nu va fi război în Troia” s-a transferat într-un teatru bucureștean.

O situație ciudată, în sensul că nu apare în nici o distribuție din anul cât a figurat ca angajat (debutant) printre actorii teatrului ('69) o prezintă **Răducu Ițcus**, actor cu preocupări regizorale despre care știu că s-a realizat, mai târziu, într-un teatru din Transilvania.

Cazuri asemănătoare s-au mai petrecut doar cu **Vasile Chiriuc**, angajat ca debutant în stagiunea '63-'64 și cu **Olimpiu Oprenia**, care absolvise facultatea în '65, figurând ca actor al acestui teatru în stagiunea '67-'68. În distribuțiile spectacolelor din perioada respectivă, numele lor nu apare însă. Este posibil ca ei să fi jucat, înlocuind alți actori care au plecat sau, poate, făcând dubluri. Printr-o glumă a statisticii (care nu face puține!) nu sunt prezenți nici pe fișele STAR care au alimentat memoria calculatorului din Ministerul culturii, în care se regăsește exhaustiv, se zice, întreaga activitate a teatrului românesc, de la începuturi până azi.

Repartizată la Constanța, proaspăta absolventă (promoția '69) a I.A.T.C., **Manuela Matak** și-a început activitatea cu principalul rol feminin, Păuna, din "Săgetătorul". Era o ființă foarte discretă, cu o moliciune a glasului și gesturilor care o făceau tare plăcută, pe scenă și în viață. Studiase și baletul, fapt care-i sporea grația naturală. A fost o foarte frumoasă și luminoasă prințesă Agigea în feeria "Legenda frumoasei Agigea" și o remarcabilă Arina din a doua variantă a spectacolului "Io, Mircea Voievod", având de luptat cu amintirea puternică pe care o lăsaseră în rol Melania Cârje și Aurora Simionică. Dar experiența ei artistică nu s-a mărginit doar la atât. A interpretat cu succes roluri de comedie ca Geta Tudorică și Doina Boboc ("Sfântul Mitică Blajinu"), Zoe ("Napoleon era fată"), Manuela ("Între noi doi n-a fost decât tăcere") și, mai ales, Jackie în spectacolul plin de umor "Bliss". A rămas aici doar până în anul '73.

Petre Lupu a venit de pe băncile institutului, tot în '69, jucând la Constanța doar trei stagiuni, timp în care a fost nelipsit din distribuțiile spectacolelor de comedie. Era și este un actor înzestrat cu tot marele talent și multa inteligență pe care o cere buna realizare a spectacolului comic. Nu prea frumos, nu prea înalt, cu un nas nu tocmai mic, cu glas ușor nazal, avea permanent în ochi o sclipire malițioasă și fața scâldată într-un zâmbet la fel. Știa să fructifice, cum rareori am văzut, orice situație comică, prin instinct și logică. Talentul comic al lui Petrică Lupu ar merita un studiu special, mai ales pentru marele evantai de nuanțe pe care îl desfășoară umorul său. De la avântatul și penibilul Rică Venturiano, primul mare rol jucat aici, la Simon, tânărul trăznit din piesa ce mustea de umor englezesc, pe care el și l-a însușit perfect ("Bliss"), de la parizianul cinic și atât de grosier cât îi cerea autorul și piesa ("Puricele în ureche") la nătărăul Tognino ("Vilegiatura"), Petre Lupu a schimbat tot atâtea fețe ale umorului... Măsura cea mai cuprinzătoare a acestuia a fost tânărul romanțios Percinet din "Romanțioșii", spectacol care a adus teatrului un

premiu, (la Festivalul de la Piatra-Neamț, '71), iar lui Petrică un premiu special acordat de revista "Ateneu". A jucat, făcând pantomimă, rolul titular din "Riga Crypto și Iapona Enigel", spectacol cu care teatrul de păpuși a fost premiat la Festivalul de la Nancy.

S-a transferat la Teatrul Bulandra cu ale cărui spectacole a apărut adeseori pe micul ecran. Socotesc că este un interpret ideal pentru umorul atât de specific, atât de incisiv și necruțător al lui Teodor Mazilu. A și jucat, de altfel, în "Mobilă și durere" (spectacolul bucureștean).

Mircea Nicolae Crețu a rămas la Constanța între '71-'75, realizând personaje – în principal dramatice – care s-au înscris puternic în memoria teatrului acesta. Bucureștean de origine, a venit aici ca proaspăt absolvent al I.A.T.C., fără fumurile în care nu de puține ori se învăluiau cei veniți "în provincie". Era înalt și frumos, era sobru și sensibil, talentat și foarte serios. Nu era vorbăreț, nu-și pierdea vremea în nesfârșitele șuete, nelipsite din viața niciunui teatru. Citea foarte mult, scria versuri și proză; cu noi, cei de care s-a apropiat, făcea o conversație elevată, fără a fi prețioasă. Era ros de morbul perfecțiunii și asta s-a văzut în tot ceea ce a făcut, în cât și cum a făcut.

A debutat în rolul Tiberius din piesa "Ovidius", montată într-o nouă versiune, în '71. Faptul spune foarte multe despre acest tânăr actor, pentru că personajul – odraslă imperială – era plin de nebunească și debordantă personalitate. În spectacol a trebuit să "țină isonul" – și a făcut-o frumos – câtorva redevabili actori experimentați: Romel Stănciugel (Ovidius), Jean Ionescu (Augustus). Când, la sfârșitul anului '74, teatrul a montat "Viforul" de Delavrancea, a făcut-o și pentru că avea, în persoana lui Mircea Crețu, interpretul ideal pentru Ștefăniță, actorul croindu-și încă de la început drum spre marele repertoriu.

I-a mai realizat cuceritor pe Ștefan Vardia din "Nota zero la purtare", pe Mihail, fiul Domnitorului din "Io, Mircea Voievod", Prințul ("Mascarada"), Fenton ("Nevestele vesele din

Windsor”), Sergiu (“Ultima cursă”) ș.a. A jucat cu succes în câteva filme, roluri importante (“Mijlocas la deschidere”).

Plin de distincție și forță, a părăsit acest teatru în plin succes, spre marele nostru regret, al tuturor. Personal i-am simțit lipsa ca unui copil al meu, plecat definitiv. Joacă pe scena Teatrului “Odeon”, București.

Andy Ștefănescu, coleg de an cu Mircea Crețu, a venit aici odată cu acesta dar a plecat după numai două stagiuni. A debutat tot în “Ovidius”, cu un rol mic dar important în structura piesei, Centurionul; cel care rostește în miez de noapte, la casa lui Ovidius, (“cum subit illius tristissima noctis imago...”) edictul imperial de relegare a poetului la Tomis. Fusese distribuit mai ales pentru glasul neobișnuit de puternic, profund și vibrant cu care era înzestrat, care se armoniza cu statura înaltă dar și cu ochii albaștri ce răspândeau o lumină de gheață.

L-a interpretat frumos pe Mișu Felecan, un tânăr întunecat și rău din “Nota zero la purtare”, făcând tandem de neuitat cu Mircea Crețu. L-a mai jucat pe Vlad în “Io, Mircea Voievod”, Crupierul în “Mascarada” și alte câteva, nu multe.

Ultimul rol mare și foarte bine făcut, care i-a scos la iveală calități necunoscute până atunci, (tragism, puritate), a fost Jan din “Neînțelegerea” lui Albert Camus, în regia tânărului Belgrader.

A plecat în '73 la București și de acolo, nu știu prin ce modalitate a ajuns speaker la “Europa liberă”, făcându-și auzit glasul inconfundabil vreme îndelungată, sub pseudonimul Horia Costescu. (Nu știu dacă nu chiar până la Revoluție). Este și acum stabilit în străinătate.

Dana Bolintineanu, colegă cu cei doi, a venit aici împreună cu ei, rămânând doar o singură stagiune, în decursul căreia a realizat personajul Dana din “Nota zero la purtare”. Jucase în timpul studenției la Teatrul “Nottara” și într-un film. A plecat la Teatrul din Sibiu visând la repertoriul clasic, vis ce îi animă de fapt pe toți tinerii actori.

Constăntean de obârșie, **Vasile Cojocaru** a absolvit I.A.T.C., în anul 1974, când a și fost repartizat acasă.

A debutat la 31 octombrie '74, în rolul tânărului medic Andrei, din piesa "Răsplata" de Ghiță Barbu, într-un moment de referință din istoria acestui teatru, pentru faptul că a marcat trei debuturi: al lui Vasile Cojocaru, al dramaturgului și al marelui regizor de mai apoi, Silviu Purcărete. Îmi amintesc că ne-am străduit mult să le oferim câte ceva – un mic obiect – ce urma să le reamintească o vreme, această clipă minunată pentru orice artist – debutul. Eram săraci însă, chiar foarte săraci, așa încât – însoțit de urările și pronosticurile noastre optimiste – i-am oferit fiecăruia câte un fular frumos, a cărui culoare roșie nu purta decât semnificația sentimentelor noastre... Ce modest și sărăcăcios se consumau puținele noastre bucurii...

Vasile a călcat în profesie cu dreptul. Își dăduse cu strălucire examenul de absolvire (Oedip – Sofocle) și faptul acesta era o recomandare pentru marele repertoriu. Ceea ce nu înseamnă că nu a fost obligat să joace roluri mai mici sau mai mari, din tot felul de piese, în principal tineri, cum până la un punct este firesc să se întâmple cu orice proaspăt absolvent: Fenton ("Nevestele vesele..."), Claudiu ("Tatăl nostru uneori"), Vasea ("Cercul pătrat"), Boris ("Bunica se mărită"), Viktor ("Revelion la baia de aburi").

Este înzestrat de la natură cu o voce extraordinară, cu care eu cred că știe și poate să facă orice dorește, fiindcă și-a însușit prin studiu draconic, seriozitate și pasiune, o desăvârșită tehnică a vorbirii și respirației și mai ales pentru că talentul său deosebit a găsit în voce, o cale ideală de a se fructifica. Sobru în aparență, ani de zile Vasile ne-a delectat pe noi, colegii lui, cu anecdote – bancuri, cum li se spunea atunci – nu de puține ori politice, în care eroii erau un moș surd și fonfănit, o babă știrbă, un gângav, o domnișoară sclifosită etc., toți "interpretați" impecabil și cu sobrietate, fapt care ne producea delicii, nouă, ascultătorilor. Exersate îndelung, calitățile acestea i-au fost de folos în cele

două travestiuri – patrimoniale! așa zice eu – pe care le-a realizat: Milphidippa, irezistibila cochetă din “Miles Gloriosus” și Efimița, cumintea consoartă a conului Leonida. Despre ambele am vorbit deja și așa mai putea-o face îndelung, subiectul fiind “de aur” pentru studiul artei acestui actor, întru totul deosebit. A practicat un stil comic special – prețuit mai ales de spectatorii tineri și de cei avizați – rafinat, inteligent, “de cap”, nelăsând nimic în seama instinctului sau intuiției. Am să citez doar câteva dintre personajele sale comice: Năiță Lucian (compoziție de vârstă și caracter în “Clipa”), Lăcustă-Vodă (“Sânziana și Pepelea”) dar mai ales acea bijuterie, Papkin (“Răzbunarea”) pentru care a și primit un premiu la Festivalul de comedie.

Toate rolurile jucate de Vasile îl atestă ca pe un actor cu mare personalitate, cu gândire înaltă și cu inteligență de sub al cărei control nu scapă nimic. O stare imprecisă și neliniștitoare de tristețe, zădărnicie, aspirație spre imposibil sau spre nicăieri, venind toate de dincolo de cuvintele textului, învăluie eroii săi dramatici, apropiindu-i de sufletul spectatorului și fixându-i definitiv acolo, mai bine decât ar face-o vorbele. Mă gândesc la Val Xavier (“Omul în piele de șarpe”), la Abel, fiul cel bun din faimosul spectacol “Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă”, la Leonard Brazil (“Cum se numeau cei patru Beatles?”), la Boiangiu (“Trăsura la scară”) sau la El (“Nu sunt Turnul Eiffel”), rol în care a fructificat și nebaneuite calități muzicale. Dar mă gândesc în special la rolurile din dramaturgia antică: Oreste (“Legende de Atrizilor”), din nou Oreste (“Andromaca”), Odiseu (“Hecuba”) și mai ales la strălucitorul său Oedip, căruia actorul i-a conferit umanitate vie și caldă, indicibilă sfâșiere și reținută tristețe, într-un cuvânt, măreție tragică dar omenească.

A realizat în 25 de ani aproximativ cincizeci de personaje, foarte multe de dimensiuni copleșitoare, însă socotesc că e departe de a fi dat la iveală tot ceea ce poate. Cred că rolurile mari încă îl așteaptă – poate Richard, poate Faust. Poate că ele

îi vor încununa o viață ca o flacără pusă în slujba teatrului.

Vasile Cojocaru este un foarte înzestrat om al condeiului, cunoscător al marei literaturi și al subtilităților limbii. A creat scenariile marilor spectacole de teatru antic “Oedip” și “Troia”, folosind nu doar dramaturgia ci și literatura epică a acelei perioade. A scris cupletele pentru musicalul “Regele cerb”. Cu candoare și umor, a investigat universul copilăriei, publicând un minunat volum de versuri, “Expediții în miniatură” (Ed. “Ion Creangă” – 1980), cu lirism și melancolie cenzurată pe acela al iubirii, “Imperfectele melancolii” (Ed. “Albatros” – 1983). A creat textul spectacolului de versuri și muzică “Lecție de dragoste la prima vedere”, pe care l-a jucat și cântat împreună cu Liviu Manolache.

A fost director al teatrului constănțean între ‘90-’91 și – începând cu anul 2000 – exercită pentru a doua oară această funcție.

Maria Nestor, și ea originară din Constanța, a fost repartizată aici după absolvire, debutând în anul ’77. Statisticile atestă că prima apariție a actriței s-a produs în ianuarie, cu un rol secundar din “Micul infern”. Dar, îmi aduc foarte bine aminte, că două luni mai târziu, la premiera absolută “Marele soldat” (22.03.’77), care marca Centenarul Independenței, Televiziunea română, aflată în sală, a preluat și transmis imagini, vorbind și despre debutul tinerei actrițe care juca rolul Iuliei, o ființă minunată, făcând oficii de soră medicală printre răniții și muribunzii frontului.

S-a dezvăluit de la început ca o ingenuă dramatică dar și de comedie, principala calitate fiindu-i nu atât ingenuitatea cât o puritate structurală, netrucată, neservită ostentativ și totdeauna voalată de o reținere gravă, contradicția servind adeseori ca sursă de umor.

Foarte sensibilă, a realizat personaje pline de feminitate și lumină dar și cu o personalitate nesesizabilă la prima privire, cum ar fi Getta (“Fântâna Blanduziei”), Ada (“Passacaglia”),

Gabi ("Anunț la mica publicitate"). A fost o minunată Doruleț ("Visul unei nopți de iarnă"), piatră de încercare pentru orice ingenuă; a fost o răzvrătită Andreea ("Capcana de nichel") și – cam din aceeași stofă – o credibilă Nicola Davis ("Cum se numeau cei patru Beatles?"). A convins cu umor în femeia-păpușă Clara ("Răzbunarea") dar cu același obrăzor rotund și roz și cu același zâmbet în ochi a făcut o demonstrație de forță artistică, transmițând mesajul salvator al femeii devenită aproape demiurg, prin faptul de a perpetua viața în cele mai dure condiții ale planetei: Ana din "Jocul vieții și al morții...").

Face parte dintre acele actrițe, cărora lumina din ochi și din suflet și zâmbetul bun de pe figură le poate asigura în mod continuu viață pe scenă, indiferent de albirea părului sau creșterea numărului de kilograme.

Rodica Nițescu-Mureșan a debutat la Constanța în martie '79, cu rolul tinerei Eleonora dintr-o piesă, și ea în premieră absolută, "Capcana de nichel" a scriitorului constănțean Eugen Lumezianu. A mai jucat într-un rol episodic din "Credința" de Ion Coja (de asemenea în premieră absolută) și în rolul delicatei Consuella din "Cel care primește palme".

Mi-o amintesc – pe scenă și în afara ei – ca pe o ființă fragilă, gingașă și grațioasă. (Studiase înaintea teatrului, baletul.). Personajele ei s-au impus prin această feminitate dulce și "așezată" care dădeau farmec actriței dar și fantoșelor create de ea.

În seara premierei ("Capcana..."), Maximilian, regizorul spectacolului, chemat la rampă, a adresat câteva cuvinte publicului, de mulțumire și de prezentare a actriței debutante. A fost prima și singura dată când s-a procedat așa cu un tânăr absolvent. Mentalitatea înapoiată a celor din afara teatrului, dar cu cuvânt greu în viața lui, dezavua aceste practici.

A jucat destul de mult în filme, dând la iveală către maturitate și alte calități: autoritate, aplomb... A rămas la Constanța numai două stagiuni.

Mirela Atanasiu era bucureșteancă. Avea o cultură generală de invidiat. Vorbea fluent două limbi străine, citea, traducea, cânta la pian. Avea o mare discreție, foarte prețuită în viață dar care pe scenă, parcă îi atenua puțin strălucirea. Era inteligentă, veselă, spirituală, vorbăreață, foarte sociabilă, prietenoasă.

A debutat oficial la 25.02.'82 în Margueritte, principalul personaj feminin din ciudata piesă a lui Ghelderode, "Hop, signor!". Zic "oficial" pentru că până la acea dată mai jucase – frumos, cu o remarcabilă adaptare la specificul acelei piese cu tineri frenetici – rolul Jane din "Beatles". Cultura și personalitatea ei artistică au condus-o în final către realizarea rolului Margueritte, rol care însă – după părerea mea – nu-i era potrivit. Nu pentru că era un rol de dramă! Cea mai mare creație a actriței, pe această scenă, consider că a fost Margareta din "Gaițele" ('85), personaj foarte complex, dramatic, plin de temperament, straniu și întortochiat până în marginea psihopatologiei și pe care Mirela l-a realizat mergând pe firul unei gândiri proprii, cu totul novatoare. Afirm fără reținere acest lucru, ca una care am văzut foarte multe montări ale piesei.

Tărâmul pe care s-a desfășurat lejer, cu o cuceritoare naturalețe, a fost comedia. Într-o viziune modernă a "Bădăranilor", montată de Dominic Dembinski, Mirela (Lucietta) s-a integrat perfect sporind modernitatea și hazul spectacolului – în anumite scene până la delir, – ca aceea a violului său asupra tânărului cam nătărău, Fillipetto.

Cu solidă pregătire muzicală și cu o voce mică, dar studiată, adăugate calităților mari de actriță foarte mobilă psihic și fizic, a fost o minunată Marghiolița din musicalul "Căsătorie cu bucluc", montat de Andrei Mihalache, după texte de Alecsandri.

S-a reîntors la București ca prezentatoare și apoi redactor la T.V. România, unde lucrează și în prezent. A lăsat un mare gol în inimile noastre, la plecare... Era expresia însăși a bucuriei juvenile de a trăi și de asta nu te despartii ușor și fără regrete.

Liviu Manolache, fiu al cunoscutului dirijor și compozitor (fondator al teatrului constănțean de revistă), Aurel Manolache și nepot al regretatului actor, cupletist și textier Gelu Manolache, Liviu este, el însuși, un talentat compozitor și cântăreț, calități ce se adaugă datelor sale de actor, lărgindu-i fericit aria exprimării artistice. Este o excepție prin faptul că și crează muzică; altfel, teatrul acesta a avut șansa de a se fi bucurat, în mai toată jumătatea de secol pe care a traversat-o, de actori care, pe lângă rostire frumoasă, au cântat și au dansat cu dezinvoltură. (Li se spunea actori "totali" dar eu nu am agreat niciodată termenul, considerând că un bun actor e musai total. Altfel nu e deloc actor).

Liviu a debutat la 30.06.'82 cu rolul Raimund dintr-o piesă care nu se poate spune că a făcut mare succes ("Beția sfântă" de Paul Everac), deși vehicula ideea îndrăzneată, frumoasă și... de actualitate, a deteriorării oricărui ideal atunci când este servit de instrumentele puterii absurde.

Actor cu mare priză la public, foarte îndrăgit și răsfățat de acesta, mai ales pentru umorul suculent și plin de fîresc cu care-și înzestreză personajele, tânărul Manolache a realizat până în anul '90, mai bine de 20 de roluri, ceea ce demonstrează că a fost nelipsit din mai toate distribuțiile: Pentagon ("Capul de rățoi"), Milică ("Visul unei nopți de iarnă"), Radu ("Milionarul sărac"), Aleksandr ("Revelion la baia de aburi"), Eteocles ("Oedip") ș.a.

Capitolul în care strălucește, în care se desfășoară cu o naturalețe de invidiat este acela al musicalului: Nicu ("Căsătorie cu bucluc"), Pepelea ("Sânziana și Pepelea"), - un Pepelea cu trombon în loc de fluier, viziune ce s-a dovedit a fi plină de inspirație comică, Arlechino ("Mincinosul"), Deramo ("Regele cerb") s-au constituit ca personaje emblematice pentru tipul acesta de teatru, conferindu-i actorului răsplata unui mare succes, recunoașterea confrăților și simpatia publicului din întreaga țară. (Cu primele două titluri, teatrul a întreprins mai multe turnee

prin toate orașele mari ale țării, inclusiv în Capitală).

De altfel muzica pentru cele patru musicaluri a fost compusă chiar de Liviu, care a luat și un premiu pentru ea, la Festivalul de comedie. A mai compus și pentru alte spectacole ale teatrului dramatic și de păpuși; a creat, împreună cu Vasile Cojocaru, spectacolul de studio "Lección de dragoste la prima vedere", foarte bine primit de public, spectacol în care cei doi au recitat, cântat, dansat, Liviu fiind compozitorul iar Vasile poetul.

A condus câțiva ani buni, ținând mereu sus nivelul calității, faimosul teatru de păpuși constănțean, renumit în toată lumea.

Lică Gherghilescu, constănțean revenit în cetate după absolvirea I.A.T.C.-ului, a avut șansa de a debuta (februarie '86), într-o piesă de mare frumusețe – "Acești îngeri triști" de D.R. Popescu, în regia uneia dintre marile speranțe ale regiei românești, Dominic Dembinski și având ca parteneră o excepțională și mai experimentată actriță – Nina Udrescu. Plecând de la ideea pe care s-a fundamentat spectacolul, aparent simplu formulată de Dominic, anume că "individul este o risipire în alții și în același timp un receptacol al celorlalți", înzestrat cu talent și o mare inteligență scenică, Lică a compus profilul în mișcare al unui tânăr al zilelor noastre, neliniștit și dramatic căutător al sinelui în cenușiul vieții cotidiene. Un "tânăr furios" al spațiului acesta, purtându-i, inconfundabilă, sigla, dar cu largi și tulburătoare ecouri...

Pe aceeași linie, a investiției de multă gândire în rol, și-a compus Lică și personajul Lelio, mincinosul lui Goldoni, transferat de regizor, din lumea goldoniană în aceea a arhetipurilor secolului XX. Minciuna, devenită un joc, era scoasă de sub obrocul vinovăției și practică de Lelio (și el un "inadaptabil tânăr furios") ca o corecție aplicată unei lumi perverse. Dar uneori, personajul, parcă obosit de atâta joc, se stabilea în altă zonă a temporalității, trăind întâmplări ale piesei ca pe un soi de "amintiri din viitor". În spectacol deci, timpul circula în ambele sensuri și actorul a trebuit să facă față acestui

lucru foarte greu de realizat (și destul de greu de înțeles de către spectatori).

O experiență cu totul diferită de aceasta a făcut Lică în musicalul “Sânziana și Pepelea”, unde l-a jucat – nici mai mult nici mai puțin – decât pe fiorosul Zmeu al zmeilor. Se înțelege că, scund de statură fiind și cu față de copil mereu zâmbitor, era solicitat să realizeze prin acest contre-emploi, un mare efect comic, ceea ce s-a și întâmplat. Am povestit pe larg, în alt capitol, în ce fel a fost creat irezistibilul personaj, în tandem cu un alt actor, C. Duicu. Ceea ce vreau să subliniez, pe lângă marea inteligență scenică, sunt calitățile muzicale și umorul nuanțat pe care îl practică Lică și care atunci și-au anunțat dimensiunile.

După moartea lui Guțu, a intrat în rolul Grigore Pălcu (“Piatra din casă”), acceptând să păstreze pe bandă glasul fostului său coleg, atât de iubit, care astfel a mai răsunit o vreme... Un fapt care ne-a tușat pe toți.

Lică Gherghilescu – un actor special, care a jucat mult în ultimul deceniu al secolului trecut, dar care ne va face încă multe și frumoase surprize.

Cristina Oprean a debutat la 18 aprilie '87, cu rolul Virginie Renoir din comedia polițistă “Martorii se suprimă” de Roberth Thomas. Este o actriță plină de nerv, frisonând în mod continuu, interesată de tot ceea ce înseamnă teatru sau vine în atingere cu el, fără ca această mare pasiune să-i umbrească rațiunea. “Scena este un miraj, dar nu un drog”, un miraj “convertibil în învățăminte, în înțelepciune de viață”, declara Cristina cu prilejul debutului său, dovedind o maturitate mai rar întâlnită printre actorii cu temperamentul ei.

Însoțit de multele lecturi și de pasiunea pentru muzică, talentul ei se va obiectiva mereu frumos și sigur. Până în '90, actrița a mai interpretat-o pe Ismena, rol cu dificultăți dacă ar fi să ne gândim numai la faptul că, venită de curând de pe băncile facultății, a trebuit să plonjeze în dimensiunile și rigurile unui spectacol în aer liber, cu totul special (“Oedip”). Și a mai

interpretat-o adaptându-se deplin la stilul parodistic al musicalului “Sânziana și Pepelea”, chiar pe eroina principală. Că are resurse multe a dovedit și în realizarea unui travesti – Leonardo din “Regele cerb”.

Cam în aceeași perioadă a debutat tânărul actor **Radu Buznea**, cu rolul Florindo din spectacolul “Mincinosul”, urmat curând de un rol mic în “Trăsura la scară”.

Regizori

Teatrul pontic i-a atras în acești 50 de ani, nu numai pe actori (tineri și vârstnici), rămași aici temporar sau definitiv ci și pe scenografi și regizori; cu statut de colaboratori sau chiar de angajați, unii chiar de la debut. Îi chema fabulosul spațiu poetic marin dar și valoarea colectivului de actori, aproape totdeauna impunătoare; și îi mai chema distanța relativ mică față de București, fapt ce facilita vizionarea celor mai multe dintre spectacole, de către specialiști... lucru deosebit de important într-o cultură foarte centralizată, în interiorul căreia nu se valida calitatea decât prin raportare la centru. Și faptul se perpetuează.

Dintre regizorii artistici care au debutat pe această scenă, îmi face plăcere faptul că trebuie să încep cu constănțeanca **Anca Ovanez**. Până la ea, din surse documentare nesigure, s-ar părea că a mai fost un singur debutant, **Petre Meglei**, care a semnat regia spectacolului “Drumul soarelui” (’55).

Anca Ovanez, fiica unui cunoscut chirurg constănțean, strălucea printr-o inteligență pătrunzătoare, incisivă, ironică, ce nu lăsa să-i scape nimic din universul unui spectacol (și nu numai). Pregătită foarte serios de-acasă și din școală – cum se cuvine să fie orice regizor, dar mai mult decât atât – avea bagaj imens de cunoștințe generale și de specialitate, pe care le etala încă din adolescență, la faimoasele spectacole urmate de discuții, în care spectatorii erau solicitați să spună tot ce gândesc despre teatru, repertoriu, regie, interpretare... Și nu era rău.

În anul '68, teatrul constănțean i-a oferit șansa să-și dea examenul de diplomă, făcându-și totodată debutul, cu o piesă la care nu știu dacă s-ar fi înhămat mulți absolvenți – "Rosmersholm" de H. Ibsen. Ea nu numai că a îndrăznit dar a și condus cu mână sigură o distribuție alcătuită numai din actori experimentați și pretențioși, care însă i s-au supus ca mieluseii. Sigur, spectacolul nu a făcut mare succes de public, cum era de așteptat, de altfel, deși s-a constituit într-o adevărată mostră de teatru ibsenian.

La 12 iulie '74, a scos în premieră, într-un timp record, "Casa Bernardei Alba" de Garcia Lorca, întreprindere foarte grea dacă ținem cont că distribuția este alcătuită exclusiv din femei, de toate vârstele și că întreaga piesă trebuie jucată sub tensiunea terorii unui personaj tiranic, Bernarda, a cărei autoritate malefică înăbușe întreaga familie, chiar și în absența ei. Cu o distribuție foarte chibzuit făcută, cu ideile cristalizate dintru început, fără nici un echivoc, cu toată personalitatea sa ieșită din comun, a condus acel colectiv către un spectacol de-a dreptul sufocant; un spectacol în care erotismul torid se ciocnea de o morală închistată și anacronică, orice năzuință spre iubire sau libertate fiind reprimată, la nevoie cu pușca. Frustrări, inhibiții, mocneală și ură alcătuiau o țesătură făcută de Anca, spre a-i lua respirația spectatorului. Arareori am văzut spectacol cu asemenea impact zguduitor asupra spectatorului.

Anca a mai semnat regia feeriei "Sânziana și Pepelea" (7 februarie, '76). Cu o scenografie concepută de George Doroșenco – soțul ei –, colorată și exuberantă, cu măști, flori și tot felul de efecte, spectacolul s-a constituit în mirajul unei nopți de sânziene, mustind de sensualitate și chemări tainice... o beție magică izvorând din mitul sânzienelor. M-am gândit atunci că Anca, cu fantezia extraordinară pe care o avea și cu logica artistică fermă căreia o supunea, ar fi regizoarea ideală pentru feeria shakespeariană "Visul unei nopți de vară", piesă atât de greu de pătruns și cu atât mai mult de montat.

La sfârșitul stagiunii '75-'76, împreună cu soțul ei au plecat din acest teatru, în care, de fapt, angajați cu statut permanent, fuseseră doar acea stagiune. Prea multe lucruri nu am auzit să mai fi făcut Anca, după aceea. S-a stabilit, curând, în străinătate, pe Coasta de Azur, împreună cu soțul și cei doi fii ai lor.

Cu doi ani înainte, **Raul Serrano**, un tânăr argentinian care și-a făcut studiile de regie la Bucurști, a fost îndrumat tot către teatrul din Constanța pentru a-și monta spectacolul de diplomă, deci pentru debut. Institutul de Artă Teatrală știa că scena constănțeană se oferă generos - în ciuda opreliștilor de tot soiul - tinerilor doritori de a ieși din canoane. Spectacolul s-a numit "Când nu ne vede nimeni" (era o piesă ungurească, în premieră pe țară - 15.02.66 - purtând de fapt titlul "Pe ușa din dos") și s-a constituit într-un discurs dramatic împotriva războiului de salvare, cu orice preț, a aparențelor. Avea destul de multe îndrăzneli regizorale, "ajustate" însă binișor în vizionări.

M-a impresionat cât de bine, cât de corect vorbea Serrano limba română (învățată doar în timpul facultății) și cât de mult se asemena cu noi, românii, cât de bine se simțea aici, cât de ușor comunica.

Geo Berechet, tânăr regizor, absolvent al I.A.T.C. (al cărui nume însă nu este consemnat de anuarul institutului), a venit la Constanța în toamna anului '69. Spectacolul său de debut nu a fost unul ușor ci o frumoasă piesă istorică, complicată ca structură dramaturgică și ca înțelesuri - "Săgetătorul" de Ion Omescu. Berechet avea de îndrumat întregul colectiv de bărbați ai teatrului și a făcut-o destul de bine; nu și ușor ceea ce este altă poveste... Dar spectacolul a ieșit frumos, marcat de modernitatea care își pusese pecetea pe dramaturgia istorică creată în acei ani. Și încadrat într-o viziune regizorală care avea în vedere întregul, lucru nu tocmai ușor, piesa fiind cam "risipită".

În caietul tipărit la a 25-a aniversare a teatrului, nu lipsește doar numele regizorului (rămas între timp în străinătate) ci și al

autorului (rămas și el) și chiar al piesei... Încă o dovadă a furiei cu care era tratată orice tentativă de eliberare a unui om de artă. Dincolo de crima falsificării datelor statistice nu realizau mare lucru politrucii. Pentru cei care aveau cunoștință de viața teatrală, eliminarea numelor unor creatori, de peste tot, nu le putea șterge și din memoria lor; iar celor străini de poveste, numele acestea nu le-ar fi spus mai nimic.

Sub îndrumarea lui regizorală, în martie '70, a ieșit în premieră absolută, piesa "Regele pungașilor", care în ciuda titlului și a structurii polițiste, nu a făcut succes. Dar asta nu din cauza regiei.

Geo Berechet a mai montat – depășit în mare măsură de dificultățile piesei – "Camera de alături" de Paul Everac (martie, '71). Și a mai montat un foarte frumos spectacol la Teatrul de păpuși, cu păpușari, o balerină (Dora Carpov) și un actor – Petre Lupu, care a dat atunci o strălucită probă de mim. Spectacolul, având ca text balada lui Ion Barbu "Riga Crypto și Iapona Enigel", era de o desăvârșită originalitate, plin de fantezie artistică și de născoceli tehnice, ceea ce l-a făcut să se impună publicului și mai ales specialiștilor. Doar "organele" centrale au cerut să fie scoasă o scenă în care Lupu li s-a părut că seamănă cu Iisus...!!! Cu modificările cerute, spectacolul a plecat la Festivalul de la Nancy, unde tânărul regizor a și rămas, fără ca vreo dată să mai auzim ceva de el. L-am judecat foarte sever atunci, nu numai pentru că socoteam că are aici perspective dar și pentru că l-au așteptat zadarnic soția și cei doi fii ai săi, unul de numai câteva zile.

Nicoleta Toia a debutat, și ea, tot la Constanța, în același an (ianuarie '69), când a semnat regia unui minunat spectacol "Noaptea iguanei". Era pentru prima oară când se monta o piesă de Tennessee Williams și încă în premieră pe țară, fapt pentru care se purtaseră veritabile bătălii. Dar, în ciuda valorii spectacolului, frumos și plin de o insolită atmosferă exotică, urmare a înțelegerii perfecte dintre regizoare și scenografă, și

ea debutantă; în ciuda câtorva actori dintre cei mai buni ai teatrului, prezenți la înălțimea lor obișnuită, șirul reprezentațiilor s-a întrerupt, nu știu din ce motive, după numai câteva.

Nicoleta Toia a mai fost prezentă în acel an la teatrul constănțean, făcând ceea ce se cheamă în deplinătatea înțeleșului, asistență de regie la spectacolul "Vilegiatura" (premiera – aprilie '69), montat de David Esrig și constituind un mare eveniment artistic al acestei scene.

Silviu Purcărete a venit la Constanța, ca proaspăt absolvent, în anul '74. Prima piesă pe care a montat-o a fost aceea care "venea la rând" – "Răsplata" de Ghiță Barbu. Inspirată din viața de atunci a satului dobrogean, fără sforăieli politice însă, piesa era o melodramă ce punea în discuție nu doar fizionomia morală a unui țăran integru, harnic și înțelept ci și relațiile sale cu copiii lui școliți, cu care se ciocnea puternic, nu el fiind în inferioritate a ideilor; totul sub semnul scurgerii inexorabile a timpului. Spectacolul a ieșit dramatic, cald, emoționant, beneficiind și de un interpret de excepție al rolului principal, regretatul Sandu Simionică. A făcut mare și îndelungat succes la publicul de la sate dar mai ales din orașe... Dar nimenea nu bănuia atunci că în regizorul său zăceau latent germenii strălucirii sale viitoare. E drept că teatrul, supus permanent la tot soiul de imperative de moment, legate de aniversări, comemorări, festivaluri etc., nu prea putea ține cont de opțiunile celor tineri, după cum am mai spus. Dar nu e mai puțin adevărat că nici Silviu Purcărete, "copil cuminte", respectuos și destul de introvertit, nu avea aerul că moare de dorul comunicării cu vârstnicii. A făcut însă cu aceștia un spectacol foarte frumos, "N-am ucis!" ("Marie Octobre"). Premiera – aprilie '75. Era o piesă polițistă foarte bine scrisă (printre autori numărându-se și apreciatul scenarist Julien Duvivier), pe care Silviu a transpus-o într-un spectacol peste care a tronat suspansul, fără nici o fisură, de la un capăt la altul, și în care 11 actori "bătrâni" au construit memorabile

portrete: Ileana Ploscaru, Valentina Bucur-Caracașian, Sandu Simionică, Lucian Iancu, Jean Ionescu, George Stancu, Longin Mărtoiu, Const. Guțu, Emil Sassu, Romeo Mogoș, Viorel Popescu.

Beneficiind de statutul special al secretarului literar care trebuia să știe cam tot ce bântuia gândurile artiștilor (cu intenția nobilă de a sprijini relizarea acestora) și încercând să fac cât mai puțin antipatică indiscreția, l-am descusut atunci pe Silviu din mai toate cusăturile. Așa am înțeles că nu întâmplător făcuse liceul de arte plastice "Tonitza"; că era plin de umor, având asupra teatrului comic o viziune "plastică" specială, bazată în primul rând pe grotesc, invocat nu ca atare, pentru obținerea de efecte comice, ci ca element de teatralitate, cât se poate de benefic în comedie și nu numai. "Miles Gloriosus", despre care am vorbit pe larg în capitolul "Seri de teatru antic", s-a construit pe o astfel de viziune și rezultatele au fost – eu zic – magnifice. Oricum, ele au început să-l dezvăluie pe Silviu, cel care avea să se afirme curând, ca unul dintre geniile regiei românești. Nu sunt adepta ideii că trebuie să fim modești cu tot dinadinsul. Modestia și arta nu fac casă bună împreună. Alții nu-și fac atâtea scrupule. Școala românească de regie a dat și dă la iveală genii iar Silviu Purcărete este, sigur, unul dintre ele. Dacă "Legendele Atrizilor" montat la Histria în '78 nu ar fi fost spectacol-unicat (în sensul de a se fi reprezentat o singură dată, pentru că, altminteri, orice spectacol e "unicat"); dacă mai mulți specialiști și spectatori l-ar fi văzut, afirmația mea era confirmată, cred, unanim, încă de atunci. N-aș vrea să mai vorbesc despre aceea minune care s-a petrecut la Histria... Îmi face rău, îmi vine să plâng, de fiecare dată când o evoc. Dacă ar fi putut beneficia de o mediatizare pe măsură, poate că alta ar fi fost soarta teatrului... Poate am fi purces să redefinim noțiunea... poate... poate...

N-am să am îndrăzneala de a spune că Purcărete este un produs al acestui teatru. Dar, poate că spațiul acesta poetic,

marea, ruinele, noi, oameni din Pont pe care i-a cunoscut atunci, l-au propulsat către un anumit capitol, fundamental, al teatrului. Oricum, "Legende" și "Hecuba" par a fi strămoșii foarte îndepărtați ai marilor spectacole pe teme antice, care i-au dus faima pe tot mapamondul. (Lui și, implicit, teatrului românesc).

Am un imens regret că nu s-a întors niciodată aici. Poate, cu ajutorul umărului său puternic, am fi reușit să demonstrăm că Pontul Euxin este un golf al Mediteranei, așa cum Cătălina Buzoianu a reușit – împreună cu teatrul din Brăila – să impună ideea că Dunărea este un braț al fabuloasei enclave culturale căreia strămoșii îi spuneau "Mare nostrum".

Dominic Dembinski a fost una dintre victimele acelei monstruoase hotărâri care interzicea intrarea specialiștilor în 16 mari orașe ale țării! Nu mai funcționau nici repartițiile, nici concursurile, nici transferul. Puteau să vină liniștiți în aceste așezări, doar muncitori, fapt care și-a spus cuvânt greu în compoziția demografică a orașelor respective, în aspectul lor civic și nivelul de cultură; spre eldorado-ul acestor așezări pornindu-se să curgă mai ales oameni care nu-și găseau rostul pe la ei pe-acasă. Drept urmare, Dominic, șef de promoție (împreună cu V.I. Frunză), a fost repartizat ca metodist la Casa de cultură din Călărași. Norocul teatrului a fost atunci că niște oameni luminați din urbea aceea au acceptat detașarea pe timp nelimitat la instituția pentru care se pregătise.

Dominic era – și este! – un tânăr cuceritor. Foarte bine pregătit (a fost studentul regretatului om de teatru Mihai Dimiu) și continuând să se informeze plener (nu de puține ori revenind la filosofii antichității și la clasici). Un tânăr, și gânditor și visător, care a făcut să sufle în anii aceia, în teatrul nostru, un vânt de tinerețe. Cald, bun și prietenos, nu lipsit de ironie, uneori cu accente cinice, ne-a iubit pe toți și a primit din partea noastră aceeași mare iubire; păcat că nu și toate ofertele care l-ar fi interesat și pe care le-ar fi meritat, dar care nu depindeau numai de noi.

Primele două spectacole, "Beția sfântă" reprezentând debutul său absolut – 30.06.82 și "Capul de rățoi" ('83) le-a montat pentru că acestea existau în programul repertorial al teatrului, la data venirii lui, și n-ar fi admis nimenea, dintre cei care ne conduceau, să fie înlocuite cu altceva ce i-ar fi fost mai pe plac tânărului regizor. Au fost spectacole "cuminți", sobre, pline de idei. Afirmarea sa plenară s-a produs în "Bădăranii" de Goldoni (aprilie, '84), în care a investit idei regizorale de mare valoare și modernitate, ceea ce a dat reprezentației o aură comică specială, făcându-l pe Goldoni accesibil ca pe un contemporan. Toți "grii" teatrului angajați în distribuție, au descoperit atunci mijloace noi de exprimare a comicului, meritul fiind al lui Dominic.

Un spectacol montat la studio (nu pentru că era experimental ci pentru că spațiul i-a convenit de minune regizorului) a fost, tot în '84, "Passacaglia". Secundat de tânărul scenograf Constantin Ciubotariu, Dominic a oferit atunci o mostră de ceea ce poate însemna folosirea cea mai fericită a spațiului de joc sau, poate, un model de adecvare a spectacolului la spațiul dat. Fotolii, scări, pasarele se iluminau pe rând sau mai multe dintr-o dată, creând halucinante imagini scenice, cum numai Dominic știa să construiască; spații de joc neașteptat de mari și diferite, fiecare cu altă idee, cu altă componentă emoțională, cu alte surprize... și totul pe o suprafață de câțiva metri pătrați. De fapt, prin insolitul său, acest spectacol s-a impus și ca un experiment valoros.

După un spectacol de comedie care, prin scene antologice de umor delirant, s-a înscris printre cele mai longevive ale teatrului ("Revelion la baia de aburi", '85), mi s-a părut că foarte tânărul regizor a dat măsura profundității cu care se angajează în crearea unui spectacol, montând "Acești îngeri triști", (februarie '86). Pleca de la câteva idei pe care le citez fulgurant din pagina rezervată lui în program, cum că: "Ființa noastră este un arc incandescent între real și ireal..." și că "omul

înseamnă mai mult decât el și clipa prezentă”, și a creat în baza lor, din imponderabile și tensiuni “aceste râuri repezi, cu spume”, care sunt personajele lui D.R. Popescu. Impresia de adâncime, de frământare, de curgere, de căutare trudnică de sine, se constituia într-un miraj copleșitor pentru actori și cei care-i priveau. A fost cea mai frumoasă realizare a sa și cred că una dintre cele mai tulburătoare din toată istoria teatrului acesta.

I-a urmat musicalul “Nu sunt Turnul Eiffel”, spectacol a cărui frumusețe echilibrată te trimitea cu gândul la un soi de clasicism și în care doi actori, Nina Udrescu și Vasile Cojocaru au strălucit întocmai ca perechea Lică Gherghilescu-Nina udrescu în “Acești îngeri triști”.

Nu voi zăbovi deloc asupra celor două experiențe Caragiale pe care Dominic a fost oprit să le ducă atunci până la capăt. Ele fac parte dintre durerile mari ale acestui teatru și ale teatrului acestei țări, care și-a renegat atunci cultura și pe oamenii ei, încercând să le pună botniță. Știu cât de mult a suferit Dominic, cât de mult l-a durut, cât de mult l-a costat. E un tânăr împătimit care nu se joacă “de-a teatru”. Nu știu dacă și-a revenit pe de-antregul, prezența lui – chiar dacă totdeauna semnificativă – pare încă timidă pe firmamentul teatral. Se va vindeca cu totul – sper! – și poate atunci își va aminti cu câtă ardoare discutăm amândoi despre “Hamlet” la Constanța ori despre “Faust” în bătrâna sinagogă a orașului, despre Platon ori Lucian din Samosata, ... despre, ... despre...

Tudor Chirilă a debutat la Constanța, în anul '88, august, 6, cu spectacolul “Mincinosul” care a adus multe idei novatoare privind montarea unui Goldoni (și a unui clasic, în general), azi. Păcat, că nu toate duse până la punctul unde ar fi fost corect și integral percepute de spectator. Lelio – mincinosul era scos din habitatul goldonian și adus în lumea “perversă” a zilelor noastre, pe care o minte fără a i se putea face din asta o vină, căci el este, în viziunea regizorului, un “inadaptabil tânăr furios”, un om “cu simțul născocirii”, atribut fără de care ființa

omenească nu poate fi considerată spirituală. Mai mult, se refugiază la răstimpuri într-o lume construită de el însuși, care este, ca într-o suită de planuri S.F., o lume a viitorului. Spectacolul stăruia asupra unei percepții speciale a timpului, ce părea – în interiorul său – reversibil, idee ce mi-a plăcut mult.

Cu două săptămâni înainte de revoluție, tânărul regizor a mai scos în premieră, la 9 decembrie, '89, "Regele cerb". Era un musical după basmul lui Carlo Gozzi, cu muzica compusă de neobositul Liviu Manolache și versurile cântecelor de Vasile Cojocar. A fost un spectacol încântător, în care – încă o dată – actorii acestui teatru au demonstrat că pot face totul pe scenă cu profesionalism, iar tânărul regizor că știe ce să le ceară. Spectacolul a fost mutilat de cenzură (și era doar un basm!) la vizionare, eliminându-se un moment foarte bun – "corul arestaților", închiși "fără vină".

Mona Chirilă, soția lui Tudor, era angajată la secția de păpuși și nu știu dacă până la spectacolul "Trăsura la scară", montat pe scena Teatrului dramatic, mai făcuse regie în afara păpușilor. Vreau să zic că nu știu dacă își făcuse debutul pe "scena mare"; și pentru că nu știu, îmi place să consemnez acest spectacol ca atare. Și-mi place s-o fac pentru că, în puținul timp cât a creat în acest teatru, în discuții – și ele puține – dar mai ales în regia piesei deloc simple, "Trăsura la scară", Mona mi s-a dezvăluit ca un tânăr exponent al generației sale, cu o mare cutezanță în abordarea textului, cu forță de pătrundere și cu o viziune satirică necruțătoare, susținută de o mare limpezime și ordine a ideilor. Direct sau prin intermediul spectacolului, venea dinspre ființa ei fragilă atâta forță, încât adeseori mă gândeam că geniile în fustă ale regiei românești sunt cu mult mai mult decât niște femei bărbate...

Când – după Revoluție – soții Chirilă s-au transferat la Cluj, am regretat nespuse de mult plecarea lor și în special a Monei, al cărei mod de a fi și de a gândi teatrul, mă cuceriseră întru totul.

Scenografi

Eugenia (Gina) Tărășescu-Jianu, constănțeană de loc, și-a făcut debutul cu mare succes, realizând – ca examen de diplomă – scenografia piesei “Noaptea iguanei” de Tennessee Williams, la 29 ianuarie, '69. Era un act de curaj din partea teatrului, faptul de a încredința unui student temerara sarcină, cu atât mai mult cu cât aprobarea în repertoriu a acestei piese încărcată de sensuri și atmosferă, nu se obținuse ușor, ea urmând a fi prezentată în premieră pe țară. Examenul a fost trecut cu notă maximă și de absolventă și de teatru; păcat că spectacolul a avut viață scurtă, dar din motive care n-au avut legătură cu valoarea lui artistică.

De atunci și până în anul '90, Giņa a realizat, numai pe scena teatrului dramatic, 20 de scenografii, una mai frumoasă ca alta, toate pline de fantezie, de sensibilitate și, când era cazul, de umor fin. Numele său va rămâne etern legat de cele 3 mari spectacole de teatru antic, “Legendele Atrizilor”, “Hecuba”, “Miles Gloriosus”. În toate trei viziunea ei s-a conjugat perfect cu gândurile lui Purcărete. Drame, comedii de toate tipurile, piese de idei, spectacole experimentale, recitaluri de teatru sau versuri, toate au găsit în această artistă, o harnică și foarte ingenioasă creatoare de imagine scenică, încărcată de o teatralitate de cea mai bună calitate și cel mai bun gust, sprijinită pe cele mai ingenioase soluții tehnice. Spicuiesc la întâmplare câteva titluri: “Sfântul Mitică Blajinu”, “N-am ucis!”, “Lupii de mare”, “Opinia publică”, “Tatăl nostru uneori”, “Cercul pătrat”, “Scaunul”, “Călător fără bagaje”, “Capul de rățoi”. Dacă ar fi să mă opresc doar la două dintre creațiile ei, aș opta pentru “Răzbunarea”, o bijuterie de spectacol, pentru care s-au primit mai multe premii (unul chiar pentru scenografie), spectacol în care, cu mijloacele sale, scenografa s-a angajat, alături de regizor, într-o suită funambulescă de găselnițe comice. Al doilea ar fi “Isabella, trei caravele și un mare mincinos”, spectacol de mare

modernitate și mobilitate, în care decorul a "jucat" ca un actor genial, transformându-se, la vedere, din trei panouri albe, neutre (de ex.!), în trei caravele, în trei căruțe cu coviltir, într-o spânzurătoare etc., transformări însoțite mereu de aplauzele publicului. Și se întâmpla destul de rar ca scenografia să fie aplaudată, ca atare, la scenă deschisă.

Dar, Gina are o activitate cât se poate de bogată și în teatrul de păpuși, tărâm fantastic, pe care spiritul său inventiv și ingeniozitatea tehnică s-au manifestat liber, dând la iveală edificii despre care s-a vorbit mai multe decenii, ca acel fermecător "Copil din stele", căruia i s-a dus buhul pe întreg pământul și care, așa zice, a creat nu doar o nouă modă ci și un alt fel de a gândi teatrul de animație.

Fiind scenograful angajat al teatrului, Eugenia Tărășescu a fost obligată timp de 20 de ani să realizeze grafica pentru sute de afișe și caiete-program, să creeze cadrul scenografic pentru tot soiul de spectacole festive, ocazionale, prezentate în sala sporturilor, pe străzi, pe stadioane... Pentru sume ridicole ce se adăugau fondului de montări, mereu prea sărac, al teatrului, i se cereau acestuia eforturi de creație extraordinare care intrau în beneficiul estetic al "Zilelor Mării", "Ponticei", "Carnavalului veseliei" etc.

Văzând, anul acesta, la spectacolul final al Olimpiadei de la Sidney, acea păpușă uriașă care aluneca peste stadion, multiplicată în câteva exemplare, mi-am amintit brusc, cum în anul 1969, în cadrul unui "Carnaval al veseliei" (parte componentă, cred, a Serbărilor Mării), organizat exclusiv prin eforturile teatrelor, Gina a creat asemenea păpuși, de peste 4 metri înălțime, cu deosebirea că fiecare (dintre cele 7-8 care au făcut parte din cortegiul) reprezenta câte un personaj de basm: Gerilă, Setilă, Păsărilă etc. Erau construite din țevă metalică, îmbrăcate în cărpe și cu capetele, extraordinar de expresive, din butaforie pictată. Pentru a le putea mișca intrau în interiorul lor câțiva oameni care le împingeau pe stradă, nu fără efort deși

erau montate pe roțițe. Câtă muncă! De la scenograf la atelierul mecanic, până la cel de butaforie și la mânătorii de decor care le-au "plimbat" în cortegiu, s-au adunat sute, mii de ore de muncă. Dar asta nu se contabiliza nicăieri. Nici măcar pentru a ne scuti de... campania agricolă a culegerii porumbului, să zicem... Municipalitatea nu a fost în stare să găsească acestor opere de artă un loc acoperit, așa încât au stat ani în șir în curtea atelierelor teatrului, ruginind și dezmembrându-se sub neîndurarea timpului...

Ce amintiri triste am din zilele de toamnă când ar fi fost să ne bucurăm de strălucirea deschiderii stagiunii... Un tren urât, negru, murdar, ne lua la 6 dimineața din gara Constanța pentru a ne debarca, după două ore, undeva, într-o mare de porumb... De-acolo, un tractor cu roți uriașe ne ducea cu o remorcă – o cutie jechoasă! – spre inima și mai deasă a acestei mări de porumb... În care, parcă, pluteam; fără orizont, sufocați între 2 rânduri de coceni ce-și înfingeau vârfurile într-o fâșie de cer mohorât! Odată ne-am întâlnit cu alți nefericiți care veneau, culegând, în sens invers. Păreau niște iazme, niște biete zdrențe omenеști, de culoarea pământului, cu hainele și oasele înmuiate de burniță și ceața lunii noiembrie. Erau angajați ai colectivei din zonă, veniți din cele mai sărace părți ale țării. La vederea lor, Gina a izbucnit în plâns, le-a dat mâncarea și banii pe care-i avea și nu contenea întrebându-i de ce acceptă condițiile acelea. I-au răspuns cutremurător: pentru că le țineau copiii la grădinița colectivei, unde le dădea chiar și să mănânce.

O ființă caldă și sensibilă, fără odihnă, care a creat – totdeauna din sărăcie! – superbe universuri poetice. Un om care și-a petrecut întreaga viață între masa de lucru și atelierul teatrului, pe care le-a transformat în tot atâtea unități de creații-unicat. Un pilon puternic pe care s-a sprijinit, timp de 30 de ani, activitatea instituției. Și care nu s-a aflat niciodată pe locul al 2-lea în întrecerea cu cei mai mari scenografi ai țării, de al căror aport teatrul acesta a beneficiat.

Un foarte tânăr scenograf, **Alfred Ipser**, a devenit angajatul acestui teatru în stagiunea '80-'81. Era nepotul marelui scenograf Ion Ipser, stabilit deja la acea dată în străinătate și cu care teatrul nostru colaborase fericit. Era tăcut și cuminte, sensibil și în ton cu tot ceea ce însemna ultima oră în scenografie. În puținul timp cât a rămas aici, a creat decoruri și costume pentru "Dresoarea de fantome" (debutul său), "Nu ne naștem toți la aceeași vârstă" (spectacol premiat) și "Între patru ochi".

Constantin (Titi) Ciubotariu a alcătuit cu Dominic Dembinski o pereche de creatori care s-a impus ca fiind foarte valoroasă, în răstimpul cât a lucrat aici ('83-'88). Un moldovean moale și bun, cu glasul potolit – lucru foarte rar în teatru! – pe care mai nu-l folosea, preferând exprimarea grafică. Îl completa cu vârf și îndesat Dominic cu o limbuție frenetică și adorabilă!

Am vorbit deja despre cadrele spectacolelor "Passacaglia" și "Conu' Leonida...", ambele veritabile modele de încorporare în scenografie a unei multitudini de mesaje din zonele rațională și sensibilă, totdeauna conjugate desăvârșit cu ideile textului, pe care le dilata și le colora în sensul dorit de regizor. Dar, cu riscul de a mă repeta supărător, poate, n-am să obosesc niciodată vorbind despre spectacolul său "Oedip". Avea o respirație amplă și sugera acel spectacol niște dimensiuni uriașe, cum nu mai văzusem niciodată pentru Oedip. Tragedia acestuia se consuma invocând parcă întreg universul, prin acele câteva elemente scenografice simple dar grăitoare, închipuite de Ciubotariu. Viziunea lui vădea nu doar înțelegerea adâncă a sensurilor tragediei ci și chema, prin acele elemente, să participe la ea, întreaga natură. Care-i prelua ecourile, reverberându-le... E drept că a avut "la îndemână" o natură generoasă – marea – dar câți nu trec pe lângă ea fără s-o vadă? Fără să-i simtă răsuflarea caldă ca a unui suflet?

Despre **Ion Țițoiu**, graficianul și pictorul constănțean binecunoscut de întreaga țară și de o parte a lumii, nu este cazul să vorbesc. Nu toată lumea știe însă că a fost într-o vreme

scenograful teatrului de păpuși, calitate în care a realizat și pentru teatrul dramatic nu mai puțin de 8 spectacole, unul dintre ele, cel cu ciudata piesă ungiurească “Joc de pisici”, constituindu-se ca debut al său (în scenografie). N-am să mă opresc asupra spectacolelor “Gaițele”, “Anunț la mica publicitate”, “Jolly-Jocker”, “Troia în flăcări” care s-au bucurat de o scenografie, dacă nu foarte inventivă, cel puțin funcțională și necostisitoare. Dar în două dintre montări, Tițoiu a îngăduit artistului din el să iasă la iveală pe de-a-ntregul și să creeze, nu pur și simplu o scenografie, ci un spațiu poetic a cărui încărcătură emoțională și ideatică vorbea – parcă sonor! – de țesătura subtilă, dramatică și greu descifrabilă altfel a frământărilor unor suflete bolnave: “Vânătoarea de rațe” și “Macbeth”. Ambele, copleșitoare prin atmosfera stranie, încărcată, de suspansuri și imponderabile, de lucruri nespuse până la capăt, ceea ce rezona perfect cu orbecăiala prin beznă a acelor suflete...

Irina Dimiu era fiica marelui om de teatru care a fost Mihai Dimiu – regizor, eseist, neîntrecut profesor și etnolog, cu care teatrul constănțean a colaborat fericit în câteva rânduri.

Irina a realizat o singură scenografie aici, pentru spectacolul “Trăsura la scară”, ianuarie '89. Stăpână pe profesie și pe un cumul impresionant de cunoștințe teatrale și de cultură generală, (era doar fiica tatălui său!), a creat pentru această comedie neagră un cadru sufocant, parcă alcătuit numai din mucegaiuri și resturi de lumină mohorâtă, cum nu se putea mai potrivit ideilor piesei. Mi-am zis atunci că o mai hâdă și neliniștitoare imagine scenică a ei, decât au realizat cele două tinere femei – Mona și Irina – inteligente, necruțătoare și cinice, ar fi fost greu să relizeze un bărbat.

Dramaturgi

Nu reușesc deloc să înțeleg optica teatrului românesc azi, cel puțin privitoare la dramaturgia autohtonă. Un dramaturg –

și cât de puțini sunt scriitorii care manifestă interes pentru acest capitol atât de pretențios al literaturii! – după ce a pus punct unei scriituri dramatice, nu aleargă – de regulă – către o editură ci către un teatru. Pentru că nu-și simte opera întregită decât “ridicată” pe scenă. Loc în care autorul constată (prin discuții și la repetiții), că piesa sa are, sau ar putea avea, inadecvări, insuficiențe, neclarități, anacronisme pe care le înlătură sau le limpezește în procesul de materializare a ei. Fie că recunosc sau nu, toți dramaturgii înțeleg că textul dramatic e doar o pietricică din mozaicul spectacolului și e firesc ca fiecare să o vrea cât mai strălucitoare. Cum să se dezvolte literatura dramatică – mai ales a unui popor care a demonstrat că știe să facă spectacole, nu glumă – dacă se cere dramaturgilor doar să o scrie, cu fervoare, cu tensiune, și apoi să trăiască liniștiți cu speranța că undeva, cândva, un grup de creatori citindu-le piesele (de unde? Că editurile sau nu tipăresc teatru sau o fac în tiraje rizibile), s-a hotărât să le facă spectacol? Dramaturgul este și el – ca orice scriitor – un creator de mesaje ale unui moment, istoric și artistic, mesaje pe care le vrea plecate spre semeni, ajunse la aceștia și întoarse către matcă, amplificate sau corectate.

Probabil mulți îmi vor spune că acestea sunt oficii de teatru național. Dobrogea fiind singura provincie istorică a țării, în mod nedrept rămasă fără teatru național, nu neg că cel constănțean a trebuit să preia aceste oficii. Și s-a străduit să le onoreze, depunând, în paralel, și zadarnice demersuri administrative pentru obținerea statutului râvnit. Și, credem, meritat. Nu îmi dau seama ce avantaje ar mai putea aduce el acum; atunci existau unele deloc neglijabile: o schemă lărgită, subvenții consistente de la centru și, mai ales, ieșirea de sub tutela acerbă a organelor locale, în multe privințe mai înapoiate și mai rele decât în orice alt județ al țării.

Sigur, ni se poate reproșa că s-a jucat destul de multă dramaturgie autohtonă mediocră; nu am să neg după cum nu poate nega nimeni faptul că acest teatru a trimis în circuitul

valorilor naționale câteva titluri perene. Li se pare unora puțin? Aceștia nu știu, probabil, că dramaturgia lumii numără mii, zeci de mii de piese! Că nu toate au rămas să înfrunte timpul e un adevăr, după cum adevăr este și faptul că absolut toate au văzut luminile rampei, la vremea lor. Voltaire, cu felul său rațional și incisiv de a privi lucrurile, spune undeva că raportul dintre piesele scrise (și jucate) și cele care s-au impus este de câteva mii la câteva titluri. Nici un tărâm al literaturii nu este atât de pretențios și – într-un fel – atât de nedrept cu creatorii!

Ni s-ar putea reproșa, de asemenea, că am constituit o rampă de lansare pentru dramaturgii din zonă. Nu cred că e ceva rău în asta, plecând de la același imperativ, anume că un teatru trebuie să fie veritabil ferment al producției dramaturgice. De altfel, într-o vreme când toate teatrele țării s-au luptat pentru a-l avea pe Tudor Mușatescu în repertoriu, “nea Tudorică” teatrului constănțean i-a încredințat premiera absolută a comediei “Geamandura”. Nu se lăsau ușor jucați în premieră absolută prin provincie, dramaturgii români, mai ales cei buni. Dar Aurel Baranga, comediograful cel mai căutat de teatre și public, tot acestui teatru și-a încredințat comedia “Travesti”. Ca să nu mai vorbesc de Horia Lovinescu, acest atât de mare dramaturg-filosof, prieten constant al mării, al Dobrogei, al teatrului pontic, care a fost reprezentat aici prin două premiere absolute – “Surorile Boga” și “O casă onorabilă”. Ori Lucia Demetrius, Lia Crișan, Alex. Sever, Al. Mitru ș.a.

Nu știu dacă fac bine, dar nu am de gând să insist. Problemele literaturii de orice fel (inclusiv deci ale dramaturgiei), cele ale teatrului și artei, în general, țin de actuala uriașă criză endemică a culturii românești. Dacă înțelepții neamului nu o vor aborda rapid, fără patimă și prejudecăți, suntem în pericol să ne pierdem identitatea ca popor, ca națiune!

Am să revin la cei câțiva dramaturgi care au debutat pe scena constănțeană.

Despre profesorul **Grigore Sălceanu** am vorbit destul de

mult până acum, nu știu dacă am reușit să și sugerez cât de importantă, de marcantă, a fost figura acestui poet-dramaturg, în câmpia literelor din această zonă. Va fi avut, poate, pentru unii, aerul ușor vetust al poetului rătăcit din alt veac, pentru care poezia lumii se oprea la Baudelaire, cum adeseori a mărturisit. Dar – în limitele acestea – a fost o mare personalitate a învățământului și artei în Dobrogea, peste care se trece prea ușor și ușor ironic, ori de câte ori îi vine numele în discuție.

Despre lucrarea sa de debut, "Ovidius", am vorbit pe larg și n-aș vrea să mai revin deși ar merita. Premiera sa absolută, la 22 septembrie '57, prilejuită de bimileniul Ovidius, s-a înscris ca un moment strălucitor al istoriei culturii acestor locuri. Era anul '57 și dincolo de țesătura dramatică, perfect credibilă a piesei, versuri ca acestea: "Vin valuri după valuri, oștiri spumegătoare,/Aminte aducându-mi a vremilor splendoare..." mergeau la inima spectatorului, nu numai pentru a-i aminti că trăiește umăr la umăr cu umbra marelui său concetățean, Ovidiu... Piesa s-a tipărit la ESPLA în 1958.

Grigore Sălceanu a revenit pe scena constănțeană la 8 mai 1965, cu altă premieră absolută "Hyperion". Era – cum lesne se înțelege – o piesă despre Eminescu, construită, din păcate, pe presupusul conflict personal, artificial întreținut de istoria socialistă a literaturii române, dintre poet și Maiorescu. Publicul a dovedit atunci – încă o dată – discernământ, refuzând să-și pună la zid pe unul dintre idoli, Maiorescu, oricât de antipatic apărea ca personaj.

A treia lucrare, despre care, de asemenea, am vorbit a fost "Tropaeum Traiani", un poem dramatic frumos ce acoperea bine (și poate ar mai face-o!) câte un gol în educația tinerelor generații.

De fapt mă simt dator să reamintesc că profesorul Sălceanu debutase cu mult înainte – prin anii '30 – la "teatrul radiofonic", postul național de radio manifestând încă de la începuturile sale un mare interes pentru teatru, interes pe care și l-a menținut

constant și care îi face mare cinste. Profesorul Sălceanu, de altfel, a revenit de mai multe ori la acea “scenă”.

Prof. **Victoria Gavrilescu** debutase pe scena teatrului de păpuși cu acel deja celebru “Copil din stele”, text valoros prin concentrare și acuratețe, calități foarte prețioase în teatru, mai ales de păpuși.

Pe scena teatrului dramatic a debutat la 16.02.'64 cu basmul cult (de inspirație folclorică) “Săgeata năzdrăvană”, care, din păcate, nu s-a înscris între reușitele de gen, dar asta nu (sau nu numai) din cauza autoarei.

Cunoscutul prozator și om de radio **Corneliu Leu** (și el dobrogean) și-a făcut debutul în teatru cu “A doua dragoste”, lucrare inspirată de spațiul dobrogean, care a văzut lumina reflectoarelor la 23 decembrie '65, la Constanța. Deși frumos scrisă și frumos jucată, piesa nu a făcut mare succes. Poate era prea epică, dar nu în stilul epic teatral... Oricum, autorul a continuat – perfecționându-se – să fie tot mai des prezent pe scenele țării și în emisiunile de teatru radiofonic.

Puțină lume știe, probabil, că **Adrian Păunescu**, marele poet, și-a încercat puterile și într-o creație destinată materializării pe scenă. Aceasta s-a întâmplat la 21 august '74, când teatrul pontic a prezentat premiera absolută a poemului lirico-dramatic “Descoperirea României”. Nu mă încumet să vorbesc despre calitatea literară a acestuia; el purta marca inconfundabilă a strălucitului poet, era vibrant, ardent, cuceritor, pentru orice om care simțea românește. Că nu a putut scăpa de compromisurile care au stigmatizat atunci întreaga viață artistică a țării, asta e o altă poveste. Spectacolul a avut măreție; a fost învăluit într-o muzică splendidă, a lui Corneliu Cezar, compusă anume pentru el (și despre care îmi amintesc că nu le-a plăcut cenzorilor, părăndu-li-se că sună “cam bisericește”), dar pe care am auzit-o ulterior, de multe ori, la radio. Acest spectacol monumental a angajat toate forțele artistice ale teatrului, sub conducerea regizorului Laurențiu Azimioară, puțin înainte de plecarea lui în străinătate.

Doctorul **Ghiță Barbu** a avut șansa de a debuta – cu piesa “Răsplata” – la 31.10.’74, beneficiind de oficiile de regizor ale lui Silviu Purcărete, aflat și el la debut. Lucrarea, inspirată din mediul sătesc a făcut un neașteptat succes la oraș; succes la care și-au dat concursul subiectul dar mai cu seamă interpretarea și stilul ușor melodramatic al piesei. Ghiță Barbu a mai revenit cu piesa “Pădurenii”, la 29.12.’79, care aducea aceeași lume necăjită a satului socialist ca și “Răsplată”, fără însă a se ridica la calitatea acesteia.

Prof. **Eugen Lumezianu**, scriitor cu mai multe cărți publicate la data debutului în teatru, și-a început activitatea de dramaturg, la 26.10.’76, cu piesa “Tatăl nostru uneori”, o tulburătoare parabolă care făcea parte din trilogia “Musafiri pe viață”, publicată ulterior. Nu “Tatăl nostru...” era prima piesă a trilogiei ci aceea care a dat, mai apoi, numele volumului și care teatrului îi plăcuse mai mult. Dar în timpul tratativelor interminabile cu Direcția Teatrelor din Consiliul Culturii, nu știu care dintre inspectori a zis că piesa – și ea o parabolă, ca tot ceea ce a scris Eugen Lumezianu – s-ar părea că evocă invazia sovieticilor în Cehoslovacia anilor ’68. Ceea ce nu era adevărat, piesa având o respirație umanistă largă, mult deasupra întâmplărilor. N-a vrut să țină cont ministerul de argumentele noastre estetice, nici măcar de cel politic, (zicând noi, în ultimă instanță, că dacă statul român a dezavuat acel eveniment, e liber și un scriitor să o facă... admitând că piesa putea fi “citită” și așa).

După câțiva ani, mulțumiți de ecourile din presă și din public, am reluat discuțiile cu centrul, privitoare la “Musafiri...”. Nici pomeneală să ne-o aprobe, drept pentru care i s-a reprezentat delicatului autor cea de-a treia piesă a trilogiei, “Capcana de nichel”, la 11.03.’79. Ambele au fost montate de Ion Maximilian, cu efortul de a dezvălui profunzimea pieselor fără a le atenua aura misterioasă și cu vizibila plăcere de a găsi în ele o literatură elevată.

Scriu și-mi amintesc cum ani în șir, când ne întâlneam pe culoarele Casei Scânteii sau la cursurile de perfecționare sau la ședințe cu teme profesionale, culturnicii încuiați ai ministerului – astăzi directori sau redactori de editură, dacă nu mai mult – ne arătau cu degetul, pe noi, secretarii literari constănțeni, ca pe niște ciumați: “Aha! Voi sunteți ăia care-ați vrut în repertoriu o piesă despre intrarea rușilor în Cehoslovacia, așa-i? Noroc cu noi că v-am oprit la vreme, altfel ați fi pățit-o!”. Și suspiciunile n-au mai conținut până în '89. Cât despre frumoasa piesă “Musafiri...”, nici până la moartea prematură a scriitorului, nici după aceea, nu a putut apărea în luminile scenei... Ce păcat!

Hristu Limona, despre care am mai vorbit în capitoul “studioul experimental”, era un tânăr constănțean, cu talent pentru dramaturgie și cu destul de multe informații despre teatrul contemporan. Debutase deja, cu succes, la televiziune și radio, când și-a prezentat, pentru debutul pe scenă, două piese scurte: “Omul, fata, bătrânul și ceața” și “Scrisoare către Meșterul Manole”, care i-au fost montate la studio (13.03.1978). Erau foarte concentrate, conținând trimiteri subtextuale către multe idei filosofice. Dar, în ciuda modernității lor stilistice apăsate, spectacolul a mers pe cărările bătătorite ale regiei și interpretării, efectul fiind nefericit.

Hristu Limona a fost un dramaturg prolific. Nu am mai auzit nimic de piesele lui însă, după stabilirea sa în străinătate.

Prof. univ. dr. **Ion Coja**, constănțean de obârșie, a debutat la 18.05.'79, cu premiera absolută a piesei “Credința”, tipărită ulterior în colecția Rampa a Editurii Eminescu și premiată în același an ('80) de Academia Română cu premiul “I.L. Caragiale”. De fapt, acest autor, incomod pentru autorități, cultivând o dramaturgie avangardistă, deloc convențională, în registrul mijloacelor estetice dar și în al ideilor, debutase în 1969, în Franța, la Festivalul de teatru studențesc de la Nancy, cu piesa “Adio, Julieta, adio!” compusă în manieră apăsată absurdistă, motiv pentru care nici nu știu dacă i s-a reprezentat vreodată în

țară. Și nu este singurul caz de debut absolut în străinătate al unui dramaturg român; dovadă că, în ciuda cenzurii și a încorsetării în dogmele literaturii socialiste, ei știau și puteau să creeze pe gustul și în canoanele universalității, ilustrând nu numai "ultima oră" a acesteia dar și materializând tendințe estetice generale aflate în embrion.

"Piesa «Credința», declara autorul în caietul-program, este o încercare de a defini câteva din sensurile nepieritoare ale istoriei și ale vieții noastre de zi cu zi". O piesă, ca un elogiu adus în surdină valorilor perene românești și mai ales religiei iubirii de țară, predestinării poetice a acestui popor, legăturilor sale adânci cu rosturile vieții, morții și timpului. O piesă de mare modernitate, profundă și fără retorism, merită să încălzească în noi ceea ce parcă mereu unii vor să uităm: gloria noastră de atâtea ori împuținată de alții. A fost prezentată în cadrul Festivalului de teatru politic, fără a realiza însă succesul scontat de teatru. Dar asta nu din cauza ei. Fiind foarte la modă spectacolul-dezbatere (document, manifest, agitatoric), regia l-a "împănănat" cu foarte multe comentarii scenografice și sonore, care se desfășurau în holuri, în foaiere etc., amețindu-l pe spectator și constituindu-se într-o... dezbatere a dezbaterii. Frumusețea piesei și multele sale idei nobile rămâneau undeva, în spatele acestor artificii, frumoase, dar care, parcă, barau drumul simplu creat de autor către ele. Nu-i vorbă existau destui – atunci ca și acum! – cărora nu le plăcea să ne lăudăm cu nimic din ceea ce ne definește și mai ales cu istoria noastră – așa cum a fost ea! Ca să nu mai citez înverșunarea cu care sunt tratate miturile care o însoțesc, firesc, și care fac parte din spiritualitatea noastră. Ca om de teatru simt că înnebunesc ori de câte ori îi văd sau aud pe acești elitiști – demolatorii de mituri. Teatrul din mit se hrănește și dacă i se ia de la gură oxigenul acesta, nu-i rămâne decât să moară. De ce, oare, doresc unii cu atâta înverșunare să moară teatrul – capitol major al culturii românești? Eu nu pot înțelege și nici nu pot accepta. După cum

nu pot înțelege reacția prea “moale” a teoreticienilor de teatru.

Dar, să revin. Dincolo de toată încâlceala conjuncturală, piesa “Credința” rămâne încrustată într-una dintre cele două direcții principale pe care s-a dezvoltat dramaturgia românească timp de două secole, cea istorică. Unicitatea o face, o dată în plus, de preț, într-un moment în care scriitori preocupați de modernitatea acestei dramaturgii (Paul Anghel, Marin Sorescu, Dan Tărchilă) au creat – și ei – lucrări nespuse de frumoase.

Ion Coja a revenit pe scena constănțeană la 27 noiembrie, '83, cu premiera absolută a comediei “Jucătorul de table”, apărută în volumul cu acest titlu (și însumând mai multe piese ale autorului), în 1971, la “Cartea Românească”. O comedie insolită vorbind despre faptul că “fiecare dintre noi e ... răspunzător de tot răul din lume...” iar dacă vrea cu toată puterea ființei lui, fiecare poate “juca” fericit zarul acestei responsabilități în favoarea tuturor. Criticul Marian Popa scria în caietul-program: “... existențialul erupe din nimic pentru a dezvolta spectacolul adevărului. Care adevăr? Nu evidența că în lumea aceasta totul se poate, ci că în lume este posibil imposibilul”.

Spectacolul și-a găsit în Ion Maximilian regizorul foarte inteligent care făcea trimiterile spre profunzimile textului cu mare lejeritate, fără a împovăra cu nimic nici scriitura nici interpretarea. Simplă dar adâncă și enigmatică, această piesă (alături de “Credința”) a impus un dramaturg întru totul original, într-o literatură care nu-i deloc săracă în creații de tip absurd. “Mi-e drag ca o scuturare de meri – zicea Fănuș Neagu despre Ion Coja, în același caiet-program – pentru că se pricepe de minune să le scoată proștilor bătrâni apa din urechi”. Ca să zic așa, dacă nu le-a scos cu totul apa sclerozantă, a făcut-o cel puțin să le sune tare-tare în urechile proștilor bătrâni... Parcă mai îndrăzneț decât au făcut-o alți confrăți.

Stabilit de foarte multă vreme în București, dar rămas constănțean cu tot sufletul său mare și cald, de curând dispărutul

dramaturg **Tudor Popescu** a debutat emoționat, cum declara în caietul de sală, în fața concetățenilor săi care îl cunoscuseră în pantaloni scurți, la 9 februarie '79, cu premiera absolută "Scaunul". Piesă majoră, ridicând evenimentele existențiale pe plan metafizic, plină de întrebări tulburătoare. Reprezentarea ei (care nu a marcat și debutul absolut al autorului, produs cu ceva timp în urmă), a marcat, în schimb, un nou început, dramaturgul devenind de atunci unul dintre cei mai prolifici comediografi contemporani, care a atacat cu aplomb vesel instituții, oameni, relații. Cel care afirma cu atâta generozitate că "rațiunea de a exista a omului este aceea de a fi o șansă de fericire pentru semenii săi", spunea adeseori în interviuri cu o aparent înveselită naivitate: "avem instituții de un profund democratism și, cu toate acestea... democrația nu funcționează".

A fost îndrăzneț și a știut să-și apere cu argumente extraordinare toate afirmațiile considerate "neortodoxe". Avea talent și avea o solidă pregătire filosofică, (fusesse studentul lui Blaga) și politică, ce i-au îngăduit să atace puternic, cu armele satirei, baricadat în interiorul unei redute comuniste, revista "Era socialistă" al cărei redactor-șef a fost mulți ani. Pur și simplu, a dansat pe săbii și asta l-a costat.

A revenit acasă, cum atât de mult iubea să spună, considerând acest "acasă" o altă dimensiune a sufletului nostru, cu nu mai puțin de alte patru piese: "Omul nu-i supus mașinii" ('81), "Nu ne naștem toți la aceeași vârstă" ('82), "Milionarul sărac" ('84), "Jolly-Joker" ('86). Pentru două dintre spectacolele cu piese scrise de el, teatrul nostru a primit premii râvnite de toți, la Festivalurile de la Brașov și Timișoara.

Nu pot încheia capitolul acesta, fără a face cunoscută povestea foarte tristă a doctorului **Caius Mihăilă**, care – și el – a bătut la porțile teatrului constănțean. Nu știe probabil nimenea că acest ardelean stabilit în Dobrogea, firav, timid și romantic – fiind în realitate un om de mare curaj – a cerut ca proaspăt absolvent, șef de promoție (la Timișoara) să fie repartizat în

cea mai îndepărtată așezare din România – comuna “C.A. Rosetti” din Deltă. Rodul șederii lui acolo a fost o carte extraordinară, de referință în memorialistica românească, “Jurnal la morile de vânt”, care a și făcut vâlvă la apariție. Dar, de asemenea, nu știe nimeni, că înainte de a fi jurnal, această carte s-a dorit a fi o piesă de teatru, o tulburătoare scriere, plină de dramatică sensibilitate, în care se încrucișau personaje reale cu altele, materializate: Entuziasmul, Îndoiala etc., toate răvășind sufletul unui tânăr intelectual al anilor '60. Doctorul Mihăilă a transformat această piesă de 4 ori, la cererea cenzurii; și de 4 ori i-a fost respinsă. Exasperat a mers la directorul Teatrului Nottara, Horia Lovinescu, rugându-l să încerce el să obțină aprobările, în cazul în care piesa i s-ar părea interesantă pentru acel teatru. Bineînțeles că și Lovinescu a fost refuzat dar au rămas prieteni buni. S-a spus că Lovinescu și-a împrumutat subiectul piesei “Febre” de la C. Mihăilă. Sunt gata să contrazic pe oricine, întrucât doar faptul că erau populate de lumea Deltei le era comun. În rest, fiecare aducea personalitatea și stilul său; un halou învăluitor din zona gândirii la unul, din a suprasensibilității la celălalt.

Dispărut cumplit de devreme, Dr. Caius Mihăilă a plecat și cu tristețea de a nu se fi putut exprima într-un domeniu pentru care, depun mărturie, avea chemare. Și, sigură sunt, că dramaturgia românească a pierdut atunci prilejul de a păși în modernitate cu un ceas mai devreme, înaintea altora și într-un mod cu totul original. Formule asemănătoare aveam să împrumutăm (minunându-ne de ele!), mulți ani după cele relatate aici. Dar spaima de noutate i-a paralizat atunci pe toți cei cărora nu li se cerea decât să pună o șampilă pe text. Oricum, răspunderea, marea răspundere, nu lor ci teatrului ar fi revenit.

Perioada 1990-2000

La sfârșit de secol XX (1990-2000) Teatrul Dramatic Constanța a rămas fidel crezurilor sale de la începuturi: de a dăru publicului, prietenilor teatrului, spectacole cât mai diverse ca gen, spectacole care să bucure, să îndemne la meditație; de a aduna laolaltă oamenii cu convingerea că arta TEATRULUI aduce cu sine dialogul, toleranța, înțelegerea. În tot acest timp, la fel ca la începuturi, creatorii din teatrul constănțean au rămas fideli crezului că TEATRUL este o stare de spirit.

În toți acești ani nu au lipsit – la fel ca de-a lungul întregii sale istorii – din repertoriu, piese din dramaturgia clasică universală și națională, din dramaturgia contemporană românească și străină, nu au lipsit premierele pe țară sau absolute, au fost jucate drame, comedii (comedii lirice, comedii satirice, comedii muzicale), teatru antic; au fost coproducții și spectacole experimentale. Au fost alese texte importante care să constituie stimulente pentru fantezia artiștilor creatori. Ca întotdeauna piesele din repertoriu au fost montate de regizorii teatrului sau de regizori invitați. În anii despre care vorbim au făcut parte din trupa Teatrului Dramatic regizorii Andrei Mihalache și Laurian Oniga. Personalități distincte, au imprimat repertoriului, prin viziunile lor, o diversitate stilistică, cu note de originalitate mai mult sau mai puțin șocante, toate însă viabile și convingătoare, dovedind forță și imaginație creatoare.

Studioul, spațiu al căutărilor, al experimentelor, a fost – din păcate, mai puțin ca altă dată – “decorul” în care s-au jucat

exerciții dramatice (“Creiere mobilate decent”), recitaluri de actori (“Aici au ars cuvintele”), spectacole în care pentru prima dată au ieșit la rampă tineri actori sau studenți (“Muncile lui Pucinella”, “Regele cerb”, “Opera de trei parale”, “Cușca de hârtie”).

Dramaturgia națională s-a regăsit în repertoriu în principal prin piese clasice: “O noapte furtunoasă” de I.L. Caragiale, adaptări după Vasile Alecsandri (“Cușca de hârtie”, “Căsătorie cu bucluc”), prin dramaturgia interbelică (“Cum să-ți înșeli nevasta”, “Tache, Ianke și Cadâr”, “Visul unei nopți de iarnă”, “Sosesc deseară”) și, nu în ultimul rând, prin reluarea unui spectacol de marcă al teatrului, cu piesa “Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă” de Horia Lovinescu, într-o nouă distribuție.

Nu au lipsit, după cum spuneam, nici premierele pe țară sau mondiale. Prima din această serie a fost “Penthesilea”, farsă tragică de Mioara și Adrian Cremene, cu fragmente din “Penthesilea, regina amazoanelor” de H. von Kleist. La avanpremierea spectacolului a fost de față, venind anume din Franța, autoarea, scriitoarea Mioara Cremene. Teatrul de la mare s-a bucurat de-a lungul stagiunilor sale, de prezența unor personalități creatoare din domeniul regiei, fie ca regizori angajați, fie ca regizori invitați. De această dată, a acceptat invitația Teatrului Dramatic Constanța, regizoarea Cătălina Buzoianu. Pentru acest spectacol regizoarea a fost distinsă cu premiul pentru cel mai bun regizor al anului, acordat de Asociația Internațională a Criticilor de Teatru – Secția Română și Premiul pentru cel mai bun regizor, acordat de U.N.I.T.E.R. De asemenea Velica Panduru, realizatoarea costumelor spectacolului, a primit Premiul U.N.I.T.E.R. pentru cel mai valoros debut. A urmat “Voluptate, marți – la miezul nopții” (“Pe ușa din dos”) de Peter Karvas. Premiera a avut loc chiar în luna în care cunoscutul dramaturg slovac împlinea 80 de ani. Acest spectacol a însemnat și revenirea la Constanța, de această

dată ca invitat, a regizorului Dominic Dembinski. Un alt fost membru al trupei conștanțene, actorul George Bănică (al cărui debut s-a petrecut pe scena Teatrului Dramatic) s-a întors la Constanța, de această dată ca autor al dramatizării și regizor al premierei absolute "A înnebunit lumea!".

Ultima premieră a stagiunii 1999-2000 a fost tot o premieră absolută: "Operă pentru viitorii dictatori" de Andonis Doriadis. La premieră a asistat și autorul. Deși foarte jucat pe scenele din țara sa (Grecia) și din Europa, mi-a mărturisit în dimineața zilei în care urma să aibă loc premiera, că are emoții foarte mari, fiindcă această piesă a așteptat 30 de ani ca să vadă lumina rampei. Spectacolul este rodul unui proiect de suflet al Fundației "Musae", al președintelui ei, actrița Cristina Oprean, care a dorit foarte mult ca el să fie realizat la Constanța, cu colegii ei din trupa Teatrului Dramatic, alături de Orchestra Filarmonicii "Marea Neagră" Constanța. Mai trebuie spus că acest spectacol nu ar fi existat fără sprijinul afectiv și efectiv al distinsului diplomat, doamna Dorothee Douvos, Consul General al Consulatului General al Republicii Elene la Constanța.

Dacă până în anul 1993 teatrul a realizat spectacole în coproducție împreună cu colegii din Teatrul liric, Teatrul "Fantasio", Teatrul de Balet "Oleg Danovski", atunci a devenit partener, în cadrul unui program cultural româno-britanic, un program amplu și de durată. Programul a debutat când o misiune britanică formată din manageri, actori, producători, regizori, a vizitat România la invitația UNITER. Cu acest prilej, în urma discuțiilor purtate cu actorul Lucian Iancu, prezent la această reuniune, a sosit la Constanța Clarie Middleton, membră a acestei misiuni. Au fost vizionate atunci spectacole la Teatrul Dramatic și Teatrul de Păpuși, au avut loc întâlniri și discuții între oaspete și gazde. Astfel s-a născut ideea unui program comun de colaborare între Teatrul Dramatic Constanța și un teatru din Marea Britanie, finalizat printr-un spectacol în coproducție. Programul a avut și o a doua componentă, constând

din descoperirea unor mijloace noi de apropiere a tinerilor de teatru, de formarea astfel a unui public avizat și stabil. Au urmat mai multe vizite de documentare atât în România cât și în Marea Britanie, la care au participat actori și regizori, scenografi, directori de teatre. Partea britanică, prin vizitarea orașului Constanța, a altor orașe din România, prin lungi discuții purtate cu colegii români, chiar prin învățarea limbii române, a încercat să afle cât mai multe lucruri despre România, despre teatrul românesc, despre tradițiile și spiritualitatea românească. La rândul ei, partea română, în călătoriile ei în Marea Britanie a vizionat spectacole la Royal National Theatre din Londra, Old Vic Bristol, Theatre Centre Londra, a vizitat celebrul Royal Shakespeare Company, importante centre culturale precum Warwick Arts Centre (Coventry) și Dorset Drama Centre (Dorset), Stratford-Upon-Avon. Vara anului 1996, a prilejuit prezența în Constanța a unui număr mai mare de oameni de teatru din Marea Britanie, dovadă a interesului sporit al celor două părți pentru acest proiect și a succesului înregistrat până atunci. În această etapă, Lin Coghlan, autoarea piesei care a stat la baza coproducției “Cu dragoste, Nicolae” a prezentat o primă variantă a textului. Au urmat mai multe întâlniri între autor, regizor, actori români și englezi, participanți la proiect. Și de această dată au fost împărtășite gânduri, emoții, experiențe. Toți participanții au remarcat “caracterul emoțional și excepțional” al procesului de lucru în echipă; au fost momente de căutări, de descoperiri ale unor noi tehnici de expresie, benefice pentru ambele părți. Orele petrecute împreună de oamenii de teatru români și englezi, în cadrul atelierelor de lucru, discuțiile purtate au fost tot atâtea punți de legătură, momente prețioase de cunoaștere reciprocă, de îmbogățire a spiritului, pentru toți participanții la proiect. S-a dovedit astfel că momentul de emoție creat prin actul artistic, limbajul, imaginea teatrală, depășesc orice barieră de limbă și este cel mai profund și adevărat mijloc de comunicare. În ceea ce privește cea de a

doua componentă a programului, cea educațională, ea s-a concretizat prin întâlniri cu tineri de la liceul "George Călinescu" din Constanța, care au impresionat mereu prin modul matur de abordare a vieții, prin disponibilitatea lor pentru o experiență nouă, prin cunoștințe. La rândul lor, cei din echipa română, au avut întâlniri cu tineri din Marea Britanie. După cum spunea Lin Coghlan, "întregul proiect a stat sub semnul generozității" de care au dat dovadă toți participanții. În anul 1997 a avut loc premiera mondială a piesei "Cu dragoste, Nicolae", produsă de Clear Day Productions, Bristol Old Vic și Teatrul Dramatic Constanța. După premiera din Marea Britanie a urmat un turneu de succes în orașele Darlington, Bracknell, Halifax. Presa britanică a acordat spații largi spectacolului. "The Independent" considera că piesa este "rezultatul unui parteneriat între Clear Day Productions, Bristol Old Vic și Teatrul Dramatic Constanța, fiind de la început proiectată ca o colaborare strânsă și pe picior de egalitate între cele două culturi". Același ziar din 13 septembrie 1997, sub semnătura lui Toby O'Connor Morse remarca: "«Cu dragoste, Nicolae» oferă publicului britanic ocazia să vadă câteva frumoase talente actricești, care până de curând au fost ascunse departe de ochii occidentului. Dar este remarcabil și promițător, pentru viitoare colaborări de acest gen, este ca o punte între Marea Irlandei și Marea Neagră". "Aplauze puternice pentru companiile producătoare: Bristol Old Vic, Clear Day Productions și Teatrul Dramatic Constanța, România", scria Kate Basset în The Daily Telegraph.

În Western Daily Press, Helen Reigh nota: "Scenariul este un exemplu reconfortant de felul cum teatrul traversează granițele culturale". Bristol Evening Post, prin Zahra Borno remarca: "Iulian Enache și Aneta Forna Christu, de la Teatrul Dramatic Constanța, oferă o interpretare impresionantă a rolurilor fratelui și respectiv mamei lui Nicolae".

În scrisoarea trimisă teatrului nostru, în seara premierei mondiale, Lin Coghlan spunea: "Teatrul Dramatic Constanța și

orașul Constanța ocupă un loc special în inima mea și sper ca anul viitor să aduc piesa pe care am creat-o la Constanța, înapoi, acasă la ea”. Acest lucru s-a petrecut în primăvara anului 1998, când piesa a fost prezentată în turneu la Constanța, București și Brăila. Cu prilejul turneului la București a fost organizat de către Asociația Internațională a Criticilor de Teatru – Secția Română, colocviul “România, între realitate și ficțiune”. La rândul ei, presa din România a scris pe larg despre acest proiect care nu s-ar fi împlinit dacă, nu ar fi fost sprijinul esențial al British Art Council, tenacitatea, căldura și pasiunea lui Clarie Middleton, și nu în ultimul rând fără talentul și dăruirea creatorilor.

Din dorința de a oferi publicului constănțean șansa, bucuria unor călătorii teatrale, Teatrul Dramatic Constanța a organizat turnee ale unor trupe din țară (Teatrul “Urmuz” – Tulcea) și de peste hotarele ei. Astfel, timp de trei ani la rând, în luna lui mărtisor, când în întreaga lume se sărbătorește Ziua Mondială a Teatrului, la Constanța au sosit trupe de teatru și dans din Japonia și Marea Britanie. În 1996 trupa japoneză Kokusai Seinen Engeki Center din Tokio, prezentă în România cu ocazia celei de-a patra întâlniri a Școlilor Europene de Teatru, a jucat spectacolul “Băiatul lup” de Shuji Terayama. Turneul a fost organizat de Teatrul Dramatic Constanța, Fundația Națională de Teatru “Alternative” și Congress Advertising. A urmat în 1997 compania britanică “Empty space” cu “Cazul straniu al doctorului Jekyll și al domnului Hyde” de Robert Stevenson. Acest spectacol a fost prezentat în România în cadrul “Primăverii teatrale britanice în România”, iar turneul la Constanța s-a datorat frumoasei colaborări între Consiliul Britanic și Teatrul Dramatic Constanța. Această colaborare a făcut posibilă prezența la Constanța în anul 1998 a trupei de dans “Russel Maliphant Dance Company”. Aceasta, alături de alte trupe, a venit în România în cadrul British Dance Festival, organizat de Consiliul Britanic, Ministerul Culturii, Primăria Municipiului

București – ARCUB și TVR. În ajunul Crăciunului anului 2000, publicul constănțean a putut admira spectacolul “Toujours l’amour” cu Dan Puric și Carmen Ungureanu, într-un turneu organizat de Compania “Loteria Națională”, Fundația Enciclopedică “Amza Pellea” și Teatrul Dramatic Constanța.

În acești ani Teatrul Dramatic a continuat frumoasa tradiție a colaborării cu organisme de breaslă spre sărbătorirea unor membrii ai marii familii a artiștilor români, pentru organizarea unor festivaluri tradiționale la Constanța (Festivalul Internațional “Săptămâna Teatrelor de Păpuși”).

În seara zilei de 11 septembrie 1997, pe când la Bristol avea loc premiera mondială a coproduției “Cu dragoste, Nicolae”, la Constanța se deschidea o nouă stagiune cu spectacolul “Pescărușul” de Cehov, în regia lui Alexa Visarion. Atunci Teatrul Dramatic Constanța, Asociația Internațională a Criticilor de Teatru – Secția Română, în colaborare cu Uniunea Teatrală din România și Uniunea Cineaștilor l-au sărbătorit pe regizorul Alexa Visarion, cu prilejul celor 50 de ani de viață, 30 de ani de activitate în domeniul artei teatrale și 20 de ani în domeniul celei de a 7-a arte.

Un an mai târziu, într-o zi de iarnă cu ninsoare liniștită, criticul de artă Ludmila Patlanjoglu, președinte al AICT a ales să prezinte cartea sa “La vie en rose cu Clody Bertola” și publicului constănțean. Festivitatea a avut loc în elegantul decor al Muzeului de Artă Constanța. Au vorbit atunci, inspirat și emoționant, profesor universitar Ileana Berlogea, actrița Ileana Ploscaru, actorul Lucian Iancu, criticul de artă Doina Păuleanu, ziaristul Ana Maria Munteanu (în acea vreme redactor la MTC TV). Atunci a fost vernisată și o mini expoziție de pictură a lui Ștefan Constantinescu, alcătuită din lucrări donate de actrița Clody Bertola Muzeului de Artă Constanța. Această întâlnire de suflet a fost posibilă datorită colaborării dintre AICT, Teatrul Dramatic, Muzeul de Artă Constanța, Postul de Televiziune MTC.

O prezență vie în acești ani, în viața cetății, a fost Teatrul

Dramatic, prin actorii săi: Diana Cheregi, Vasile Cojocaru, Gabriela Belu, Iulian Enache, Eugen Mazilu, Liviu Manolache, Radu Niculescu, Cristina Oprean care au participat la evenimente organizate de Biblioteca Județeană Constanța (Clubul Artelor), Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Academia Navală "Mircea cel Bătrân", Muzeul de Artă Populară, la lansări de carte ale editurilor constănțene, la evocarea unor personalități ale vieții culturale dobrogene (evocarea scriitorului și dramaturgului Eugen Lumezianu, datorită grijii asociației "Ariadna", președinte, publicistul Aurelia Lăpușan, la care am participat în calitate de teatrolog).

Teatrul Dramatic a continuat să participe la reuniuni de gen din țară și din străinătate cu spectacolele sale: **Oedip**, la Festivalul Timișoara Muzicală (acest spectacol a fost prezentat în vara anului 1991 în cadrul sărbătoririi cetății Tomis: AD TOMITAE CONDITA), **Vampiri, vârcolaci, strigoi** la Festivalul Internațional Teatru - Imagine și la Festivalul Național de Comedie, **Neînțelegerea**, la Festivalul Național "I.L. Caragiale", **Trei jobene** la Festivalul Internațional Teatru - Imagine, Satu Mare, **Soțul păcălit** (Georges Dandin) la Festivalul Galați, **Penthesilea** la Festivalul de Teatru Clasic, Arad, **Regele cerb și Opera de trei parale** Festivalul Internațional de Teatru de la Denizli, Turcia.

Sfârșitul de secol a adus un nou premiu: *Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină*, acordat actorului Lică Gherghilescu, pentru rolul din spectacolul **Unde-i revolverul?**. Spectacolul **Unde-i revolverul?**, în întregul său, fiecare interpret în parte, s-au bucurat de laude, de aprecieri unanime din partea criticii de specialitate și aplauzele furtunoase ale publicului. Este un semn de bun augur acest premiu sosit la începutul stagiunii aniversare a Teatrului Dramatic.

În trupa teatrului astăzi îi regăsim pe o parte din actorii veterani, pe debutanții anilor '70 și tineri actori.

Vasile Cojocaru, actor cu un deosebit farmec personal,

trecând cu dezinvoltură rampa, a interpretat în anii despre care vorbim, cu eleganță comedii lirice, comedii muzicale, dar și roluri care i-au pus în valoare capacitatea de a se transfigura, glasul frumos, de o remarcabilă expresivitate, tehnica impecabilă de frazare a replicilor. A creat cu rafinată inteligență, cu forță de sugestie și echilibru, cu simț al detaliului, cu concentrare și rigoare, cu fior tragic sau fină ironie, personaje din dramaturgia națională și universală, în spectacolele: “Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă”, “Rinocerii”, “Neînțelegerea”, “Trei jobene”, “Penthesilea”, “Visul unei nopți de iarnă”, “Căsătoria”, “Unde-i revolverul?”. În acești ani, poetul Vasile Cojocaru a devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România – Filiala “Dobrogea”, fiindu-i publicate volumele de versuri: “Expediție în miniatură”, ediția a doua, revăzută și adăugită (la editura “Europolis” și lansată chiar de 27 martie, Ziua Mondială a Teatrului) și “Vedere din Mirador” (editura “Europolis”). Tot poetul Vasile Cojocaru a dăruit copiilor o frumoasă piesă în versuri “Călătorie fără egal”, jucată cu mare succes timp de mai multe stagii la Teatrul de Păpuși Constanța și prezentată la Festivalul Internațional de Teatru pentru Copii de la Alacati, Turcia.

Ca un exercițiu de stil, dar tot cu har și farmec a fost o vreme ziarist: a scris în paginile cotidianului “Telegraf” și a fost realizatorul unei emisiuni cu deosebită audiență la Radio “Sky”.

Din dorința de a comunica, de a împărtăși, de a dăruia din experiența artistică adunată în ani, a ales să fie și dascăl în ale teatrului, unor tineri învățăcei de la Universitatea “Ovidius”, Departamentul Arte.

Diana Cheregi a demonstrat și în această etapă a carierei sale că are har, stil și eleganță, se mișcă în scenă cu naturalețe, cu dezinvoltură, mereu atentă la nuanțe, construindu-și rolurile cu rigoare dramatică. Este o actriță complexă. Joacă în comedii, comedii muzicale, dramă, roluri de compoziție, travesti, stilul său fiind sigur, plin de forță și dramatism interpretativ sau de

umor și vivacitate, după cum o cere rolul din: “Neînțelegerea”, “Penthesilea”, “Comedie pe întuneric”, “Ultimele stele”, “Visul unei nopți de vară”, “Crazy cats”, “Muncile lui Pucinella”.

Ca profesor la Universitatea “Hyperion” și astăzi ca lector la Universitatea “Ovidius”, Departamentul Arte, Diana Cheregi dezvăluie cu generozitate studenților săi, din rosturile și sensurile artei teatrale.

Lică Gherghilescu este un actor dăruit cu temperament scenic, spontaneitate, complexe mijloace de expresie. Jocul său este concentrat și riguros. Mărturie stau și cele mai recente roluri, realizate cu minuție și pasiune în: “Târfa cu respect”, “Căsătoria”, “Penthesilea”, “Comedie pe întuneric”, “Voluptate, marți la miezul nopții”, “Revizorul”. Lăsând loc pentru zborul imaginației creatoare, el aduce în prim plan chiar și un personaj secundar, ca cel din “Hotel”.

Debutul său cu rolul Ion din “Acești îngeri triști” de D.R. Popescu a stat sub semnul unei stele norocoase. Nu demult, în anul 1997, într-o întâlnire emoționantă, cu prilejul unui eveniment cultural găzduit de Teatrul Dramatic, s-au regăsit dramaturgul D.R. Popescu și acum deja consacratul actor Lică Gherghilescu.

O vreme a fost actor al Teatrului de revistă “Fantasio”. Și în acest gen de spectacol, creația i-a fost răsplătită cu un premiu: Premiul de interpretare la Festivalul teatrelor de revistă, Constanța 1992.

Puțini dintre spectatori știu că Lică Gherghilescu scrie cu talent texte umoristice, epigrame. Textele sale au fost incluse în spectacole de revistă ale Teatrului “Fantasio”. De puțină vreme este lector la Universitatea “Ovidius”, Departamentul Arte

Steaua norocoasă a debutului său îl călăuzește mereu. În toamna anului 2000 a fost distins pentru rolul din “Unde-i revolverul?”, cu Premiul pentru cea mai bună interpretare masculină.

Lucian Iancu, actor inconfundabil care pecetluiește toate

ipostazele scenice cu puternica sa personalitate artistică, a continuat să creeze roluri definitorii pentru multitudinea și varietatea mijloacelor sale. Talent vibrant, tumultuos, își construiește rolurile cu vervă debordantă, cu aparentă ușurință (ușurință ce vine din prea plinul talentului său). Este actorul care focalizează atenția asupra sa, dând culoare chiar și unor personaje concepute de autorul lor relativ schematic. Prin rolurile din ultimii ani (din: "Vârcolaci, vampiri, strigoii", "Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă", "Moartea unui comis voiajor", "Desculț în parc", "Revizorul") a demonstrat din nou, cu strălucire, autentică sa vocație atât pentru dramă și pentru comedie, vigoarea talentului, originalitatea jocului, că este un interpret de mare clasă, cu un registru deosebit de larg. Dacă până acum a jucat peste hotare ca actor de film, în anii '90 a fost invitat să joace la Limoges, în spectacolul "Trei surori", în regia lui Silviu Purcărete. Este membru în conducerea centrului român al Institutului Internațional de Teatru Mediteranean – I.I.T.M. și profesor la Universitatea "Ovidius", Departamentul Arte (după ce între anii 1994-1996 a fost profesor la Universitatea "Hyperion").

Eugen Mazilu este un actor cu un incontestabil farmec, cu mijloace de expresie înscrise într-un registru larg. Talentul său se manifestă liber, spontan, servindu-se dezinvolt de uneltele firesc dobândite în ani, fie că joacă în registru expresionist, dramatic sau comic. Temperament artistic năvalnic, dar și plin de sensibilitate, a interpretat în anii '90 roluri variate, a dăruit chipuri expresive personajelor sale din spectacolele "Macbeth", "Târfa cu respect", "Cum să-ți înșeli nevasta", "Vârcolaci, vampiri, strigoii", "Soțul păcălit", "Comedie pe întuneric", "Căsătoria", "A înnebunit lumea", "Revizorul", "Unde-i revolverul?".

Liviu Manolache este actorul dăruit cu totul artei sale. Cu seriozitate, cu forță de transfigurare și bucurie a jocului, a interpretat în toți acești ani roluri diferite ca gen și structură

expresivă în: “Desculț în parc”, “Moartea unui comis voiajor”, “Revizorul”, “Unde-i revolverul?”.

Prin a doua sa pasiune, muzica, și-a găsit, de asemenea, împlinirea. A compus cu succes muzica de scenă pentru spectacolele Teatrului Dramatic Constanța, Teatrului de Păpuși Constanța, Teatrului Dramatic din Dobrici – Bulgaria, Teatrului “Ariel” Târgu Mureș. Muzica pentru “Cu dragoste, Nicolae”, o coproducție Clear Day Productions, Bristol Old Vic, Teatrul Dramatic Constanța a fost comparată de presa britanică “cu un tril misterios, tulburător” (The Times).

Este inițiatorul (și regizorul) serilor de “Teatru de buzunar” în care evoluau studenții săi de la Universitatea “Hyperion”. S-a dedicat cu egală dăruire și unor proiecte precum cel inițiat de UNITER: Art School/Art École, al cărui coordonator a fost, și recent, proiectului “Art for social change – play against violence”, al Fundației Culturale Europene. Acum se pregătește să joace într-o piesă realizată la Theatre Centre din Londra și Sherman Theatre Cardiff, fiind totodată și autorul muzicii spectacolului.

Profesor la Universitatea “Hyperion” între anii 1994-1996 este acum lector la Universitatea “Ovidius”, Departamentul Arte. A jucat în multe spectacole, alături de foștii săi studenți de la “Hyperion”. Pentru talentul și pasiunea sa pentru artă, i-a fost decernat de către cotidianul “Cuget liber” Premiul “Omul anului”.

Maria Nestor a interpretat în anii despre care povestim, roluri de compoziție în comedii sau drame, roluri de mai mică întindere dar făcute cu acuratețe, cu relevanță, în spectacolele: “Penthesilea”, “Puricele în ureche”, “Napoleon era fată”, “Căsătorie cu bucluc”.

Cristina Oprean și-a împlinit în acest răstimp pasiunea pentru teatru dar și cea pentru poezie, muzică și dans, în spectacole ale Teatrului Dramatic Constanța și prin colaborarea cu Filarmonica “Marea Neagră”. La Teatrul Dramatic a dat chip

personajului titular din piesa "Alcesta" cu sensibilitate și dramatism, amestec de pasiune și lirism, fior tragic, cu măsură, într-o fină caligrafie. Recent, a fost distribuită într-un rol principal, într-un spectacol în cheie modernă: "Operă pentru viitorii dictatori" în care a interpretat, a cântat, a dansat. De câțiva ani este narator în concertele din țară și de peste hotare ale Filarmonicii "Marea Neagră". A fost invitată să susțină recitalul de muzică și poezie "Pod de suflete" (unde semnează și regia) în Franța (Paris), S.U.A. (Nashville și Berverly Hills). În 1996 și 1998 a susținut prelegeri la Northbridge California State University, Departamentul Arte. Acum este profesor de arta actorului, la catedra de canto, Departamentul Arte, Universitatea "Ovidius".

I-au fost acordate: DIPLOMA ȘI MEDALIA JUBILIARĂ a celei de-a 12 a aniversări a Filarmonicii Timișoara și Cheile orașului Murfreesboro, Tennessee, S.U.A.

Nina Udrescu a jucat în acești ani în piese ce oferă bogate posibilități de desfășurare actoricească, în piese foarte diferite ca gen, în spectacole diverse ca formule regizorale. Fiecare dintre rolurile interpretate în: "Macbeth", "Ghebosul", "Trei jobene", "Târfa cu respect", "Rinocerii", "Căsătoria", "Penthesilea", "Pescărușul", "A înnebunit lumea", "Ultimele stele", i-au pus în valoare puternica și fermecătoarea prezență scenică; au fost create dintr-o infinitate de atitudini, de priviri, de nuanțe, de mișcări. Sub aparența de fragilitate se ascunde o rară forță dramatică. Nina Udrescu este o actriță care iubește cu pasiune TEATRUL.

Gabriela Belu. După un stagiul la Teatrul de stat Valea Jiului, Petroșani, a devenit în anul 1990, actriță a dramaticului constănțean, în urma unui concurs. În primii ani de teatru a interpretat roluri principale, o varietate de personaje, în piese din dramaturgia clasică și contemporană. La Teatrul Dramatic joacă comedie, dramă, travesti, comedii muzicale. Personajul titular din "Fata cinstită" a fost dăruit de actriță cu savuroasă vervă, exuberanță, explozie a verbului, ritm. A plămădit cu

atenție, cu resurse inedite, trei compoziții în “Napoleon era fată”, “Revizorul”, “A înnebunit lumea”: primele două în cheie comică, cea de-a treia dramatică. O reușită, un rol căruia i-a dat relief este și cel din “Căsătoria”.

Profesioniști dăruiti, aflați la deplina maturitate a forței lor artistice, au continuat să joace în această perioadă: Ana Mirena, Emil Bărlădeanu, Valentina Bucur-Caracașian, Elena Gurgulescu, Titus Gurgulescu, Alexandru Mereuță.

Ana Mirena ne-a relevat interpretarea dăruită, sensibilitatea, jocul dens, de un impecabil profesionalism în: “Penthesilea”, “Bătrâna și hoțul”, “Visul unei nopți de iarnă”, “Părinți teribili”, “Neînțelegera”, “Moartea unui comis voiajor”. **Emil Bărlădeanu** a continuat să-și încânte publicul cu neostenita-i vervă scenică, ferindu-se de pitorescul facil, concentrându-se asupra malițiozității, jovialității, sfătoșeniei mucalite, a creat roluri mai mari sau mai mici în “Sosesc deseară”, “Tache, Ianke și Cadâr”, “Comedie pe întuneric”. **Valentina Bucur-Caracașian** a continuat șirul personajelor care i-au pus în valoare talentul generos de comedian, entuziasmul, bucuria jocului. A adus pe scenă roluri conduse cu extremă siguranță, printre meandrele riscante ale unui umor colorat, în spectacolele “Soțul păcălit”, “Sosesc deseară”, “Cum să-ți înșeli nevasta”, “Puricele în ureche”. Valentina Bucur-Caracașian a cunoscut și bucuria de a i se fi tipărit primul volum de versuri “Calmul aparent”. **Elena Gurgulescu**. Farmecul scenic, glasul plin de frumusețe și fermitate, știința adecvării mijloacelor, temperamentul dramatic, ni s-au dezvăluit din nou prin rolurile din spectacolele: “Penthesilea”, “Părinți teribili”, “Desculț în parc”. **Titus Gurgulescu**, în Ben, din “Moartea unui comis voiajor”, a construit din linii ferme un portret nuanțat, complex, a creat cu forță o foarte bună compoziție de caracter. Printr-un joc modern, lipsit de stridențe, a modelat un alt portret, cel din “Părinți teribili”. **Alexandru Mereuță** în “Tache, Ianke și Cadâr”, “Hotel”, “Comedie pe întuneric”, a reușit roluri bine

construite, de o marcată vigoare interpretativă, desenate în paste groase, cu umor, pitoresc și savoare. Cu simplitate directă, cu nuanțare distinctivă a adus în prim plan un rol episodic ca cel din “Neînțelegerea”.

Pentru scurtă vreme au revenit pe scena Teatrului Dramatic, Ileana Ploscaru și Virgil Andriescu. **Ileana Ploscaru** a reușit un exercițiu de virtuozitate interpretativă, în “Un bărbat și mai multe femei”. A creat cu strălucire mai multe portrete: unele pline de vitalitate, altele pline de lirism, cu aplecare către nuanța semnificativă, către detaliul revelator, construcții precise, echilibrate între comic și grotesc, cu o bună dozare a efectelor. **Virgil Andriescu** în Fundulea din “Visul unei nopți de vară” și în rolul din “Operă pentru viitorii dictatori” și-a demonstrat încă o dată puternica personalitate artistică, forța de a crea personaje ce se fixează definitiv în memorie, arabescurile unui joc histrionic, cu o teatralizare infuzată.

Iulian Enache deschide seria debuturilor din anii '90. Anii de studenție au însemnat și colaborarea ca interpret în spectacolele Teatrului Mic (“Amurgul burghez”, regia Dan Pița; “Coriolan”, regia Dinu Cernescu), Teatrul Ion Creangă (“Turandot”, regia Gelu Colceag), Teatrul “Odeon” (“Pescărușul”), Teatrul Național București (“Cheile orașului Breda”, regia Sanda Manu și “Ploșnița”, regia Horea Poepscu). A jucat în filmele: “Drumeț în calea lupilor” (regia Constantin Vaeni), “Kilometrul 36” (regia Anghel Mora), “Un zâmbet de copil”. Între anii 1994-1997 a fost redactor șef la Postul de televiziune M.T.C.

Își conturează larg într-o linie pregnantă, de aqua-forte, personajele, reușește mereu să le surprindă substanța cu luciditate, dramatism și vibrație. Prin rolurile jucate își dezvăluie largă gamă a mijloacelor de expresie: de la farsa tragică la compoziție, de la comedia satirică, la tragicomedie. A fost profesor la Universitatea “Hyperion”.

Radu Niculescu debutează la Teatrul Dramatic Constanța

în anul 1992. Înainte de aceasta a fost bursier la Universitatea de vară Marly le Roi din Franța. Liceanul Radu Niculescu a jucat în spectacolul "Piațeta" (rolul Zorzetto), în regia lui Silviu Purcărete, la Teatrul popular din Râmnicu Vâlcea. Este actorul care își desenează rolurile cu perfectă măsură, cu precizie, cu grijă pentru detaliu. A jucat nuanțat, gradat, cinismul, nepăsarea și lipsa de scrupule a lui Happy din "Moartea unui comis voiajor"; printr-un joc dens, forând în profunzimea personajului, a scos la lumină dramatismul lui Abel din "Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă". Prin varietatea tonului, prin gesturi, atitudini, umor plin de savoare și artistic reliefat, a conferit autenticitate și unor personaje de comedie ca cele din "Revizorul" și "Hotel". Este asistent la Universitatea "Ovidius", Departamentul arte.

Daniela Diaconescu-Ursache a debutat cu succes într-un spectacol Molière. Cu gestul, cu vocea, cu fiecare atitudine și mimică, a interpretat rolul Angelica din "Soțul păcălit". Printr-un joc stenic, natural, spumos, cu explozii temperamentale a dat viață scenică nonconformistei și încântătoarei Corie din "Desculț în parc". Ca profesor la Școala de arte se mândrește cu câțiva dintre elevii ei, astăzi actori.

Marian Bucur. În spectacolul de commedia dell'arte cu "Regele cerb" a dat viață unei Măști. Când insinuant și umil, când grosolan și violent, din câteva tușe sigure i-a desenat portretul ministrului Tartaglia, cel lacom de putere. Printr-un joc firesc, sensibil, cu căldură l-a interpretat pe Ionel din "Tache, Ianke și Cadâr".

Laura Crăciun a jucat la debut rolul Doruleț din "Visul unei nopți de iarnă", un rol îmbibat de lirism, construit cu sensibilitate, cu candoare, cu o cuceritoare prospețime. Tânăra actriță redă convingător când feminitatea și duioșia, când teribilismul și frustrările personajului din "Ultimele stele".

Clara Ghiuvehian joacă încă din anii de studenție la Teatrul Dramatic. Deși a trecut puțin timp de la debutul său, a

interpretat până acum roluri variate în comedii, drame, musicaluri. Cu charismă, cu temperament, cu umor a întruchipat cochete, ingenu și rolul unei bătrâne într-o compoziție de succes (în "Tache, Ianke și Cadâr"). Tot un rol de compoziție, cel din "Hotel", îi aduce de fiecare dată aplauze la scenă deschisă din parte publicului.

Laura Iordan debutează printr-o frumoasă concidență, la Teatrul Dramatic Constanța, aiudoma profesorului ei, actorul Remus Mărgineanu. Titania ei din "Visul unei nopți de vară", personaj aparținând "lumii închipuirii" a fost un rol cumpănit cu măsură, ce avea culoare, poezie și momente de melancolie.

Diana Lupan ca studentă a jucat în spectacole ale Teatrului de comedie ("Lisistrata" de Aristofan, în regia profesorului ei Grigore Gonța), Teatrului Național București ("Satana cel bun și drept" de Tudor Popescu, regia Gelu Colceag), în filmul "Jurnalele unui vampir" (regia Ted Nicolau, o producție "Castel film"), a prezentat emisiunea "Video Magazin" la TVR. La Constanța, unde a și debutat, primul ei rol a fost Helena din "Visul unei nopți de vară". Un rol desenat din tușe delicate, cu umor și lirism, asemeni unei picturi de o frumoasă policromie. Al doilea rol, Lora din "Ultimele stele", este construit cu siguranță și nuanțare: arborează masca sarcasmului și a ironiei, pentru a ascunde vulnerabilitatea, singurătatea, neliniștile personajului.

Lăcrămioara Moscaliuc a debutat tot pe scena Teatrului Dramatic Constanța, cu rolul Hermia din "Visul unei nopți de vară". S-a remarcat printr-un joc plin de ingenuă cochetărie, cu irizări de umor, cu sensibilitate, un joc fluent și sensibil nuanțat.

Cosmin Mihale. Prin ironie, mimică studiată și aplicată, printr-un joc când plin de vervă, când grotesc, păstrând echilibrul între ce pare a fi și ce este Hlestakov, tânărul actor a reușit să dea relief unui personaj dificil și complex cum este cel creat de Gogol. Cu precizie, suplețe, cu naturalețe, l-a interpretat pe

Demetrius din "Visul unei nopți de vară".

Anamaria Tramundana a debutat, încă studentă fiind, cu rolul Ramona din musicalul "Crazy Cats", pe care l-a interpretat într-o manieră plină de vervă și spontaneitate. Aparițiile ei în scene în care a interpretat, a dansat, a cântat fiind ca o revărsare de umor și bun gust. Joacă acum, cu drăgălășenie și eleganță sentimentală rolul tinerei îndrăgostite din "Rămășagul" și desenează un rol colorat și luminos în "Hotel". A conferit contur, savoare și farmec unui rol complex ca cel din "Revizorul".

Daniela Vitcu. Studentă fiind a jucat la Teatrul Dramatic Constanța în exercițiul dramatic "Creiere mobilate decent". În Pulcinella din "Muncile lui Pulcinella" a reușit un travesti savuros, în care s-a concentrat asupra jocului replicilor, veridicității interpretării și expresivității corporale.

Cei care nu se văd

Pe cei care nu se văd dar contribuie din plin la realizările unui teatru, i-am asociat mereu, în mintea mea, cu partea nevăzută a unui iceberg. Gheața fascinantă a unui iceberg nu și-ar putea oferi niciodată strălucirea, în luminile soarelui, dacă nu s-ar spijini pe o masă de trei ori mai mare decât ea, aflată totdeauna sub nivelul apei, niciodată atinsă de razele astrului incandescent.

Îi port în sufletul meu, cu o căldură duioasă, pe toți acei care, timp de o jumătate de veac, cu mintea și cu brațele, dar mai ales cu dragostea lor, s-au dăruit teatrului cu modestia anonimului, purtând pe umerii lor, întocmai ca partea nevăzută a ghețarului, strălucirea spectacolelor noastre. Sunt sute! Pe toți aș dori să-i înșir aici... De toți mă leagă amintiri vesele sau triste, întâmplări, vise comune... Dimensiunile acestei lucrări mă obligă să-mi amintesc însă că de fapt fiecare om e mai mare de gânduri, decât de fapte, iar eu nu sunt decât un biet om. Și tot ce-mi rămâne de făcut este să le cer iertare acelor carese mai află printre noi și să le binecuvântezez duhurile acelor care nu mai sunt, rugându-le să rămână și acolo, pe unde se află, la fel de devotate acestui teatru, să-l vegheze și să-l învăluie în lumina lor tainică și protectoare...

Nu știu cu cine să încep dar mi-amintesc că unul dintre mulții portari hazoși pe care teatrul i-a avut, nea Miron, zicea câte unui ins proaspăt intrat pe ușa teatrului și care insista să vorbească musai cu directorul, chiar atunci: "Directorul nu e

aici dar dumneata n-ai auzit vorba aceea «de la director la portar»? Ei, eu sunt cel mai important om după director, așa că spune-mi mie ce ai de spus!”

Cu avizul umbrei lui nea Miron, voi începe deci cu directorii. Mai întâi cei artistici, firește! Nu i-am cunoscut pe primii doi, **Ion Focșăneanu și Hans Koch**; l-am cunoscut bine pe **Gheorghe Munteanu** dar la data când a devenit (mult mai târziu) director al Teatrului liric. Nu voi vorbi nici de actorii-directori (**Jean Ionescu, Lucian Iancu, Eugen Mazilu, Vasile Cojocaru, Titus Gurgulescu, Virgil Andriescu**) nici de **Ion Maximilian**, pentru că, succint, am adus vorba despre asta atunci când le-am făcut modestele schițe de portret ca actori ori regizor. Mă voi opri însă puțin asupra lui **Bernard Lebli** ('54-'57) pe care l-am găsit în această funcție la venirea mea în teatru. Avea o mare personalitate; deși autodidact avea distincție intelectuală și știa s-o folosească. Comunist din ilegalitate, cu ani de detenție, era un prosovietic fanatic. Mi-l amintesc, într-un consiliu artistic, propunând cu seninătate ca repertoriul următoarei stagiuni ('56-'57, cred) să fie alcătuit numai din piese sovietice și, eventual, una clasică rusească. Spre surprinderea mea – tânăr participant la acele consilii – toată lumea (și ce lume: actorii cei mai buni ai teatrului, regizorii, câțiva profesori) a tăcut mâlc. Mi-am dat repede seama de cauză: oricine ar fi pus întrebarea “de ce?” risca să fie trimis cu autoritate la încă o formă de învățământ politic, pentru a afla răspunsul... Într-un târziu totuși, Mania Antonova, despre care am spus că era curajoasă și, într-un mod adorabil, rebelă, a tras aer în plămâni și-a zis: “Sigur, ar fi interesant!” (Ah, cuvântul ăsta zăpăcitor, cu viața-i proteică atât de măreață în teatru!). “Dar ce facem cu copiii ăștia?” “Care copii?” a întrebat crunt directorul fornăind pe nas cum făcea de câte ori se enerva. “Aurel Baranga, Horia Lovinescu, Lucia Demetrius” a zis Mania; tocmai au început să scrie piese bune care trebuie, și ele, jucate undeva, nu?... Când am ieșit la pensie, am făcut curățenia generală cerută, dând la topit – printre

altele – sutele de stenograme ale consiliilor artistice. Ce mană cerească ar fi fost acestea pentru viitorii cercetători! Și câte incredibile fantasmagorii s-ar fi putut afla din ele...

Dintre directorii administrativi (care trebuia să fie și tehnici și economici), numai pe primul, **George Valsamache**, nu l-am cunoscut. N-am să vorbesc însă nici de **Ion Popovici** nici de **Al. Nistorescu**, oameni ajunși din întâmplare pe această funcție, oprindu-mă asupra lui **Cornel Băltescu**, un om trăit din copilărie în culisele teatrului, cunoscând toate secretele acestora, cunoscând, mai ales, aproape toată actorimea țării, sute de spectacole și tot atât de multe întâmplări din această lume fermecată. Era electrician de scenă (o meserie specifică foarte grea), a devenit pentru ani mulți coordonator tehnic și într-un târziu, director, rămânând mereu același “om de teatru”, cu o vocație anume pentru acesta. Ieșise de puțină vreme la pensie, când s-a stins, la Constanța.

Pe **Aurel Ungureanu**, ani mulți contabil-șef și apoi director tehnic-administrativ pentru încă pe atâția, mi-l amintesc ca pe un om-uzină, cu soluții tehnice ingenioase, rapide și necostisitoare, cu supraveghere financiar-economică asupra întregului uriaș ansamblu de probleme, cum n-a mai avut niciodată instituția noastră, cu gust și cu dragoste pentru teatru. Un om luminat care se entuziasma pentru toate proiectele artistice și care pune umărul, și fizic, la realizarea acestora.

Se renunțase de ceva vreme (în sfârșit!), la complexul-mamut, aberanta formulă, excesiv centralizată, cu care ne lăudasem ani mulți, deși era teribil de greu de muncit în interiorul său. După ce fiecare teatru și-a recăpătat autonomia (anii '69-'70), administrația (cuprinzând de la director tehnic până la pompier, întreg personalul nelegat direct de scenă) a rămas totuși comună. De la acea dată înainte nu s-ar mai putea vorbi deci de tehnicieni de ateliere, aparținând unui teatru. Și cu toate acestea mi s-ar părea nedrept să rămână în afara acestei evocări oameni care au făcut nespuse de multe lucruri frumoase pentru teatrul

dramatic (mulți dintre ei provenind în noua formulă chiar din schema lui).

În sensul acesta îl citez pe directorul **Dumitru Vlăiescu**, un adevărat senior, om cu studii de sociologie, politicos, silențios dar ferm – un om cu stil! – a cărui trecere prin administrația teatrelor constănțene s-a cunoscut. După plecarea sa la conducerea Întreprinderii cinematografice, a venit **Gheorghe (Gigi) Haleț**, inginer de profesie, atins însă de morbul artistic. A propus și el soluții tehnice originale pe care nici nu știu cum și din ce le acoperea financiar, anii aceia fiind foarte grei. După plecarea din teatru s-a angajat puternic în viața culturală a orașului, fiind în anul 2000, directorul Festivalului de muzică ușoară de la Mamaia. Lui Haleț i-a urmat **Vasile Bobe**, venind tot de pe funcția de contabil-șef (ca și A. Ungureanu), și deci având întreaga competență pentru a conduce administrația teatrelor, ceea ce a și făcut.

Un sector-cheie al întregii activități, cu care ne-am lăudat mereu – și aveam de ce! – era Biblioteca. După moartea d-nei **Elisabeta Căciuleanu**, o sufletistă care se îngrijise cu pricepere de cele câteva sute de cărți ce alcătuiau așa zisa bibliotecă, înzestrată prin eforturile lui Profit, în principal, a apărut în acest post **Victoria (Coca) Georgescu-Mateiuc**. Când mă gândesc că este acum pensionară de vârstă, mă apucă o revoltă surdă, ca totdeauna când mi se pare că timpul a lucrat prea repede. Parcă o văd: micuță, aproape copil, apoi căsătorită, apoi mamă, apoi îngrijindu-și ani în șir, fără speranță, soțul; o văd la dispariția prematură a acestuia, trăindu-și suferința adâncă cu discreția tipică ființelor mult încercate... Biblioteca de specialitate cu mii de volume dintre care sute nu se puteau găsi nicăieri în afara ei, pe teritoriul acestui județ, a fost aproape în întregime opera ei. Cu școală superioară de biblioteconomie, stăpânindu-și perfect profesia și – chiar dacă nu o declara emfatic – iubind teatrul; cu lecturi care le depășeau pe ale tuturor, cu rafinament intelectual și discernământ artistic, a fost, decenii întregi, un

resoneur căutat de toți creatorii de teatru. Era foarte harnică și foarte bătaioasă; reușea să obțină, cu insistențe și pledoarii infinite, puținii bani prevăzuți pentru achiziții de cărți, iar odată intrată în posesia lor știa să-i folosească fericit, alegând – din librării și anticariate – exact ceea ce era mai necesar teatrului. A întocmit cataloage tematice pe criterii multiple, așa încât să-i vină ușor oricui le-ar fi cercetat; a întocmit bibliografii tematice pentru spectacole; a cercetat zilnic presa, semnalând tot ceea ce era interesant sau privea teatrul nostru. O activitate exemplară, care nu știi dacă azi ar mai avea obiect. Nu mai există bibliotecar în teatru iar cărțile sunt tot mai rar cerute, ca pretutindeni unde, se pare că, “Galaxia Guttenberg” a apus.

Sculptor-modelator și constructor de păpuși (adică ingenios creator al fiecărui mecanism-unicat care făcea păpușa aptă de a prinde viață), **Veniamin Mârza** a cioplit sau a sculptat sute de capete de păpuși, unele mai expresive decât altele. Îl evoc însă aici mai ales pentru partea lui de contribuție la succesele teatrului dramatic. Va rămâne definitiv în memoria celor care l-au văzut (și a celor care vor veni, cred) splendidul tron sculptat în lemn, în cea mai frumoasă tradiție românească, pentru spectacolul “Vlaicu-Vodă”, dar folosit ulterior în multe piese istorice (“Io, Mircea Voievod”, “Viforul”, etc.). Acela nu era un obiect de recuzită, era – consider – o valoare patrimonială a acestui teatru și mi-ar face plăcere să știu că e tratat astfel. Nu pot uita statuia uriașă a lui Octavian-August, care patrona sala tronului imperial, “strivindu-l” prin dimensiuni pe însuși împăratul, bătrân și fără puteri, aflat la picioarele acesteia (în spectacolul “Ovidius” în care dimensiunile aveau chiar această conotație). Ce aş mai putea zice de numeroasele afișe pentru care Veniamin Mârza a sculptat negativul în linoleum, tipografia constănțeană neputând realiza clișee zincografice de dimensiunea lor?! Afișul spectacolului “Romanțioșii”, pe care îl consider cel mai frumos din câte s-au succedat pe străzile Constanței, ar putea sta cu cinste și acum, în orice expoziție de gen din lume.

Am vorbit mult despre **Raymund König**, stăpân absolut și competent, timp de mai multe decenii, peste tot ceea ce însemna sunet în spectacolele teatrului. Dar cu puținele mele cunoștințe “de gen” mi-e imposibil să înșir toate meritele acestui excepțional tehnician, care a compus în atelier aparate și piese de sonorizare din aproape nimic, dar cu care apoi a asigurat sonoritatea impecabilă nu doar spectacolelor curente, din scenă, ci și aceloră în aer liber, spectacolelor de sunet și lumină (la statui sau în muzee), aceloră de pe stadioane sau din piețe. Era cerut teatrului de mai marii județului, de câte ori considerau că sonorizarea trebuie să fie perfectă, dar niciodată nu au acordat instituției o subvenție pentru procurarea de aparate. Raymund König – un adevărat domn, politicos și răbdător, care a făcut cu aparatele lui, întotdeauna, treabă “nemțească” (corectă, la timp și de mare calitate), dar care a iubit teatrul acesta și s-a emoționat pentru fiecare spectacol, ca un veritabil latin.

Maestra de croitorie **Smaranda Dumitrescu-Poșircă** a creat costumele personajelor feminine ale tuturor spectacolelor teatrului, încă de la înființare, timp de câteva zeci de ani. Nu-și poate nimenea închipui ce fantastică și ce migăloasă este croitoria de scenă, mai ales pentru actrițe. I se cere croitorului să cunoască istoria modei și tehnica cea mai înaltă a croiului, să cunoască piesa și pe fiecare personaj în parte, ce ținută, ce mișcări are de făcut acesta, etc... Sigur că este într-o continuă colaborare și este îndrumat de scenograf. Dar priceperea, simțul artistic și experiența croitorului sunt inestimabile când e vorba de “îmbrăcat” un spectacol. Smaranda a lucrat cu cei mai mari scenografi ai țării și toți au avut pentru ea prețuirea pe care o inspiră totdeauna competența și bunul gust. Sigur că de la toți a învățat câte ceva, dar tot atât de sigur știu că fiecareia dintre ei maestra le-a dat sfaturi, le-a urmărit cu rigoare de computer pretențiile liniilor, a inventat acele “găselnițe” (soluții tehnice-unicat), atât de necesare și specifice croitoriei de teatru. Uneori îmi făceam intenționat drum către atelierul ei, mai ales când se

finalizau costumele unei piese “de epocă”... Erau atât de ireal de frumoase, de vapoase și gingașe încât păreau că așteaptă să fie îmbrăcate de zâne! O viață de om trăită cocoșat peste un ac și-un foarfece, de sub care au izvorât, zeci de ani, râuri de splendori...

Ion (Nelu) Titorencu, croitorul-șef al teatrului, ar fi putut să fie directorul competent al oricărei mari case de modă din Europa sau din lume. Costumele făcute de el nu păreau cusute ci pictate pe cei care le purtau. Stau și mă gândesc: ce averi ar fi putut strânge astăzi, ca realizator și mână dreaptă al vreunui mare creator de modă! Dar atunci se părea că e foarte normal ca un talent ieșit din comun cum era el, să se irosească întorcând la infinit vechiturile pe dos. Un maestru-coupeur care nu avea trac – așa cum mi-a mărturisit odată – când pune mâna pe foarfece ca să taie costum de epocă pentru un cocoșat sau strâmb sau pântecos... Îmi amintesc că la premiera piesei bulevardiere “Pielea ursului”, prezentată la Constanța puțină vreme după aceea absolută de la Paris, am reprodus în caietul-program câteva fotografii din spectacolul de pe Sena. Privindu-le, Nelu a fost stupefiat: “cum se poate să îmbraci în halul ăsta un actor ca Bernard Blier?”. Și-mi arăta enervat la culme, câte cute și crețuri făcea haina marelui actor parizian, interpret al rolului principal. Ceea ce ieșea din mâinile lui friza perfecțiunea și nu a coborât ștacheta calității niciodată, indiferent care era calitatea materialului, de regulă foarte proastă, din motivele bineștiute. Un talent și un perfecționist, așa l-aș caracteriza pe Titorencu.

Un capitol special s-ar cuveni să consacre această evocare, unui sector-cheie al oricărei instituții de spectacole, impresariatul. Este una dintre cele mai grele și mai istovitoare meserii adiacente scenei și nu de puține ori impunerea în opinia publică a unui spectacol (sau a unui teatru) depinde, mai mult decât de valoarea acestora, de hărnicia și competența impresarului. Teatrul constănțean a fost norocos în această privință, norocul lui numindu-se o lungă perioadă de timp **Sebastian Tașcă**, devenit

de multă vreme directorul competent al agenției artistice a litoralului (ARIA, apoi ARTEXIM). Nervos, agitat, gălăgios, palavragiu, Tașcă este prin excelență prototipul impresarului cu fler; care știe adică să pună un diagnostic perfect și rapid oricărui spectacol. Știe din capul locului dacă un spectacol “merge” sau nu singur, la ce categorii de spectatori va “prinde” mai bine, prin ce metode să fie recomandat, câte eforturi implică organizarea lui, etc. Știu de la regretatul regizor Mihai Berechet că un astfel de diagnostician este mană cerească într-un teatru, în care, în mod curent, creatorii sunt furați de impresiile lor pur artistice. Tașcă este o enciclopedie teatrală: cunoaște pe absolut toată lumea scenei din ultimele 5 decenii (actori, regizori, directori, impresari, etc); poate să vorbească despre toate spectacolele pe care le-a văzut în viața lui (și, Doamne! câte a văzut!), cunoaște toată anecdotică teatrală din a doua jumătate a veacului XX. Știe să deschidă toate ușile; e în stare să se bată pentru o idee până în pânzele albe, revenind pe fereastră dacă a fost poftit afară pe ușă. Îmi amintesc cum conducea ca un general operațiunile de difuzare a zecilor de mii de bilete pentru câte un spectacol-mamut, cu ce eficiență organiza turneele, ce săli “făcea” teatrul constănțean în București... Îl consider aliniat în șirul celor mai mari impresari pe care i-a avut țara: Lică Teodorescu, Gabi Mihăilescu, Jean From și alți câțiva, nu prea mulți. A avut colaboratori buni, parte instruiți de el; a impus un stil în munca de impresariat a teatrului: neobosita **Tanța Drăghici**, replică feminină a lui, la fel de frisonantă și eficientă, despre care nu-mi amintesc să fi ratat vreodată o “organizare”, **Luciana Căpraru**, ș.a., nume pe care regret că le reamintesc doar în treacăt, ele meritând cu mult mai mult, cum, în decursul timpului au meritat înaintașii lor: **George Tramundana**, **Rădulescu-Bibicu**, **Aurică**.

Printre cei care nu se văd, mă opresc câteva clipe asupra regizorilor tehnici (sau de culise), oameni care au în grija lor desfășurarea repetițiilor și a spectacolelor, în fiecare seară,

urmărind să rămână așa cum au fost gândite și realizate de regia artistică. Nu știu dacă pot să sugerez prin aceste rânduri, munca imensă și răspunderea acestor oameni, al căror creier trebuie să lucreze ca un calculator. De la prezența tuturor (tehnicieni și actori) la ora exactă – și uneori sunt mai multe zeci – la montarea decorurilor și luminilor, plasarea recuzitei în locurile prestabilite, prezența “la replică” a fiecărui actor și a tehnicienilor la posturile din care vor interveni, de la respectarea orei de începere a spectacolului, la completarea condiceii acestuia și câte și mai câte alte îndatoriri pe care nu le mai înșir, oamenii aceștia răspund nu doar de calitatea artistică, tehnică și administrativă a spectacolelor, ci și de integritatea corporală a numeroșilor participanți la spectacol, de disciplina și liniștea perfectă în care aceștia trebuie să lucreze, foarte precipitat. **Nicolae Sever Cărpinișanu**, regizorul artistic decăzut din funcție după deportarea la Bicăz, a fost primul pe care l-am cunoscut și am avut ce învăța de la el. Mi-l amintesc apoi pe **Teodor Angelescu**, om școlit, cu autoritate asupra tuturor, ca și predecesorul său, de altfel. Avea în cămăruța lui, veșnic deschis pe birou, un registru uriaș – “terfelogul lui nea Tudor”, cum îl botezaserăm noi, în care se putea citi oglinda fiecărei zile, cu repetiții, spectacole, deplasări, turnee, folosirea tuturor spațiilor de repetiție și joc, ședințe, repartizarea mașinilor și șoferilor, totul pe ore... Conținutul acestui document introdus în memoria unui calculator ar arăta mai clar, mai convingător, mai patetic decât vorbele noastre, ce însemna atunci o zi de muncă în teatru. Când am auzit că Tudorică a murit, la Constanța, am rămas perplexă. Nici nu știam că se mai afla în oraș, până-ntr-atât se-nvăluise în discreție și uitare... Lui și colegului său **Gavril Iagamas**, le-a urmat pentru o bucată de vreme **Romeo Pinte** și apoi **Mihai Vitizov**.

Nu pot să trec ușor peste sectorul electricienilor care a numărat mereu oameni cu simț artistic, pe lângă pregătire. Mi-l amintesc pe **Sadedin Geambec**, conducător autoritar al micului

colectiv, nume angajat în realizarea luminilor atâtor zeci de spectacole, lumini care transmiteau în limba lor mesajele incifrate în montare. Sau pe **Luca**, pe **Tache**, pe **Radu Mirea** care a intrat în teatru adolescent cu pantaloni scurți, fiind astăzi pensionar...

Nu-i pot uita pe recuziteri, oameni solicitați să care în spinare greutatea enormă, pe drumul dintre magazie și scenă, să pregătească toate obiectele de care au nevoie actorii (în scenă), pentru ca aceștia să le găsească la locurile lor și în stare de a îndeplini funcția de care vorbește textul. Zâmbesc gândindu-mă cum **Alexe Păun**, unul dintre cei mai meticuloși, luând aminte la ceea ce spunea actorul în repetiții, când primea o telegramă: "aceasta e cusută cu ață albă", s-a apucat și a cusut zdravăn cu ață (albă, firește) bucata de hârtie împăturită care trebuia să pară o telegramă. Când, la premieră, actorul (Jean Ionescu) a purces s-o desfacă, a rămas mai întâi interzis, după care s-a pornit să râdă înfundat, spre curiozitatea partenerilor ce n-au aflat minunea decât la pauză. Urmașii lui Păun, **Ion Matei (nea Matei)** și **Nicolae Poenaru** îmi sugerau mereu gândul că această muncă seamănă bine cu aceea a lui Sisif, obligat mereu să urce bolovanul pe culme deși știa bine că el se va rostogoli la vale... Din aceeași familie a Sisifilor scenei, consider că fac parte și "mașiniștii" (sau mânăuitori de decoruri), care au cărat, încărcat, descărcat, montat, demontat de atâtea mii de ori, atâtea decoruri cât ar fi suficient să le facă un monument până la cer. **Ion Răducanu**, **Gh. Mihalache**, **Lăzureac**, **Donțu**, **Gore** sunt doar câțiva dintre cei mulți care au trudit (chiar acesta e termenul!) ca tehnicieni de scenă.

Teatrul constănțean a avut șansa de a fi servit și în sectorul tâmplărie de niște adevărați maeștri: **Ion Opreșean**, **Radu Miron**; a avut un atelier excepțional de perucherie, în care a lucrat la începuturi, **Lambriu Berdeli**, (școlit la Paris, cunoscut și solicitat în toată țara pentru confecționarea perucilor), căruia i-au urmat **Eugenia Condurățeanu**, **Elena Păun**, **Constanța**

Pogonaru. A mai avut teatrul acesta o plină de gust și harnică modistă, pe **Dobrița Mârza**, excepționali tapițeri (**Dima, Bârsan, Filip**), ingenioși și trudnici lăcătuși, **Moise Bălănică** și **V. Rădăcină**, un merceolog de excepție, **Ion Cincu** și două extraordinare șefe de producție, **Maria Constantin** și **Sanda Ionescu**, economiști vrednici de toată stima pentru formulele nemaisperate cu care scoteau teatrul din impas: **Elena Lazăr, Liliana Istina, Sanda Singuriadis, Anastasia Covașnic** ș.a. Dar ce dactilografe rapide și bune a avut! **Maria Dudu, Elena Voinea, Marieta Petcu**, ultima fiind un veritabil grămătic al teatrului, timp de 40 de ani. A urmat-o, moștenindu-i, parcă întru totul, calitățile, **Carmen Ianculescu**. Și ce cabiniere iuți și pline de solicitudine față de actori: **Stamatula Santarinos, Teodorina Pinte, Silvia Marinescu**; ce șoferi buni și răbdători cărora li s-a încredințat zeci de ani viața colectivului, pe drumurile țării și prin străinătate, (mașinile fiind niște piese de muzeu): **Ion Petcu, Costea, Ilie** ș.a. Veritabili “jandarmi” (în sensul cel mai bun al cuvântului) au fost **Roxița Stancu** și apoi **Antoaneta Drogeanu**. De la paza contra incendiilor și primirea civilizată și protocolară a spectatorilor, la asigurarea curățeniei, ordinii și liniștii în spațiile mai apropiate sau mai depărtate de scenă, aceste doamne au asigurat condiții optime de desfășurare a spectacolelor, într-o clădire în care exista și Teatrul Liric și Orchestra Simfonică, fiecare cu programele lor de repetiții, colective sau individuale. Le-am considerat totdeauna vrednice de stima tuturor pe plasatoare-garderobiere, care pe lângă obligațiile ținând de aceste funcții, mai asigurau curățenia sălii, foaielor și culoarelor, șmotruind neobosite cu găleata și feșteleul până la ora deschiderii sălii, pentru ca atunci să apară – ca altele! – curate, parfumate și coafate, făcând civilizate oficii de gazdă. Așa le am în minte pe **Marta Stukin, Elena Lebu, Catinca Dinulescu** și câte încă.

Un capitol (sau subcapitol) ar trebui să fie acela al tehnicienilor teatrului de păpuși. Spațiul fiind atât de zgârcit cu

noi, îi vom pomeni doar pe câțiva cu contribuții ieșite din comun la succesele acestui teatru, atât de greu din toate punctele de vedere, nu în ultimul rând din cel tehnic. Aș începe cu electricianul **Nicolae Popescu**, care a și fost premiat la una dintre marile competiții ale teatrelor de gen. S-ar putea spune că nu-i mare lucru să fie cineva electrician la păpuși. Dar dacă în orice spectacol luminile sunt importante, aici, unde ele trebuie să dea viață unui ghemotoc de cârpe, făcându-l să pară că respiră ori vorbește aeeva, încetează să mai fie o meserie devenind artă. Este ceea ce N. Popescu a realizat, apropiindu-se cu drag și cu inteligență de sufletul păpușii. **Nision Kirkorian (Kirk)**, tehnicianul de sunet al secției de păpuși nu este un simplu butonist care a primit o bandă sonoră (și un hârb de magnetofon, firește) pe care are obligația de a o folosi corect și la timp în spectacol. El este chiar cel care face această bandă în studio, aseasonând-o cu muzica potrivită, uneori de concepție proprie. Artist polivalent, acesta a jucat în unele spectacole – chiar ale teatrului dramatic, acolo unde era reclamată figura lui foarte expresivă. **Roxana Silvia Stancu-Ghiman** i-a urmat în funcția de constructor de păpuși lui Veniamin Mârza, fapt care spune multe. Roxana, trăind azi în Germania, a demonstrat că a meritat funcția pentru care nici nu existau școli pregătitoare, singurele surse creatoare fiind fantezia și simțul practic al constructorului, solicitat să inventeze pentru fiecare mădular al păpușii acel mecanism ce-i poate asigura mișcările de ființă vie, obișnuită sau fantastică, pe care trebuie să le facă. Ca toți păpușarii – artiști sau tehnicieni – aș zice că Silvia avea un simț în plus, acela care le asigură pătrunderea aproape mistică într-un univers mort, pe care numai ei știu cum îl însuflețesc. N-aș vrea să mai reiau apologia regizorului tehnic. Dar am să spun că, zeci de ani, Teatrul de păpuși a avut în persoana lui **Nicolae Gheorghiu**, unul foarte bun, încărcat cu obligații în plus față de cei de la Teatrul Dramatic. Este un bătrân “șobolan” de teatru care cunoaște toate meseriile scenei, pe care, la nevoie, chiar le-ar

putea exercita. Un om de nădejde al teatrului de păpuși, devenit între timp aproape un personaj plin de pitoresc este **Muezel Geambec**, impresara acestei mini-instituții. Intrată în teatru foarte tânără, trecută acum de vârsta pensionării dar continuând să lucreze, Muezica are aerul că nu s-a schimbat de loc, în jumătatea de veac care a trecut peste noi. Nu numai teatrul dar și învățământul și municipalitatea s-ar cuveni să-i fie recunoscătoare acestei ființe, niciodată obosite, care străbate “la picior” orașul, în lung și-n lat, vorbind cu fiecare educatoare, învățător sau profesor, în parte, despre frumusețile păpușeriei; creându-le tuturor condiția de a-și aduce copiii la spectacol cu mașina teatrului; într-un cuvânt, însuflețind totul în jurul teatrului de păpuși. Un om foarte “organizat” care știe prin intermediul caietului ei fiecare grupă sau clasă, din toate instituțiile școlare ale acestui oraș (și județ!), ce spectacol a văzut, când, ce oferte le mai poate face. Un om de aur!

I-am lăsat intenționat la sfârșit pe sufleuri, oameni care încep să dispară din teatrul contemporan, probabil și pentru că improvizația tinde să înlocuiască rigoarea spectacolului (cu care eram obișnuși). Construcțiile noi de teatru nici nu mai prevăd “cușca” în care acesta ședea ghemuit, cu textul pe genunchi, la lumina lumânării, înlocuită târziu cu câte un bec chior. Privindu-l din toate punctele sălii – în toate sălile în care am intrat – locșorul acesta, asociat în mintea mea cu o scoică, mi se părea a fi sacru. Un punct în care se focaliza o parte din magia spectacolului. Când, în construcțiile noi el nu a mai apărut, am avut sentimentul că teatrul și-a dăruit singur unul dintre altare. Sufleurul era un factor de siguranță și liniște pentru psihicul actorului, bătuit de-atâtea stihii în timpul jocului. Arareori era necesar ca acesta chiar să “sufle”. Teatrul constănțean a avut parte, în toți acești ani de sufleuri foarte buni, în primul rând prin faptul că erau calmi. De la **Doina Mihăilescu** la **Stelian Fosteri**, **Margareta Tașcă** sau **Doina Baier**, toți au reușit să evite panica, orice s-ar fi întâmplat. Și câte neprevăzute își fac

apariția în mod neașteptat într-un spectacol, perturbându-l, uneori grav! Figuri pitorești, așa cum îi acreditează toată literatura și anecdotică teatrală, sufleurii însoțeau toate spectacolele, hurducându-se împreună cu actorii, prin toate bolovănișurile, noroaiile ori zăpezile drumurilor de țară.

Îmi amintesc de-o întâmplare hazlie, petrecută la începuturile teatrului acesta. Se juca o piesă într-un act, cred că se numea "Cooperativa sătească", impusă pentru probleme politice și economice ale momentului (speculă, hoție, dosire de bunuri etc.) . Deplasarea se făcea cu o rablă de microbuz, în care ședeau toți atât de înghesuți (cu aparatură, cu tot) încât nu a mai avut loc și un figurant care interpreta rolul mut al unui milițian. Care, la momentul scandalului din piesă, intra în scenă pe fugă și-i scotea autoritar pe toți afară, emițând cel mult sunete monosilabice. S-a hotărât ca în fiecare sat, milițianul acestuia să facă oficiile de care am vorbit. (Plătindu-i-se "figurația" – 10 sau 15 lei). Treaba a mers bine până când au ajuns într-un sat mare, cu doi milițieni. Au început să se certe, fiecare dorind să fie artist, drept pentru care regizorul tehnic a hotărât să intre amândoi (plătindu-l pe fiecare, firește). Numai că scena fiind mică și oamenii puțini, primul care a intrat i-a scos rapid afară pe toți. Venit imediat după el, cel de al doilea, văzându-se fără "obiectul muncii", a început să se învâртеască în loc, până ce i-au căzut ochii pe Stelian Fosteri, aflat în cușcă, cu textul în mână. Fericit că a descoperit un "infractor", și-a vârât mâna adânc în cușcă și l-a tras afară de guler pe bietul Fosteri care-i șoptea disperat – în râsul nebun al sălii – "lasă-mă, eu sunt sufleurul, eu aici trebuie să stau!". Milițianul, intrat "în mână", a început să improvizeze texte: "Ce sufleur, hoțomanule, ce crezi că mă duci pe mine? Vă cunosc eu bine pe-alde voi! Ți-ai găsit ascunzătoare bună, hai?" și l-a scos în șuturi afară din scenă, în aplauzele satisfăcute ale publicului, totdeauna supărat pe hoți... Săracul Stelică! Era invalid; își pierduse un picior în timpul unui bombardament; când se întorcea de la liceu acasă. Era bun și prietenos, de o

discreție extraordinară. La înmormântarea lui, nu mai știu din ce motive, n-am fost nici unul prezent. Și cât ar fi meritat măcar acest modest omagiu!

Închei capitolul gândindu-mă cu regret că el ar fi trebuit să cuprindă numele tuturor (fără excepție) aceluia care au contribuit, cu părțica lor de muncă și iubire la viața trepidantă a acestui teatru. Dar memoria mea, ca orice lucru omenesc, este imperfectă iar hârțoagele teatrului s-au zburătăcit, după '89, în toate vânturile, din varii motive... Îți rog, încă odată, pe toți, să mă ierte și să afle că până și dincolo de moarte le voi păstra – tuturor! – amintirea, respectul și prețuirea mea. Ca-n orice teatru bun, toți cei care l-au slujit pe acesta, fără a se vedea, au fost – și ei – niște veritabili "oameni de teatru".

Evenimente

Festivaluri

Cel mai faimos eveniment artistic, care a animat viața teatrului constănțean, a fost festivalul “Seri de teatru antic”, prezentat în două ediții ('78 și '81). Nu mai reiau subiectul, deși ar trebui să curgă multă cerneală, din mult talentate condeie pentru a-i defini măreția și mai ales importanța.

Mă simt dator să insist asupra festivalului de “**Teatru politic**”, fie măcar și numai pentru că, după '89, acesta i-a fost imputat teatrului constănțean, ca dovadă de aservire politică. Și dacă ar fi fost așa, datori suntem, noi cei ce am trăit în anii aceia, să ne asumăm toate greșelile, excesele, compromisurile – câte au fost, dacă și atunci când au fost, pentru că ele au o motivație majoră: supraviețuirea artei căreia ne înrobisem. Dar nu a fost așa.

Animat de gândul generos de a-l pune pe spectatorul constănțean în contact și cu alte spectacole decât îi putea oferi el, venite din București dar și din țară, teatrul constănțean organiza de foarte mulți ani, în fiecare primăvară, câte o “săptămână” sau “gală” care însuma spectacole (10-12), de obicei grave și care deci, nu ar fi venit vara pe litoral. Era vremea când se scria o dramaturgie de foarte bună calitate, profundă și îndrăzneată, vizând instituții și oameni cu relațiile lor, sociale, politice, morale; era vremea când s-a afirmat impunător, o viguroasă dramaturgie istorică de expresie cu totul nouă (Marin Sorescu, Dan Tărchilă, Paul Anghel, Mihnea Gheorghiu, Ion

Coja ș.a.), dovedind, odată în plus, că una dintre cele două principale direcții de dezvoltare ale literaturii dramatice românești – cea istorică – este productivă și aptă de a se exprima în acord cu toate canoanele și pretențiile modernității. Având în contrapondere cealaltă cale, a comediei satirice, glorios ilustrată de condeiele unor Baranga, Băieșu, Mazilu ș.a. “Săptămânile” sau “galele” de care vorbesc s-au desfășurat sub genericul “Teatrul românesc și tradiția națională” (sau istorică) ori “Gală de teatru contemporan” etc. Pentru înțelegerea gândului nostru de-atunci, spicuiesc din afișul uneia dintre ediții: “Năpasta” – Caragiale, “Zalmoxe” – Blaga, “Chirița” – Alecsandri, “Emmi și Histrion” împreună cu “Mureșanu” – Eminescu, “Plicul” – Rebreanu, “Sângele” – Lovinescu, “Marele soldat” – Tărchilă, “Tropaeum Traiani” – Sălceanu, “Tatăl nostru uneori” – Lumezianu. Deci dramaturgi de mare calitate, din toate timpurile.

Nu știi să spun a cui a fost ideea... dar ea s-a rostogolit și a crescut ca bulgărele de zăpadă, venind la noi ca “sarcină”: “în locul săptămânii «voastre», veți organiza o gală de teatru politic”, sub auspiciile Consiliului Culturii, în colaborare cu A.T.M. și Comitetele de cultură Constanța și Tulcea. Nu era loc de discuții; singurul lucru compensator fiind acceptarea în program și a unor piese din dramaturgia universală. Așa încât prima ediție s-a desfășurat în 1978, între 2-7 mai, fiind invitate teatrele: Național – București cu “Romulus cel mare” de Dürrenmatt (avându-l în rolul principal pe Radu Beligan) “Ion Vasilescu” – București cu “Întors din Singurătate” de P.C. Chitic, teatrul bârlădean cu “Excursia” de Th. Mănescu, Național – Iași cu “Tango” de Mrozec, “Giulești” cu “Da sau nu” de Ghelman.

La această primă ediție, Constanța s-a prezentat cu “Clipa”, o bună dramatizare făcută de Virgil Stoenescu după cunoscutul roman omonim al lui Dinu Săraru. Trebuie să reamintesc celor vârstnici și s-o spun spre știința celor tineri, că această carte a făcut mare vâlvă la apariție. Și asta nu doar pentru că era scrisă

cu talentul unanim recunoscut al autorului său, ci pentru că aducea în discuție niște probleme de politică curentă, cum ar fi raportul securitate-partid. S-a spus atunci, (și dețin date dramatice de la lansarea cărții la R. Vâlcea), că Securitate – instituție echivalentă în mințile celor mai mulți dintre noi cu Inchiziția, “a fost pusă cu botul pe labe” și că Dinu Săraru, prin romanul său, face cunoscut lucrul acesta tuturor, în gura mare, nu pe șoptite. Toată lumea s-a bucurat pentru că Securitatea a ajuns în subordinea cuiva, mai tăindu-i-se din ghiare... Puțini și-au amintit atunci că în lupta pentru putere dintre doi tirani, învinge, de regulă, cel mai rău și că înscăunarea acestuia înseamnă căderea și mai în adâncul întunericului... Aveam să aflăm! Dincolo de această încărcătură politică pe care azi o privim cu discernământul unui deceniu de detașare, și care reprezenta de fapt o redistribuire de forțe în interiorul sistemului comunist, piesa “Clipa” a oferit actorilor prilejul de a-și desfășura talentul pe niște caractere, foarte bine, foarte dramatic, foarte scenic construite. Ceea ce ei au și făcut.

A doua ediție a Festivalului “Teatru politic” s-a desfășurat în 1979, între 14-20 mai. Au participat teatrele: “Giulești” cu “A cincea lebedă” de Everac, Naționalul ieșean cu “Căpitanul Köpenik” de Zuckmayer, teatrul din Arad cu “Recurs la judecata de apoi” de Cubleşan, teatrul “Ion Vasilescu” cu “Paradis de ocazie” de Tudor Popescu și teatrul brașovean cu “Citadela sfărâmată” de Lovinescu.

Teatrul constănțean s-a prezentat cu o premieră absolută, “Credința” de Ion Coja. În legătură cu această tulburătoare și controversată piesă, m-am întrebat mereu: cât politic este într-o piesă istorică și câtă istorie cuprinde o piesă născută într-un tensionat moment politic?! Nu știi! “Credința” era un omagiu adus celei mai glorioase generații din istoria noastră, a pașoptiștilor, generație în ale cărei idei politice, revoluționare, s-au cristalizat idealurile românești din totdeauna. Pe lângă ea, teatrul nostru a mai prezentat atunci piesele “Scaunul” de T.

Popescu și “Capcana de nichel” de Lumezianu, ambele tocmai apărute atunci în premieră absolută și care au plăcut mult participanților la festival. Pentru noi a fost un moment de mare bucurie și pentru că autorii lor erau, toți, constănțeni.

Cam aceasta a fost povestea festivalului de teatru politic, încheiat (ambele ediții), cum stă bine oricărei reuniuni festivaliere, cu câte un colocviu. Politicienii locali care îl susținuseră zgomotos, sperând că el va deveni un moment de propagandă comunistă în stilul obișnuit al “Cântării României”, s-au trezit în fața unor spectacole care ar fi putut onora genericul oricărei manifestări de teatru bun. În privința colocviilor, situația le-a apărut și mai dezamăgitoare, nivelul înalt al schimbului de idei și ideile în sine, dezvăluindu-le un cu totul alt chip al așa numitului “teatru politic”, străin de ceea ce credeau și așteptau.

S-au pus puncte apăsate pe multe i-uri atunci: “Spectacolul nu trebuie confundat cu interesele sociale care i-au prezidat apariția, nu le conține ca atare și nici nu este un derivat direct al acestora” (Dr. Ion Pascadi). “Raporturile dintre revoluție și artă, dintre angajarea politică și cea estetică constituie o unitate dialectică! Arta urmează o necesitate și posedă o libertate proprie care nu sunt direct cele ale revoluției sociale” (Dr. V.E. Mașek). “Modificarea existenței spectatorului în sala de spectacol, înlesnită de teatrul politic, de substanța și structurile sale caracteristice (teatrul-dezbatere, epic, agitatoric, document), conduce la ideea sublimei esențe estetice a politicului, la ideea splendidă și vibrant contemporană a umanismului ca responsabilitate” (prof. univ. dr. Horia Deleanu).

Au fost invocate numele unor E. Piscator și B. Brecht, Peter Weiss și Lyon Feuchtwanger, Arthur Miller și Leon Kruzkovski, J.B. Priestley și Rolf Hochhutt ș.a. A fost evocat Jean Paul Sartre cu a sa părere percutantă, referitoare la dramaturgia secolului XX, în care “conflictul caracterelor ar trebui înlocuit cu conflictul drepturilor” pentru că “nu problema opoziției caracterelor a provocat ciocnirile din ’39 între antifasciști și

SS-iști; dificultățile în politica internațională decurg nu din deosebirile de caractere ale oamenilor” zice Sartre.

Ca și în cazul colocviilor care au încheiat Serile de teatru antic, comunicările adunate în “teatrul politic” s-au păstrat o vreme după care au plecat pe apa sâmbetei. Pentru stabilirea atitudinii exacte a întregii suflări teatrale din anii aceia, ce bine ar fi prins o cărticică având adunate între coperti, toate cuvintele mari ale unor oameni și mai mari ... care astăzi nu mai sunt. Am fi aflat cu toții că n-avem de ce ne teme și nici rușina azi, pentru că am provocat atunci un dialog amplu pe marginea unui capitol incitant și care problematizează ca tot ce ține de cultura agitativului secol XX – teatrul politic.

Turnee peste hotare

În toamna anului 1956, în baza unei hotărâri a autorității locale, s-a stabilit efectuarea unui “schimb de experiență”, în mai multe domenii printre care și teatrul, între Regiunea Dobrogea (nu se revenise încă la împărțirea pe județe) și zonele limitrofe bulgărești.

Teatrul dramatic a intrat rapid în legătură cu Teatrul popular din **Varna** (așezare numită atunci Orașul Stalin), stabilind ușor amănuntele schimbului: urma ca fiecare dintre teatre să joace, în regim de turneu, câte 3 piese (6 spectacole) în localitățile stabilite de celălalt. Manifestarea finalizându-se cu o convorbire (nu pot să-i spun dezbateri, pentru că nu a fost), foarte protocolară, plină de complimente și mulțumiri de circumstanță.

Prima deplasare au făcut-o bulgarii, care au jucat între 9 și 12 octombrie, numai la Constanța, două piese bulgărești: “Zile de neuitat” de Lozan Strelkov, ilustrând un moment din revoluția lor “de eliberare” și “Albena” de Iordan Iovkov, o foarte frumoasă și puternică dramă, având în centru o tânără țărăncă. Cea de a treia piesă a fost comedia goldoniană “Gâlcevile din Chioggia” (neinspirat tradusă pentru afiș “Certuri pescărești”).

Publicul de etnie bulgară, dar nu numai, a umplut cele 6 săli, a primit frumos și cuviincios manifestarea, dar nu și cu mare entuziasm. Regia și scenografia – frumoase fără a depăși cotele obișnuite; actorii însă ne-au frapat pe toți mai ales prin temperamentul vulcanic, sprijinit pe trăiri intense, care treceau mai ușor peste nuanțe și refinament.

Au fost cazați la Mamaia, mi se pare că la “Rex”. S-au simțit teribil de bine cu noi; au bântuit prin magazine; li se părea totul “occidental”! (Spre exemplu, toate actrițele și-au cumpărat pălării, zicând că la ei nu mai apăruseră, după război). Banii pentru buzunar s-au asigurat printr-un schimb, om la om.

Peste o săptămână a jucat teatrul nostru, la **Tolbuhin (Bazargic)** mai întâi și apoi la Varna. Repertoriul nostru era alcătuit dintr-o piesă (una singură!) românească, “Citadela sfârșită” de H. Lovinescu și 2 (!) piese rusești: “Povestea unei iubiri” de K. Simonov și basmul “Floarea purpurie” de Karnauhova și Brausevici. Am fost primiți cu o bucurie frenetică, în special la Bazargic unde se vorbea curent românește, nu numai de către etnicii români... Când, după 20 de ani, teatrul de păpuși s-a deplasat acolo, au mai găsit doar câțiva cu care să poată comunica – greu – în limba română. Spectacolele au făcut, toate, succes. Și actorii și presa și publicul apreciind mai ales finețea școlii românești de teatru. Am fost în plimbare la Nisipurile de aur și la Balçic, pe aleile aceluia parc indicibil de frumos, care-i plăcuse atât de mult reginei Maria, fiind construit chiar după gusturile ei. Am intrat și în minuscula bisericuță în care am văzut locul unde fusese înmormântată inima reginei. După trasarea noilor frontiere, fusese deshumată și adusă în țară.

Speram – și ne-am promis unii altora – ca acest schimb să se perpetueze. Ceva – nu știu să spun ce – a deranjat organele politice, care nici n-au vrut să mai audă de el. Se spunea, pe șoptite, că vinovat ar fi fost marele entuziasm cu care ne-au primit bulgarii...

A doua deplasare peste hotare s-a produs în 1971 și a

însemnat de fapt, participarea României la Festivalul Internațional de Teatru de la **Madrid**. Trimiterea era făcută de Consiliul Culturii care ar fi avut de unde alege, țara fiind plină atunci de spectacole bune și foarte bune. Condițiile – tot de autoritățile românești impuse – erau ca repertoriul să fie alcătuit din două lucrări, dintre care una, musai românească, iar colectivul să fie cât mai mic (de maximum 25). Actorii angajați în cele 2 spectacole au fost 12 așa încât li s-au putut alătura o mulțime de alți, delegați, reprezentanți etc. Pentru ca din acest colectiv să facă parte mai mulți actori – cu speranța că ar putea vedea spectacole pe meridianul acela – s-a renunțat la mănuiitorii de décor, cabinierii, recuziterii etc., toate oficiile tehnice făcându-le actorii, îndrumați de scenografă (Elena Forțu). Decorurile, recuzita și lăzile cu costume s-au încărcat într-un tir uriaș, prima ladă la deschiderea lui trebuind să fie aceea cu halate pentru actori. Ei s-au deplasat cu avionul, au hălăduit pe străzile Madridului îmbrăcați elegant (pentru că nu-și putuseră lua două rânduri de haine), apoi, după amiază, și-au tras halatele peste costume, au descărcat tirul, au montat decorurile, au făcut o repetiție (absolut necesară în asemenea situații, mai ales pentru acomodarea cu acustica sălii), apoi s-au machiat și costumat pentru spectacol. Mi-au spus mai mulți dintre ei că se uitau organizatorii festivalului uluiți la ei, mai ales că și decorul și recuzita nu erau dintre cele ușoare... Parcă nu se scursesese mai bine de un veac de la căruța cu piaițe!

Cele 2 spectacole – “Romanzoșii” de Edmond Rostand și “Cine ești tu?” de Paul Everac, ambele în regia lui Ion Maximilian, păreau două cupe înspumate, din șampania cea mai fină. Erau montate în registru foarte modern, pline de duh și gingășie, cu mare artă regizorală și scenografică și jucate cu impecabilă artă interpretativă. Au fost receptate perfect, de un public spontan și interesat, care s-a folosit în număr foarte mic de căști. Succesul lor a fost deosebit, cu atât mai de preț cu cât erau jucate a doua zi după Comedia Franceză. (Așa era conceput festivalul, fără premii,

pe durată de 2 luni, trupele succedându-se, fiecare câte 2 zile, pe scena binecunoscutului teatru "Zarzuela"). Au jucat pe 24 și 25 octombrie, în prima zi "Romașioșii" iar a doua zi celălalt, ambele de câte două ori, la ora 19 și ora 23. S-au întors cu un sac de materiale publicitare și o presă elogioasă cum nu ne-am așteptat. La unul dintre ele s-a numărat printre spectatori și celebrul ziarist român Pamfil Șeicaru, trăitor atunci la Madrid. După o zi de agrement petrecută la Toledo (oferită de organizatori, firește) s-au întors acasă cu săbii autentice, cumpărate din această localitate, istoviți dar fericiți.

Cel de-al treilea turneu în străinătate, s-a desfășurat în 1979, în cadrul unui schimb cultural între Iugoslavia și România, sub cel mai înalt patronaj. Primul a venit aici Teatrul Național Sârb din Novi Sad, cel mai vechi teatru din Serbia (fondat în 1861), cu o comedie, "Bostanul găunos" a clasicului Jovan Sterija Popovici, un nume mare al dramaturgiei sârbe. Comedia – pur moralistă, cu scene șablon – naivă până la neverosimil (și prin asta de-a dreptul absurdă), nu a impresionat foarte mult publicul constănțean. Ca și în cazul bulgarilor, au impresionat însă actorii, cu felul lor gălăgios, scrâșnit, temperamental de a juca, cu școala lor specifică de teatru. Spectacolul s-a jucat între 29 mai și 1 iunie la Constanța, Mangalia, Tulcea și Cobadin.

În același an, între 12-14 septembrie, teatrul constănțean le-a întors vizita, jucând la **Novi Sad**, **Banatsco Novo Selo** (Satu Nou), **Pancevo** și **Vrșat**, într-o zonă deci în care trăiesc foarte mulți români. Spectacolele s-au numit "Sâmbătă la Veritas" de M.R. Iacoban și "Micul infern" de Mircea Ștefănescu. Succes mare, elogii cum nu s-ar fi putut mai măgulitoare. Am primit, la teatru, luni de zile după aceea (ca și de la Madrid) presă care, într-un cor, remarca "spiritul latin" al interpretării, jocul foarte nuanțat, delicatețea, surdina... Întregul colectiv a venit impresionat de cât de civilizată și evoluată și vesteuropeană părea atunci Iugoslavia. Ce s-a ales de ea în anii finisului de mileniu, știm cu toții...

Conferințe experimentale

Am spus altundeva că aceste așa numite – poate nu în modul cel mai fericit – conferințe experimentale au alcătuit, împreună cu studioul experimental, o a doua viață a teatrului pontic, mai bogată și mai interesantă decât aceea a repertoriului curent, aflându-se însă cu aceasta într-o fericită complementaritate. Plecau totdeauna de la gândul de a aduce, prin gura unor mari personalități, amănunte despre autorul a cărui operă tocmai urma să iasă în premieră, despre opera acestuia, în integralitatea ei, despre particularitățile artei teatrale a timpului în care a fost scrisă, despre relația cu alte tipuri de literatură dramatică, despre avatarurile piesei în decursul anilor etc.

Am să exemplific, cu părerea de rău că nu-i voi putea cita pe toți acei “grei” ai culturii românești care, cu modestie și deferență, s-au rupt de la masa lor de lucru, pentru a da curs invitațiilor teatrului nostru. Când teatrul românesc va intra într-o zodie mai fericită, probabil că cercetătorii se vor adânci în mapele pline de comori și vor scoate la lumină – măcar parțial – rodul atâtor eforturi. Rândurile mele se doresc incitatoare pentru ei și se doresc omagiale pentru toți cei care au trăit în teatru ca într-o religie, vreme de jumătate de veac.

Iată: la începutul lunii septembrie '56, prof. **Octav Gheorghiu** a vorbit despre “Dramaturgia lui Lope de Vega”. Faptul prefața premiera comediei “Căinele grădinarului”, Lope de Vega fiind atunci pentru prima oară reprezentat pe scena pontică. Criticul **Petru Comarnescu**, la 8 martie '59, a vorbit despre “Tendințe progresiste în teatrul american și englez”. Ieșise în premieră “Profesiunea d-nei Warren” de G.B. Shaw (cu lupte mari!), pentru ilustrarea conferinței pregătindu-se anume și piesa într-un act “Ulei” de O'Neill. În '65 când teatrul a scos în premieră “Anna Christie”, Petre Comarnescu a revenit vorbind – extraordinar de frumos! – despre O'Neill. Prof. **Mihnea Gheorghiu** a ținut în preajma premierei “Cum vă place”

conferința “Lumea lui Shakespeare”. Era pentru prima dată când teatrul acesta monta – cu mari chinuri – o piesă a marelui Will. **Ion Marin Sadoveanu**, cel care a susținut nu mai puțin de 8 conferințe pe această scenă (și dacă nu murea la începutul deceniului 7, numărul acestora ar fi fost cu mult mai mare), și-a intitulat conferința premergătoare premierei “Vlaicu Vodă”, “Alexandru Davila – un moment crucial în teatrul românesc” (1960). Prof. **Alexandru Balaci**, în ’65, a vorbit despre Pirandello, deschizând drumurile înțelegerii complicatei piese “Henric al IV-lea” care urma să iasă curând în premieră. Pe lângă un fragment din piesă, s-a prezentat atunci și “Omul cu floarea în gură” lucrare într-un act a aceluiași autor, realizată anume pentru ilustrarea conferinței. Prof. **Ion Zamfirescu**, în ’76, a vorbit – premergător premierei “Miles Gloriosus”, despre “Plaut – un ctitor al comediei”. Tot în ’76 prof. **Al. Piru** a prefațat premiera “Sânziana și Pepelea” cu conferința “Alecsandri – pionier al teatrului românesc” ș.a.

Dar existau și alte serii de conferințe, în care se vorbea despre momente din istoria teatrului universal sau românesc, (cu respectarea strictă a cronologiei), sau despre școli de teatru contemporan, necunoscute ori puțin cunoscute nouă. Toate cu scopul de a lărgi spectatorului universul de cunoaștere a teatrului. Așa, bunăoară, așa cita conferința lui I.M. Sadoveanu, despre care am mai vorbit (în “Seri de teatru antic”) susținută la 9 februarie ’58 și care a însemnat o piatră de temelie, “Începuturile teatrului și tragedia antică greacă”. Un an mai târziu, același neobosit dascăl de teatru, a vorbit despre “Scurt istoric al teatrului românesc”, pentru ca încă după un an să înceapă un veritabil curs de istorie a teatrului autohton (“Începuturile teatrului românesc”). Tot în ’58 prof. Octav Gheorghiu a vorbit despre “Teatrul romantic”, conferință ilustrată cu fragmente din “Prometeu descătușat”, “Hero și Leandru”, “Ruy Blas” iar anul următor despre “Teatrul popular de-a lungul veacurilor”, aceasta fiind urmată de piesele

“Studentul călător la rai” și “Farsa jupânului Pathelin” pregătite pentru acest eveniment dar intrate ulterior în repertoriul curent al teatrului. Prof. **Ovidiu Drimba** a vorbit despre “Teatrul lui Ibsen”, în aprilie ’58, iar prof. **Horia Deleanu**, între anii ’60-’70 despre teatrul chinezesc, teatrul indian, teatrul lui L. Feuchtwanger, teatrul lui Arthur Adamo etc. (toate ilustrate cu fragmente jucate). Celor citați li s-au adăugat și alte nume mari ca **Valentin Silvestru**, **Florin Tornea**, **Florian Potra**, **Andrei Băleanu** etc.

Școala noastră de teatru mai cuprindea și recitaluri de poezie (știut fiind că poezia și teatrul se îngemănează până la identificare). Recitalurile erau “puse în scenă”, cu mișcare, décor, lumini frumoase și muzică potrivită, versurile fiind declamate (nu citite), cu încărcătura de teatralitate pe care o cerea înscenarea. Toate aceste recitaluri au fost prefațate de oameni iluștri ai literelor românești, pe care, nici până atunci, nici după aceea, nu știu să-i mai fi invitat vreă instituție la Constanța. Iată câteva nume: prof. **Șerban Cioculescu** (despre Minulescu), prof. **Eugen Simion** (despre Labiș), prof. **Romul Munteanu** (“Permanențele poeziei românești”), **Ovidiu Popadima** (“Patria și poezia”), prof. **George Ivașcu** (despre Eminescu și apoi despre Blaga) ș.a.

Exista, de asemenea, obiceiul ca fiecare autor român să fie invitat, de regulă la premieră, pentru un dialog cu realizatorii și spectatorii, discuțiile, observațiile, întrebările, dovedindu-se foarte folositoare pentru toate părțile. Așa i-au putu cunoaște constanțenii – în “carne și oase” – pe **Victor Eftimiu** (la premiera “Înșir-te mărgărite!”), **Al. Mirodan** (“Ziariștii”), **Alexandru Kirițescu** (“Gaițele”), foarte bătrân și bolnav, puțin înainte de a muri, pe **H. Nicolaide** (“Băieții veseli”), **Aurel Baranga** (“Siciliana”, “Adam și Eva” ș.a.), **Horia Lovinescu** (“Citadela sfărâmată”, “Febre” ș.a.), **Dan Tărchilă** (“Io, Mircea Voievod”), **Paul Everac** (“Cine ești tu?”, “Beția sfântă”), **Adrian Păunescu** (“Descoperirea României”), **Tudor Popescu**

(“Scaunul” ș.a.), **Ion Coja**, **Eugen Lumezianu**, **Lucia Demetrius**, **Nicuță Tănase** ș.a.

Teatrul pontic nu a trecut peste nici un eveniment major al culturii naționale, fără a se opri asupra lui și a-i semnala concetățenilor importanța. Îmi rechem amintirile din vremuri atât de neguroase și ele vin cu încărcătura de lumină de care aveam cu toții atâta nevoie! Atunci și mereu! La 50 de ani de la moartea lui Caragiale, a vorbit despre acesta Ion Marin Sadoveanu și s-a reprezentat “D-ale carnavalului”; la 80 de ani de la apariția povestirii “Soacra cu trei nurori” a vorbit Șerban Cioculescu, reprezentându-se spectacolul cu viață atât de lungă, făcut după ea; la 80 de ani de la apariția poemului “Lucefărul” a vorbit prof. **Augustin Pop**... La această manifestare a participat și colonelul **Gheorghe Eminescu**, nepotul poetului, un domn înalt și extrem de sobru, care a depănat amintiri de familie, fiind ultimul descendent în linie bărbătească al lui Eminescu.

Și aducerile aminte se înșiră... Mi-l amintesc pe George Ivașcu vorbind, cu o autoritate intelectuală extraordinară, despre Eminescu și Blaga. Îl revăd la măsuța ovală stil, pusă în avanscenă, de care nu s-a dezlipit decât pentru a face doi pași la dreapta sau doi la stânga; niciodată mai mult. Un domn s-a aplecat la urechea mea și mi-a șoptit: “ați numărat câți pași face profesorul și ați văzut că niciodată nu depășește numărul lor? Acestea erau dimensiunile celulei în care a stat”. Așa era! Nu târzie vreme, profesorul a și murit, nefiind foarte vârstnic.

Mi-l amintesc pe Petru Comarnescu vorbind despre O’Neill. Îl cunoscuse bine, se întâlniseră în repetate rânduri, purtau corespondență, îi tradusese opera. Pentru a face publicul conștient să înțeleagă ce impact teribil a avut dramaturgia acestuia asupra spectatorilor români, a povestit – impresionant! – cum în plin război, în ziua de 5 aprilie ’44 (a doua zi deci după marele bombardament anglo-american care a distrus

jumătate din București și a omorât nici astăzi nu se știe câte mii de bucureșteni), la ora 8 dimineața, la casieria Teatrului Național, erau prezenți cinci oameni care așteptau să-și cumpere bilete... La ce? La "Din jale se-ntrupează Electra" de O'Neill, cu Aura Buzescu și George Vraca (în rol triplu!). O, tempora!

Mi-l amintesc pe acel mare scriitor balcanic, care a fost Victor Eftimiu, chemat să vorbească despre un confrate, pe care îl cunoscuse foarte bine și cu care petrecuse multe ore de cafea literară, după modelul boemei bucureștene interbelice. (Pe Minulescu, teatrul constănțean l-a cultivat în mod deosebit; cea mai bună piesă a sa "Porumbița fără aripi" era rodul șederii lui la Constanța; împreună cu postul național de radio, teatrul constănțean a făcut din ea un spectacol radiofonic, transmis de mai multe ori). La conferința anunțată era omor de lume. Numai că, în stilul său pișicher, Eftimiu a vorbit foarte puțin de prietenul său, aducând mereu vorba despre sine. Cam în felul acesta: "știți că Minulescu a scris o poezie frumoasă «Romanța celor trei corăbii». Ei bine, poate nu știți că eu am făcut o parodie despre ea, «Romanța celor trei sarmale», pe care am să v-o citesc imediat..." Și-a ținut-o tot așa, spre disperarea noastră, a organizatorilor, care o chemaserăm de la București și pe fiica poetului, Mioara Minulescu. Acesta era Eftimiu. În '58, când a venit la premiera "Înșir-te mărgărite", nu a vrut să plece din gară (cea veche) până nu i s-a adus o trăsură; o trăsură cu coviltirul lăsat, din care el, cu pălăria în mână, să poată saluta cu zâmbete largi, pe toată lumea de pe stradă. Treaba a durat câteva ceasuri însă, pentru că în Dobrogea atunci, partidul își făcuse fală din a da caii drept mâncare porcilor! (Minunații căluți dobrogeni, urmașii celor "înaripați", semnalati de mitografii Antichității). În încheierea discuțiilor cu publicul, care au urmat după lăsarea cortinei, a spus acestuia: "Ați văzut o piesă foarte bună; să mai veniți s-o revedeți și să-i aduceți cu voi pe toți vecinii și toate rudele voastre".

Întâmplări diverse, unele tragi-comice, au mai însoțit aceste manifestări. De exemplu, la una dintre ele, prof. Alexandru Balaci, neștiind că în fața scenei se află fosa și că acoperișul ei este doar din pânză, a dorit să se apropie de public și înaintând un pas în plus, a căzut în fosa orchestrei, plină cu scaune, stative etc. Am sărit toți, de pe unde ne aflam, dar când l-am întâlnit sub scenă, el ne-a calmat spunându-ne zâmbitor că nu a pățit nimic (și căzuse totuși de la peste doi metri), pentru că a făcut în viață și alpinism.

Dacă stau bine să socotesc, toate aceste momente unice de teatru, pe care le-am înșirat sub titlu "conferințe experimentale", depășesc o sută. Asta ar echivala cam a treia parte din numărul total de titluri ce au alcătuit repertoriul teatrului, în timpul celor 50 de ani. Ele au constituit o veritabilă universitate, de teatru și nu numai, având ca dascăli pe cei mai mari oameni de cultură ai acestor 5 decenii. Cât efort a depus instituția constănțeană pentru această nobilă misiune pe care și-a asumat-o, nu vreau să-mi amintesc.

Proliferarea instituțiilor artistice constănțene

Momente de mare importanță (și de mare bucurie pentru artiști și public!) în istoria mișcării teatrale constănțene, au fost aparițiile celorlalte trei teatre.

Primul, cel de **păpuși**, cu tentativa repede pierdută, de a se numi "Pescăruș", a luat ființă în 1956, ca secție a Teatrului dramatic. Pregătirile au început încă din primăvară, prin organizarea unor serioase cursuri de calificare (școală de păpușărie neexistând atunci în țară) și prin amenajarea spațiului de joc – foaierea mare de la balconul sălii teatrului dramatic – realizat cu munca efectivă, de constructori, a viitorilor păpușari. Premiera inaugurală a avut loc la 14 decembrie '56, cu o dramatizare după un basm de Pușkin, "Peștișorul de aur" și o scurtă piesă românească "Prima lecție" de Ana Ioniță și Gabriel

Teodorescu. După mai mulți ani, acest teatru – rămas până azi o secție a celui dramatic, s-a mutat la sala Elpis, unde funcționează și acum.

Al doilea, Teatrul de **revistă** (sau **estradă**, cum i s-a spus atunci, pentru că “revistă” era un termen prohibit) și-a prezentat prima sa premieră “Escală la Constanța”, tot la finele anului '56 (27 dec., cred) avându-l ca regizor pe Ion Drugan și ca dirijor pe Aurel Manolache. Colectivul – foarte bun! – provenea în cea mai mare parte din cel al Teatrului Marinei, nu târzie vreme desființat și dintr-un grup de amatori foarte talentați și cunoscuți constănțenilor din spectacolele unor trupe semiprofesioniste locale. Până la “eliberarea” sălii Fantasio (prin plecarea rușilor) acest teatru a jucat la Elpis și Teatrul dramatic, devenind instituție cu statut juridic propriu în '69.

Cea de a treia instituție, Teatrul **liric**, a funcționat pentru scurtă vreme ca o instituție independentă, devenind apoi secție a Teatrului dramatic, cu numele “operă-operetă”, tot până în anul '69, când redevine de sine stătător. Primul său spectacol, “Liliacul” de Johann Strauss, realizat de Aca de Barbu și Constantin Daminescu, a fost un mare eveniment artistic al orașului, fixat definitiv – sunt sigură – în memoria constănțenilor prin adevărate splendori interpretative, scenografice, coregrafice.

Tipărituri

Nu am să mă refer aici la afișele și programele de spectacol, pe care orice teatru le tipărește pentru a-și asigura o minimă publicitate. Aș vrea să mă refer însă la acele tipărituri, extraordinare, - pliante, calendare, fluturași – aproape toate în 3-4 limbi străine, (printre acestea numărându-se uneori suedeza ori finlandeza) menite a face cunoscută vara, pe întregul litoral, mai ales turiștilor străini, activitatea teatrului. Era o muncă titanică dar făcută în zadar, pentru că sau nu ajungeau în camerele de hotel (din neglijența sau interdicția șefilor de hotel) sau

ajungeau dar faptul nu se finaliza cu venirea la spectacole a turistului, acesta fiind manevrat, după placul ei, de organizația turistică.

Apărută – nici nu mai știu prin ce ani – autofinanțarea teatrului a început să preseze intens și nefast activitatea acestuia, cerându-i nu doar să facă economii la sânge, dar să și găsească surse suplimentare de venituri, fără a majora însă costul biletelor. Au fost ani foarte grei, în care scenografia spectacolelor se realiza numai din vechituri, întoarse pe dos și transformate de nenumărate ori. Dar nu era destul; știut fiind că arta, nicăieri în lume, niciodată, nu se poate autofinanța, mai ales atunci când nu-i făcută doar pentru proști, s-au organizat spectacole – mamut cu vedete, la stadion, sala sporturilor etc., profitabile până la un punct dar nu suficient; atelierele noastre – toate – au început să execute comenzi venite din afara instituției dar nici asta nu rezolva problema. Eram într-o continuă amenințare de a nu ne primi salariile, de a nu putea investi nimic în montări. Au fost teatre în țară, și încă dintre cele mari, care au încercat tot soiul de îndeletniciri, de la creșterea ciupercilor sau a puilor de găină, până la confecționarea de sicrie... Și când mă gândesc că în tot acest timp, întreprinderi subvenționate masiv, lucrau în gol, fără ca salariații lor să primească avertismentele grosolane care ni se transmiteau nouă, acelea de suprimare a pâinii!

Între multele încercări de a crea venituri suplimentare, se înscrie și tipărirea – între '83-'89 – unui număr de 3 reviste: **“Mozaic”**, **“Pe teme estivale”**, **“Arlechin”**, în multe mii de exemplare fiecare. Cuprindeau un sumar foarte bogat, legat de tradiția stagiunilor estivale, de mari actori sau cântăreți care au trecut prin Pont, amintiri, întâmplări hazlii din scenă și culise, rebus, jocuri etc. Spre cinstea lor, toți actorii s-au angajat atunci în realizarea acestui cuprins, unii scriind, alții traducând, alții făcând caricaturi, desene cu cheiță etc. Deși impresiile au fost foarte bune, difuzarea lor s-a făcut greoi, numai prin eforturi proprii. (Colaborarea cu Difuzarea Presei fiindu-ne interzisă!).

Fiecare dintre ele ne-a dat câte o gură de oxigen, doar cât să nu murim însă.

Spectacole ocazionale

Nu vorbesc aici despre plictisitoare și arogantele spectacole prilejuite de multele zile festive, însemnând pentru teatre cheltuială de bani, timp și nervi. Ci de acel tip de spectacol, realizat pentru venituri suplimentare de care teatrul avea atâta nevoie. De cele mai multe ori erau invitate, pentru ele, câteva mari vedete ale momentului, succesul fiind astfel asigurat chiar și în hăul atât de impropriu reprezentat de sala sporturilor sau stadion. **“Un surâs în plină vară”**, **“Submarinul cu surprize”**, **“Calde flori de gheață”** (acesta în beneficiul sinistraților din inundațiile anului '71) și cât de multe altele, au adus la Constanța, în sezonul hibernal actori ca Toma Caragiu, Stela Popescu, Ștefan Bănică, Nic. Gărdescu, Dem. Savu, Florin Piersic ș.a., ș.a.

Dar cele mai multe din eforturile teatrului intrau în beneficiul unor manifestări, puse la cale de organele culturale ale județului: **“Steaua litoralului”**, (zeci de ediții), **“Pontica”**, **“Zilele mării”** etc. Nu spun că ele ar fi fost un lucru rău. Rău era faptul că șefii le emiteau ca idei incomplete (și nu de puține ori rizibile), iar teatrele, pe de-o parte hărțuite să se autofinanțeze, trebuia, pe de altă parte, să le materializeze, gratuit! Și au fost sute!

Mă uit peste afișul unui spectacol-mamut, organizat pe stadion de teatrele constănțene (inclusiv **“Brăulețul”**), cu aportul teatrului **“C. Tănase”** și al câtorva vedete. Se numea **“Nocturna veseliei”**, era realizat de nu mai puțin de 500 de artiști (fapt subliniat în afiș), în zilele de 31 iulie și 1 august '69. (Cam atunci se serbau zilele Mării și Ziua Marinei, cu mare grijă să nu coincidă cu ziua Sfintei Maria, așa cum cerea tradiția).

Spectacolul anunța: **“jocuri de artificii”** și **“focuri bengale”**, **“mare meci de fotbal feminin”**, **“sirene și trubaduri”** (Margareta

Pâslaru, Doina Badea, Ilona Moțica, Dan Spătaru), “balet pe gazon”, “supermotocross”, “Bachus de la Murfatlar”, “Dansul torțelor”; îi anunța de asemenea pe Gică Petrescu, Zizi Șerban, Fărâmiță Lambru și câte alte nume și găselnițe, care atrăgeau într-adevăr publicul de orice nivel.

Regăsesc în acest afiș cu amărăciune un lucru care poate părea pitoresc, dar care atunci ne-a indignat: se atrăgea atenția spectatorilor că în baza tichetelor de spectacol pot participa la “**Noptile de carnaval**” (30 iulie-2 august), în “cartierul veseliei” amenajat între Piața Ovidiu și Cazino, unde vor afla: “cortegii carnavalești”, “concursuri de dans”, “măști”, “confetti”, “bufete”, “chioșcuri” (?) etc. etc.

Practic, toți virtualii spectatori constănțeni, împreună cu toți turiștii de pe întregul litoral au participat la acest spectacol și acest carnaval. Dar greul l-a dus Teatrul dramatic. Închipuiască-și oricine ce efort de organizare, cazare a invitaților, de difuzare a билетelor (zeci de mii, de la Mamaia la Mangalia). Dar ce efort de participare la realizarea spectacolului! Practic, întreaga suflare a teatrului, costumată original și pitoresc în costume din repertoriul curent sau trecut ori inventate: voievozi, zâne, draci, zmei, monștri, nebuni, briganzi, chiori, ciungi, ologi, toți trebuind să asigure un antren funambulesc. Unul și-a rupt de-adevăratelea o mână, altul un picior; unui spectator (turist) i-au căzut scânteii de la artificii pe costum, stricându-i-l (fapt pentru care teatrul i-a confecționat unul nou în 2 zile). Dar cine se gândea la “nimicurile” astea?

Din această larmă carnavalescă, actorii trebuiau să se redreseze rapid, intrând cu mare stil în spectacolele lor curente dar și efectuând acele mii de ore de îndrumare a amatorilor ori de prezență cu versuri în instituții și întreprinderi, la multele săbători politice care nu se mai sfârșeau...

Actorul constănțean? Un exemplar al speciei sale emaciat de suprasolicitare, mai ales dincolo de cutia magică a scenei; un om obosit și scârbit, luptând din răspuțeri să-și păstreze

puritatea de care aveau atâta nevoie personajele sale. Un om considerat obiect viu de lux, la dispoziția celor ce cu grosolănie și dispreț, știau că au dreptul să-l folosească oricât și oricum. Nu mă mir că atât de mulți dintre ei n-au mai apucat vârsta senectuții; nu mă mir că destui au încercat “binefacerile” singurului drog la îndemână – alcoolul; nu mă mir că unul a încercat să iasă din acest marasm deturnând... un vapor; nu mă mir că la 10 ani de la revoluție continuă să fie – toți – moleșiți de-o oboseală, parcă definitivă, parcă funciară. Nu pentru toți actorii țării povara a fost la fel de grea... Pentru cei din Pont a fost insuportabilă. Mă rog bunului Dumnezeu să le redea forța de a crea semnificativ. Și mă rog tot Lui să lumineze mințile oficialilor pentru ca aceștia să repare – măcar parțial – ceea ce omologii lor dinaintea anului '89 au distrus. Să-și amintească cum că trăim în cel mai populat oraș al țării, într-un perimetru mirific în care s-a făcut teatru încă de acum 25 de secole; să-și amintească faptul că în strălucirea intituțiilor sale de artă și cultură, se poate regăsi înțelepciunea conducătorilor săi politici.

Prietenii teatrului

Regizori, scenografi, actori, coregrafi.

Teatrul constănțean s-a putut considera, în toate aceste decenii, norocos, nu numai pentru că a avut talentați regizori și scenografi proprii, ci și pentru că mai toți regizorii mari ai țării au acceptat să monteze spectacole pe această scenă, exprimându-și o mare prețuire pentru actorii săi. Spectacolele lor s-au constituit în veritabile evenimente artistice, nu de puține ori premiate în confruntările cu teatrele țării, apreciate ca atare de cronicari și intrate în circuitul valorilor naționale prin pana acestora. De la încercatul mare maestru **Ion Șahighian**, care a făcut regia unuia dintre primele spectacole ale teatrului ("Fiul meu") și până la talentatul tânăr **Tudor Petruț** (regizor al spectacolelor "Moartea unui comis-voiajor", "Crazy cats" și "Muncile lui Pulcinella"), așa zice că nu a existat glorie a regiei românești, care să nu fi împrumutat din strălucirea ei și acestei scene. De la **Sică Alexandrescu** ("Papa se lustruiește", "Adam și Eva"), **N. Al. Toscani** ("Hanul de la răscruce", "Anna Christie", "Femeia îndărătnică"), **Marietta Sadova** ("Femeia mării", "Azilul de noapte", "Ovidius") și **Ion Olteanu** ("Dacă vei fi întrebat", "Henric al IV-lea"), la **Mihai Berechet** (autor a numeroase montări - "Papagalița și curcanul", "Puricele în ureche", "Bliss", "Martorii se suprimă" ș.a.), **Zoe Stanca-Anghel** ("Sexul și neantul"), **Cornel Todea** ("O casă onorabilă") și **Mihai Dimiu** ("Răzvan și Vidra", "Misterioasa convorbire telefonică"). De la **David Esrig** ("Vilegiatura"), **Nic. Moldoveanu** ("Profesiunea d-nei Warren"), **Călin Florian** ("Prietena mea Pix", "Nu vă jucați cu oltencele"), **George**

Rafael (“Ultima cursă”), **Miron Niculescu** (“Febre”), la **Dan Alexandrescu** (“Părinții teribili”, “Ghebosul”), Kovacs Ildiko (“Furtuna”), **Mircea Cornișteanu** (“Unde-i revolverul?”) sau **Grigore Gonța** (“Vârcolaci, vampiri, strigoii”). De la marea doamnă a regiei românești, **Cătălina Buzoianu** (“Penthesilea”) la **Alexa Visarion** (“Pescărușul”) sau **Tudor Mărăscu** (“Revizorul”, “Visul unei nopți de vară”).

Toți au făcut cu colectivul constănțean câte o veritabilă școală și nici un actor de aici nu va înceta să se laude în timp, cu multele cunoștințe pe care le-a primit de la ei. Dacă m-ar obliga cineva să restrâng la 10 titlurile celor mai “mari” spectacole ale teatrului pontic, cel puțin cinci s-ar datora acestor minunați regizori și printre ele s-ar număra: “Femeia îndărătnică”, “Azilul de noapte”, “Henric al IV-lea”, “Vilegiatura”, “Penthesilea”.

Nu ne-au ocolit nici regizorii străini. Chiar în condițiile când aprobarea unei colaborări de acest fel cerea foarte multe demersuri. Am să-l menționez doar pe ultimul, regizorul grec **Iannis Margaritis**, care a montat în anul 2000 “Opera pentru viitorii dictatori”, iar în 2001, “Adunarea femeilor”.

Cât despre scenografi, mi-ar fi cu neputință să-i înșir aici pe toți, deși le am în minte, vii, creațiile, cele mai multe excepționale. Pentru ca cititorul să înțeleagă că tonalitatea acestei evocări nu e dictată doar de căldura momentului, am să citez doar câteva nume: **Al. Brătășanu**, **Jules Perahim**, **George Voinescu**, **Ion Popescu-Udriște**, **Benedict** și **Ion Ganescu** ș.a., sculptorii **Constantin Lucaci** și **Marcel Chirnoaga**. Teatrul păstrează în tezaurul său două schițe ale unei halucinante scenografii (“Speranța”), realizată de **Tony Gheorghiu**, dispărut dureros de tânăr și sute de schițe de decor și costume realizate pentru câteva zeci de spectacole de acel talentat și neobosit **Mihai Tofan**, și el plecat în lumea dreptilor, în plină forță de creație.

Actori dintre cei mai talentați și cunoscuți, care-și desfășurau activitatea pe scenele bucureștene, atunci când au fost invitați să joace în spectacolele teatrului nostru, au făcut-o cu bucurie, acordând în felul acesta publicului constănțean șansa de a-i cunoaște. Pentru colegii lor constănțeni, șansa era și mai mare,

știut fiind că un mare partener nu înseamnă doar o carte de vizită în plus, ci și un alt orizont. Am vorbit la început despre **George Vraca** și **Constantin Codrescu** care au făcut serie de reprezentații în "Vlaicu-Voda" și "Ovidius". Înaintea lor făcuse același lucru marele **Mihai Popescu** ("Vocea Americii") și tânăra (pe atunci !) **Maria Voluntaru** ("O noapte furtunoasă"). Dar în spectacolele constănțene au mai evoluat mulți alți monștri sacri: **Tamara Buciuceanu**, **Radu Beligan**, **Marcel Anghel**, **Niky Atanasiu**, **Dem. Rădulescu**, **Ion Dichiseanu** și alții. Și-au mai jucat, alături de colegii lor, actori din teatrele constănțene de operetă și estrada, cum a fost cazul lui **Iosif Buibas**, **Jean Constantin** cel atât de talentat și de toată lumea cunoscut, sensibilului **Nae Ivănescu** ori furtunoasei **Lucica Pârvulescu**, o a doua Vauvrina a teatrului românesc, actriță pregătită la școala dură a lui Tănase, plină de umor și cu un temperament îndrăcit, care a realizat o formidabilă **Aneta Duduleanu**. (Despre care **Alex. Kirițescu** a declarat la premieră că este cea mai bună și cea mai apropiată de modelul pe care l-a avut în vedere. Și trecuseră 30 de ani de la apariția "Gaițelor").

N-am să pot înșira aici numele tuturor coregrafilor care au realizat momente speciale de dans sau euritmia multor spectacole pretențioase. Au fost decenii când grija pentru o mișcare scenică elegantă și expresivă a adus aici pe **Trixy Checais** și **Gigi Căciuleanu**, pe **Mireille Savopol** și **Elena Penescu-Liciu**, **Botzi Szabo** și **Fănică Lupu**, **Adina Cezar** și **Sergiu Anghel**.

Publicul constănțean

În sens estetic termenul de public se referă la o comunitate care ia contact cu un tip de artă, plecând de la nevoia imperioasă a oamenilor de noi experiențe și trăiri și de la vocația comunicării cu societatea pe care o nutrește arta.

Întrebarea este: are teatrul constănțean căi, punți solide de legătura cu publicul său sau nu? și, mai ales, putem vorbi de un public al său? Adică de acei spectatori cu opțiuni, gusturi și nivel intelectual (și artistic) foarte diferite, dar pe care nevoia de teatru îi

face să bată cu regularitate cărările acestuia, fie pentru a-i mulțumi, fie pentru a-l critica? Mi-e teamă că nu! Și scriu asta cu tristețea omului de teatru constănțean, care a auzit de prea multe ori că cetatea sa este una fără vocație culturală. Fără vocația asta, s-ar putea admite că este, dar cu vocație anticulturală? E drept că are una negustorească, o veritabilă bisnismanie, ce face să fim orașul cu cel mai mare rulaj financiar al țării. Dar este asta o compensație? Comerț înfloritor s-a făcut aici de mai bine de două milenii și asta fără să atenueze constănțenilor nostalgia și gustul culturii. A fost o vreme - și nu o invoc pe cea de demult, ci pe aceea neagră, a dictaturii comuniste - când oamenii veneau la teatru, cu mic, cu mare, nu doar pentru a trăi frumos două ceasuri, ci și cu sentimentul că participă la o conjurație ale cărei secrete nu le cunoșteau, dar le intuiau prin intermediul săgeților care plecau din scenă ... Vremea aceea a apus, numai că s-au sfârșit și punțile. Concetățenii noștri trăiesc mai săraci cu un univers, cel teatral, despre care pare că nu știu nimic; nu-l caută, nu-l doresc. Îmi vor spune unii că e vina teatrului, argumentul fiind că atunci când un spectacol bucureștean se abate pe aici, având în fruntea afișului pe unul dintre cei mai mari actori ai țării, sala geme, chiar la preturi de 10-15 ori mai mari decât ale teatrului "Ovidiu". Îi contrazic: dacă aceste spectacole s-ar juca aici o săptămână, în afara primului, toate s-ar confrunta cu lipsa de spectatori. Cei 500, care umplu prima sală, sunt o elită, mai mult sau mai puțin intelectuală, pentru care am tot respectul, dar teatrul a fost din totdeauna - mai ales la noi în țară - o artă a tuturor (ca cirul, ca muzica ușoară). Și spun asta fără a avea vreo reminiscență a sindromului "cultura de masă", ci gândindu-mă la toată istoria teatrului românesc, ajuns la înflorirea, la marea calitate și marele potențial de acum, mai ales pe seama felului în care publicul s-a angajat masiv, ca un veritabil coautor al spectacolelor sale. Constanța nu a făcut excepție. Ce s-a întâmplat totuși? Sigur că românii au intrat într-o altă zodie; mai exact spus, într-o altă eră a istoriei lor. E drept că tot ceea ce îi înconjoară ca și toate gândurile, ideile și preferințele lor se repliază. Arta teatrului are însă o modernitate continuă care i-ar putea satisface deplin, în orice moment, dovadă că alte orașe ale țării nu trăiesc o criză a publicului.

Orașul nostru însă o trăiește, cu toată jumătatea de milion de locuitori pe care o are. Am mai spus-o în cuprinsul acestei scrieri: suntem un oraș de “adunătură” (în sens strict și nepeiorativ) care a înăbușit tradiția culturală, câtă a fost; au venit aici, din toate colturile țării, în principal oameni fără pregătire intelectuală, puțini dintre ei cu meserii respectabile, cei mai mulți necalificați. A făcut teatrul constănțean tot ceea ce ar fi putut face pentru a-i integra cultural? Face totul astăzi pentru a-și recâștiga spectatorii? Nu voi avea naivitatea de a răspunde afirmativ. Ceea ce știu sigur însă, este că și dacă ar face absolut totul, nu ar fi de ajuns, atâta vreme cât acest “tot” rămâne doar în seama lui. Îi mai pasă și altcuiva, la Constanța (oficialități, dascăli, părinți) că zeci de mii de tineri traversează 3-4 cicluri de învățământ fără a fi intrat vreodată într-o sală de spectacol, fără a ști cât de indispensabil este pentru integritatea ființei lor contactul cu arta? Indiscutabil, teatrul își face reclamă : prin afișe, ziare, radio, televiziune. Dar și aici, ca în toata lumea de altfel, milioane de oameni trec zilnic pe lângă mii de reclame - bine sau foarte bine făcute - fără a le percepe sau selectând, eventual, dintre ele doar pe acelea care îi interesează. Raportul fericit om-reclamă ar fi, deci, acesta : existența primordială a unui “interes” creat de o informație oricât de modestă, resuscitat și finalizat de reclamă. Ori acest minim de informație, constat, cu regret, că la spectatorul constănțean nu există.

Americanii au învățat să facă teatru de la europeni și-l fac bine. E timpul să învățăm și noi de la ei cum se inculcă în oameni nevoia imperioasă a acestei arte. În toate liceele, în toate colegiile tinerii americani pot frecventa (chiar dacă opțional) cursurile unei catedre de teatru. Nu toți ajung - firește - actori sau regizori, nici avocați, profesori sau parlamentari (profesii care implică o doză de teatralitate, dacă ne gândim fie și numai la arta vorbirii). Dar învață toți să-l caute, să-l înțeleagă, să-l iubească ; își lărgesc orizontul emoțional, învață arta vitală a dialogului. Învățământul românesc - ca cel din întreaga lume, de altfel - trece acum prin transformări radicale, comparabile, poate, cu cele din secolul 19. Dar stau și mă întreb: dacă un liceean român din ultimii ani poate acum să opteze între multe discipline de studiu (printre care există

muzica și desenul); de ce nu ar putea-o face și pentru teatru?

Orașul Constanța numără peste 6.000 de cadre didactice. Dacă jumătate dintre acestea (și pentru asta n-ar fi musai nevoie să fie dascăli de literatură, ci doar să-i preocupe cultura elevilor), ar veni la teatru, faptul ar însemna cel puțin 6 săli arhipline. Dar teatrul constănțean se lovește de lipsa spectatorilor chiar de la a doua reprezentație. Educația, cultura și orizontul educatorului au fost dintotdeauna o problema majora a învățământului, la care s-ar părea că nimeni nu mai vrea să gândească. Știu că nu am dreptul să judec pe nimeni și nici nu o fac; mai mult, îmi cer scuze public dacă cele spuse au ofensat pe cineva. Sondaje făcute de mine însă, printre elevii mari, ar îndreptăți să fie puși la zid mulți părinți și educatori.

S-a spus că publicul orașului nostru este pervertit de prea multele spectacole slabe, venite aici, mai ales vara. Nu cred în această teorie! Dacă este, cât de cât, avizat, publicul știe să recepteze, să catalogheze, să judece orice spectacol și chiar să-l respingă, dar numai după ce l-a văzut .

Oricum ar fi, eu îi iubesc pe virtualii spectatori din Pont, pentru că știu că nu sunt mai puțin sensibili decât alții; și este știut că sensibilitatea constituie temelia oricărui fericit contact cu arta. De altfel, adeseori, când discut despre public îmi vine în minte o imagine din halucinanta iarnă a anilor '53-'54, când - fără a fi împinși de nimeni de la spate - spectatorii veneau în monom , printre ninsorile apocaliptice care nu mai conteneau, cu lopețile în spinare, pentru a-și dezăpezi teatrul și a petrece, în interiorul sau, o seară de bucurie a iubirii. Căci teatrul iubire înseamnă. Marele om de teatru Ch. Dullin zicea că spectacolul este un rendez-vous de dragoste. La rândul său, inegalatul Tudor Vianu considera opera de artă o scrisoare de dragoste. Să încercăm să ne imaginăm câtă sfâșietoare tristețe se instalează în sufletul mereu tânăr al actorului, care-și scrie în frisoane misivele lui de iubire, constatând, în final, că nu are cui le adresa! Dar cât de trist și lipsit de iubire poate fi spectatorul care nu trece niciodată pragul teatrului, nici nu vreau să mă gândesc... Există, oare, motive pentru care spectatorul constănțean să se declare inapt pentru iubire ?

Ar fi un veritabil dezastru, pentru că, încă de la Sfântul Apostol Pavel "cetire", "unde dragoste nu e, nimica nu e!"

Presa

Teatrul din Constanta aş zice că a avut o relație privilegiată cu presa, în sensul că aceasta nu l-a ocolit. I-a vizionat spectacolele, le-a criticat, le-a lăudat, le-a desființat dar nu s-a lepădat de ele niciodată. De la ziarele locale cu profil de informație sau cultural, până la revistele literare din București și multe centre culturale din țară, (Cluj, Timișoara, Bacău, Oradea), toate au consemnat, analizat, recomandat spectacolele acestei scene. Regret nespus că această carte nu-și poate permite publicarea nici măcar a unei bibliografii a presei care s-a ocupat de spectacolele constănțene. Ar fi fost necesar și frumos dar calcule preliminare ne-au condus către un număr atât de mare de pagini, încât a trebuit să renunțăm, lăsând asta în seama urmașilor. Nu putem însă renunța la consemnarea numelor câtorva dintre cronicari, unii străluciți, care s-au aplecat cu competență și râvnă peste spectacolele noastre și dintre care atâția nu mai sunt !

De la **Valentin Silvestru** și **Mira Iosif** la **Ludmila Patlanjoglu** și **Marian Popescu**, de la **Radu Popescu** și **Dinu Kivu** la **Victor Parhon** și **Alice Georgescu**, de la **Natalia Stancu** și **Florian Tornea** la **Andrei Băleanu** și **Virgil Munteanu**, de la **Ileana Berlogea** și **Horia Deleanu** la **Florica Ichim** și **Doina Modola**, de la **Margareta Bărbuță** și **Constantin Paraschivescu** la **Stelian Vasilescu** și **Mircea Ghițulescu**, de la **Ion Drăgănescu** și **Ana Barbu** la **Carmen Kehiaian** și **Aurelia Lăpușan**, toți ("toți" însemnând infinit mai mulți decât am enumerat aici) au făcut nu doar ceea ce se numește în mod curent cronică teatrală, ci veritabile studii critice, plecând și de la spectacolele constănțene. De altfel dezvoltarea teatrului românesc, superba lui dezvoltare, se datorează - mi se pare - și criticii teatrale, nu numai savantă, riguroasă și analitică, ci și complexă și inventivă. O critică ce a avut în vedere faptul fundamental, că orice spectacol

fiind un demers filozofic, într-acolo trebuie orientate toate privirile, pentru a-l înțelege și prețui. O critică neobosită în a găsi mereu alte căi de abordare a spectacolului, alte mijloace de iluminare a înțeleșurilor lui, alte modalități de a-l determina pe spectator să se lase sedus de acesta. Într-un cuvânt, o critică ce a inventat mereu, pentru fiecare nou spectacol, un nou instrumentar, așa cum, de altfel, cere estetica.

Mă simt dator să le mulțumesc tuturor cronicarilor, nu numai pentru felul elevat și profesionist în care au consemnat valorile și nonvalorile scenei constănțene - în decursul anilor - dar și pentru ceea ce s-au făcut a nu vedea în spectacolele noastre, bântuite adesea de șopârle cât balaurii.

În mod fatal, câteva gânduri referitoare la Direcția Presei (Cenzura) își fac loc tot în acest capitol și le voi consemna. Fără a mai reaminti sutele de vizionări în care s-au impus modificări brutale în structura spectacolelor. Vreau doar să spun că, în mod paradoxal, atâta vreme cât angajații ei erau oameni școliti, lucrurile au curs mai simplu. Vorba unui personaj al lui Baranga, și se spunea scurt: "asta nu merge; asta nu merge". Dacă aveai norocul să-l cunoști pe cenzor, și se și explica - uneori, la cerere - de ce. De regulă comentarii nu se mai îngăduiau.

Când, în '77, a trecut ca un iureș pe la urechile noastre vestea că "cenzura s-a desființat", am trăit toți o bucurie frenetică, din păcate de scurtă durată, pentru că ni s-a cerut imediat ca tot ceea ce se tipărește să fie avizat în prealabil de secția de propagandă a comitetului județean de partid, pe lângă ale cărei uși nu vreau să-mi amintesc câte umilitoare zile de așteptare am petrecut...

Am, în legătură cu cenzura, amintirea unei întâmplări, aparent mărunte, dar cu bătaie lungă. Era prin anii '70; am dus la tipografie manuscrisul afișului unui spectacol de păpuși, pe care specificasem că luase Marele Premiu la unicul festival din lume, de teatru în limba esperanto. Spre surprinderea mea, profund neplăcută, când m-am dus să fac corectura, am găsit afișul gata tipărit dar fără rândul în care consemnasem - nu fără mândrie - cele de mai sus. Am făcut un mare tăraș, m-am

certat zdravăn cu toți, sfârșind prin a spune că teatrul nu va plăti factura. Nu-mi spunea însă nimeni ce se întâmplase! Într-un târziu, văzând că nu-i de glumit, m-au trimis la Direcția Presei unde mi s-a arătat o circulară în care se scria, scurt, printre altele: "nici o referire la limba esperanto". Nici atunci și nici până acum nu am putut afla de ce. Și-am încercat!

Poate că celor ce citesc aceste rânduri nu li se pare mare lucru. Dar păpușarii constănțeni făceau cursuri de limba esperanto cu cei mai buni profesori din țară, care veneau aici plătiți (foarte modest!) de teatru. Odată cu marele premiu, primiseră, de altfel, și Premiul special pentru cei mai buni vorbitori ai acestei limbi. Deveniseră cunoscuți și foarte apreciați în toată lumea esperantiștilor, ceea ce nu era puțin lucru... Acea unică și prestigioasă manifestare a Festivalului de teatru în limba esperanto se mai organizează și azi dar păpușarii noștri nu-l mai frecventează. Și câtă invidiată glorie câștigaseră atunci !

Societatea Națională de Radio

A exprimat o prietenie caldă pentru teatrul nostru, încă de la începuturi, în numeroase și variate forme. Primul ajutor masiv, a venit în vara anului '56, odată cu înființarea secției de păpuși, care a primit - cadou! - o mulțime de aparate ; adevărat că nu noi, dar folosibile. Ele au stat la baza organizării apreciatului studio al teatrului, vreme de mai multe decenii singurul pe teritoriul acestui județ și mult solicitat în afara instituției.

Dar a existat din partea radioului și un interes artistic, manifestat prin transmiterea unor spectacole din repertoriul curent ("Citadela sfârâmată" de H. Lovinescu, "Femeia mării" de H. Ibsen ș.a.) și chiar a unor spectacole realizate de regizorii din radio - **Dan Puican, Leonard Popovici**, de ex. cu colectivul constănțean, exclusiv pentru emisiunea "teatru radiofonic" ("Kifisofon" de Dimitris Psatas).

Un moment de care ar fi normal ca constănțenii să-și aducă aminte cu mare plăcere și chiar - de ce nu ? - cu mândrie, a fost premiera absolută a comediei "Geamandura" de Tudor

Mușatescu, pregătită la Constanța, cu actori constănțeni, de regizorul **Paul Stratilat**, și transmisă în direct, pe calea undelor, de către postul național de radio, la 28 iulie 1968.

Poate că astăzi, nu ni se pare mare lucru! Dar această comedie sentimentală aștepta de 2 decenii să fie admisă în repertoriul unui teatru. Faptul că s-a putut reprezenta prin eforturile conjugate ale unui teatru legat direct, prin subiect, de piesă, și ale radioului, legat, și el, de tot ceea ce reprezenta valoare, a constituit un triumf. Cu atât mai mare cu cât autorul său era un clasic în viață.

Fonoteca radioului București păstrează vocile celor mai mari actori constănțeni, mai ales ale celor pasionați de spunerea versurilor, sub forma unor superbe recitaluri, realizate aici și transmise apoi de nenumărate ori.

Datorăm postului central recunoștință și pentru 2 ample emisiuni intitulate "profil teatral", ambele veritabile radiografii ale instituției noastre, în doua momente de strălucire. Pe lângă faptul de a o face cunoscută în întreaga țară, instituția noastră a beneficiat, prin ele, de o acreditare în plus - via București - ceea ce publicului nostru îi spune multe.

De **Radio Constanța** sunt legată încă înainte de înființarea lui, tergiversată timp de 30 de ani, chiar de către cei care ar fi trebuit să o înfăptuiască - oficialitățile constănțene. Am considerat o rușine - încă una! - a orașului nostru, faptul că fiind cel mai mare oraș de provincie al țării, postul teritorial de radio i s-a înființat abia după '89, la aproximativ 3 decenii după apariția posturilor similare, în alte orașe de provincie, mai mici.

Oricum, eu sunt fericită că există și îi mulțumesc că încă de la înființare a pus la dispoziția teatrului un spațiu săptămânal, în care acesta să-și facă singur o emisiune de actualitate și istorie a mișcării teatrale constănțene, emisiune existentă și astăzi în grilă; pe lângă celelalte realizate de specialiștii postului. Pe directoarea acestuia, **Rodica Șerbănescu**, o consider, de altfel, coautor moral al acestei lucrări, prin felul cum a stimulat și susținut apetitul nostru pentru consemnarea activității, prezente și trecute, a teatrului, în emisiunile postului. Ne-au sprijinit și încurajat, și au

adus mari servicii teatrului prin prezentarea pertinentă a noutăților sale, **Steliana Bajdechi, Rodica Simionescu, Liliana Moldoveanu, Virgil Mocanu, Anca Tufiş** și încă mulți alții, redactori, ingineri, tehnicieni, totdeauna interesați ca emisiunile de teatru "să iasă" foarte bine, totdeauna bucuroși să le realizeze.

Televiziunea Română

A întreținut în decursul anilor o colaborare cu teatrul, fructuoasă pentru ambele părți, preluând și transmitând nu mai puțin de 13 (sau 14?) spectacole, plus multe recitaluri de versuri, individuale sau colective, plus prezentări ale mai tuturor premierelor în cadrul emisiunilor de critică teatrală. Regizorii **Sorin Grigorescu** și **Olimpia Arghir**, redactorii - realizatori **Manase Radnev, Ioana Prodan, Constantin Paraschivescu** sunt numele doar câtorva inimoși oameni de televiziune care s-au implicat, cel mai adesea, în viața teatrului pontic, făcându-ne să-i simțim permanent ca pe niște prieteni, pretențioși dar buni. "O chestiune personală de Al. Stein, "Uriașul din câmpie" de M. Davidoglu, "Băieții veseli" de H. Nicolaide, "Ecou îndepărtat" de S. Golovanivski, "Papa se lustruiește" de Spiros Melas, "Femeia îndărătnică" de W. Shakespeare, "Dacă vei fi întreg..." de D. Dorian, "Contraspionaj total" ("Hipnoza") de Șt. Berciu, "Io, Mircea Voievod" de D. Tărchilă, "Femeia mării" de H. Ibsen, "Nu va fi război în Troia" de J. Giraudoux, "Conu' Leonida față cu reacțiunea" de I. L. Caragiale, sunt titlurile spectacolelor teatrului nostru, preluate și transmise de postul național de televiziune. Dacă memoria nu mă înșală, primul a fost "Speranța" de H. Heyermans. Încă nu se construise releul pentru Dobrogea, dar un inginer inventiv a instalat un televizor în vitrina Agenției O.N.T. de lângă biblioteca "Tomis", asezonându-l cu o antenă sofisticată, creată tot de el. Imaginea era destul de ștersă, dar constanțenii se adunaseră (foarte mulți!) acolo, pentru a-și vedea idolii și pe sticlă... Nu s-ar spune că de atunci au trecut doar patru decenii !

Nu pot încheia acest capitol fără un cuvânt plin de solitudine și admirație pentru corespondentul județean al

radioului, **Constantin Lambă** și cel al televiziunii, **Ilie Șerbănescu**, de ani foarte mulți, neobosiți adunători de noutăți dobrogene (printre care cele ale teatrului, la loc de cinste), furnizate apoi țării întregi, prin posturile centrale.

Tipografia

Tipografia constănțeană, în cei 40 de ani despre care facem vorbire aici, era unică și cât se poate de prost dotată. Prin naționalizarea din '46 (sau '47), se adunaseră la un loc toate mașinile risipite în multele ateliere tipografice existente înainte, în oraș. Erau bătrâne și hârbutite aceste mașini, unele provenind din secolul 19, dar toate afișele și toate programele cu ele le-am realizat. Și când le răsfoiesc, îmi dau seama cu emoție, că nici acum ele nu mă umilesc. Erau frumoase pentru că așa le concepeau graficienii și pentru că tipograful se dădea de ceasul morții să le realizeze întocmai, inventând tot felul de soluții tehnice de moment.

Am avut șansa de a întâlni, în tipografie, oameni al căror mod de a gândi și munci m-a influențat puternic, făcându-mă părtașă la viața unei fermecătoare lumi, acum parcă agonizantă. Nu știu dacă va apune sau nu! Cum atâtea alte lucruri importante nu știu ce soartă vor avea. Dar am conviețuit - pot să spun - zi de zi, cu niște oameni întru totul deosebiți, inteligenți și spirituali, a căror năzuință perfecționistă se întâlnea cu a mea, doritori - cu toții - să facem ceea ce nu se putea.

Îl am în minte - ca viu! - pe moș **Zaharia Cânde**a, omul-mașină, care prin anii '55-'56, era șef de producție, coordonator tehnic, maistru, corector, magazioner, funcționar al biroului "comenzi" ș.a. Parcă îl aud silabisind o corectură când tocmai suna telefonul; răspundea politicos dar de-abia reîncepea cititul și venea un client să deschidă o comandă; nu termina bine cu acesta și apărea un lucrător pentru a-i da "bun de tipar"; când începea iar să citească era chemat la rotativă, la legătorie, la magazie, pentru instrucțiuni, pentru defecțiuni, pentru asigurarea hârtiei etc. etc.

Venea în tipografie primul, dimineața, mult înainte de ora 6

și pleca seara pe la 9. Era ros de reumatisme și trecut de mult de vârsta pensionării, dar tipografia nu se putea dispensa de el; nu se putea imagina fără el. Nu se enerva, nu se lamenta; când certa vreun ucenic sau lucrător tânăr, o făcea bombănind doar cu jumătate de voce... Săracul moș Zaharia! Știa să repare orice fel de greșală! De la el am deprins tehnica corecturii pe care mi-am îmbunătățit-o apoi cu ajutorul d-nei **Tunsch**i, rămasă și azi în memoria mea ca prototipul corectorului absolut .

Întârziam cu materialele programelor și din cauza noastră, dar mai ales din cea a vizelor. Moș Zaharia nu ne lăsa niciodată însă, la premieră, fără ele. Parcă-l aud spunând șefei de la legătorie: “rămâi, fă, Tinco, peste program, să coși niște caiete pentru păpușa asta, (eu!) că are premieră deseară?” “Rămâi, bre, moș Zahario, sigur că rămâi!” “Hai, că dacă i le coși, ți-aduce o invitație la premieră; te duci?” “Mă duuuc, cum să nu mă duc!”. Și venea. Veneau toți cei care primeau invitații de la teatru , pentru că noi , secretarii literari, ne băteam cu toți pentru asta. Parcă îi văd la premiere: îmbrăcați ca niște domni, sobru și elegant, palizi, aproape toți cu ochelari, privind atenți și gânditori spectacolul, pe care, a doua zi, mi-l forfecau mai bine decât orice critic...

Mașiniștii **Teodorescu**, **Bliscu**, **Georgescu**, zețarii **Cristache**, **Ortodox**, **Vasilescu**, îmi păreau niște bunici știutori a toate. Pentru ca generațiile tinere să mă impresioneze și mai mult prin pregătire și talent: **Tita**, **Geta**, cele două **Stele**, **Brumă**, **Mihai**, **Nicu**, **Perlea**, **Dioșteanu**, dar mai ales maiștri **Bratu** și **Topârceanu** cu care discutam politică de nivel înalt, în ceasurile lungi, tare multe și grele, când îmi supravegheam lucrările .

Îmi vin în minte atât de multe întâmplări și gânduri răzlețe legate de ei și de anii aceia... Parcă-l aud pe nea **Marinciu**, un mare restaurator de carte, zicându-mi cu compasiune: “Ați apucat vremuri grele, Mărtoiuule! în tinerețea mea, luam micul dejun la Baci (restaurantul de lângă farmacia Miga, n.n.) cu prietenii mei magistrați (n.b.!) și dacă ne venea chef, coboram în port, luam primul vapor către Istanbul, așa încât, după amiaza, sorbeam cafeaua pe Cornul de Aur, privind splendoarea

apusului... Până la miezul nopții eram acasă. Vai de voi !” Și-mi mai răsună în urechi glasul lui nea **Bojescu**, adresându-se unui tânăr lucrător lipsit cu totul de calitate: “Mă , tu să te duci la biserică și să aprinzi lumânări ca să țină Dumnezeu socialismul!” “Dă ce , bre ?” “ Pentru că în nici o altă organizare politică tu n-ai putea fi tipograf.” Cu nea Bojescu aveam, de altfel, un schimb cotidian, masiv, de bancuri politice. Pentru că se învârteau pe acolo tot soiul de indivizi, stabilisem să facem o ierarhie numerotată a acestora, urmând să ne luăm măsuri de protecție. Când, într-o zi, nea Bujie, (așa îl răsfața toată lumea) mi-a zis: “am un banc de 20“, ipochimenul care se învârtea pe acolo ne-a și întrebat de ce bancurile noastre sunt numerotate și ce reprezintă acele numere. Simțeam cum o picătură rece mi se rostogolește pe șira spinării și m-am surprins răspunzându-i cu o voce pe care nu mi-o recunoșteam: “sunt caratele glumei, tovarășe“. În realitate, reprezentau numărul anilor de pușcărie la care evaluam gravitatea bancului .

Orașul nostru le datorează mult acestor oameni, pentru că, într-o vreme când alte târguri - mai mici - ale țării beneficiau de o tehnică superioară, tipografilor constănțeni făceau lucruri la fel de frumoase, în principal cu talentul, ambiția și cunoștințele lor. Pe holurile Consiliului Culturii și prin expoziții în străinătate se răsfațau afișele noastre, în număr incomparabil mai mare decât al celorlalte teatre din țară, și asta grație calității lor.

Le sunt recunoscătoare tuturor și pe toți îi port în inima mea, de la ingineră **Maria Guțu** care a condus zeci de ani și ca director, cu mână de fier, această grea întreprindere, realizând imposibilul, și până la căraușii “formelor” de plumb, veritabili herculi. . .

Am luat cunoștină de multe tehnici de multiplicare ajunse și pe la noi după '89. Am idee - chiar dacă nu foarte precisă - de ceea ce înseamnă un calculator sau ce înseamnă comunicarea prin Internet. Dar mâna palidă, a zețarului, scoțând cu viteză amețitoare, din zecile de casete aflate în fața sa, exact litera minusculă de care are nevoie, rămâne pentru mine un semn emblematic, emoționant chiar în condițiile prăbușirii universului Gutenberg.

Angajații teatrului la 2 mai 2001

Manager director – Vasile Cojocaru; **Director artistic** – Lică Gherghilescu; **Director economic** – Dumitru Gheorghiu

Personal artistic

Actori: Vasile Cojocaru, Gabriela Belu, Marian Bucur, Diana Cheregi, Cristina Oprean, Laura Crăciun, Iulian Enache, Lică Gherghilescu, Clara Ghiuvelechian, Laura Iordan, Diana Lupan, Liviu Manolache, Eugen Mazilu, Cosmin Mihale, Lăcrămioara Moscaliuc, Maria Nestor, Radu Niculescu, Anamaria Tramundana, Nina Udrescu, Daniela Vitcu;

Consultant artistic – Anaid Tavitian; **Regizori tehnici** – Mihai Vitizov, Gelu Ciobanu; **Sufleuri** – Cătălina Belemei, Claudia Mihuț;

Tehnicienii de scenă

Electricieni: Vasile Dorobașu; **Sonorizatori:** Dan Cariga, Valentin Rușă; **Peruci-machiaj:** Constanța Pogonaru, Angela Huiban; **Cabinier:** Aurica Mangu, Mariana Ion, Elena Tudosoiu; **Recuziteri:** Florentin Roman, Stela Ungureanu; **Șef montatori decor:** Stan Petre; **Montatori decor:** Dănuț Capră, Marius Ciobanu, Gigi Coman, Ion Grosu, Nicolae Lipan, Ion Mandache.

Tehnicienii de atelier

Şef producție: Elena Glojdar; **Tâmplari:** Decebal Balamaci, Mihale Zica; **Croitorie femei:** Dumitru Mariana, Necula Veta; **Croitorie bărbați:** Nica Ecaterina; **Tapiterie:** Paula Munteanu; **Pictură:** Silvia Nediu; **Mecanic:** George Plugaru.

Personal administrativ și economic

Contabili: Mihaela Caravețeanu, Elena Florea; **Referent personal-salarizare:** Carmen Răducanu; **Consultant juridic:** Laura Dumitru; **Casieri organizatori:** Gheorghe Moraru, Muezel Geambec; **Casier:** Mariana Popescu; **Referenți:** Teodora Amza, Carmen Ianculescu; **Magazioner:** Maria Iordache; **Inginer:** Radu Ursache; **Funcționar:** Ioana Tașu; **Șoferi:** Claudiu Plugaru, Corneliu Aldea; **Mecanic:** Daniel Gheorghiiță; **Pompier:** Mihai Eșanu; **Afișor:** Ioan Moraru; **Îngrijitor:** Elena Colișov; **Plasatoare:** Elena Lebu, Doina Isai, Nechita Violeta, Ecaterina Tănase; **Portari:** Florica Lăzureac, Paulina Petrencu.

Secția teatrul de păpuși

Personal artistic

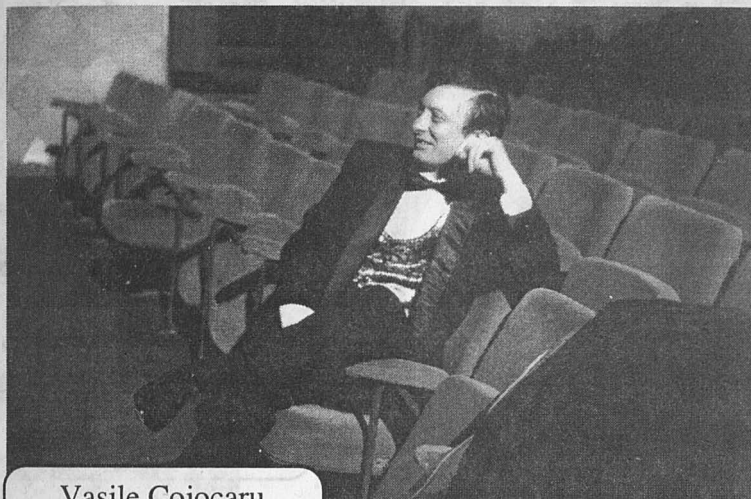
Actori: Ion Ciolan, Iulian Lincu, Daniela Manolache, Gabriel Monțescu, Rodica Parase, Mădălina Petrencu, Maria Roșu, Tiberiu Roșu, Rovena Paraschivoi, Claudia Zaharia, Lucian Zaharia.

Tehnicienii de scenă

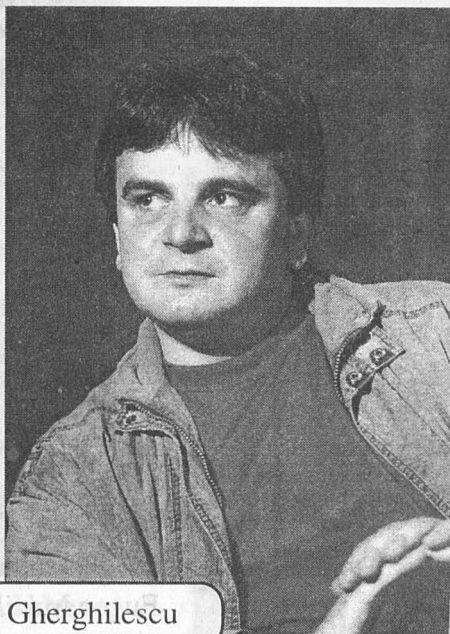
Regizor tehnic: Laurențiu Dogaru; **Sculptor păpuși:** Ionel Neagu; **Croitorie păpuși:** Vasilica Beer;

Electroacustician: Dicran Asarian; **Electrician:** Daniel Chicioroagă; **Montatori decor:** Paul Lăzureac, Florentin Paraschiv; **Costumier:** Doina Neagu; **Plasatoare:** Steliana Teoharie, Frusina Urzică.

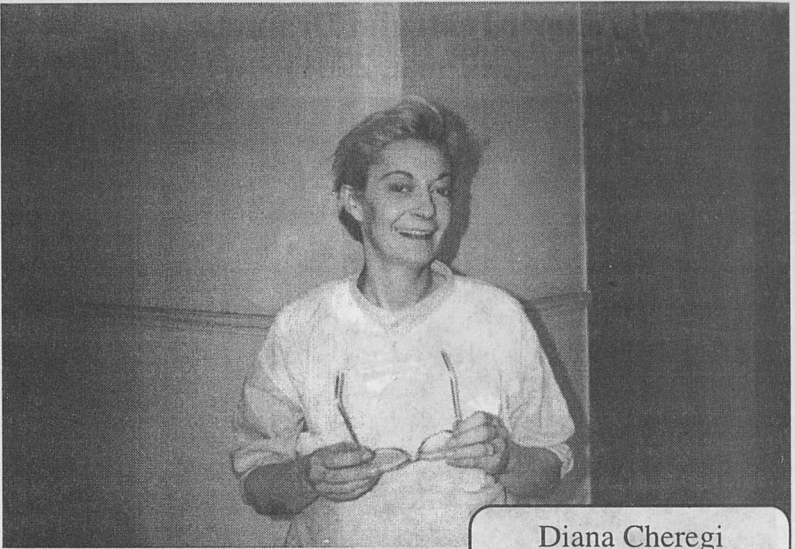
Actorii Teatrului Dramatic
(la 2 mai, 2001)

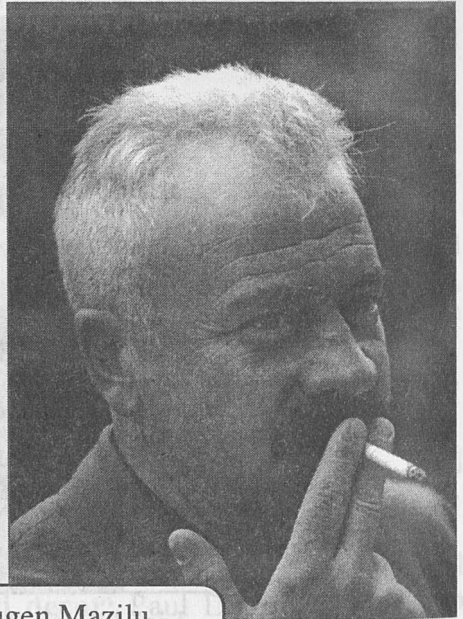
Vasile Cojocaru

Lică Gherghilescu

Diana Cheregi

Eugen Mazilu

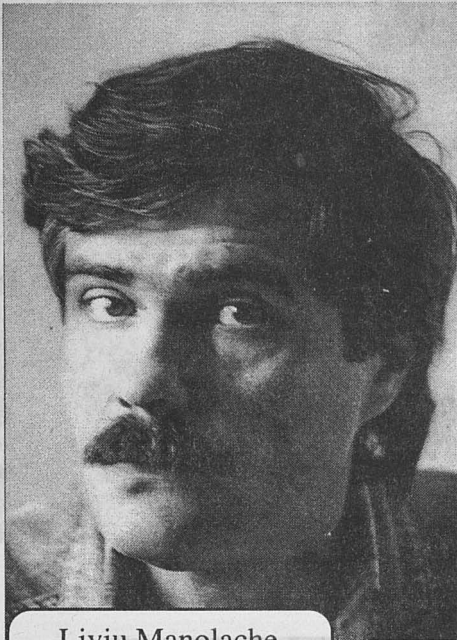

Maria Nestor

Nina Udrescu

Liviu Manolache

Cristina Oprean

Gabriela Belu

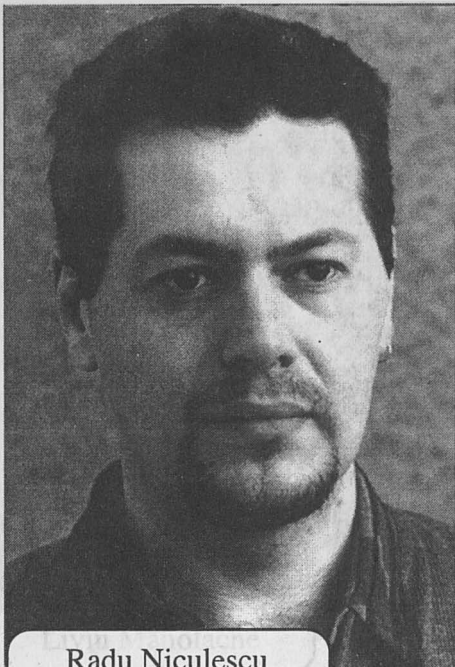
Ralu Ralu

Iulian Enache

Cir

Radu Niculescu

Clara Ghiuvelchian

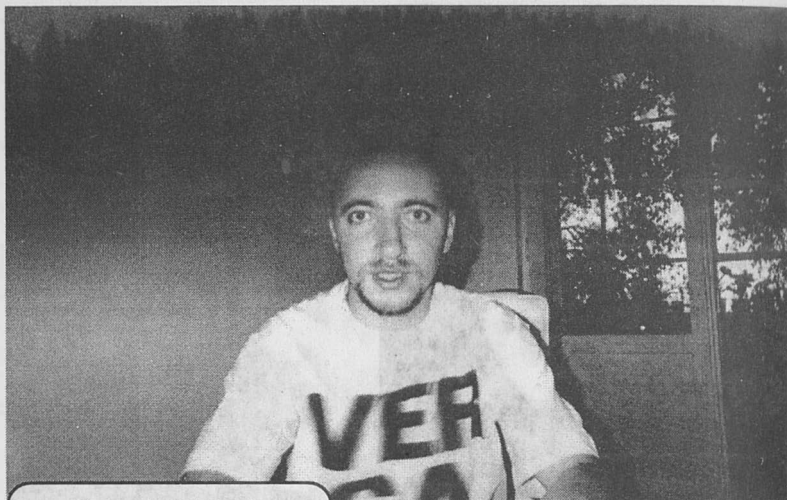
Daniela Vitcu

Cosmin Mirala

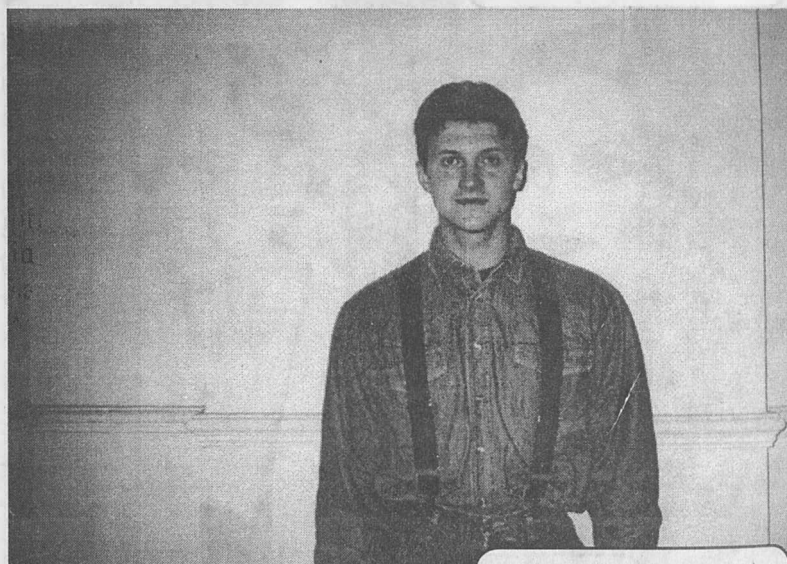

Anamaria Tramundana

Cosmin Mihale

Lucia Vitor

Marian Bucur

Laura Crăciun

Lăcrămioara Moscaliuc

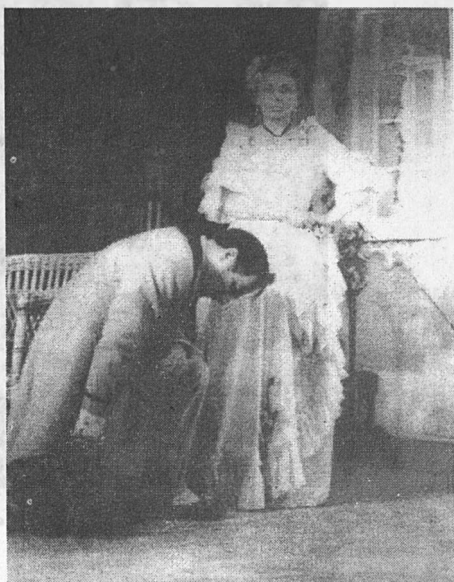
Laura Jordan

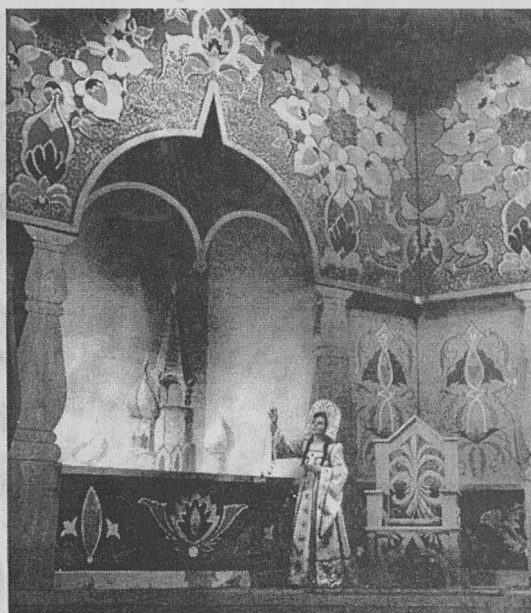
Diana Lupan

Fotografii din spectacole
(1951 – 2001)

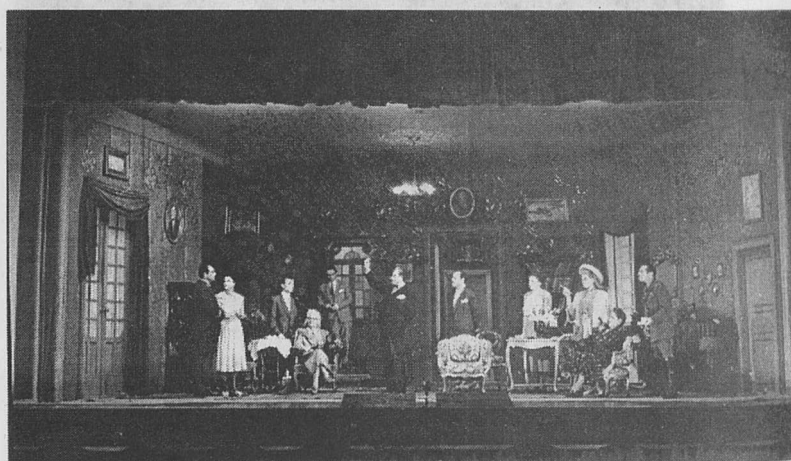
**Mania Antonova și Eugen
Stoiceanu în spectacolul
inaugural „O scrisoare
pierdută“ (1951).**

**Toma Caragiu (la
debutul absolut) și
Maria Voluntaru
în „O noapte
furtunoasă“ (1951).**

„Floarea purpurie“ (1955).

„Citadela sfărâmată“ (1955).

**Constantin
Morțun și
Grigore
Dimitriu în
„Bolnavul
închipuit“
(1956).**

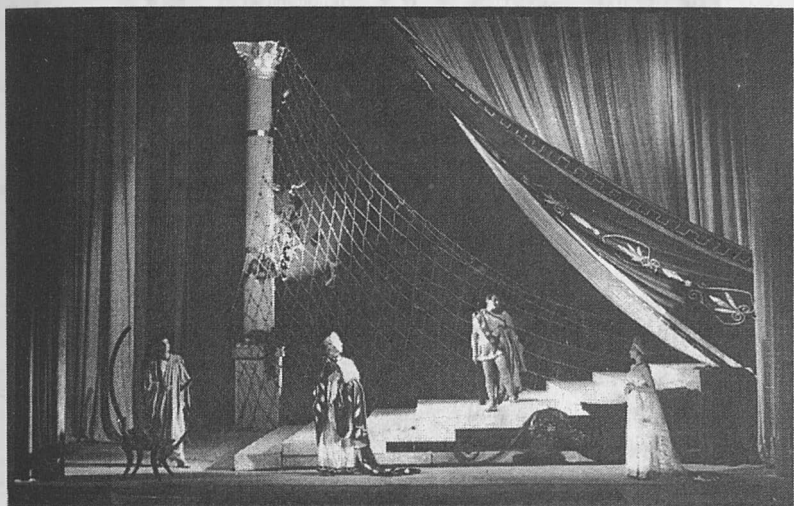
**Valentina Șambra și Mania
Antonova în „Profesiunea
d-nei Warren“ (1957).**

**Vasile
Prisăcaru
și Mania
Antonova
în „Hanul de
la răscruce“
(1957).**

„Nota zero la purtare“ (1957).

„Ovidius“ (1957).

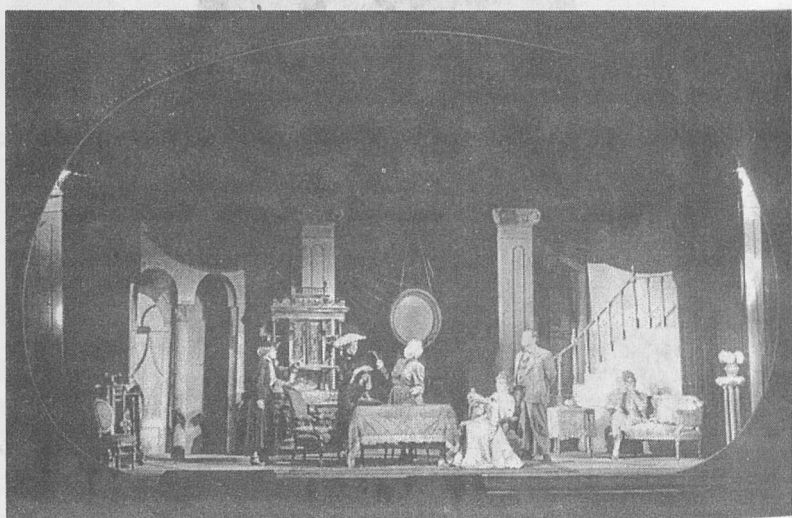

**Cornel Rusu și Olga Moisescu
în „Intrigă și iubire“ (1958).**

„Partea leului“ (1959).

„Gaițele“ (1959).

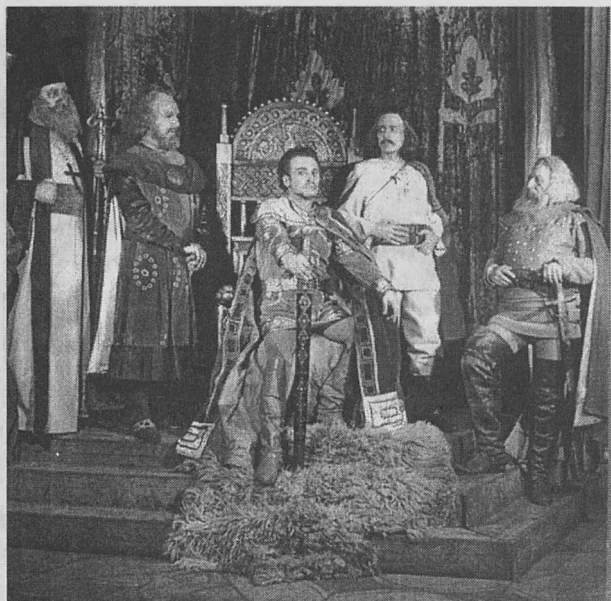

**Zoe Caraman, Cristina Minculescu și
Valentina Bucur-Caracașian în „Trei generații“ (1959).**

**Eugenia Gheorghian, Jean Ionescu,
M. Constantinescu-Govora în „Platon Krecet“ (1960).**

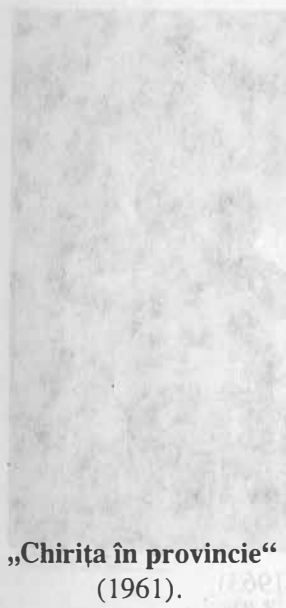
„Vlaicu Vodă“ (1960). În centru: George Vraca.

„Speranța“ (1960).

Constantin Mortun
și Lucica
Georgescu-Szabo
în „D'ale
carnavalului“
(1961).

„Chirița în provincie“
(1961).

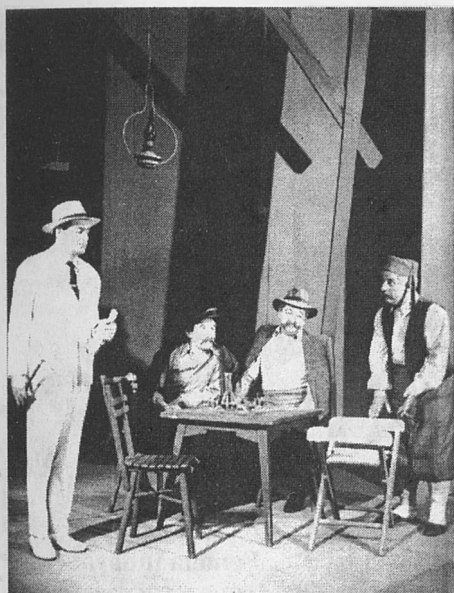

**Romel Stănciugel, Gheorghe Enache și Ileana Ploscaru
în „Febre“ (1962).**

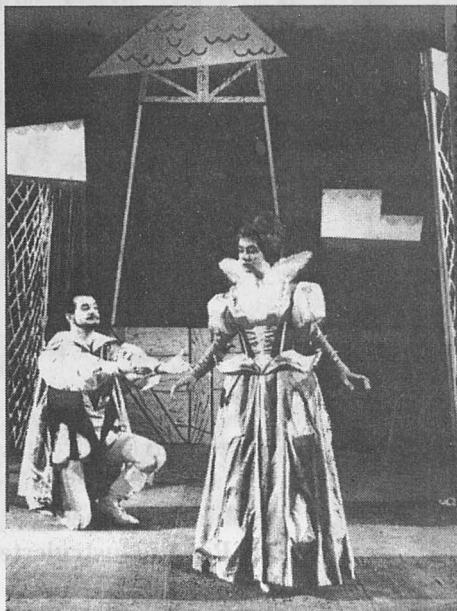
„Fântâna turmelor“ (1963).

**Dan Herdan,
Alexandru Mereuță,
Costel Rădulescu și
Marcel Anghelescu
în „Papa se lustruiește“
(1963).**

„Este vinovată Corina?“ (1964).

„Femeia îndărătnică“
(1964).

Smaragda Olteanu și
Dan Herdan în „Dacă
vei fi întrebat...“
(1964).

**„Fii cuminte Cristofor!“
(1964).**

**Ileana Ploscaru și
Șerban Cantacuzino
în „Paharul cu apă“
(1965).**

Marcela Sassu și Dan Herdan în „Henric al IV-lea“ (1965).

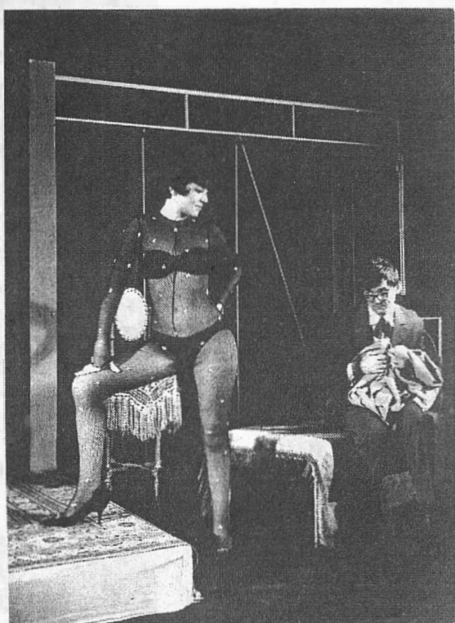

**„Pălăria florentină“.
În centru -
Vița Ionescu (1966).**

**Sandu Simionică și
Melania Cârje în
„Io, Mircea
voievod“ (1966).**

**Ana Mirena și Paul
Lavric în „Sexul și
neantul“ (1966).**

Costel Rădulescu și Daniela Anencov în „Prietenia mea Pix“ (1966).

„Femeia mării“ (1966).

**Agatha Nicolau, Hamdi
Cerchez și Dan Herdan
în „Don Juan“ (1967).**

**„Nu va fi război în
Troia“ (1967).**

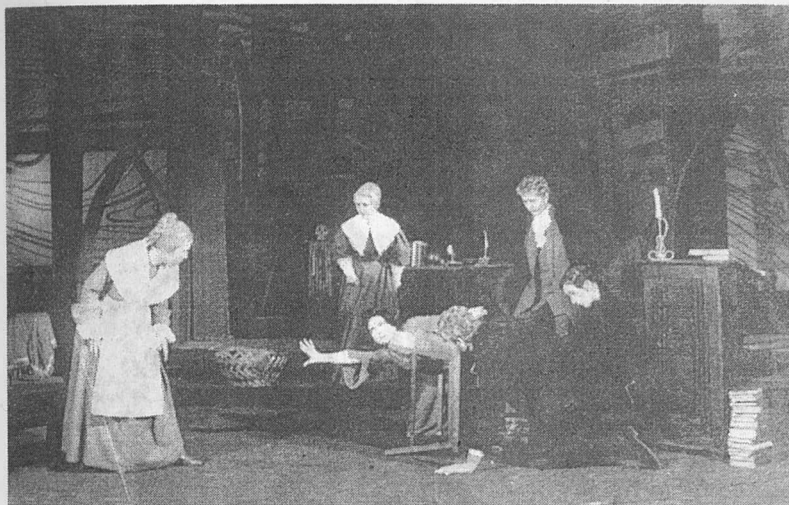

**„Azilul de noapte”
(1967).**

**Mircea Constantinescu - Govora și Ileana Ploscaru în
„Papagalița și curcanul” (1967).**

„Diavolul la Boston” (1968).

„Rosmersholm’ (1968). În centru - Anca Neculce

„Geamandura” (1968).

Dimitrie Bitang,
Fana Geică și
C. Morțun
în „Celebrul 702”
(1962).

**Romel Stănciugel și
Agatha Nicolau în
„Croitorii cei mari din
Valahia” (1968).**

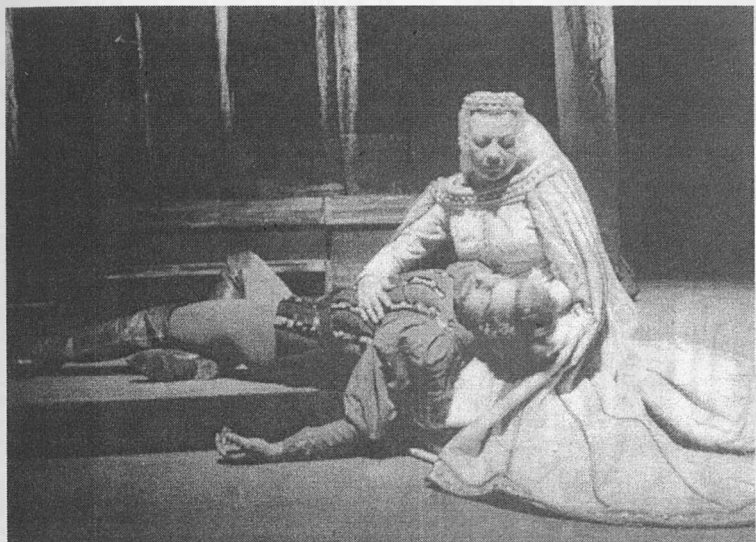
**Eugenia Lipan-Petre și Sandu
Simionică în „Noaptea iguanei” (1969).**

Anca Neculce și
Virgil Andriescu
în „Vilegiatura”
(1969).

„Invitație la castel” (1969).

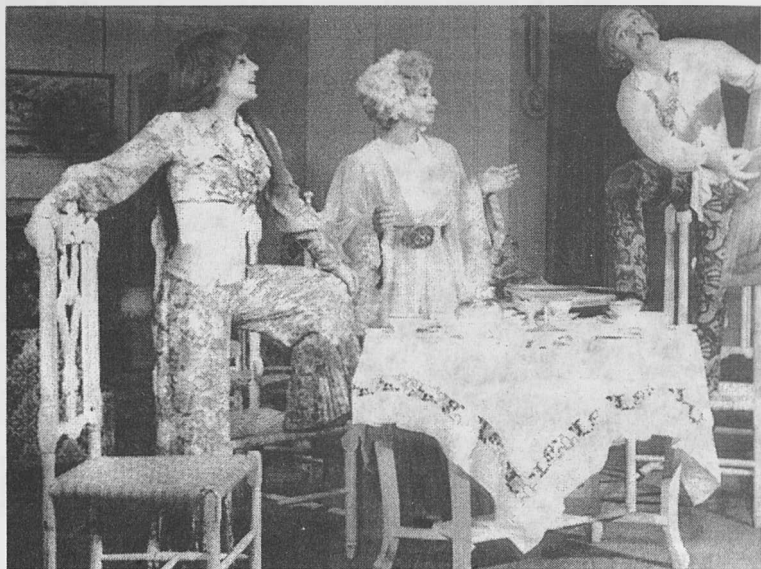

**Mircea Constantinescu-Govora și Marcela Sassu în
„Nunta din Perugia” (1969).**

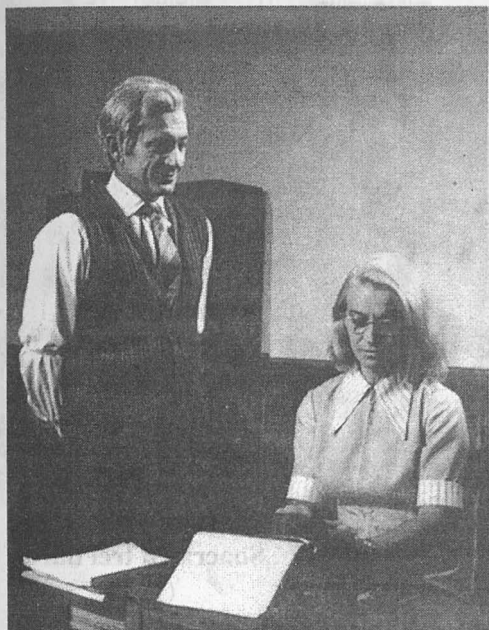
„Săgetătorul” (1969).

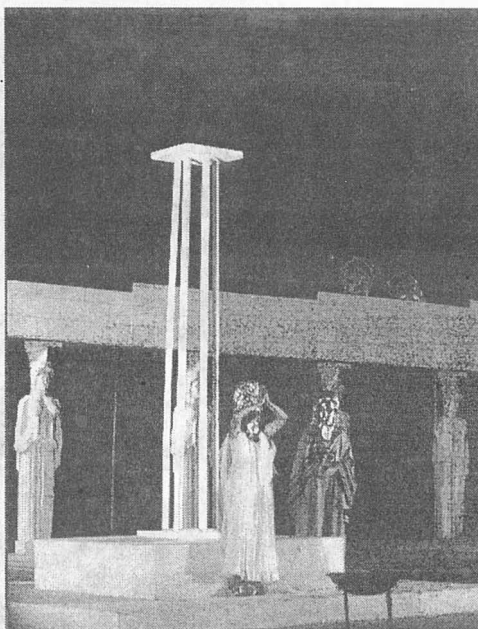
„Bliss - o familie trăznită” (1970).

„Romantșii” (1970).
În prim-plan: Petre Lupu
și Aurora Simionică.

**Mircea
Constantinescu-
Govora și Iolanda
Copăcianu-Mugur
în „Sfântul Mitică
Blajinu” (1970)**

„Medeea” (1970).

**V. Bucur-Caracașian,
Viorica Faina-Borza,
Minodora Condur și
Marieta Mihalcea în
„Soacra cu trei nurori”
(1970).**

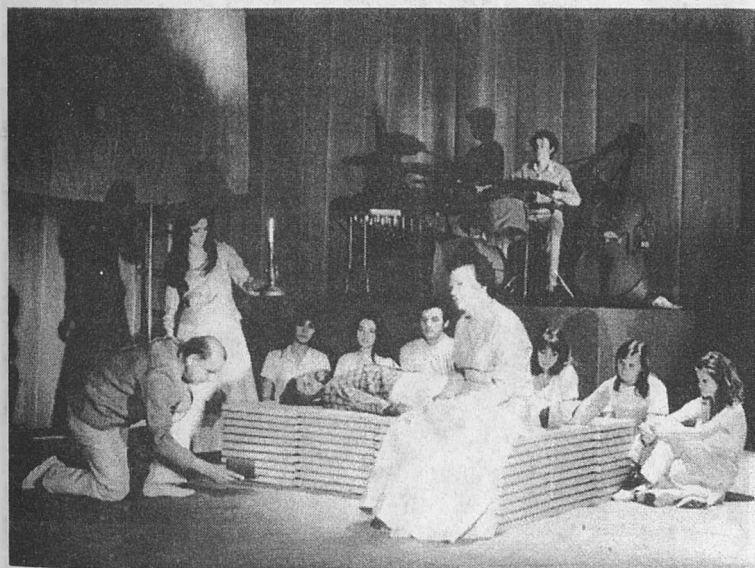
„Interesul general” (1972). În centru - Emil Sassu.

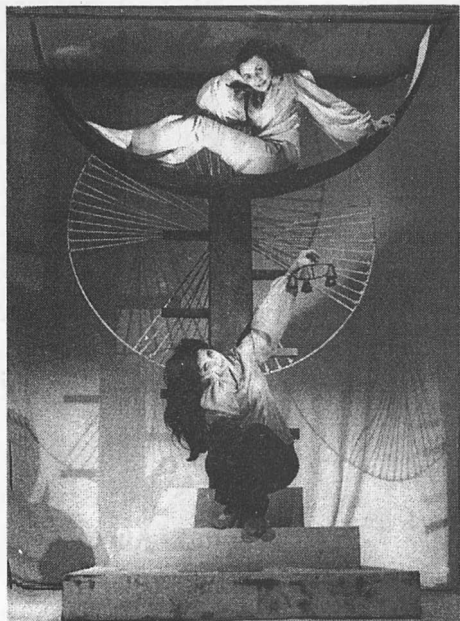

**Sandu și Aurora
Simionică în
„Mascarada” (1972).**

„Neînțelegerea” (1973).

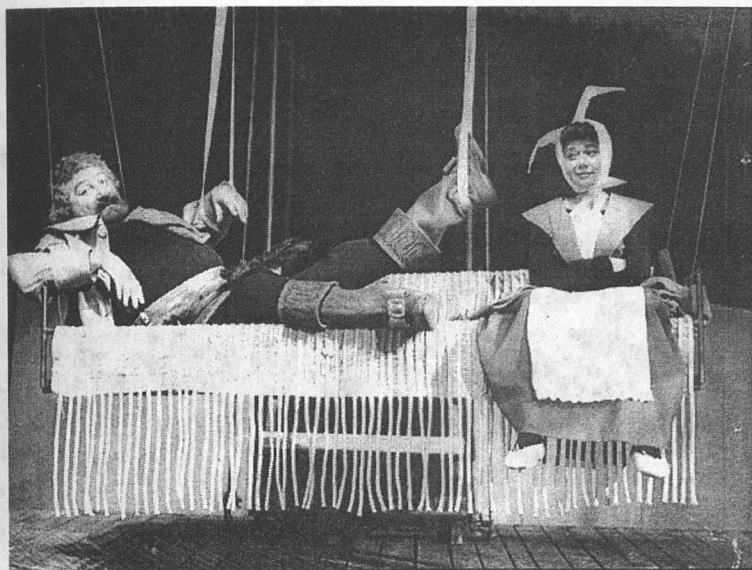

Ana Mirena și Agatha Nicolau în „Hai la nouri de vânzare” (1973).

Costel Rădulescu, Lucian Iancu și Romeo Mogoș în „Tache, Ianke și Cadâr” (1973).

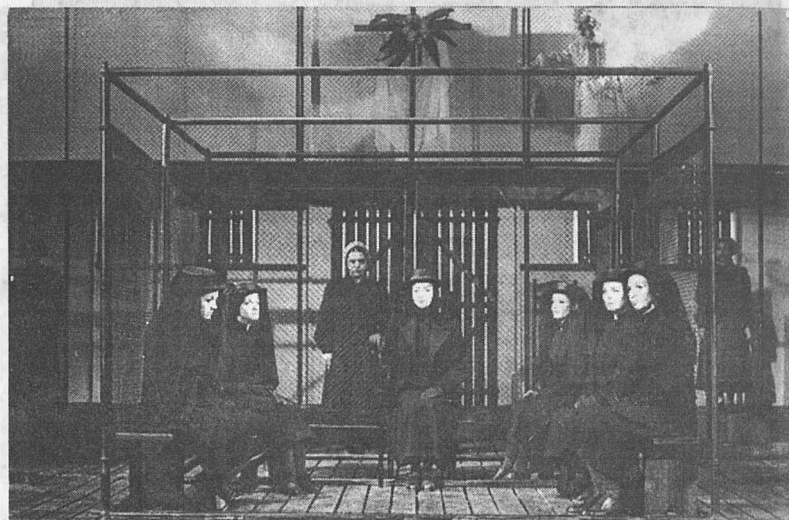

Lucian Iancu și Ileana Ploscaru în „Nevestele vesele din Windsor” (1974)

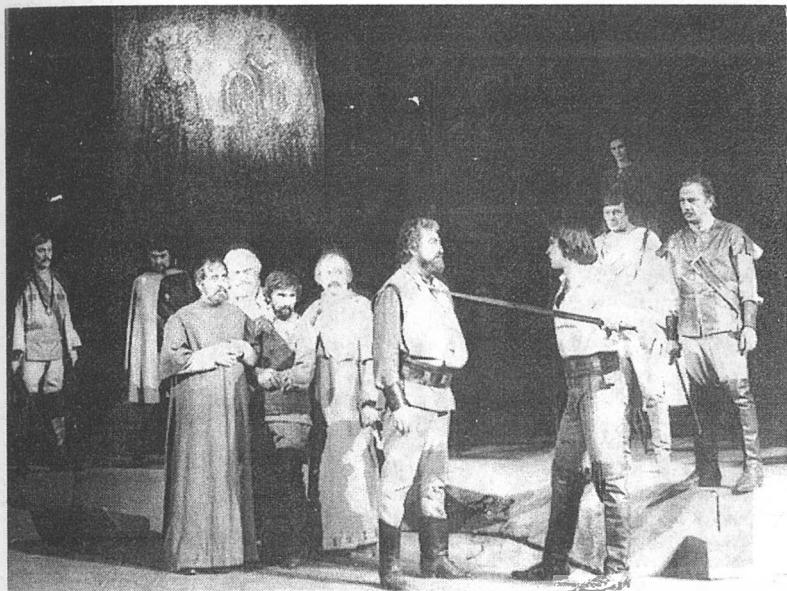
„Divortul” (1974). În prim-plan - Ion Andrei.

„Casa Bernardei Alba” (1974).

„Descoperirea României” (1974).

**„Viforul” (1974). În prim plan: Lucian Iancu și
Mircea Nicolae Crețu.**

„N-am ucis!” (1975).

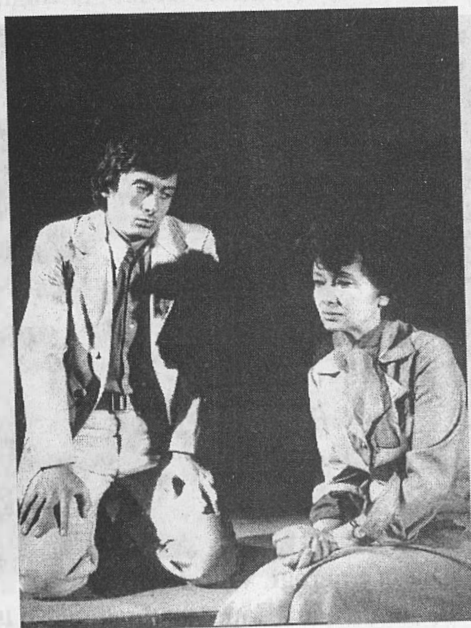
„Nebuna din Chaillot” (1976).

„Miles Gloriosus” (1977). În centru - Constantin Guțu.

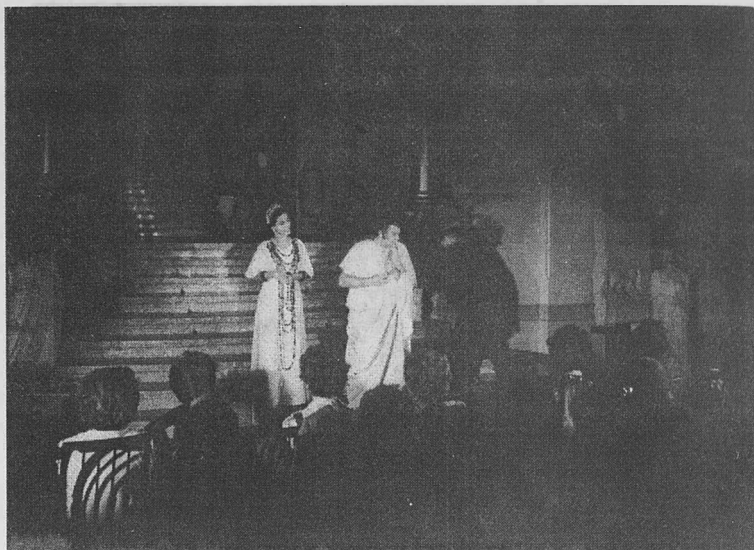

„Micul infern” (1977).

Vasile Cojocaru
și Ileana
Ploscaru în
„Omul în piele
de șarpe” (1977).

Elena Gurgulescu și Romel Stănciugel în „Fântâna Blanduziei” (1978).

Diana Cheregi, Viorel Popescu și Valentina Șambra în „Capcana de nichel” (1979).

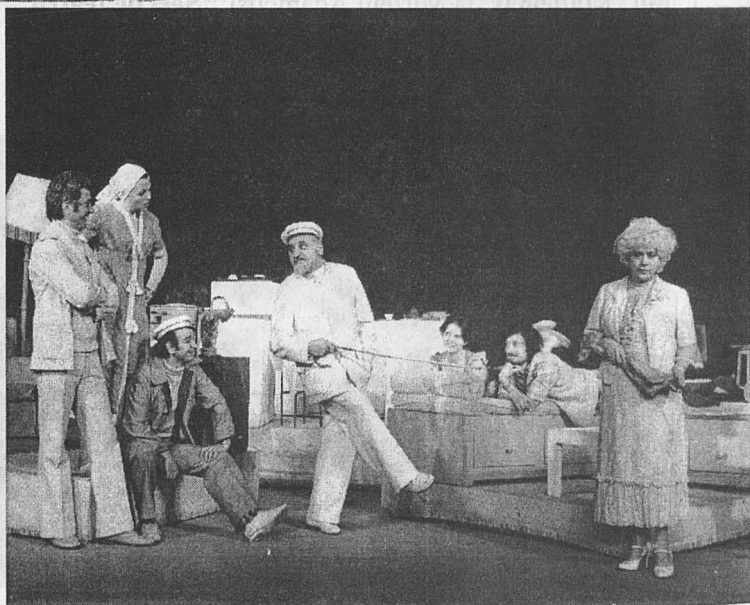
Corul „Madrigal” la Muzeul Adamclisi. „Seri de teatru antic” (1978).

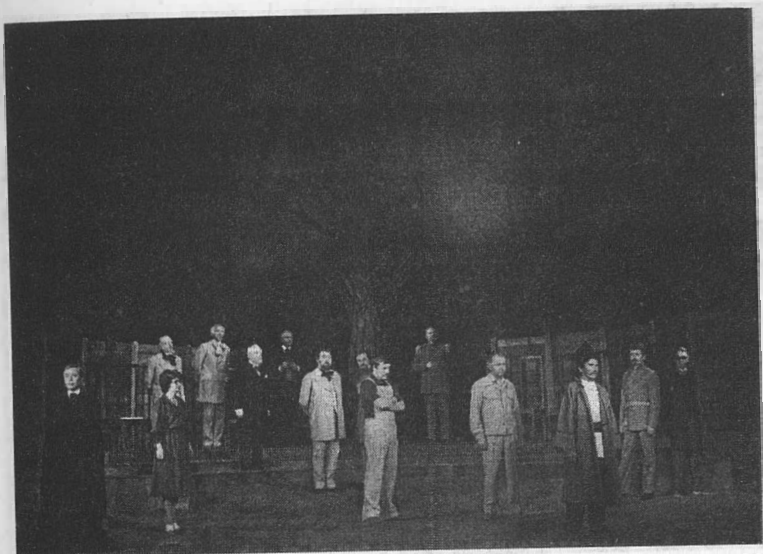
Moment cu păpuși din „Legende Atrizilor” (1978).

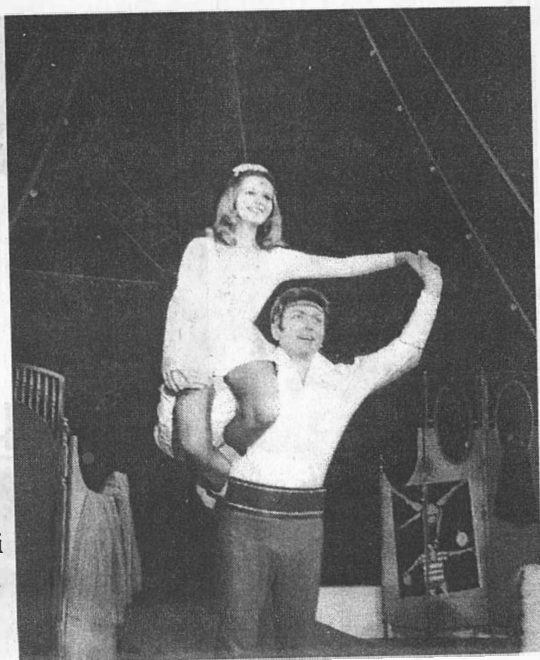
**Virgil Andriescu și Elena
Gurgulescu în „Clipa” (1978).**

„Bunica se mărită” (1979).

„Credința” (1979).

**Titus Gurgulescu și
Rodica Mureșan în
„Cel care primește
palme” (1979).**

„Călător fără bagaje” (1980).

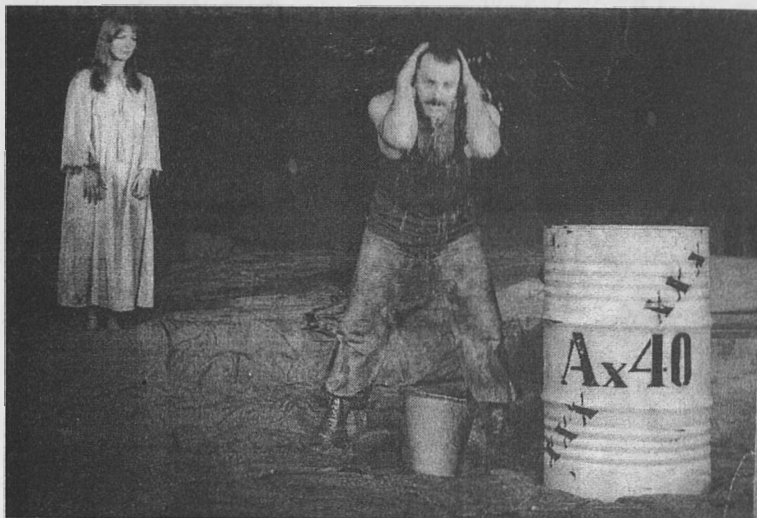
„Răzbunarea” (1980).

**Ana Mirena și Emil
Bărlădeanu în
„Mobilă și durere”(1980).**

**Longin Mărtoiu și
Valentina Bucur-
Caracașian în „Dresoarea
de fantome”(1981).**

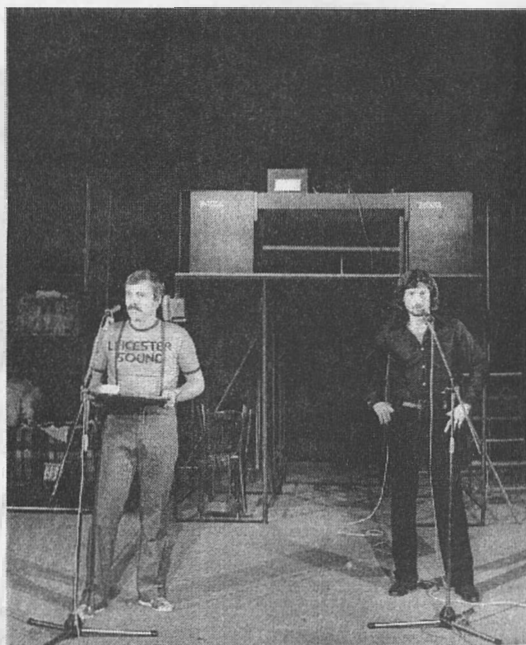

Maria Nestor și Virgil Andriescu în „Jocul vieții și al morții în deșertul de cenușă” (1981).

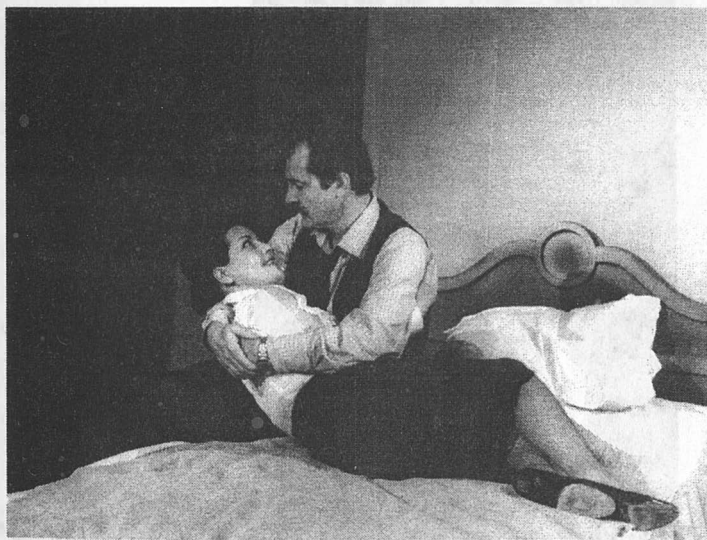

Eugen Mazilu și Vasile Cojocaru în „Cum se numeau cei patru Beatles?” (1982).

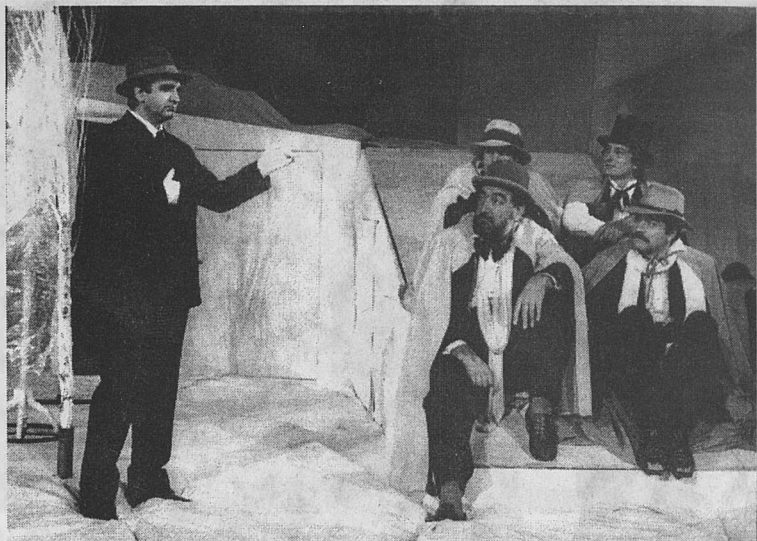

**Constantin Guțu, Mirela Atanasiu, Titus Gurgulescu,
Longin Mărtoiu în „Hop, signor!” (1982).**

**„Nu ne naștem toți la aceeași vârstă” – Elena Gurgulescu
și Virgil Andriescu (1982).**

„Capul de rățoi” (1983).

Virgil
Andriescu și
Ileana Ploscaru
în „Între patru
ochi”(1983).

Liviu Manolache și Vasile Cojocaru în „Lecție de dragoste la prima vedere” (1984).

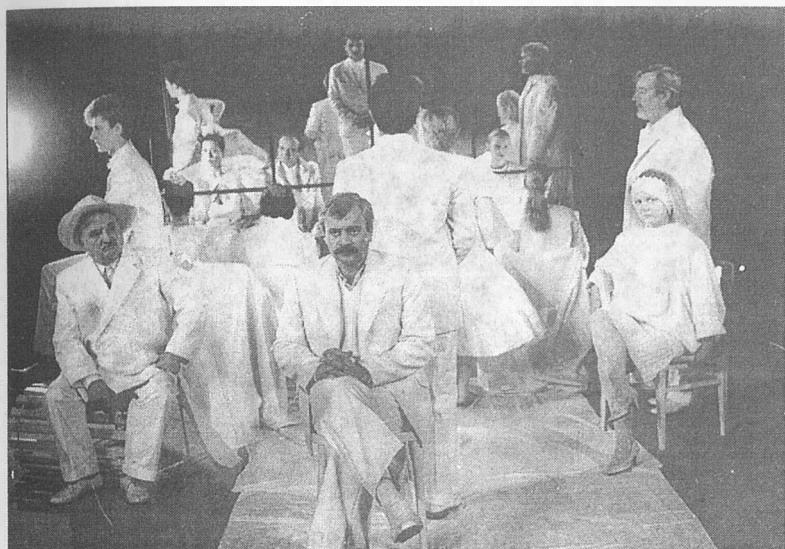
Nina Udrescu și Lică Gherghilescu în „Acești îngeri triști” (1986).

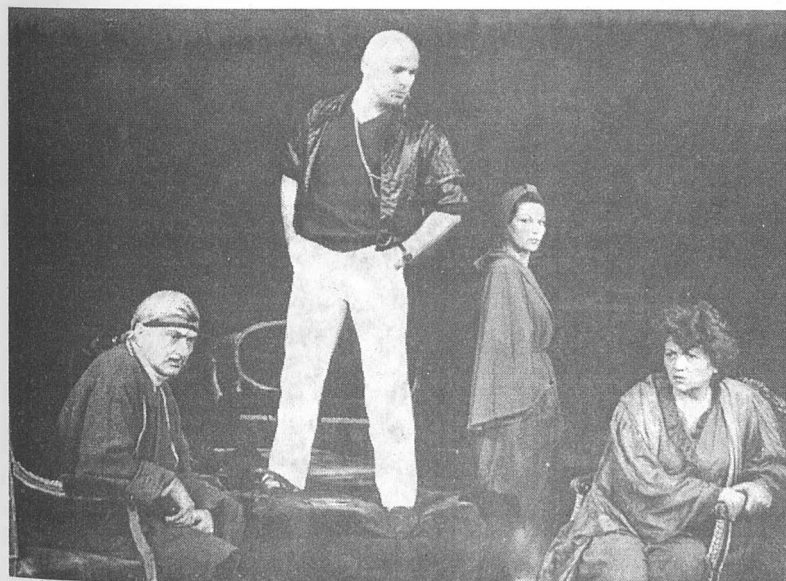
**Nina Udrescu și Vasile Cojocaru în „Nu sunt Turnul Eiffel”
(1986).**

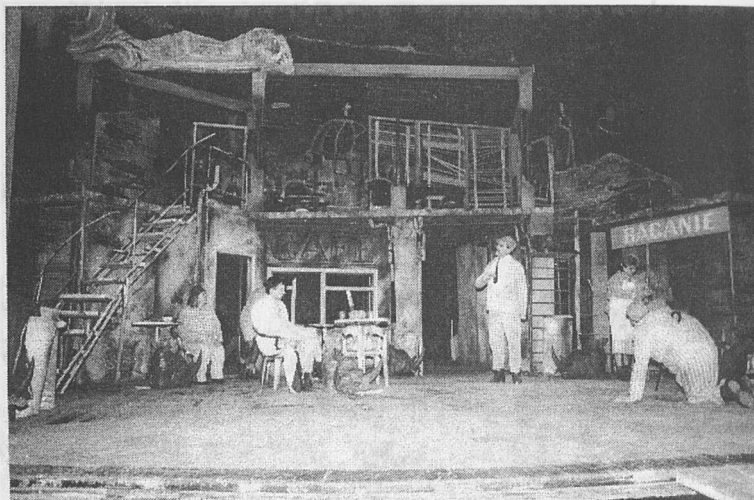
**Două personaje din
„Sânziana și Pepelea”:
Zâna Codrului (Maria
Nestor și Nina Udrescu),
Zmeul (Lică Gherghilescu
și Constantin Duicu)
(1987).**

„Vânătoarea de rațe” (1989). În centru - Eugen Mazilu.

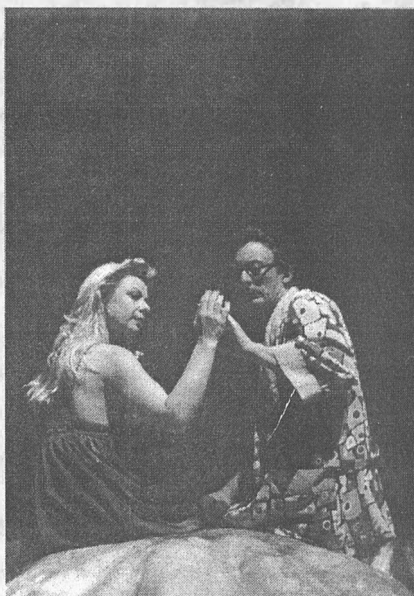

„Părinții teribili” (1991).

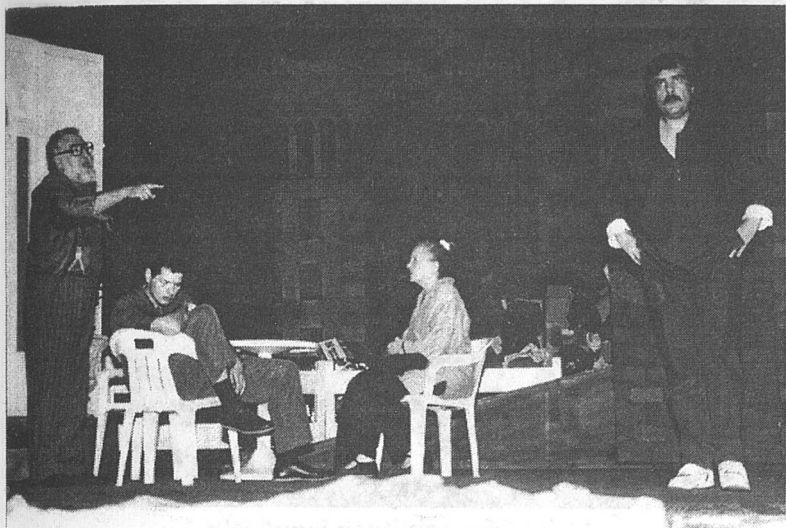

„Rinocerii” (1993).

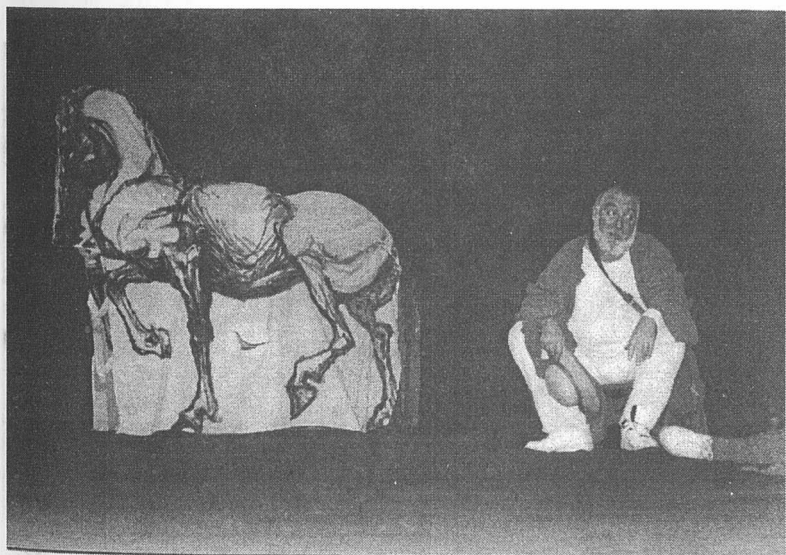
„7 anșoarea de față” (1988) în regia - Eugen Maxim

Nina Udrescu și Vasile
Cojocaru în „Trei
jobene” (1995).

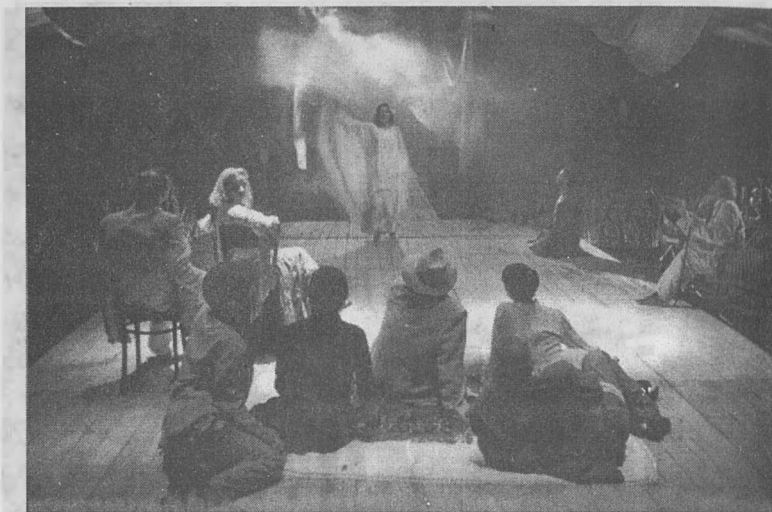

„Moartea unui comis voiajor” (1995).

„Penthesilea” (1996).

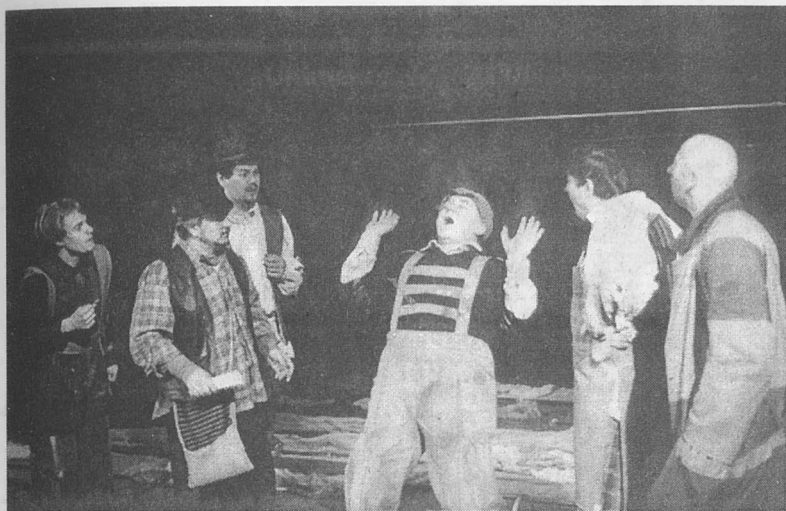

„Pescărușul” (1997).

„Unde-i revolverul?” (1998).

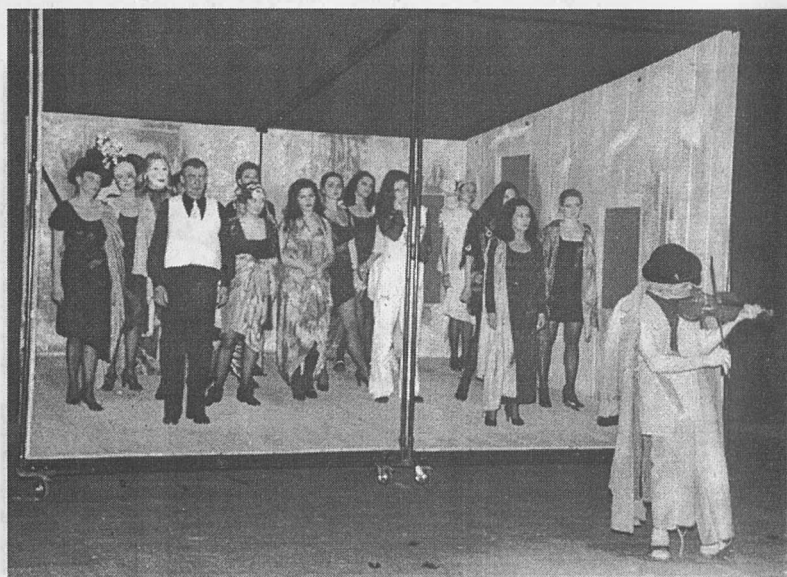
„Visul unei nopți de vară” (2000).

„Ultimele stele” (2000).

„Operă pentru viitorii dictatori” (2000).

„Adunarea femeilor” (2001).

Madrid, 1971, în fața teatrului „Zarzuela”. Longin Mărtoiu, Ion Maximilian, Sandu Simionică, Aurel Ungureanu, M. Constantinescu-Govora, Romel Stănciungel, Sebastian Tașcă, Constantin Guțu, Ana Mirena, Costel Rădulescu.

Mai sunt în viață Ana Mirena și Sebastian Tașcă.

Angajații Teatrului Dramatic (1951-2001)

DIRECTORI

Ion Focșăneanu (1951 – 1952); Hans Koch (1952 – 1953); Gheorghe Munteanu (1953 – 1954); Bernard Lebli (1954 – 1958); Jean Ionescu (1958 – 1969, 1972 – 1984); Ion Maximilian (1969 – 1972); Lucian Iancu (1984 – 1985, 1994 – 1998); Eugen Mazilu (1985 – 1990); Vasile Cojocaru (1990 – 1991); Titus Gurgulescu (1991 – 1994); Virgil Andriescu (1998 – 2000);

DIRECTORI ADMINISTRATIVI

George Valsamache, Ion Popovici, Al. Nestorescu, Cornel Baltescu, Aurel Ungureanu, Dumitru Vlăescu, Gheorghe Haleț, Gheorghe Minea, Andrei Rozsa.

DIRECTORI ECONOMICI

Vasile Bobe, Carmen Preda, Leila Molagean, Cornelia Dragon

AU DESFĂȘURAT ACTIVITATE ARTISTICĂ ÎN TEATRU, CA ANGAJAȚI, ACTORII:

Mania Antonova, Constantin Morțun, Misu Bejan, Cristian Niculescu, Ana Niculescu, Ion Focșăneanu, Emil

Iencec, Eleonora Ionescu–John, Eugen Stoiceanu, Mitică Moraru, Aurel Ionescu, Nelu Manolescu, Aurelia Lupașcu, Maria Bondar, Grigore Dimitriu, Suzana Demetrian, Alexandra Vifor, Elena Zaharini, Simona Negrea, Mihail Popescu, Toma Caragiu, Ghiță Damian, Oana Cuțui, Aristide Teică, George Gheorghiu, Ștefan Cățu, Liana Olăvinaru, Dem. Psatta, Mircea Psatta, Petre Simionescu, Nicolae Iarochi, Petre Ștefănescu, Virgil Cordea, George Bossun, Titus Luca, Ioan Georgian, Ligia Dumitrescu, Mircea Herford, Petre Mihăilescu, Lucica Georgescu-Szabo, Ștefan Moisescu, Olga Moisescu, Victoria Ipate-Mareș, Aurelia Păunescu, Iuliana Doru, Irina Barbu, Octavian Uleu, Barbu Morcovescu, Ștefan Chivu, Teodor Terpu, Natalia Florea, Dumitru Dunea, Dimitrie Bitang, Vasile Prisăcaru, Aurel Pătrașcu, Cornel Rusu, George Bănică, Radu Sorin Grigorescu, Rodica Sanda Țuțuianu, Liviu Crăciun, Vasile Crețoiu, Eugenia Gheorghian, Bergi Diradurian, George Popa Mijea, Mircea Ionescu, Fana Geică, Nicolae Simion, Alexandru Critico, Dem. Hagiac, Constantin Drăgănescu, Alexandru Manolescu, Nicolae Nicolae, Eugenia Dragomirescu, Șerban Cantacuzino, Vasile Chiriuc, Dimitrie Dumitru, Cătălin Dodu, Adrian Lupu, Ștefan Iordache, Panait Mihail, Remus Mărgineanu, Smaragda Olteanu, Paul Lavric, Melania Cârjă, Hamdi Cerchez, Daniela Anencov, Nicolae Popenici, Valeriu Săndulescu, Anca Neculce – Maximilian, Olimpiu Oprenea, Ana Maria Zamfirescu, Răducu Ițcuș, Dumitru Drăgan, Dana Bolintineanu, Andy Ștefănescu, Petre Lupu, Manuela Matak, Mircea Constantinescu – Govora, Obren Păunovici, Romel Stănciugel, Zoe Caraman – Ștefan, Marcela Sassu, Iolanda Copăceanu – Mugur, Romeo Mogoș, Ioana Florescu, Mircea Nicolae – Crețu, Jean Ionescu, Ileana Ploscaru, Costel Rădulescu, Constantin Guțu, Emil Sassu, Valentina Bucur-Caracașian, Sandu Simionică, Aurora Simionică, Emil

Bârlădeanu, Agatha Nicolau, Virgil Andriescu, Lucian Iancu, Gheorghe Enache, Longin Mărtoiu, Cristina Minculescu, Alexandru Mereuță, Constantin Duicu, Elena Gurgulescu, Titus Gurgulescu, Valentina Șambra, Marieta Mihalcea, Viorica Faina – Borza, Ion Andrei, Ana Mirena, Eugenia Lipan – Petre, Viorel Popescu, George Stancu, Iuliu Popescu, Dan Herdan, Romel Stănciugel, Rodica Nițescu – Mureșan, Mirela Atanasiu – Tănăsescu, Teodor Corban, Viorel Baltag, Carmen Enea, Radu Buznea, Cătălina Bîrcă, Ana Maria Călinescu, Minodora Condur, Geo Dobre, Oana Sandu, Oana Huiu, Daniela Bostan – Popa, Irina Scutariu, Octavian Jighirgiu, Marius Maftעי, Cosmin Chivu, Nicodim Ungureanu, Vera Lingurarui – Aurian, Simona Bercu, Dana Trifan, Rodica Bistriceanu, Daniela Diaconescu – Ursache, Alexandru Boureanu, Mirela Klein, Valentin Ghibaltovki, Anatol Pânzaru, Vitali Ursu, Dana Pocea, Ina Toșcă, Alice Cojocarui, Nae Stângaciu, Marian Miron, Mircea Moldovan, Gabi Dușu.

REGIZORII ARTISTICI:

Nicolae Kirișescu, N. Sever-Cărpinișanu, Ion Diacu, Ion Drugan, Petru Mihail, Val Mugur, Constantin Dinischiotu, Ion Maximilian, Andrei Belgrader, Geo Berechet, Gheorghe Jora, Anca Ovanez – Doroșenco, Dominic Dembinski, Andrei Mihalache, Tudor Chirilă, Laurian Oniga.

SCENOGRAFII:

Constantin Râpeanu, Tatiana Manolescu – Uleu, Dan Sachelarie, Febus Ștefănescu, Aurel Florea, Maria Ossorovitz, Emil Moise, Vasile Roman, Elena Forțu, Mircea Marosin, George Doroșenco, Eugenia Tărășescu – Jianu, Alexandru Radu, Irina Dimiu.

SECRETARII LITERARI:

Romeo Profit, Georgeta Mărtoiu, Emilian Ștefănescu, Anca Baicu, Eugen Vasiliu, Vally Predoaica, Mariana Șerbănescu.

REGIZORII TEHNICI:

Teodor Angelescu, Gavril Iagamas, Romeo Pinte, Gheorghe Vlad, Samir Memet.

SUFLEURII:

Stelian Fosteri, Margareta Tașcă, Hasan Barie, Doina Baier, Mariana Purcărea, Maria Țigmeanu.

BIBLIOTECARII:

Elisabeta Căciuleanu, Victoria Mateiuc, Elena Cotabiță, Ioana Cojocar.

TEHNICIENII DE SCENĂ:

Sadedin Geambec, Nicu Constantinescu, Bucur Luca, Dumitru Teoharidis, Vasile Nițu, Dumitru Ciobanu, Ion Matei, Alexe Păun, Nicolae Poenaru, Ion Răducanu, Constantin Bontaș, Gheorghe Mihalache, Nicolae Iliescu, Constantin Niță, Ion Olaru, Nurvet Ibram, Dumitru Stere, Grigore Șerban, Teodorina Pinte, Silvia Marinescu, Maria Ștefan, Elisabeta Sassu, Eugenia Mitulescu, Eugenia Condurățeanu, Păun Elena, Lăzureac Constantin, Oncioiu Dumitru, Stanciu Valerică, Burlacu Mitică, Donțu Paraschiv, Nenciu Ion, Moroșanu Nicolae, Ionuț Cozma, Marian Pârvu, Ioniță Stan, Ciobanu Dumitru, Mirea Radu, Dumitru Petre, Anton Ștefan, Nicolae Apostol, Dan Moisoiu, Pârvu Adrian, Rădăcină Vasile, Moise Bălănică, Niță Constantin, Vasile Mangu.

TEHNICIENII DE ATELIERE:

Raimund König, Ion Oprișan, Ion Călărașu, Smaranda Poșircă, Vasile Alexe, Gheorghe Bârsan, Elena Mihăescu, Dobrița Mârza, Ion Petre, Radu Miron, Ion Iancu, Constantin Maravei, Decebal Balamaci, Constantin Popa, Tase Luca, Ion Broască, Turan Osman, Ion Titorencu, Ion Buriu, Nicolae Tănase, Constantin Gutu, Mari Mecu, Zoica Bârlădeanu, Vasile Moldoveanu, Tudor Befă, Linica Mărgineanu, Traian Borundel, Zoica Teodorof, Gherghina Coteanu, Ștefania Costescu, Paulina Măcăuan, Petre Filip, Constantin Sofronie, Nuredin Murtaza, Ștefan Vâlsan, Ștefan Texi, Simion Nedilă, Sultana Enache, Marița Titorencu, Iana Calcan, Țițeica Ștefan, Mitacu Paraschiva, Barbu Frusina, Toader Gheorghe, Călin Petre, Tudorița Chirana, Călin Zamfira, Sedilă Simion, Penea Zoe, Dumitru Andrei, Munteanu Clementina, Ștefan Ghizilă, Dina Marioara, Voinea Getuța, Marcel Balotă, Macovei Doina, Mihail Marinescu, Veniamin Mârza, Eugen Stoian.

PERSONAL TEHNICO-ADMINISTRATIV ȘI ECONOMIC

Elena Lazăr, Liliana Istina, Sanda Singuriadis, Tasia Covașnic, Richard Flechtenmacher, Ion Cincu, Ionel Rădulescu, Ștefan Bacalâm, Estera Prodan, Constantin Sârbu, Eufrosina Sarasy, Teodosia Bănică, Maria Constantin, Dumitra Bucătaru, Gheorghe Verioti, Aurel Mereuță, Marieta Petcu, Maria Dudu, Roxița Stancu, Maria Vâlcu, Antoaneta Drogeanu, Maria Ungureanu, Ion Petcu, Gheorghe Costea, Nicolae Iuga, Nicolae Neagu, Adrian Geană, Catinca Dinulescu, Maria Cristea, Marta Stuchin, Anica Dima, Ștefana Vidinei, Constanța Vasile, Nicoleta Cioacă, Maria Mitu, Vasilica Constantin, Dumitra Iordache, Victoria Aldeș, Aneta Ochișor, Muzaper Caliu, Maria Mitu, Irimia Elena, Bucureșteanu Dumitra, Tănase Ecaterina, Ștefan Vâlsan, Grigoraș Matrona, Babasanda Ion,

Doruleț Măntărău, Sebastian Tașcă, Constanța Drăghici, Nicolae Simion, Aurel Constantinescu, Adriana Șelei, Elena Roșu, Georgeta Orban, Adriana Grama, Daniela Niculescu, Daniela Mironescu, Luciana Căpraru, Georgeta Bâlbăie, Chimet Bactișa Petcu, Elena Voinea, Isabela Dumitru, Paula Mocanu, Valentin Mircea, Nicolae Iordache, Voinea Georgeta, Sofronie Georgeta, Adriana Răducanu, Bundache Marioara, Rușa Elena, Cumpăratu Maria, Oselinschi Nina, Catinca Brad, Coca Spigler, Paula Gheorghiiță, Boșneagu Dorina, Ionescu Alexandrina, Brejbeanu Eliza, Aurelia Cristea, Tănăsoiu Constantin, Anca Clain, Ana Catană, Preda Stanca, Popa Ion, Alexandru Maria, Tănase Ecaterina.

Repertoriul Teatrului Dramatic Constanța **1951 – 2001**

O SCRISOARE PIERDUTĂ

Comedie în 4 acte de I.L.CARAGIALE

Premiera la 2 mai 1951

Regia artistică: NICOLAE KIRIȚESCU

Scenografia: TRAIAN CORNESCU

În distribuție: Emil Iencec (Ștefan Tipătescu), Constantin Morțun, Romeo Profit (Agamemnon Dandanache), Cristian Niculescu (Zaharia Trahanache), Ion Focșăneanu, Jean Ionescu (Tache Farfuridi), Nelu Manolescu (Brînzovenescu), Eugen Stoiceanu (Cațavencu), Costel Rădulescu (Ionescu), Aurel Ionescu (Popescu), Mitică Moraru (Pristanda), Mișu Bejan (Cetățeanul turmentat), Mania Antonova, Elena Zaharini (Zoe Trahanache), Romeo Profit (Un fecior).

VOCEA AMERICII

Piesă în 4 acte (6 tablouri) de BORIS LAVRENIEV

Traducere de Horia Deleanu și Vlad Dobrencovici

Premiera la 1 iulie 1951

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: CRISTINA SERION

Asistent regie artistică: N.Sever Cărpinișanu

În distribuție: Mihai Popescu – de la Teatrul Național din București, Costel Rădulescu (Walter Kidd), Aurelia Lupașcu (Mistress Kidd), Zoe Caraman (Cynthia Kidd), Maria Bondar (Muriel Kidd), Toma Caragiu, G. Gheorghiu (Mac Donald), Mihail Popescu (Senatorul Willer), Emil Iencec, Ghiță Damian (Col. Howstone), Grigore Dimitriu (Scoondrel), Mitică Moraru (O'Leary), Eugen Stoiceanu (Breasted), Constantin

Morțun (Butler), Suzana Demetrian (Dorothy), Eleonora Gion, Alexandra Vifor (Sally), Costel Rădulescu (Soldatul I), Aurel Ionescu (Soldatul II), Nelu Manolescu (Soldatul III), Jean Ionescu (Soldatul IV), Romeo Profit (Soldatul V).

ZIUA CEA MARE

Piesă în 3 acte (5 tablouri) de MARIA BANUȘ

Premiera la 3 noiembrie 1951

Regia artistică: N.SEVER CĂRPINIȘANU

Scenografia: TRAIAN CORNESCU

În distribuție: Emil Iencec (Bocșa Tudor), N.Bonciu (Gh.Stoian), Romeo Profit (Stelian Zugrăvescu), Ghiță Damian (Toma Niculea), Ana Niculescu (Maria Niculea), Costel Rădulescu (Radu Enache), Toma Caragiu (Neagu), Maria Bondar (Ioana Neagu), Coca Dumitriu (Florica Neagu), Mișu Bejan (Spiridon Hîmpu), Aurel Ionescu (Marin Hîmpu), Jean Ionescu (Costea), Eugen Stoiceanu (Brindiliu), Elena Zaharini (Gherghina Brindiliu), Constantin Morțun (Ifrim), Grigore Dimitriu (Dănilă), Simona Negrea (Sofia), Cristian Niculescu (Popescu), Mihail Popescu (Balancea), Suzana Demetrian (Baba Fănuța), Nelu Manolescu (Ion Ghinea), Marieta Mihalcea (Sicuța Eftimie).

O NOAPTE FURTUNOASĂ

Comedie în 2 acte de I.L. CARAGIALE

Premiera la 29 decembrie 1951

Regia artistică: NICOLAE KIRIȚESCU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Ghiță Damian (Jupîn Dumitrache), Mișu Bejan (Ipingescu), Costel Rădulescu (Chiriac), G.Manea (Spiridon), Toma Caragiu (Rică Venturiano), Maria Voluntaru – de la Teatrul Național din București (Veta), Elena Zaharini (Zița).
S-a jucat împreună cu schițele

AMICI

Cristian Niculescu (Mache), Constantin Morțun (Lache), Mihail Popescu (Tache).

C.F.R.

Eugen Stoiceanu (Niță), Aurel Ionescu (Ghiță), Mișu Bejan (Ceferistul).

NU-I TOTDEAUNA PRAZNIC

Piesă în 4 tablouri de A.N. OSTROVSKI

Traducere de Valeria și Profira Sadoveanu

Premiera la 22 martie 1952

Regia artistică: N. SEVER CĂRPINIȘANU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Mania Antonova (Cruglova), Simona Negrea (Agnia), Mihail Popescu (Ahov), Nelu Manolescu (Ipolit), Oana Cuțui (Malania), Suzana Demetrian (Feona).

CASA CU STORURILE TRASE

Piesă în 4 acte (10 tablouri) de Frații TUR

Traducere de Emma Beniuc și Margareta Bărbuță

Premiera la 9 mai 1952

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: OFELIA POPESCU TUTOVEANU

și PAULA BRÎNCOVEANU

În distribuție: Jean Ionescu (Consilierul), Zoe Caraman (Eva Grant), Emil Iencec (Corespondentul), Constantin Morțun (Secretarul), Mihail Popescu (Al doilea secretar), Ghiță Damian (Caștanov), Costel Rădulescu (Maiorul Caștanov), Nicolae Iarochi (Merțalski), Nelu Manolescu (Kuzovkov), Mania Antonova (Erna Kurtius), Toma Caragiu (Richter), Romeo Profit (Poștașul), Gh. Gheorghiu (Medicul), Aurel Ionescu (Un gazetar), Eugen Stoiceanu (Evseici), Aurelia Lupașcu, Suzana Demetrian, Maria Bondar, Simona Negrea (Ziaristele).

OAMENI DE AZI

Piesă în 3acte (7 tablouri) de LUCIA DEMETRIUS

Premiera la 26 iunie 1952

Regia artistică: N. SEVER CĂRPINIȘANU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Jean Ionescu (Dr. Murgu), Costel Rădulescu (Zăplan), Aristide Teică, Mircea Psatta (Traian), Mania Antonova (Moașa Anicuța), Constantin Morțun (Cotoroiu), Ana Niculescu (Lenuța), Ghiță Damian (Grigore), Zoe Caraman (Marta), Toma Caragiu (Dr. Petrescu), Elena Zaharini (Floarea), Emil Iencec (Onofrei), Aurel Ionescu (Nică), Mihail Popescu (Trandafir), Romeo Profit (Ion), Eugen Stoiceanu (Dr. Teofil), Suzana Demetrian (Mama), Grigore

Dimitriu (Toma), Nelu Manolescu (Costache), Maria Bondar (Sora Tața).

LUPII

de RADU BOUREANU

Premiera la 2 octombrie 1952

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: HANS KOCH

În distribuție: Dem. Psatta (Trifunov), Alexandra Vifor (Milița), Maria Bondar (Grozdanca), Nelu Manolescu (Vlada), Toma Caragiu (Slavco), Simona Negrea (Grafina), Jean Ionescu (Sava), Petre Simionescu (Andrei), Suzana Demetrian (Danita), Constantin Morțun (Iova), Gheorghe Damian (Macarovici), Constantin Rădulescu (Sapungin), Mircea Psatta (Bogoliub), Mihail Popescu (Ceașu), George Bossun (Un locotenent), George Gheorghiu (Pero), Aurel Ionescu (Un maior), Emil Iencec (Consilierul iugoslav), Eugen Stoiceanu (Consilierul american), Grigore Dimitriu (secretar ambasadă), Romeo Profit (Vemici), Ștefan Cițu (Bojidar), Nicolae Iarochi (Malin), Aurelia Lupașcu (O femeie).

RUPTURA

Piesă în 4 acte de BORIS LAVRENIIEV

Traducere de Laurențiu Fulga și N. Teguiani

Premiera la 7 noiembrie 1952

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Toma Caragiu, Jean Ionescu (Godun), Dem. Psatta (Bersenev), Aurelia Lupașcu (Berseneva), Zoe Caraman (Tatiana), Coca Dumitriu, Valentina Șambra (Xenia), Constantin Morțun (Știube), Romeo Profit, Emil Sassu (Polevoi), Grigore Dimitriu (Iarțev), Petre Simionescu (Svaci), Emil Iencec (Eremeev), Nelu Manolescu (Aspirant I), Aurel Ionescu (Aspirant II), George Gheorghiu (Matroz I), Ștefan Cițu (Matroz II), Costel Rădulescu (Matroz III), Jean Ionescu (Matroz IV), Mihail Popescu (Matroz V), Mircea Psatta (Matroz VI), Petre Ștefănescu (Un matroz bătrân), Eugen Stoiceanu (Milițîn), George Bossun (Uspenski), Nicolae Iarochi (Hvatkin), Petre Mihăilescu (Panov), Marieta Mihalcea (Fata în casă).

HAINA NEVĂZUTĂ

Feerie în 3 acte (4 tablouri)

de A. TUDOR și DAN COSTESCU

Premiera la 30 decembrie 1952

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

Muzica: Edmond și Teodor Pinelis

În distribuție: Dem. Psatta (Meșterul), Marieta Mihalcea (Lenuța), L. Belciu (Ioniță), Grigore Dimitriu (Împăratul), George Gheorghiu (Sfetnicul paharnic), Petre Simionescu (Sfetnicul cărturar), Emil Iencec (Sfetnicul armurier), Mihail Popescu (Sfetnicul pedepsitor), Virgil Cordea (Sfetnicul vistiernic), Mircea Psatta (Curteanul), Nicolae Iarochi (Valetul), Romeo Profit (Sentinela I), Costel Rădulescu (Sentinela II), Nelu Manolescu (Croitorul I), Petre Mihăilescu (Croitorul II), George Bossun (Majordomul), Ștefan Cîțu (Un servitor), Aurel Ionescu (Țăranul I), Jean Ionescu (Țăranul II), Eugen Stoiceanu (Un țăran bătrân), Suzana Demetrian (O țărancă).

TREIZECI DE ARGINȚI

Piesă în 3 acte (5 tablouri) de HOWARD FAST

Premiera la 5 martie 1953

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Zoe Caraman (Jane Graham), Elena Zaharini (Mildred), Simona Negrea (Hilda), Petre Simionescu (David Graham), Toma Caragiu (Fuller), Valentina Șambra (Grace Langly), Dem. Psatta (Karmichel), Virgil Cordea (Selvin).

NĂFRAMA DE MĂTASE

Piesă în 3 acte și epilog de ABDULL KAHHAR

Traducere de Horia Deleanu și Vlad Dobrencovici

Premiera la 26 martie 1953

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

Muzica: Iudacov

În distribuție: Costel Rădulescu (Dechambai), Suzana Demetrian (Holniso), Emil Sassu (Aman), Marcela Sassu (Hafiza), Mania Antonova (Hamrobibi), Constantin Morțun (Mavlon), George Gheorghiu (Rahimgian), Jean Ionescu (Adilov), George Bossun (Cuziev), Marieta Mihalcea (Saltanat).

ÎNTR-O NOAPTE DE VARĂ

Piesă în 4 acte (5 tablouri) de AUREL BARANGA

Premiera la 14 mai 1953

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: HANS KOCH

În distribuție: Ion Georgian (Iacob Istrati), Mircea Psatta (Mihai), Mania Antonova (Păuna), Toma Caragiu, Jean Ionescu (Ene), George Bossun (Voicu), Petre Ștefănescu (Posteucă), Constantin Morțun (Tituică), Aurelia Lupașcu, Elena Zaharini (Gherghina), Marieta Mihalcea (Sofia), Suzana Demetrian (Vanghelina), George Gheorghiu (Zaharia), Costel Rădulescu (Stanbuliu), Grigore Dimitriu (Gîlvan), Mihail Popescu (Ciupici), Emil Iencec, Virgil Cordea (Țurcanu), Aurel Ionescu (Becheru), Jean Ionescu (Pintilie), Nicolae Iarochi (Țugui), Eugen Stoiceanu (Zănoagă), Romeo Profit (Gane), Titus Luca (Filimon), Petre Mihăilescu (Un țăran).

TITANIC VALS

Comedie în 3 acte de TUDOR MUȘĂTESCU

Premiera la 18 iunie 1953

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Constantin Morțun (Spirache), Mania Antonova (Dacia), Suzana Demetrian (Chiriachița), Elena Zaharini (Sarmisegetuza), Zoe Caraman (Gena), Mircea Psatta (Traian), M.Homentkovski (Decebal), Titus Luca (Dinu), Aurel Ionescu, Costel Rădulescu (Lt. Stamatescu), Petre Ștefănescu (Nercea), Eugen Stoiceanu (Procopiu), Mihail Popescu (Vecinul), Valentina Șambra (Doica), Marieta Mihalcea (Servitoarea), George Gheorghiu (Un fotograf).

BĂTRÎNEȚE ZBUCIUMATĂ

Piesă în 4 acte de N. RAHMANOV

Traducere de M. Sevastos și Vlad Mușatescu

Premiera la 7 noiembrie 1953

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Petre Ștefănescu (Polejeaev), Mania Antonova (Maria Lvovna), Constantin Morțun (Vorobiev), Jean Ionescu (Bociarov), Costel Rădulescu (Cuprianov), Ion Georgian (Rîndașul),

Ștefan Cîțu (Soldatul I), Petre Mihăilescu (Soldatul II),
Valentina Șambra (Bucătăreasa), Gheorghe Enache (Primul
student), Emil Sassu (Al doilea student), Marcela Sassu (Prima
studentă).

MIELUL TURBAT

Comedie în 3 acte de AUREL BARANGA

Premiera la 10 decembrie 1953

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Constantin Morțun (Spiridon Biserică), Jean Ionescu (Mitică
Ionescu), Eugen Stoiceanu (Ing. Cristescu), Virgil Cordea,
George Bossun (Cavafu), Grigore Dimitriu (Toma
Dumitrescu), George Gheorghiu (Bontaș), Marcela Sassu
(Margareta), Emil Sassu, Gheorghe Enache (Imireanu), Mircea
Psatta, Aurel Ionescu (Bratu), Titus Luca (Perjoiu), Gheorghe
Enache (Gămălie), Aurel Ionescu (Haralamb), Ioan Georgian
(Cociașu), Ștefan Cîțu (Muncitorul I), Mihail Popescu
(Muncitorul II).

SLUGĂ LA DOI STĂPÂNI

Comedie în 3 acte (10 tablouri) de CARLO GOLDONI

Traducere de Polixenia Carambi

Premiera la 31 decembrie 1953

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: George Gheorghiu, Petre Mihăilescu (Pantalone), Marieta
Mihalcea (Clarisa), Romeo Profit, Grigore Dimitriu
(Lombardi), Nelu Manolescu (Silvio), Marcela Sassu
(Beatrice), Costel Rădulescu (Florindo), Mihail Popescu
(Brighella), Valentina Șambra (Smeraldina), Mircea Psatta
(Trufaldino), Ștefan Cîțu (Un camerist), Petre Mihăilescu (Un
hamal).

MAȘENKA

Piesă în 3 acte (7 tablouri) de A. M. AFINOGHENOV

Traducere de Tudor Mușatescu

Premiera la 28 ianuarie 1954

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: N. LEBAS

În distribuție: Petre Ștefănescu (Ocaemov), Lucica Georgescu (Mașenka), Costel Rădulescu (Tumanski), Emil Sassu (Victor), Zoe Caraman (Nina), Mircea Herford (Leonid), Suzana Demetrian, Aurelia Lupașcu (Motea), Teodora Lazăr (Vera Mihailovna), Valentina Șambra (Lelea), Romeo Profit (Senia), Marieta Mihalcea (Galea).

VINOVAȚI FĂRĂ VINĂ

Comedie în 4 acte de A. N. OSTROVSKI

Traducere de Valeria și Profira Sadoveanu

Premiera la 8 aprilie 1954

Regia artistică: V. A. FEODOROV (U.R.S.S.) și PETRU MIHAIL

Scenografia: IUDITH KATZ și GEORGETA ITIGAN

În distribuție: Mania Antonova, Zoe Caraman (Krucinina), Lucica Georgescu, Valentina Șambra (Selavina), Mircea Herford (Murov), Marieta Mihalcea (Anușka), Suzana Demetrian (Galciha), Petre Ștefănescu (Duduchin), Marcela Sassu (Korinkina), Constantin Morțun (Șmaga), Mircea Psatta (Neznamov), Nelu Manolescu (Milovzorov), Eugen Stoiceanu (Ivan).

SĂ NU-I ZICI PE NUME

Comedie în 4 acte de VASILII MINCO

Traducere de Lucia Demetrius și Sonia Filip

Premiera la 22 mai 1954

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: George Gheorghiu (Carpo), Teodora Lazăr (Diana), Lucica Georgescu (Poema), Emil Sassu (Janek), Ioan Georgian (Carpo Sidorovici), Aurelia Lupașcu (Ivga), Romeo Profit (Sașko), Jean Ionescu (Kociubei), George Bossun (Jora), Costel Rădulescu (Netudîhata), Aurel Ionescu (Kolosov), Lucia Pîrvulescu (Frosea), Zoe Caraman (Bella), Marieta Mihalcea (Valia).

FURTUNI DE PRIMĂVARĂ

Piesă în 3 acte (6 tablouri) de NICOLAE TĂUTU

Premiera la 18 septembrie 1954

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: George Bossun (Lt.maj. Doreanu), Jean Ionescu (Lt. Bădoiu), Aurel Ionescu, Ștefan Moisescu (Sergentul Ilie), Emil Sassu (Fruntașul Dinu), Gheorghe Enache (Fruntașul Tudor I. Tudor), Constantin Guțu (Soldatul Răducu), Mircea Herford, Titus Luca (Soldatul Mikloș), Romeo Profit (Soldatul Vrancea), George Gheorghiu (Stanciu), Teodora Lazăr (Gherghina), Mihail Popescu (Mitu Duică), Aurelia Lupașcu (Paraschiva Duică), Lucica Georgescu (Stanca Duică), Constantin Morțun (Moș Dan), Zoe Caraman (Ana), Grigore Dimitriu (Ștircea), Mircea Psatta (Brîncu), Costel Rădulescu (Ciurea), Ștefan Cîțu (Voinea).

FIUL MEU

Piesă în 3 acte (7 tablouri) de SANDOR GERGELY

Premiera la 27 octombrie 1954

Regia artistică: ION ȘAHIGHIAN – Maestru Emerit al Artei
Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Mania Antonova (Mama), Jean Ionescu (Pavel Esterag), Constantin Morțun (Covaci Iosif), Aurelia Lupașcu (Ana Covaci), Victoria Ipate Mareș (Iulișca), Ștefan Moisescu (Nagy de Affra), George Gheorghiu (Bobori), Mircea Psatta (Domanovici), George Bossun (Timar), Petre Mihăilescu (Țalul), Gheorghe Enache (Chelnerul), Emil Sassu (Picolo), Mircea Herford (Procurorul), Mihail Popescu (Comandantul închisorii), Nelu Manolescu (Soldatul I), Romeo Profit (Soldatul II), Costel Rădulescu (Comisarul), Gheorghe Enache (Subofițerul), Grigore Dimitriu (Bokor), Virgil Cordea (Braun), Eugen Stoiceanu (Cek), Constantin Guțu (Sergentul), Ștefan Cîțu (Gardianul).

SPECTACOL "CEHOV"

Premiera la 10 decembrie 1954

O CERERE ÎN CĂSĂTORIE

Farsă într-un act

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Petre Mihăilescu (Ciubukov), Marieta Mihalcea (Natalia), Constantin Guțu (Lomov).

TRAGEDIAN FĂRĂ VOIE

Farsă într-un act

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Nelu Manolescu (Tolkaciov), Emil Sassu (Murașkin).

JUBILEUL

Farsă într-un act

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

În distribuție: Costel Rădulescu (Sipucin), Coca Dumitriu (Tatiana), Petre Mihăilescu (Hirin), Suzana Demetrian (Merciutkina), Grigore Dimitriu (Un membru al Băncii).

NUNTĂ CU ZESTRE

Comedie în 3 acte (6 tablouri) de N. DIACONOV

Traducere de Gabriela Leonte

Premiera la 26 ianuarie 1955

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: TEODOR și VALLY KIRIACOF-SURUCEANU

Muzica: Mokrousov și Budașkin

Coregrafia: Nutzi Walter

În distribuție: Teodora Lazăr (Vasilissa), Coca Dumitriu (Olga), Olga Moiescu (Galia), Petre Ștefănescu, Mihail Popescu (Pirogov), Ștefan Moiescu (Orlov), George Gheorghiu (Mukoseev), Emil Sassu (Korocikin), Constantin Guțu, George Bossun (Mișka), Petre Mihăilescu (Romanîci), Victoria Ipate Mareș, Marieta Mihalcea (Liuba), Lucica Georgescu, Suzana Demetrian (Pohliovkina), Costel Rădulescu (Muraviov).

DRUMUL SOARELUI

Piesă în 4 acte (5 tablouri) de VIRGIL STOENESCU

Premiera la 28 aprilie 1955

Regia artistică: PETRE MEGLEI

Scenografia: CONSTANTIN ȘOVĂILĂ

Muzica: Eugen Cerbu

În distribuție: Petre Ștefănescu (Petre Voitan), Gheorghe Enache (Alexe Voitan), Constantin Morțun (Cristu Balamaci), Grigore

Dimitriu (Gîrlea), Romeo Profit, Emil Sassu (Afanasie), Petre Mihăilescu (Gherasim), George Gheorghiu (Husein Ben Ali), Ștefan Moiescu (Tudor Gorun), Costel Rădulescu, Mihail Popescu (Dănilă Artimon), Constantin Guțu (Maxim), Jean Ionescu (Cosma), Mircea Psatta (Inginerul șef), Mircea Herford (Toni Pribegeanu), Ștefan Cîțu (Zadarojnîi), Coca Dumitriu (Lucheria), George Bossun (Administratorul), Nelu Manolescu (Șoferul), Virgil Cordea (Dumitrașcu), Romeo Profit, Emil Sassu (Reporterul).

FLOAREA PURPURIE

Piesă în 10 tablouri

de I. KARNAUHOVA și I. BRAUSEVICI

Traducere de Xenia Stroe

Premiera la 4 iunie 1955

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: EUGEN GROPSANU

Muzica: Eugen Cerbu

Coregrafia: Nutzi Walter

În distribuție: Jean Ionescu (Neguțătorul), Victoria Ipate Mareș, Aurelia Păunescu (Capa), Coca Dumitriu, Valentina Șambra (Fisa), Lucica Georgescu-Szabo, Olga Moiescu, Iuliana Doru (Aleonușka), Aurelia Lupașcu, Zoe Caraman (Doica), Constantin Guțu (Anton), Ștefan Moiescu (Monstrul), Mania Antonova (Baba Cloanța), Ștefan Cîțu, Costel Rădulescu (Păduriciul), Marieta Mihalcea (Spiridușul codrilor).

CITADELA SFĂRÎMATĂ

Dramă în 3 acte (6 tablouri) de HORIA LOVINESCU

Premiera la 21 septembrie 1955

Regia artistică: ION DIACU

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Petre Ștefănescu (Grigore Dragomirescu), Aurelia Lupașcu (Emilia), Ștefan Moiescu (Matei), Emil Sassu (Petru), Marcela Sassu (Irina), Mania Antonova (Bunica), Teodora Lazăr (Adela), Constantin Morțun, Romeo Mogoș (Costică), Coca Dumitriu (Marie-Jeanne), Eugen Stoiceanu (Georges Gătescu), Octavian Uleu (Dan Pleșa), Valentina Șambra (Caterina).

POVESTEA UNEI IUBIRI

Piesă în 3 acte (4 tablouri) de KONSTANTIN SIMONOV

Traducere de Radu Boureanu și Irina Popescu

Premiera la 1 noiembrie 1955

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Jean Ionescu (Alexei Stepanovici Markov), Zoe Caraman (Katea), Mircea Herford (Vaganov), Costel Rădulescu (Golub), Suzana Demetrian (Maria Petrovna), Teodor Terpu (Un căpitan), Mircea Psatta (Un fotoreporter), Petre Mihăilescu, Dimitrie Bitang (Un medic).

MIREASA DESCULȚĂ

Piesă în 3 acte (6 tablouri)

de SÜTÖ ANDRAS și HÁJDU ZOLTÁN

Premiera la 22 decembrie 1955

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: ADRIANA LEONESCU-RADOSLAVESCU

Coregrafia: Ion Buruc

În distribuție: Ștefan Moisescu (Baksi), Zoe Caraman (Orban Marișka), Longin Mărtoiu (Chioreanu), Emil Sassu (Szocs Dani), Aurelia Lupașcu (Mama lui Dani), Constantin Guțu (Ciobanul), Mircea Herford (Mureșan Vasile), Barbu Morcovescu (Mezeșan), Petre Mihăilescu (Kender Mihai), Costel Rădulescu (Cuțui Gavril), Aurelia Păunescu (Solomia), Teodor Terpu (Barta Igraț), Romeo Mogoș (Szunyog Ianoș), Jean Ionescu (Cociș Mihai), Teodora Lazăr (Kati), Valentina Șambra (Iulișka), Petre Ștefănescu (Safrany Jigmond), Suzana Demetrian (Reghina), Mircea Psatta (Ferenț), Grigore Dimitriu (Bodi Mihai), Teodor Terpu (Degenfeld), Mania Antonova (Nagy Anica), Constantin Morțun (Molnar Gyuri), Dumitru Dunea (Kun Ferenț), Octavian Uleu (Albert Gyuri), Lucica Georgescu (Soția lui Albert Gyuri), Virgil Cordea (Primul țăran), Ștefan Chivu (Al doilea țăran).

BOLNAVUL ÎNCHIPUIT

Comedie-balet în 3 acte de MOLIÈRE

Traducere de Tudor Bogdan și Ștefan Crudu

Premiera la 24 ianuarie 1956

Regia artistică: B. LEBLI

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

Coregrafia: Nutzi Walter

În distribuție: Constantin Morțun (Argan), Lucica Georgescu-Szabo (Béline), Olga Moiescu, Iuliana Doru (Angélique), Grigore Dimitriu (Béralde), Longin Mărtoiu (Cléante), Gabriela Jinga (Louison), Constantin Guțu, Irina Barbu (Thomas Diafoirus), Dumitru Dunea (Diafoirus), Barbu Morcovescu (Purgon), Virgil Cordea (Fleurant), Ștefan Chivu (Bonnetoi), Marieta Mihalcea, Coca Dumitriu (Toinette).

VIAȚĂ NOUĂ

Piesă în 4 acte de MILOSLAV STEHLIK

Premiera la 7 martie 1956

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Ștefan Moiescu (A. S. Makarenko), Petre Mihăilescu (Kalina Ivanovici), Petre Ștefănescu (Halabuda), Aurelia Păunescu (Ecaterina Antonova), Marcela Sassu (Doamna Breghel), Barbu Morcovescu (Mussi Karpovici), Romeo Mogoș (Burun), Dumitru Dunea (Lapot), Octavian Uleu (Matei), Constantin Guțu (Verșnev), Emil Sassu (Anton), Ștefan Chivu (Cuzma), Irina Barbu (Tosea), Marieta Mihalcea (Vanea), Longin Mărtoiu (Peret), Coca Dumitriu (Marusea), Olga Moiescu (Natașa).

TORPILORUL ROȘU

Piesă în 3 acte (6 tablouri) de VLADIMIR COLIN

Premiera absolută la 8 mai 1956

Regia artistică: B. LEBLI

Scenografia: N. LEBAS

În distribuție: Jean Ionescu (Președintele Romcerodului), Mircea Herford (Comisarul), Costel Rădulescu (Ojog), Constantin Guțu (Mișa), Ștefan Moiescu (Căpitan Maltezeanu), Longin Mărtoiu (Lt. Lazu), Petre Ștefănescu (Costoi), Emil Sassu (Găină), Romeo Mogoș (Jurașcu), Dimitrie Bitang (Voicu), Mircea Psatta (Iofciu), Petre Mihăilescu (Papașa Irofei), Coca Dumitriu (Dunea), Dumitru Dunea (Forster), Octavian Uleu (Romașcanu), Grigore Dimitriu (Comandorul), Teodor Terpu (Ene), Constantin Morțun (Costis Mastrofilio), Ștefan Chivu (Barbaspiro), Virgil Cordea (Un jucător de table).

CÎINELE GRĂDINARULUI

Comedie în 3 acte (11 tablouri) de LOPE DE VEGA

Traducere de Eugen Schileru

Premiera la 8 septembrie 1956

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

Coregrafia: Elena Penescu-Liciu

În distribuție: Zoe Caraman (Diana), Mircea Herford (Teodoro), Lucica Georgescu (Marcela), Marieta Mihalcea (Dorothea), Grigore Dimitriu (Otavio), Longin Mărtoiu (Fabio), Costel Rădulescu (Federico), Constantin Morțun (Ludovico), Romeo Mogoș (Ricardo), Mircea Psatta (Tristan), Ștefan Chivu (Leonido), Jean Ionescu (Antonello), Dimitrie Bitang (Furio), Petre Mihăilescu (Lirano), Constantin Guțu (Celio), Teodor Terpu (Camillo).

ÎNTR-UN CEAS BUN

Comedie în 4 acte (5 tablouri) de VIKTOR ROZOV

Traducere de Călin Florian

Premiera la 7 noiembrie 1956

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: NICOLAE LEBAS

În distribuție: Costel Rădulescu (Averin), Teodora Lazăr (Averina), Vasile Prisăcaru (Arcadie), Constantin Guțu (Andrei), Emil Sassu (Alexei), Marieta Mihalcea (Galea), Longin Mărtoiu (Vadim Rozvalov), Valentina Bucur (Katia Sorokina), Aurel Pătrașcu (Athanasie Kabanov), Coca Dumitriu (Mașa Poliakovă).

CRÎNGUL DE CĂLINI

Comedie în 4 acte (5 tablouri) de AL. KORNEICIUK

Traducere de Horia Deleanu

Premiera la 8 decembrie 1956

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: CONSTANTIN RÎPEANU

Aranjamente muzicale: Elena Mateescu

Aranjamente coregrafice: Botzi Szabo

În distribuție: Petre Ștefănescu (Romaniuk), Marcela Sassu (Nadejda), Mania Antonova (Natalia Kovșik), Valentina Șambra (Vasilissa), Mircea Herford (Vetrovoi), Jean Ionescu (Batura), Dimitrie Bitang (Verba), Lucica Georgescu-Szabo (Aga Sciuka),

Octavian Uleu (Vahulenko), Ștefan Chivu (Candîba), Romeo Mogoș (Maxim Zoria), Petre Mihăilescu (Piotr Moroz), Mircea Psatta (Vasili Krîm), Aurelia Păunescu (Ecaterina Krîlataia), Iuliana Doru (Pelagheia Grudcenko), Irina Barbu (Varvara Purhavca).

CEI CE CAUTĂ FERICIREA

Dramă în 5 tablouri și un prolog de ORLIN VASILEV

Traducere de Natașa Gheorghiu

Premiera la 16 februarie 1957

Regia artistică: BORIS TAFKOV (Bulgaria)

Scenografia: MIHAIL MIHAILOV (Bulgaria)

Asistent regia artistică: Enache Manea

În distribuție: Mircea Herford (Vențeslav Atenski), Zoe Caraman (Neviana), Marcela Sassu (Irina), Longin Mărtoiu (Leonid), Valentina Bucur (Evghenia), Jean Ionescu (Nikolai Gavrilov), Lucica Georgescu-Szabo (Ștefi), Romeo Mogoș (Damian Nikolov), Mircea Psatta (Maksim), Aurelia Lupașcu (Dilova), Grigore Dimitriu (Ghergan), Aurel Pătrașcu (Boian), Ștefan Chivu (Dobri), Constantin Guțu (Goșo), Irina Barbu (Baba Radka), Teodor Terpu (Garvanov), Virgil Cordea (Von Tennenbaum), Octavian Uleu (Bețivul), Teodora Lazăr, Suzana Demetrian (Clienta grasă).

PROFESIUNEA DOAMNEI WARREN

Comedie neplăcută în 4 acte de G. B. SHAW

În românește de Victor Ion Popa

Regia artistică: NIC. MOLDOVEANU

Premiera la 7 martie 1957

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Valentina Șambra (Vivie), Vasile Prisăcaru (Praed), Mania Antonova, Artistă Emerită (Doamna Warren), Petre Ștefănescu (Crofts), Emil Sassu (Frank Gardner), Costel Rădulescu (Samuel Gardner).

INELELE DE COSITOR

Basin-comedie în 4 acte de TAMARA GABBÉ

Traducere de Mioara Cremene și Galia Feresov

Premieră pe țară la 9 aprilie 1957

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

Muzica: Eugen Cerbu

Coregrafia: Nutzi Walter

În distribuție: Jean Ionescu (Vraciul Vindecăboală), Romeo Mogoș (Pilulio), Octavian Uleu (Argințio Îmbogățitto), Teodora Lazăr (Ianuaria), Marieta Mihalcea (Aprilia), Coca Dumitriu (Augusta), Costel Rădulescu (Giruetta), Emil Sassu (Țigleano), Dimitrie Bitang (Aldeber-Bec), Constantin Guțu (Flecarion), Vasile Prisăcaru (Muhamiel), Mircea Psatta (Koh-I-Noor), Aurel Pătrașcu (O sentinelă), Ștefan Chivu (A doua sentinelă), Longin Mărtoiu (A treia sentinelă), Petre Mihăilescu (A patra sentinelă), Grigore Dimitriu, Virgil Cordea (Un soldat), Nae Ivănescu, Teodor Terpu (Un soldat tânăr), Obren Păunovici, Barbu Morcovescu (Comandantul gărzii), Irina Barbu (Un măscărici).

HANUL DE LA RĂSCRUCE

Piesă în 3 acte de HORIA LOVINESCU

Premiera la 29 mai 1957

Regia artistică: N. AL. TOSCANI

Scenografia: OSCAR HÜTTNER

În distribuție: Vasile Prisăcaru (Profesorul), Petre Mihăilescu (Bătrînul), Constantin Morțun – Artist Emerit (Hangiul), Longin Mărtoiu (Logodnicul), Valentina Bucur (Logodnica), Romeo Mogoș (Călugărul), Costel Rădulescu (Agentul comercial), Obren Păunovici (Muncitorul), Petre Ștefănescu (Magnatul), Marcela Sassu (Actrița), Mania Antonova – Artistă Emerită (Femeia), Mircea Psatta (Comentatorul).

NOTA ZERO LA PURTARE

Comedie în 4 acte de VIRGIL STOENESCU

și OCTAVIAN SAVA

Premiera la 25 iunie 1957

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Emil Sassu (Ștefan Vardia), Mircea Psatta (Mișu Felecan), Octavian Uleu (Ionaș Oproiu), Aurel Pătrașcu (Nicu Dumitran), Constantin Guțu, Gheorghe Bănică (Miron Răducanu), Ștefan Chivu (Daniel Popovici), Dimitrie Bitang (Ion Pascu), Valentina Șambra (Mariana Pleșoianu),

Marieta Mihalcea (Dana Păunescu), Constantin Morțun – Artist Emerit (Matei Butnaru), Petre Ștefănescu (Zurăscu), Jean Ionescu (Anton Pleșoianu), Grigore Dimitriu (Moș Griguță).

OVIDIUS

Tragedie în 5 acte, în versuri, de GRIGORE SĂLCEANU

Premieră absolută la 22 septembrie 1957

Regia artistică: VAL MUGUR, Maestru Emerit al Artei

Scenografia: MIRCEA MAROSIN

Muzica: Felicia Donceanu

În distribuție: Constantin Codrescu – de la Teatrul Armatei din București (Ovidius), Jean Ionescu (August Octavian Cezar), Octavian Uleu (Tiberius), Cornel Rusu (Decimus Silanus), Constantin Morțun – Artist Emerit (Mecenas), Liviu Crăciun (Fabius Maximus), Romeo Mogoș (Marcius), Vasile Prisăcaru (Ibis), Emil Sassu (Messala), Teodor Terpu (Vestalis), Longin Mărtoiu (Pagus), Costel Rădulescu (Menade), Obren Păunovici (Heliad), Gheorghe Bănică (Silvius), Radu Sorin Grigorescu (Centurionul), Dimitrie Bitang (Delamante), Aurel Pătrașcu (Planasia), Ștefan Chivu (Hecate), Teodor Terpu (Getul I), Ștefan Chivu (Getul II), Grigore Dimitriu (Getul III, bătrân), Obren Păunovici (Getul IV), Dimitrie Bitang, Constantin Guțu (Getul V), Aurel Pătrașcu (Getul VI), Mircea Psatta (Getul VII), Zoe Caraman (Fabia), Marcela Sassu (Livia), Rodica Sanda Țuțuianu (Iulia), Cristina Minculescu (Didona), Marieta Mihalcea (Juventa), Valentina Șambra (Lucina), Valentina Bucur (Victoria), Coca Dumitriu (Proserpina).

O NOAPTE

Piesă în 3 acte de BORIS GORBATOV

Traducere de Xenia Stroe

Premieră pe țară la 7 noiembrie 1957

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Petre Ștefănescu (Bogatîriov), Liviu Crăciun (Vasilii Maximovici), Lucica Georgescu-Szabo (Sofia Pavlovna), Valentina Bucur (Lelka), Marieta Mihalcea (Varia), Coca Dumitriu (Polina), Constantin Morțun – Artist Emerit

(Krivohațkii), Radu Sorin Grigorescu (Novojilov), Valentina Șambra (Liusea), Mania Antonova – Artistă Emerită (Larissa Danilovna), Longin Mărtoiu (Vitenka), Costel Rădulescu (Mark Bogdanovici), Dimitrie Bitang (Soldatul rănit), Teodor Terpu (Cemîh), Grigore Dimitriu (Prohorov), Obren Păunovici (Seliverstov), Gheorghe Bănică (Un soldat din bateria lui Vasilii).

ZBURAȚI PESCĂRUȘILOR ! (MARIA)

Piesă în 3 acte (6 tablouri) și epilog de VASILE IOSIF

Premieră absolută la 28 decembrie 1957

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Cristina Minculescu (Maria Ursu), Costel Rădulescu (Ion Ursu), Rodica Sanda Țuțuianu (Niculina), Dimitrie Bitang (Stan), Emil Sassu (Matei), Valentina Șambra (Cadrie), Gheorghe Bănică (Ali), Grigore Dimitriu (Onofrei), Teodora Lazăr (Aneta), Lucica Georgescu-Szabo (Duța), Mircea Psatta (Mocanu), Constantin Guțu (Butuc), Suzana Demetrian (Floarea), Radu Sorin Grigorescu (Țurcă).

SUFLETE DE HÎRTIE

O întâmplare comică, absolut imaginară, în 3 acte

de VL. DUHOVÎCINÎI și M. SLOBODSKOI

Traducere de Sanda Diaconescu și Leonard Efremov

Premiera la 27 februarie 1958

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: MIHAI TOFAN - de la Teatrul Național

“I.L.Caragiale” – București

Asistent regie artistică: Mircea Psatta

În distribuție: Constantin Morțun – Artist Emerit (Petuhov), Radu Sorin Grigorescu (Fikusov), Olga Moiescu (Sofia), Suzana Demetrian (Mătușa Polea), Marieta Mihalcea (Matveeva), Lucica Georgescu-Szabo (Nikitina Tatiana Ivanovna), Teodora Lazăr (Maria Vasilievna), Liviu Crăciun (Alexandr Alexandrovici), Mircea Psatta (Zazubrin), Rodica Sanda Țuțuianu (Antonina Filipovna), Constantin Guțu (Un cetățean cu durere de măsele), Valentina Șambra (O bătrână suferindă de reumatism), Lucia Pîrvulescu (Kolokuțkaia).

CAUȚIUNEA

Piesă polițistă în 3 acte de HANS LUCKE

Traducere de Tudorel Popa și O. Stark

Premieră pe țară la 18 martie 1958

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Ștefan Moisescu (Inspectorul Greene), Vasile Prisăcaru (Subinspectorul Mac Dowell), Emil Sasu (Sergentul Eddie), Dimitrie Bitang (Dr. Fuller), Petre Ștefănescu (Steve Deshields), Zoe Caraman (Vivien Deshields), Costel Rădulescu (Lester Kellog), Cornel Rusu (Jeffry O'Brien), Romeo Mogoș (Mr. Adamo), Obren Păunovici (Mr. Stripling).

ZIARIȘTII

Piesă în 3 acte (4 tablouri) de AL. MIRODAN

Premiera la 19 aprilie 1958

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: MIHAI TOFAN – de la Teatrul Național

“I.L. Caragiale” – București

În distribuție: Dimitrie Bitang (Cerchez), Obren Păunovici (Tomovici), Gheorghe Bănică (Brînduș), Valentina Bucur (Marcela), Mircea Psatta (Romeo Ionescu), Romeo Mogoș (Toth), Radu Sorin Grigorescu (Leu), Emil Sassu (Mișu Rosenblum), Ștefan Chivu (Gurău), Cornel Rusu (Viișoru), Longin Mărtoiu, Gheorghe Enache (Pietrosu), Valentina Șambra (Dorina), Octavian Uleu (Pamfil), Grigore Dimitriu (Nea Gogu), Hamdi Cerchez (Mitică), Liviu Crăciun, Constantin Guțu (Un corector), Cristina Minculescu (Sevasta).

NORA ȘI SOACRA

Comedie în 3 acte de CARLO GOLDONI

Traducere de Polixenia Carambi

Premieră pe țară la 21 mai 1958

Regia artistică: RADU SORIN GRIGORESCU

Scenografia: DAN SACHELARIE

Muzica: Paul Urmuzescu

În distribuție: Cornel Rusu (Contele Anselmo Tarrazani), Lucica Georgescu-Szabo (Contesa Isabella), Longin Mărtoiu (Giacinto), Gheorghe Bănică (Pantalone Bisognosi), Rodica

Sanda Țuțuianu (Doralice), Marieta Mihalcea (Colombina),
Mircea Psatta, Constantin Guțu (Brighella), Costel
Rădulescu (Cavalerul del Bosco), Ștefan Chivu (Doctorul
Bolonzoni), Emil Sassu (Arlechino), Radu Sorin Grigorescu
(Pancrazio).

CU DRAGOSTEA NU-I DE GLUMIT

Comedie muzicală în 3 acte (6 tablouri)

de VL. DUHOVICINȚI și M. SLOBODSKOI

Traducere de Sanda Diaconescu și Xenia Stroe

Muzica de N. Bogoslovski

Premiera la 11 iunie 1958

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: ELENA FORȚU

Conducerea muzicală: Marcel Ionescu

Spectacol realizat în colaborare cu secția de estradă.

În distribuție: Jean Constantin (Mark), Emil Sassu (Andrei), Dimitrie Bitang
(Kostik), Vali Andreescu (Zoaia), Vița Ionescu (Nastenka), Coca
Dumitriu, Ilona Moțica (Olga), Obren Păunovici (Profesorul
Simelnicov), Lucia Pîrvulescu, Constanța Popescu (Alexandra
Feodorovna).

INTRIGĂ ȘI IUBIRE

Tragedie în 5 acte (9 tablouri) de FR. SCHILLER

Traducere de M. Isbășescu și M. Crainic

Premiera la 29 iunie 1958

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

Asistent regie artistică: Ștefan Moisescu

În distribuție: Petre Ștefăneșcu (Von Walter), Cornel Rusu, Gheorghe
Bănică, Longin Mărtoiu (Ferdinand), Costel Rădulescu,
Octavian Uleu (Von Kalb), Marcela Sassu, Valentina
Șambra, Rodica Sanda Țuțuianu (Lady Milford), Liviu
Crăciun, Mircea Constantinescu-Govora, Longin Mărtoiu
(Wurm), Vasile Crețoiu – Artist Emerit, Jean Ionescu,
Ștefan Moisescu (Miller), Teodora Lazăr (Soția lui Miller),
Olga Moisescu, Marieta Mihalcea, Valentina Bucur
(Luise), Marieta Mihalcea, Valentina Bucur, Olga
Moisescu (Sophie), Grigore Dimitriu (Un camerist al
Prințului).

ANII NEGRI

**Piesă în 3 acte (6 tablouri) de AUREL BARANGA și
NICOLAE MORARU**

Premiera la 14 septembrie 1958

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: MIHAI TOFAN – de la Teatrul Național

“I.L.Caragiale” – București

În distribuție: Teodora Lazăr (Ecatarina Buznea), Mania Antonova – Artistă Emerită (Maria Buznea), Vasile Crețoiu – Artist Emerit, Jean Ionescu (Mihai Buznea), Iolanda Copăceanu-Mugur (Sanda), Dimitrie Bitang (Dan Tomescu), Gheorghe Enache (Mircea), Vasile Prisăcaru (Virgil Preda), Obren Păunovici (Adrian Urziceanu), Octavian Uleu (Hristache Spălățelu), Ștefan Chivu (Nae Zabalon), Liviu Crăciun (Mitică Pleșa), Grigore Dimitriu (Eugen Floroiu), Petre Mihăilescu (C.N.Molin), Emil Sassu (B.Biciulecu-Bici), Mircea Psatta (Al.Ionescu-Roșiori), Constantin Morțun – Artist Emerit (Șerban Coman), Constantin Guțu (Constantin Oană), Virgil Cordea (Tache Leahu), Petre Ștefănescu (Steru Steriade), Ștefan Moiescu (Puiu Gheorghian), Jean Ionescu, Vasile Crețoiu – Artist Emerit (Tudor Tomescu), Zoe Caraman (Ioana Gheorghe), George Stancu (Gheorghe Oproiu), Marcela Sassu (Primul avocat), Cornel Rusu (Președintele), Longin Mărtoiu (Al doilea avocat), Costel Rădulescu (Comisarul regal), Gheorghe Bănică (Avocatul din oficiu), G.Gheorghiu (Ștefan Dumitrescu), Valentina Șambra (Vasilica Ioniță), Cristina Minculescu (Victoria Marin), Bergi Diradurian (Petre Ștefănescu), Hamdi Cerchez (Ușierul).

OMUL CU MÎRTOAGA

Comedie în 4 acte de GEORGE CÎPRIAN

Premiera la 2 octombrie 1958

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: ELENA FORȚU

În distribuție: Constantin Morțun – Artist Emerit (Chirică), Mircea Psatta (Varlam), Ștefan Moiescu, Cornel Rusu (Alexandru Nichita), Iolanda Copăceanu-Mugur (Ana), Petre Ștefănescu (Inspectorul general), Gheorghe Bănică (Omul cu idei), Bergi Diradurian (Stăpînul calului), Constantin Guțu (Provincialul), Costel Rădulescu (Proprietarul casei),

Octavian Uleu (Directorul școlii), Longin Mărtoiu, Mircea Ionescu (Ajutorul de arhivar), Lucica Georgescu-Szabo (Fira), Gheorghe Enache (Un slujbaș), Grigore Dimitriu (Un delegat), Valentina Bucur (O femeie bătrână), Ștefan Chivu (Un aprod).

O CHESTIUNE PERSONALĂ

Dramă în 4 acte (6 tablouri) de ALEKSANDR STEIN

Premiera la 6 noiembrie 1958

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Vasile Crețoiu – Artsit Emerit (Hlebnikov), Zoe Caraman (Alexandra Ivanovna), Emil Sassu (Pavlik), Cristina Minculescu (Mariana), Costel Rădulescu (Cernogubov), Vasile Prisăcaru (Kolokolnikov), Lucica Georgescu-Szabo (Klavdia Sergeevna), Longin Mărtoiu (Stepan), Constantin Morțun – Artist Emerit (Unchiul Fedea), Petre Ștefănescu (Poludin), Teodora Lazăr (Dergaceova), Eugenia Gheorghian (Bîcova), Marcela Sassu (Maliutina).

SPECTACOL COMPUS

Premiera la 4 februarie 1959

CÎNTECUL LEBEDEI

de A.P.CEHOV

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: George Popa-Mijea (Vasili Vasilici Svetlovidov), Gheorghe Bănică (Nikita Ivanici).

ROMEO ȘI JULIETA LA MIZIL de GEORGE RANETTI

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Grigore Dimitriu, Constantin Morțun – Artist Emerit (Conu Nae), Constantin Guțu (Mișu), Costel Rădulescu (Dom' Ghiță), Valentina Bucur (Veta), Cristina Minculescu (Madam Șnițel), Octavian Uleu (Ioniță), Ștefan Chivu (Leonida), Marieta Mihalcea (Marița), Lucica Georgescu-Szabo (Frusina).

CONU' LEONIDA FAȚĂ CU REACȚIUNEA

de I.L.CARAGIALE

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Constantin Morțun – Artist Emerit (Conu' Leonida), Lucia Georgescu-Szabo (Coana Efimița), Valentina Bucur (Safta).

PIATRA DIN CASĂ de VASILE ALECSANDRI

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

Muzica: V. Iusceanu

Conducerea muzicală: Marcel Ionescu

În distribuție: Costel Rădulescu (Căminarul Grigore Pălcu), Ștefan Chivu (Comisul Nicu), Lucia Pîrvulescu (Cucoana Zamfira), Marieta Mihalcea (Marghiolița), Emil Sassu (Leonil), Petre Mihăilescu (Her Franz Birman), Valentina Șambra (Ioana), Mircea Ionescu (Un fecior).

ÎNȘIR-TE MĂRGĂRITE

Poem feeric în 5 acte, în versuri de VICTOR EFTIMIU

Premiera la 24 martie 1959

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: FEBUS ȘTEFĂNESCU

Muzica: Ion Dumitrescu

Coregrafia: Mireille Savopol

În distribuție: Petre Ștefănescu (Alb Împărat), Cornel Rusu (Făt Frumos), Vasile Prisăcaru (Zmeul Zmeilor), Obren Păunovici (Crainicul), Ștefan Chivu (Neam de Vodă), Octavian Uleu (Buzdugan), Longin Mărtoiu (Voie Bună), Bergi Diradurian (Ion Voievod), Gheorghe Bănică (Țară Bună), Mircea Constantinescu-Govora (Murgilă), Emil Sassu (Inimă de Aur), Mircea Ionescu (Zorilă), Costel Rădulescu (Banul Pungă), Dimitrie Bitang (Banul Scamă), Mircea Psatta (Banul Spadă), Gheorghe Enache (Un vestitor), Constantin Guțu (Păcală), Gheorghe Enache (Moș Toader), Petre Mihăilescu (Moș Dumitru), Grigore Dimitriu (Moș Marin), Zoe Caraman (Împărăteasa), Iolanda Copăceanu-Mugur (Maranda), Marcela Sassu (Milena), Eugenia Gheorghian (Sorina), Cristina Minculescu (Băcița), Marieta Mihalcea (O fată), Teodora Lazăr (Vrăjitoarea), Cristina Minculescu (Kunda), Valentina

Bucur (Sura), Lucica Georgescu-Szabo (Floarea Soarelui),
Valentina Șambra (Ileana Cosînzeana).

SURORILE BOGA

Piesă în 4 acte (5 tablouri) de HORIA LOVINESCU

Premieră absolută la 15 aprilie 1959

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Iolanda Copăceanu-Mugur (Ioana Boga), Eugenia Gheorghian (Valentina Boga), Marcela Sassu (Iulia Boga), Vasile Prisăcaru (Alec Gorăscu), Gheorghe Bănică (Mihai Mereuță), George Popa-Mijea (Ghighi Mirescu), Mircea Constantinescu-Govora (Radu Grecescu), Vasile Crețoiu – Artist Emerit (Pavel Golea), Octavian Uleu (Miluță Petrescu), Teodora Lazăr (Catinca Gorăscu), Mania Antonova – Artistă Emerită (Eleonora Gorăscu), Zoe Caraman (Eufrosina Grosu), Emil Sassu (Simion), Grigore Dimitriu (Primul domn), Bergi Diradurian (Al doilea domn), Gheorghe Enache (Panait), Șțfan Chivu (Primul tânăr), Mircea Ionescu (Al doilea tânăr), Mircea Psatta (Sergentul), Longin Mărtoiu (Flașnetarul), Obren Păunovici (Primul individ), Constantin Guțu (Al doilea individ), Petre Mihăilescu (Al treilea individ).

PARTEA LEULUI

Comedie în 3 acte de COSTIN TEODORU

Premiera la 10 mai 1959

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: DAN SACHELARIE

În distribuție: Constantin Morțun – Artist Emerit, Mircea Psatta (Bartolomeu Moțoc), Constantin Guțu (Pompilian), Petre Ștefănescu, Bergi Diradurian (Inginer șef Varlaam), Longin Mărtoiu (Inginer Sava), Vasile Prisăcaru (Meșterul Dima), Valentina Șambra (Sanda), Eugenia Gheorghian (Valentina), Emil Sassu (Luigi), Dimitrie Bitang (Pavel Balaban).

GAIȚELE

Comedie în 3 acte de AL. KIRIȚESCU

Premiera la 6 iunie 1959

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: Lucia Pîrvulescu (Aneta Duduleanu), Iolanda Copăceanu-Mugur (Wanda Serafim), Zoe Caraman (Margareta Aldea), Marieta Mihalcea (Colette Duduleanu), Marcela Sassu (Fräulein), Lucica Georgescu-Szabo, Valentina Bucur (Lena), Teodora Lazăr (Zoia), Cristina Minculescu (Zamfira), Jean Ionescu (Mircea Aldea), Costel Rădulescu (Georges Duduleanu), Octavian Uleu (Ianache Duduleanu).

TREI GENERAȚII

Piesă în 3 acte de LUCIA DEMETRIUS

Premiera la 22 august 1959

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: AL. OLIAN

În distribuție: Teodora Lazăr (Sultana), Zoe Caraman (Ruxandra), Cristina Minculescu (Eliza), Valentina Bucur (Veronica), Lucica Georgescu-Szabo (Domnișoara Macri cea mică), George Popa-Mijea (Ioniță), Mircea Constantinescu-Govora (Ilie), Petre Ștefănescu (Chiril), Obren Păunovici (Șerban), Nicolae Simion, Mircea Ionescu (Radu), Costel Rădulescu (Alexandru), Emil Sassu (Pavel), Mircea Psatta (Ștefan).

CALE LUNGĂ

Comedie lirică în 3 acte (5 tablouri)

de ALEXEI ARBUZOV

Traducere de Emma Beniuc

Premiera la 7 noiembrie 1959

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: MIRCEA MAROSIN

Muzica: Eugen Cerbu

În distribuție: Valentina Șambra (Lioșka), Valentina Bucur (Topsik), Cristina Minculescu (Lilia Bregman), Dimitrie Bitang (Anton), Vasile Prisăcaru (Ilia Solnîșkin), Emil Sassu (Maxim Samodelnii).

PLATON KRECET

Piesă în 3 acte (5 tablouri) de AL. KORNEICIUK

Premiera la 9 februarie 1960

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: ELENA FORȚU

În distribuție: Jean Ionescu (Platon Krecet), Eugenia Gheorghian (Lida), Emil Sassu (Stiopa), Iolanda Copăceanu-Mugur (Valia),

Constantin Morțun – Artist Emerit (Public), Mircea Constantinescu-Govora (Arcadi), Mania Antonova – Artistă Emerită (Maria Krecet), Vasile Crețoiu – Artist Emerit (Pavel Berest), Valentina Bucur (Maia), Lucica Georgescu-Szabo (Hristina Arhipovna), Marcela Sassu (Bocicariova), Constantin Guțu, Alexandru Mereuță (Vasia), Valentina Șambra (Olia), Vasile Prisăcaru (Secretarul comitetului de partid).

VLAICU VODĂ

Dramă istorică în 5 acte, în versuri

de ALEXANDRU DAVILA

Premiera la 4 martie 1960

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Decoruri: TATIANA MANOLESCU-ULEU

Costume: MARIA BORTNOVSKI

Muzica: Boris Cobasnian

În distribuție: George Vraca – Artist al Poporului, Al. Critico – Artist Emerit, George Popa-Mijea (Vlaicu Vodă), Gheorghe Enache, George Popa-Mijea (Rumân Grue), Gheorghe Bănică (Mircea Basarab), Constantin Morțun – Artist Emerit (Costea Mușat), Vasile Crețoiu – Artist Emerit, Jean Ionescu (Banul Miked), Petre Ștefănescu, Dem. Hagiac (Spătarul Dragomir), Vasile Prisăcaru (Groza Moldoveanul), Costel Rădulescu (Prea Cuviosul Nicodim), Longin Mărtoiu (Pala Italianul), Octavian Uleu, Ștefan Moiescu (Baronul Kaliany), Mircea Psatta, George Stancu (Vlad Dobceanul), Dimitrie Bitang (Manea), Bergi Diradurian (Aldea Algiu), Obren Păunovici (Rumân Herescu), Mircea Constantinescu-Govora (Mugur), Nicolae Simion (Baldovin), Mircea Ionescu, Romel Stănciugel (Pîrcălabul curții), Emil Sassu (Solul sîrbesc), Gheorghe Enache, Alexandru Mereuță, Constantin Guțu (Moș Neagu), Mircea Ionescu, Constantin Drăgănescu (Un căușel), Petre Mihăilescu (Un boier), Emil Sassu (Un moșnean), Ștefan Chivu (Un boier bătrîn), Mania Antonova – Artistă Emerită, Marcela Sassu (Clara Doamna), Valentina Șambra (Domnița Anca), Coca Dumitriu (Sanda).

URIAȘUL DIN CÎMPIE

Dramă în 4 acte de MIHAIL DAVIDOGLU

Premieră absolută la 23 aprilie 1960

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: TATINA MANOLESCU-ULEU

Asistent regie artistică: Dimitrie Bitang

În distribuție: Vasile Crețoiu – Artist Emerit (Dumitru Grozav), Emil Sassu (Ghiță), Vasile Prisăcaru (Vasile), Gheorghe Bănică (Ilie), Eugenia Gheorghian (Dobrița), Marcela Sassu (Profira), Lucica Pîrvulescu (Anghelina), Cristina Minculescu (Aiten), Zoe Caraman (Costanda), Bergi Diradurian, George Stancu (Ionică Speriosu), Costel Rădulescu (Dimache), Lucica Georgescu-Szabo (Mița), Constantin Guțu (Mihai), George Popa-Mijea (Eftimie), Constantin Morțun – Artist Emerit (Muselim Iaian), Gheorghe Enache, George Stancu (Cotunoaie), Ștefan Chivu (Zamfir), Mircea Constantinescu-Govora (Lungu), Octavian Uleu, Alexandru Mereuță (Oprișan), Marieta Mihalcea (Rădița), Valentina Șambra (O fată blondă), Obren Păunovici, Mircea Ionescu (Cîndăluță), Mircea Psatta (Stan).

SPERANȚA

Dramă în 4 acte de HERMAN HEYERMANS

Traducere de Tiberiu Molnar

Premieră pe țară la 28 mai 1960

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: TONY GHEORGHIU

În distribuție: Mania Antonova – Artistă Emerită (Johanna), Vasile Prisăcaru (Carol), Longin Mărtoiu (Barend), Fana Geică (Roza), Petre Ștefănescu (Iansen), Marieta Mihalcea (Clementina), Coca Dumitriu (Leni), Teodora Lazăr (Betty), Vasile Crețoiu – Artist Emerit (Simion), Valentina Bucur (Maria), Simion Nicolae (Mathyas), Constantin Morțun – Artist Emerit (Cobus), George Popa-Mijea (Peter), Obren Păunovici (Kaps), Gheorghe Enache (Ielle), Mircea Ionescu, George Stancu (Un jandarm).

SCRISORI DE DRAGOSTE

Comedie lirică în 3 acte de VIRGIL STOENESCU

Premiera la 8 iunie 1960

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: MIRCEA MAROSIN

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

În distribuție: Dimitrie Bitang (Radu Voinea), Octavian Uleu, Alexandru

Mereuță (Marin Ursu), Emil Sassu (Nelu), Costel Rădulescu (Prof. Stancu), Mircea Psatta (Ing. șef), Gheorghe Bănică (Andrei), Bergi Diradurian (Dr. Șerban Dumitrașcu), Mircea Constantinescu-Govora (Nicky), Ștefan Chivu (Enache), Constantin Guțu (Petre), Iolanda Copăceanu-Mugur (Cristina), Marcela Sassu (Adina), Eugenia Gheorghian (Dorina), Cristina Minculescu (Tincuța).

SFÎRȘITUL ESCADREI

Piesă în 3 acte (7 tablouri) de AL. KORNEICIUK

Traducere de Mugur Mardan

Premiera la 7 noiembrie 1960

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: MIRCEA MAROSIN

Muzica: Constantin Daminescu, Victor Iusceanu,

Boris Cobasnian

Coregrafia: Mireille Savopol

În distribuție: Mircea Psatta (Nagar), Petre Ștefănescu (Colonelul Kobaha), Mircea Constantinescu-Govora (Un marinar de pe front), George Popa-Mijea (Comisarul), Marcela Sassu (Oxana), Dimitrie Bitang (Aspirantul Knoris), Constantin Morțun – Artist Emerit (Buhta), Constantin Guțu (Pallada), Octavian Uleu (Fregata), Valentina Bucur (Iurco), Alexandru Mereuță, George Stancu (O sentinelă), Costel Rădulescu (Amiralul), Vasile Prisăcaru (Gaidai), Jean Ionescu (Strijen), Emil Sassu (Lct. Korn), Bergi Diradurian (Comandantul navei-amiral), Mircea Ionescu (Un marinar din Baltică), Vasile Crețoiu – Artist Emerit, Alexandru Mereuță (Cobza), Ștefan Chivu (Primul tunar), Gheorghe Enache (Al doilea tunar), Longin Mărtoiu (Delegatul torpilorului Hagi-Bei), Obren Păunovici (Un membru din comitet), Nicolae Simion (Un marinar înalt), Alexandru Mereuță, George Stancu (Radiotelegrafistul).

BĂIEȚII VESELI

Comedie în 3 acte de H. NICOLAIDE

Premiera la 30 decembrie 1960

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: TATIANA MANOLESCU-ULEU

În distribuție: George Popa-Mijea, Alexandru Mereuță (Meșterul Udrea), Dimitrie Bitang (Mihai), Nicolae Simion (Dan), Emil Sassu

(Henț), Ștefan Chivu (Băscuță), Mircea Psatta, George Stancu (Manole), Valentina Șambra (Mariana), Cristina Minculescu, Ioana Florescu (Anca), Obren Păunovici (Brînduș).

CHIRIȚA ÎN PROVINCIE

Comedie cu cîntice, în două acte, de VASILE ALECSANDRI

Muzica de Alex. Flechtenmacher

Premiera la 22 februarie 1961

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: DAN SACHELARIE

Conducerea muzicală: Aurel Manolache

Coregrafia: Mireille Savopol

Spectacol realizat în colaborare cu secția de estradă.

În distribuție: Constantin Guțu (Cucoana Chirița), Costel Rădulescu, Nae Ivănescu (Grigore Bîrzoii), Jean Constantin (Guliță), Valy Manolache, Mariana Negruț (Luluța), Vița Ionescu (Safta), Nicky Popescu (Domnu Șarl), Gelu Manolache (Leonaș), George Stancu (Ion).

ECOU ÎNDEPĂRTAT

Dramă în 3 acte (4 tablouri) de SAVVA GOLOVANIVSKI

Traducere de Lidia Ștefanov Sava și Aneta Dobre

Premiera la 10 martie 1961

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: FEBUS ȘTEFĂNESCU

În distribuție: Vasile Prisăcaru (Doțenko Feodor Karpovici), Fana Geică (Olga), Marcela Sassu (Maria), Longin Mărtoiu (Serioja), Petre Cursaru, Doru Voica (Petrik), Vasile Crețoiu – Artist Emerit, Jean Ionescu (Stepaniuk Ivan Petrovici), Marieta Mihalcea, Valentina Bucur (Orisia).

CUM VĂ PLACE

Comedie în 5 acte de WILLIAM SHAKESPEARE

Traducere de Virgil Teodorescu

Premiera la 6 aprilie 1961

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: MIRCEA MAROSIN

Muzica: Ion Filionescu

Coregrafia: Mireille Savopol

În distribuție: Petre Ștefănescu (Ducele surghiunit), George Popa-Mișea

(Frederic Uzurpatorul), Obren Păunovici (Amiens), Vasile Prisăcaru, Longin Mărtoiu (Jacques), Dimitrie Bitang (Le Beau), Mircea Constantinescu-Govora, Alexandru Mereuță (Denis), Mircea Psatta, Ștefan Chivu (Tocilă), Alexandru Mereuță, Mircea Constantinescu-Govora (Sir Oliver Martext), Constantin Morțun – Artist Emerit (Corin), Gheorghe Enache (Silvius), Costel Rădulescu (Charles), Octavian Uleu, George Stancu (Oliver), Gheorghe Bănică, Nicolae Simion (Orlando), Mircea Ionescu (Jacques de Bois), Vasile Crețoiu – Artist Emerit (Adam), Ilie Gănțoiu (Un nobil), George Ionescu (Alt Nobil), Ștefan Chivu, Alexandru Mereuță (Williams), Nicolae Simion, Gheorghe Bănică (Hymeneu), Longin Mărtoiu (Un nobil), Petre Mihăilescu, Bergi Diradurian (Alt nobil), Nicolae Sindilă (Alt nobil), Iolanda Copăceanu-Mugur (Rosalinda), Fana Geică, Ioana Florescu (Celia), Marieta Mihalcea (Phébe), Valentina Șambra (Audrey).

IUBESC, IUBESC

Vodevil în 3 acte de VL. MASS și M. CERVINSKI

Muzica de N. Tabacnikov

Traducere de Ludmila Bucșan, Mihai Teodorescu, L.

Efremov

Premiera la 13 aprilie 1961

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: FEBUS ȘTEFĂNESCU

Conducerea muzicală: Aurel Manolache

Spectacol realizat în colaborare cu secția de estradă.

În distribuție: Valy Manolache (Nina Alexandrovna Celnokova), Lucia Pîrvulescu (Klavdia Mihailovna Celnokova), Gelu Manolache (Sașa Șlîndov), Dimitrie Bitang (Anatolii Vladimirovici Kudreavțev), Nae Ivănescu (Ivan Petrovici Juravlev), Vița Ionescu (Alevtina Stepanovna Juravleva), Mariana Negruț (Agafonova Maria Ilinicina).

OAMENI CARE TAC

Piesă în 3 acte de AL. VOITIN

Premiera la 7 mai 1961

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: ALEXANDRU BRĂTĂȘANU – de la Teatrul

Național "I.L.Caragiale" – București

În distribuție: Vasile Prisăcaru (Axinte), Cristina Minculescu (Rada), Eugenia Gheorghian, Coca Dumitriu, Marcela Sassu (Flora), Mania Antonova – Artistă Emerită (Maria), Constantin Morțun – Artist Emerit (Zigu), Vasile Crețoiu – Artist Emerit (Banu), Emil Sassu (Mihai), Jean Ionescu (Casapu), Octavian Uleu, Costel Rădulescu (Spiru), Mircea Constantinescu-Govora, George Stancu (Un agent).

D-ALE CARNAVALULUI

Comedie în 3 acte de I.L. CARAGIALE

Premiera la 13 august 1961

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Decoruri: MIHAI TOFAN – de la Teatrul Național

“I.L. Caragiale” – București

Costume: GABRIELA NAZARIE

În distribuție: Octavian Uleu, Obren Păunovici (Nae Girimea), Costel Rădulescu (Iancu Pampon), Constantin Morțun – Artist Emerit, Constantin Guțu (Mache Razachescu), Dimitrie Bitang (Un catindat), Emil Sassu (Iordache), Alexandru Mereuță, George Stancu (Un ipistat), Coca Dumitriu, Valentina Șambra (Didina Mazu), Ioana Florescu, Lucica Georgescu-Szabo, Valentina Bucur (Mița Baston), Gheorghe Enache (Un chelner).

CENTRUL ÎNAINȚAȘ A MURIT ÎN ZORI

Farsă în două părți de AGUSTIN CUZZANI

Traducere de M. Damian

Premiera la 27 august 1961

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: MIRCEA MAROSIN

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

Coregrafia: Mireille Savopol și Botzi Szabo

În distribuție: Longin Mărtoiu (Cacho Garibaldi), Romel Stănciugel (Gardianul), Alexandru Mereuță, Gheorghe Enache (Vagabondul), Bergi Diradurian (Președintele clubului), Valentina Șambra (Secretara), Dimitrie Bitang (Reporterul), Teodora Lazăr (Dominga), Dem. Hagiac (Ennesimo Lupus), Constantin Morțun – Artist Emerit (Profesorul), Costel Rădulescu (King-Kong), Gheorghe Bănică (Hamlet), Zoe Savopol (Nora Rodrigova), Ștefan Chivu (Portărelul), Ștefan Moisescu (Creditorul), Obren Păunovici (Avocatul), Mircea

Constantinescu-Govora (Licitorul), Emil Sassu (Prezentatorul programului), Nicolae Simion (D.Cannis), Lucica Georgescu Szabo (D-na Cannis), George Stancu (Dulgherissimul), Ștefan Chivu (Creditorul I), Constantin Guțu, Gheorghe Enache (Creditorul II), Petre Cursaru (Suporterul), Coca Dumitriu (O turistă), Gavril Iagamas (Judecătorul-Corb), Virgii Cordea (Procurorul-Corb), Petre Mihăilescu (Avocatul-Corb).

ZĂRI NECUPRINSE

Piesă în 3 acte de NICULAI VIRTĂ

Traducere de Ira Vrabie

Premieră pe țară la 12 noiembrie 1961

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: ALEXANDRU BRĂTĂȘANU

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

Coregrafia: Botzi Szabo

În distribuție: Jean Ionescu (Hijneakov), Lucica Georgescu-Szabo, Ioana Florescu (Borisovna), Zoe Caraman (Kedrova), Justina Dobre (Andriușa), Dem. Hagiac (Strukov), George Stancu (Secretarul lui Strukov), Marcela Sassu (Rakitina), Fana Geică, Viorica Faina-Borza (Pelagheea Ilinicina), Ileana Ploscaru (Nastea), Mania Antonova – Artistă Emerită (Kosaceova), Valentina Bucur (Marfa), Costel Rădulescu (Ferapont Nilici), Constantin Guțu (Efim Lukici), Mircea Constantinescu-Govora, Gheorghe Enache (Nikita Streșneov), Romel Stănciugel (Aref Pozdneakov), Constantin Morțun – Artist Emerit (Astahov), Emil Sassu (Popov), Ștefan Moisescu, Alexandru Mereuță (Steopkin), Nicolae Simion (Șoferul), Gheorghe Enache (Un bătrîn), Ștefan Chivu (Alt bătrîn), Vasile Prisăcaru (Autorul).

SICILIANA

Comedie în 3 acte de AUREL BARANGA

Premiera la 11 ianuarie 1962

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: DAN SACHELARIE

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

În distribuție: Constantin Morțun – Artist Emerit (Constantin Valsamache), Teodora Lazăr, Ioana Florescu (Jeni Valsamache), Dimitrie

Bitang (Bebe), Emil Sassu (Niki), Gheorghe Enache, Alexandru Mereuță (Anton Androne), Fana Geică, Valentina Șambra (Fifi Androne), Costel Rădulescu (Tiberiu Cezar Sicoșan), Iolanda Copăceanu-Mugur (Muki), Valentina Bucur, Coca Dumitriu (Tinca).

CRED ÎN TINE

Comedie în 2 părți (9 tablouri)

de VADIM KOROSTÎLIOV

Traducere de Horia Deleanu și Irina Popescu

Premiera la 20 februarie 1962

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: CAMILLO OSSOROVITZ

Muzica: Liviu Cavassi

În distribuție: Vasile Prisăcaru (Serghei), Romel Stănciugel (Vladimir), Ileana Ploscaru (Irina).

TREI SURORI

Dramă în 4 acte de A.P.CEHOV

Traducere de Moni Ghelechter și V.Jianu

Premiera la 29 aprilie 1962

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: MIRCEA MAROSIN

În distribuție: Jean Ionescu (Andrei Sergheevici Prozorov), Iolanda Copăceanu-Mugur (Natalia Ivanovna), Zoe Caraman (Olga), Marcela Sassu (Mașa), Ileana Ploscaru (Irina), Dem. Hagiac (Kulîghin Feodor Ilici), Al. Critico (Verșinin Aleksandr Ignatievici), Vasile Prisăcaru (Tuzenbach Nikolai Lvovici), Ștefan Moisescu (Solionîi Vasilii Vasilievici), Constantin Morțun – Artist Emerit (Cebutîchin Ivan Romanovici), Constantin Drăgănescu (Fedotik Aleksei Petrovici), Nicolae Simion (Rode Vladimir Karlovici), Alexandru Mereuță (Ferapont), Teodora Lazăr (Anfisa).

MARELE FLUVIU ÎȘI ADUNĂ APELE

Poem dramatic în 2 părți de DAN TĂRCHILĂ

Premiera la 6 mai 1962

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: CAMILLO OSSOROVITZ

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

În distribuție: Ileana Ploscaru (Caterina), Constantin Drăgănescu, Alexandru Manolescu, Hamdi Cerchez (Milan), Emil Sassu (Victor), Ștefan Moisescu, Jean Ionescu (Oniga), Dimitrie Bitang, Ion Andrei, Remus Mărgineanu (Mihai), Vasile Prisăcaru, Sandu Simionică (Eliad), Costel Rădulescu (Lixandru), Constantin Guțu (Cîrciumarul), Romel Stănciugel (Krisch), Longin Mărtoiu (Rănitul), Mircea Constantinescu-Govora, Nae Nicolae, Lucian Iancu (Lăutarul), Ștefan Chivu, Gheorghe Enache, Emil Bîrlădeanu (Acarul), Constantin Morțun – Artist Emerit, Nicolae Nicolae (Călugărul), Iolanda Copăceanu-Mugur (Turista), Obren Păunovici, Panait Mihail (Turistul), Alexandru Mereuță (Șeful gării), Nae Ivănescu, Nicolae Nicolae (Un comisar de poliție), Gheorghe Enache (Alt comisar de poliție), Marcela Sassu (Directoarea azilului), Alexandru Mereuță (Un sergent), George Stancu (Alt sergent), George Stancu (Patronul), Dem. Hagiac (Directorul Doftanei), Nicolae Simion, Dan Herdan, Emil Iencec (Agentul de siguranță), Bergi Diradurian, Paul Lavric (Profesorul de filosofie), Fana Geică, Valentina Bucur (Prima femeie de stradă), Ioana Florescu (A doua femeie de stradă), Lucica Georgescu-Szabo, Viorica Faina-Borza (A treia femeie de stradă), Gheorghe Bănică, Obren Păunovici (Inspectorul de poliție), Jean Ionescu, Dan Herdan (Judecătorul), Mania Antonova – Artistă Emerită, Eugenia Dragomirescu, Smaragda Olteanu, Valentina Bucur (Gardiana închisorii), Cristina Minculescu (Prima deținută), Valentina Șambra (A doua deținută), Zoe Caraman (A treia deținută), Teodora Lazăr, Viorica Faina-Borza, Ana Mirena (A patra deținută), Valentina Bucur, Marieta Mihalcea, Aurora Simionică (A cincea deținută), George Ionescu, Virgil Andriescu (Ofițerul neamț), Stere Caraiani (Fritz), Gheorghe Enache, Emil Iencec (Muncitorul bătrîn), Petre Cursaru, Cătălin Dodu (Muncitorul tînăr), Caliopi Marinescu, Marieta Mihalcea (O muncitoare), Sofronie Cădariu, Dimitrie Dumitru, Titorel Pătrașcu (Mecanicul de locomotivă), Victor Ionescu, George Stancu (Soldatul), Ana Chiriță, Cristina Minculescu (Mama), Ioana Daniela Mugur (Fetița), Gheorghe Caraiani (Băiatul).

CELEBRUL 702

Comedie în 3 acte de AL. MIRODAN

Premiera la 10 iunie 1962

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: FEBUS ȘTEFĂNESCU

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

În distribuție: Dimitrie Bitang (Cheryl Sandman), Constantin Morțun – Artist Emerit (Joe), Fana Geică (Diana), Ștefan Moiescu (Editorul), Constantin Guțu (Preotul), Costel Rădulescu (Gardianul), Emil Sassu (Avocatul Jackson), Obren Păunovici (Directorul închisorii), Valentina Șambra (Miss Page), Lucica Georgescu-Szabo (Miss Pope), Dem. Hagiac (Directorul închisorii Alcatraz), George Stancu (Omul lui Armitage).

DON CARLOS

Poem dramatic în 5 acte de FRIEDRICH SCHILLER

Traducere de Al. Philippide

Premiera la 15 iulie 1962

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU și AL.

CRITICO – Artist Emerit

Scenografia: FEBUS ȘTEFĂNESCU

În distribuție: Al. Critico, Vasile Prisăcaru (Filip al II-lea), Iolanda Copăceanu-Mugur, Valentina Șambra (Elisabeta de Valois), Gheorghe Bănică (Don Carlos), Nicolae Simion (Alessandro Farnesse), Ioana Daniela Mugur, Adriana Căligă (Infanta Clara Eugenia), Cristina Minculescu, Valentina Bucur (Duceasa de Olivarez), Ioana Florescu (Marchiza de Mondecar), Marcela Sassu, Ileana Ploscaru (Prințesa de Eboli), Romel Stănciugel (Marchizul de Posa), Dem. Hagiac (Ducele de Alba), Obren Păunovici (Contele de Lerma), George Stancu (Ducele de Feria), Costel Rădulescu (Ducele de Medina), Mircea Constantinescu-Govora, Dan Herdan (Domingo), Vasile Prisăcaru (Marele inchișitor al Spaniei), Zoe Savopol (Un paj al reginei), Longin Mărtoiu (Don Luis Mercado), Alexandru Mereuță (Un ofițer al gărzii).

FEBRE

Piesă în două părți de HORIA LOVINESCU

Premiera la 28 noiembrie 1962

Regia artistică și scenografia:

MIRON NICULESCU – de la Teatrul Național București

Muzica: Ștefan Niculescu

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

În distribuție: Romel Stănciugel (Toma), Iolanda Copăceanu-Mugur (Neli), Jean Ionescu, Ștefan Moisescu, Emil Iencec (Profesorul), Gheorghe Enache, Gheorghe Bănică (Mereș), Ileana Ploscaru (Anca), Dem. Hagiac (Pantazi), Vasile Prisăcaru (Frîncu), Alexandru Mereuță (Danilov), Mania Antonova – Artistă Emerită (Aculina), Costel Rădulescu (Simion), Valentina Bucur (Parasca), Emil Sassu (Iani), Cristina Minculescu (Gingirica), Constantin Morțun – Artist Emerit (Moș Elizei), Mircea Constantinescu-Govora (Filip), Ioana Florescu (Domnica), George Stancu (Maftai), Ion Andrei (Cosma), Constantin Guțu (Constantin), Constantin Drăgănescu (Machidon), Viorica Faina-Borza, Marieta Mihalcea (Tinca), Obren Păunovici (Mitrofan), Ioana Daniela Mugur (Daria), Adi Munteanu (Niculiță).

SALONUL 42

Piesă de SERGHEI ALIOȘIN

Traducere de Tudor Steriade

Premieră pe țară la 7 martie 1963

Regia artistică: PETRU MIHAIL

Scenografia: AUREL FLOREA

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

În distribuție: Jean Ionescu (Novikov Vladimir Stepanovici), Dem. Hagiac (Prozorov Andrei Andreevici), Romel Stănciugel (Gonciarov Vasilii Petrovici), Mircea Constantinescu-Govora (Terehin Nikolai Ivanovici), Emil Iencec (Profesorul), Gheorghe Bănică (Medicul intern), Constantin Drăgănescu (Mișa), Ileana Ploscaru (Xenia Ivanovna), Cristina Minculescu (Zina), Iolanda Copăceanu-Mugur (Tamara), Viorica Faina-Borza (Sora).

FARAONII

Piesă în 3 acte de ALEKSEI KOLOMIET

Traducere de Mara Nicolau

Premiera la 16 aprilie 1963

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: AUREL FLOREA

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

Muzica: Boris Cobaslian

În distribuție: Costel Rădulescu (Taran), Ioana Florescu (Odarka), Constantin Guțu (Anisim), Marieta Mihalcea (Uliana), Gheorghe Enache (Aristarh), Valentina Bucur (Hanna), George Stancu (Kornei), Alexandru Mereuță (Overko), Ana Chiriță, Elena Mihalache (Elena Ustinovna), Nicolae Simion (Grițko), Valentina Șambra (Katerina), Ion Andrei (Gavrilă), Adrian Lupu (Pavlik).

BĂIAT BUN DAR... CU LIPSURI

Piesă în 3 acte de NICUȚĂ TĂNASE

Premiera la 11 mai 1963

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: AUREL FLOREA

În distribuție: Emil Sassu (Dan Gîrjoabă), Valentina Șambra (Ana Pleșa), Valentina Bucur, Ana Mirena (Pisica), Costel Rădulescu (Romoșan), Gheorghe Enache (Scarlat), Romel Stănciugel, Longin Mărtoiu (Almășan), George Stancu (Pleșa), Adrian Lupu (Sima), Cristina Minculescu, Marieta Mihalcea (Lidia), Constantin Guțu (Miron), Mircea Constantinescu-Govora, Alexandru Manolescu (Fărîmiță), Longin Mărtoiu, Constantin Drăgănescu (Tudor Romoșan), Ioana Florescu (Roji), Nicolae Simion (Sandu), Ion Andrei (Radu), Emil Iencec (Președintele sindicatului).

FÎNTÎNA TURMELOR

Dramă în 3 acte (15 tablouri) de LOPE DE VEGA

Traducere de Eugen Schileru

Premiera la 18 iulie 1963

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

Muzica: Nicolae Valeriu

Conducerea muzicală: Liviu Florea

Coregrafia: Mireille Savopol

În distribuție: Obren Păunovici (Regele), Iolanda Copăceanu-Mugur (Regina), Longin Mărtoiu (Don Rodrigo Tellez), Mircea Constantinescu-Govora (Don Manrique), Gheorghe Bănică (Fernando Gomez de Guzman), Ileana Ploscaru (Laurencia),

Emil Sassu (Fronoso), Marieta Mihalcea (Pasquala), Viorica Faina-Borza (Giacinta), Nicolae Simion (Flores), Romel Stănciugel (Ortugno), Costel Rădulescu (Esteban), George Stancu (Alonso), Gheorghe Enache (Juan Rojo), Constantin Morțun – Artist Emerit (Mengo), Constantin Guțu (Barrildo), Adrian Lupu (Leonello), Ion Andrei (Cimbranos), Luminița Bucur, Roxana Stancu (Un copil), Constantin Drăgănescu (Un sol), Alexandru Mereuță (Inchizitorul), Emil Iencec (Un asesor), Bucura Iordăchescu (O cântăreață), Traian Popescu (Un bufon).

PAPA SE LUSTRUIEȘTE

Comedie în 3 acte și prolog de SPIROS MELAS

Adaptare de SICĂ ALEXANDRESCU

Premiera la 31 august 1963

Regia artistică: SICĂ ALEXANDRESCU – Artist al Poporului

Scenografia: MIHAI TOFAN – de la Teatrul Național “I.L.Caragiale” – București

Asistent regie artistică: Bergi Diradurian

În distribuție: Constantin Morțun – Artist Emerit, Marcel Anghelescu – Artist al Poporului, de la Teatrul Național “I.L.Caragiale” – București, Alexandru Mereuță, Costel Rădulescu (Procopie Colauzo), Dan Herdan (Iani), Costel Rădulescu, Emil Iencec, George Stancu (Panteli), Alexandru Mereuță (Nastasi), Constantin Drăgănescu, Cătălin Dodu (Panos), Ileana Ploscaru (Riri), Iolanda Copăceanu-Mugur (Lena Dervu), Romel Stănciugel (Aleo Vranias), Mania Antonova – Artistă Emerită, Marcela Sassu (Aspasia Galantzi), Emil Iencec (Generalul Stassino), Mircea Constantinescu-Govora, Obren Păunovici (Angelos Careli), Constantin Guțu, Nicolae Nicolae (Un frizer), Ioana Daniela Mugur, Roxana Stancu, Carmen Oanță (Dorica), Viorica Faina – Borza (Ninon), Obren Păunovici (D-l Tsalas), Ioana Florescu, Zoe Caraman (D-na Castali), Valentina Șambra (D-na Sguru), Cristina Minculescu, Marieta Mihalcea (D-ra Sguru), George Stancu (Primul doctor), Vasile Prisăcaru, Emil Bîrlădeanu (Al doilea doctor), Ion Andrei, Panait Mihail, Virgil Andriescu (Al treilea doctor), Marieta Mihalcea (O cameristă), Adrian Lupu, Paul Lavric (Un camerist), Nicolae Simion (Un fecior).

FIICELE

Piesă în 3 cate (5 tablouri) de SIDONIA DRĂGUȘANU

Premiera la 26 decembrie 1963

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: AUREL FLOREA

În distribuție: Jean Ionescu, Obren Păunovici (Tudor Lipșa), Viorica Faina-Borza (Cora), Zoe Caraman-Ștefan (Marta Roncea), Eugenia Dragomirescu, Smaragda Olteanu (Luiza Lipșa), Ileana Ploscaru, Marieta Mihalcea (Manuela Lipșa), Valentina Bucur, Ana Mirena (Anișoara), Dan Herdan (Horia Cotaru), Obren Păunovici (Matei Siomin), Iolanda Copăceanu-Mugur (Ada Siomin), Ioana Florescu, Marcela Sassu (Odeta Romanescu), Cristina Minculescu, Valentina Șambra (Geta), Longin Mărtoiu (Dinu).

SĂGEATA NĂZDRĂVANĂ

Piesă în 3 acte (7 tablouri) de VICTORIA GAVRILESCU

Premieră pe țară la 18 februarie 1964

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: AUREL FLOREA

Coregrafia: Mireille Savopol

În distribuție: Cătălin Dodu (Săgeată Voinicul), Dem. Hagiac (Craiul Buzdugan), Romel Stănciugel (Craiul Beznă), Emil Iencec (Primul Sfetnic), Alexandru Mereuță (Al doilea Sfetnic), George Stancu (Faurul Pământului), Ion Andrei (Străjerul Craiului Beznă), Dimitrie Dumitru (Un străjer), Costel Rădulescu (Strîmbă-Lemne), Alexandru Manolescu (Sfarmă-Piatră), Vasile Prisăcaru (Bătrînul), Emil Sassu (Flămînzilă), Constantin Guțu (Setilă), Gheorghe Enache (Temnicerul), Adrian Lupu (Aghiuță), Marieta Mihalcea (Mălina), Valentina Șambra (Zîna Zînelor), Valentina Bucur (Zîna Noptii), Marcela Sassu (Urgia).

ADAM ȘI EVA

Comedie în 3 acte de AUREL BARANGA

Premiera la 26 februarie 1964

Regia artistică: SICĂ ALEXANDRESCU – Artist al

Poporului

Scenografia: EMIL MOISE

Asistent regie artistică: Dan Herdan

În distribuție: Dan Herdan (Adam), Viorica Faina-Borza, Valentina Șambra (Eva), Costel Rădulescu (Manolache), Emil Sassu (Victor), Constantin Guțu (Meicu), Alexandru Manolescu, Emil Birlădeanu (Nacu), Alexandru Mereuță (Tacu), Nicolae Nicolae (Actorul), George Stancu (Un ospătar), Lucica Georgescu-Szabo, Valentina Bucur (Clotilda), Ioana Florescu (Cabaniera), Valentina Bucur, Cristina Minculescu (Luiza), Carmen Bîcu (Fata), Adrian Lupu, Cătălin Dodu (Băiatul).

ESTE VINOVATĂ CORINA ?

Proces în două acte de LAURENȚIU FULGA

Premiera la 17 aprilie 1964

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: EMIL MOISE

În distribuție: Marcela Sassu (Judecătoarea), Zoe Caraman-Ștefan (Maria), Marieta Mihalcea (Ioana), Șerban Cantacuzino (Andrei), Ileana Ploscaru (Corina), Jean Ionescu (Mihai), Iolanda Copăceanu-Mugur (Diana), Romel Stănciugel (Ruddy), Viorica Faina-Borza, Ana Mirena (Venera).

N-AVEM CENTRU ÎNAINȚĂȘ

Comedie în 2 acte de NICUȚĂ TĂNASE

Premiera la 26 aprilie 1964

Regia artistică: JEAN STOPLER

Scenografia: EMIL MOISE

Asistent regia artistică: Emil Sassu

În distribuție: Emil Sassu (Paleu), Ștefan Iordache (Vedeta Blondă), Constantin Guțu (Jenică Faptemari), Costel Rădulescu (Microbistul I), Nicolae Nicolae (Microbistul II), George Stancu (Microbistul III), Lucica Georgescu-Szabo, Ioana Florescu (Elvira I), Valentina Șambra (Elvira II), Dimitrie Dumitru (Doctorul), Emil Iencec (Antrenorul), Gheorghe Enache (Vinzătorul de ziare), Alexandru Manolescu (Trompetistul), Andrei Ion (Impiegatul).

FEMEIA ÎNDĂRĂTNICĂ

Comedie de WILLIAM SHAKESPEARE

Premiera la 24 mai 1964

Regia artistică: N. AL. TOSCANI

Scenografia: ELENA FORȚU

Personajele prologului: Constantin Guțu (Cristofor Sly), Ioana Florescu (Hangița), Costel Rădulescu (Lordul), Cătălin Dodu, Dimitrie Dumitru, Adrian Lupu (Vînătorii), Dan Herdan, Dem. Hagiac, Ileana Ploscaru, Longin Mărtoiu, Valentina Bucur, Nicolae Nicolae, Emil Sassu, Ion Andrei, Emil Iencec, Alexandru Mereuță, Gheorghe Enache, Lucica Georgescu-Szabo, Viorica Faina-Borza, Alexandru Manolescu, George Stancu (Actorii), Obren Păunovici (Bartolomeu).

Personajele piesei: Longin Mărtoiu (Lucentio), Emil Sassu (Tranio), Alexandru Mereuță (Biondello), Emil Iencec (Gremio), Ion Andrei (Hortensio), Dem. Hagiac (Baptista), Ileana Ploscaru (Catarina), Valentina Bucur (Bianca), Dan Herdan (Petruccio), Nicolae Nicolae (Grumio), Alexandru Manolescu (Curtis), George Stancu (Pedagogul), Dinu Teodorescu, Emil Bîrlădeanu (Croitorul), Nae Ivănescu (Pălărierul), Gheorghe Enache (Vincențio), Lucica Georgescu-Szabo, Viorica Faina-Borza (Văduva), Adrian Lupu (Filip), Cătălin Dodu (Nathanael), Dimitrie Dumitru (Pietro).

DACĂ VEI FI ÎNTREBAT...

Piesă în 3 acte de DOREL DORIAN

Premiera la 25 iulie 1964

Regia artistică: ION OLTEANU – Artist Emerit

Scenografia: EMIL MOISE

Asistent regie artistică: Adrian Lupu

În distribuție: Dan Herdan (Barbu Dragomir), Melania Lupu, Valentina Bucur, Aurora Simionică (Cernica), Emil Sassu, Emil Bîrlădeanu (Marin Străuț), Longin Mărtoiu (Traian Armașu), Costel Rădulescu (Veniamin Roznovanu), Iolanda Copăceanu-Mugur (Tilde), Gheorghe Bănică, Sandu Simionică (Mihai), Eugenia Dragomirescu, Smaragda Olteanu (Elena Herescu-Roznovanu), Zoe Caraman-Ștefan (Bătrîna), Dem. Hagiac (Enăchescu Valeriu), Romel Stănciugel (Panait Vancea), Emil Iencec (Maiorul Walter), Gheorghe Enache (Nea Pavel), Dimitrie Dumitru (Albu), Alexandru Mereuță (Grigurcea), Adrian Lupu (Nică a lui Axan), George Stancu (Moș Toader), Marieta Mihalcea (Fira), Alexandru Manolescu (Un jucător de table), Constantin Guțu (Alt jucător de table), Viorica Faina-Borza (O femeie), Valentina Bucur (Altă femeie), Cristina Minculescu (Un redactor), Cătălin Dodu (Alt redactor).

FII CUMINTE, CRISTOFOR!

Comedie în 3 acte de AUREL BARANGA

Premiera la 20 noiembrie 1964

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: EMIL MOISE

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Valeriu Stambuliu), Marieta Mihalcea (Victoria Sava), Emil Sassu (Cristofor Bellea), Valentina Șambra (Ema Bellea), Ana Mirena (Anca Stambuliu).

CONTRASPIONAJ TOTAL (HIPNOZA)

Piesă polițistă în 3 acte de ȘTEFAN BERCIU

Premiera la 22 decembrie 1964

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: EMIL MOISE

Asistent regie artistică: Emil Sassu

În distribuție: Dem. Hagiac (Colonel Valeriu Pandrea), Obren Păunovici, Paul Lavric (Maior dr. Silviu Bota), Longin Mărtoiu (Locotenent Velicu), Dan Herdan (Dr. Augustin Moran), Valentina Șambra, Iolanda Copăceanu-Mugur (Dr. Eveline Zapisescu), Aurora Simionică, Smaragda Olteanu, Valentina Bucur (Tina Oancea), Panait Mihail (Nelu Păgubașu), Cristina Minculescu (Dana Bengeanu), Marieta Mihalcea, Valentina Bucur (Ioana Oprescu), Cătălin Dodu (Victor Dinu), Ana Mirena, Viorica Faina-Borza (Adela Vizanti), Nicolae Nicolae, Alexandru Mereuță (Șoferul), Valentina Bucur, Viorica Faina-Borza (Actrița), Constantin Guțu (Actorul), Ioana Florescu (Plasatoarea), Emil Bîrlădeanu (Medicul).

PRIETENII

Piesă în 10 tablouri de LUCIA DEMETRIUS

Premieră absolută la 27 decembrie 1964

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: AUREL FLOREA

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

În distribuție: Costel Rădulescu (Ion Varlam), Valentina Bucur (Marina), Aurora Simionică (Suzana), Sandu Simionică (Petru Ursu), Remus Mărgineanu (Simion), Cristian Müller (Petru-copil), Radu Șambra (Ion-copil), Valentina Șambra (Stana), Gheorghe Enache (Pîrvu), George Stancu (State), Ioana Florescu (Anastasia), Dimitrie Dumitru, Emil Bîrlădeanu (Lisandru),

Emil Iencec, Obren Păunovici (Dumitrache), Alexandru Mereuță (Cosma).

PAHARUL CU APĂ

Comedie în 5 acte de EUGÈNE SCRIBE

Traducerea: Mihail Sebastian

Premiera la 22 ianuarie 1965

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: AUREL FLOREA

În distribuție: Ileana Ploscaru (Regina Anne), Marcela Sassu (Ducesa de Marlborough), Jean Ionescu (Henri de Saint-Jean), Șerban Cantacuzino (Masham), Aurora Simionică (Abigail), Obren Păunovici (Marchizul de Torcy), Nicolae Nicolae, Emil Bîrlădeanu (Thompson), Cătălin Dodu, George Stancu (Parlamentarul).

ANNA CHRISTIE

Dramă în 4 acte de EUGENE O'NEILL

Traducerea: Alf. Adania

Premiera la 16 februarie 1965

Regia artistică: N. AL. TOSCANI

Scenografia: EMIL MOISE

În distribuție: Ileana Ploscaru (Anna Christie), Jean Ionescu (Chris Christophersen), Marcela Sassu (Marthy Owen), Romel Stănciugel (Mat Burke), Alexandru Mereuță (Johnny), Remus Mărgineanu, Cătălin Dodu (Larry), Emil Iencec (Un docher), Sandu Simionică (Alt docher), George Stancu, Obren Păunovici (Un poștaş), Dimitrie Dumitru (Johnson).

HYPERION

**Poem dramatic în 3 acte, în versuri
de GRIGORE SĂLCEANU**

Premieră absolută la 8 mai 1965

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: VASILE ROMAN

Asistent regie artistică: Emil Sassu

În distribuție: Sandu Simionică (Eminescu), Paul Lavric (Creangă), Dem. Hagiac (Maiorescu), Jean Ionescu (P. Carp), Costel Rădulescu (Iacob Negruzzi), Emil Sassu (Slavici), Longin Mărtoiu (Miron Pompiliu), Panait Mihail (Chibici), Romel Stănciugel

(Petrino), Cătălin Dodu (Vizanti), Nicolae Nicolae (Iorgu Caragiale), Emil Bîrlădeanu (Vișan), Gheorghe Enache (Tudose), Nae Ivănescu (Cîrjă), George Stancu (Bălan), Alexandru Mereuță (Vătaful), Remus Mărgineanu (Un student), Emil Iencec, Obren Păunovici, Cătălin Dodu (Junimiști), Gheorghe Enache (Moș Nicolae), Nae Ivănescu (Fonful), Constantin Guțu (Gușatul), Alexandru Mereuță (Ochi de broască), Emil Bîrlădeanu (Ceafă groasă), Șerban Cantacuzino (Studentul din cafenea), Remus Mărgineanu (Magistratul), George Stancu (Cristea, zețar), Nicolae Nicolae (Vrînceanu), Ana Mirena (Veronica), Smaragda Olteanu, Valentina Șambra (Corina), Zoe Caraman-Ștefan (Tinca), Aurora Simionică (Emilia), Iolanda Copăceanu-Mugur (Doamna de onoare), Viorica Faina-Borza, Cristina Minculescu, Valentina Șambra, Ioana Florescu (Alte doamne de onoare), Valentina Bucur (Doamna Ulbricht).

DOI PE UN BALANSOAR

Piesă în 3 acte de WILLIAM GIBSON

Traducere de Radu Nichita

Premiera la 10 iulie 1965

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: AUREL FLOREA

În distribuție: Ileana Ploscaru (Gittel), Dan Herdan (Jerry).

HENRIC AL IV-LEA

Tragedie în 3 acte de LUIGI PIRANDELLO

Versiunea românească: Ion Frunzetti

Premiera la 5 august 1965

Regia artistică: ION OLTEANU – Artist Emerit

Decorurile: AUREL FLOREA

Costumele: ELENA FORTU

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

În distribuție: Dan Herdan (Henric al IV-lea), Marcela Sassu (Matilde Spina), Smaragda Olteanu, Ana Mirena (Frida), Longin Mărtoiu (Carlo di Nolli), Romel Stănciugel (Tito Belcredi), Paul Lavric (Dionisio Genoni), Emil Sassu, Titorel Pătrașcu (Landolfo), Panait Mihail, Iancu Lucian (Arialdo), Constantin Guțu, Hamdi Cerchez (Ordulfo), Remus Mărgineanu, Constantin Duicu (Bertoldo), Gheorghe Enache, Emil Bîrlădeanu, George Stancu (Giovanni).

A DOUA DRAGOSTE

Piesă în 3 acte de CORNELIU LEU

Premieră absolută la 23 decembrie 1965

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: VASILE ROMAN

În distribuție: Ileana Ploscaru (Ana), Dan Herdan (George), Paul Lavric (Ilea), Constantin Guțu (Roibu), Aurora Simionică (Mirela), Sandu Simionică (Ion).

IUBESC PE AL 7-LEA

Comedie în 3 acte de COMAN ȘOVA

Premiera la 26 ianuarie 1966

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: AUREL FLOREA

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

În distribuție: Virgil Andriescu (Ion), Aurora Simionică (Ileana), Sandu Simionică (Tuciu), Panait Mihail, Remus Mărgineanu (Miron), Lucian Iancu (Lică), Valentina Șambra, Viorica Faina-Borza (Dona Liu), Smaragda Olteanu, Ana Mirena (Cora), Marieta Mihalcea, Cristina Minculescu (Dumitrița), Valentina Bucur (Nunuța), Hamdi Cerchez (Miluță), Titorel Pătrașcu (Mișu), Paul Lavric (Nellu), Remus Mărgineanu, Constantin Guțu (Gaz), Nicolae Nicolae (Crampon), Emil Bîrlădeanu (Sfiosul), Cătălin Dodu (Armatorul), George Stancu (Un Petrescu), Emil Iencec (Alt Petrescu).

CÎND NU NE VEDE NIMENI

Piesă în două părți de THURZO GABOR

În românește de Olga Maniu și Martha Constantinescu

Premieră pe țară la 15 februarie 1966

Regia artistică: RAUL SERRANO (Argentina)

Scenografia: VASILE ROMAN

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

În distribuție: Jean Ionescu (Tamás Zeyk), Zoe Caraman-Ștefan (Iren), Virgil Andriescu, Longin Mărtoiu (Adam), Aurora Simionică (Ani), Emil Sassu (Laci Barta), Emil Bîrlădeanu, Constantin Guțu (Croitorul Sulkovics), Costel Rădulescu, George Stancu (Kovalik), Dem. Hagiac (Maiorul Szabo), Paul Lavric (Balkányi), Lucian Iancu, Sandu Simionică (Joe), Ioana

Florescu (Kitty), Cătălin Dodu (Karcși), Ana Mirena (Mari),
Emil Iencec (Un milițian).

PĂLĂRIA FLORENTINĂ

Vodevil în 3 acte de EUGÈNE LABICHE

Versiune românească de Alecu Popovici

Muzica de Radu Șerban și Vasile Veselovski

Premiera la 14 aprilie 1966

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: ELENA FORȚU

Conducerea muzicală: Aurel Manolache

Coregrafia: Botzi Szabo

Spectacol realizat în colaborare cu secția de estradă.

În distribuție: Emil Sassu (Ferdinand), Constantin Guțu (Nonancourt), Costel Rădulescu (Beauperthuis), Valy Manolache (Hélène), Gelu Manolache (Bobin), Ilona Moțica (Baroana de Champigny), Jean Constantin (Vézinet), Romel Stănciugel (Emil), Marieta Mihalcea (Virginie), Georgeta Chiriță (Anais Beauperthuis), Titorel Pătrașcu (Achille), Vița Ionescu (Claire), Fritz Braun (Tardiveau), Niky Topilescu (Felix), Sarina Braun (Clotilde), Nicolae Dumitrescu (Caporalul).

IO MIRCEA VOIEVOD

Dramă istorică în 3 acte de DAN TĂRCHILĂ

Premieră absolută la 20 mai 1966

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: ION IPSER

În distribuție: Sandu Simionică (Mircea), Marcela Sassu (Mara), Melania Cîrjă, Aurora Simionică (Arina), Longin Mărtoiu (Mihail), Ileana Ploscaru, Viorica Faina-Borza (Vișa), Emil Sassu (Vîlcu), Paul Lavric (Sin), Emil Iencec, Alexandru Mereuță (Radu), Costel Rădulescu (Roman), Virgil Andriescu (Vlad), Dem. Hagiac, Romeo Mogoș (Sofronie), Romel Stănciugel (Ioan), Dan Herdan (Francisc), Remus Mărgineanu, Constantin Duicu (Un călugăr), Titorel Pătrașcu (Musa Celebi), Emil Bîrlădeanu (Fierarul), Lucian Iancu (Ciobanul Cucu).

SEXUL ȘI NEANTUL

Comedie în 3 acte de THIERRY MAULNIER

Traducere de Horia Deleanu

Premieră pe țară la 15 iulie 1966

Regia artistică: ZOE STANCA-ANGHEL

Scenografia: ELENA FORȚU

Coregrafia: Gheorghe Căciuleanu

În distribuție: Paul Lavric (Annibal Leborgne), Iolanda Copăceanu-Mugur (Augusta Leborgne), Ana Mirena (Denise), Melania Cîrjă, Agatha Nicolau (Clo), Zoe Caraman-Ștefan (Martha), Hamdi Cerchez, Cătălin Dodu (Germain Despres), Lucian Iancu (Tony Dubois), Emil Iencec, Titorel Pătrașcu (Jules Jullimard), Emil Bîrlădeanu (Redactorul șef), Obren Păunovici (Ministrul), Smaragda Olteanu, Remus Mărgineanu, Marieta Mihalcea, Constantin Duicu (În toate celelalte roluri).

PRIETENA MEA, PIX

Comedie în 3 acte (4 tablouri) de V. EM. GALAN

Premiera la 1 decembrie 1966

Regia artistică: CĂLIN FLORIAN

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

În distribuție: Costel Rădulescu (Mastacan), Daniela Anencov (Mihaela-Pix), Nicolae Popenici, Constantin Duicu (Paul-Cain), Sandu Simionică (Andrei Sava), Ana Mirena (Silvia), Viorica Fainaborza (Gabriela), Valentina Șambra, Valentina Bucur (Sofia), Hamdi Cerchez (Pătrăciță), Virgil Andriescu (Șoimu), Alexandru Mereuță (Cujbă), Emil Iencec, George Stancu (Carol).

FEMEIA MĂRII

Dramă în 5 acte de HENRIK IBSEN

Traducere de Florin Murgescu și Sidonia Drăgușanu

Premiera la 29 decembrie 1966

Regia artistică: MARIETTA SADOVA

Scenografia: AUREL FLOREA

În distribuție: Dan Herdan (Doctorul Wangel), Ileana Ploscaru (Doamna Ellida Wangel), Cristina Minculescu, Ana Mirena (Bolette), Aurora Simionică (Hilde), Emil Sassu (Profesorul Amholm), Longin Mărtoiu (Lyngstrand), Lucian Iancu (Ballested), Romel Stănciugel (Un străin).

DON JUAN

Comedie în 5 acte de MOLIÈRE

Traducere de Alexandru Kirițescu

Premiera la 26 ianuarie 1967

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: ELENA FORȚU

În distribuție: Dan Herdan (Don Juan), Hamdi Cerchez (Sganarelle), Valeriu Săndulescu, Constantin Duicu (Gusman), Sandu Simionică, Virgil Andriescu (Don Carlos), Mircea Constantinescu-Govora, Alexandru Mereuță (Don Alonso), Emil Bîrlădeanu (Don Louis), Constantin Guțu (Un cerșetor), Lucian Iancu (Pierrot), Constantin Duicu (La Violette), George Stancu (Ragotin), Costel Rădulescu (Dimanche), Emil Iencec (La Ramée), Agatha Nicolau (Elvira), Ana Mirena (Charlotte), Aurora Simionică (Mathurine), Obren Păunovici (Statuia comandorului).

SCAUNUL FĂRĂ PICIOARE

Comedie în 2 părți și epilog de SIMION MACOVEI

Premiera la 3 martie 1967

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: VASILE ROMAN

În distribuție: Dan Herdan, Longin Mărtoiu (Mușat), Mircea Constantinescu-Govora (Nichifor), Emil Sassu (Victor), Ileana Ploscaru (Vera), Agatha Nicolau, Viorica Faina-Borza (Marga), Titorel Pătrașcu (Mișu), Paul Lavric (Diaconu), Romeo Mogoș (Rotaru), Emil Bîrlădeanu (Sfințescu), Iolanda Copăceanu-Mugur, Viorica Faina-Borza (Cleopatra), Ioana Florescu (Secretara), Marieta Mihalcea, Cristina Minculescu, Constantin Guțu, Longin Mărtoiu (Actorii).

NU VA FI RĂZBOI ÎN TROIA

Piesă în 2 acte de JEAN GIRAUDOUX

Traducere de Ion Cantacuzino

Premieră pe țară la 15 iunie 1967

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Mircea Constantinescu-Govora

În distribuție: Ileana Ploscaru (Andromaca), Daniela Anencov (Elena), Zoe Caraman-Ștefan (Hecuba), Aurora Simionică (Casandra),

Valentina Șambra (Pacea), Anca Zamfirescu, Viorica Faina-Borza (Iris), Ioana Florescu (Slujnica), Carmen Oanță (Mica Polixenia), Sandu Simionică (Hector), Romel Stănciugel (Ulise), Emil Sassu (Demokos), Romeo Mogoș (Priam), Virgil Andriescu (Paris), Lucian Iancu (Oiax), Emil Iencec, Obren Păunovici (Gabierul), Hamdi Cerchez (Geometrul), Emil Bîrlădeanu (Abneos), Constantin Duicu (Troilus), Alexandru Mereuță (Busiris), Constantin Guțu (Olpides), Mircea Constantinescu-Govora (Un moșneag), Paul Lavric, George Stancu (Alt moșneag), Costel Rădulescu (Un marinar), Barbu Ionescu (Alt marinar).

AZILUL DE NOAPTE

Piesă în 4 acte de MAXIM GORKI

Traducere de Emma Beniuc

Premiera la 5 noiembrie 1967

Regia artistică: MARIETTA SADOVA

Decorul: MIRCEA MAROSIN

Costume: CONSTANTIN RUSU

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

În distribuție: Paul Lavric (Mihail Ivanov Kostiliiov), Ileana Ploscaru (Vasilisa Karpovna), Ana Mirena (Natașa), Costel Rădulescu (Medvediev), Sandu Simionică (Vasca Pepel), Virgil Andriescu (Klesci Andrei Mitrici), Daniela Anencov, Valentina Șambra (Anna), Agatha Nicolau (Nastia), Valentina Bucur (Kvașnia), Lucian Iancu (Bubnov), Mircea Constantinescu-Govora (Baronul), Romel Stănciugel (Satin), Dan Herdan (Actorul), Emil Bîrlădeanu (Luca), Hamdi Cerchez (Alioșca), Alexandru Mereuță (Krivoi Zob), Romeo Mogoș (Tătarul).

PAPAGALIȚA ȘI CURCANUL (MARTORII SE SUPRIMĂ)

Comedie polițistă în 3 acte de ROBERT THOMAS

Traducere de Tudor Mușatescu și Lidia Sava

Premiera la 25 decembrie 1967

Regia artistică: MIHAI BERECHET, de la Teatrul Național "I.L. Caragiale" – București

Scenografia: GEORGE VOINESCU

În distribuție: Ileana Ploscaru (Alice Postic), Mircea Constantinescu-Govora (Henri Grandin), Emil Sassu (Maestrul Rocher), Iolanda Copăceanu-Mugur (Clara Rocher), Virgil Andriescu (Robert

de Charance), Marcela Sassu (Suzanne Brissard), Anca Neculce-Maximilian, Manuela Matak (Virginie Renoir), George Stancu, Gheorghe Enache (Maximin), George Stancu, Obren Păunovici (Domnul Prague), Ioana Florescu (Doamna Tachard).

LOVITURA

Dramă în 3 acte de SERGIU FĂRCĂȘAN

Premiera la 24 ianuarie 1968

Direcția de scenă: ION MAXIMILIAN

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

În distribuție: Dan Herdan (Soveja), Jean Ionescu (Trandafirescu), Paul Lavric, Alexandru Mereuță (Mitroi), Mircea Constantinescu-Govora, Longin Mărtoiu (Mogoș), Romel Stănciugel (Pozmoșanu), Ana Mirena (Titi), Agatha Nicolau, Viorica Faina-Borza (Elena), Aurora Simionică (Doina).

MUȘCATA DIN FEREASTRĂ

Comedie în 3 acte de VICTOR ION POPA

Premiera la 29 martie 1968

Regia artistică: ALEXANDRU MEREUȚĂ

Scenografia: ELENA FORȚU

În distribuție: Alexandru Mereuță (Conu Grigore), Valentina Șambra (Coana Sofica), Marieta Mihalcea (Olguța), Constantin Duicu (Georgică), Emil Bîrlădeanu (Părintele Ilie Udriș), Valeriu Săndulescu (Radu Cociaș), Gheorghe Enache (Ionică), George Stancu (Constantin Cîmul).

DIAVOLUL LA BOSTON

Piesă în 3 acte de LION FEUCHTWANGER

Traducere de Horia Deleanu

Premieră pe țară la 3 mai 1968

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național

"I.L. Caragiale" – București

În distribuție: Lucian Iancu (Cotton Mather), Iolanda Copăceanu-Mugur (Abigail Mather), Valeriu Săndulescu (Richard Mather), Sandu Simionică (Doctorul Thomas Colman), Emil Sassu (Samuel Parrish), Anca Neculce-Maximilian (Hanna Parrish), Costel

Rădulescu (Samuel Sewall), Emil Bîrlădeanu (George Burroughs), Valentina Șambra (Bridget Oliver).

O CASĂ ONORABILĂ

Farsă polițistă în 2 părți de HORIA LOVINESCU

Premieră absolută la 6 iunie 1968

Regia artistică: CORNEL TODEA

Scenografia: LUCU ANDREESCU

În distribuție: Marcela Sassu (Cora), Zoe Caraman-Ștefan (Antonia), Ileana Ploscaru, Eugenia Lipan-Petre (Cela), Aurora Simionică (Ani), Romel Stănciugel (Dinu), Dan Herdan (Dan), Longin Mărtoiu (Grig), Hamdi Cerchez, Constantin Guțu (Bosco).

ROSMERSHOLM

Piesă în 4 acte de HENRIK IBSEN

Traducere de Alexandru Sever și Florin Murgescu

Premiera la 30 iunie 1968

Regia artistică: ANCA OVANEZ

Scenografia: DAN JITIANU, OVIDIU BUBULAC

În distribuție: Dan Herdan (Johannes Rosmer), Anca Neculce-Maximilian (Rebekka West), Romel Stănciugel (Kroll), Valeriu Săndulescu, Gheorghe Enache (Ulrik Brendel), Paul Lavric, Romeo Mogoș (Peder Mortensgard), Marcela Sassu (Madam Helseth).

GEAMANDURA

Comedie în 2 părți de TUDOR MUȘATESCU

Premieră absolută la 28 iulie 1968

Regia artistică: PAUL STRATILAT – Artist Emerit

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Emil Sassu

Spectacol realizat în colaborare cu Postul Național de Radio și transmis de acesta, în direct, în seara premierei

În distribuție: Anca Neculce-Maximilian (Luna), Romel Stănciugel (Rembrandt), Dan Herdan (Zeiss), Paul Lavric, Emil Bîrlădeanu (Hussein), Hamdi Cerchez, Constantin Duicu (Alagrec).

TRAVESTI

Comedie în 3 acte de AUREL BARANGA

Premieră absolută la 31 octombrie 1968

Direcția de scenă: ION MAXIMILIAN
Scenografia: ION GĂNESCU, BENEDICT GĂNESCU
Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

În distribuție: Ileana Ploscaru (Alexandra), Romeo Mogoș (Titi), Marieta Mihalcea (Secretara), Longin Mărtoiu (Dumitrașcu), Emil Bîrlădeanu (Boiangiu), Constantin Guțu, George Stancu (Vasilică), Costel Rădulescu (Vasilie), Cristina Minculescu (Natalița), George Stancu (Mateescu), Valentina Bucur (Elvira), Mircea Constantinescu-Govora, Ion Maximilian (Fanache), Emil Sassu (Mihai), Viorica Faina-Borza, Aurora Simionică (Manuela), Ioana Florescu (Coca), Zoe Caraman-Ștefan (Doamna Boiangiu), Constantin Duicu (Nichî), Gheorghe Enache (Deleanu), Obren Păunovici (Arghir), Anca Neculce-Maximilian, Ana Mirena (Gina), Alexandru Mereuță, George Stancu (Mihoc).

CROITORII CEI MARI DIN VALAHIA

O istorie apocrifă în 5 părți și un epilog de ALEXANDRU POPESCU

Premiera la 26 decembrie 1968

Direcția de scenă: MIHAI BERECHET - de la Teatrul Național "I.L. Caragiale" - București

Scenografia: JULES PERAHIM

Muzica de scenă: Felicia Donceanu

Asistent regie artistică: Emil Sassu

În distribuție: Dan Herdan (Părintele Capelan), Emil Sassu (Poetul), Agatha Nicolau (Doamna Fleur), Romel Stănciugel (Voievodul Basarab), Virgil Andriescu (Sculptorul), Constantin Duicu (Copilul de casă), Sandu Simionică (Marele croitor), Jean Ionescu, Obren Păunovici (Marele Spătar), Costel Rădulescu (Vistiernicul), Mircea Constantinescu-Govora (Sfântul Episcop).

NOAPTEA IGUANEI

Piesă în 3 acte de TENNESSEE WILLIAMS

Traducere de Marica Petrescu

Premieră pe țară la 29 ianuarie 1969

Regia artistică: NICOLETA TOIA

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU

În distribuție: Sandu Simionică (Shannon), Ileana Ploscaru (Hannah Jelkes), Marcela Sassu (Judith Fellowes), Eugenia Lipan-Petre

(Maxine Faulk), Aurora Simionică (Charlotte Goodall),
Gheorghe Enache (Jonathan Coffin), Virgil Andriescu
(Hank), Romeo Mogoș (Jake Latta).

VILEGIATURA

Trilogie comică de CARLO GOLDONI

Traducere de Polixenia Carambi

Premieră pe țară la 18 aprilie 1969

Regia artistică: DAVID ESRIG

Scenografia: ION POPESCU-UDRIȘTE

Asistent regie artistică: Nicoleta Toia

În distribuție: Constantin Guțu (Filippo), Anca Neculce-Maximilian
(Giacinta), Dan Herdan (Leonardo), Ileana Ploscaru (Vittoria),
Sandu Simionică (Ferdinando), Virgil Andriescu (Guglielmo),
Iosif Buibaș (Fulgenzio), Jean Constantin (Paolo), Aurora
Simionică (Brigida), Virgil Andriescu (Cecco), Agatha Nicolau
(Sabina), Adriana Popovici, Cristina Minculescu (Constanza),
Viorica Faina-Borza (Rosina), Petre Lupu (Tognino), Emil
Bîrlădeanu (Bernardino).

INVITAȚIE LA CASTEL

Comedie în 5 acte de JEAN ANOUILH

Traducere de Sică Alexandrescu

Premiera la 30 mai 1969

Direcția de scenă: ION MAXIMILIAN

Scenografia: MIHAI TOFAN - de la Teatrul Național

“I.L.Caragiale” – București

Asistent regie artistică: Romeo Mogoș

În distribuție: Romel Stănciugel (Horace – Frédéric), Marcela Sassu (Doamna
Desmormortes), Iolanda Copăceanu-Mugur (Lady Dorothée
India), Ana Mirena, Anca Neculce-Maximilian (Diana
Messerschmann), Mircea Constantinescu-Govora
(Messerschmann), Longin Mărtoiu, Virgil Andriescu (Patrice
Bombelles), Emil Bîrlădeanu (Romainville), Aurora Simionică
(Isabelle), Zoe Caraman-Ștefan, Ioana Florescu (Mama
Isabellei), Valentina Bucur (Domnișoara Capulat), Obren
Păunovici (Josué).

O NOAPTE FURTUNOASĂ

Comedie în 2 acte de I.L.CARAGIALE

Premiera la 29 iunie 1969

Regia artistică: MIRCEA CONSTANTINESCU-GOVORA

Scenografia: ELENA FORȚU

În distribuție: Costel Rădulescu (Jupîn Dumitrache), Alexandru Mereuță, Emil Bîrlădeanu (Nae Ipingescu), Romeo Mogoș (Chiriac), Constantin Duicu, Petre Catrava (Spiridon), Longin Mărtoiu, Petre Lupu (Rică Venturiano), Valentina Șambra (Veta), Marieta Mihalcea (Zița), George Stancu (Ghiță Țircădău).

NUNTA DIN PERUGIA

Dramă istorică în 6 tablouri de AL. KIRIȚESCU

Premiera la 15 octombrie 1969

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: ION IPSE

În distribuție: Mircea Constantinescu-Govora (Griffone Baglioni), Jean Ionescu (Guido Baglioni), Romeo Mogoș (Ridolfo Baglioni), Romel Stănciugel (Gianpaolo Baglioni), Longin Mărtoiu (Astorre Baglioni), Virgil Andriescu (Annibale Baglioni), Sandu Simionică (Iulius Caesar Varano), Emil Bîrlădeanu (Sigismondo di Oddi), Costel Rădulescu (Balthasare Ceni), Alexandru Mereuță (Nerone Pandolfi), Obren Păunovici (Manfredo), George Stancu (Boccaforte), Constantin Duicu (Majordomul), Marcela Sassu (Atalanta Baglioni), Agatha Nicolau (Zenobia Baglioni), Aurora Simionică (Lavinia Colonna), Ioana Florescu (Sora Colomba), Cristina Minculescu (Sora Clementina), Zoe Caraman-Ștefan (Sora Angelica), Marieta Mihalcea (Camilla), Ana Mirena (Jeronima), Valentina Bucur (Peronella).

SĂGETĂTORUL

Dramă în 4 părți de ION OMESCU

Premiera la 12 noiembrie 1969

Regia artistică: GEO BERECHET

Scenografia: MIRCEA NICOLAU

În distribuție: Sandu Simionică (Mihalcea Hîncu), Romel Stănciugel (Apostol Durac), Emil Sassu (Duca Vodă), Mircea Constantinescu-Govora (Iani), Manuela Matak, Ana Mirena (Păuna), Jean Ionescu (Teofil), Virgil Andriescu (Ștefan), Gheorghe Enache (Preda), Petre Lupu (Nică), Alexandru Mereuță (Hrizea), Longin Mărtoiu (Ruset), Emil Bîrlădeanu (Bartoldo), Lucian Iancu (Bartolomeo), Ileana Ploscaru (Caliopi), Constantin

Duicu (Solul), George Stancu (Un drăgan), Obren Păunovici
(Alt drăgan).

ȚĂRMURI PUSTII

Nuvelă dramatică în 5 capitole de MAR BAIDJIEV

Traducere de Andrei Băleanu

Premieră pe țară la 26 decembrie 1969

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU

În distribuție: Agatha Nicolau (Sely), Sandu Simionică (Aziz), Lucian Iancu
(Iskander), Minodora Condur, Aurora Simionică (Fata).

BLISS – O FAMILIE TRĂSNITĂ

Comedie în 3 acte de NOËL COWARD

Traducere de Alf. Adania

Premiera la 20 ianuarie 1970

Regia artistică: MIHAI BERECHET - de la Teatrul Național

“I.L. Caragiale” – București

Decorurile: ELENA FORȚU

Costumele: EUGENIA TĂRĂȘESCU

Asistent regie artistică: Emil Sassu

În distribuție: Ileana Ploscaru (Judith Bliss), Emil Sassu (David Bliss), Ana
Mirena (Sorel Bliss), Petre Lupu (Simon Bliss), Viorica Faina-
Borza (Myra Arundel), Longin Mărtoiu (Richard Greatham),
Manuela Matak (Jackie Coryton), Romel Stănciugel, Virgil
Andriescu (Sandy Tyrell), Valentina Șambra, Cristina
Minculescu (Clara).

REGELE PUNGAȘILOR

Piesă polițistă de ȘTEFAN BERCIU

Premieră pe țară la 2 martie 1970

Regia artistică: GEO BERECHET

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU

În distribuție: Costel Rădulescu (Colonel Victor Drăgan), Obren Păunovici
(Locotenent Mircea Vicol), Romeo Mogoș (Marius Oniga),
Constantin Duicu (Teodor Maican), Emil Bîrlădeanu (Radu
Tofan), Virgil Andriescu (Dr. Vasile Tofan), Eugenia Lipan-
Petre (Eva Rodan), George Stancu (Portarul de la hotel),
Gheorghe Enache (Un bărbat), Cristina Minculescu (O
femeie).

ROMANȚIOȘII

Comedie în 3 acte, în versuri, de EDMOND ROSTAND

Traducere de Mircea Dem. Rădulescu

Premiera la 21 martie 1970

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: ELENA FORȚU

Maestru de scrimă: Ion Dinu

La pian: Margareta Miga

În distribuție: Aurora Simionică, Minodora Condur (Sylvette), Petre Lupu (Percinet), Sandu Simionică (Straforel), Mircea Constantinescu-Govora, Alexandru Mereuță (Bergamin), Constantin Guțu, Emil Birlădeanu (Pasquinot), Alexandru Mereuță, Gheorghe Enache (Blaise).

PURICELE ÎN URECHE

Comedie în 3 acte de GEORGES FEYDEAU

Premiera la 21 mai 1970

Regia artistică: MIHAI BERECHET - de la Teatrul Național "I.L. Caragiale" – București

Scenografia: ADRIANA LEONESCU - de la Teatrul Mic – București

Asistenți regie artistică: Emil Sassu și Cristina Minculescu

În distribuție: Romel Stănciugel (Chandebise – Poche), Petre Lupu (Camille Chandebise), Virgil Andriescu (Romain Tournel), Emil Sassu (Doctorul Finache), Sandu Simionică (Carlos Homenides de Histangua), Costel Rădulescu (Augustin Ferrailon), Longin Mărtoiu (Etienne), Romeo Mogoș (Rugby), George Stancu (Baptistin), Ileana Ploscaru, Agatha Nicolau (Raymonde Chandebise), Iolanda Copăceanu-Mugur, Ana Mirena (Lucienne Homenides de Histangua), Valentina Bucur, Ioana Florescu (Olympe Ferrailon), Aurora Simionică (Antoinette), Marieta Mihalcea, Cristina Minculescu (Eugénie).

SFÎNTUL MITICĂ BLAJINU

Farsă satirică în 3 acte de AUREL BARANGA

Premiera la 17 iunie 1970

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Mircea Constantinescu-Govora (Mitică Blajinu), Virgil Andriescu, Constantin Duicu (Gică Balaban), Gheorghe

Enache (Gheorghe Mitrofan), Manuela Matak, Minodora Condur, Marieta Mihalcea (Geta Tudorică), Iolanda Copăceanu-Mugur, Viorica Faina-Borza, Eugenia Lipan-Petre (Adela Cosîmbescu), Ioana Florescu (Frosa), Obren Păunovici (Adrian Mateescu), Constantin Guțu (Vasile Vasile), Minodora Condur, Manuela Matak, Cristina Minculescu (Doina Boboc), Dan Herdan (Ion Cristea), Emil Bîrlădeanu (Florin Colibaș), Alexandru Mereuță, George Stancu (Ionescu P. Anton).

MEDEEA

Tragedie de EURIPIDE

Traducere în versuri de Vasile Stoica

Spectacol în aer liber, cu măști, sunet și lumină

Premiera la 28 iulie 1970

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Ansamblu arhitectonic, costume, măști:

CONSTANTIN LUCACI

Euritmie: Mireille Savopol

Coloana sonoră: Romeo Chelaru

Maestru de sunet: Raymund König

În distribuție: Zoe Caraman-Ștefan (Doica), Jean Ionescu (Pedagogul), Marcela Sassu (Medeea), Romeo Mogoș (Creon), Sandu Simionică (Iason), Dan Herdan (Egeu), Longin Mărtoiu (Crainicul), Obren Păunovici, George Stancu (Ostași).

Corul: Ileana Ploscaru, Iolanda Copăceanu-Mugur, Agatha Nicolau, Eugenia Lipan-Petre, Aurora Simionică, Valentina Bucur, Ioana Florescu, Cristina Minculescu, Valentina Șambra, Viorica Faina-Borza, Marieta Mihalcea, Minodora Condur, Ana Mirena, Manuela Matak.

SOACRA CU TREI NURORI (OCHIUL BABEI)

Comedie în 3 acte (4 tablouri), în versuri

de GEORGE VASILESCU, după ION CREANGĂ

Premiera la 29 octombrie 1970

Regia artistică: ROMEL STĂNCIUGEL, EMIL SASSU

Scenografia: ELENA FORȚU

În distribuție: Valentina Bucur (Aftinia), Marieta Mihalcea, Minodora Condur (Agripina), Viorica Faina-Borza (Anica), Ana Mirena, Marieta Mihalcea (Floarea), Obren Păunovici, Titus Gurgulescu

(Constantin), Gheorghe Enache, Alexandru Mereuță, Eugen Mazilu (Culai), Constantin Duicu (Gheorghe), Valentina Șambra, Cristina Minculescu (Maranda), Vasile Cojocar (Ștefănuță).

NAPOLEON ERA... FATĂ

de **SICĂ ALEXANDRESCU**

Prelucrare după o farsă americană de MARGARET MAYO

Premieră pe țară la 8 decembrie 1970

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Mircea Constantinescu-Govora

În distribuție: Aurora Simionică (Ketty Harrison), Agatha Nicolau (Maggie Scott), Marcela Sassu (Miss Petickton), Valentina Bucur (Maud), Manuela Matak, Ana Mirena, Marieta Mihalcea (Zoe), Romel Stănciugel (William Harrison), Mircea Constantinescu-Govora (Jimmy Scott), Virgil Andriescu, Emil Bîrlădeanu (Un polițist), Petre Lupu, Constantin Guțu (Henri), Obren Păunovici (John).

LEGENDA FRUMOASEI AGIGEA

Feerie în 3 acte de ALEXANDRU MITRU

Premieră absolută la 26 decembrie 1970

Regia artistică: VAL MUGUR – Maestru Emerit al Artei

Scenografia: CONSTANTIN RUSU

Muzica: Felicia DonceanuVoitinovici

Coregrafia: Mireille Savopol

În distribuție: Emil Sassu (Regele), Manuela Matak (Agigea), Virgil Andriescu (Pescarul cel vesel), Sandu Simionică (Dolojman), Ana Mirena (Zîna cea bună), Costel Rădulescu (Marele sfetnic), Emil Bîrlădeanu (Pescarul călăuză), Petre Lupu (Măscăriciul), Obren Păunovici (Căutătorul de năluci), Romeo Mogoș (Hoinarul), Longin Mărtoiu (Visătorul de vise), Marieta Mihalcea (Dănțuitoarea I), Cristina Minculescu, Minodora Condur (Dănțuitoarea II), Valentina Șambra (Dănțuitoarea III), George Stancu (Un slujitor).

CAMERA DE ALĂTURI

Piesă în 3 acte de PAUL EVERAC

Premiera la 12 martie 1971

Regia artistică: GEO BERECHET

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Emil Sassu (Pavel Cristian), Dan Herdan (Marcel Bondoc), Virgil Andriescu (Teofil Hotăranu), Eugenia Lipan-Petre (Alina Ranetti-Bondoc), Agatha Nicolau (Reta Stoleru), Sandu Simionică (Veniamin Flaviu), Aurora Simionică, Ana Mirena (Mira Bondoc), Ileana Ploscaru (Sonia Cristian).

CINE EȘTI TU ?

Triptic dramatic de PAUL EVERAC

Premiera la 28 martie 1971

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

LOHENGRIN sau PLĂCEREA ZORILOR:

Agatha Nicolau (Ea), Romel Stănciugel (El);

CAFEA NESS CU APROXIMAȚII:

Ileana Ploscaru (Ea), Mircea Constantinescu-Govora (El);

CÎTEVA PALME FALSE:

Agatha Nicolau (Ea), Longin Mărtoiu (El).

FLUTURI... FLUTURI...

Comedie în 2 părți de ALDO NICOLAJ

Traducere de Angela Ioan

Premieră pe țară la 18 mai 1971

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: ELENA FORȚU

În distribuție: Zoe Caraman-Ștefan (Edda), Virgil Andriescu (Elio), Marieta Mihalcea (Foca).

OVIDIUS

de GRIGORE SĂLCEANU

Premiera la 30 octombrie 1971

Regia artistică: MARIETTA SADOVA

Scenografia: MIHAI TOFAN - de la Teatrul Național

București

Asistenți regie artistică: Romeo Mogoș și Alexandru Mereuță

Sculptor modelator: Veniamin Mirza

Mișcare scenică: Trixy Checais

În distribuție: Romel Stănciugel (Ovidius), Ileana Ploscaru, Agatha Nicolau (Fabia), Jean Ionescu (August Octavian Cezar), Eugenia Lipan-Petre (Livia), Mircea Nicolae Crețu (Tiberiu), Ana Mirena (Iulia), Virgil Andriescu (Iulius Decimus Silanus), Mircea Constantinescu-Govora (Mecenas), Emil Sassu (Fabius Maximus), Longin Mărtoiu (Messala), Emil Bîrlădeanu (Vestalis), George Stancu (Pagus), Costel Rădulescu (Menade), Petre Lupu (Heliad, Getul 5), Manuela Matak (Didona), Sandu Simionică (Ibis), Constantin Duicu (Silviu, Getul 7), Obren Păunovici (Un pretorian, Alt conspirator), Andy Ștefănescu (Centurionul, Un conspirator), Dana Bolintineanu (O sclavă), Alexandru Mereuță (Alt conspirator, Getul 2), Emil Bîrlădeanu (Getul 1), Constantin Guțu (Getul 3), George Stancu (Getul 4), Gheorghe Enache (Getul 6), Mircea Nicolae Crețu (Getul 8), Romeo Mogoș (Marcus).

NOTA ZERO LA PURTARE

de Virgil Stoenescu și Octavian Sava

Premiera la 24 decembrie 1971

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent scenografie: Maria Constantin

Muzica: Nicolae Kirculescu

Euritmie: Trixy Checasis

În distribuție: Mircea Nicolae Crețu (Ștefan Vardia), Andy Ștefănescu (Mișu Felecan), Iancu Lucian (Ionaș Oproiu – Tarzan), Romel Stănciugel (Nicu Dumitran), Dumitru Drăgan (Nicu Dumitran), Petre Lupu (Miron Randucanu – Barbarossa), Constantin Duicu (Daniel Popovici), Virgil Andriescu (Ion Pascu – Johny), Aurora Simionică (Mariana Pleșoianu), Dana Bolintineanu (Dana Păunescu), Manuela Matak (Simona Munteanu), Longin Mărtoiu (Profesor Matei Butnaru – Columb), Emil Bîrlădeanu (Profesor Zurăscu – Vucea), Romeo Mogoș (Anton Pleșoianu), Constantin Guțu, Gheorghe Enache (Moș Griguță), Leontina Leonte, Niculina Neagu, Margareta Tașcă (În alte roluri).

INTERESUL GENERAL

Comedie de AUREL BARANGA

Premiera la 20 februarie 1972

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: MIHAI TOFAN - de la Teatrul Național București

Asistenți regie artistică: Mircea Constantinescu Govora, Sandu Simionică

Asistent scenografie: Maria Constantin

În distribuție: Agatha Nicolau (Aurelia Țințoca), Dan Herdan (Toma Hrisanide), Romel Stănciugel (Plătică Vasile), Valentina Bucur (Tanți), Viorica Faina-Borza (Lucia Popescu-Hrisanide), Alexandru Mereuță (Sfințescu Jean), Constantin Guțu (Linte Gogu), Mircea Constantinescu - Govora (Ion Carapetrache), Emil Sassu (Bocioacă Ion), Costel Rădulescu (Regizorul), George Stancu (Mihăilescu).

DE GENUL FEMININ

Autor colectiv

Premiera la 8 martie 1972

Regia artistică, scenografia, interpretarea: AGATHA NICOLAU, ANA MIRENA

Spectacol prezentat la sala Studio

OMUL CARE ...

de HORIA LOVINESCU

Premiera la 12 aprilie 1972

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Obren Păunovici (Paciurea), Costel Rădulescu (Focșa), Alexandru Mereuță (Pădureț), Dumitru Drăgan (Crainic), Emil Bîrlădeanu (Paraponțu), George Stancu (Corbuțu), Dan Herdan (Matei Albu), Virgil Andriescu (Albert), Ana Mirena (Eliza), Andy Ștefănescu (Medicul), Romel Stănciugel (David), Sandu Simionică (Șeful), Longin Mărtoiu (Dan Zamcea), Manuela Matak (Sanda Albu), Mircea Constantinescu-Govora (Fredy Poluxis), Emil Sassu (Pîrvulescu), Romeo Mogoș (Mironescu), Mircea Nicolae Crețu (Constantin), Constantin Duicu (Bărbatul 1), Ion Andrei (Bărbatul 2), Ioana Florescu (Secretara), Cristina Minculescu (Dactilografa), Valentina Șambra (Veta), Jean Ionescu (Înaltul personaj).

NU, EU NU REGRET NIMIC

de TANIA MASSALITINOVA, după memoriile lui Edith Piaff

Premiera la 28 aprilie 1972

Traducerea: Giony Trandaffilov și George Carabin
Regia, scenografia, interpretarea: ILEANA PLOSCARU
Spectacol prezentat la sala Studio

EMINESCU – DRAGOSTE ȘI DURERE DE DRAGOSTE

Premiera la 7 iunie 1972

Recital pe versuri de Mihai Eminescu

Regia, scenografia, interpretarea: ROMEL STĂNCIUGEL

Spectacol prezentat la Sala Studio

NU VĂ JUCAȚI CU OLTENCELE

de GHEORGHE VLAD

Premieră pe țară la 15 iunie 1972

Regia artistică: CĂLIN FLORIAN

Decorul: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Costumele: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: LONGIN MĂRTOIU

În distribuție: Agatha Nicolau (Oara Dudău), Valentina Șambra (Chiva Călin),
Valentina Bucur (Maria Tereacă), Ana Mirena (Nineta
Paraschiv), Cristina Minculescu (Rada Gulă), Marieta Mihălcea
(Floarea Pacoste), Eugenia Lipan-Petre (Duța), Dana
Bolintineanu (Zamfira Hanciu), Costel Rădulescu (Gheorghe
Mustețea), Dumitru Drăgan (Vasile Buliga), Virgil Andriescu
(Grigore Dudău), Emil Bîrlădeanu (Pantelimon Bucă),
Constantin Guțu (Ilie Beșleagă), Longin Mărtoiu (Panait).

IO MIRCEA VOIEVOD

de DAN TĂRCHILĂ

Premiera la 22 octombrie 1972

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

**Scenografia: ELENA FORȚU, EUGENIA TĂRĂȘESCU-
JIANU**

În distribuție: Sandu Simionică (Mircea), Eugenia Lipan-Petre (Mara),
Manuela Matak (Arina), Mircea Nicolae Crețu (Mihail),
Ana Mirena (Vișa), Emil Sassu (Vîlcu), Dumitru Drăgan
(Sin Spătaru), Obren Păunovici (Radu), Costel Rădulescu
(Roman), Andy Ștefănescu, Iuliu Popescu (Vlad), Romeo
Mogoș (Sofronie), Romel Stănciugel (Ioan), Dan Herdan,
Longin Mărtoiu (Francisc), Constantin Duicu (Un
călugăr), Viorel Popescu, George Stancu (Musa Celebi),

Emil Bîrlădeanu (Fierarul), Lucian Iancu (Ciobanul Cucu).

MASCARADA

de **MIHAIL LERMONTOV**

Premiera la 12 noiembrie 1972

Traducerea și regia artistică: **ION MAXIMILIAN**

Scenografia: **ELENA FORTU**

Asistent regie artistică: **Emil Sassu**

Muzica: **Aram Hacıaturian**

Coregrafia: **Trixy Checais**

Sculptura: **Veniamin Mîrza**

În distribuție: Sandu Simionică (Arbenin), Aurora Simionică (Nina), Mircea Nicolae Crețu (Prințul), Marcela Sassu (Baroneasa), Costel Rădulescu (Kazarin), Romel Stănciugel (Necunoscutul), Andy Ștefănescu (Crupierul), Emil Bîrlădeanu (Doctorul), Gheorghe Enache (Valetul), Manuela Matak (Camerista Ninei), Cristina Minculescu (Camerista baronesei), Constantin Duicu (Ordonanța Prințului), Constantin Guțu (Un jucător de cărți), Obren Păunovici (Al doilea jucător), Ion Andrei (Al treilea jucător), Valentina Șambra (O jucătoare de cărți, A doua invitată), Zoe Caraman-Ștefan (A doua jucătoare, O rudă bătrână), Virgil Andriescu (Un chibiț), George Stancu (Al doilea chibiț), Iolanda Copăceanu-Mugur (Amfitrioana), Marieta Mihalcea (O invitată), Alexandru Mereuță (Un invitat), Iuliu Popescu (Al doilea invitat), Ioana Florescu (O vânzătoare de castane), Emil Sassu (Sprih), Barbu Ionescu (Crupierul), Marilena Bobeș (O rudă tânără), Valentina Bucur-Caracașian (O jucătoare de cărți).

Balerini: Isabela Aguletti, Monica Olariu, Ștefan Sotor, Bogdan Condurățeanu.

BUNA NOAPTE NECHEMATĂ

de **ALEXANDRU POPESCU**

Premiera la 20 decembrie 1972

Regia artistică: **GHEORGHE JORA**

Scenografia: **MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național**

București

În distribuție: Ileana Ploscaru (Sandra), Dan Herdan (Matei), Gheorghe Enache (Grigore Staroste).

Spectacol coupé

STUDENTUL CĂLĂTOR ÎN RAI

de HANS SACHS

Premiera la 25 februarie 1973

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Iuliu Popescu (Studentul), Valentina Bucur (Femeia), George Stancu (Bărbatul).

FARSA JUPÎNULUI PATELIN

Autor anonim

În distribuție: Viorel Popescu (Pathelin), Viorica Faina-Borza (Guillaumette), Emil Bîrlădeanu (Postăvarul), Virgil Andriescu (Ciobanul), Constantin Guțu (Judecătorul).

DANSUL MILIOANELOR

de VICTOR EFTIMIU

Premiera la 28 februarie 1973

Regia artistică: ION DRUGAN

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național București

În distribuție: Dan Herdan (Camil Valonidy), Costel Rădulescu (Swarz), Emil Sassu (Păsărică), Longin Mărtoiu (Costel Emilian), Ion Andrei (Comisarul), Romeo Mogoș (François), Iolanda Copăceanu-Mugur (Lizi), Ana Mirena (Coco), Barbu Ionescu, Adina Bobeș, Leontina Leonte (agenți, invitați, delegația epiroților).

ÎNTRU NOI DOI N-A FOST DECÂT TĂCERE

de LIA CRIȘAN

Premieră pe țară la 29 aprilie 1973

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național București

În distribuție: Ileana Ploscaru (Silvia Dragu), Virgil Andriescu (Vlad Damian), Viorel Popescu (Nicolae Vasiliu), Aurora Simionică (Tuța Roșculeț), Manuela Matak (Manuela Vintilă), Zoe Caraman-Ștefan (Leopoldina Polinache), Iuliu Popescu (Relu Barbălată), Mircea Nicolae Crețu (Horia Gabrielescu), Valentina Șambra, Cristina Minculescu (Florica Barbălată), Emil Bîrlădeanu (Vasile Uriașu), Constantin Duicu (Unchelner), George Stancu (Sectoristul), Andy Ștefănescu

(Grigore Roșculeț), Obren Păunovici (Delegatul ministerului),
Dumitru Drăgan (Secretarul Comitetului Municipal).

NEÎNTELEGEREA

de ALBERT CAMUS

Traducerea: Catinca Ralea

Premiera la 16 iunie 1973

Regia artistică și scenografia: ANDREI BELGRADER

Muzica: Iosif Herța

Interpretare muzicală: Francisc Grünberg

Spectacol prezentat la sala Studio

În distribuție: Agatha Nicolau (Martha), Ana Mirena (Maria), Marcela Sassu
(Mama), Andy Ștefănescu (Jan), Emil Bîrlădeanu (Bătrânul
servitor), Leontina Leonte, Elena Stănescu, Mariana Emilian,
Liliana Ghiță, Radu Vidrighin, Ibraim Mubegel (Corul).

HAI LA NOURI DE VÎNZARE

Autor colectiv

Premiera la 7 iulie 1973

Regia, scenografia și interpretarea:

ANA MIRENA și AGATHA NICOLAU

La chitară: Mircea Iani

Spectacol prezentat la sala Studio

IFIGENIA ÎN TAURIDA

de EURIPIDE

Traducerea: Petre Dulfu

Premiera la 31 iulie 1973, în Portul Tomis

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național

București

Muzica: Boris Cobasnian

Euritmia: Tiberiu Iacob și Marta Herzum

Sculptura: Veniamin Mîrza

În distribuție: Agatha Nicolau (Ifigenia), Dan Herdan (Oreste), Longin
Mărtoiu (Pylade), Lucian Iancu (Un păstor), Jean Ionescu
(Toas), Dumitru Drăgan (Un trimis), Marcela Sassu
(Minerva), Emil Bîrlădeanu (Povestitorul), Carmen Tătaru,
Elena Stănescu (Preotesele), Radu Vidrighin (Un ostaș),
Leontina Leonte, Adina Bobeș, Iolanda Berezovski,

Constanța Conduleț, Anișoara Constantin, Gilda Constantin, Catrinel Dondoneață, Mariana Emilian, Liliana Ghiță, Gabriela Hașotti, Monica Munteanu, Ofelia Necula, Daniela Siromașenko, Mariana Varga, Monica Vasile (Corul prizonierelor), Alexandrina Barbu, Ionel Burnescu, Vasilica Dragomirescu, Dimitras Fota, Veronica Precup, Eliza Stan (Corpul de balet).

RĂZVAN ȘI VIDRA

de BOGDAN PETRICEICU HASDEU

Premiera la 30 octombrie 1973

Regia artistică: MIHAI DIMIU

Scenografia: ELENA FORȚU

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

Asistent scenografie: Monica Ionescu-Magiru

Muzica: Iosif Herța

Scene de luptă: Angelus Pellegrini

În distribuție: Sandu Simonică (Răzvan), Agha Nicolau (Vidra), Lucian Iancu (Sbierea), Emil Sassu (Vulpoiul), Emil Bârlădeanu (Tănase), Costel Rădulescu (Bașotă), Virgil Andriescu (Răzașul), Jean Ionescu (Hatmanul), Constantin Guțu (Piotrowski), Dumitru Drăgan (Minski), Iuliu Popescu (Iscoada), Romeo Mogoș (Ciobanu), Eugen Mazilu (Vascan Ganea), Viorel Popescu (Țîrgovețul I), Gheorghe Enache (Țîrgovețul II), George Stancu (Țîrgovețul III), Alexandru Mereuță (Hoțul 1), Obren Păunovici (Hoțul 2), Constantin Duicu (Hoțul 3), Cristina Minculescu (Țîrgoveța 1), Valentina Șambra (Țîrgoveța 2), Marieta Mihalcea (Fata), Ion Andrei (Șoltuzul), Longin Mărtoiu (Dascălul), Marilena Bobeș (Fata II).

ISABELA, TREI CARAVELE ȘI UN MARE MINCINOS

de DARIO FO

Traducerea: Angela Ioan

Premiera la 3 noiembrie 1973

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistent regie artistică: Jean Ionescu

Muzica: Temistocle Popa

În distribuție: Ileana Ploscaru (Isabela, Ioana Nebuna), Emil Sassu

(Ferdinand), Iuliu Popescu (Comandantul, Cristofor Columb), Viorica Faina-Borza (Imuré), Ana Mirena (Femeia), Manuela Matak (Maria), Costel Rădulescu (Primul dulgher, Primul acuzator), Longin Mărtoiu (Călugărul, Fonseca), Jean Ionescu (Viceguvernatorul), Romeo Mogoș (Călăul, Părintele Diego, Al patrulea doctor), Iancu Lucian (Primul doctor, Pinzon), Viorel Popescu (Al treilea doctor, Primul marinar), Constantin Guțu (Al doilea doctor), Virgil Andriescu (Al doilea dulgher), Emil Bîrlădeanu (Quintanilla), Alexandru Mereuță (Al treilea marinar), George Stancu (Primul herald), Obren Păunovici (Al doilea herald), Constantin Duicu (Secretarul), Andy Ștefănescu (Însoțitorul, Sarazinul), Gheorghe Enache (Un călugăr geronimit), Dumitru Drăgan (Un marinar), Eugen Mazilu (Un marinar), Marilena Bobeș (Maria), Barbu Ionescu (Vincente Iomez).

TACHE, IANKE ȘI CADÂR

de **VICTOR ION POPA**

Premiera la 19 decembrie 1973

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Costel Rădulescu (Tache), Lucian Iancu (Ianke), Romeo Mogoș (Cadâr), Constantin Guțu, Alexandru Mereuță (Ilie), Iuliu Popescu, Ion Andrei, Longin Mărtoiu (Ionel), Ana Minea, Adriana Șchiopu (Ana), Marieta Mihalcea, Ioana Florescu, Valentina Șambra, Valentina Bucur-Caracășian (Safta).

MISTERIOASA CONVORBIRE TELEFONICĂ

de **VIRGIL STOENESCU**

Premiera la 30 ianuarie 1974

Regia artistică: MIHAI DIMIU

Decoruri: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național București

Costume: ȘERBAN JIANU

Asistent regie artistică: Ileana Ploscaru

În distribuție: Jean Ionescu (Mihai Silvestru), Valentina Bucur (Ticuța), Ileana Ploscaru (Mina), Viorel Popescu (Paul Larian), Aurora Simionică, Diana Cheregi (Lucky), Virgil Andriescu, Longin Mărtoiu (Anton Chelaru), Longin Mărtoiu, Eugen Mazilu (Toma Cristescu), Emil Sassu (Colonelul).

NEVESTELE VESELE DIN WINDSOR

de WILLIAM SHAKESPEARE

Traducerea: Vlaicu Bîrna

Premiera la 18 aprilie 1974

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național

București

Asistent regie artistică: Emil Sassu

Mișcarea scenică: Botzi Szabo

În distribuție: Lucian Iancu (Falstaff), Mircea Nicolae Crețu, Vasile Cojocaru (Fenton), Constantin Guțu (Shallow), Eugen Mazilu (Slender), Romeo Mogoș (Ford), Longin Mărtoiu (Doctorul Caius), Emil Bîrlădeanu (Evans), Emil Sassu (Page), Costel Rădulescu (Birtășul), Viorel Popescu (Bardolph), Iuliu Popescu, Ion Andrei (Pistol), Constantin Duicu (Robin), Alexandru Mereuță (Simple), Gheorghe Enache (Rugby), Zoe Caraman-Ștefan, Eugenia Lipan-Petre (Doamna Ford), Valentina Bucur, Viorica Faina-Borza (Doamna Page), Diana Cheregi (Anne Page), Ileana Ploscaru (Doamna Quickly).

EL, EA ȘI CORUL (VIAȚA)

de GYURKO LASZLO

Traducerea: Nicolae Reiter

Premiera la 18 mai 1974

Regia și scenografia : SANDU SIMIONICĂ

Spectacol prezentat la sala Studio

În distribuție: Virgil Andriescu (El), Aurora Simionică (Ea), Ion Andrei (Corul).

DIVORȚUL

de Alexandru Sever

Premieră pe țară la 1 iunie 1974

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Dan Herdan (Tony Leordeanu), Aurora Simionică (Geta), Marcela Sassu (Bătrîna Leordeanu), Virgil Andriescu (Felix Comăneanu), Sandu Simionică (Vintilă Șova), Ion Andrei (Un ofițer german), Obren Păunovici (Un slujitor bătrîn).

CASA BERNARDEI ALBA

de FEDERICO GARCIA LORCA

Traducerea: Cicerone Teodorescu

Premiera la 12 iulie 1974

Regia artistică: ANCA OVANEZ-DOROȘENCO

Scenografia: GEORGE DOROȘENCO

În distribuție: Marcela Sassu (Bernarda), Iolanda Copăceanu-Mugur, Cristina Minculescu, Diana Cheregi (Maria Josefa), Zoe Caraman-Ștefan (Augustias), Valentina Șambra (Magdalena), Ana Mirena (Amelia), Agatha Nicolau (Mărtirio), Aurora Simionică (Adela), Valentina Bucur (La Poncia), Cristina Minculescu, Jeni Florescu (Servitoarea).

DESCOPERIREA ROMÂNIEI

Poem dramatic în versuri

de ADRIAN PĂUNESCU

Premiera absolută la 21 august 1974

Regia artistică: LAURENȚIU AZIMIOARĂ

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Muzica: Corneliu Cezar

Coregrafia: Adina Cezar și Sergiu Anghel

Conducerea muzicală: Silviu Panțîru

Maestru de cor: Boris Cobasnian

Asistenți regie artistică: Agatha Nicolau, Lucian Iancu

**Spectacol realizat în colaborare cu Teatrul liric și Teatrul
"Fantasio"**

În distribuție: Agatha Nicolau, Lucian Iancu, Ana Mirena, Valentina Bucur, Iolanda Copăceanu-Mugur, Viorica Faina-Borza, Ioana Florescu, Eugenia Lipan-Petre, Cristina Minculescu, Marieta Mihalcea, Ileana Ploscaru, Marcela Sassu, Aurora Simionică, Valentina Șambra, Ion Andrei, Virgil Andriescu, Emil Bîrlădeanu, Mircea Nicolae Crețu, Vasile Cojocar, Constantin Duicu, Gheorghe Enache, Lucian Iancu, Jean Ionescu, Eugen Mazilu, Longin Mărtoiu, Romeo Mogoș, Alexandru Mereuță, Iuliu Popescu, Viorel Popescu, Emil Sassu, Sandu Simionică, Aneta Forna-Christu, Ioana Ionescu-Jora, Marinela Marinescu, Elena Motoc, Georgeta Radu, Elena Romanescu, Petre Catrava, Vasile Hariton, Traian Popescu, Mircea Romanescu, Romel Stănciugel, Iosif Buibaș, Daniela Badea, Cornelia Crețu, Clara Demeter, Ștefania Marinescu, Oltea Moroșan,

Elena Neațu, Greti Nemecek, Monica Olariu, Nastasia Pascu, Mariana Pătrănoiu, Rodica Raicu, Viviana Rusu, Lucica Stănculescu, Angela Tecaru, Anca Tudor, Ioana Tudorancea, Gelu Adăscăliței, Ștefan Fecu, Iuliu Filip, Dionisie Nicolae, Constantin Pinte, Dandu Popescu, Augustin Precup, Ion Sgaverdea, Valerica Biji, Marilena Bucur, Rodica Caracaș, Ana Drăgan, Mara Gancev, Elena Iacob, Nina Jean, Viorica Kiss, Ioana Marin, Livioara Păsăroiu, Maria Rențea, Puiu Burnescu, Dan Cherata, Anghel Ionescu, Istvan Körösy, Florin Maciac, Milidi Tătaru, Gheorghiza Varga.

RĂSPALATA

de GHIȚĂ BARBU

Premieră absolută la 31 octombrie 1974

Regia artistică și scenografia : SILVIU PURCĂRETE

Asistent regie artistică: Emil Sassu

În distribuție: Sandu Simionică (Micu Petculescu), Vasile Cojocar (Andrei), Ana Mirena (Nela), Mircea Nicolae Crețu, Iuliu Popescu (Sofron), Agatha Nicolau (Florica), Constantin Duicu (Gică), Longin Mărtoiu (Mircea Mărgărit), Emil Bîrlădeanu (Geved Abdișah), Marieta Mihalcea (Aișe), Aurora Simionică (Namire), Valentina Bucur (Frosa), Constantin Guțu (Ilie Găman), George Stancu (Moș Nica), Cristina Minculescu (Mălina), Virgil Andriescu (Geacu), Obren Păunovici (Banu), Diana Cheregi (Namire), Emil Sassu (Firicel Manase).

VIFORUL

de BARBU ȘTEFĂNESCU DELAVRANCEA

Premiera la 28 decembrie 1974

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național București

În distribuție: Mircea Nicolae Crețu, Constantin Duicu (Ștefăniță Vodă), Sandu Simionică (Luca Arbore), Jean Ionescu (Logofătul Trotușan), Lucian Iancu (Vornicul Carabăț), George Stancu (Paharnicul Săcuianu), Obren Păunovici (Postelnicul Comșa Șarpe), Longin Mărtoiu (Pîrcălabul Petrică), Alexandru Mereuță (Pîrcălabul Condrea), Viorel Popescu (Pîrcălabul Baloș), Romeo Mogoș (Spătarul Hrană), Costel Rădulescu (Comisul Cățeleanu), Ion Andrei (Postelnicul Luca), Virgil

Andriescu (Cătălin), Constantin Duicu (Toader), Vasile Cojocaru (Nichita), Emil Bîrlădeanu (Mogîrdici), Emil Sassu (Țugulea Moghilă), Diana Cheregi (Doamna Tana), Ileana Ploscaru (Oana), Aurora Simionică (Contele Irmski), Gheorghe Enache (Un țăran), Ion Andrei (Un tâlhar).

GAITELE

de **ALEXANDRU KIRIȚESCU**

Premiera la 14 martie 1974

Regia artistică: **GHEORGHE JORA**

Scenografia : **ELENA IONESCU**

Asistent scenografie: **Maria Constantin**

La vioară: **Grigore Cercel**

Sculptura: **Veniamin Mîrza**

În distribuție: Marcela Sassu (Aneta Duduleanu), Eugenia Lipan-Petre (Wanda Serafim), Ana Mirena (Margareta Aldea), Viorica Faina-Borza (Colette Duduleanu), Agatha Nicolau (Fraulein), Valentina Șambra (Lena), Iolanda Copăceanu-Mugur (Zoia), Cristina Minculescu (Zamfira), Virgil Andriescu (Mircea Aldea), Emil Bîrlădeanu (Georges Duduleanu), Costel Rădulescu (Ianache Duduleanu).

N-AM UCIS (MARIE OCTOBRE)

de **JACQUES ROBERT, JULIEN DUVIVIER și HENRI JEANSON**

Traducerea: **Horia Deleanu**

Premiera la 11 aprilie 1975

Regia artistică: **SILVIU PURCĂRETE**

Scenografia : **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

În distribuție: Ileana Ploscaru (Marie Octobre), Valentina Bucur (Victorine), Sandu Simionică (Rougier), Lucian Iancu (Simoneau), Jean Ionescu (Renaud Picard), George Stancu (Vandamme), Longin Mărtoiu (Le Gueven), Constantin Guțu (Blanchet), Emil Sassu (Marinval), Romeo Mogoș (Bernardi), Viorel Popescu (Thibaud).

ULTIMA CURSĂ

de **HORIA LOVINESCU**

Premiera la 15 mai 1975

Regia artistică: **GEORGE RAFAEL, de la Teatrul "C. Nottara"**

Decorul: **TRAIAN NIȚESCU**

Costumele: LIDIA RADIAN

Asistent regie artistică: Virgil Andriescu

În distribuție: Mircea Nicolae Crețu (Sergiu Costescu), Vasile Cojocaru (Mihai Costescu), Aurora Simionică (Cristina), Agatha Nicolau (Claudia), Emil Bîrlădeanu (Negrea), Virgil Andriescu (Zamfir).

Invitați în spectacol: Ștefan Iordache (Sergiu Costescu), Melania Cîrje (Cristina).

LUIPI DE MARE

de GHEORGHE VLAD

Premieră absolută la 22 iunie 1975

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistent regie artistică: Viorel Popescu

În distribuție: Lucian Iancu (Liviu Mărgărit), Valentina Bucur (Ana), Diana Cheregi (Cristina), Eugen Mazilu (Traian Pîrcălabu), Ion Andrei (Dumitru Cumpătă), Emil Sassu (Ieronim Tatu), Romeo Mogoș (Griga Oață), Longin Mărtoiu (Tincu Aramă), Costel Rădulescu (Patriciu Burguescu), Iuliu Popescu (Pascale Tîrnăcop), Alexandru Mereuță (Telemac Constantin), Constantin Guțu (Avram Cireașă), Cristina Minculescu (Silvia), Ana Mirena (Paula), Valentina Șambra (Ioana), Ileana Ploscaru (Ana), Viorel Popescu (Damian Țurlea).

PATRU LACRIMI

de VIKTOR ROZOV

Traducerea: Tudor Steriade

Premiera la 31 iulie 1975

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia : GEORGE DOROȘENCO

În distribuție: Jean Ionescu (Autorul), Emil Bîrlădeanu (Susleakov), Elena Stănescu (Larisa), Virgil Andriescu (Denisov), George Stancu (Seleznev), Lucian Iancu (Avdei), Eugenia Lipan-Petre (Ciaskina), Iuliu Popescu (Seomin), Viorica Faina-Borza (Nina), Viorel Popescu (Andrei), Ana Mirena (Muza), Eugen Mazilu (Stepan), Cristina Minculescu (O invitată), Constantin Duicu (Un invitat), Cristian Mirea (Petea).

DE CIULEANDRĂ

Recital pe versuri de NICHITA STĂNESCU

Premiera la 8 noiembrie 1975

Regia artistică, scenografia, interpretarea:

AGATHA NICOLAU

Spectacol prezentat la sala Studio

CE AVEȚI CU BIBICU?

de ȘTEFAN BERCIU

Premiera la 25 decembrie 1975

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Muzica: Aurel Giroveanu

Asistent regie artistică: Emil Sasu

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Bibicu Bibicescu), Marieta Mihalcea (Ana Costea), Eugenia Lipan-Petre (Secretara), Viorel Popescu (Ion Daneș), Emil Sassu (Vlad Apostol), Romel Stănciugel (Ion Ninu), Adriana Șchiopu (Doctorița).

SÂNZIANA ȘI PEPELEA

de VASILE ALECSANDRI

Premiera la 7 februarie 1976

Regia artistică: ANCA OVANEZ DOROȘENCO

Scenografia : GEORGE DOROȘENCO

Muzica: Ștefan Zorzor

Cântă Formația "Euxin"

Mișcarea scenică: Mireille Savopol

Sculptură măști: Veniamin Mîrza

În distribuție: Sandu Simionică (Papură Împărat), Diana Cheregi (Sânziana), Iuliu Popescu (Pepelea), Constantin Duicu (Lăcustă Vodă), Lucian Iancu (Pîrlea Vodă), Petre Catrava (Păcală), Eugen Mazilu (Tîndală), Virgil Andriescu (Zmeul), Ana Mirena (Baba Rada, Zîna Lacului), Agatha Nicolau (Zîna Codrului), Adriana Șchiopu (Zînișoara).

NEBUNA DIN CHAILLOT

de JEAN GIRAUDOUX

Traducerea: F. Brunea - Fox

Premiera la 19 martie 1976

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

**Scenografia : MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național
București**

Muzica de scenă: Romeo Mogoș

Asistent regie artistică: Emil Sassu

În distribuție: Ileana Ploscaru (Aurélie), Marieta Mihalcea (Constance),
Valentina Bucur (Gabrielle), Agatha Nicolau (Joséphine), Ana
Mirena (Joséphine), Diana Cheregi (Irma), Lucian Iancu
(Peticarul), Sandu Simionică (Prospectorul), Longin Mărtoiu
(Martial, Șef grup Bertaud), Costel Rădulescu (Președintele),
Jean Ionescu (Baronul), Iuliu Popescu (Cîntărețul), Constantin
Duiçu (Comisionarul), Ion Andrei (Vardistul, Șef grup amici
plante), Romel Stănciugel (Surdo-mutul), George Stancu
(Aiuritul), Emil Bîrlădeanu (Negustorul de șireturi), Constantin
Guțu (Jadin), Titus Gurgulescu (Pierre), Viorel Popescu
(Canalagiul), Alexandru Mereuță (Domnul Scîrbos), Gheorghe
Enache (Rentierul), Eugen Mazilu (Mandatarul), Viorica
Faina-Borza (Prima Doamnă), Cristina Minculescu (A doua
doamnă), Ana Mirena (A treia doamnă), Emil Sassu
(Remizierul), Romeo Mogoș (Salvatorul, Șef grup "Amicii
animalelor"), George Stancu (Reprezentant interese petrol),
Elena Stănescu (Florăreasa).

TROPAEUM TRAIANI

de GRIGORE SĂLCEANU

**Premieră absolută la 19 mai 1976, cu prilejul celei de a 25-a
aniversări a teatrului**

Regia artistică: GHEORGHE JORA

**Scenografia : MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național
București**

Muzica: Iosif Herteza

Mișcarea scenică: Oleg Danovski de la Opera Română

În distribuție: Sandu Simionică (Decebal), Titus Gurgulescu (Traian), Elena
Gurgulescu (Sarmidaza), Lucian Iancu (Dius), Jean Ionescu
(Rescentus), Viorel Popescu (Aulutralis), Emil Sassu
(Longinus), Longin Mărtoiu (Marcianus), Vasile Cojocar
(Lucillus), Virgil Andriescu (Ebrenus), Emil Bîrlădeanu
(Murena), Constantin Guțu (Ligarius), Eugen Mazilu (Furius),
Iuliu Popescu (Marius), Romeo Mogoș (Ascaniu), Ana Mirena
(Zinnenis), George Stancu (Fortus), Constantin Duiçu (Lusius),
Ion Andrei (Drepala), Gheorghe Enache (Tutenes), Alexandru

Mereuță (Postumus), Obren Păunovici (Apolodor), Barbu Ionescu (Vezina), Elena Stănescu, Adriana Șchiopu (Fecioarele).

OPINIA PUBLICĂ

de AUREL BARANGA

Premiera la 11 august 1976

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Longin Mărtoiu (Chitlaru, prezentatorul, Actorul), Titus Gurgulescu (Chitlaru, prezentatorul, Actorul), Aurora Simionică, Elena Gurgulescu (Otilia, Gina, Niculina Gologan, Marcica Tunsu), Vasile Cojocaru (Regizorul de culise), Constantin Duicu (Regizorul spectacolului), Emil Bîrlădeanu (Cristinoiu), Ion Andrei (Pascalide), Emil Sassu (Turculeț), Constantin Guțu (Băjenaru), Iuliu Popescu, Alexandru Mereuță (Ioniță), Costel Rădulescu (Manolescu), Eugen Mazilu (Braharu), Diana Cheregi (O secretară), Gheorghe Enache (Ceorei Gheorghe), George Stancu (Spectatorul revoltat), Viorel Popescu (Constantin Brana, Opinia publică).
Invitat în spectacol: Radu Beligan (Chitlaru, prezentatorul, Actorul).

TATĂL NOSTRU UNEORI

de EUGEN LUMEZIANU

Premieră absolută la 26 octombrie 1976

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

La pian: Rozalia Vîlsan

În distribuție: Sandu Simionică (Vărul Alexandru), Jean Ionescu (Ștefan Nemțeanu), Viorica Faina-Borza (Valeria), Vasile Cojocaru (Claudiu), Diana Cheregi (Simina), Agatha Nicolau (Nina Popescu), Elena Gurgulescu (Nina Popescu), Emil Bîrlădeanu (Profesorul de fizică), Valentina Bucur (Vecina), Eugen Mazilu (Mac), Constantin Duicu (Radu), Ion Andrei (Petruș Angheluș), Elena Stănescu (Constantina), Mariana Emilian (Mariana), Magdalena Iorga (Magdalena), Ion Gavrizi (Mitel).

MILES GLORIOSUS

de PLAUT

Traducerea: Nicolae Teica

Premiera la 29 decembrie 1976

Regia artistică: SILVIU PURCĂRETE

Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Constantin Guțu (Pyrgopolinices), Lucian Iancu (Palaestrio), Eugen Mazilu (Periplectomenus), Emil Bîrlădeanu (Sceledrus), Constantin Duicu (Pleusicles), Longin Mărtoiu (Philocomasia), Vasile Cojocar (Milphidippa), Virgil Andriescu (Acroteleutia).

MICUL INVERN

de MIRCEA ȘTEFĂNESCU

Premiera la 14 ianuarie 1977

Regia artistică: MIHAI BERECHET, de la Teatrul Național București

Scenografia : AUREL FLOREA

Muzica: Henry Mălineanu

În distribuție: Ileana Ploscaru (Soția), Romel Stănciugel (Soțul), Valentina Bucur (Soacra), Emil Sassu (Doctorul), Ion Andrei (Ordonanța), Titus Gurgulescu (Curtezanul), Maria Nestor (Secretara).

MARELE SOLDAT

de DAN TĂRCHILĂ

Premieră absolută la 22 martie 1977

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia : MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național București

Asistent regie artistică: Virgil Andriescu

Scenă filmate: Mihăiță Lupu

În distribuție: Sandu Simionică (Visarion), Ileana Ploscaru (Tudosia), Valentina Șambra (Tudosia), Gheorghe Enache (Cosma), Vasile Cojocar (Gheorghe), Maria Nestor (Iulia), Titus Gurgulescu (Lazăr), Lucian Iancu (Limbăul), Constantin Guțu, Costel Rădulescu (Barșa), Viorel Popescu (Ali), George Stancu (Soldatul turc), Costel Rădulescu (Butu), Emil Bîrlădeanu (Butu), Constantin Duicu (Baciu), Elena Gurgulescu (Leni), Alexandru Mereuță (Aroneanu), Longin Mărtoiu (Nebunul), Emil Sasu (Maiorul),

Virgil Andriescu (Alexandru), Ion Andrei (Andrei), Romel Stănciugel (Ion), Eugen Mazilu (Pipirig), Jean Ionescu (Strunga).

CERCUL PĂTRAT (CVADRATURA CERCULUI)

de **VALENTIN KATAEV**

Traducerea: **Leonard Efremov, Val Săndulescu**

Premiera la **4 noiembrie 1977**

Regia artistică: **CONSTANTIN DINISCHIOTU**

Scenografia : **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Asistent regie artistică: **Virgil Andriescu**

În distribuție: Vasile Cojocar (Vasea), Eugen Mazilu (Abram), Diana Cheregi (Tonea), Elena Gurgulescu (Ludmila), Lucian Iancu (Emilian), Virgil Andriescu (Flaviu).

OMUL ÎN PIELE DE ȘARPE (ORFEU ÎN INFERN)

de **TENNESSEE WILLIAMS**

Traducerea: **Mihnea Gheorghiu**

Premiera la **10 septembrie 1977**

Regia artistică: **GHEORGHE JORA**

Scenografia : **AUREL FLOREA**

În distribuție: Marieta Mihalcea (Dolly Hamma), Diana Cheregi (Beulah Binnings), George Stancu (Pee Wee Binnings), Alexandru Mereuță (Dog Hamma), Ana Mirena (Carol Cutrere), Cristina Minculescu (Eva Temple), Valentina Bucur (Sister Temple), Gheorghe Enache (Unchiul Pleasant), Vasile Cojocar (Val Xavier), Viorica Faina-Borza (Vee Talbott), Ileana Ploscaru (Lady Torrance), Romel Stănciugel (Jabe Torrance), Viorel Popescu (Șeriful Talbott), Titus Gurgulescu (David Cutrere), Maria Nestor (Sora Porter).

PIELEA URSULUI (A VOS SOUHAITS)

de **PIERRE CHESNOT**

Traducerea: **Marica Beligan**

Premiera la **20 decembrie 1977**

Regia artistică: **ION MAXIMILIAN**

Scenografia : **AUREL FLOREA**

Asistent regie artistică: **Alexandru Mereuță**

Asistent scenografie: **Eugen Stoian**

În distribuție: Valentina Bucur (Louise), Emil Sassu (Profesorul Garron), Romel Stănciugel (Ludovic Méricot), Viorica Faina-Borza

(Lucie Méricot), Eugenia Lipan-Petre (Viviane Boissière),
Viorel Popescu (Atropos), Constantin Guțu (Maréchal).

AUTOBIOGRAFIE

de HORIA LOVINESCU

Premiera la 12 februarie 1978

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia : DAN JITIANU, de la Teatrul "Bulandra"

Asistent scenografie: Liția Nagel

În distribuție: Jean Ionescu (Galeriu Pop), Ileana Ploscaru (Dina Pop), Maria Nestor (Raluca Pop), Virgil Andriescu (Radu Comșa), Titus Gurgulescu (Procopiu), Eugen Mazilu (Alexiu), Emil Birlădeanu (Ionescu), Ion Andrei (Georgescu), Elena Gurgulescu (Irina), George Stancu (Dogaru), Longin Mărtoiu (Greavu), Valentina Șambra (Madam Vătămanu), Mariana Emilian, Ion Gavrizi (În alte roluri).

Spectacol coupé

OMUL, FATA, BĂTRÎNUL ȘI CEAȚA

de HRISTU LIMONA

Premieră absolută la 30 martie 1978

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Spectacol jucat la sala studio

În distribuție: Romel Stănciugel (Omul), Maria Nestor (Fata), Emil Birlădeanu (Bătrînul), Viorel Popescu (Ofițerul de marină), Ileana Ploscaru (Soția ofițerului), Vasile Cojocaru (Un băiat tare obosit), Ana Mirena (Crainica).

SCRISOARE CĂTRE MEȘTERUL MANOLE

de HRISTU LIMONA

În distribuție: Virgil Andriescu (Inginerul), Lucian Iancu (Doctorul), Gheorghe Enache (Bătrînul), Ana Mirena (Ana).

CLIPA

de VIRGIL STOENESCU, după romanul lui DINU SĂRARU

Premieră absolută la 5 mai 1978

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia : VASILE ROTARU

Asistent regie artistică: Emil Sassu

Asistent scenografie: Ioan Olaru

În distribuție: Romel Stănciugel (Dumitru Dumitru), Ileana Ploscaru (Comentatorul), Emil Sassu (Mihalache Dometie), Virgil Andriescu (Tudor Cernat), Elena Gurgulescu (Ruxandra Mărăcineanu), Lucian Iancu (Petre Nobilu), Valentina Șambra (Măria), Ana Mirena (Carmina), Vasile Cojocar (Năiță Lucian), Emil Bîrlădeanu (Șeful comisiei de anchetă), Viorel Popescu (Maiorul), Eugen Mazilu (Locotenentul), Ion Andrei (Agentul), Constantin Duicu (Secretarul), Marieta Mihalcea (O femeie), Cristina Minculescu (Altă femeie), Constantin Guțu (Un bărbat), George Stancu (Alt bărbat), Gheorghe Enache (Alt bărbat), Meda Cristina Popovici (Ioana), Mariana Emilian, Magdalena Iorga, Romeo Pinte, Ion Gavrizi (în alte roluri).

SÎMBĂTĂ LA VERITAS

de **MIRCEA RADU IACOBAN**

Premiera la **20 iunie 1978**

Regia artistică: **ION MAXIMILIAN**

Scenografia : **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Asistent regie artistică și ilustrația muzicală: **Romel Stănciugel**

În distribuție: Virgil Andriescu (Ion), Viorel Popescu (Gheorghe), Lucian Iancu (Valentin), Longin Mărtoiu (Victor), Viorica Faina-Borza (Emilia), Ana Mirena (Mara), Romel Stănciugel (Vasile), Titus Gurgulescu (Petre), Diana Cheregi (Ileana), Eugenia Lipan-Petre (Sofia), Valentina Bucur (Puica), Eugen Mazilu (Ospătarul), Gavril Iagamas (Recepționarul), Romeo Pinte (Șoferul).

LEGENDELE ATRIZILOR (COVORUL DE PURPURĂ)

Scenariu de **SILVIU PURCĂRETE**

după tragediile lui **ESCHIL, SOFOCLE, EURIPIDE**
cu cântece, bocete și descântece românești

Premiera la **25 august 1978, la ruinele Cetății Histria**

Regia artistică: **SILVIU PURCĂRETE**

Scenografia : **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Muzica: **Iosif Herte**

Asistent regie artistică: **Virgil Andriescu**

În distribuție: Ana Mirena (O doică, o coreută), Virgil Andriescu (Egist), Emil Bîrlădeanu (Un străjer, un coreut), Diana Cheregi (Electra), Vasile Cojocar (Oreste), Constantin Duicu (un

coreut), Aneta Forna-Christu (O femeie, O vrăjitoare, O mască), Elena Gurgulescu (Cassandra), Titus Gurgulescu (Un vestitor, Un coreut), Lucian Iancu (Agamemnon), Eugenia Lipan-Petre (O coreută), Longin Mărtoiu (Un coreut), Marinela Marinescu (O femeie, O vrăjitoare, O mască), Eugen Mazilu (O slugă, Un coreut), Alexandru Mereuță (Un coreut), Marieta Mihalcea (O coreută), Maria Nestor (O femeie, O coreută), Ileana Ploscaru (Clitemnestra), Elena Romanescu (O femeie, O vrăjitoare, O mască), George Stancu (Un coreut), Cristina Minculescu (O coreută), Petre Catrava, Vasile Hariton, Dromihete Ghiman, Traian Popescu, Mugur Prisăcaru, Mircea Romanescu (Cântăreții – țapi), Mariana Emilian, Ion Gavrizi (În alte roluri), Oiță Vasile (interpret la oboi).

FÎNTÎNA BLANDUZIEI

de VASILE ALECSANDRI

Premiera la 30 august 1978

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia : AUREL FLOREA

Coregrafia și mișcarea scenică: Mireille Savopol

Muzica: Timuș Alexandrescu

În distribuție: Romel Stănciugel (Horațiu), Jean Ionescu (Mecena), Longin Mărtoiu (Postumus), Lucian Iancu (Scaur), Emil Sassu (Zoil), Constantin Guțu (Glutto), Titus Gurgulescu (Hebro), Vasile Cojocaru (Gallus), Maria Nestor (Getta), Elena Gurgulescu (Neera), Emil Bîrlădeanu (Cebal), Alexandru Mereuță (Strobil), Gheorghe Enache (Strobil), Eugen Mazilu (Menas), Constantin Duicu (Coerax). Baletul Teatrului Liric Constanța.

SCAUNUL

de TUDOR POPESCU

Premieră absolută la 9 februarie 1979

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia : EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistent regie artistică: Emil Sassu

În distribuție: Lucian Iancu (Onira), Jean Ionescu (Blanda), Romel Stănciugel (Avram), Emil Sassu (Tudor), Virgil Andriescu (Groz), Ileana Ploscaru (Irina), Eugenia Lipan-Petre (Mina), Cristina Minculescu (Zamfira), Longin Mărtoiu (Dima).

CAPCANA DE NICHEL

de **EUGEN LUMEZIANU**

Premieră absolută la 11 martie 1979

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia : AUREL FLOREA

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

În distribuție: Viorel Popescu (Emil Gherasim), Valentina Șambra (Virginia), Maria Nestor (Andreea), Diana Cheregi (Tanti Sina), Eugen Mazilu (Daniel Zglobiu), Ion Andrei (George), Rodica Nițescu (Eleonora).

BUNICA SE MĂRITĂ

de **V. MHITARIAN**

Premiera la 29 martie 1979

Traducerea: M. Diaconescu

Adaptarea: Harry Negrin

Regia artistică și ilustrația muzicală: GHEORGHE JORA

Scenografia : ȘERBAN JIANU

În distribuție: Valentina Bucur (Elisaveta Vasilievna), Emil Bîrlădeanu (Serghei Platonovici), George Stancu (Serghei Platonovici), Ana Mirena (Nina Sergheevna), Viorica Faina-Borza (Nina Sergheevna), Titus Gurgulescu (Andrei Stepanovici), Constantin Duicu (Valeri), Vasile Cojocar (Boris), Maria Nestor (Natașa).

CREDINȚA

de **ION COJA**

Premieră absolută la 18 mai 1979

Regia artistică: CONSTANTIN DINISCHIOTU

Scenografia: CONSTANTIN RUSSU

Grafica: Ion Țițoiu

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

În distribuție: Ileana Ploscaru (Autorul), Maria Nestor (Ioana), Romel Stănciugel (Carol), Emil Bîrlădeanu (Kogălniceanu), Jean Ionescu (Brătianu), Longin Mărtoiu (Poetul), Ana Mirena (Curtezana 1), Rodica Nițescu (Curtezana 2), Viorica Faina-Borza (Curtezana 3), Viorel Popescu (Necunoscutul), Vasile Cojocar (Figurantul 1), Emil Sassu (Figurantul 2), Eugen Mazilu (Figurantul 3), George Stancu (Țăranul), Constantin Duicu (Ofițerul), Lucian Iancu (C.A.Rosetti), Titus Gurgulescu

(Candiano), Iosif Buibaș (Maioreescu), Ion Andrei (Ghica), Florin Stavăr (Carp), Virgil Andriescu (Bismarck), Viorel Baltag (Bărnăuțiu), Gheorghe Enache, Minodora Condur (În alte roluri).

CEL CARE PRIMEȘTE PALME

de LEONID ANDREEV

Premiera la 30 octombrie 1979

Traducerea: Mircea Ștefănescu, Ludmila Vidrașcu

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național București

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

Muzica: Aurel Giroveanu

În distribuție: Rodica Mureșan (Consuella), Jean Ionescu (Contele Mancini), Romel Stănciugel (Cel), Emil Birlădeanu (Briquet), Diana Cheregi (Zinida), Titus Gurgulescu (Alfred Bezano), Longin Mărtoiu (Domnul), Lucian Iancu (Baronul Regnard), Constantin Guțu (Jackson), Eugen Mazilu (Tily), Vasile Cojocar (Poly), George Stancu (Thomas), Ion Andrei (Cel Ras), Constantin Duicu (Dirijorul), Alexandru Mereuță (Thomas).

PĂDURENII

de GHIȚĂ BARBU

Premieră absolută la 29 decembrie 1979

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistenți regie artistică: Alexandru Mereuță, Romel Stănciugel

În distribuție: Marieta Mihalcea (Catrina), Alexandru Mereuță (Mitru), Maria Nestor (Rica), Ana Mirena (Mara), Constantin Duicu (Petrișor), Eugen Mazilu (Sandu).

ANDROMACA

de JEAN RACINE

Premiera la 8 februarie 1980

Traducerea: dr. Nicolae Ionescu

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național București

Muzica: Adrian Enescu

În distribuție: Ileana Ploscaru (Andromaca), Virgil Andriescu (Pyrrhus),

Vasile Cojocaru (Oreste), Elena Gurgulescu (Hermiona),
Lucian Iancu (Pylade), Diana Cheregi (Cleona), Valentina
Șambra (Cephisa), Viorel Popescu (Phoenix).

CĂLĂTOR FĂRĂ BAGAJE

de **JEAN ANOUILH**

Premiera la 24 aprilie 1980

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Decorurile: AUREL FLOREA

Costumele: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

În distribuție: Virgil Andriescu (Gaston), Eugenia Lipan-Petre (Doamna
Renaud), Romel Stănciugel (Georges Renaud), Diana Cheregi
(Valentine Renaud), Valentina Bucur-Caracașian (Ducea
Dupont – Dufort), Emil Sassu (Maestrul Huspar), Emil
Bîrlădeanu (Maestrul Pickwick), Elena Gurgulescu (Juliette),
Alexandru Mereuță (Valetul), Cristina Minculescu
(Bucătăreasa), Ion Andrei (Majordomul), Constantin Duicu
(Șoferul), Adrian Catrava (Copilul).

MOBILĂ ȘI DURERE

de **TEODOR MAZILU**

Premiera la 15 iunie 1980

Regia artistică și scenografia: ROMEL STĂNCIUGEL

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Sile), Emil Sassu (Paul), Eugen Mazilu
(Gore), Longin Mărtoiu (Urechiatu), Diana Cheregi (Lizica),
Ana Mirena (Melania).

RĂZBUNAREA

de **ALEXANDER FREDRO**

Premieră pe țară la 18 noiembrie 1980

Traducerea: Olga Zaicic și Virgil Teodorescu

Regia artistică: LUCIAN IANCU

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistent regie artistică: Vasile Cojocaru

Muzica: Formația "Poesis"

În distribuție: Lucian Iancu (Raptusiewicz), Vasile Cojocaru (Papkin), Maria
Nestor (Clara), Emil Bîrlădeanu (Milczek), Eugen Mazilu
(Waclaw), Ileana Ploscaru (Pităreasa), Constantin Guțu
(Dyndalski), Gheorghe Enache (Intendentul).

CĂPITANUL APOSTOLESCU ANCHETEAZĂ

de HORIA TECUCEANU

Premieră absolută la 11 decembrie 1980

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: AUREL FLOREA

În distribuție: Virgil Andriescu (Nicolae Apostolescu), Titus Gurgulescu (Dan Simionescu), Viorel Popescu (Carol Corban), Cristina Minculescu (Caterina Manole), Elena Gurgulescu (Pușa Nicolae), Marieta Mihalcea (Ioana Anghelică), Jean Ionescu (Mihai Ioanide), Emil Sassu (Marin Modoran), Viorica Faina-Borza (Mioara Călin), Constantin Duicu (Iancu Mutafa), Longin Mărtoiu (Teodor Nicolae), Ion Andrei (Ion Popa), Alexandru Mereuță (Gheorghe Furnarachis).

OMUL NU-I SUPUS MAȘINII

de TUDOR POPESCU

Premiera la 29 martie 1981

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

În distribuție: Viorel Popescu (Stănel), Eugenia Lipan-Petre (Fiorentina), Emil Bîrlădeanu (Dincu), Constantin Guțu (Duducel), Vasile Cojocaru, Ion Andrei (Lică), Valentina Bucur-Caracașian (Frîncu), Diana Cheregi (Mioara), Eugen Mazilu (Tudor), Alexandru Mereuță (Vicu).

COMEDIE DE MODĂ VECHĂ

de ALEKSEI ARBUZOV

Premiera la 28 aprilie 1981

Traducerea: Mara Nicolau

Regia artistică și ilustrația muzicală: ROMEL STĂNCIUGEL

Scenografia: AUREL FLOREA

Spectacol prezentat la sala Studio

În distribuție: Romel Stănciugel (El), Ana Mirena (Ea).

CÎT ÎNCĂ NU-I TÎRZIU (DRESOAREA DE FANTOME)

de ION BĂIEȘU

Premiera la 28 mai 1981

Regia artistică: CRISTIAN PEPINO

Scenografia: ALFRED IPSE

Muzica: Gabriela Sauciu

Mișcarea scenică: Iuliu Filip

Spectacol prezentat la sala Studio

În distribuție: Valentina Bucur (Dresoarea), Longin Mărtoiu (Paznicul).

Au fost folosite poezii de: Ion Brad, Miron Radu Paraschivescu.

JOCUL VIETII ȘI AL MORTII ÎN DEȘERTUL DE CENUȘĂ

de **HORIA LOVINESCU**

Premiera la 30 mai 1981

Regia artistică, ilustrația muzicală: GHEORGHE JORA

Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național

București

Asistent regie artistică: Lucian Iancu

Asistent scenografie: Drăgana Morariu

În distribuție: Lucian Iancu (Tatăl), Vasile Cojocaru (Abel), Virgil Andriescu (Cain), Maria Nestor (Ana).

HECUBA

de **EURIPIDE**

Premiera la 21 iunie 1981

Traducerea: Al. Miran

Regia artistică: SILVIU PURCĂRETE

Scenografia: Silviu Purcărete, Eugenia Tărășescu-Jianu

Muzica: Dorin Liviu Zaharia

Asistent regie artistică: Virgil Andriescu

Spectacol prezentat în aer liber

În distribuție: Virgil Andriescu (Agamemnon), Ileana Ploscaru (Hecuba), Vasile Cojocaru (Odiseu), Lucian Iancu (Polimestor), Eugen Mazilu (Talthybios), Maria Nestor (Polyxene), Diana Cheregi (Corifeul), Cristian Pepino (Un coreut), Aneta Forna-Christu (O coreută), Vasile Hariton (Un coreut), Elena Romescu (O coreută), Marinela Marinescu (O coreută), Dromihete Ghiman (Un coreut), Maria Burtea (O coreută), Traian Popescu (Un coreut), Alexandru Mereuță (Un coreut), Ion Andrei (Un coreut).

PENSIUNEA DOAMNEI OLIMPIA

de **ION D. ȘERBAN**

Premiera la 30 iulie 1981

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

**Scenografia: MIHAI TOFAN, de la Teatrul Național
București**

Asistent regie artistică: Alexandru Mereuță

În distribuție: Valentina Șambra (Olimpia), Minodora Condur (Aneta),
Valentina Bucur (Lola), Eugenia Lipan-Petre (Clementina),
Cristina Minculescu (Ligia), Ana Mirena (Jeanine), Viorica
Faina-Borza (Nana), Diana Cheregi (Sanda), Elena Gurgulescu
(Angela).

CUM SE NUMEAU CEI PATRU BEATLES?

de STEPHEN POLIAKOFF

Premiera la 6 ianuarie 1982

Traducerea și regia artistică: FLORIAN PITTIȘ

Scenografia: MIHAI MĂDESCU, de la Teatrul "Bulandra"

Asistent regie artistică: Longin Mărtoiu

Coloana sonoră: Alexandru Schulder

În distribuție: Vasile Cojocaru (Leonard Brazil), Eugen Mazilu (Rex), Maria
Nestor (Nicola Davis), Ana Mirena (Sussan), Minodora
Condur (Sussan), Mirela Atanasiu (Jane), Longin Mărtoiu (Big
John).

HOP, SIGNOR!

de MICHEL DE GHELDERODE

Premiera la 25 februarie 1982

Traducerea: Sanda Diaconescu

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Decorul: DAN JITIANU

Costumele: DANIELA CODARCEA

Muzica: Tase Garciu

În distribuție: Mirela Atanasiu (Marguerite), Constantin Guțu (Juréal), Titus
Gurgulescu (Adorno), Longin Mărtoiu (Helgar), Emil Sassu
(Don Pillar), Virgil Andriescu (Larose), Eugen Mazilu (Suif),
Vasile Cojocaru (Mèche), Viorel Popescu (Omul Inchiziției),
Maria Varsami, Ion Gavrizi (În alte roluri).

OCOLUL PĂMÎNTULUI ÎN 50 DE MINUTE

de MINODORA CONDUR

Premieră absolută la 2 mai 1982

*Regia artistică, scenografia și interpretarea: MINODORA
CONDUR*

Muzica: Cornel Fugaru
Spectacol prezentat la sala Studio

ÎNTRE ETAJE

de DUMITRU SOLOMON

Premiera la 12 mai 1982

Regia artistică: ROMEL STĂNCIUGEL

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Romel Stănciugel (Daniel), Diana Cheregi (Andreea), Marieta Mihalcea (Spectatoarea), Emil Sassu (Regizorul), Valentina Bucur (Doamna Trifoi), Viorel Popescu (Teodorescu), Longin Mărtoiu (Albu), Ana Mirena (Vladimir), Emil Bîrlădeanu (Dădârlat).

BEȚIA SFÎNTĂ

de PAUL EVERAC

Premiera la 30 iunie 1982

Regia artistică: DOMINIC DEMBINSKI

Scenografia: VASILE JURJE

Momente coregrafice: Milidi Tătaru

În distribuție: Romel Stănciugel (Athanasios), Jean Ionescu (Athanasios), Virgil Andriescu (Gundolffo), Liviu Manolache (Raimund), Ion Andrei (Doca), Vasile Cojocaru (Menalchos), Eugen Mazilu (Ioan), Titus Gurgulescu (Cosma), Emil Sassu (Artimon), Diana Cheregi (Hristodora), Elena Gurgulescu (Eupraxia), Maria Nestor (Rosaura), Ileana Ploscaru (Athenaisa).

MIELUL TURBAT

de AUREL BARANGA

Premiera la 25 august 1982

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: AUREL FLOREA

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Spiridon), Ileana Ploscaru (E. Ionescu), Jean Ionescu (Cristescu), Lucian Iancu (Cavafu), Alexandru Mereuță (Toma Dumitrescu), Constantin Guțu (Bontaș), Viorica Faina-Borza, Minodora Condur (Maria Vasiliu), Mirela Atanasiu (Margareta Petrescu), Gheorghe Enache, Viorel Popescu (Tache Imireanu), Constantin Duicu (Doctorul), Diana Cheregi (E. Ionescu).

NU NE NAȘTEM TOȚI LA ACEEAȘI VÎRSTĂ

de TUDOR POPESCU

Premiera la 4 decembrie 1982

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: ALFRED IPSER

În distribuție: Virgil Andriescu (Ștefan), Mirela Atanasiu (Doina), Liviu Manolache (Cristian), Marieta Mihalcea (Suzana), Lucian Iancu (Tudor), Emil Bîrlădeanu, Viorel Popescu (Stroe), Elena Gurgulescu (Maria).

CAPUL DE RĂȚOI

de GEORGE CIPRIAN

Premiera la 7 aprilie 1983

Regia artistică: DOMINIC DEMBINSKI

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Lucian Ionescu (Ciriviș), Vasile Cojocaru (Macferlan), Eugen Mazilu (Bălălău), Liviu Manolache (Pentagon), Jean Ionescu (Dacian), Virgil Andriescu (Inspectorul), Constantin Guțu (Mușat), Constantin Duicu (Epaminonda), Viorel Popescu (Constantin), Titus Gurgulescu (Comisarul, Ziaristul), Emil Bîrlădeanu (Subcomisarul), Longin Mărtoiu (Studentul 1, Agentul 1), Alexandru Mereuță (Studentul 2, Agentul 2), Mirela Atanasiu (Efimița), Valentina Bucur-Caracășian (Femeia cu floarea), Gheorghe Enache (Cerșetorul), Emil Sassu (Omul cu pachetul, Un domn grăbit, Un domn), Diana Cheregi (Femeia), Ion Andrei (Un bărbat), Ileana Ploscaru (Aglaia).

UN PRÎNZ FATAL (PEȘTE LA PATRU)

de WOLFGANG KOHLHAASE și RITTA ZIMMER

Premiera la 17 iulie 1983

Traducerea: Anton Palfi, Lucian Alexi

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: MIHAITOFAN, de la Teatrul Național București

Coregrafia: Mireile Savopol

În distribuție: Valentina Bucur-Caracășian (Charlotta), Cristina Minculescu (Cecilia), Ana Mirena (Clementina), Emil Bîrlădeanu (Rudolf), Ion Andrei (Flășnetarul).

ÎN TRE PATRU OCHI

de **ALEKSANDR GHELMAN**

Premiera la 29 mai 1983

Traducerea: Tudor Steriade

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: ALFRED IPSE

În distribuție: Virgil Andriescu (Andrei Golubev), Ileana Ploscaru (Natașa Golubeva).

JUCĂTORUL DE TABLE

de **ION COJA**

Premieră absolută la 27 noiembrie 1983

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: CONSTANTIN RUSU, de la Teatrul Național București

Asistent regie artistică: Eugen Vasiliu

Coregrafia: Iuliu Filip

În distribuție: Emil Sassu (El), Ileana Ploșcaru (Nevasta), Ana Mirena (Fata), Eugen Mazilu (Băiatul), Longin Mărtoiu (Domnul X), Emil Bîrlădeanu (Don Juan), Lucian Iancu (Profesorul de logică, Doctorul), Viorel Popescu (Asistentul), Minodora Condur (Asistenta).

Spectacol coupé

CUIUL LUI PEPELEA

de **VICTOR ION POPA**,

Premiera la 23 decembrie 1983

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

În distribuție: Constantin Duicu (Pepelea), Valentina Bucur-Caracașian (Voichița), Constantin Guțu (Sandu Stroilă), Mirela Atanasiu, Maria Nestor (Rusanda), Valentina Șambra (Dahina), Ion Andrei (Dascălul), Eugenia Lipan-Petre, Minodora Condur (Dahina), Alexandru Mereuță (Dascălul).

DEȘTEAPTA PĂMÎNTULUI de Victor Ion Popa

În distribuție: Constantin Duicu (Ion, Pepelea), Marieta Mihalcea (Frăsina), Jean Ionescu, Alexandru Mereuță (Moș Hă'lambe), Diana Cheregi (Neaga), Cristina Minculescu (Frăsina).

LECȚIE DE DRAGOSTE LA PRIMA VEDERE

Autor colectiv

Premieră absolută la 28 ianuarie 1984

Scenariul, muzica, regia artistică, scenografia, interpretarea:

VASILE COJOCARU și LIVIU MANOLACHE

Spectacol prezentat la sala Studio

BĂDĂRANII

de CARLO GOLDONI

Premiera la 15 aprilie 1984

Traducerea: Sică Alexandrescu

Regia artistică: DOMINIC DEMBINSKI

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Canciano), Elena Gurgulescu (Felicita), Virgil Andriescu (Contele Riccardo), Lucian Iancu (Lunardo), Ana Mirena (Margarita), Mirela Atanasiu (Lucietta), Jean Ionescu (Simon), Ileana Ploscaru (Marina), Emil Sassu (Maurizio), Eugen Mazilu (Filippetto), Vasile Hariton (Simon), Vasile Cojocaru (Contele Riccardo).

VISUL UNEI NOPTI DE IARNĂ

de TUDOR MUȘATESCU

Premiera la 5 mai 1984

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Maria Nestor (Maria Panait – Doruleț), Titus Gurgulescu (Alexandru Manea), Valentina Bucur-Caracașian (Natalia Panait), Constantin Guțu (Gogu Panait), Diana Cheregi (Elvira), Longin Mărtoiu, Vasile Cojocaru (Bebe Cristian), Cristina Minculescu (Fața), Liviu Manolache (Milică), Alexandru Mereuță, Viorel Popescu (Manole), Mirela Atanasiu (Fața).

Invitată în spectacol: Catrinel Dumitrescu (Maria Panait – Doruleț).

PASSACAGLIA

de TITUS POPOVICI

Premiera la 10 iulie 1984

Regia artistică: DOMINIC DEMBINSKI

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

La pian: Silvia Țigmeanu

Spectacol prezentat la sala Studio

În distribuție: Virgil Andriescu (Profesorul), Maria Nestor (Ada), Vasile Cojocaru (Andrei), Titus Gurgulescu (Mihai), Longin Mărtoiu (Locotenentul Knapp), Viorel Popescu, Alexandru Mereuță (Cavalerul "Crucii de fier"), Ion Andrei (Legionarul).

MILIONARUL SĂRAC

de TUDOR POPESCU

Premiera la 14 iulie 1984

Regia artistică: ION MAXIMILIAN

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

Asistent regie artistică: Eugen Vasiliu

În distribuție: Emil Sassu (Dude), Eugen Mazilu (Surdu), Valentina Bucur-Caracășian (Țița), Emil Bîrlădeanu (Iordan), Mirela Atanasiu (Nuța), Constantin Duicu (Cornel), Constantin Guțu (Tincu), Liviu Manolache (Radu).

JOC DE PISICI

de ÖRKENY ISTVAN

Traducerea: Gelu Păteanu

Premiera la 28 august 1984

Regia artistică: GALI LASZLO (Ungaria)

Scenografia: ION ȚIȚOIU

Asistent scenografie: Constantin Ciubotariu

Asistent regie artistică: Jean Ionescu

În distribuție: Ileana Ploscaru (Doamna Orban), Ana Mirena (Gizela), Cristina Minculescu (Paula), Maria Nestor (Șoricel), Diana Cheregi (Ilona), Iolanda Copăceanu-Mugur, Minodora Condur, Doina Boier (Csermeenyi Bruckner Adelaida), Jean Ionescu (Csermeenyi Viktor), Longin Mărtoiu (Iosif).

LA UN CAZ IAR... PAC! LA "RĂZBOIUL"

O "SOAREA" DE TAIFAS CARAGIALESC

Spectacol coupé I.L.CARAGIALE

Premiera la 25 decembrie 1984

Regia artistică: DOMINIC DEMBINSKI

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

ARTICOLUL 214

În distribuție: Vasile Cojocaru (Avocatul), Ileana Ploscaru (Cocoana), Longin Mărtoiu (Lae), Jean Ionescu (Popa), Maria Nestor (Tinăra), Ion Andrei (Feciorul).

1 APRILIE

În distribuție: Vasile Cojocaru

CONU LEONIDA FAȚĂ CU REACȚIUNEA

În distribuție: Virgil Andriescu (Conul Leonida), Vasile Cojocaru (Coana Efimița), Ileana Ploscaru (Safta – voce).

CĂSĂTORIE CU BUCLUC

după “RĂMĂȘAGUL” și “PIATRA DIN CASĂ” de VASILE ALECSANDRI

Premiera la 4 aprilie 1985

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Muzica: LIVIU MANOLACHE

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Coregrafia: Dana Dembinski

Formația: Liviu Manolache, Dicran Asarian, Mircea Iani, Lică Stamate.

În distribuție: Eugen Mazilu (Teodoreanu), Diana Cheregi (Smărândița), Mirela Atanasiu (Tinca), Liviu Manolache (Nicu), Valentina Bucur-Caracașian (Madam Franț), Romeo Pinteș (Un lacheu), Constantin Guțu (Grigori Pâlcu), Liviu Manolache (Nicu Pâlcu), Diana Cheregi (Zamfira), Mirela Atanasiu (Marghiolița), Eugen Mazilu (Leonil), Emil Sassu (Her Franț Birman), Minodora Condur (Ioana), Romeo Pinteș (Un fecior).

TACHE, IANKE ȘI CADÂR

de VICTOR ION POPA

Premiera la 28 mai 1985

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

Asistent de regie: Jean Ionescu

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Tache), Alexandru Mereuță (Ianke), Jean Ionescu, Nae Ivănescu (Cadîr), Viorel Popescu, Constantin Guțu (Ilie), Constantin Duicu (Ionel), Maria Nestor, Ana Maria

Călinescu, Cristina Oprean (Ana), Cristina Minculescu, Ioana Florescu (Safta).

REVELION LA BAIA DE ABURI

de **EMIL BRAGHINSKI** și **ELDAR REAZANOV**

Premiera la 23 iulie 1985

Traducerea: Călin Florian și Tudor Steriade

Regia artistică: **DOMINIC DEMBINSKI**

Scenografia: **CONSTANTIN CIUBOTARIU**

În distribuție: Vasile Cojocaru (Viktor Lukașin), Ana Mirena (Mama lui), Elena Gurgulescu (Galia), Ana Maria Călinescu, Diana Cheregi (Nadia), Ileana Ploscaru, Valentina Bucur-Caracășian (Olga Nicolaevna), Eugen Mazilu (Ippolit), Longin Mărtoiu (Pavel), Liviu Manolache (Alexander), Titus Gurgulescu (Mihail), Mariana Purcărea, Mirela Atanasiu, Minodora Condur (Tatiana, Valentina), Liviu Manolache (Comentatorul).

GAIȚELE

de **ALEXANDRU KIRIȚESCU**

Premiera la 20 octombrie 1985

Regia artistică: **ANDREI MIHALACHE**

Scenografia: **ION TIȚOIU**

În distribuție: Valentina Bucur-Caracășian (Aneta Duduleanu), Elena Gurgulescu (Wanda Serafim), Mirela Atanasiu (Margareta Aldea), Maria Nestor (Colette Duduleanu), Cristina Minculescu (Fraülein), Ana Mitrena (Zoia), Minodora Condur (Lena), Titus Gurgulescu (Mircea Aldea), Emil Bîrlădeanu (Ianache Duduleanu), Alexandru Mereuță (Georges Duduleanu), Mariana Purcărea (Zamfira).

ACEȘTI ÎNGERI TRIȘTI

de **D.R. POPESCU**

Premiera la 23 februarie 1986

Regia artistică: **DOMINIC DEMBINSKI**

Scenografia: **CONSTANTIN CIUBOTARIU**

În distribuție: Lică Gherghilescu (Ion), Vasile Cojocaru (Marcu), Maria Nestor (Ioana), Liviu Manolache (Petru), Nina Udrescu (Silvia), Virgil Andriescu (Tatăl lui Ion), Emil Sassu (Cristescu).

ANUNȚ LA MICA PUBLICITATE

de ALEXANDRU SEVER

Premiera la 9 mai 1986

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Scenografia: ION TIȚOIU

În distribuție: Emil Sassu (Aureliu Rebedea), Maria Nestor (Gabi), Diana Cheregi (Monica Hanganu), Ileana Ploscaru (Doamna Malincioiu), Virgil Andriescu (Un inspector de poliție).

JOLLY JOKER

de TUDOR POPESCU

Premiera la 28 iunie 1986

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Scenografia: ION TIȚOIU

În distribuție: Eugen Mazilu (Mincu), Ana Mirena (Zizi), Emil Bîrlădeanu (Benea), Diana Cheregi (Dora), Jean Ionescu (Tudor), Viorel Popescu (Pompierul, Vergu), Ileana Ploscaru (Olga, Porumb), Titus Gurgulescu (Savin Gavrilă), Constantin Duicu (Mișca, Manea), Ion Andrei (Dunea, Nica), Longin Mărtoiu (Stan, Vereș), Alexandru Mereuță (Dumitru, Diaconu), Cristina Minculescu (Victoria), Mariana Purcărea (Onița).

NU SUNT TURNUL EIFFEL

de ECATERINA OPROIU

Muzica: ION CRISTINOIU

Premiera la 7 decembrie 1986

Regia artistică: DOMINIC DEMBINSKI

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

Mișcarea scenică: Dana Dembinski

În distribuție: Nina Udrescu (Ea), Vasile Cojocaru (El), Ileana Ploscaru (Femeia cu ouă), Elena Gurgulescu (Manți), Minodora Condur (Silvia), Emil Bîrlădeanu (Bătrînul domn), Diana Cheregi (Tanți), Lică Gherghilescu (Tudorică).

MARTORII SE SUPRIMĂ (PAPAGALIȚA ȘI CURCANUL)

de ROBERT THOMAS

Premiera la 18 aprilie 1987

Versiunea românească: Tudor Mușatescu

**Regia artistică: MIHAI BERECHET, de la Teatrul Național
"LL.Caragiale" București**

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Asistent regie artistică: Jean Ionescu

În distribuție: Ileana Ploscaru (Alice Postic), Emil Sassu (Henri Grandin), Titus Gurgulescu (Rocher), Elena Gurgulescu (Clara Rocher), Liviu Manolache (Robert de Charance), Ana Mirena (Suzanne Brisard), Cristina Oprean (Virginie Renoir), Constantin Guțu, Constantin Duicu (Maximin), Ion Andrei (Prague).

OEDIP

după tragediile lui SOFOCLE și ESCHIL

Scenariul: Vasile Cojocaru

Premiera la 8 iulie 1987

**Spectacol realizat de Teatrul Dramatic Constanța, împreună
cu Teatrul Liric și Teatrul de Păpuși Constanța.**

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE și DOMINIC

DEMBINSKI

Scenografia: CONSTANTIN CIUBOTARIU

Coregrafia: Fănică Lupu

Pregătirea muzicală: Gheorghe Stanciu

Efecte speciale: Gheorghe Haleț

Coloana sonoră: Raimund König

În distribuție: Vasile Cojocaru (Oedip rege), Longin Mărtoiu (Oedip la Colonos), Nina Udrescu (Antigona), Cristina Oprean (Ismena), Eugen Mazilu (Teseu), Elena Gurgulescu (Iocasta), Titus Gurgulescu (Creon), Iulian Lincu (Polinike), Liviu Manolache (Eteocles), Jean Ionescu (Tiresias), Vasile Hariton (Trecătorul), Emil Bîrlădeanu (Corifeul), Dromihete Ghiman (Preotul), Alexandru Mereuță (Vestitorul), Octavian Axente (Păstorul), Fănică Lupu (Slujitorul), Lică Gherghilescu (Străjerul), Ana Mirena, Maria Zlotea (Corifeul corului de femei), Minodora Condur, Maria Nestor, Marinela Marinescu, Camelia Poenaru, Mariana Purcărea, Ion Andrei, Justin Defta, Traian Popescu, Mircea Romanescu (Coreute și Coreuți), Artemie Cojocaru, Constantin Jurăscu, Vasile Pascali, Gheorghe Țîrea, Isabela Aguletti-Rudi, Dorina Arseni, Mirela Badea, Ildiko Csomor, Cornelia Grözavu, Mariana Herman, Ramona Ignat, Cristina Lintzmaier, Camelia Luțaru, Monica Măgîrdici, Marika Molnar, Clara Petruțiu, Claudia Pop, Rodica Raicu-Uretu,

Iosana Sebeșan, Mihaela Ștefan, Anca Tudor, Dan Boeru, Constantin Dragomir, Ioan Gligor, Valentin Ionescu, Gheorghe Moțpan, Dionisie Nicolai, Constantin Pinteă, Dandu Popescu, Lucia Benghia, Elvira Cimponeriu, Maria Daminescu, Elena Marcu, Magdalena Mateescu, Genica Mihăilă, Marcela Nicola, Mariana Adomniței-Niculai, Maria Tănase, Mihaela Mihai-Tănase, Dumitru Bâscă, Viorel Carcea, Vasile Ivanciuc, Lucian Roman, Nicolae Sindilă, Gheorghe Țurcanu, Dinu Voivozeanu, Alexandru Bobe, Ionuț Bobe.

SÂNZIANA ȘI PEPELEA

musical după VASILE ALECSANDRI

Muzica: LIVIU MANOLACHE

Premiera la 26 decembrie 1987

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Costumele: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Decorurile: ION TIȚOIU

Coregrafia: Milidi Tătaru

Versurile cântecelor: Vasile Cojocaru

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Papură Vodă), Cristina Oprean (Sînziana), Liviu Manolache (Pepelea), Eugen Mazilu (Pîrlea Vodă), Vasile Cojocaru (Lăcustă Vodă), Emil Sassu (Păcală), Constantin Guțu (Tîndală), Diana Cheregi (Baba Rada, Zîna Lacului), Lică Gherghilescu, Constantin Duicu (Zmeul), Nina Udrescu, Maria Nestor (Zîna Codrului), Liviu Manolache (Statu Palmă Barbă Cot), Longin Mărtoiu (Crivățul), Gheorghe Vlad (Negrilă), Longin Mărtoiu (Murgilă), Emil Bîrlădeanu (Dascălul Macovei), Longin Mărtoiu (Toma), Nina Udrescu (Marica), Maria Nestor (Safta), Longin Mărtoiu (Stolnicul lui Lăcustă), Emil Bîrlădeanu (Paharnicul lui Pîrlea), Ion Andrei (O pasăre măiastră), Nina Udrescu, Maria Nestor, Cristina Oprean, Mariana Grigoreanu, Carmen Lăcătuș (Cadînele), Emil Sassu, Constantin Duicu, Lică Gherghilescu, Alexandru Mereuță, Gheorghe Vlad (Ostașii lui Lăcustă).

ORICE NAȘ ÎȘI ARE NAȘA

de I.D.ȘERBAN

Premiera la 17 aprilie 1988

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

**Scenografia: GHEORGHE HALEȚ, după o idee de
CONSTANTIN CIUBOTARIU**

În distribuție: Carmen Enea-Biji (Constantina), Liviu Manolache (Cezar Năstăsescu), Cătălina Bîrcă (Doina), Eugen Mazilu (George Dinulescu), Maria Nestor (Elvira), Nina Udrescu (Antoaneta), Emil Sassu (Matei), Lică Gherghilescu (Florin), Emil Bîrlădeanu (Tache).

MINCINOSUL

de **CARLO GOLDONI**

Premiera la 6 august 1988

Traducerea: George Ivașcu și Polixenia Carambi

Regia artistică: **TUDOR CHIRILĂ**

Scenografia: **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Muzica: **Liviu Manolache**

În distribuție: Lică Gherghilescu (Lelio), Eugen Mazilu (Doctorul Balanzoni), Emil Bîrlădeanu (Pantalone), Vasile Cojocaru (Ottavio), Carmen Enea (Rosaura), Cătălina Bîrcă (Beatrice, Un băiat de prăvălie), Radu Buznea (Florindo), Emil Sassu (Brighella, Orbul), Liviu Manolache (Arlechino), Diana Cheregi (Colombina), Longin Mărtoiu (Masaniello, Un birjar), Carmen Lăcătuș (Cleonice).

TRĂSURA LA SCARĂ

de **MIHAI ISPIRESCU**

Premiera la 31 ianuarie 1989

Regia artistică: **MONA CHIRILĂ**

Scenografia: **IRINA DIMIU**

În distribuție: Vasile Cojocaru (Boiangiu), Titus Gurgulescu (Pășteanu), Emil Sassu (Stănciugel), Lică Gherghilescu (Dorel), Diana Cheregi (Femeia), Carmen Enea-Biji (Secretara), Liviu Manolache (Primul subaltern), Lică Gherghilescu (Al doilea subaltern), Alexandru Mereuță (Al treilea subaltern), Radu Buznea (Al patrulea subaltern).

ȘTEFANIA

Premiera la 19 martie 1989

Scenariul, regia artistică, scenografia și interpretarea:

MINODORA CONDUR

Spectacol prezentat la sala Studio

VÎNĂTOAREA DE RAȚE

de ALEXANDER VAMPILOV

Premiera la 23 martie 1989

Traducerea: Alexandru Stark

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Scenografia: ION TIȚOIU

Costumele: MARIA ELENA PEICI

În distribuție: Eugen Mazilu (Zilov), Constantin Duicu (Kusakov), Longin Mărtoiu (Saiapin), Emil Bîrlădeanu (Kusak), Nina Udrescu (Galina), Cătălina Bîrcă (Irina), Elena Gurgulescu (Vera), Maria Nestor (Valeria), Liviu Manolache, Teodor Corban (Dima), Cosmin Mazilu (Băiatul), Adrian Ancuța (Sosia lui Zilov).

TROIA ÎN FLĂCĂRI

**dramatizare și adaptare de Vasile Cojocaru, după autori
antici. Coproducție: Teatrul Dramatic Constanța, Teatrul
Liric Constanța, Teatrul de Păpuși Constanța.**

Premiera la 19 iunie 1989

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

**Scenografia: ION TIȚOIU, cu participarea artistului
MARCEL CHIRNOAGĂ**

Costume zeități: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Costume eroi, oșteni, coruri: IRINA DIMIU

Coregrafia: FĂNICĂ LUPU

Asistent coregrafie: Rodica Raicu-Uretu

Lupte și cascadorie: Nicolae Dide

Efecte speciale: Sorin Mogoș

În distribuție: Vasile Cojocaru, Eugen Mazilu, Titus Gurgulescu, Longin Mărtoiu, Emil Bîrlădeanu, Liviu Manolache, Lică Gherghilescu, Constantin Duicu, Emil Sassu, Alexandru Mereuță, Ion Andrei, Adrian Ancuța, Gheorghe Vlad, Romeo Pinte, Cosmin Mazilu, Iulian Lincu, Dromihete Ghiman, Vasile Hariton, Justin Defta, Mircea Romanescu, Adrian Bădilă, Gheorghe Țurcanu, George Ionescu, Lucian Roman, Nicolae Sindilă, Dinu Voievozeanu, Viorel Carcea, Vasile Ivanciuc, Vladimir Galis, Paul Dominte, Cornel Agop, Dan Boeru, Dionisie Niculai, Valentin Ionescu, Ioan Gligor, Gheorghe Moțpan, Constantin Dragomir, Ștefan Fecu,

Octavian Axente, Constantin Pinte, Dandu Popescu, Georgică Gache, Cezar Buculei, Nina Udrescu, Cătălina Bîrcă, Elena Gurgulescu, Diana Cheregi, Carmen Enea-Biji, Valentina Bucur-Caracașian, Maria Nestor, Cristina Oprean, Ana Mirena, Carmen Lăcătuș, Ioana Jora, Maria Zlotea, Adriana Rusu, Camelia Poenaru, Marinela Marinescu, Magdalena Mateescu, Marcela Nicola, Genica Mihăilă, Elena Oancea, Tatiana Gădălean, Aurelia Botezatu, Maria Tănase, Mariana Niculai, Gabriela Marin, Luminița Cristea, Mihaela Mihai, Crenguța Pădure, Iuliana Zaharia, Mona Vatamanu, Daniela Borcilă, Elena Armeanu, Elena Zaharia, Isabela Rudi, Rodica Raicu-Uretu, Monica Măgărdici, Mihaela Ștefan, Mariana Molnar, Iosana Sebeșan, Liza Seceleanu, Camelia Gheorghiu, Claudia Pop, Ramona Ignat, Silvia Leuștean, Delia Scotnițchi, Mariana Baran, Lelia Stoicescu, Irina Costea.

REGELE CERB

de **CARLO GOZZI**

Premiera la 9 decembrie 1989

Regia artistică: **TUDOR CHIRILĂ**

Scenografia: **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Muzica: **Liviu Manolache**

Versurile cîntecelor: **Vasile Cojocaru**

În distribuție: Liviu Manolache (Deramo), Vasile Cojocaru (Tartaglia), Nina Udrescu (Angela), Emil Bîrlădeanu (Brighella), Diana Cheregi (Truffaldino), Carmen Enea (Clarice), Ana Mirena (Smeraldina), Alexandru Mereuță (Pantalone), Cristina Oprean (Leandro), Longin Mărtoiu (Durandarte), Carmen Lăcătuș (Gigolloti), Mădălina Petrencu, Cătălina Belemei (Gardieni).

MACBETH

de **WILLIAM SHAKESPEARE**

Premiera la 29 iunie 1990

Traducerea: **Ion Vinea**

Regia artistică: **ANDREI MIHALACHE**

Decorul: **ION TIȚOIU**

Scene de luptă: **Eugen Mazilu, Andrei Mihalache**

În distribuție: Virgil Andriescu (Macbeth), Nina Udrescu (Lady Macbeth, O vrăjitoare), Lică Gherghilescu (Ross), Liviu Manolache (Lenox), Eugen Mazilu (Macduff), Vasile

Cojocar (Malcolm), Titus Gurgulescu (Banquo), Diana Cheregi (Hecate), Carmen Enea (O vrăjitoare, Lady Macduff), Gabriela Belu (O vrăjitoare, Doamna de onoare), Constantin Duicu (Seyton, Ucigașul 1), Emil Sassu (Moșneagul, Ucigașul 2), Emil Bîrlădeanu (Portarul, Siward, Ucigașul 3), Longin Mărtoiu (Duncan), Adrian Anuța (Donalbain, Crainicul), Gheorghe Vlad (Siward fiul, Un soldat), Marius Zaharia (Fleance, Un soldat), Mihai Vitizov, Romeo Pinte (Soldați), Alexandru Vlad (Fiul lui Macduff).

TÎRFA CU RESPECT

de JEAN PAUL SARTRE

Premiera la 23 decembrie 1990

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Nina Udrescu (Lizzie), Lică Gherghilescu (Fred), Emil Bîrlădeanu (Senatorul), Eugen Mazilu (Negrul), Constantin Duicu (John), Gheorghe Vlad (James), Minodora Condur (Mama lui Thomas).

PĂRINȚII TERIBILI

de JEAN COCTEAU

Premiera la 11 mai 1991

Traducerea și adaptarea: Ion Vasiliu

Regia artistică: DAN ALECSANDRESCU

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Titus Gurgulescu (Georges), Iulian Enache (Michel), Elena Gurgulescu (Leonie), Ana Mirena (Ivonne), Carmen Enea (Madeleine).

GHEBOSUL

de SLAVOMIR MROZEK

Premiera la 25 iulie 1991

Regia artistică: DAN ALECSANDRESCU

Scenografia: CLARA LABANCZ

În distribuție: Vasile Cojocar (Garbus), Eugen Mazilu (Onek), Nina Udrescu (Onka), Titus Gurgulescu (Baronul), Diana Cheregi (Baroana), Lică Gherghilescu (Studentul), Liviu Manolache (Necunoscutul).

BĂTRÎNA ȘI HOȚUL

de **VIOREL SAVIN**

Premiera la **31 august 1991**

Regia artistică: **DAN ALECSANDRESCU**

În distribuție: Ana Mirena (Bătrîna), Iulian Enache (Hoțul).

NAPOLEON ERA FATĂ

de **SICĂ ALEXANDRESCU**, prelucrare după o farsă de

Margaret Mayo

Premiera la **30 noiembrie 1991**

Regia artistică: **ANDREI MIHALACHE**

Scenografia: **ALEXANDRU RADU**

În distribuție: Carmen Enea-Tomescu (Ketty Harrison), Eugen Mazilu (Jimmy Scott), Liviu Manolache (William Harrison), Maria Nestor (Maggie Scott), Valentina Bucur-Caracașian (Miss Petickton), Constantin Duicu (Henri, Detectivul), Gabriela Belu (Maud), Cătălina Belemei, Mihai Vitizov, Dragoș Mihăilescu, Gheorghe Vlad (În alte roluri).

CUM SĂ ÎȚI ÎNȘELI NEVASTA (SINAIA LA DOMICILIU)

de **SICĂ ALEXANDRESCU** și **TUDOR MUȘATESCU**

Premiera la **29 februarie 1992**

Regia artistică: **GHEORGHE JORA**

Scenografia: **CARMENCITA BROJBOIU**

În distribuție: Vasile Cojocar (Tiberiu Pompiliu), Eugen Mazilu (Vasile Nichita), Emil Bîrlădeanu (Maiorul Dumitrescu "Absolut"), Iulian Enache (Tică Mușoianu), Constantin Duicu, Radu Niculescu (Marin), Carmen Enea-Tomescu (Alina), Nina Udrescu (Odette), Valentina Bucur-Caracașian (Artemiza), Gabriela Belu (Verdun), Cristina Oprean (Tinca).

OEDIP

Scenariu de **VASILE COJOCARU**, după **AUTORI ANTICI**.

Spectacol realizat de **Teatrul Dramatic și Teatrul de Balet**

Clasic și Contemporan "Oleg Danovski".

Premiera la **8 mai 1992**

Regia artistică: **OLEG DANOVSKI**

Scenografia: **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Muzica: **LIVIU MANOLACHE**

Asistent coregrafie: **Oleg Danovski jr.**

În distribuție: Vasile Cojocaru (Oedip), Elena Gurgulescu (Iocasta), Liviu Manolache (Eteocle), Eugen Mazilu (Polinice), Nina Udrescu (Antigona), Cristina Oprean (Ismena), Titus Gurgulescu (Creon), Jean Ionescu (Tiresias), Iulian Enache (Teseu), Liviu Manolache (Un preot, Un corifeu), Constantin Duicu (Păstorul), Iulian Enache (Vestitorul), Emil Bîrlădeanu, Romeo Mogoș (Voci), Eva Spirescu, Steluța Cocîrlea, Mariana Varga, Camelia Radu, Sanda Iliescu, Georgică Rîpă, Ovidiu Lintzmaier, Lena Cojocaru, Mihaela Avram, Antoniu Gheorghiu, Marian Horhotă, Anca Strnad, Iulia Rădoi, Mircea Poleșnic, Mariana Molnar, Nicoleta Moroianu, Cecilia Ursul, Elisabeta Ogoreanu, Marian Tomescu, Mircea Cherim, Carmina Giurgiu, Paula Girigan, Camelia Reisz, Nicoleta Moldovan, Melinda Vereș, Cristina Doboșan, Cornel Dinu, Daniel Precup, Iuliana Enăchescu, Mirela Cioată, Florentina Ionescu, Dan Nica, Sorin Folea, Anton Marian (Corpul de balet).

VÎRCOLACI, VAMPIRI, STRIGOI (A MURIT TARELKIN)

de A.V. SUHOVO-KOBÎLIN

Traducerea: Al.Filipescu și Tatiana Berindei

Premiera la 20 octombrie 1992

Regia artistică: GRIGORE GONȚA

Scenografia: ALEXANDRU RADU

În distribuție: Lucian Iancu (Varravin, Poltatarinov), Eugen Mazilu (Tarelkin), Emil Bîrlădeanu (Oh), Vasile Cojocaru (Raspliev), Titus Gurgulescu (Primul funcționar), Liviu Manolache (Al doilea funcționar), Emil Bîrlădeanu (Al treilea funcționar), Diana Cheregi (Al patrulea funcționar), Valentina Bucur-Caracășian (Popugaciov), Titus Gurgulescu (Civankin), Diana Cheregi (Unmöglichkeit), Carmen Enea-Tomescu (Brandahlistov), Ana Mirena (Mavrușa), Nina Udrescu, Gabriela Belu (Pahomov), Iulian Enache, Liviu Manolache (Kaciala, Satala), Maria Nestor (Vanicika), Valentina Bucur-Caracășian (Primul creditor), Iulian Enache (Al doilea creditor), Liviu Manolache (Al treilea creditor), Titus Gurgulescu (Al patrulea creditor), Nina Udrescu, Diana Cheregi, Gabriela Belu, Ana Mirena (Copiii Brandahlistov).

RINOCERII

de EUGEN IONESCO

Traducerea: Florica Şelmaru

Premiera la 12 martie 1993

Regia artistică: LAURIAN ONIGA

Decoruri: SICĂ RUSESCU

Costume: EUGENIA TĂRĂŞESCU-JIANU

În distribuție: Titus Gurgulescu (Vocea autorului), Ana Mirena (Gospodina), Carmen Enea-Tomescu (Băcăneasa), Iulian Enache (Jean), Vasile Cojocaru (Berenger), Gabriela Belu (Chelnerița), Emil Bîrlădeanu (Domnul bătrîn), Alexandru Mereuță (Logicianul), Valentina Bucur-Caracașian (Cafegiul), Nina Udrescu, Cristina Oprean (Daisy), Lucian Iancu (Domnul Papillon), Eugen Mazilu (Dudard), Liviu Manolache (Botard), Diana Cheregi (Doamna Boeuf), Emil Bîrlădeanu (Domnul Jean), Valentina Bucur-Caracașian (Soția domnului Jean).

O NOAPTE FURTUNOASĂ

de ION LUCA CARAGIALE

Premiera la 6 aprilie 1993

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: ALEXANDRU RADU

În distribuție: Lucian Iancu (Jupîn Dumitrache), Emil Bîrlădeanu (Nae Ipingescu), Iulian Enache (Chiriac), Cristina Oprean (Spiridon), Liviu Manolache (Rică Venturiano), Elena Gurgulescu (Veta), Carmen Enea-Tomescu, Daniela Diaconescu (Zița).

FATA CINSTITĂ

de CARLO GOLDONI

Premiera la 23 iulie 1993

Regia artistică și adaptarea: LAURIAN ONIGA

Decoruri: SICĂ RUSESCU

Costume: EUGENIA TĂRĂŞESCU-JIANU

În distribuție: Iulian Enache (Ottavio), Elena Gurgulescu (Beatrice), Lucian Iancu (Pantalone de Bisognosi), Gabriela Belu (Bettina), Carmen Enea-Tomescu (Catte), Emil Bîrlădeanu (Menengo Cainello), Liviu Manolache (Lelio), Radu Niculescu (Pasquale), Valentina Bucur-Caracașian (Dona Pasqua), Eugen Mazilu (Arlechino), Maria Nestor (Prima măturătoare),

Cristina Oprean (A doua măturătoare), Tatiana Oprea (O realizatoare TV), Mirela Klein (Secretara de platou).

PURICELE ÎN URECHE

de **GEORGES FEYDEAU**

Traducerea: **Erastia Sever**

Premiera la **13 ianuarie 1994**

Regia artistică și decorurile: **LAURIAN ONIGA**

Costume: **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

În distribuție: Liviu Manolache (Victor Emmanuel Chandebise, Poche), Iulian Enache (Camille Chandebise), Geo Dobre, Titus Gurgulescu (Romain Tournel), Vasile Cojocar (Doctorul Finache), Lucian Iancu (Charles Homenides de Histangua), Eugen Mazilu (Augustin Ferrailon), Alexandru Mereuță (Etienne), Radu Niculescu (Rugby), Elena Gurgulescu (Raymonde Chandebise), Maria Nestor, Ana Mirena (Lucienne Homenides de Histangua), Valentina Bucur-Caracașian (Olympe Ferrailon), Gabriela Belu (Antoinette), Ana Mirena, Maria Nestor (Eugénie), Mirela Klein, Cătălina Belemei (Figurație).

GEORGE DANDIN (SOȚUL PĂCĂLIT)

De **MOLIÈRE**

Premiera la **8 martie 1994**

Regia artistică: **LUCIAN IANCU**

Scenografia: **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Textul povestitorului: **Vasile Cojocar**

Muzica: **Liviu Manolache**

Coloana sonoră: **Raimund König**

În distribuție: Iulian Enache (George Dandin), Daniela Diaconescu (Angélique), Eugen Mazilu (Domnul de Sotenville), Valentina Bucur-Caracașian (Doamna de Sotenville), Radu Niculescu (Clitandre), Liviu Manolache (Lubin), Mirela Klein (Claudine), Lucian Iancu (Povestitorul), Costela Băluță, Speranța Prodan, Cosmin Mihale (Țărani).

NEÎNȚELEGEREA

de **ALBERT CAMUS**

Traducerea: **Catinca Ralea**

Premiera la **19 iunie 1994**

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: ALEXANDRU RADU

În distribuție: Diana Cheregi (Martha), Gabriela Belu (Maria), Ana Mirena (Mama), Vasile Cojocaru (Jan), Alexandru Mereuță (Bătrînul servitor).

CUȘCA DE HÎRTIE

după VASILE ALECSANDRI

Premiera la 7 august 1994

Regia artistică, scenariul și muzica: LIVIU MANOLACHE

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Liviu Manolache (Ion Păpușarul), Carmen Enea-Tomescu (Coana Chirița), Radu Niculescu (Gură-cască, om politic), Diana Cheregi (Zamfira), Daniela Vlad-Manolache (Marghiolița), Gabriel Duțu (Leonil), Clara Ghiuvelechian (Kera Nastasia), Alice Cojocaru (Mama Anghelușa), Rovena Paraschivoi (Tinca), Gabriel Monțescu (Nicu), Mădălina Petrencu (Marghiolița), Tiberiu Roșu (Nicu), Costela Băluță (Luluța), Marian Bucur (Un țăran), Daniela Diaconescu (Chirița).

TREI JOBENE

de MIGUEL MIHURA

Traducerea: Mirela Petcu

Premiera la 5 martie 1995

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Scenografia: ALEXANDRU RADU

Coregrafia: Fănică Lupu

În distribuție: Nina Udrescu (Paula), Gabriela Belu (Fany), Diana Cheregi (Madame Olga), Cristina Oprean (Sagra), Clara Ghiuvelechian (Trudy), Alice Cojocaru (Carmela), Vasile Cojocaru (Dionisio), Radu Niculescu (Buby), Emil Bîrlădeanu (Don Rosario), Titus Gurgulescu (Don Sacramento), Iulian Enache (Odiosul domn), Alexandru Mereuță (Bătrînul militar), Gabi Duțu (Vînătorul cel șiret, Romanticul îndrăgostit), Marian Bucur (Băiatul cel frumos).

DESCULȚ ÎN PARC

de NEIL SIMON

Premiera la 16 aprilie 1995

Regia artistică: LUCIAN IANCU

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Daniela Diaconescu (Corie Brater), Liviu Manolache (Paul Brater), Elena Gurgulescu (Doamna Banks), Lucian Iancu, Titus Gurgulescu (Victor Velasco), Gabriel Monțescu, Cosmin Mihale (Instalatorul).

CREIERE MOBILATE DECENT

Exercițiu dramatic de TUDOR PETRUȚ

Premiera la 14 iunie 1995

Versuri de Eugen Toma, George Bacovia, Dan David.

Regia artistică: TUDOR PETRUȚ

Muzica: Liviu Manolache

Spectacol prezentat la sala studio

În distribuție: Daniela Vitcu (Infirmierul, Vagabondul), Gabi Duțu (Actorul), Oana Huiu (Nebunul), Clara Ghiuvelechian (Fecioara), Marian Bucur (Bărbatul), Alice Cojocar (Femeia), Cosmin Mihale (Agentul).

MOARTEA UNUI COMIS VOIAJOR

de ARTHUR MILLER

Premiera la 18 iunie 1995

Traducerea: Sima Zamfir

Regia artistică: TUDOR PETRUȚ

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Lucian Iancu (Willy Loman), Lviu Manolache (Biff), Ana Mirena (Linda), Radu Niculescu (Happy), Titus Gurgulescu (Unchiul Ben), Eugen Mazilu (Charley), Iulian Enache (Howard Wagner), Lică Gherghilescu (Bernard), Alice Cojocar (Femeia), Marian Bucur (Stanley).

AICI AU ARS CUVINTELE

Recital al actriței DANIELA DIACONESCU-URSACHE

Premiera la 14 octombrie 1995

Scenariu de Nicolae Manea Pitac,

după NICHITA STĂNESCU

Regia artistică: NICOLAE MANEA PITAC

Spectacol prezentat la sala Studio

JOCUL VIETII ȘI AL MORȚII ÎN DEȘERTUL DE CENUȘĂ
de HORIA LOVINESCU

Premiera la 15 octombrie 1995

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: CARMENCITA BROJBOIU

În distribuție: Lucian Iancu (Tatăl), Radu Niculescu (Abel), Vasile Cojocaru (Cain), Mirela Klein (Ana).

MUNCILE LUI PULCINELLA

scenariu de TUDOR PETRUȚ, pe texte din

Commedia dell' Arte

Premiera la 31 octombrie 1995

Regia artistică: TUDOR PETRUȚ

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Spectacol prezentat la sala studio

În distribuție: Diana Cheregi (Doctorul), Marian Bucur (Oratio), Alice Cojocaru (Clelia), Gabi Duțu (Coviello), Clara Ghiuvelechian (Rosaura), Oana Huiu (Rosetta), Cosmin Mihale (Luzio), Daniela Vitcu (Pulcinella).

OPERA DE TREI PARALE

de BERTOLT BRECHT

Premiera la 20 octombrie 1995

Regia artistică: LIVIU MANOLACHE

Muzica: Kurt Weil

La pian: Levon Marcarian

În distribuție: Marian Bucur (Macheath), Gabriel Monțescu (Peachum), Clara Ghiuvelechian (Celia Peachum), Rovena Paraschivoi (Polly), Gabi Duțu (Brown), Daniela Manolache (Lucy), Alice Cojocaru (Jeny Speluncă), Tiberiu Roșu (Filch), Alice Cojocaru, Daniela Manolache, Mădălina Petrencu, Kati Slevoacă, Mădălina Bratei (Cerșetori, Bandiți).

CRAZY CATS

Adaptare după LA PRESIDENTE

de M. HENNEQUIN și P. WEBER

Premiera la 14 ianuarie 1996

Traducerea și adaptarea: Lucian Iancu

Regia artistică: TUDOR PETRUȚ

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Muzica: Liviu Manolache

Coregrafia: Rodica Raicu-Uretu

În distribuție: Iulian Enache (Charles Rebuffard), Diana Cheregi (Fleur Rebuffard), Vasile Cojocaru (Dubreuil), Anamaria Tramundana (Ramona), Lică Gherghilescu (Chavance), Liviu Manolache (Pironi), Eugen Mazilu (Pascaud), Radu Niculescu (Varlin), Lucian Iancu (Musard), Marian Bucur (François), Emil Bîrlădeanu (Templiere), Gabriela Belu (Jessica Miller), Gabi Duțu, Cosmin Mihale (Mario), Clara Ghiuvelechian, Alice Cojocaru (Elisabeth Rebuffard), Oana Sandu (Liudmila), Daniela Vitcu (Odille), Oana Huiu (Odette).

REGELE CERB

de CARLO GOZZI

Premiera la 28 aprilie 1996

Regia artistică și muzica: LIVIU MANOLACHE

Scenografia: CARMENCITA BROJBOIU

Textele cîntecelor: Vasile Cojocaru

În distribuție: Gabi Duțu (Deramo), Rovena Paraschivoi (Angela), Marian Bucur (Tartaglia), Daniela Manolache (Truffaldino), Mădălina Petrencu (Clarice), Clara Ghiuvelechian (Smeraldina), Gabriel Monțescu (Brighella), Adrian Bădilă (Pantalone), Tiberiu Roșu (Leandro), Cosmin Mihale (Durandarte), Mădălina Bratei, Oana Sandu (Gigolloti), Alice Cojocaru, Mirela Klein (Un gardian), Daniela Pocea, Kati Slevoacă (Alt gardian).

SOSESC DESEARĂ

de TUDOR MUȘATESCU

Premiera la 6 aprilie 1996

Regia artistică: LUCIAN IANCU

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Olimpiu), Valentina Bucur-Caracășian (Adelaida), Radu Niculescu (Puiu), Mirela Klein (Anișoara), Lucian Iancu, Lică Gherghilescu (Sache), Alexandru Mereuță (Poștaşul).

CĂSĂTORIA

de N.V.GOGOL

Premiera la 9 iunie 1996

Regia artistică: ANDREI MIHLACHE

Scenografia: ALEXANDRU RADU

Momentul dansant: Călin Hanțiu

În distribuție: Daniela Diaconescu-Ursache (Agafia Tihonovna), Nina Udrescu (Arina Panteleimonovna), Gabriela Belu (Fiocla Ivanovna), Lică Gherghilescu (Podkolesin), Eugen Mazilu (Kocikariov), Iulian Enache (Iaișnita), Vasile Cojocar (Jevakin), Alexandru Mereuță (Anucikin), Clara Ghiuvelechian (Duniașa), Gabi Duțu, Emil Bîrlădeanu (Stepan), Mihai Vitzov (Ivan), Titus Gurgulescu (Anton Antonovici), Cosmin Mihale, Marian Bucur, Ramon Florentin (În alte roluri).

FURTUNA

de W. SHAKESPEARE

Premiera la 21 iulie 1996

Traducerea: Ion Sahighian

Regia artistică: KOVACS ILDIKO

Decoruri și păpuși: DAN FRATICIU

Costume: CARMENCITA BROJBOIU

Muzica: Harry Tavitian, Corneliu Stroe

În distribuție: Vasile Cojocar (Prospero), Mădălina Petrencu (Miranda), Iulian Enache (Caliban), Ioana Jora, Aneta Forna, Daniela Manolache, Tiberiu Roșu, Rovena Paraschivoi (Ariel), Liviu Manolache (Stephano), Lică Gherghilescu (Trinculo), Gabriel Monțescu (Ferdinand), Aneta Forna, Titus Gurgulescu (Alonso), Mădălina Petrencu, Liviu Manolache (Gonzalo), Aneta Forna, Lică Gherghilescu (Sebastian), Adrian Bădilă (Antonio), Gabriel Monțescu, Emil Bîrlădeanu (Francisco), Aneta Forna (Iris), Ioana Jora (Ceres), Aneta Forna (Harpia), Ioana Jora, Aneta Forna, Daniela Manolache, Tiberiu Roșu, Rovena Paraschivoi (Nimfe, Secerători), Harry Tavitian, Corneliu Stroe (Alte duhuri care ascultă de Prospero).

PENTHESILEEA

**de MIOARA și ADRIAN CREMENE, cu fragmente din
PENTHESILEEA, REGINA AMAZOANELOR**

de H. VON KLEIST

Premiera la 3 noiembrie 1996

Traducerea: Mioara Cremene

Regia artistică și versiunea scenică:

CĂTĂLINA BUZOIANU

Scenografia: MARCEL CHIRNOAGĂ

Au colaborat la realizarea decorurilor: Eugenia Tărășescu-Jianu, Gabriel Brojboiu, Carmencita Brojboiu.

Costumele: VELICA PANDURU

Muzica: Iosif Herțea

Mișcarea scenică: Mălina Andrei

Expresie vocală: Ileana Cristea-Simion

În distribuție: Daniela Bostan (Penthesilea), Irina Scutaru (Geta), Ileana Ploscaru (Marea Preoteasă), Elena Gurgulescu, Nina Udrescu, Diana Cheregi, Maria Nestor, Cristina Oprean (Preotese), Gabriela Belu, Dana Diaconescu, Dana Manolache, Rovena Paraschivoi, Mădălina Petrencu, Clara Ghiuvelechian, Mirela Klein, Lorette Enache, Daniela Vitcu, Oana Sandu, Gabriela Belu (Amazoane), Gabriel Duțu (Ahile), Lucian Iancu (Ulise), Vasile Cojocaru (Diomed), Iulian Enache (Antilohus), Lică Gherghilescu (Automedon), Alice Cojocaru (Artemis), Laura Crăciun (Pallas Athena), Anamaria Tramundana (Afrodita), Elena Gurgulescu (Isis), Nina Udrescu (Ka), Octavian Jighirgiu (Dionisos), Eugen Mazilu (Tiphon), Radu Niculescu (Ganimed), Liviu Manolache (Eol), Iuliana Gavaz (Melpomene), Fatimata Aminou-Perianu (Printesa africană), Cosmin Chivu (Un căpitan), Marius Maftעי, Cosmin Mihale, Florentin Roman (Ostași greci), Iulian Lincu, Tiberiu Roșu, Adrian Bădilă, Gabriel Monțescu (Ostași troieni), Smaranda Enache (Un copil).

ALCESTA

de EURIPIDE

Premiera la 27 martie 1997

Regia artistică: TOMA ENACHE

Scenografia: CARMENCITA BROJBOIU

Mișcarea scenică: Mălina Andrei

În distribuție: Cristina Oprean (Alcesta), Radu Niculescu (Admet), Eugen Mazilu, Alexandru Mereuță (Pheres), Ana Mirena, Valentina Bucur-Caracășian (Iftene), Gabi Duțu (Heracle), Cosmin Mihale (Thanatos), Marian Bucur (Apolo), Oana Sandu (Eros), Daniela Bostan, Daniela Pocea, Clara Ghiuvelechian, Laura Crăciun (Parcele), Daniela Vitcu, Mirela Klein, Iulian Lincu (Corul), Andra Lincu (Copilul).

PESCĂRUȘUL

de A.P. CEHOV

Premiera la 11 septembrie 1997

Regia artistică: ALEXA VISARION

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Design lumini: Vivi Drăgan Vasile

În distribuție: Nina Udrescu (Arcadina), Mihăiță Calotă – A.T.F. (Treplev), Alexandru Mereuță (Sorin), Cristiana Răduță – A.T.F. (Zarecinaia), Eugen Mazilu (Șamraev), Daniela Diaconescu (Polina Andreevna), Dana Pocea (Mașa), Andrei Finți – Teatrul Național București (Trigorin), Lucian Iancu (Dron), Eduard Dumitru – A.T.F. (Medvedenco), Cosmin Mihale (Iacov), Stela Sirbu, Liliana Marin (Soliste în spectacol).

CU DRAGOSTE, NICOLAE, de LIN COGHLAN

Coproducție: Clear Day Productions, Bristol Old Vic și

Teatrul Dramatic Constanța

Premieră mondială la 11 septembrie 1997, în Marea Britanie

Regia artistică: PHILIP OSMENT

Scenografia: CARMENCITA BROJBOIU

Muzica: Liviu Manolache

Traducerea: Laura Manu

În distribuție: Nicola Redmond (Maggie), Jonah Russell (Nicki), Aneta Christu (Emilia), Iulian Enache (Mihail), Monica Mihăescu (Iuliana), Medeea Marinescu (Gabi).

COMEDIE PE ÎNTUNERIC

de PETER SHAFFER

Premiera la 1 februarie 1998

Traducerea: Dorin Dron

Regia artistică: ANDREI MIHALACHE

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Lică Gherghilescu (Brindsley Miller), Daniela Diaconescu-Ursache (Carol Melket), Diana Cheregi (Miss Furnival), Eugen Mazilu (Colonelul Melkett), Liviu Manolache (Harold Gorringer), Emil Birlădeanu (Schuppaziger), Daniela Vitcu (Clea), Alexandru Mereuță (Georg Bamberger).

VISUL UNEI NOPTI DE IARNĂ

de TUDOR MUȘATESCU

Premiera la 1 martie 1998

Regia artistică: LUCIAN IANCU

Scenografia: CARMENCITA BROJBOIU

În distribuție: Vasile Cojocaru (Alexandru Manea), Laura Crăciun (Maria Panait), Alexandru Mereuță (Manole), Iulian Enache (Gogu Panait), Ana Mirena, Maria Nestor (Natalia Panait), Mirela Klein (Elvira), Clara Ghiuvelechian (Fanta), Radu Niculescu (Bebe Cristian), Marian Bucur (Milică Dumitrescu).

UNDE-I REVOLVERUL?

de GORGEY GABOR

Premiera la 14 iunie 1998

Traducerea: Zeno Fodor

Regia artistică și versiunea scenică: MIRCEA CORNIȘTEANU

Decoruri: MIHAI MĂDESCU

Costume: LUANA DRĂGOESCU

Asistent regie artistică: Vasile Cojocaru

În distribuție: Lică Gherghilescu (K. Muller), Iulian Enache (Cuki), Vasile Cojocaru (Excelența), Liviu Manolache (Kiss), Eugen Mazilu (Marton).

HOTEL

de RAY COONY

Premiera la 3 octombrie 1998

Traducerea: Patric Petre Marin

Varianta scenică: Horațiu Mălăele

Regia artistică: HORAȚIU MĂLĂELE

Decoruri: SICĂ RUSESCU

Costume: CARMENCITA BROJBOIU

Asistent regie artistică: Cristina Oprean

În distribuție: Vasile Cojocaru (Richard Willey), Lică Gherghilescu (Chelnerul), Radu Niculescu (George Pigden), Daniela Diaconescu-Ursache, Laura Jordan (Pamela Willey), Liviu Manolache (Administratorul), Iulian Enache (Ronnie Bridge), Anamaria Tramundana, Diana Lupan (Jane Bridge), Mirela Klein, Lăcrămioara Moscaliuc (Sora Foster), Clara Ghiuvelechian (Camerista), Cosmin Mihale (Un cadavru), Alexandru Mereuță (Doana Pigden).

Invitat în spectacol: Dan Condurache (Richard Willey).

A ÎNNEBUNIT LUMEA

de **GEORGE BĂNICĂ**, după **VASILIU ȘUKȘIN**

Premiera la 19 decembrie 1998

Regia artistică: **GEORGE BĂNICĂ** și **ILEANA PLOSCARU**

Scenografia: **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Asistent regie artistică: **Iulian Enache**

Mișcarea scenică: **Mihai Motovilov**

Pregătirea muzicală: **Inga Postolache**

La armonică: **Iuri Postolache**

În distribuție: Eugen Mazilu (Erin), Nina Udrescu (Zoia), Vasile Cojocaru (Efrim), Diana Cheregi (Lisaveta), Lucian Iancu, Nae Stîngaciu (Ilia), Cosmin Mihale (Stiopka), Alexandru Mereuță (Mihailo), Emil Bîrlădeanu (Kirill), Liviu Manolache (Bronka, Judecătorul), Iulian Enache (Kulikov), Clara Ghiuvelechian (Niura), Gabriela Belu (Sonia), Radu Niculescu (Avocatul), Lică Gherghilescu (Polițistul), Marian Bucur, Laura Crăciun, Mirela Klein, Maria Nestor, Cristina Oprean, Daniela Vitcu, Ina Toșcă, Anamaria Tramundana, Daniela Diaconescu-Ursache (Săteni, Sătence).

Cîntă: Stela Sîrbu (Opera Constanța).

VOLUPTATE, MARȚI LA MIEZUL NOPTII

de **PETER KARVAS**

Premiera pe țară la 12 martie 1999

Traducerea: **Jean Grosu**

Regia artistică și ilustrația muzicală:

DOMINIC DEMBINSKI

Scenografia: **EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU**

Mișcarea scenică: **Călin Hanțiu**

Asistent regie artistică: **Cristina Oprean**

În distribuție: Daniela Diaconescu-Ursache (Hariat), Vasile Cojocaru (Cole), Lucian Iancu (Sir Stanley), Lică Gherghilescu (Gratton), Diana Cheregi (Lady Elisabeth), Cosmin Mihale (Donald), Anamaria Tramundana, Ina Toșcă (Betty), Emil Bîrlădeanu, Marian Bucur, Gabriela Belu, Laura Crăciun, Iulian Enache, Clara Ghiuvelechian, Valentin Ghibaltovski, Mirela Klein, Alexandru Mereuță, Maria Nestor, Radu Niculescu, Cristina Oprean, Daniela Vitcu (Invitați, Gârzi de corp).

TACHE, IANKE ȘI CADÂR
de **VICTOR ION POPA**
Premiera la 9 mai 1999

Regia artistică: LUCIAN IANCU, VIRGIL ANDRIESCU

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

În distribuție: Emil Bîrlădeanu (Tache), Lucian Iancu (Ianke), Iulian Lincu (Cadâr), Alexandru Mereuță (Ilie), Clara Ghiuvelechian (Safta), Marian Bucur (Ionel), Mirela Klein (Ana).

CĂSĂTORIE CU BUCLUC

după "Rămășagul" și "Piatra din casă" de **VASILE ALECSANDRI**

Premiera la 16 mai 1999

Regia artistică: DIANA CHEREGI, EUGEN MAZILU

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Muzica: Liviu Manolache

În distribuție: Valentin Ghibaltovski, Nicodim Țungureanu, Marian Miron (Teodoreanu), Diana Lupan (Smărăndița), Anamaria Tramundana, Clara Ghiuvelechian (Tinca), Radu Niculescu (Nicu), Maria Nestor (Madam Franț), Vitali Ursu, Nae Stîngaciu (Grigore Pâlcu), Anatol Pînzaru, Cosmin Mihale (Nicu), Gabriela Belu, Diana Cheregi (Zamfira), Ina Toșcă, Clara Ghiuvelechian (Marghiolița), Radu Niculescu (Leonil), Valentin Ghibaltovski, Marian Miron (Her Franț), Daniela Vitcu, Vera Lingurarur Aurian (Ioana), Florentin Roman (Un fecior).

UN BĂRBAT ȘI MAI MULTE FEMEI

de **LEONID ZORIN**

Premiera la 6 iunie 1999

Traducerea: Tudor Steriade și Lia Crișan

Regia artistică și scenografia: LOUISE DĂNCEANU

În distribuție: Sebastian Papaiani (Garunski), Ileana Ploscaru (Ana Iulievna, Asistenta), Augusta Gurievna, Akulevici, Maria Istomina, Vera Andreevna, Călătoarea).

REVIZORUL

de **NICOLAI VASILIEVICI GOGOL**

Premiera la 15 august 1999

Traducerea: Gabriela Leonte și Sică Alexandrescu

Regia artistică: TUDOR MĂRĂSCU

Decoruri: ION OLARU

Costume: MARIANA MOCANU PĂUN

Muzica: Dani Constantin

În distribuție: Lucian Iancu, Iulian Enache (Anton Antonovici), Nina Udrescu, Anamaria Tramundana (Ana Andreevna), Laura Crăciun, Clara Ghiuvelechi (Maria Antonovna), Alexandru Mereuță (Hlopov), Maria Nestor (Soția lui), Emil Bîrlădeanu (Leapchin-Teapchin), Eugen Mazilu (Zemlianica), Liviu Manolache (Dobcinski), Lică Gherghilescu (Bobcinski), Alexandru Boureanu, Cosmin Mihale (Hlestakov), Nicodim Ungureanu (Osip), Iulian Enache, Radu Niculescu (Spechin), Tiberiu Roșu (Mișca), Vitali Ursu, Nae Stîngaciu (Negustor 1), Anatol Pînzaru, Marian Miron (Negustor 2), Valentin Ghibaltovski, Mircea Moldovan (Negustor 3), Dan Brehuță (Svistunov), Gabriela Belu (Posliopchina), Ina Toșcă (Nevasta unui plutonier), Iulian Lincu (Uhovertov), Gabriel Monțescu (Un chelner), Rodica Bistriceanu, Vera Linguraru Aurian (Avdotia), Radu Niculescu, Dan Brehuță (Un crainic), Florentin Roman (Derjimorda).

VISUL UNEI NOPTI DE VARĂ

de WILLIAM SHAKESPEARE

Premiera la 17 februarie 2000

Traducerea: Dan Grigorescu

Regia artistică: TUDOR MĂRĂSCU

Decoruri: ION OLARU

Costume: MARIANA MOCANU PĂUN

Muzica: Gabriel Bassarabescu

Coregrafia: Victoria Bucun

În distribuție: Iulian Enache (Theseu), Emil Bîrlădeanu (Egeu), Mircea Moldovan (Lisander), Cosmin Mihale (Demetrius), Alexandru Mereuță (Philostrat), Lică Gherghilescu (Gutuie), Liviu Manolache (Blându), Virgil Andriescu, Nae Stîngaciu (Fundulea), Tiberiu Roșu (Flaut), Radu Niculescu (Botișor), Nicodim Ungureanu (Subțirelul), Marian Miron (Un meșteșugar), Dana Trifan (Hipolita), Lăcrămioara Moscaliuc (Hermia), Diana Lupan (Helena), Diana Cheregi (Oberon), Laura Iordan (Titania), Vera Linguraru-Aurian, Maria Varsami, Violeta Aldea (Puck), Simona Bercu (Fir de paianjen), Ina Toșcă (Măzărliche), Gabriela Belu (Fluturaș), Clara

Ghiuvelechian (Bob de muștar), Ileana Ploscaru (Conducătoarea alaiului zînelor), Maria Varsami (Feste), Dan Brehuță, Claudia Obretin, Andreea Grămoșteanu, Margareta Calancea, Emanuel Cristoiu, Florin Bulgaru, Adrian Popocă, Alexandru Cicu, Marian Macău, Anca Tomici, Mariana Milaș (Alte zîne și spiriduși, Suita lui Theseu și a Hipolitei).

ULTIMELE STELE

de ALEKSANDR GALIN

Premiera la 9 aprilie 2000

Traducerea: Tudor Steriade și Lia Crișan

Regia artistică: GHEORGHE JORA

Scenografia: EUGENIA TĂRĂȘESCU-JIANU

Pregătirea muzicală: Inga Postolache

Maestru balet: Mihail Motovilov

În distribuție: Laura Crăciun (Maria), Nina Udrescu (Anna), Diana Lupan (Lora), Nae Sfîngaci (Alexander), Diana Cheregi (Valentina), Marian Miron (Nikolai), Dana Trifan, Lăcrămioara Moscaliuc (Klara).

OPERĂ PENTRU VIITORII DICTATORI

de ANDONIS DORIADIS

Premieră absolută la 25 iunie 2000

Traducerea și adaptarea: Cristina Oprean-Cioerei

Coproducție: Consulatul General al Republicii Elene la

Constanța, Teatrul "Ovidiu", Fundația "Musae",

Filarmonica "Marea Neagră".

Regia artistică: YANNIS MARGARITIS

Muzica: MIKIS THEODORAKIS

Dirijor: RADU CIOREI

Scenografia: RODICA ARGHIR

Aranjament muzical și orchestrație: Dumitru Capoianu

Coregrafia: Călin Hanțiu

Asistent regie artistică: Virgil Andriescu

În distribuție: Vasile Cojocaru (Domnul X), Cristina Oprean (Doamna), Eugen Mazilu (Domnul 1, Ministrul informației și propagandei), Nicodim Ungureanu (Domnul 2, Șambelanul), Lucian Iancu, Virgil Andriescu (Domnul 3, Mareșalul), Radu Niculescu (Domnul 4, Ministrul Siguranței), Iulian Enache (Domnul 5, Ministrul Educației), Liviu Manolache (Domnul 6,

Arhiepiscopul), Marian Miron (Domnul 7, Ministrul Justiției), Nae Sîngaciu (Domnul 8, Regele), Lăcrămioara Moscaliuc (Regina), Diana Lupan (Doamna de onoare), Mircea Moldovan (Emmanuel), Ion Ciolan (Nicolas), Lică Gherghilescu (Profesorul de Artă dramatică), Laura Iordan (Femeia din club), Dana Trifan, Laura Iordan (Femei fatale), Iulian Lincu, Lucian Zaharia (Polițiști), Emil Bîrlădeanu (Omul cu casetofon).

ADUNAREA FEMEILOR

Comedie de ARISTOFAN

În românește de Despina Hagiu

Adaptarea și versurile cântecelor: Vasile Cojocaru

Premiera la 27 martie 2001

Regia artistică: YANNIS MARGARITIS

Scenografia: CARMENCITA BROJBOIU

Muzica: Michalis Grigoriou

În distribuție: Elena Gurgulescu (Praxagora), Diana Cheregi, Anamaria Tramundana, Clara Ghiuvelechian (Câteva femei din "conjurația" Praxagorei), Laura Crăciun, Laura Iordan, Diana Lupan, Lăcrămioara Moscaliuc, Diana Cheregi, Anamaria Tramundana, Clara Ghiuvelechian, Maria Nestor, Florina Bulgaru, Silviana Vișan, Raluca Tudorache (Corul femeilor), Vasile Cojocaru (Blepyros), Eugen Mazilu (Vecinul lui Blepyros), Liviu Manolache/Lică Gherghilescu (Chremes), Lăcrămioara Moscaliuc (Femeia crainic), Laura Iordan (O fată), Nina Udrescu (Întâia bătrână), Cristina Oprean (A doua bătrână), Vali Bucur Caracașian (A treia bătrână), Radu Niculeescu (Un tânăr), Diana Lupan (Servitoarea Praxagorei), Iulian Enache (Vecinul doi), Alexandru Mereuță (Aristofan), Gabriela Belu (Corifeu 1), Daniela Vitcu (Corifeu 2), Cosmin Mihale (O mască), Florentin Roman (Chremes).

Teatrul de păpuși

Frumoasa poveste a **Teatrului de Păpuși Constanța** – secție a Teatrului Dramatic Constanța, a început într-o zi de iarnă. Actul de naștere – afișul inaugural – este datat 14 decembrie 1956. În ziua aceea, în fața unui public entuziast, Teatrul de Păpuși Constanța a prezentat prima sa premieră: un spectacol compus din “Peștișorul de aur” dramatizare de Romulus Alexandrescu, după Pușkin și “Prima lecție” de Ana Ionița și Gabriel Teodorescu. Regia spectacolului aparținea lui Claudiu Cristescu care realizase și decorul, iar creatorul păpușilor era Lucia Trotonghi Cristescu. Actorii păpușari – de fapt prima trupă (căreia peste ani avea să i se alătore și alți actori păpușari) – care animau eroii povestirilor erau: Justin Defta, Mioara Jean, Georgeta Nicolau, Elena Moțoc, Georgeta Radu, Constanța Popescu, Traian Popescu, Mia Prodan, Ichim Gheorghe.

Timp de zece ani, spectacolele Teatrului de Păpuși Constanța au fost create de **Claudiu Cristescu**, fondatorul și animatorul acestei trupe: inteligent, intuitiv, bun cunoscător al tuturor compartimentelor teatrului, cu o putere de muncă neobișnuită, cerea tuturor celor care lucrau în teatru, pentru crearea unui spectacol, să se implice total în ceea ce fac. Și reușise acest lucru: o totală implicare, o implicare sensibilă a întregii echipe la actul artistic.

Spectacolele lui Claudiu Cristescu purtau pecetea originalității – pentru acele vremuri: erau spectacole de o

deosebită vizualitate, cu o concepție plastică deminatoare, oferind o transcriere a textului, a sensurilor fiecărei piese într-o sinteză vizual-auditivă deosebită, în care actorul era **MAGICIANUL**.

Era o atmosferă specială. După orele de repetiții, actorii exersau singuri în fața oglinzii, iar împreună cu partenerul de scenă – păpușa – căutau și descopereau noi mișcări, noi tehnici, noi sensuri.

Primele spectacole ale Teatrului de Păpuși Constanța au fost prezentate publicului său într-o sală – amenajată de înșiși păpușarii constănțeni – la foaierea de la balconul Teatrului Dramatic (astăzi sala studio).

Din anul 1959, casa Teatrului de Păpuși Constanța devine clădirea cunoscută de toți dobrogenii și nu numai, sub denumirea de Teatrul "Elpis". Construită în anul 1895, de către comunitatea elenă, prima sală de teatru din Constanța, păstrează și astăzi ecoul vocilor de aur ale teatrului și liricii românești.

În această sală, încă de la începuturile sale și apoi în perioada interbelică au prezentat spectacole în turneu trupe teatrale din România, având în distribuție pe Constantin Nottara, Petre Liciu, Ion Manolescu, Constantin Tănase și mulți alții. Aici a concertat George Enescu, impresionat de acustica acestei săli; a cântat Nicolae Leonard. Aici au avut loc spectacole, concerte coral-instrumentale, spectacole de operă aparținând unor societăți culturale dobrogene. Aici au avut loc primele proiecții de film organizate în Constanța. Tot în această sală publicul a aplaudat o trupă de comedie din Franța, o trupă de operă italiană, o trupă din America. Această sală a găzduit în anii '50 primele spectacole ale Teatrului de Stat Constanța (astăzi Teatrul "Ovidiu").

Ca un fir de aur, ca un arc peste timp, prin spectacolele sale, unele dintre ele în premieră pe țară sau absolută, prin

valoroasa sa trupă, prin cele XV ediții ale Festivalului Internațional “Săptămâna Teatrelor de Păpuși”, prin colocviile teoretice ce însoțeau acest festival, prin colaborarea cu mari regizori, scenografi și muzicieni, Teatrul de Păpuși Constanța a continuat șirul tradițional al evenimentelor găzduite de acest lăcaș de cultură care este Teatrul “Elpis”.

Această sală păstrează de asemenea între pereții ei, ecolul aplauzelor și glasurilor entuziaste a zeci de generații de mici spectatori din orașul și județul Constanța sau veniți anume din țară, să vadă un spectacol al Teatrului de Păpuși Constanța.

Sunt peste 40 de ani de când aici, acei oameni minunați și păpușile lor fermecate, care sunt păpușarii constănțeni, au desfășurat cu arta lor – iradiind frumusețe și cunoaștere – zeci de mii de spectatori.

Teatrul de Păpuși din Constanța ocupă un loc de seamă în viața culturală a României, bucurându-se totodată de o deosebită recunoaștere peste granițele țării. De-a lungul anilor, Teatrul a fost o prezență de marcă în cadrul festivalurilor de gen, naționale și internaționale, un ambasador al artei păpușărești din România, al cetății în care viețuiește și creează.

Fiecare participare a trupei la o competiție internațională a adus Teatrului un nou premiu, a dovedit cu măiestrie că străvechea artă a păpușăriei este o artă fără granițe de limbă sau vârstă. Peste tot pe unde a călătorit Teatrul de Păpuși Constanța a câștigat noi prieteni, admirația confrăților și criticilor.

Încă de la prima participare la un festival, a trezit interesul criticii. Este vorba de Festivalul Internațional de Păpuși și Marionete de la București (1958), prilej cu care a avut loc și cel de-al V-lea Congres al Uniunii Internaționale a Marionetiștilor - UNIMA. Cea mai amplă și importantă reuniune internațională a teatrelor de gen din acea vreme, Festivalul a reunit trupe din România, Anglia, Austria, Bulgaria,

Cehoslovacia, Franța, Finlanda, Germania, Iugoslavia, Japonia, Olanda, Polonia, Rusia, Mongolia. La acest Festival, Teatrul nostru a prezentat un spectacol cu un titlu simbolic: "Poveste fără cuvinte" (regia și scenariul Claudiu Cristescu). Spectacolul, o istorie a teatrului de păpuși din vechime și până în contemporaneitate, a fost apreciat pentru talentul și imaginația regizorului, pentru valoarea trupei.

De atunci marea poartă a succesului a fost mereu deschisă Teatrului de Păpuși Constanța. Teatrul a participat la festivaluri internaționale, a întreprins turnee, a participat la congrese ale UNIMA în: Belgia, Bulgaria, Franța, Italia, Iugoslavia, Republica Moldova, Norvegia, Polonia, Rusia, Turcia.

Teatrul a participat la toate reuniunile teatrale de gen din România: "Săptămâna Teatrelor de Păpuși și Marionete" – București, Festivalul "Ion Creangă" – Bacău, Gala recitalurilor Păpușărești – Botoșani, Festivalul "Gulliver" – Galați, Festivalul "La Strada" – Sibiu, Festivalul teatrelor pentru copii – Focșani, Gala recitalurilor – Sinaia, Zilele teatrului pentru copii – Iași, Gala Națională a păpușarilor – Cluj Napoca. Teatrul a participat de asemenea la festivaluri de teatru dramatic: Festivalul de teatru de la Piatra Neamț, Reuniunea studiourilor de teatru - Pitești, Festivalul de artă medievală – Sighișoara .

Istoria Teatrului de Păpuși este foarte bogată în spectacole. Se jucau zilnic la sediu (ca și astăzi) unul și chiar două spectacole. Păpușarii constănțeni nu i-au ocolit nici pe copiii din cele mai îndepărtate colțuri ale județului nostru dar și din Tulcea. Nu întotdeauna în spații care să ofere condiții tehnice bune pentru prezentarea unui spectacol, jucând uneori în frig, actorii constănțeni erau răsplățiți prin entuziasmul și căldura cu care erau primiți de micii spectatori. Trupa Teatrului de Păpuși Constanța ca și aceea a colegilor săi din Teatrul Dramatic

Constanța se poate mândri pe drept cuvânt că în multe așezări din județul nostru, el a mijlocit localnicilor, primul contact cu spectacolul teatral, pe scene adaptate condițiilor locului. Poate pentru acei oameni, pentru micii spectatori de atunci, acelea vor rămâne singurele spectacole de teatru văzute vreodată, dar cu siguranță vor fi cele mai frumoase amintiri.

În timpul stagiunilor estivale, timp de trei luni pe an, seară de seară, se jucau spectacole în taberele de pe litoralul Mării Negre (Năvodari, Eforie Nord și Sud, Tuzla, I.A.S. Mangalia), pe scenele teatrelor de vară din Mamaia, Eforie, Techirghiol, Costinești.

De aceea actorii Teatrului de Păpuși au prieteni și admiratori în toată România. Nu erauocoliți nici copiii internați la Sanatoriul de la Techirghiol. Vara se juca chiar în grădina sanatoriului și de foarte multe ori, actorii și tehnicienii teatrului îi aduceau în brațe pe micii pacienți care se deplasau mai greu, ca să poată vedea și ei spectacolul.

Adesea i-am auzit pe actori spunând că cele mai importante premii din cariera lor sunt zâmbetele și aplauzele acestor copii, sau bucuria ce o citesc pe chipurile micuților din casele de copii și ele des vizitate de trupa constănțeană.

Am asistat la un asemenea moment emoționant, când am însoțit trupa într-o deplasare pe litoral, la Năvodari. Era o zi de vară cu vânt puternic și decorurile nu puteau fi montate. Spectatorii erau un grup de copii veniți pe litoral, din țară, de la mai multe case de copii. De cum am sosit ne-au întâmpinat cu bucurie și au asistat curioși la încercările de montare. Au auzit discuțiile ce se purtau despre imposibilitatea de a juca spectacolul. Privindu-i ce triști erau, întreaga trupă (actori și tehnicieni) a hotărât să se joace spectacolul chiar dacă pentru aceasta s-au făcut eforturi mari. Dar râsetele, lumina din ochii acelor copii, au meritat toate eforturile.

Teatrul de Păpuși Constanța are prieteni și peste granițele

”De trei ori am plecat de acasă și nu am ajuns la casa Vrajitoarei...” a primit din sală replica promptă a unei fetițe: “Prostuțo, prostuțo, cine te-a pus...” La un spectacol, în deplasare la Iași, cu “Albă ca Zăpada”, sala emoționată o asculta pe eroină care plângea și povestea cum a fost alungată din palat de mama vitregă. Liniștea care se lăsase a fost însă întreruptă de un glăscior emoționat care a rostit: “Sărăcuța di ie, uiti cum plânji!”

În Teatrul de Papuși, putem vorbi despre o noblețe a modestiei, pentru că aici vedetele sunt ele, PĂPUȘILE. Cu har și iubire pentru copii, actorii mânuitori ai Teatrului de Papuși Constanța, au animat zeci de personaje, dăruind publicului lor, de acasă și de peste granițele țării, frumusețe, înțelepciune și bucurie.

Sentimentul dăruirii totale, spiritul de echipă au caracterizat dintotdeauna valoroasa trupă constănțeană, contribuind esențial la succesele naționale și internaționale ale Teatrului.

Atât acasă cât și atunci când participau la o competiție națională sau peste granițele țării, concentrarea era maximă pentru fiecare membru al trupei; concentrare asupra propriului rol, dar și concentrare asupra modului în care va da “replica” partenerului de scenă.

Întotdeauna au fost remarcate la trupa Teatrului de Păpuși Constanța tehnica mânăuirii dar și tehnica frazării replicilor, rostirea artistică a cuvântului.

Un loc aparte în familia păpușarilor constănțeni, în istoria Teatrului de Păpuși Constanța și a celui românesc, îl ocupă **Georgeta (Gigi) Nicolau**. Gigi s-a născut la Constanța, într-o familie de marinari. Iubea nespuse de mult TEATRUL și copiii. Ea a aparținut acelei nobile familii de actori care se dăruie cu totul artei lor. De aceea, Gigi a fost și un partener de scenă admirabil și generos. A debutat ca actriță mânăuitoare în

echipa de păpușari a Casei de Cultura a Sindicatelor din Constanța. Ani de zile a fost mentorul iubit a zeci de tineri păpușari cărora le-a împărtășit din tainele fascinantei arte a păpușăriei, la cursurile organizate de Centrul de Perfecționare din București (C.S.P.C.)

A fost animatorul unor formații de păpușari amatori din orașul și județul Constanța și a predat cursuri de interpretare, mânăuire și construcție de păpuși la Școala populară de artă Constanța.

Înțeleaptă, plină de haz, pasionată de lectură, Gigi a împrumutat păpușilor sale din umorul, înțelepciunea și tandrețea ei. Cu o tehnică a mânăuirii desăvârșită, dar și cu o interpretare vocală de excepție, Gigi a creat multe roluri principale: Motanul din "Motanul încălțat"; Băiatul din "Băiatul și vântul", Hans din "Spărgătorul de nuci", Păpușa din "Șoricelul și păpușa", de asemenea în spectacolele: "Călina Făt-Frumos", "Metamorfoze", "Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor". Gigi a fost și un foarte talentat constructor de păpuși. A făurit multe păpuși pline de expresivitate pentru spectacolele teatrului său dar și la Teatrul de Păpuși din Craiova. A semnat regia spectacolului "Lie" (împreună cu Elena Moțoc) la Teatrul de Păpuși Constanța.

Pentru recitalul său "La anu" – scenariul Xenia Roman, regia și scenografia Georgeta Nicolau – actrița a fost distinsă cu un premiu la Festivalul "Lumea păpușilor – Lumea tuturor vârstelor", Sinaia 1974.

Gigi a reușit performanța de a mânui până la 14 păpuși într-un singur spectacol. A cunoscut bucuria de a o avea parteneră de scenă pe fiica ei, care a fost un fermecător Christofor Robin în spectacolul "Ursulețul Winnie Pooh". Astăzi, Crenguța Hariton este actriță a Teatrului "Nottara" București.

Gigi a plecat, din păcate, prea devreme dintre noi, dar banda magnetică i-a păstrat vocea inconfundabilă iar colegii și învățăceii îi păstrează în suflet amintirea.

Aneta Forna-Christu este și ea dobrogeancă, născută la Tuzla. Pe când avea 18 ani, în urma unui concurs, devine actriță a Teatrului de Păpuși Constanța, la scurtă vreme după înființarea acestuia.

Aneta Forna-Christu este actrița despre care marii maeștrii ai genului Jan Malik și Serghei Obrazțov spuneau cu admirație referindu-se la interpretarea rolului ei din “Copilul din stele”: “... performanță de adâncă sensibilitate, înaltă cultură și expresivitate, precum și de o extremă dificultate fizică” (Jan Malik). “Rolul <Copilului din stele> l-a interpretat excelent actrița Aneta Forna-Christu, de o manieră foarte simplă, emoționantă, într-un chip surprinzător de firesc. A fost în înțelesul deplin al cuvântului o animatoare a păpușii, care prinde viața în mâinile ei.” (Serghei Obrazțov).

Aneta Forna-Christu este dăruită de Dumnezeu cu mâini de aur, cu har, cu sensibilitate, cu o voce ce poate căpăta cele mai diverse tonalități și inflexiuni (când pline de umor, când pline de gingășie).

Ea este creatoarea unei impresionante și strălucitoare galerii de roluri: *Carabas* (rolul de debut, din “Motanul încălțat”), *Micul prinț* (“Micul prinț”), *Copilul* (“Copilul din stele”), *Șoricelul* (“Șoricelul și păpușa”), *Băiatul* (“Băiatul și vântul”), *Roxi* (“Roxi și bătrânul leu”), *Icar* (“Metamorfoze”), *Rococor* (“Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor”), *Lupul* (“Scufița Roșie”), *Ivan* (“Ivan Turbincă”), roluri în care i-au fost admirate splendoarea mânuirii și a interpretării. Nu pot uita momente ca acelea de la Festivalul Internațional “Delfinul de aur” – Varna, când artiștii păpușari japonezi au urmărit-o cu admirația lor pe Aneta Forna; ropotele de aplauze ale unei săli pline de păpușari, critici, ziariști, ce au însoțit-o în clipa în care, împreună cu păpușa Roxi a urcat podiumul pentru a-i fi înmănat premiul. În acea seară, actrița a mai primit un premiu, la fel de prețios, un premiu simbolic: un cocor de hârtie, de la păpușarii japonezi. Nu pot uita nici seara în care la Gala recitalurilor păpușărești de la Botoșani pe când Aneta Forna – ca invitată în festival –

prezenta recitalul ei "Păpușa, prietena mea" regretatul critic Dinu Kivu "vrăjit" de interpretarea actriței mi-a spus: "Anaid, dacă această doamnă ar fi trăit în Evul Mediu, ar fi fost arsă pe rug ca vrăjitoare." Din dorința de a dăruii mai tinerilor ei colegi din dragostea și știința ei despre arta păpușăriei, Aneta Forna a semnat și regia unor spectacole ale Teatrului de Păpuși Constanța: "Harap Alb", "Fin și căluțul cel alb al văzduhului" (împreună cu Eugenia Jianu), "Albinița Maia" (împreună cu Ioana Jora), "Rică Iepurică" (împreună cu Justin Defța).

Îmi vorbește mereu cu afecțiune și recunoștință despre cei care au primit-o la început, cu încredere și dragoste în familia păpușarilor constănțeni: Jean Ionescu, Claudiu și Lucia Cristescu, Justin Defța, Georgeta Nicolau, Elena Moțoc, G. Radu, Bebe Stănică. Le multumește tuturor regizorilor, scenografilor, partenerilor ei de scenă (celor din generația ei, dar și celor tineri) cu care a colaborat creator și împreună cu care a descoperit noi mijloace, noi nuanțe de exprimare în minunatul limbaj al artei păpușărești. Îmi mărturisește că deși au trecut 43 de ani de la debut, în fața unui nou rol se simte la fel de emoționată ca în primii ani de teatru; simte că mai are multe de descoperit, de învățat, de oferit.

În anul 1987 a fost distinsă cu Premiul Asociației creatorilor din instituțiile teatrale și muzicale - A.T.M., în domeniul teatrului de păpuși, pentru întreaga activitate dedicată artei păpușărești.

În 1990 a participat la "Foire aux artistes" în Belgia cu recitalul "Păpușa, prietena mea". Cel mai recent premiu al său este cel de interpretare în spectacolul "Califul barză", la Festivalul internațional "Săptămâna teatrelor de păpuși", 1999.

Aneta Forna-Christu își poartă cu modestie și discreție talentul.

Justin Defța este și el unul dintre membrii fondatori ai Teatrului de Păpuși Constanța. Oltean din Rusăneștii de Jos, îi datorează intrarea în lumea minunată a păpușăriei, maestrului Val Mugur (pe atunci regizor la Teatrului Dramatic Petroșani)

care l-a distribuit în rolul Motanului din spectacolul "Iepurele și motanul" al Teatrului de Păpuși Petroșani.

Actor mînuitor cu experiență, Justin Defta a contribuit din plin la eforturile de creare a unei trupe la Teatrul de Păpuși Constanța. A participat la toate evenimentele importante din viața teatrului constănțean, începând cu prima confruntare internațională, la Festivalul Internațional de la București, 1958 când păpușarii constănțeni au stîrnit cu spectacolul "Poveste fără cuvinte", interesul marilor păpușari ai lumii.

Roluri de referință: *Moșul* din "Peștișorul de aur", *Omul de tinichea* din "Vrăjitorul din Oz", *Fram* din "Fram, ursul polar", *Leul* din "Elefăntelul curios", *Morarul* din "Motanul încălțat", *Zmeurică* din "Ursuleții veseli", *Aguridă* din "Dulce ca ... sarea", *Ioaneș* din "Ioaneș Fărdefrică".

A regizat spectacolul "Rică Iepurică" împreună cu colega sa, Aneta Forna-Christu.

Talentul său, seriozitatea, au făcut din Justin Defta un actor, un partener de scenă deosebit.

De asemenea, membrii fondatori ai Teatrului de Păpuși Constanța sunt: **Elena (Coca) Moțoc, Georgeta Radu, Traian Popescu.**

Elena Moțoc și Georgeta Radu au iubit în egală măsură teatrul de păpuși și copiii. Amîndouă au făcut parte din echipa de teatru de păpuși a Casei de Cultură a Sindicatelor din Constanța. Visul lor de a deveni actrițe într-un teatru de păpuși s-a îndeplinit în clipa când au reușit cu succes la concursul organizat de teatrul constănțean. De atunci au fost actrițe ale Teatrului de Păpuși Constanța, până în anul pensionării (1976).

Elena Moțoc a debutat cu rolul *Baba* din "Peștișorul de aur". Au urmat rolurile titulare realizate cu har și pasiune în "Micul Muck", "Elefăntelul curios", "Ariciul albastru", "Șoricelul și păpușa", "Fata babei și fata moșneagului", și din "Spărgătorul de nuci" (*Marta*) *Dădaca* din "O poveste oarecare", *Hangița* din "Băiatul și vântul".

Primele roluri ale **Georgetei Radu** pe scena Teatrului de Păpuși Constanța au fost *Rața* din “Prima lecție” și *Agrafena* din “Peștișorul de aur”. De atunci a dat viață cu talent unor roluri diverse și chiar roluri pe viu în spectacolele: “Micul Muck”, “Micul prinț”, “Copilul din stele”, “Șoricelul și păpușa”, “Croitorașul cel isteț”, “Fata babei și fata moșneagului”, “Spărgătorul de nuci”.

Traian Popescu a fost la început dansator în Ansamblul Marinei. În timpul liber, atras de mirajul artei păpușărești, devine membru al trupei de teatru de păpuși a Casei de Cultură a Sindicatelor Constanța. În urma unor cursuri de pregătire devine actor profesionist odată cu înființarea Teatrului de Păpuși Constanța. Primul său rol a fost *Polițaiul* din “Jos Tudorache, sus Tudorache”, adaptare după Tudor Mușatescu. Pentru o vreme s-a întors la vechea sa dragoste, baletul, fiind balerin al Teatrului Liric Constanța, unde se remarcă în rolul lui Coppelius din baletul lui Delibes și în rolul Tatălui din “Domnișoara Nastasia”.

Dintre rolurile jucate pe scena Teatrului de păpuși Constanța l-au făcut cunoscut cele interpretate în “Dulce ca... sarea”, “Semnul magic și piticul Nas-Pestriț”, “Paznic de flamură”, “Nu plânge, baby”, “Roxi și bătrânul leu”, “Coada cotoiului roșcat”, “Inimă rece”, “Cinci băieți, toți isteți”, “Călina Făt-Frumos”.

Vasile Hariton, pentru prieteni și colegi Lache sau Hari, a debutat la vârsta de 16 ani, dar ca actor într-un spectacol al Teatrului Dramatic din Brăila: a fost Spiridon din “O noapte furtunoasă”. În acest spectacol a jucat alături de Vasilica Tastaman și Ștefan Mihăilescu-Brăila. La sfaturile colegilor, după un stagiu de pregătire, devine actor mânuitor la Teatrul de Păpuși Brăila, fiind unul dintre membrii fondatori. Timp de 15 ani la acest teatru a jucat din plin. Pentru rolul *Sidor* din “Căluțul cocoșat” a fost premiat. Tot la teatrul brăilean a realizat spectacolul “Micul prinț”, interpretând totodată pe viu rolul *Aviatorul*. După *Spiridon* și *Aviatorul*, Lache a mai jucat pe viu

în spectacole ale Teatrului Dramatic Constanța, iar în Teatrul de Păpuși Constanța a jucat cu succes zeci de stagioni rolurile *Clovnul* din “Variatăți” (rol creat anume pentru el de regizorul Ștefan Lenkisch), *Soarta* din “Insula pe din două”, *Statuia* din “Regele cerb”, *Unchiul* “Spărgătorul de nuci”. Chipul expresiv, talentul i-au convins pe mulți regizori să-l distribuie în filmele lor (Tudor Mărăscu, Ion Popescu Gopo, G. Nagy).

De-a lungul carierei sale, și-a demonstrat pasiunea pentru teatrul de păpuși, ajutând la pregătirea primelor spectacole ale Teatrului de Păpuși Galați, montând spectacole la Teatrul de Păpuși Constanța, la Teatre din Republica Moldova. A predat lecții de arta păpușăriei la Școala de artă populară din Brăila, a pregătit multe echipe de amatori din județul Constanța, echipa Școlii populare de artă din Constanța, echipe premiate la diferite competiții. Spectacolul pe care l-a montat la Școala populară de Artă Constanța a fost premiat cu Medalia de Aur și Premiul I la Festivalul de la Hrudim – Cehoslovacia și a fost prezentat, în turnee, în Belgia și Bulgaria.

A fost mulți ani dascăl în ale teatrului de păpuși pentru mulți tineri actori; la cursurile organizate de C.S.P.C. a fost asistentul de regie al lui Ștefan Lenkisch la multe din spectacolele create de acesta la Constanța.

Excelent mânăitor și bun interpret, tip jovial, hâtru, a creat cu har pe scena Teatrului de Păpuși Constanța foarte multe roluri de comedie, compoziții în spectacolele “Vrăjitorul din Oz”, “Dulce ca ...sarea”, “O fetiță caută un cântec”, “Copilul din stele”, “Nu plânge, baby” (Variatăți), “Prințesa și ecoul”, “Povestea porcului”, “Regele cerb”, “Călina Făt-Frumos”, “Metamorfoză”.

Astăzi Lache are o trupă de teatru de păpuși, în care este și interpret, numită “Teatrul de la mare”. De curând i-au apărut două cărți de povești în versuri, una dintre ele “Moșlache povestește”, fiind dedicată nepoatei sale Ioana, fetița Crenguței Hariton.

În anul 1988 lui Vasile Hariton i s-a acordat premiul A.T.M. pentru întreaga activitate.

Ioana Jora a moștenit pasiunea pentru artă de la părinții ei – animatori ai vieții artistice din orașul Galați (mama ei a fost directoarea Ateneului popular “V.A. Ureche” apoi a Palatului Culturii. Tatăl, avocat, a studiat la Paris și arta dramatică). Debutază cu mult succes, la vârsta de 17 ani cu rolul titular din “Scufița Roșie”, pe scena Teatrului de Păpuși Galați. Își amintește cu plăcere despre rolurile Elefântelul din “Elefântelul curios”, și din “Sânziana și Pepelea” (în regia lui Valeriu Moisescu) și de un rol principal din spectacolul “Măinile, sus”, spectacol scris și regizat de Ion Maximilian. Despre acei ani îmi vorbește cu duioșie. Îi place să spună că din clipa în care, copil fiind, a văzut primul spectacol de teatru de păpuși, “Prințesa mofturoasă” și până astăzi, nu a dezlegat misterul păpușilor ce ies la lumină înainte de fiecare spectacol din sacul actorului păpușar. Ca tânăr actor păpușar i-a plăcut la început jocul, ca mai apoi să-l transforme în ceva mult mai serios: în conștientizarea valorii și expresivității artei păpușărești, într-un joc responsabil în care actorul are menirea să-i prindă cu generozitate și dragoste pe copiii spectatori.

A devenit actriță a Teatrului de Păpuși Constanța, prin transfer, în anul 1969. Rolurile ei pe această scenă le-aș asemui cu un curcubeu: au fost roluri în culori calde, altele în culori tari, puternice. A creat de-a lungul anilor cu sensibilitate, dar și cu forță, cu grijă de artizan pentru cele mai mici detalii, cu dramatism interpretativ dar și cu umor, multe roluri, dintre care voi aminti pe cele din “Copilul din stele”, “O poveste oarecare joaca-ncepe la intrare”, “Paznic de flamură”, “Călina Făt-Frumos”, “Scufița Roșie”, “Capra cu trei iezi”, “Fata babei și fata moșneagului”, “Povestea porcului”, “Păstorita și hornarul”, “Varietăți”, “Șoricelul și păpușa”, “Micul prinț”, “Metamorfoze”, “Fetița cu chibrituri”, “Ursulețul Winnie Pooh”, “Spărgătorul de nuci”, “Făt-Frumos din lacrimă”, “Strop de

rouă – brotăcelul“ piesă a dramaturgului Al. T. Popescu, a cărei creație o admiră foarte mult (spectacolul a fost realizat de soțul ei, regizorul Gheorghe Jora)

Fiecare participare a ei într-un festival de gen, național sau internațional, i-a adus admirația criticii. Un cronicar exigent, foarte zgârcit cu laudele, compara – la Festivalul de teatru de la Kesckemet, Ungaria 1993 – interpretarea rolului ei *Capra* din “Capra cu trei iezi” cu acela al unei Medei moderne. Regretatul critic Valentin Silvestru i-a admirat la Gala Națională a Păpușarilor – Cluj, 1994, înalta măiestrie a mânuirii, rafinamentul interpretării. O alta etapă în cariera ei, o consideră “cochetăria cu regia”: spectacolele “Punguța cu doi bani”, “Albă-ca-Zăpada” fiind un alt mijloc de a pune în valoare expresivitatea artei păpușărești, un mod de a pune în valoare prin distribuția aleasă pe tinerii actori ai teatrului, de a le dărui din știința ei în ale păpușăriei. Tot din dorința de a dărui ceva din experiența ei tinerilor actori, a acceptat și invitația de a preda la cursul de vară de la Buziaș, curs de perfecționare coordonat de regizoarea Ildiko Kovacs și organizat cu sprijinul Fundației Soros. Își iubește la fel de mult toate păpușile.

Se consideră o combinație între *Micul prinț* și *Peter Pan*. Primul caută societatea oamenilor, își face sau vrea să-și facă prieteni, se maturizează prin cunoaștere, dar păstrează totodată valorile copilăriei: capacitatea de a se minuna în fața lumii, puritatea inimii, forța încrederii, a dragostei și dăruirii. Al doilea nu vrea să devină adult. Refuză maturizarea, încearcă să păstreze candoarea copilăriei. Ioana Jora își dedică rolurile copiilor dar și oamenilor mari care își mai aduc aminte că “au fost mai întâi copii”.

Elena Romanescu (Tina), plecată prea timpuriu dintre noi, a “debutat” prezentând un spectacol la o serbare de Crăciun, pentru copiii colegilor ei de la I.H.R. Mamaia. În acest mic recital cu păpuși împrumutate de la gazda ei, o fostă actriță a genului, Tina a improvizat scene din filmul “Lily”. Colegii au

încurajat-o să se prezinte la concursul organizat de Teatrul de Păpuși Constanța. Din dorința de perfecționare a urmat mai apoi cursurile teoretice și practice din cadrul C.S.P.C. București, cu profesori de la I.A.T.C. "I.L. Caragiale". Primul ei rol a fost Sânziana din "Sânziana și Pepelea". De atunci, Tina a interpretat cu talent și egală dăruire, roluri principale și episodice, compoziții și roluri pe viu în spectacolele: "Călina Făt-Frumos", "Copilul din stele", "Insula pe din două", "Prințesa și ecoul", "Băiatul și vântul", "Șoricelul și păpușa", "Povestea porcului", "Jocul orelor", "Fata babei și fata moșneagului. Optimismul, energia și dragostea ei pentru frumos i-au animat mereu păpușile.

Dacă o boala nemiloasă nu ar fi împiedicat-o, așa cum am cunoscut-o, Tina și-ar fi împlinit visurile. Mi-a povestit de multe ori despre dramatizările ei după versurile lui Marin Sorescu și Marcel Breslașu și de asemenea despre un scenariu original intitulat "Unde fug, uneori, caii".

Ca și colegii ei, Tina a fost animatorul multor echipe de păpușari din orașul și județul Constanța, echipe premiate la festivaluri naționale.

Pentru rolul *Răducu* din "Jocul orelor" i-a fost acordată o mențiune la Gala recitalurilor – Sinaia 1974.

Tina a iubit la fel de mult și poezia. În anii în care nu a mai putut urca pe scenă și-a revărsat dragostea ei pentru frumos în versuri.

De curând, în semn de dragoste și neuitare, i-am adunat versurile în placheta "Ce ușoară este crucea mea!".

Mircea Romanescu a venit la Constanța aducând cu el experiența dobândită în anii în care a fost actor al teatrelor de păpuși din Petroșani, Alba Iulia, Oradea. A ales Teatrul de Păpuși Constanța, atras de proiectele acestei trupe.

Foarte bun mânuitor, cu deosebite calități interpretative, cu un glas deosebit, pasionat de muzică, înzestrat cu umor (aș zice chiar cu fină ironie), a dezvăluit toate acestea cu fiecare rol interpretat. A creat la Teatrul de Păpuși Constanța roluri

memorabile în spectacolele “Albă-ca-Zăpada”, “Băiatul și vântul”, “Micul prinț”, “Copilul din stele”, “Călina Făt-Frumos”, “Cinci băieți, toți isteți”, “Ursulețul Winnie Pooh”, “Insula pe din două”, “Prințesa și ecoul”, Ioanes făr-de-frică”, “Inimă rece”, “Furtuna”, “Coada cotoiului roșcat”.

Petru (Puiu) Catrava, a început prin a face figurație la vârsta de 16 ani, la Teatrul Dramatic din Brăila, urmând și cursuri de actorie la Școala Populară de Artă. În urma unui concurs devine actor la Teatrul de Păpuși Brăila. Este apoi actor al Teatrului de Păpuși Galați, unde joacă mulți ani. La o întâlnire între teatrele de Păpuși din Galați, Brăila și Constanța, organizată la Braila, cunoaște mai bine trupa constănțeană și își manifestă dorința de a deveni actor în această trupă. Va fi actor la Teatrul constănțean între anii 1964 – 1980, an în care se transferă la Teatrul “Fantasio”.

Talentul, expresivitatea, glasul frumos (cu o largă gama de inflexiuni) au făcut din regretatul Petru Catrava un actor ce s-a remarcat atât ca mânuitor cât și ca actor, prin rolurile: Dirijorul din “Cartea cu Apolodor”, Oz “din “Vrăjitorul din Oz”, Vlad din “Dulce ca... sarea”, *Orgoliosul* din “Micul prinț”, *Clovnii* din “Trenulețul fermecat”, și “Nu plânge, baby”. Puiu Catrava a fost distribuit și în spectacole ale Teatrului Dramatic: “Nevestele vesele din Windsor” (Slender) în regia lui Ion Maximilan și “Sânziana și Pepelea” (Păcală), regia Anca Ovanez.

Marinela Marinescu – a fost actriță a Teatrului de Păpuși Constanța între anii 1962 – 1999. A avut mereu ca pasiune dansul. A fost, ca elevă, interpretă în spectacole organizate în comuna natală, la Liceul Sportiv din Râmnicu Vâlcea, apoi în formația de amatori a Casei de Cultură din Eforie Nord. Frecventează cursuri de pregătire și devine actriță a Teatrului de Păpuși Constanța. Urmează de asemenea, cursuri de specializare în cadrul C.S.P.C. București. Primul ei rol îl crează sub îndrumarea regizorului Claudiu Cristescu în piesa

“Cartea cu Apolodor”. Au urmat roluri în “Drumul piperului”, “Fata babei și fata moșneagului”, “Jucăriile Mihaelei”, “Semnul magic și piticul Nas Pestriț”, “Elefântelul curios”, “Micii muschetari”, “O poveste oarecare”, “Călina Făt-Frumos”, “Paznic de flamură”, “Prințesa și ecoul”, “Metamorfoze”, “Alte aventuri ale ursulețului Winnie Pooh”. A interpretat pe viu, cu succes, timp de multe stagioni, rolurile *Nils* din “Nils prichindelul”, *Mama* din “Spărgătorul de nuci” și *O colombină* din “Varietăți”

Dromihete (Heti) Ghiman este un ardelean îndrăgostit de mare. La început a fost un spectator fidel dar și interpret în serbările școlare. Mai târziu, impresionat de bogăția mijloacelor de expresie ale artei păpușărești, devine actor mânuitor al Teatrului de păpuși din Târgu-Mureș.

Trupa Teatrului de Păpuși Constanța i-a trezit admirația pe când participa la tradiționalul Festival “Săptamâna Teatrelor de Păpuși”. A dorit mult să devină actor al acestei trupe. Dorința i s-a împlinit în anul 1976. De atunci până în 1991 (acum trăiește în Germania) a interpretat la Constanța prinți și Feți-frumoși, roluri pe viu, compoziții, musicaluri cu păpuși.

Foarte bun mânuitor, cu remarcabile calități vocale, cu o bogată imaginație creatoare, cu o deosebită expresivitate corporală, cu un umor cuceritor, Heti a creat roluri principale în spectacolele: “Călina Făt-Frumos”, “Balada celor trei fiuți”, “Povestea porcului”, “Metamorfoze”, “Inimă rece”, “Regele cerb”, “Varietăți”, “Vrăjitoarele”, “Paznic de flamură”, “Insula pe din două”, “Furtuna”, “Coada cotoiului roșcat”, “Cum să devii un om mare”.

Heti a fost ales să joace și în spectacolele Teatrului Dramatic Constanța.

Mugur Prisăcaru – constănțean, fiul unui cunoscut și talentat actor al Teatrului Dramatic Constanța, Vasile Prisăcaru și al scriitoarei Sanda Ghinea, a fost actor al Teatrului nostru între 1971 – 1979. Foarte bun mânuitor (a avut-o ca mentor pe

Gigi Nicolau), cu o remarcabilă plastică corporală, cu o voce expresivă, cu umor, Mugur a jucat în spectacolele: "Insula pe din două", "Paznic de flămară", în regia lui Silviu Purcărete, "Prințesa și ecoul" (regia Cristian Pepino). Astăzi Mugur Prisăcaru este actor al Teatrului de Păpuși Craiova.

Un alt tânăr actor este **Adrian Bădilă**. A fost colegul nostru între anii 1988 – 1999. Adi Bădilă iubește cu pasiune Teatrul de Păpuși. Elev fiind a fost membru al Cercului de teatru de păpuși al Clubului elevilor; și-a petrecut multe ore în culisele Teatrului de Păpuși Constanța, ajutându-i pe tehnicieni, urmărindu-i cu atenție iscoditoare pe actori (repetând sau jucând). A urmat cursuri de pregătire sub îndrumarea actrițelor Aneta Forna-Christu, Ioana Jora, a regizoarei Mona Chirilă. A participat la cursul PTAM-NESAM condus de regizoarea Kovacs Ildiko. Adrian Bădilă a jucat roluri principale și episodice, roluri pe viu, compoziții în aproape toate spectacolele teatrului, în anii în care a fost actor al Teatrului de Păpuși Constanța. Acum Adrian este student la Universitatea "Ovidius" – Departamentul arte, clasa profesor Aida Abagief.

Maria Lupu a devenit actriță a Teatrului de Păpuși Constanța în urma unui concurs, în anul 1979. Până atunci jucase în spectacole de teatru de amatori, pregătite de actorul Emil Sassu de la Teatrul Dramatic Constanța. Mai târziu a urmat cursuri de mânuire la C.S.P.C. Inzestrată cu un glas cu calde tonalități, cu prezență scenică, cu sensibilitate, a interpretat roluri diverse, compoziție, roluri pe viu în spectacolele "Ursulețul Winnie Pooh", "Varietăți", "Inimă rece", "Metamorfoze", "Un copil s-a rătăcit", "Rază de soare", "Sperietoarea de pițigoii". Din 1990 Maria este actriță la Teatrul "Fantasio" Constanța.

Iulian Lincu este deja un actor cu experiență al Teatrului de Păpuși Constanța. Silueta longilină, expresivă, cu un glas bine timbrat, baritonal, Iulian a interpretat roluri principale în spectacolele: "Furtuna", "Regele cerb", "Vrăjitoarele", "Harap Alb", "O rază de soare", "Ivan Turbincă" dar a fost distribuit și

în spectacole ale Teatrului Dramatic Constanța: “Tache, Ianke și Cadâr”, “Oedip”, “Penthesilea”, “Operă pentru viitorii dictatori”, “Revizorul”, “Alcesta”, roluri care l-au îmbogățit, l-au ajutat să descopere noi fațete ale artei căreia i s-a dedicat: arta teatrului. Iulian Lincu este totodată și student în anul III la Facultatea de Teatru a Universității “Ovidius” Constanța, la clasa profesor Iancu Lucian. Iulian Lincu crede în nemurirea teatrului, căci el, Teatrul, va trai veșnic prin discipolii săi: actorii.

La început am fost tentată ca parafrazând titlul unui film al lui Visconti (“Grup de familie într-un interior”) să scriu despre Mădălina Petrencu, Rovena Paraschivoi, Daniela Manolache, Tiberiu Roșu, ca despre un portret de grup. Toți au urmat cursurile Universității “Hyperion” la clasa actorilor Lucian Iancu, Liviu Manolache, toți au ucenicit în ale mânăuirii sub îndrumarea actrițelor Aneta Forna-Christu, Ioana Jora. Fiecare în parte mi s-a dezvoltat în orele de taifas prietenesc, și prin rolurile jucate.

Gabi Monțescu, un introvertit în viața de zi cu zi, preferând tovărășia cărților, îndrăgostit de lectură, pe scenă preface cuvântul astfel încât el să fie imediat preluat de copii, subliniază hazul discret, cu bonomie. Joacă cu vervă, își pune în valoare umorul, plastica corporală și calitățile de bun mânuitor, prin rolurile din spectacolele: “Punguța cu doi bani”, “Albinița Maia”, “Ivan Turbincă”, “Califul barză”, “Harap Alb”, “Albă-ca-Zăpada”, “Furtuna”, Făt-Frumos din lacrimă”.

“Teatrul este o întâmplare fericită a vieții mele” – spune Gabi; teatrul mă salvează în cele mai grele momente; îmi este casă, masă, familie, mamă, tată, iubită, dușman...da, chiar și dușman, pentru că tot el, teatrul, m-a învățat că cei ce ne sunt potrivnici ne duc spre desăvârșire.”

Mădălina Petrencu își compune rolurile cu fantezie, cu poftă de joc, cu profunzime și cu spontaneitate. O foarte bună mânuitoare, acordă atenție deosebită și interpretării. Este dinamică, veselă, flexibilă, lucrează bine în echipă. Pentru că

este atât de dinamică, Mădălina a fost și realizatoare de emisiuni, scenarist, prezentator la Radio Neptun. Acum este “dezinhibitor de copii” la Grădinița Piticot. Mădălina are marele har de a atrage în jocul teatral o sală plină de copii.

Interpretează la Teatrul de Păpuși Constanța, dar a jucat și pe “scena mare”, roluri în spectacolele: “Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor”, “Ivan Turbincă”, “Albă-ca-Zăpada”, “Călătorie fără egal”, “Punguța cu doi bani”, “Harap Alb”, “Ursulețul Winnie Pooh”, “Califul barză”, “Albinița Maia”, “Stan Bolovan”, “O poveste pentru toți”, “Regele cerb”, “Furtuna”, “Cușca de hârtie”. Crede că una dintre calitățile ei este puterea de a visa, de a mai crede încă în cuvintele poetului Patrick Bruel: “Dincolo de mizerie/Dincolo de ochii ridăți/Dincolo de mâinile întinse în van sau nu/Trebuie să privim ceea ce este frumos.”

Rovena Paraschivoi își construiește cu talent, cu gingășie, cu finețe personajele. După cum ea însăși spune, cele mai îndrăgite roluri sunt Maia (“Albinița Maia”), Iedul cel Mic (“Capra cu trei iezi”), Pago (“O călătorie fără egal”), Căluțul (“Fin și căluțul cel alb al văzduhului”), Clovnul (“O poveste pentru toți”), Rococor (“Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor”), Robin (“Ursulețul Winnie Pooh”). A mai dat viață și altor personaje, în spectacolele: “Ivan Turbincă”, “Scufița Roșie”, “Albă-ca-Zăpada”, “Harap-Alb”.

Rovenei îi place să trăiască în lumea păpușilor. Iubește lumea păpușilor pentru că acolo este tărâmul în care sufletul rămâne mereu tânăr. Este tărâmul unde visele devin realitate, este locul unde el, actorul păpușar, dăruiește semenilor săi dragoste și speranță.

Daniela Manolache prin tonurile calde, expresive ale vocii, prin sensibilitatea interpretării, pare anume creată pentru roluri ca cele din “Albă-ca-Zăpada” (Albă-ca-Zăpada), “Fin și căluțul cel alb al văzduhului” (Fin), “Harap-Alb” (Prințesa verde, Prințesa roșie). Dar Dana a creat cu talent, umor, temperament,

farmec și roluri de compoziție ca cele din “Ivan Turbincă” (Drăcoaica), “Nastratin Hoge” (Bul-Bul), “O călătorie fără egal” (Ara). Cu o expresivă plastică corporală, printr-o interpretare nuanțată, temperamentală, cu finețe, a compus și roluri pe viu în spectacolele Teatrului de Păpuși Constanța și ale Teatrului Dramatic Constanța: Cioara din “Șoricelul și păpușa”, *Ariel* din “Furtuna”, Lucy din “Opera de trei parale”, Truffaldino din “Regele cerb”.

În finalul acestui portret am s-o las pe Dana să-și mărturisească gândurile despre arta pe care o iubește atâta: “El are nevoie de puțin ca să fie fericit/Ea are nevoie de mai mult ca să fie fericită/Ei au nevoie de totul ca să fie fericiți/Eu am nevoie de TEATRUL DE PĂPUȘI.

Tiberiu Roșu este un actor mânuitor ce și-a demonstrat harul pentru roluri de compoziție construite cu minuție, cu umor, cu o interpretare atent elaborată. Dintre rolurile făurite vorbește cu plăcere despre cele din spectacolele: “Ivan Turbincă”, “Păstorița și hornarul”, “Harap-Alb” în care a mânuit păpuși de tip clasic sau despre efervescentul rol din “Califul barză” și despre *Flaut* din spectacolul “Visul unei nopți de vară” de W. Shakespeare, pe scena Teatrului “Ovidiu” Constanța sau despre *Ariel* din “Furtuna” de W. Shakespeare. În vara anului 2000 a pregătit un recital: “Viața e teatru, teatrul e vis”, în care se întâlnesc muzica, arta păpușăriei, plastica corporală, într-o poveste despre artistul în căutarea iubirii absolute, prin păpușile sale. Tiberiu Roșu iubește și muzica. Povestește că atunci când compune simte că se apropie mai mult de Dumnezeu sau de o altă lume care să-l înțeleagă.

După absolvirea U.A.T.C. “I.L. Caragiale”, **Maria Varsami** s-a întors la Teatrul de Păpuși a cărui actriță a mai fost. Având experiența unor spectacole experimentale (în care se îmbinau armonios dansul, muzica și cuvântul) a emisiunilor de televiziune, Maria și-a pus în valoare, prin rolurile create, deosebita expresivitate corporală, talentul de mânuitor și mim,

umorul, bogata imaginație creatoare, în rolurile sale din: “Albă-ca-Zăpada”, “Harap-Alb”, “Califul barză”. De puțină vreme, Maria Varsami este actriță a Teatrului “Țândărică” București. Pentru Maria “teatrul de păpuși este un soi de Triunghi al Bermudelor unde se cufundă inimile noastre de copii, pentru ca într-o bună zi ele să reapară îmbogățite de adâncuri, în inima spectatorilor”.

Adriana Rusu a debutat și a creat roluri de referință la Teatrul de Animație “Licurici” din Bacău, între anii 1972-1988, în spectacolele celui ce a fost regizorul și animatorul Petru Valter. Pentru o vreme (1988-1994), în urma unui concurs a devenit actriță a Teatrului de Păpuși Constanța. Aici și-a demonstrat talentul de mânuitor, expresivitatea, maturitatea artistică, prin rolul *Făt-Frumos* din “Făt-Frumos din lacrimă” (regia Mona Chirilă), dar și prin rolurile interpretate în “Povestea porcului”, “Ursulețul Winnie Pooh”. Acum este din nou actor păpușar la teatrul unde a debutat.

Începutul anului 2000 a adus în trupă patru tineri actori pe numele lor: **Ion Ciolan, Maria Roșu, Claudia Zaharia, Lucian Zaharia**. Toți născuți pe plaiuri moldave, au fost colegi la Universitatea de arte “George Enescu” Iași – Facultatea de Teatru, secția Arta actorului mânuitor de păpuși și marionete. Tot împreună au venit la Constanța. I-am văzut prima dată la concursul pe care l-au susținut pentru a deveni actori ai Teatrului de Păpuși Constanța. M-au impresionat atunci prin seriozitatea, prin complexitatea programului prezentat. La început de drum fiind, au înscris pe fișele lor de creație, rolurile din facultate.

Maria a mânuit la clasă păpuși și marionete, în spectacolele: “O noapte furtunoasă” (*Veta*), “Justiție” (*Leanca*), “Bubico” (*Bubico*), “Five o’clock” (*Mândica*), “Dumbrava minunată” (*Mama vitregă*). Deviza ei ca actriță este: “Dacă teatrul înseamnă viață, teatrul de păpuși înseamnă viață la pătrat.”

Claudia a interpretat în spectacolele din timpul studenției rolurile *Veta* (“O noapte furtunoasă”), *Doamna* (“Bubico”), *Madam Potropopesco* (“Five o’clock”), *Fata babei* (“Fata babei și fata moșneagului”), *Sfiosul* (“Albă-ca-Zăpada”), *Lizuca* (“Dumbrava minunată”). Pentru Claudia a fi actor reprezintă un privilegiu, reprezintă o minune, șansa de a fi cetățeanul unei planete fascinante, misterioase, planeta Teatrul, pe care el, actorul, poate trăi prin personajele sale mai multe vieți.

Lucian a interpretat, student fiind, roluri în spectacole de animație: *Vadră* (“Iașii în carnaval”), *Impăratul*, *Un pitic* (“Albă-ca-Zăpada”), *Telemah* (“Aventurile lui Ulise”), mai multe roluri în “Momente” de I.L. Caragiale, *Piticul*, *Domnul Micuș* (“Dumbrava minunată”) dar și în spectacole de teatru dramatic: *Sganarel* (“Doctor fără voie”), *Fundulea* (“Visul unei nopți de vară”). A jucat în spectacole ale Teatrului Național Iași: “Cabala bigoților” și “Don Juan”. Ca interpret în spectacolul “Capul de rățoi” a participat la Carnavalul de la Spoleto și la Carnavalul de la Veneția, ambele organizate în Italia.

Pentru Lucian scena este locul unde se produc miracole. Este o lume fantastică în care actorul dă viață păpușii. Aplauzele publicului îl încurajează, îl ajută să fie mai sigur pe jocul său, să-i dispară emoțiile. Ii place să vadă bucuria din ochii colegilor săi atunci când sunt împreună pe scenă, dar și bucuria din ochii micilor spectatori.

Ion a dat viață, ca student, unor roluri în piese din dramaturgia națională și universală : *Mihai* într-o dramatizare după “Viața la țară” de D. Zamfirescu, *Spiridon* din “O noapte furtunoasă” de I.L. Caragiale, *Patrocle* și *Safta* (travesti) în “Dumbrava minunată” după M. Sadoveanu, *Lelio* într-un spectacol de Commedia dell’Arte. Tot ca student a jucat în spectacolul Teatrului Național Iași, cu piesa “Cabala Bigoților” de Bulgakov. Ca interpret în spectacolul de Commedia dell’Arte și în “Întoarcerea lui Ulise” a participat la Festivalul

Internațional al Teatrelor de Păpuși – Viena , Austria. Mărturisește că încă din copilărie dorea să devină actor, să poată da viață mai multor personaje de poveste. Iubește Teatrul fiindcă dăruiește oamenilor clipe de frumusețe și armonie. Prin Teatru își găsește echilibrul. Teatrul pentru el este însăși rațiunea de a fi.

Rodica Parase. Mai întâi a fost recuziter. După ce a interpretat cu talent și sensibilitate cântecele din “Lecție de zbor...” a început să fie distribuită în spectacole. A urmat cursuri de mânăuire sub îndrumarea actrițelor Aneta Forna-Christu și Ioana Jora.

De-a lungul istoriei sale, minunata trupă a Teatrului de Păpuși Constanța a fost pusă în valoare de personalitățile creatoare ale regizorilor: Geo Berechet, Andrei Belgrader, Claudiu Cristescu, Mona Chirilă, Kovacs Ildiko, Ștefan Lenkisch, Margareta Niculescu, Irina Niculescu, Silviu Purcărete, Cristian Pepino.

Fiecare dintre aceste personalități creatoare, au făcut ca de-a lungul stagiunilor sale, Teatrul de Păpuși Constanța să devină un spațiu privilegiat care concentra energii și talente. Fiecare din aceste personalități au creat spectacole de mare forță, frumusețe și originalitate care păstrând elementele tradiționale ale străvechii arte a păpușăriei au impus prin inovație valorile semnificative ale unei noi teatralități. Au fost spectacole strălucite, exemple de teatru total, adevărate metafore scenice, spectacole de o perfectă armonie între viziunea regizorală, interpretare, scenografie, spectacole- eveniment. Seria acestor spectacole-eveniment a fost deschisă de **POVESTE FĂRĂ CUVINTE** despre care am făcut vorbire mai înainte.

A urmat spectacolul “**Șoricelul și păpușa**” de Alecu Popovici – regia Ștefan Lenkisch, decorurile Mioara Buescu, păpușile Ioana Constantinescu - despre care cu prilejul unui turneu în Polonia, Jan Puget scria în “Panorama Polnocy” în

decembrie 1968: "Românii au repurtat un succes mai mare tocmai acolo unde au accentuat planul intim, personalitatea păpușii, farmecul ei specific – anume în piesa "Șoricelul și păpușa". În 1970, spectacolul a participat la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși în limba esperanto, Zagreb – Iugoslavia.

Anii '70 au adus în repertoriul teatrului nostru un spectacol care avea să intre în cartea de aur a **TEATRULUI DE PĂPUȘI**, "Copilul din stele" după Oscar Wilde, dramatizare de Victoria Gavrilescu, regia: Geo Berechet (pe atunci regizor al Teatrului Dramatic Constanța) și cu scenografia Eugeniei Tărășescu Jianu, avându-i în distribuție pe toți actorii trupei. Spectacolul a fost prezentat într-un mare număr de festivaluri și turnee. La Festivalul Internațional de Teatru Experimental de la Nancy – Franța (1971), celebrul creator de modă Pierre Cardin care a călătorit special la Nancy, ca să asiste la spectacol, încântat, a invitat trupa să joace și la Paris. Din păcate, lucrul acesta nu s-a împlinit din cauza închistării politico-administrative care nu îngăduia trupei să joace decât în localitatea pentru care primise viză. Tot în anul 1971 "Copilul din stele" a participat la Festivalul Teatrelor de Păpuși de la Belgrad – Iugoslavia. În 1973, în urma unei invitații speciale a fost prezentat, în afara concursului, la Festivalul Internațional al Teatrelor de Păpuși de la Pecs – Ungaria. Anul 1974 a adus o noua participare la un festival internațional. De această dată este vorba despre Festivalul orașului Istanbul, un festival al artelor. La Moscova spectacolul a fost jucat în anul 1976 pe scena elegantului Teatru de Artă, în cadrul Festivalului Internațional al Teatrelor de Păpuși, organizat cu prilejul celui de-al XII-lea Congres al U.N.I.M.A. Festivalul ziarului "L'Unita" a prilejuit în 1975 întâlnirea cu publicul din Italia. Acest spectacol a adus tuturor creatorilor săi elogiile unanime din partea presei, a criticii de specialitate, a confrăților de acasă și de peste hotare.

“Copilul din stele este un strălucit exemplu de teatru total, dezvăluind încă o dată faptul că arta păpușărească e una din cele mai complexe. Căci păpușa animată e sensibilitatea păpușarului devenită imagine... Spectacolul a fost în același timp teatru cu măști, ritual cu adânci rădăcini populare, pantomimă, balet, melopee. Am urmărit cu plăcere și admirație jocul trupei din Constanța: o admirabilă plasticitate a mișcării, voci armonioase, cu timbru bogat, deplină profesionalitate. Iată așadar un spectacol-eveniment care stimulează gândirea artistică...” (Andrei Băleanu – România liberă/1970)

“Acest basm (“Copilul din stele”), povestit după Oscar Wilde, de către Victoria Gavrilescu, constituie deopotrivă, o invitație la meditație pe marginea copilăriei teatrului, a formelor sale primare, esențiale, a “vocii” sale specifice și o invitație la regândirea convenției teatrului de păpuși.... Scenografi au gândit o imagine vizuală a acestei lumi... Au inventat o caracterologie fantastică: formele, “chipurile”, atent reinterpretate, sugerează “sui-generis” sufletele. (Oamenii de bine au ochi simetrici, egali și uneori chiar în formă de floare sau stea, cei răi – adevărate elaborări de “urât” – estetic – un ochi mai mic, o privire mai puțin limpede). Au drapat personajele într-un fel de sariuri în cenușiu neutru. Volumele astfel create au favorizat posibilitatea de a figura cu trupurile interpreților: trunchiuri de copaci, ziduri de case, poate cetate, coline prin care curge izvorul – oglindă (reprezentat printr-o maramă purtată pe brațe)” (Natalia Stancu/1970).

“Teatrul de Păpuși Constanța, România. O revelație! Poate cel mai frumos experiment al festivalului, în orice caz cel mai elevat. Un teatru de suflet și carton, alcătuit din inteligență, finețe (și ce este mai rar din sensibilitate). Plecând de la o virtuozitate tehnică sclipitoare, o lume de măști enorme, fantastice, variate ca formă și culoare, siluete fantomatice, personaje – obiecte, sau decor... O singură păpușă extraordinar de vie (de plină de viață omenească) printr-o minune a dragostei

care a legat-o de mânuitoarea sa... când vizibilă, când invizibilă”. (Nelly Fairise – Le Republicain Lorrain, 1971)

“**Dulce ca... sarea** de Alecu Popovici și Viniciu Gafița, regia Stefan Lenkisch, scenografia Eustațiu Gregorian și Zizi Frențiu și “**Riga Cripto și Iapona Enigel**”, regia Geo Berechet, scenografia Eugenia Tărășescu-Jianu, sunt alte două spectacole ce au trezit interesul criticii și al specialiștilor. Primul era un spectacol cu măști, inspirat din motive populare. Iată ce scria L’Unita în urma spectacolului “**Dulce ca... sarea**” prezentat în Italia, la festivalul ziarului L’Unita: “...Ritmul și complexitatea coregrafică au avut și au comunicat o neîndoielnică încărcătură sugestivă și fantastică. Introducerea diferitelor modalități teatrale, balet, cântec popular și chiar cor, “au permis o varietate de unghiuri vizuale” care au avut mare priză prin inventivitatea și jocul lor spectacular. Adăugăm frumusețea păpușilor sau, mai bine zis a măștilor purtate de actori care necesitau “o gestică cu totul deosebită, realizată cu mare eficacitate”. De același succes s-a bucurat acest spectacol și la Festivalul orașului Istanbul.

Tot un spectacol cu măști a fost și “**Riga Cripto și Iapona Enigel**”, inspirat de această dată din lirica poetului Ion Barbu. Jan Malik, o personalitate a păpușăriei, scria în “Ceskoslovensky Loutkar” (1972): “... folosind ca model o baladă de Ion Barbu, Teatrul de Păpuși Constanța ne-a oferit plăcerea împletirii armonioase între jocul păpușilor și al actorilor, costumați și mascați...”. Alături de actori mânuitori evoluau Dora Carпов, în acea vreme balerină a Teatrului Liric Constanța și Petre Lupu, pe atunci actor al Teatrului Dramatic Constanța. **Riga Cripto** a fost al doilea spectacol prezentat de teatrul constănțean la Festivalul de la Nancy – Franța.

Andrei Belgrader și el pe atunci regizor al Teatrului Dramatic, avea să adauge un nou spectacol de succes în repertoriul Teatrului de Păpuși Constanța. Suntem în anul 1973 și spectacolul se numește “**Micul prinț**” de Letiția Gîță, după

Antoine de Saint-Exupery. Scenografia spectacolului era creată de Eugenia Tărășescu-Jianu. Prezentat în turneu la București, spectacolul a trezit laude fără rezerve “mai întâi pentru știința de a fi făcut vizibile, traduse adică în metafore scenice adecvate, aventurile simbolice ale eternului copil îndrăgostit de o floare. În scenografia Eugeniei Tărășescu-Jianu și muzica lui Iosif Herța, spectacolul construit cu ritm, ascultă de un crescendo dramatic neostentativ, reușind să conflictualizeze epicul încântător și poezia tulburătoare a parabolei lui Antoine de Saint-Exupery... Ca o magică vindecare de tot ceea ce amenință copilăria sufletului uman, istoria lui Saint-Exupery devine pe scena artiștilor constănțeni... o parabolă a libertății și fericirii, un apel la imaginație și creație, sensibil și înduioșător” (Cezar Ivănescu – “Luceafărul”/1975). Din legendele teatrului știu că a mai existat o variantă de spectacol a acestei piese, datorată lui Claudiu Cristescu și Luciei Cristescu și care s-a impus prin vraja culorii și senzația de inponderabil, realizată printr-o tehnică mai puțin cunoscută atunci, aceea a lămpii de quartz.

În anul 1974, devenea regizor al Teatrului Dramatic Constanța, Silviu Purcărete. La scurt timp avea să monteze și la Teatrul de Păpuși Constanța un prim spectacol “**Călina Făt-Frumos**” de Lidia Ionescu și Agripina Hăulică-Foreanu, după Victor Eftimiu. Scenograf, Eugenia Tărășescu-Jianu. Prezentat la Festivalul Național de Teatru, București, 1977, spectacolul avea să fie distins cu Premiul I. Acest premiu a fost acordat de un juriu al cărui președinte era actrița Dorina Tănăsescu, o binecunoscută personalitate a artei păpușărești naționale și internaționale, pentru că “regizorul Silviu Purcărete a izbutit o montare cu păpuși dintre cele mai originale și mai interesante elegantă și rafinată, sprijinându-se pe ultimele cuceriri ale teatrului modern de animație. Accentuând trimiterea spre fabulos a basmului original, spre jocul straniu al fantasmelor, bucurându-se de scenografia inspirată și mai ales de prea frumoasele și sugestivele păpuși ale Eugeniei Tărășescu-Jianu, regizorul a

impus o realizare de zile mari, sugerând o înaltă tehnică, în toate domeniile, dar mai ales în acela al unei complicate mânuiri (câte doi sau trei mânuitori pentru câte o păpușă)". (Valeria Ducea – "Teatrul"/1977). La un an de la acest mare succes, avea să urmeze spectacolul "**Povestea porcului**", scenariul și regia Irina Niculescu, scenografia Antonio Albici. Prezentat la Festivalul "Ion Creangă" de la Bacău și la Zilele teatrului pentru copii de la Iași, a fost distins și el cu multe premii, iar în anul 1992 a participat cu mult succes, alături de o altă piesă inspirată de povestirile lui Ion Creangă, "Fata babei și fata moșneagului", la un turneu în Republica Moldova.

Anii '80 au adus alte trofee Teatrului nostru, datorită unui regizor ce și-a legat numele și personalitatea creatoare de Teatrul de Păpuși Constanța: Cristian Pepino (regizor și animator al Teatrului de Păpuși Constanța între anii 1979 – 1986). Maestru al efectelor de o deosebită forță sugestivă, dăruit în a crea atmosferă, cu o remarcabilă imaginație creativă, a montat spectacole ce s-au distins prin originalitate și forță poetică, dar și prin umor, prin fină ironie.

"**Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor**" de Cristian Pepino (scenografia Ion Tițoiu), "**Metamorfoze**" scenariul de C. Pepino după Ovidiu, (scenografia Eugenia Tărășescu-Jianu), "**Inimă rece**" de Victoria Gavrilescu după W. Hauff, (scenografia Mircea Nicolau), "**Regele cerb**" de Carlo Gozzi, (scenografia Eugenia Tărășescu-Jianu), "**Sperietoarea de pițigoi**" de Al. T. Popescu, (scenografia Mircea Nicolau), "**Vrăjitoarele**" de Dimitrie Stelaru, (scenografia Eugenia Tărășescu-Jianu) sunt spectacole ce au adus multe premii ale unor festivaluri de gen naționale și internaționale.

În anul 1988, regizoarea Kovacs Ildiko realiza, la rândul-i un spectacol ce a trezit interes: "**Furtuna**" de W. Shakespeare, spectacol cu actori și păpuși, în scenografia lui Dan Frățiciu, avându-i în rolurile "alte duhuri în slujba lui

Prospero” pe jazz-man-ii Harry Tavitian și Corneliu Stroe.

Spectacolele din istoria recentă a Teatrului sunt create de regizoarea Mona Chirilă în tandem cu scenografele Eugenia Tărășescu-Jianu și Carmencita Brojboiu. Prin spectacolele ei - **“Făt-Frumos din lacrimă”** scenariul de M. Chirilă, după M. Eminescu, **“Scufița Roșie”** de Mircea Vaida, după Frații Grimm, (scenografia Eugenia Jianu), **“Capra cu trei iezi”** de M. Chirilă, după Ion Creangă, **“Ivan Turbincă”** scenariu de M. Chirilă după Ion Creangă, **“Fetița cu chibrituri”** dramatizare de M. Chirilă după H. C. Andersen , **“Păstorita și hornarul”** de M. Chirilă după H. C. Andersen, (toate în scenografia Carmencitei Brojboiu) - Mona Chirilă a impus un stil caracterizat prin dramatism, forță emoțională, fantezie creatoare, bogăția imaginilor.

Eugenia Tărășescu-Jianu și-a legat de la început numele de marile spectacole, de marile succese ale Teatrului de Păpuși Constanța. Îndrăgostită de arta păpușăriei, cu o impresionantă imaginație creatoare, mereu inventivă, cu har, Eugenia Tărășescu-Jianu, a creat decorul și păpușile multor spectacole ale Teatrului de Păpuși Constanța, a fost invitată să colaboreze cu teatre de peste hotare (Ungaria). Rafinamentul și eleganța imaginilor, armonia formelor și culorilor, puterea de sugestie, originalitatea – iată marca creațiilor: decoruri și păpuși ale Eugeniei Tărășescu-Jianu.

Eugenia Tărășescu-Jianu este mereu în căutarea noului, îi place să imagineze, să inventeze, să experimenteze. Celebrul spectacol **“Copilul din stele”** a creat o școală, a fost un strălucit exemplu în sensul încercării de “eliberare” a păpușii din spatele paravanului, de a pune în valoare marioneta prin volumele și formele în mișcare ale decorului. După mulți ani de la premieră, (care a avut loc în anul 1970), Gina Jianu a avut plăcuta surpriză să se vorbească cu admirație despre creația ei, la Festivalul Internațional de Teatru de la Győr – Ungaria, 1994. Pe lângă premiile obținute cu spectacolele Teatrului de păpuși Constanța,

Gina Jianu a mai fost distinsă cu: Premiul anual pentru întreaga activitate la Gala Națională a Păpușarilor, Cluj – 1994; Premiul pentru estetica spectacolului la Festivalul internațional de teatru – Subotica, Iugoslavia, 1995 (“Dragostea celor trei portocale”); Premiul pentru scenografie la Festivalul “Gulliver”, Galați, 1995 (“Tinerete fără bătrânețe”); Premiul pentru scenografie la Gala internațională a recitalurilor de teatru de păpuși și marionete, Botoșani 1995 (“Motanul încălțat”). Păpuși create de Eugenia Tărășescu-Jianu se află expuse în muzee ale păpușii din Franța (Charleville-Mezieres), Elveția (Fribourg), Ciudad de Mexico (Mexic).

Carmencita Brojboiu a fost scenograf al Teatrului de Păpuși Constanța între anii 1991 – 1998. S-a impus rapid în lumea teatrului de păpuși fiind distinsă cu premii pentru scenografia spectacolelor: “**Capra cu trei iezi**” – la Festivalul Internațional “Săptămâna Teatrelor de Păpuși”, Constanța, 1992), “**Fetița cu chibrituri**” – la Festivalul Internațional “Săptămâna Teatrelor de Păpuși”, Constanța, 1994, Premiul ziarului “Varianta” Constanța, pentru scenografia spectacolului “Fetița cu chibrituri”, 1993. Decorul ei la spectacolul “**Cu dragoste, Nicolae**”, o coproducție Clear Day Productions, Bristol Old Vic și Teatrul Dramatic Constanța a fost apreciat de presa engleză ca fiind “magic, sugestiv” (The Times, 1997). A colaborat și colaborează cu Teatrul Național Cluj, Teatrul Mic, Teatrul de balet “Oleg Danovski”, Teatrul Maghiar de Stat – Cluj, Teatrul Național Târgu-Mureș, Teatrele de păpuși din Târgu-Mureș, Cluj, Baia-Mare, Oradea, Theatre Centre Londra, Sherman Theatre Cardiff – Marea Britanie. Este coordonatorul programului “Art for social change – play againts violence” al Fundației Culturale Europene.

Ion Tițoiu, nume cu rezonanță în arta grafică din România, cu multe participări la bienale internaționale de grafică, cu lucrări expuse în muzeele de artă din Ohio - S.U.A., Constanța și Tulcea dar și în colecții particulare din România și

străinătate, cu expoziții în Grecia, Austria, Italia, Franța, Ungaria, S.U.A., Olanda, America de Sud, Japonia a fost între anii 1978 – 1990, scenograf al Teatrului de Păpuși. La acest teatru a realizat scenografia spectacolelor “Ioaneș Fărdefrică” (regia Cristian Pepino) “Cinci băieți, toți isteți” (regia Kovacs Ildiko), “Leție de zbor și cor pentru puiul de cocor” (regia Cristian Pepino), “Un copil s-a rățăcit” (regia Cristian Pepino).

La ora la care va vedea lumina tiparului această istorie sentimentală a Teatrului de Păpuși Constanța, ultima premieră de succes este “Califul barză”, în regia unui tânăr și talentat regizor: Daniel Stanciu; scenografia spectacolului fiind creația Cristinei Pepino. Acest spectacol a adus și cele mai recente premii ale teatrului, la cea de-a XV-a ediție a Festivalului Internațional “Săptămâna Teatrelor de Păpuși”.

Teatrul de Păpuși Constanța este un teatru care a reușit performanța de a menține în repertoriu spectacole de mare succes la public, spectacole inspirate de piese originale și dramatizări ale unor pagini celebre ale literaturii dedicate copiilor. Aceste spectacole au atins cifre record de reprezentare, unele dintre ele fiind jucate timp de douăzeci de ani (după premieră). Ele și-au datorat succesul pieselor, regizorilor, scenografilor și nu în ultimul rând actorilor. Este vorba de: “Băiatul și vântul” de Nadia Trandafilova, regia Margareta Niculescu, scenografia Mioara Buescu – Ella Conovici; “Fata babei și fata moșneagului” de Ion Puiu Stoicescu după Ion Creangă, regia Francisca Simionescu; “O fetiță caută un cântec” de Alecu Popovici, regia Stefan Lenkisch, scenografia Lucia Trotonghi-Ioana Constantinescu; “Șoricelul și păpușa” de Alecu Popovici, regia Stefan Lenkisch, scenografia Mioara Buescu – Ioana Constantinescu; “Spărgătorul de nuci” de Victoria Gavrilescu după E.T.A. Hoffmann; regia Traian Ghițescu Ciurea,

scenografia Mircea Nicolau; "Copilul din stele", "Dulce ca ... sarea"; "Nu plânge, baby" (Varietăți) scenariul și regia Stefan Lenkisch, scenografia Eugenia Jianu; "Călina Făt-Frumos"; "Ursulețul Winnie Pooh" de Kovacs Ildiko dupa A.A. Milne, regia Kovacs Ildiko, scenografia Eugenia Jianu; "Micii mușchetari" de Lizica Mușatescu, regia Francisca Simionescu, scenografia W. Boloni; "Lecție de zbor și cor pentru puiul de cocor" de Cristian Pepino, regia Cristian Pepino, scenografia Ion Țițoiu; "O călătorie fără egal" de Vasile Cojocaru, regia Liviu Manolache, scenografia Carmencita Brojboiu; "Regele cerb" de Carlo Gozzi, regia Cristian Pepino, scenografia Eugenia Jianu. Multe din aceste spectacole fiind prezentate și în turnee sau festivaluri de gen cu același succes.

Din anul 1969, Teatrul de Păpuși Constanța este gazda **Festivalului "Săptămâna Teatrelor de Păpuși"**. După anul 1990, acest festival bienal a căpătat caracter internațional și competitiv. Este cel mai longeviv festival de gen din România, fiind la fiecare ediție o adevărată cetate a păpușilor.

Festivalul a reunit întotdeauna cele mai reprezentative spectacole de păpuși și marionete - unele dintre ele în premieră pe țară, foarte diverse ca tehnici de mânăuire, ca stiluri regizorale, de interpretare și scenografice, au fost vernisate expoziții de scenografie, de istorie a teatrului de păpuși din România, expoziții de grafică, au fost organizate colocvii, sesiuni de comunicări științifice având ca teme estetica teatrului de păpuși, psihologia copilului, au avut loc reuniuni ale secției române a UNIMA (în anul 1990 la o astfel de reuniune am fost onorați cu participarea doamnei Margareta Niculescu și a domnului Jacques Felix, membrii ai conducerii UNIMA); și-au demonstrat măiestria păpușarii veterani, au debutat cu succes tineri actori. Longevitatea acestui Festival se datorează unei mari investiții afective din partea organizatorilor dar și a participanților.

Conform tradiției, Festivalul este un prilej de contacte între creatorii acestei străvechi arte ce stă sub semnul unei permanente înnoiri. De fiecare dată, Festivalul s-a dovedit a fi un loc în care se întâlnesc talente și se concentrează forța artistică, un prilej de a pune în valoare acumulări calitative, un examen de autocunoaștere pentru fiecare trupă participantă, un prilej de a scoate la iveală noi modalități de exprimare teatrală. “Săptămâna Teatrelor de Păpuși” este și singurul festival care a oferit mereu trupelor invitate posibilitatea vizionării întregului program, posibilitatea de a dialoga despre viitorul acestei arte. Toate cele 19 teatre de păpuși din România (dacă socotim și teatrul gazdă) au participat la acest Festival – unele la toate edițiile, altele la una, două sau chiar trei ediții. Din anul 1990 Festivalul a devenit competitiv căpătând totodată și caracter internațional. Astfel au participat de atunci la această reuniune trupe din: Elveția, Republica Moldova, Ungaria, Turcia. Fiecare ediție prin spectacolele prezentate a pus în valoare bogăția formelor de expresie, inventivitatea practic nemărginită a artiștilor păpușari (actori, regizori, scenografi). Fiecare ediție mi-a dezvăluit că străvechea artă a păpușăriei este deschisă căutărilor, propunând experiențe dintre cele mai diverse, în spectacole fără granițe de limbă sau vârstă.

Spuneam că ceea ce a animat Festivalul de-a lungul anilor a fost investiția sentimentală a organizatorilor și participanților, concretizată în bucuria jocului, bucuria păpușarilor de a dăruii bucurie spectatorilor lor. Am observat cum păpușarii știu să se bucure unul de reușita celuilalt, cum nu se sfiesc să învețe, să cerceteze de aproape păpușa unui coleg, să afle ce mecanism ascunde, să-și exprime admirația față de meșteșugul unui confrate, să recunoască că au putut învăța ceva de la un coleg de breaslă.

În anii '80 a fost editată “o foaie” a Festivalului. Redactori: Cristian Pepino, Vasile Hariton, Anaid Tavitian, Vasile Cojocaru; grafica: Cristian Pepino. Pe numele ei: “A treia

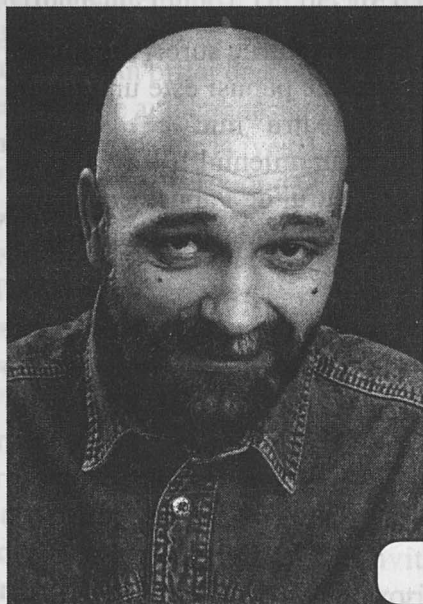
mână”, această publicație a fost foarte îndrăgită de festivaliști și socotită de presă ca fiind “foarte spirituală și speculativă” (M. Ghițulescu – “Tribuna”).

Acest Festival, alături de festivalurile surori organizate în România, a demonstrat că teatrul de păpuși este un univers complex, nici pe departe nu este un teatru “mic”.

Ultima ediție a Festivalului, în mileniul II a avut loc în anul 1999 având ca organizatori: Teatrul de Păpuși Constanța, Primăria Municipiului Constanța, Asociația Internațională a Criticilor de Teatru – secția română.

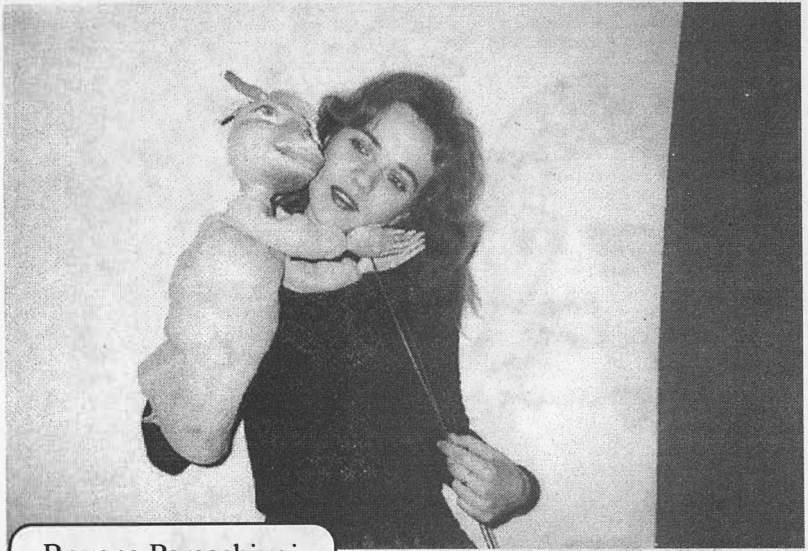
Actorii Teatrului de Păpuși
(la 2 mai, 2001)

Iulian Lincu

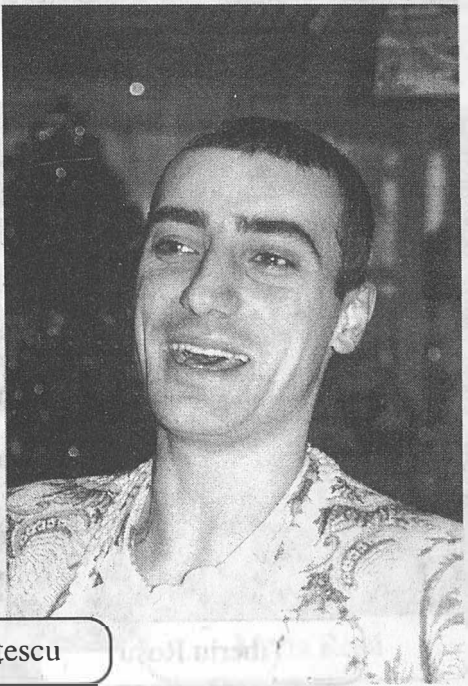

Mădălina Petrencu

Rovena Paraschivoi

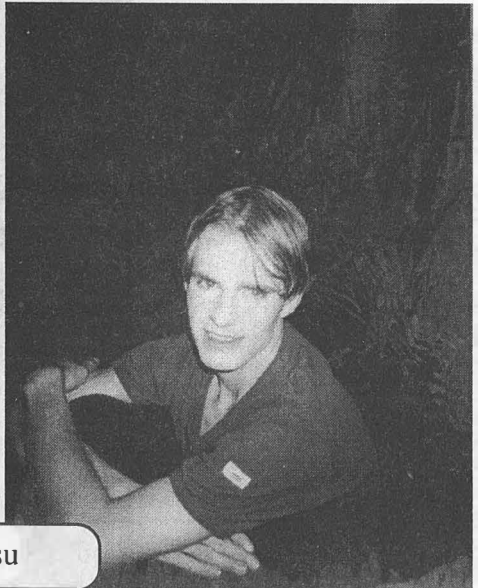
Claudia Zaharia

Gabriel Montescu

Daniela Manolache

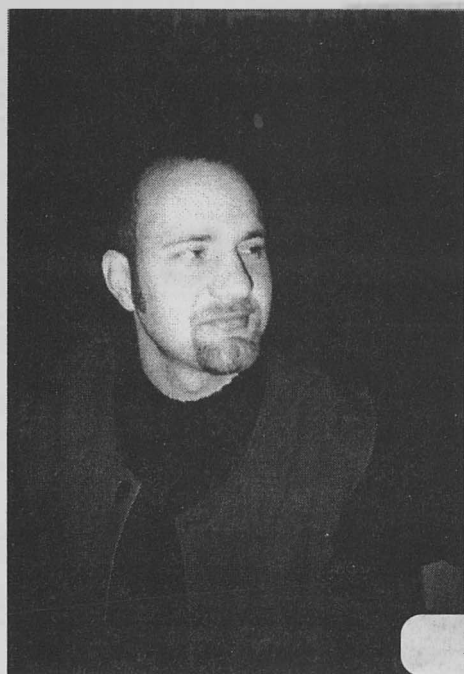
Tiberiu Roșu

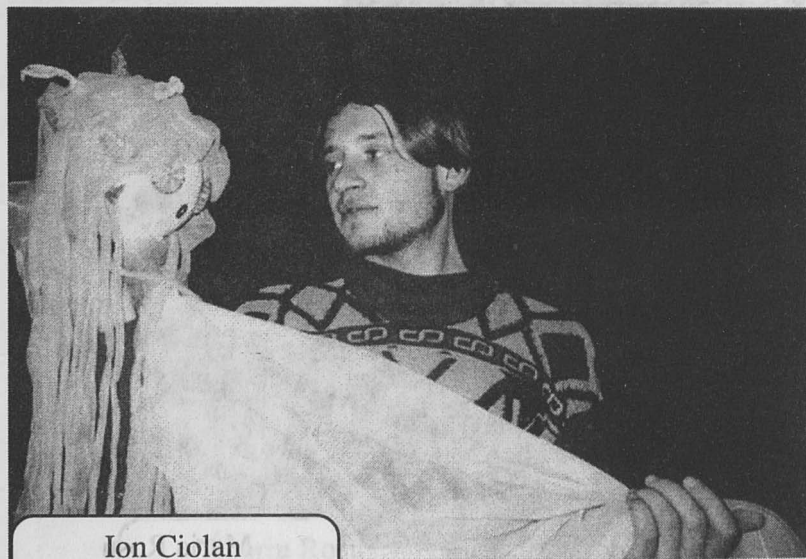
Claudia Zaharia

Maria Roșu

Lucian Zaharia

Ion Ciolan

DISTINȚII, PARTICIPĂRI LA FESTIVALURI, TURNEE

- 1970 - Premiul I - Festivalul internațional de păpuși în limba esperanto, pentru spectacolul ȘORICELUL ȘI PĂPUȘA și Premiul special al juriului pentru cea mai bună interpretare acordată Anetei Forna-Christu. Zagreb-Iugoslavia.
- 1971 - Diploma Festivalului internațional de teatru experimental pentru spectacolele COPILUL DIN STELE și RIGA CRYPTO și LAPONA ENIGEL și Diploma de interpretare actriței Aneta Forna-Christu. Nancy - Franța.
- Diploma Festivalului teatrelor de păpuși pentru spectacolul COPILUL DIN STELE. Belgrad - Iugoslavia.
- 1973 - Diploma Festivalului internațional al teatrelor de păpuși pentru spectacolul COPILUL DIN STELE. Pécs - Ungaria
- Diploma de onoare pentru contribuția adusă la educarea tinerei generații la Festivalul spectacolelor de teatru pentru copii și tineret, pentru spectacolul COPILUL DIN STELE și Diploma de interpretare actriței Aneta Forna-Christu. Piatra Neamț
- 1974 - Premiul de interpretare acordat actriței Georgeta Nicolau la Gala recitalurilor - Sinaia.
- Mențiune acordată actriței Elena Romanescu la Gala recitalurilor - Sinaia

- 1976 - Diploma Uniunii internaționale a marionetiștilor - Festivalul internațional al marionetiștilor, pentru spectacolul COPILUL DIN STELE - Moscova.
- 1977 - Premiul I - Festivalul național de teatru, pentru spectacolul CĂLINA FĂT-FRUMOS.
- 1978 - Diploma de onoare la Festivalul teatrelor pentru copii, pentru spectacolul POVESTEA PORCULUI, Iași.
 - Premii de interpretare acordate actorilor Aneta Forna-Christu, Ioana Jora, Vasile Hariton la Festivalul „Ion Creangă” - Bacău, pentru rolurile din POVESTEA PORCULUI.
- 1979 - Premiul pentru mesajul umanist; Premiul pentru extraordinara expresivitate a întregului colectiv; Premiul pentru interpretare și mânuire și Premiul pentru exprimare în limba esperanto, actriței Aneta Forna-Christu; Premiul pentru interpretarea unui rol episodic, actriței Ioana Ionescu-Jora; Premiul pentru crearea luminilor de scenă, maistrului electrician Nicolae Popescu - Festivalul internațional al teatrelor de păpuși în limba esperanto, pentru spectacolul COPILUL DIN STELE. Zagreb - Iugoslavia.
- 1981 - Premiul II - Festivalul național de teatru - București, ediția a III-a, pentru spectacolul LECȚIE DE ZBOR ȘI COR PENTRU PUIUL DE COCOR și Premiul I și titlu de laureat pentru rolul din spectacol, actriței Aneta Forna-Christu.
 - Marele Premiu - Festivalul internațional al teatrelor de păpuși în limba esperanto, pentru spectacolul METAMORFOZE și Premiul I pentru exprimarea în limba esperanto. Zagreb - Iugoslavia.
 - METAMORFOZE premiat la festivalul spectacolelor de teatru pentru copii și tineret Piatra Neamț.
 - Diploma Reuniunii studiourilor teatrale, pentru spectacolul METAMORFOZE. Pitești.

- 1983 - Premiul pentru cel mai bun spectacol experimental; Premiul de interpretare actriței Georgeta Nicolau; Premiul pentru regie, Cristian Pepino, pentru spectacolul ANOTIMPURI la Festivalul național de teatru - București.
- 1984 - Premiul pentru regie - Cristian Pepino; Premiul pentru interpretare, Aneta Forna-Christu; Mențiune pentru interpretare, Lică Gherghilescu; Dicran Asarian Premiul special al juriului pentru muzică - spectacolul INIMĂ RECE la Festivalul teatrelor pentru copii de la Focșani.
- Participare la Festivalul teatrelor de păpuși în limba esperanto cu spectacolul INIMĂ RECE. Zagreb - Iugoslavia.
  - Premiul I și Medalia de aur actriței Aneta Forna-Christu, la Festivalul internațional „Delfinul de aur“. Varna - Bulgaria
- 1985 - Premiul I pentru spectacol; Premiul I de interpretare actriței Ioana Jora; Premiul I de interpretare actriței Georgeta Nicolau; Premiul I de regie, Cristian Pepino, pentru spectacolul SPERietoarea de pițigoi la Festivalul național de teatru. București.
- Laureat al Festivalului „Ion Creangă“ - Bacău. Premiul I de interpretare, Ioana Jora; Premiul II de interpretare, Georgeta Nicolau; Premiul pentru opțiune repertorială, premiul I de regie Cristian Pepino, pentru spectacolul SPERietoarea de pițigoi. Premiul A.T.M. acordat de Centrul național UNIMA.
  - Laureat al Festivalului „Ion Creangă“ - Bacău; Premiul de interpretare actriței Aneta Forna-Christu; Premiul revistei „Luminița“ acordat scenografiei Eugenia Tărășescu-Jianu, pentru spectacolul REGELE CERB.
- 1987 - Premiul III pentru spectacol: Premiul I de interpretare actriței Aneta Forna-Christu; Premiul I de interpretare

- actorului Vasile Hariton: Premiul I pentru regie, Cristian Pepino; Premiul II pentru scenografie, Eugenia Tărășescu-Jianu, pentru spectacolul VRĂJITOARELE, la Festivalul național de teatru.
- 1990 - Aneta Fornu-Christu, participare cu recitalul său „PĂPUȘA, PRIETENA MEA“, la Foire aux artistes-Chasserpierre - Belgia.
- 1991 - Participare la Festivalul Mondial al teatrelor de păpuși. Charlevilles-Méyieres, Franța, cu spectacolul FĂT-FRUMOS DIN LACRIMĂ.
- 1992 - Premiul pentru spectacol. Premiul pentru regie, Mona Chirilă; Premiul pentru scenografie, Carmencita Brojboiu; Premiul I pentru interpretare actriței Aneta Fornu-Christu; Premiul I pentru interpretare actriței Ioana Jora; Premiul pentru muzică Corina Iosif, pentru spectacolul CAPRA CU TREI IEZI, la Festivalul internațional „Săptămâna teatrelor de păpuși“ Constanța.
- Turneu în Republica Moldova, cu spectacolul: FATA BABEI ȘI FATA MOȘEAGULUI și POVESTEA PORCULUI.
  - Participare la Festivalul Spectacolelor de Teatru de Păpuși pentru Adulți, Pécs - Ungaria, cu spectacolul FĂT-FRUMOS DIN LACRIMĂ.
- 1993 - Participare la a II-a întâlnire a TEATRELOR DE PĂPUȘI. Keszckemét - Ungaria, cu spectacolul CAPRA CU TREI IEZI.
- 1994 - Premiul pentru interpretare feminină, Ioana Jora; Premiul pentru scenografie Carmencita Brojboiu; Premiul pentru muzică Corina Iosif, pentru spectacolul FETIȚA CU CHIBRITURI, la Festivalul internațional „Săptămâna Teatrelor de păpuși“ - Constanța.
- Participare la Festivalul Internațional Győr, Ungaria, cu spectacolul SCUFIȚA ROȘIE.

- Participare la Gala Națională a Păpușarilor, Cluj-Napoca, cu spectacolele CAPRA CU TREI IEZI și FETIȚA CU CHIBRITURI.
- 1995 - Participare la Festivalul de Artă Medievală pentru Tineret, Sighișoara, cu spectacolul REGELE CERB.
- Participare la Festivalul Internațional al Spectacolelor de Teatru de Păpuși pentru Adulți, Pécs - Ungaria, cu spectacolul FETIȚA CU CHIBRITURI.
- Participare la Gala Internațională a Teatrelor de Păpuși. Chișinău - Republica Moldova, cu spectacolul PUNGUȚA CU DOI BANI, scenariu de Anaid Tavitian, după Ion Creangă; Regia Ioana Jora; Scenografia Carmencita Brojboiu.
- 1996 - Trofeul Festivalului Internațional al teatrelor pentru copii - Alacati - Turcia, pentru spectacolele PUNGUȚA CU DOI BANI și CĂLĂTORIE FĂRĂ EGAL.
- Premiul pentru originalitate la Festivalul „Gulliver“ - Galați pentru spectacolul IVAN TURBINCĂ.
- 1997 - Premiul pentru regie la Festivalul „Gulliver“ - Galați pentru spectacolul PĂSTORIȚA ȘI HORNARUL.
- Participare la Festivalul „La Strada“, Sibiu, cu spectacolul O POVESTE PENTRU TOȚI, recital de grup, pe un scenariu de Mădălina Petrencu.
- Participare la Festivalul Internațional al Teatrelor pentru copii și Tineret. Alacati - Turcia, cu spectacolul REGELE CERB, distins cu Trofeul Festivalului.
- 1998 - Premiul de interpretare Ioana Jora pentru rolul din spectacolul FETIȚA CU CHIBRITURI, la Festivalul „Ion Creangă“ - Bacău.
- Premiul pentru originalitate pentru spectacolul ALBĂ CA ZĂPADA la Festivalul „Gulliver“ - Galați.
- Participare la Festivalul „La Strada“, Sibiu, cu spectacolul PUNGUȚA CU DOI BANI.

1999 - CALIFUL BARZĂ - Marele premiu ex-aequo, Premiu de interpretare acordat actriței Aneta Forna-Christu și Premiul pentru scenografie Cristinei Pepino, Festivalul internațional „Săptămâna Teatrelor de Păpuși“ - Constanța.

Au fost actori ai Teatrului de Păpuși din Constanța:

Sergiu Aliuș, Sofia Bonchiă, Matia Brădișteanu, Adrian Bădilă, Marian Bucur, Aneta Forna-Christu, Mihai Cioroboreanu, Florica Cruceru, Petru Catrava, Justin Defta, Ion Dumitrescu, Ioana Epure, Ion Ghiță, Elena Grădinaru, Petre Grejdeanu, Dromihete Ghiman, Ana Gregorian, Paul Hartia, Vasile Hariton, Maria Iova, Ioana Jora, Maria Lupu, Elena Moțoc, Georgeta Momârlă, Criatian Muller, Marinela Marinescu, Ștefania Militaru, Georgeta Nicolau, Marcela Naidin, Traian popescu, Petre Popa, Constanța Popescu, Maria Prodan, Mugur Prisăcaru, Camelia Poenaru, Georgeta Radu, Elena Romanescu, Mircea Romanescu, George Stilu, Stănică Stănică, Carolina Stoica, Elisabeta Surulescu, Livia Șerban, Adriana Rusu-Stoian, Maria Tănase, Anton Turc

Actori din teatrul dramatic care au interpretat vocile personajelor sau au jucat în spectacole:

Emil Bârlădeanu, Silvia Chicoș, Vasile Cojocar, Iulian Enache, Lică Gherghilescu, Titus Gurgulescu, Jean Ionescu, Liviu Manolache, Longin Mărtoiu, Cristina Oprean, Sandu Simionică

Regizori ai Teatrului de Păpuși:

Claudiu Cristescu, Mona Chirilă, Cristian Pepino

Scenografi ai Teatrului de Păpuși:

Lucia Trotonghi-Cristescu, Carmencita Brojboiu, Ion Tițoiu

Regizori invitați:

Aurel Anchidin, Traian Ghițescu-Ciurea, Horia Davidescu, Kovaks Ildiko, Ștefan Lenkisch, Margareta Niculescu, Irina Niculescu, Maria Mierluț, Liliana Maria Petruțiu, Francisca Simionescu, Ion Puiu Stoicescu, Mircea Suci, Monica Teodorescu, Petru Valter

Scenografi invitați:

Antonio Albici, Mioara Buescu, W. Bölöny, Irina Borovski, Oana Botez, Ioana Constantinescu, Ella Conovici, Zizi Frențiu, Dan Frățiciu, Eustațiu Gregorian, Mircea Nicolau, I. Prisăcaru, Dan Sachelarie, Carmen Stănescu

Au compus muzica spectacolelor:

Dicran Asarian, Cristofor Barbatti, Aurel Bucur, Eugen Baboi, Lucian Ban, Gabriel Bassarabescu, C-tin Daminescu, Adrian Enescu, George Grigoriu, Geza Gombos, Iosif Herțea, Radu Ionescu, Nicolae Kirculescu, Dumitru Lupu, H. Maiorovici, Aurel Manolache, Liviu Manolache, Smaranda Oțeanu, Grupul "Poessis", Lică Stamate, Corneliu Stroe, Harry Tavitian, Paul Urmuzescu, Peter Vermesy, Costel Zaharia, Ștefan Zorzor

Au fost șefi de secție:

Mircea Iordăchescu, Romeo Profit, Anaid Tavitian, Eugen Vasiliu, Valentin Sgarcea, Liviu Manolache, Mona Chirilă, Iulian Enache

Tehnicienii de scenă și ateliere:

Nicolae Gheorghiu: regizor tehnic

Marin Codruț, Mișu Enescu, Nicolae Popescu, Liviu Blăgău:
electricieni

Nision Kircorian: electro-acustician

Anghel Bărbulescu, Nicolae Vleju, Ion Chelaru, Ion
Ungureanu, Ion Crețu, Nicolae Răchită, Ion Măgureanu,
Erchin Curtamet, Izmail Izmail, Cristian Beer: montatori
decoruri

Maria Lefter, Fănică Gîrneală, Roxana Stancu-Ghiman:
constructori păpuși

Marcel Balotă, Veniamin Mîrza, Eugen Stoian: sculptori

Ion Gonțea, Vasile Rădăcină: mecanici

Gheorghe Costea: șofer

Valentina Stănescu: recuziter

Maria Cristea, Viorica Ungureanu, Elena Bercu: plasatoare

Victoria Aldeș: pompier

Cuprins

De veghe la memoria teatrului constănțean - <i>Dr. Aurelia Lăpușan</i>	5
Motivație - <i>G. Mărtoiu, A. Tavitian</i>	9
Cu gândul și cu fapta la un semicentener - <i>Dr. Romeo Profit</i>	12
Din cutia amintirilor - <i>Prof. univ. dr. Ileana Berlogea</i>	14
Un Teatru Național la Constanța? - <i>Prof. univ. dr. Ion Coja</i>	16
Un teatru pentru mileniul III - <i>Carmen Chihaia</i>	20
Ceremonial de spiritualitate românească - <i>Dr. Dan Tărchilă</i>	22
Nostalgii nevinovate - <i>Dominic Dembinski</i>	25
Când lebede cu zborul jos/stârnesc în treacăt legende - <i>Vasile Cojocar</i> ..	27
Seri de teatru antic - <i>G. Mărtoiu</i>	30
Studioul experimental - <i>G. Mărtoiu</i>	75
Letopiseț (1951-1990) - <i>G. Mărtoiu</i>	100
Debuturi absolute - <i>G. Mărtoiu</i>	209
Perioada 1990-2000 - <i>A. Tavitian</i>	265
Cei care nu se văd - <i>G. Mărtoiu</i>	283
Evenimente - <i>G. Mărtoiu</i>	298
Prietenii teatrului - <i>G. Mărtoiu</i>	317
Angajații teatrului la 2 mai 2001- <i>A. Tavitian</i>	331
Fotografiile actorilor (2 mai 2001)	333
Fotografii din spectacole (1951- 2001)	343
Angajații Teatrului Dramatic (1951-2001) - <i>A. Tavitian</i>	394
Repertoriul Teatrului Dramatic Constanța (1951-2001) - <i>Romeo Profit, Georgeta Mărtoiu, Anaid Tavitian</i>	400
Teatrul de păpuși - <i>Anaid Tavitian</i>	517
Fotografiile actorilor - păpușari (2 mai 2001)	554
Distincții, participări la festivaluri, turnee - <i>A. Tavitian</i>	559
Angajați și colaboratori ai Teatrului de păpuși - <i>Anaid Tavitian</i>	565

ISBN: 973-9286-86-0

ISBN: 973-8082-41-2